

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

мр Љубиша Стефаноски

УПРАВНИ ПОСТУПАК РЕГИСТРАЦИЈЕ
ИНТЕРНЕТ ДОМЕН ИМЕНА
И ПРАВНА ЗАШТИТА

-докторска дисертација-

Ниш, 2015

UNIVERSITY OF NIŠ
FACULTY OF LAW

Ljubiša Stefanoski, LL.M

**ADMINISTRATIVE PROCEDURE FOR
INTERNET DOMAIN NAMES REGISTRATION
AND LEGAL PROTECTION**

- DOCTORAL DISSERTATION -

Niš, 2015

Ментор:

Проф. др Предраг Димитријевић, редован професор,
Универзитет у Нишу, Правни факултет

Чланови комисије:

Проф. др Ђорђевић Блажић, редован професор,
Универзитет у Приштини, Правни факултет

Доц. др Дејан Вучетић, доцент,
Универзитет у Нишу, Правни факултет

Датум одбране докторске дисертације:

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
УПРАВНИ ПОСТУПАК РЕГИСТРАЦИЈЕ ИНТЕРНЕТ ДОМЕН ИМЕНА И ПРАВНА
ЗАШТИТА

РЕЗИМЕ

Увођење Систем Интернет домен имена (Domain Name System, DNS) логична је последица потребе да се олакша рад на Интернету са стране корисника компјутера, односно да би се избегло уписивање адреса Интернет протокола (Internet Protocol, IP), који садржи дуги низ бројева и који могу представљати проблем што се тиче памчења многим људима. Ово је особито значајно ако знамо да данас у свету Интернет користи више од 2.4 милијарди људи.

Имајући у виду значај и економску функцију имена домена на глобалном тржишту, као и чињеницу да у себи могу садржати име жига или друге комерцијалне ознаке, имена познатих личности и слично, они често могу бити и извор сукоба између титулара наведених ознака и титулара спорног Интернет домен имена. Реч је о базичном проблему правне природе, који произлази још из управног поступка регистрације имена Интернет домена, а који омогућава да свако може да регистрира име Интернет домена, под условом да тај домен није пре тога регистрован са стране другог корисника у оквиру регистра коме је поднет захтев, што је у духу правила „први у времену, јачи у праву” (first come, first served). Слабости управног поступка регистрације имена Интернет домена су уједно и база свих узрока појава бројних спорова у пракси, што намеће потребу од проучавање и истраживање управног поступка и правила регистрације свих нивоа Интернет домен имена.

Функција Интернет домен имена је да обележи место у виртуелном кибернетском простору у коме се налази одређена информација и да се тај назив домена не може одвојити од садржаја информације, а ако се информација односи на привредну делатност, име домена добија функцију привредног обележја, сличног жигу или фирми предузећа. Према томе, сасвим је јасна и чињеница зашто се однос жига, насупрот називу домена, у теорији и третира као „две појавне врсте једног истог феномена- симбол“, па и поред чињенице да Интернет домени не спадају у домен права интелектуалне својине, они ипак имају додирних тачака са овом проблематиком само када се њиховом употребом може

утицати на повреду права интелектуалне својине, али они сами по себи не могу бити субјект таквих права. У основи, реч је о егзистенцији два различита приступа, односно два различита система, утемељена на различитим принципима на основу којих се регулише право жига и право назива Интернет домена. Први систем, Интернет домен имена (регистрација Интернет домен имена) уобичајено управљају невладине организације без функционалних и територијалних ограничења, па се тако Интернет домен имена региструју на основу принципа „first come, first served“ (први у времену, јачи у праву). Другим системом, систем жигова (управни поступак регистрације жигова) је под контролом јавног (владиног) територијалног ауторитета (национални или регионални), који одлучује о признавању права титулару жига у одговарајућем простору. Кандидат наводи да је проблем у томе да су домен имена територијално неограничена, јединствена, уникатна и непоновљива, што довољно указује да је вредност домена имена виšekратно већа него сама вредност жигова, док су, са друге стране, жигови препознатљиви по њиховој територијалности и специјалности, зато што важе за територију једне државе, регион или посебну унију у оквиру држава, односно могућност да различите робе и услуге егзистирају са истим или сличним трговачким маркама, што подразумева да два привредна субјекта могу да имају исту или сличну трговачку марку, са изузетком добро познатих или чувених жигова.

У смеру веће контроле још у управном поступку регистрације Интернет домена и остваривање ефикасну и ефективну правну заштиту у случајима cybersquatting-a, основана је Интернет корпорација за додељене називе и бројеве (ICANN). Правна заштита и решавање спорова која су настала поводом злонамерног и малициозног понашања титулара имена домена, могуће је остварити судским путем или у вансудском поступку испред надлежних акредитованих провајдера са стране ICANN -a.

Анализирајући однос судског и вансудског поступка за решавање спорова, кандидат је истакао да оба поступка имају своје предности и своје слабе стране. Упоредјујући оба поступка и узимајући у обзир преовладавајуће предности које нуди вансудски поступак за решавања ове врсте спорова, а у односу на судски поступак, у неким земаљама Европске уније (Белгија, Данска, Италија и др.), као и у Србији и Македонији, успостављени су посебни национални вансудски поступци по узору на првила UDRP поступка.

Аутор посебно наводи важност о правној заштити и то у циљу заштите интереса три категорије субјеката. У првом плану, правна заштита жигова односи се на привредне

субјекте који приликом обављања привредне делатности обезбеђују заштиту од разних врста злоупотреба и неовлашћене употребе њиховог жига у привредном промету. Као другу категорију субјеката, кандидат наводи потрошача и његов интерес у смислу заштите различитих облика нелојалне конкуренције, што омогућава да потрошач изабере најбољи производ или услугу која задовољава његову потребу. У трећу категорију субјеката, аутор уврстава интерес друштвене заједнице, на тај начин што правном заштитом жигова гарантује ефикасно спровођење борбе против нелојалне конкуренције у смислу боље организације компаније на тржишту, побољшање квалитета роба и услуга, а с тим и конкурентне цене.

Аутор полази од хипотезе да побољшање нормативних решења управног поступка за регистрацију Интернет домен имена, не само на националном, него и на међународном нивоу, како и остваривање веће сарадње између земаља, како на билатералном тако и на мултинационалном нивоу, и узајамно поштовање донетих одлука у судском и вансудском поступку којима се регулише ова проблематика, може бити један од начина за превазилажења мноштва проблема и постизање веће хармонизације и усаглашавања низа отворених питања.

Да би аутор доказао своје тврдње до којих је дошао при истраживању, приложио је бројне релевантне одлуке судова и одлуке донете у арбитражним поступком, а притом је успешно навео и негативне последице илегалног преузимања и регистрацију као Интернет домен имена, имена већ заштићених знакова, добро познатих трговачких имена, називе других врста комерцијалних ознака, личних имена, имена градова и држава итд.

Аутор, у тексту дисертације јасно указује да је тема актуелна и у исто време комплексна, да ствара везу између јавног права и приватног права, јер поред управног права и права информационе технологије, обухвата и друге правне дисциплине као што су: право интелектуалне својине и трговинско право, грађанско право и међународно право.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: Систем назива домена, Управни поступак регистрације, жиг, комерцијалне ознаке, cybersquatting, typosquatting, reverse domain name hijacking, cybersquatter, решавање спорова, Јединствену политику за решавање спорова о Интернет домен именима

НАУЧНА ОБЛАСТ: Правне науке

НАУЧНО ПОЉЕ: Друштвено-хуманистичке науке

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ: Управно право, Право информационе технологије, Право интелектуалне својине

НАУЧНА ОБЛАСТ (УДК-текст): Управно право у области рачунарских мрежа

УДК: 342.951:004.738.5

DOCTORAL DISSERTATION TITLE:
ADMINISTRATIVE PROCEDURE FOR INTERNET DOMAIN NAMES REGISTRATION
AND LEGAL PROTECTION

SUMMARY

The introduction of the Domain Name System is a logical consequence of the need to facilitate the operation of the Internet by the computer user, or to avoid entering the Internet Protocol, which contains a long string of numbers and which may be a problem for many people regarding the memorizing. This is particularly important if we know that today in the world the Internet is used by more than 2.4 billion people.

Given the importance and the economic function of domain names on the global market, and the fact that they may contain the names of trademarks or other commercial sign, names of celebrities etc., they can often be a source of conflict between the holder of such marks and the holder of the disputed internet domain name. This is the basic problem of a legal nature, which emanates from the administrative procedure of registration of the internet domain names, and which makes possible to anyone to register the internet domain name, provided that the domain was not previously registered by another user within the register where the request was submitted, which is in the spirit of the following rule first come, first served. The weaknesses of the administrative procedure of registrating the internet domain names are, at the same time, the base of the cause of many disputes in practice, which requires the study and research of the administrative procedure and the rules of registration for all levels of internet domain names.

The function of the internet domain names is to mark a place in a virtual cyberspace in which there is a certain information, and that domain name can not be separated from the content of the information, and if the information relates to economic activity, the domain name gets function of the trademark similar to the company trademark or to the company trade name. Therefore, it is quite clear the fact why the trademark ratio, as opposed to the domain name, in theory is treated as "two aspects of the same kind of phenomena-symbol," despite the fact that the internet domain does not belong to the domain of intellectual property rights, they still have in common regarding this issue, only when their use can affect the violation of intellectual property rights, but they alone cannot be the subject of such rights. Basically, it is the existence of two different approaches, i.e. two different systems, based on different principles on which the

right of the mark and the right to the internet domain name are regulated. The first system, internet domain name (registration of internet domain names) are commonly managed by NGOs without functional or territorial restrictions, so that internet domain names are registered on the basis of the principle of "first come, first served" (first in time is first in right). The other system, the system of marks (administrative procedure for registration of trademarks) is under control of the public (governmental) territorial authority (national or regional) who decides on the recognition of the right of the holder of the mark within the appropriate space. The candidate states that the problem is that the domain names are territorially unlimited, original, unique and unrepeatable, which strongly indicates that the value of domain names is several times greater than the value of trademarks alone, while, on the other hand, the trademarks are recognisable by their territoriality and specialty, because they apply to the territory of a state, region or special union within the state, i.e. the possibility that different goods and services exist with the same or similar trademarks, which means that the two undertakings may have the same or similar trade brand, with the exception of the well-known or famous trademarks.

In order to achieve greater control in the administrative procedure of registration of internet domain names and the realisation of efficient and effective legal protection in cases of cybersquatting, the Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) has been established. The legal protection and the solution of the disputes that have arisen regarding malware and malicious behaviour of the domain name holder can be achieved through judicial and extrajudicial arbitration proceedings before the providers accredited by the ICANN.

Analysing the relation between the judicial and extrajudicial procedures for resolving disputes, the candidate emphasised that both procedures have their strengths and their weaknesses. Comparing both processes and taking into account the prevailing advantages offered by a extrajudicial procedure for resolving these types of disputes in relation to proceedings in some EU countries (Belgium, Denmark, Italy, etc.), as well as in Serbia and Macedonia, specific national extrajudicial procedures were established modelled according to the UDRP proceedings.

The author specifically mentions the importance of legal protection in order to protect the interests of the three categories of subjects. In the foreground, the legal protection of trademarks applies to business entities that when carrying out the economic activities provide protection from various types of abuse and unauthorised use of their trademark in the course of trade. As a second category of subjects, the candidate lists the consumer and his interest in the protection of various forms of unfair competition, which allows the consumer to choose the best product or

service that meets his need. In the third category of subjects, the author includes the interest of the community, so that the legal protection of trademarks guarantees the effective implementation of the fight against unfair competition in terms of better organisation of the company in the market, improving the quality of goods and services together with the competitive price.

The author starts from the hypothesis that improving of the normative decisions of the administrative procedure for registration of the internet domain names, not only at national but also at international level, as well as achieving greater cooperation between the countries, both at the bilateral and multinational level, and mutual respect decisions made in judicial and extrajudicial proceedings regulating this issue may be one of the ways to overcome the many problems and achieve greater harmonisation and synchronisation of numerous opened issues.

In order to prove his claims the author has acquired during the research, he submitted a number of relevant decisions of the courts and decisions taken in the arbitral proceedings, and thereby successfully listed the negative consequences of illegal downloading and registration as internet domain name, the names already trademarked, a well-known trade names, names of other types of commercial designations, personal names, names of cities and states, etc.

The author, in the text of the dissertation, clearly indicates that the topic is contemporary and complex at the same time, that creates a link between Public Law and Private Law, because in addition to Administrative Law and Information Technology Law, includes other legal disciplines, such as: Intellectual Property Rights and Company Law, Civil Law and International Law.

KEY WORDS: Domain Name System, Administrative Procedure of Registration, Trademark, Commercial Designation, Cybersquatting, Typosquatting, Reverse Domain Name Hijacking, Cybersquatter, Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy

FIELD OF EXPERTISE: Law

SPECIFIC FIELD: Social and Human Sciences

SPECIFIC FIELD OF EXPERTISE: Administrative Law, IT Law, Intellectual Property Law

FIELD OF EXPERTISE (UDK - text): Administrative Law in the Area of Computer Networks

UDK: 342.951:004.738.5

САДРЖАЈ

САДРЖАЈ.....	1
СКРАЋЕНИЦЕ.....	6
ГЛАВА ПРВА.....	11
УВОДНА РАЗМАТРАЊА	11
1. Опште напомене о друштвеној и научној оправданости теме.....	12
2. Предмет, значај, циљ и хипотеза истраживања	21
3. Методи истраживања	24
ГЛАВА ДРУГА	25
СИСТЕМ НАЗИВА ДОМЕНА, УПРАВНИ ПОСТУПАК, УСЛОВИ И ПРАВИЛА ЗА РЕГИСТРАЦИЈУ ...	25
1. Историјски развој информационе технологије и појава интернета.....	26
2. IP адресе и улога назива домена	34
3. Структура и категоризација Систем назива домена.....	37
3.1 Интернет домен имена највишег нивоа (Top Level Domain Names, TLDs).....	38
3.1.1 Генеричка интернет домен имена највишег нивоа (Generic Top-Level Domains- gTLDs).....	39
3.1.1.1. Улога и функција субјеката у управном поступку о регистрацији генеричка имена домена највишег нивоа	41
3.1.1.2. Управни поступак регистрације генеричких имена домена највишег нивоа (gTLDs).....	45
3.1.2. Национални интернет домен имена највишег нивоа (Country-Code Top-Level Domains- ccTLDs)	48
3.1.2.1. Принципи и правила управног поступка регистрације националних имена домена највишег нивоа	54
3.1.2.1.1. Регистрација без ограничењима.....	55
3.1.2.1.2. Регистрација са одређеним ограничењима	56
3.1.2.1.3. Регистрација са ограничењима	56
3.1.2.1.4. Регистрација ccTLD без нарочите асоцијације на конкретну државу.....	57
3.1.2.2. Управни поступак регистрације националних имена домена највишег нивоа	58
3.1.3. Највиши интернет домен Европе (.euTop Level Domain, .euTLD)	62
3.1.3.1. Структура и функција Европске агенције за доделу имена домена на Интернету (The European Registry of Internet Domain Names, EURid).....	65
3.1.3.2. Регистри и Регистрант .eu националног имена домена највишег нивоа	67
3.1.3.3. Општи услови и поступак регистрације .eu домена	68
3.1.3.4. Коришћење, трансфер и опозивање .eu домена.....	70

3.2. Нова имена интернет домена највишег нивоа (New Top-Level Domains, New TLDs)	73
3.3. Секундарна домен имена	78
3.4. Терцијална домен имена	80
3.5. Интернационална домен имена (Internationalized Domain Names, IDNs).....	81
4. Веб-сервис „WHOis“	84
ГЛАВА ТРЕЋА.....	88
КОЕГЗИСТЕНЦИЈА НАЗИВА ИНТЕРНЕТ ДОМЕНА И ЗНАКОВА РАЗЛИКОВАЊА	88
1. Интернет домен имена и право интелектуалне својине.....	89
1.1. Однос интернет домен имена и знакови разликовања	90
1.2. Карактеристике интернет домен имена и жигова.....	94
1.3. Економски аспекти односа интернет домен имена и жигова	96
2. Жигови као знакови разликовања	100
2.1 Историјски аспекти	100
2.2. Правни извори регулисања права жига	106
2.2.1. Међународни извори.....	106
2.2.2. Национални извори	115
2.3. Појам и правна природа жига	116
2.4. Предмет и функције жига у савременим правним системима	120
2.4.1. Функција обележавања порекла производа	121
2.4.2. Дистинктивна функција	123
2.4.3. Гарантна функција	123
2.4.4. Рекламна функција	124
2.4.5. Конкурентна функција	125
2.5. Категоризација жигова.....	125
2.5.1. Врсте жигова према области у којој се користе	125
2.5.2. Врсте жигова према природи састава и начину коришћења знака	127
2.5.3. Врсте жигова са аспекта титулара	131
2.5.4. Друге врсте жигова	134
2.5.4.1. Степен њихове тржишне препознатљивости.....	134
2.5.4.2. Опсег употребе жигова	145
2.5.4.3. Место регистрације	145
2.5.4.4. Номинативни жигови	146
2.5.4.5. Интернет домен имена	147
2.6. Услови правне заштите жига	147
2.7. Апсолутни разлози за одбијање захтева	151

2.8. Релативни разлози за одбијање захтева	153
2.9. Управни поступак стицања правне заштите.....	153
2.9.1. Подносилац пријаве за регистрацију	154
2.9.2. Покретање управног поступка за признање жига.....	154
2.9.3. Поступак за испитивање пријаве и признање жига	156
2.9.4. Стицање права на жиг	157
2.10. Садржина и обим права.....	158
2.11. Пренос права на жиг.....	159
2.12. Важење жига.....	162
2.12.1. Престанак права на жиг.....	162
2.12.2. Посебни случајеви престанка жига.....	164
2.12.3. Оглашавање ништовног решења о признању жига	167
2.13. Међународна регистрација.....	168
ГЛАВА ЧЕТВРТА	169
ПРАВНА ЗАШТИТА И РЕШАВАЊЕ СПОРОВА ЗБОГ ПОВРЕДЕ ТУЋИХ ПРАВА РЕГИСТРАЦИЈОМ ИМЕНА ИНТЕРНЕТ ДОМЕНА	169
1. <i>Историјски апсекти спорова</i>	170
2. <i>Правни извори регулисања</i>	173
2.1. Национални извори	173
2.2. Међународни извори.....	174
3. <i>Начини остваривања правне заштите</i>	176
3.1. Вансудско решавање спорова	177
3.2. Поступак решавања спорова пред надлежним судом	180
3.3. Однос судског и вансудског начина решавања спорова	183
4. <i>Извори сукоба међу интернет домен имена жигова и осталих знакова разликовања</i>	187
4.1. Регистрација и коришћење интернет домен имена „Bona fides“.....	192
4.1.1. Спорови између компаније активни у различитим секторима и на различитим тржиштима	194
4.1.2. Спорови повезани разним правним категоријама спорова	198
4.2. Регистрација и коришћење назива домена „Mala fides“	202
4.2.1 Cybersquatting.....	206
4.2.1.1. Cybersquatting на друштвеним мрежама.....	215
4.2.1.2. Положај “cybersquatter-a“ са аспекта жиговног права.....	221
4.2.2. Регистрација и коришћење назива домена са увредљивим садржајем (пародија или критика)	222

4.2.3. Typosquatting	229
4.2.4. Reverse Domain Hijacking	231
5. Историјски преглед формирања Интернет корпорације за додељена имена и бројева (ICANN) и развој Систем имена домена (DNS)	236
5.1. Улога и функција ICANN –а	238
5.2. Организациона структура ICANN –а	241
5.3. Општа UDPR правила ICANN-а	247
5.4. Допунска правила овлашћених провајдера за спровођење управног поступак за решавање спорова	248
5.5. Правна природа UDPR поступка	249
5.6. Услови за решавање спорова сагласно UDPR правилима	251
5.6.1. Име интернет домен имена је идентично или слично робном или услужног жигу, на које право има подносилац тужбеног захтева	252
5.6.2. Титулар интернет домен имена нема права или легитимни интерес коришћења имена домена	259
5.6.3. Регистрација и коришћење интернет домена са лошом намером (mala fides)	263
5.7. Управни поступак решавања спорова сагласно UDPR правила	267
5.8 Дијапазон примене UDPR правила	275
5.8.1. Жигови, комерцијалне ознаке и наслови публикација	276
5.8.2. Имена државних органа, јавних предузећа и институција	277
5.8.3. Лична имена	278
5.8.3.1. Лична имена славних личности	283
5.8.3.2. Лична имена политичара и јавних личности	286
5.8.3.3. Лична имена приватних појединаца	288
5.8.4. Имена држава, градова и друге географске ознаке	289
5.8.5. Имена међународних владиних организација и невладиних организација	296
6. Овлашћени провајдери за решавање спорова у складу са општим (UDPR) правилима	305
6.1. Центар за арбитражу и медијацију Светске организације за интелектуалну својину (WIPO Arbitration and Mediation Center)	306
6.2. Национални арбитражни форум (National Arbitration Forum, NAF)	310
6.3. Азијски центар за решавање спорова о назива интернет домена (Asian Domain Name Dispute Resolution Centre, ADNDRC)	312
6.4. Чешки арбитражни суд (The Czech Arbitration Court Arbitration Center for Internet Disputes, CAC)	314
6.5. Арабски Центар за решавање спорова о назива интернет домена (Arab Center for Domain Name Dispute Resolution, ACDR)	316

7. Улога надлежног оператора у односу поступка алтернативног решавања спорова	318
8. Трансфер назива интернет домена у току поступка (<i>Cyberflight</i>)	319
9. Поништавање назива интернет домена	321
ГЛАВА ПЕТА	322
УПОРЕДНО-ПРАВНИ ПРЕГЛЕД	322
1. Уводне напомене	323
1.1. Сједињене Америчке Државе	324
1.2. Аустралија	332
1.3. Француска	334
1.4. Белгија	341
1.5. Македонија	347
1.6. Србија	360
ГЛАВА ШЕСТА	377
ЗАКЉУЧЦИ	377
ГЛАВА СЕДМА	387
РАЗМАТРАЊА И ПРЕПОРУКЕ ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ, ПРИМЕНА И КОРИШЋЕЊЕ	387
ПРИЛОГ	395
ПРИМЕРИ РЕШАВАЊА СПОРОВА О НАЗИВИМА ИНТЕРНЕТ ДОМЕНА	395
1. Судска пракса	396
2. Вансудско решавање спорова поводом регистрације домена	400
2.1 Вансудско решавање спорова поводом регистрације генеричких највиших интернет домен имена (gTLDs) у сагласности правила UDRP поступка	400
2.2. Вансудско решавање спорова поводом регистрације .rs домена	409
ЛИТЕРАТУРА	425
ПРАВНИ ИЗВОРИ	434
ОДЛУКЕ СУДОВА	441
ОДЛУКЕ АРБИТРАЖНИХ ОРГАНА	443
ИНТЕРНЕТ АДРЕСЕ	447
БИОГРАФИЈА	449
ИЗЈАВЕ АУТОРА	451

СКРАЋЕНИЦЕ

AALCO	Asian-African Legal Consultative Organisation	Азијско-афричка правно консултативна организација
ACDR	Arab Center for Domain Name Dispute Resolution	Арабски Центар за решавање спорова о назива интернет домена
ACO	The Address Supporting Organization	Организација о подршци адреса
ADNDRC	Asian Domain Name Dispute Resolution Centre	Азијски центар за решавање спорова о назива интернет домена
ALAC At-Large	Advisory Committee	At-Large консултативни комитет
APF	Asia Pacific Forum	Азијско Пацифички Савет
APNIC	Asian Pacific Network Information Center	Азијско Пацифички мрежни информациони центар
ARPA	Advanced Research Projects Agency	Агенција за пројекте напредних истраживања
ARNES	The Academic and Research Network of Slovenia	Академска и истраживачка мрежа Словеније
ARIN	American Registry for Internet Numbers	Амерички регистар за интернет адреса
auDA	.au Domain Administration Ltd	Регистар националног интернет домена Аустралије
BELTUG	Belgium's communication technology and services user Group	Белгијска корисничка група комуникацијских технологија и сервиса
CAC	The Czech Arbitration Court Arbitration Center for Internet Disputes	Чешки арбитражни суд
ccTLD nTLD	Country Code Top Level Domain- National Top Level Domain	Национална интернет домен имена највишег нивоа, Географски домени првог нивоа
ccNSO	Country Code Names Supporting Organisation	Организација о подршци националних назива
CENTR	Council of European National Top Level Domain Registries	Савет европских националних регистара
CEPANI	Belgian Centre for Arbitration and Mediation	Белгијски центар за арбитражу и медијацију
CECUA	Confederation of European Computer User Associations	Конфедерација 41 удружења корисника комјутера из 35 земаља- Business Europe
CIETAC	China International Economic and Trade	Кинески међународни економски и

УПРАВНИ ПОСТУПАК РЕГИСТРАЦИЈЕ ИНТЕРНЕТ ДОМЕН ИМЕНА И ПРАВНА ЗАШТИТА*м-р Љубиша Стефаноски*

	Arbitration Commission	трговински арбитражни центар
CPRI	International Institute for Conflict Prevention and Resolution	Међународни институт за превенцију конфликта и резолуције
CRP	The Czech Arbitration Court Arbitration Center for Internet Disputes	Чешки арбитражни суд
CZ.NIC	CZ. Domain Registry	Регистар чешког националног највишег домена .cz
DARPA	Defense Advanced Research Project Agency	Агенција за пројекте напредних истраживања при министарству одбране САД-а
DNS	Domain Name System	Систем назива домена
EURid	The European Registry of Internet Domain Names	Европска агенција за доделу имена домена на Интернету
ECTA	The European Communities Trade Mark Association	Европска заједница удружења жигова
EEA	European Economic Area	Европски економски простор
EMOTA	The European Multi-Channel Online Trade Association	Европско удружење за on line трговину
ETSI	European Telecommunications Standards Institute	Европски институт за телекомуникацјске стандарде
.eu-TLD	.euTop Level Domain	Највиши интернет домен Европе
FNC	Federal Networking Council	Федерални мрежни Савет
GAC	Governmental Advisory Committee	Међувладини консултативни комитет
GNSO	Generic Names Supporting Organization	Организација о подршци генеричких назива
gTLDs	Generic Top-Level Domains	Генеричка интернет домен имена највишег нивоа
Green Paper	A Proposal to Improve the Technical Management of Internet Names and Addresses	Зелена књига о побољшању техничког управљања Интернет домен имена и интернет адреса
gTLD-MoU	Memorandum of Understanding on the Generic Top-Level Domain Name Space of the Internet Domain Name System	Меморандум о разумевању
HKIAC	Hong Kong International Arbitration Centre	Међународни арбитражни центар Хонг Конг-а

УПРАВНИ ПОСТУПАК РЕГИСТРАЦИЈЕ ИНТЕРНЕТ ДОМЕН ИМЕНА И ПРАВНА ЗАШТИТА*м-р Љубиша Стефаноски*

HTTP	Hyper Text Transfer Protocol	Хипер-текстуални систем
IAB	Internet Architecture Board	Одбора за Интернет архитектуру
IAB	Europe the Interactive Advertising Bureau Europe	Биро за интерактивно оглашавање- Европа
IANA	Internet Assigned Number Authority	Управата за додељивање бројева на Интернету
IAHC	International Ad Hoc Committee	Међународни ад хок комитет
ICANN	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers	Интернет корпорација за додељивање имена и бројева
IDNs	Internationalized Domain Names	Интернационалног домен имена
IETF	The Internet Engineering Task Force	Радна група за Интернет инжењеринг
IESG	Internet Engineering Steering Group	Управитељска групација за интернет инжењерство
ILO	International Labor Organization	Међународна организација рада
IMF	International Monetary Fund	Међународни монетарни фонд
INTA	International Trademark Association	Међународната асоцијација жигова
ISPA	Internet Service Providers Association	Удружења интернет провајдера
ISOC	Internet Society	Организација Интернет друштва
ISOC-ECC	The European chapter of the Internet Society	Европско одељење Интернет друштва
ITC	Internet technical community	Интернет техничка заједница
ITU	International Telecommunications Union	Међународна телекомуникацијска унија
ITU-T	International Telecommunications Union's Telecommunication Standardization Sector	Телекомуникацијски сектор за стандардизацију међународне уније за телекомуникацију
KIDRC	Korean Internet Address Dispute Resolution Committee	Корејски комитет за решавање спорова у вези Интернет адреса
KISA	The Korea Internet & Security Agency	Корејска агенција за Интернет и безбедност
KLRC	Kuala Lumpur Regional Centre for Arbitration	Регионални центар за арбитражу Куала Лумпура.
NAF	National Arbitration Forum	Национални арбитражни форум
NCBA	National cooperative business association	Асоцијација националних кооперативних предузећа
NCP	Network Control Program	Мрежни контролни протокол

УПРАВНИ ПОСТУПАК РЕГИСТРАЦИЈЕ ИНТЕРНЕТ ДОМЕН ИМЕНА И ПРАВНА ЗАШТИТА*м-р Љубиша Стефаноски*

New TLDs	New Top-Level Domains	Нова имена интернет домена највишег нивоа
NRO	Number Resource Organization	Организација ресурса бројева
NTIA	National Telecommunications and Information Administration	Национална телекомуникацијска и информациона Управа
MIT	Massachusetts Institute of Technology	Институт за технологију у Масачусетс
.mk MAPHer		Регистар националног интернет домена Македоније
OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development	Организација за економску сарадњу и развој
OHIM	Office for Harmonization in the Internal Market (Trade marks and design)	Канцеларија за хармонизацију унутрашњег тржишта
ПК	Paris Convention	Париската конвенција за заштити индустриске својине
RAA	Registrar Accreditation Agreement	Споразум за акредитацију регистрара
RIPE NCC	Réseaux IP Européens Network Coordination Centre	Мрежни информативни координативни центар
RIRs	Regional Internet Registries	Регионални Интернет Регистри
РНИДС		Фондација „Регистар националног интернет домена Србије“
RSSAC	Root Server System Advisory Committee	Консултативни комитет ROOT сервер система
SSAC	Security and Stability Advisory Committee	Консултативни комитет за безбедност и стабилност
SOP ccNSO	Strategic and Operational Planning Working Group	Радна група за стратешко и оперативно планирање
sTLDs	Sponsored- TLDs	Спонзорисана генеричка имена домена највишег нивоа
TCP,IP	Transfer Control Protocol, Internet Protocol	Интернет протокол
TLDs Top Level Domain Names	Интернет домен имена највишег нивоа	
TRIPS	The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights	Споразум за трговачке аспекте права интелектуалне својине
TLG	Technical Liaison Group	Техничка везна група

UDRP Rules	Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy	Прописа за решавање спорова о интернет домен имена
UDRP Policy	Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy	Јединствене политике о решавању ове врсте спорова
UEAPME	The European Association of Craft, Small and Medium-sized Enterprises	Европска удружења занатства, мала и средња предузећа
URLs	Universal Resource Locators	Универзални ресурсни локатор
UON	United Nations	Организација Уједињених нација
uTLDs	Un-sponsored-TLDs	Неспонзорирана генеричка највиша имена Интернет домена
WIPO	World Intellectual Property Organisation	Светска организација за интелектуалну својину
WIPO Center	WIPO Arbitration and Mediation Center	Центар за арбитражу и медијацију Светске организације за интелектуалну својину
W3C	World Wide Web Consortium	Конзорцијум светске веб-мреже
WHO	The World Health Organization	Светска здравствена организација
White Paper	Statement of Policy Management of Internet Names and Addresses	Бела Књига о побољшању техничког управљања Интернет домен имена и интернет адреса
WMO	The World Meteorological Organization	Светска метеоролошка организација
WTO	The World Trade Organization	Светска трговинска организација
.WWW	World Wide Web	Глобална светска мрежа

ГЛАВА ПРВА

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

1. Опште напомене о друштвеној и научној оправданости теме

У делу „Капитализам, социјализам и демократија“, Јозеф Шумпетер¹ истиче да „основни импулс који пали и покреће моторот капиталисте долази од нових потрошачких добра, нових метода производње или транспорта, нових тржишта, нових форми индустријске организације које стварају капиталистичко предузеће“, што је и основни разлог за предузимаче да перманентно откривају и имплементирају иновације као креативан приступ за стварање нових интелектуалних дела и вредности.

Развој информационе технологије и коришћење интернета као добро позната глобална комуникациона компјутерска мрежа² има позитивни учинак на економију, како на макроекономском тако и на микроекономском нивоу. На макроекономском нивоу утиче се на повећање конкурентности и продуктивности економије, доприноси се отварању нових радних места, а на микроекономском нивоу утиче се на организациону структуру тржишта преко смањивања трошкова за почетак рада предузећа, смањује се економски утицај удаљености као и редуцирају се трошкови за приступ информацијама, подстиче се развој нових и усавршавање постојећих производа, као и развој нових ефикаснијих начина испоруке услуга и добара.³ Ова чињеница налаже и правно регулисање употребе информационе технологије, која постаје императив времена и контролисаног одрживог социјалног развоја.⁴

Данас, вршење бизнис и комерцијалне трансакције које укључују размена вредности (нпр. новац) међу организацијама и индивидуама или између самих организација у циљу размена роба или услуга, скоро и да се не може замислити одсуством посредовања

---

1 Мацукато М.: Доси Ц.: Акумулација на знаењето и еволуција на индустријата- случајот на фарма биотек, превод, Датапонс, Скопје, 2009, стр. 17.

2 Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administrated by WIPO and Glossary of Copyright and Related Right Terms, WIPO, Geneva, 2003.

3 Communication from the Commission to the Council and the European Parliament - The impact of the e-Economy on European enterprises: economic analysis and policy implications [COM(2001) 711. [online]. Доступно на следећем веб сајту: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/n26040.htm>, 01.02.2008.

4 Dimitrijević P.: Pravo informacione tehnologije- osnovi kompjuterskog prava, 2. izmenjeno i dopunjeno izd. – Nis, Sven, 2010, str. 1.

дигиталне технологије, односно интернета и веб-мрежа.⁵ Конкретније, појава интернета и његова експанзија крајем прошлог века, утицала је и на промене начина продаје роба и нуђење услуге електронским путем. Електронска трговина, дигитална плаћања, електронско потписивање докумената, све више постају саставни део свакодневног живота савременог човека.⁶ Бенефит коришћења интернета је вишестран, он директно утиче на везаност компанија са добављачима, потрошачима, конкурентима и партнерима као и на начин на који се користи за маркетинг промоције својих брендова, процес производње својих производа и сл. Дакле, реч је о е-трговини која ствара нова електронска тржишта, место где су цене транспарентније, тржиште глобално, а трговање иако не савршено, ипак високо ефикасно.⁷

Несумњиво, информациона технологија, је фактор развоја.

Имајући у виду моћ интернета, велики број компанија, пре свега издавачке куће, новинске агенције и слично, због нерентабилности и неисплатливости били су принуђени да своје производе дистрибуирају својим крајним потрошачима електронским путем или путем интернета, затим не напуштајући неколико векова дугу традицију о дистрибуцији у штампаној форми. Такав је био случај издавачке куће „Енциклопедија Британика“ (Encyclopaedia Britannica) чије је прво штампано издање изашло у Единбург-у, Шкотској, 1768 године, а за први пут енциклопедија је постала доступна на интернет 1994. године, да би након 244 година традиције 2012. године престала издавати штампану верзију и потпуно је почела да дистрибуира свој производ у дигиталној форми на интернет адреси: <http://www.britannica.com/>.⁸ Други сличан пример из праксе је случај са Вол Стрит Журналом (The Wall Street Journal),⁹ који 1996. године пушта у употребу интернет адреса „WSJ.com“, тако да у 2008. обезбеђује преко милион интернет претплатника, а привуче и преко 4 милиона посетилаца који нису његови претплатници, чиме постаје једна од

---

5 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр. 10-11.

6 Спасић В: Ауторска дела у дигиталном окужењу, Правни факултет у Нишу, Универзитет у Нишу, Ниш 2011, стр.127.

7 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.VI (предговор).

8 Доступно на следећем веб сајту: http://news.cnet.com/8301-1023_3-57396788-93/encyclopaedia-britannica-drops-print-and-goes-digital-only/ и <http://www.ciol.com/Technology/Mobility/News-Reports/Encyclopaedia-Britannica-goes-digital/161308/0/>, 14.03.2012.

9 Основана са стране Доу Џонс Њус Сервис (Dow Jones News Services) у 1889. г.

најуспешнијих новина која се продају електронским путем преко интернета. Разлог за успешност продаје Вол Стрита путем интернета, у однос на остале конкуренте, између осталих чињеница дугује се препознатљивости његовог жига, знака препознавања (бренда).¹⁰

Данас у свету, интернет користи више од 2,4 милијарду људи. Према статистичким подацима Међународне телекомуникациске уније, број интернет корисника у свету се повећао са 360 милиона у 2000. години на 2,4 милијарде крајем 2012. године што претставља повећање од 566,4 %.¹¹

Табела бр. 1

Број Интернет корисници у свету у периоду 2000 - 2012 година

Регион	Укупна популација у 2012.	Интернет корисници 31.12.2000.	Интернет корисници 30.06.2012.	Раст 2000 - 2012
Африка	1,073,380,925	4,514,400	167,335,676	3,606.7 %
Азија	3,922,066,987	114,304,000	1,076,681,059	841.9 %
Европа	820,918,446	105,096,093	518,512,109	393.4 %
Блиски Исток	223,608,203	3,284,800	90,000,455	2,639.9 %
Северна Америка	348,280,154	108,096,800	273,785,413	153.3 %
Латинска Америка/ Карибе	593,688,638	18,068,919	254,915,745	1,310.8 %
Аустралија/ Океанија	35,903,569	7,620,480	24,287,919	218.7 %
ВКУПНО	7,017,846,922	360,985,492	2,405,518,376	566.4 %

Извор: Међународна телекомуникациска унија (ITU)¹²

10 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.10-11.

11 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>, 02.06.2012.

12 Више о томе је доступно на следећем веб сајту: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>, 30.05.2013.

Према томе, технологија постаје све важнија компонента у бизнис окружењу. Проблем приступа информацијама, данас, скоро да се више и не поставља.

Што се технологија више развија, употреба знакова разликовања се мења и постаје све више комплекснија због: растеће технолошке комплексности многих производа, све веће заступљености интернета као канала маркетинга и дистрибуције и појаве брендирања, као глобалан маркетиншки и културан феномен.¹³

Интернет као канал маркетинга и дистрибуције, постао је и извор разних облика злоупотребе личних права, права интелектуалне својине, конкретније знакова разликовања, као и других субјективних права.

У савременом тржишном промету, све више предузећа и организација користе жигове као знакове разликовања и саставни су део права интелектуалне својине, да би постигли предност пред својим конкурентима на тржишту. Дакле, ово подразумева, да разлог коришћења жигова као интелектуално добро, поред тога што настаје као резултат индивидуалне имагинације одређеног субјекта, у суштини је производ у функцији бизниса како правног, тако и физичког лица. У том смеру Алберт Ајнштајн (Albert Einstein) је рекао: „Имагинација је важнија од знања“, притом наводећи да не потцењује знање, али кад би се ослонио само на њега, никад не би открио теорију релативитета.

У пословном окружењу, жигови су једно од моћнијих средства истицања вредности права интелектуалне својине који су важан део маркетиншке стратегије скоро сваког предузећа.

Посматрано са аспекта економске користи, жигови имају две примарне макроекономске функције:¹⁴

- Помажу потрошачу при избор производа на тржиште и
- Дају подстицај једном предузећу да инвестира у развој и испоруку роба и услуга оним квалитетом који потрошачи очекују.

Јасно је да велике компаније у склопу својих стратешких планова користе жигове у пословању због: повећање појединачне продаје, јачање и учвршћивање лојалност

---

13 Zlatović D.: Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij. (1991) v. 28, br. 1, 2007;
14 Идрис К.: Интелектуалната сопственост моћна алатка за економски растеж, Светска Организација за интелектуална сопственост, Државен завод за индустриска сопственост на Р. Македонија и Сојуз на пронаоѓачи, автори на технички унапредувања на Македонија, 2006, стр.129.

потрошача, квалитетног одговора конкуренције, повећање профита, проширења и одржавања на тржишту, разликовања производа, увођење нових производа, остваривање профита од издавања лиценце, франшизинг и друго.

Дакле, поред жигова и осталих знакова разликовања, ради глобалног карактера интернета и адресе интернет домен имена, су постале највреднија бизнис средства многих компанија. У трци за боље позиционирање на тржишту, остварење веће продаје својих производа, а тиме и остварења већег профита, избор интернет адреса (име домена) као идентификатор пословања на интернету, је постао један од најважнијих одлука свих компанија. Па тако, власници жигова и знакова разликовања у борби за обележавање места у интернет простору, где би пласирали информације у вези своје привредне делатности и тенденцијом да изаберу интернет адресе идентичне својим жиговима, односно знаковима разликовања, суочиле су се бројним проблемима.

У основи, реч је о проблемима који проистичу из потребе већег броја компанија да њихову делатност и производе пласирају и учине доступним својим потрошачима преко интернета, и притом, њихово суочавање са реалним проблемом да су ознаке (жиг или остали знакови разликовања) њихових производа или име компаније већ регистровани као назив интернет домена и да притом домен није доступан за њихове потребе и коришћења.

У питању је базични проблем правне природе, који произлази из чињенице да свако може да региструје домен, под условом да тај домен није пре тога регистрован од стране другог корисника у оквиру регистра коме је поднет захтев, што је у духу правила „first come, first served“.¹⁵ Овлашћени регистар за регистрацију домена, нема обавезу да врши претходну проверу да ли је захтев оправдан или је у корелацији са делатношћу коју подносилац врши.

Дакле, имајући у виду све већи интерес компанија да изврше регистрација домен имена и њихово суочавање са већ регистрованим доменом који је исти или сличан са називом њиховог жига или називом компаније, сасвим је очекивано да се повећа и број

---

¹⁵ Формула “first come, first served”, (први дођен, први услужен) на основи принципа регистрације, односно одељивање назива домена, је „правни трансплантант“ римског начела „qui prior est tempore, potior est jure“ (Реч је о теорији правне трансплантате која подржава Алан Вотсон (Alan Watson), који сматра да се право не развија као резултат његове еволуције већ преко позајмљивање или трансплантације правних институција поранешног права у савременој правној легислативи. (Види опширније: А. Вотсон, Правни трансплантати, приступ упоредном праву, Београд, 2000).

насталих спорова између титулара жига са једне и титулара домена са друге стране. Реч је о ситуацији када титулар домена нема права нити легитимни интерес да користи спорни домен, или када је регистрација спорног домена направљена у лошој вери и да тиме вређа право интелектуалне својине титулара жига. Циљ ове појаве је више него јасан, а то је остварење економског бенефита препродајом интернет домена који у себи садрже имена већ постојећих компанија или производа или да се они разводне и притом умањи њихова вредност.

Исто тако, проблем представља и чињеница да интернет превазилази државне границе, па према томе постављају се техничка питања о персоналној јурисдикцији где би на одлуку о спорном питању требало применити државно право као и примена принципа Сукоба надлежности (Conflicts of Law).¹⁶

Из тих разлога, а у смеру веће контроле при организацији, управног поступка регистрације домена, управљање и решавања спорова насталих поводом њихове регистрације, основана је Интернет корпорација за додељивање назива и бројева (ICANN) као глобална корпорација, са циљем да се сузбије хаос у интернет простору и да се осигура да свака машина има јединствену IP адресу.¹⁷ Наиме, од стране ICANN-а су донета општа правила, а касније и од стране Центра за арбитражу и медијацију у оквиру Светске организације за интелектуалну својину (WIPO Arbitration and Mediation Center) као први овлашћени провајдер за решавање спорова у вансудском поступку, донета су и допунска правила са којим се регулише питање о решавању спорова између титулара права жигова и интернет домена, а у смеру ефикасног остварења правне заштите титулара жига.

Као логична импликација ове појаве, неминовно се јавља потреба за прилагођавање реалних потреба, односно доношење нових правила и прописа којим би се ово питање регулисало. Правно уређивање домен имена и њихово коришћење је релативно ново, исто као и појава интернета.¹⁸ Све то није тако једноставно, с обзиром да актуелна експанзија у развоју информатичке технологије и софтверска усавршавања резултирају са

---

16 Dimitrijević P.: Pravo informacione tehnologije- osnovi kompjuterskog prava, 2. izmenjeno i dopunjeno izd. – Nis, Sven, 2010, str.11.

17 Arsić M, Markota S: Legal Problems in the National and International Administration of Domain Names, Facta Universitatis, Series: Law and Politics Vol. 9, No2, 2011, p. 160.

18 Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009, p.127.

производњом софистициране опреме, која омогућава путем интернета масовни приступ до података и информација на глобалном нивоу. С једне стране, ово и поред тога што представља предност модерног времена у којем живимо, с друге стране генерира проблем на светски ниво, са аспекта заштите личних права, права интелектуалне својине, конкретније знакова разликовања, као и других субјективних права. Проблем је далеко већи, ако знамо да признање конкретног права имплицира и пружање правне заштите тог права, а мере и средства која се за то предузимају ипак не испуњавају очекиване резултате, независно што повреда тих права, представља правни основ за санкционисање. Ово је само један од разлога који генерира континуирана егзистенција евидентно слаба законска регулатива и непостојање правних механизма за обезбеђивање ефикасне правне заштите.

И поред тога што није спорно да је реч о актуелној теми прослеђена низом отворених питања, ипак динамика евидентног развоја технологије говори о чињеници да правно уређивање ове проблематике ће увек бити корак уназад од реалних потреба нормирања. Према томе, можемо да закључимо да је неспорно да интеракција између права и технологије је јако комплексна (сложена). Са овом појавом, Гелбштајн (Gelbstein) упоређује, брзину развоја технологије са брзином зеца, а брзина закона који треба да регулишу нове односе, са брзином корњаче.¹⁹ У тој конотацији, и Бил Гејтс (Bill Gates) је једном приликом изјавио да: интелектуална својина има рок трајања као банана.²⁰ У том смислу, и Димитријевић подржава тезу да право заостаје за технологијом и да свака правна регулатива (законска и подзаконска) и у овој материји застарева управо у тренутку када је донета, односно када је објављена.²¹

Према томе, и поред тога што одређени ставови и мишљења у односу низа актуелних питања из ове области у овом моменту изгледају софистицирано и интересантно за јавност, ипак за врло кратко време кад они буду апсолвирани, постаће само основа и прилика за проучавање историских догађаја у овој области.

---

19 Наумовски Г., Мишо Д.: Право и информатичка технологија, Национална универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“, Скопје, 2009, стр. 16.

20 Доступно на следећем веб сајту: http://www.thoughtful-mind.com/quote.php/Bill_Gates/18, 15.03.2013.

21 Dimitrijević P.: Pravo informacione tehnologije- osnovi kompjuterskog prava, 2. izmenjeno i dopunjeno izd. – Nis, Sven, 2010, str.11.

Дакле, једино *de lege ferenda* решење у овом случају је адекватна примена латинског начела *Dura lex sed lex* (лош закон је добар закон), ако се примењује, уз тенденцију примене другог латинског начела *Leges bonae ex malis moribus procreantur* (добри закони настају од лоших обичаја) и прихватања изазова да право мора увек бити ако не испред, онда у корак са развојем нових технологија.

На основу реченог, садржајно, структура дисертације је усмерена ка презентовању развоја информационих технологија, појава интернета, суштински значај IP (Transfer Control Protocol/ Internet Protocol, TCP/IP) протокола и појава назива домена. У даљем тексту, централно место дисертације заузима улога Систем назива домена у савременом информационом и комуникациском друштву, организација, управни поступак и правила за регистрацију назива домена, њихово управљање, коегзистенција назива домена и знакова разликовања, врста злоупотреба као узроци појаве спорова због повреде туђих личних права, права на интелектуалну својину и друга субјективна права, као и остваривање правне заштите путем судског и вансудског поступка решавања тих спорова.

У том циљу, дисертација обухвата седам глава, у оквиру којих поред осталих питања која заузимају централно место, садржани су и уводне напомене, закључке истраживања, и разматрања и препоруке за даљи развој, примена и коришћење назива интернет домена уз дужно поштовање жиговног права или права на остале знакове разликовања, на основу којих, број спорова у будућности био би смањен, .

Сваки део, адекватни је и комплементарн тематски оквир, усмерен елаборацији, дефинисању и конклудирању кључних аспеката питања у вези у вези организације, правила и управни поступак за регистрацију назива домена, као и остваривање правне заштите у случају појаве спорова. Као саставни део дисертације, приложени су и случајеви из судске праксе и праксе вансудског решавања спорова у упоредном праву, како на међународном плану, тако и на националном нивоу одређених земаља.

Овако постављена структура дисертације указује на основне црте права информационе технологије, развој интернета и улога и значај назива интернет домена на глобалном тржишту. У прилог иде и чињеница да системско проучавање правних аспеката управног поступка регистрације интернет домен имена и решавање спорова насталих поводом регистрације домена, у домаћој и иностраној литератури су јако ретка, тако да је

истраживање у овој области представљало посебан изазов. Аспекти које су предмет анализе кроз текст су бројни, и сваки од њих усмерен је према аргументацији и оправданости почетне тезе докторске дисертације. Из тих разлога, може се рећи да су тезе задовољиле критеријуме за друштвену и научну оправданост докторске дисертације.

2. Предмет, значај, циљ и хипотеза истраживања

Базични предмет докторске дисертације је проучување и истраживање првог режима назива интернет домена, конкретније развој, организација, управни поступак регистрације и управљање имена интернет домена као и решавање спорова између титулара личних права, права интелектуалне својине и других субјективних права с једне стране, и титулара интернет домен имена с друге стране, с циљем остваривања ефикасне правне заштите. У том циљу, приступа се анализи и проучивању важећег права националних законодавства, права ЕУ и међународног права уопште. Затим, разрађивани су сви релевантни аспекти система интернет домен имена, њихова улога и значај у савременом информатичком друштву, њихове карактеристике и економска оправданост постојања, организација, структура и класификација, надлежност управних органа, управни поступак регистрације интернет домен имена, као и њихово управљање. Предмет проучавања и истраживања су аспекти система имена домена, њихов однос са правом информационе технологије, право интелектуалног власништва, њихов значај, функција и улога у интернет простору.

На јасан и прецизан начин дефинише се свако понашање које представља злоупотребу регистрације интернет домена, као и могућност остваривања права на правну заштиту од стране титулара личних права, права интелектуалне својине и друга субјективна права.

У том смеру, као неопходан део проучивања и истраживања дисертације су и жигови, комерцијалне ознаке, наслови публикација, имена државних органа, јавних предузећа и институција, имена познатих личности, држава, градова и слично, а у циљу да исти буду проблемски обрађени као предмет злоупотребе при регистрације имена интернет домен. Притом, посебна пажња је посвећена жиговима у корелацији са интернетом и њихово претстављање у интернет простору. Ово из разлога што у недостатку прописа како на међународном, тако и на националном нивоу, пракса решавања ових врста спорова говори да приликом одлучивања у случајима када као предмет повреде јављају се имена познатих личности, комерцијалне ознаке, наслови публикација, имена државних органа, јавних

предузећа и институција, имена држава, градова и слично, судови и арбитражна већа, у великом броју случајева позивају се на важеће жигово право.

Саставни део дисертације је не само теоријско него и емпириско виђење правног уређивања овог питања. Предмет разраде ове дисертације, је и упоредно право, где је обухваћено више земаља различитог ступња економског развоја. Посебан акценат је стављен на високо развијене земље које су окарактерисане високим степеном технолошког и индустријског развоја и биће указано позитивно искуство ових земаља, а са циљем да би се аргументовано презентовале слабости који реално постоје у земљама у развоју и да би се истовремено пронашла решења за конкретне проблеме са којима се те земље суочавају. Дакле, елаборисани су сви савремени аспекти уређивања ове проблематике, како са нормативног тако и са теоријског и научног аспекта.

У току израде дисертације коришћена је расположива домаћа и инострана литература, национални и међународни општи правни акти и други прописи, а за илустрацију ступња примене постојећих прописа, дати су и конкретни примери, не само из домаће, иностране и међународне судске праксе, него и примери из праксе алтернативног решавања спорова (вансудског решавања спорова).

Значај овако конципиране докторске дисертације и резултати до којих ће се доћи, је вишестран. Наиме, са једне стране, апликативна вредност дисертације треба да укаже на улогу система интернет домена имена у интернет простору, њихов економски утицај на глобално тржиште, као и функција домена не само за велике компаније него и за мала и средња предузећа, које настоје да своје услуге и производе пласирају на што већем тржишту, а тиме остваре и већи профит. Са друге стране, од значаја је и указивање на последице од регистрованих имена домена са којима се повређује туђе право, што подразумева не само наношење конкретне штете том титулару, него и наношење штете крајњем потрошачу, а у неким ситуацијама и целом друштву.

С обзиром да ово питање није довољно третирано ни од стране правне науке, на основу предмета истраживања поред основног (примарног) циља постављени су други (секундарни циљеви).

Примарни циљ истраживања је да се укаже на значај и потребу побољшавања постојећих нормативних решења не само на националном, него и на међународном нивоу,

као и остваривање веће сарадње између земаља, како на билатералном тако и на мултинационалном нивоу, с циљем хармонизације и усаглашавања низ отворених питања и узајамно поштовање донетих одлука којима се регулише ова проблематика.

У оквиру других циљева указује се да се развој, организација, регистрација имена интернет домена и њихово управљање, базира на принципима управног права. Међутим, и поред тога што постоји повезаност ове проблематике са управним правом, неоспорна је чињеница да има низ заједничких елемената и са другим правним дисциплинама као што су: право информационе технологије, право интелектуалне својине и трговинско право, грађанско право и међународно право, што говори да је актуелност питања оправдана и да је у питању проблематика која ствара везу између јавног права, с једне стране, и приватног права с друге стране. У току истраживања, предложиће се низ превентивних мера како не би дошло до појаве спорова о именима интернет домена. Неки од тих мера односе се на афирмацију потребе за подизањем свести код титулара жига, комерцијалне ознаке, наслови публикација, имена државних органа, јавних предузећа и институција, имена познатих личности, држава, градова и слично, за значај и корист регистрације домена и могућности о заштити њихових права. Са друге стране, указује се на негативне последице регистрације интернет домен имена, која произлазе из намере регистранта да нанесе штету титулару заштићеног знака или друге комерцијалне ознаке или са тим да оствари противправну имовинску корист.

Основна хипотеза дисертације је побољшање нормативних решења са којима ће се ово питање уредити, што ће директно утицати на смањивање број спорова о именима интернет домена.

Имајући у виду претходно изложено, резултати докторске дисертације омогућују да се укаже на правце трагања за могућим решењима како практичним, тако и теоријским проблемима који постоје у вези са овим питањем.

Резултати истраживања, очекивано, могу бити корисни, не само стручној и научној јавности која се бави овом проблематиком, него и широј јавности која показује интерес за проучавање и настоји да прошири своје знање у области управног права, право информационе технологије и права на интелектуалну својину.

3. Методи истраживања

Приликом изучавања управног поступка регистрације интернет домен имена и право информационе технологије, поред историјског, нормативног и компаративног метода, да би се приложила убедљива интерпретација чињеница и података, примењени су аналитичко-синтетички и индуктивно-дедуктивни методи, као и општи методи друштвених наука.

Подаци емпиријског истраживања су подложни евалуацији, о којима су донети закључци који служе као показатељ реалних дешавања, не само на глобалном плану, него и на нивоу националних законодавства и праксе. Резултати истраживања су почетна основа предлога за усавршавање и побољшање постојеће законске регулативе и осталих прописа којима се уређује ово питање. У том смеру, предложени су и други механизми за ефикасно и ефективно сузбијање појаве свих врста злоупотреба личних права, права интелектуалне својине и других субјективних права комерцијалних и некомерцијалних ознаке и знакова разликовања, при регистрацији назива интернет домена.

На основу свега реченог, резултати проучавања који ће бити изнети у овој дисертацији представљају непосредан допринос не само управном праву, праву информационе технологије и праву интелектуалне својине, него и правној науци уопште, а значајан допринос је дат и у корист судске и вансудске праксе решавања спорова насталих поводом регистрације имена домена.

Овако постављени предмет, значај и циљ истраживања, као и постављена основна хипотеза и методи које ће се при истраживању примењивати, у целости оправдавају актуелност дисертације.

ГЛАВА ДРУГА

***СИСТЕМ НАЗИВА ДОМЕНА, УПРАВНИ ПОСТУПАК, УСЛОВИ И
ПРАВИЛА ЗА РЕГИСТРАЦИЈУ***

1. Историјски развој информационе технологије и појава интернета

Животни циклус технологије је све краћи, и подразумева потребу континуираног и значајног улагања у одржавање и праћење најновијих дешавања, посебно у области информационе технологије.²² Дакле, и информациона технологија, односно мрежна технологија на којој се између осталог заснива и интернет, није статички историјски феномен, него се мења великом брзином, из дана у дан.

Сталингс (Stallings William) у свом делу „Data and Computer Communications“ истиче четири трендова технологије помоћу којих се омогућава већи капацитет саобраћаја и шири опсег услуга. Ти трендови углавном се односе на:²³

- Јефтина производња моћних компјутера и кластера тих компјутера, способних да подрже апликације са већим захтевима, као што су мултимедијалне апликације;
- Развој мреже података, конкретније интернет, који је „интелигентнији“ него икад;
- Све већи утицај интернета како у бизнис окружењу, тако и у приватном окружењу, и
- Тренд повећавања мобилности радника и одсуство препрека да своју радну средину „воде са собом“, захваљујући иновацијама и расту бежичног приступа интернету, што даје могућност да се информације и услуге предузећа користе независно од места где се запослени или корисник налази.

Заједничка Препорука о заштити жигова и других права из индустријске својине у односу на знакове интернета, дефинише „Интернет“ као интерактивни медијум за комуникацију, који садржи информације која су у исто време и одмах доступне, независно

---

22 Наумовски Г., Мишо Д.: Право и информатичка технологија, Национална универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“, Скопје, 2009, стр. 11.

23 Сталингс В.: Податочни и компјутерски комуникации, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр. 12-13.

од територијалне локације чланова јавности.²⁴ Брадфорд Смит (Bradford Smith) за интернет каже да је у срцу треће индустријске револуције и да дубоко мења начин на који људи комуницирају једни са другима, а да технолошки напредак у компјутерском хардверу, софтвера, и телекомуникације, утиче на предузећа да промене себе и начин њиховог пословања, јер интернет омогућава већу продуктивност и побољшање у ефикасности и стварање нових тржишта.²⁵

За разлику од интернета, сајбер простор (*cyberspace*) је илузија, он нема физичко присуство, а његови корисници само га посећују, шаљу поруке и врше трансакције и друге пословне активности помоћу њега.²⁶ Специфичност сајбер простора је да корисници овог медија немају сазнање о томе где се тренутно налазе, односно где је лоциран власник веб сајта или е-маил адреса, а са њим комуницирају или обављају неку пословну трансакцију.²⁷ Корелација између „интернета“ и „сајбер простора“ и разграничавање ова два термина, на јасан и прецизан начин је садржан у пресуди Врховног суда Сједињених Америчких Држава у случај *Reno* против *American Civil Liberties Union*.²⁸ Дакле, у пресуди „интернет“ се дефинише као међународна мрежа међусобно повезаних компјутера...која омогућава повезивање више од 10 милиона људи да комуницирају једни са другима у сајбер простору, и омогућава приступ огромне количине података из целог света. Наиме, према одлуци Врховног суда, интернет је „јединствен и потпуно нови медиј у свету људске комуникације“, док сајбер простор се налази у одређеном географском положају, али на располагању свима, било где у свету, помоћу приступ интернета. Сајбер простор неоспорно одражава неку врсту географије, собе за ћаскање и веб сајтове, на пример,

---

24 Видети: члан 1, Joint Recommendation Concerning the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet, which includes the text of the provisions as adopted by the Standing Committee on the Law of Trademarks, Industrial Designs and Geographical Indications (SCT) at its sixth session (March 12 to 16, 2001), was adopted at a joint session of the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) at the Thirty-Sixth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO (September 24 - October 3, 2001).

25 Smith L. B.: The Third Industrial Revolution: Policymaking for the Internet, 3 Colum. Sci. & Tech. L. Rev.1, 2001. Више о томе на следећем веб сајту: <http://www.stlr.org/html/volume3/smith.txt>, 25.06.2013.

26 Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009, p.12.

27 Dimitrijević P.: Pravo informacione tehnologije- osnovi kompjuterskog prava, 2. izmenjeno i dopunjeno izd. – Nis, Sven, 2010, str.13.

28 Reno v. American Civil Liberties Union, Supreme Court of the United States, No. 96-511, 1997.

постоји на фиксним локацијама на интернету. На глобалном нивоу, сајбер простор је изван домаћаја, а контрола на њему је немогућа.²⁹

Интернет је резултат визионарских размишљања већег броја брилијантних умова још у ранијим 60-тим година прошлог века. Они су заправо увидели велики потенцијал компјутера у смеру размене информација, што може бити корисно не само у научне, него и у војне сврхе. У том смеру, значајни допринос даје Леонард Клајнрок (Leonard Kleinrock) из Института за технологију у Масачусетс (MIT), који је у јулу 1961. године објавио прву статију о „Протоку информација у великим комуникацијским мрежама“ (Information Flow in Large Communication Nets).³⁰

Заправо, почеци појаве интернета датирају још од ранијих 60-тих година прошлог века, са формирањем Агенције за пројекте напредних истраживања (Advanced Research Project Agency, ARPA) при министарству одбране (Department of Defense) Сједињених Америчких Држава, познатија још као DARPA (Defense Advanced Research Project Agency). Заправо, од експерата се тражило да пронађу мрежу (Packet Switched Network) која би могла да преживи нуклеарни напад, односно да буде тако децентрализованог типа да може да настави да функционише без обзира да ли је неки њен део искључен.³¹ У научном истраживачком делом, свој значајни допринос објављивањем рада “On-Line Man Computer Communication“ 1962. године, даје и г-н Ликлидер (Liklider) у којем представља концепт глобалне компјутерске мреже.³²

И поред тога што је концепција идеје у вези олакшавања комуникације између ARPA компјутерских терминала почела да се развија још 1962. године, прва стабилна веза између више рачунара преко ARPAnet-а, која се сматра за претходник данашњег интернета, догодила се 1969. године.³³

---

29 Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009, p.23.

30 Реч је о теорији о комутацији фајлова (packet-switching theory) – APRANET коме се информације деле на фајл податке, сваки фајл је упућен примаоцу, а пребачен је од тачке до тачке кроз рачунарску мрежу примаоцу где се формира оригинална порука од добијених фајлова. Више о томе видети на следећем веб сајту: http://maknetwork.com/?page_id=527, 15.05.2012.

31 Dimitrijević P.: Pravo informacione tehnologije- osnovi kompjuterskog prava, 2. izmenjeno i dopunjeno izd. – Nis, Sven, 2010, str.47.

32 Licklider J. C. R., Clark E. Welden: On-Line Man Computer Communication, Bolt Beranek and Newman, Inc., Cambridge, Massachusetts and Los Angeles, California, 1962, pp. 113-128.

33 Више о томе видети: History of the Internet, доступно на следећем веб сајту: <http://www.newmedia.org/history-of-the-internet.html>, 15.05.2013.

ARPAnet користили су Мрежни контролни протокол (Network Control Program, NCP) који се појављује 1970. године, а који је 1983. године био замењен са Интернет протоколом (Transfer Control Protocol/Internet Protocol, TCP/IP) који обезбеђује основу интернета. Тако, у оквиру ARPAnet мреже, 1972. године када је она повезивала 23 хоста, пронађен је и први програм електронске поште, а само годину дана касније 1973. године отпочет је на Стенфорду (Stanford University) развој TCP/IP протокола који је требао да омогући интерконекију и комуникацију различитих типова компјутера у оквиру исте мреже.³⁴ Концептуалну основу протокола за контролу преноса (Transfer Control Protocol-TCP), постављају Винт Серф (Vint Cerf) и Боб Кан (Bob Kahn) 1974. године.³⁵ Дакле, TCP/IP архитектура је резултат истраживања протокола извршена на експерименталној мрежи са комуникацијом фајлова на ARPAnet. TCP/IP је усвојен као стандардни протокол и представља базиран концепт који сачињава оквир за развој комплетног сета стандарда компјутерске комуникације.³⁶ Тиме се омогућава комуникација корисник-према-корисник. Пре тога, комуникација међу компјутера одвијала се само на основу заједничке лиценциране мрежне архитектуре. TCP успоставља конекција између компјутера који шаљу и примају поруке и притом обезбеђује фајлове које су послани са једног компјутера, да би били примљени у истој секвенци од стране другог компјутера, без притом да недостаје неки од фајлова, док IP обезбеђује шема адресирања на интернету. Његова улога односи се на слање тих фајлова.³⁷ Дакле, Интернет протокол, је најчешће коришћен модел протокола и обезбеђује функционалност упућивања података на више мрежа, које до одредишне дестинације стижу истим редоследом по којем су послати.

Прве комерцијалне интернет мреже као UUNET network ALTERNET, Performance Systems International (PSI) network PSINet, CERFNet, NEARNet и друге појављују се крајем 80-тих година прошлог века, док се, данас добро позната веб мрежа са графичким

---

34 Dimitrijević P.: Pravo informacione tehnologije- osnovi kompjuterskog prava, 2. izmenjeno i dopunjeno izd. – Nis, Sven, 2010, str.48.

35 Више о томе видети код: Vinton G. C., Kahn R. E.: A Protocol for Packet Network, Intercommunication, IEEE Trans on Comms, Vol Com-22, No. 5 May 1974, доступно на следећем веб сајту: <http://www.cs.princeton.edu/courses/archive/fall06/cos561/papers/cerf74.pdf>, 15.03.2013.

36 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.35.

37 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.129.

корисничким интерфејсом, “WorldWideWeb” појављује 1991. године. Веб сервис (WorldWideWeb) је дистрибуирани хипер-медијални систем, који обезбеђује униформни приступ широком спектру докумената и сервиса.³⁸ Заправо, развој веб мреже, под вођством Тим Бернерс-Ли (Tim Berners-Lee) и његових колега из ЦЕРН-а (European Laboratory for Particle Physics, CERN),³⁹ уз помоћ хипер-текстуалног система (Hyper Text Transfer Protocol, НТТР) коришћен за креирање веб стране и URL-а (Universal Resource Locators), одвија се у период између 1989-1991. године.⁴⁰

Данас, функционисање интернета омогућено је путем систем назива домена (Domain Name System, DNS), који је први пут претстављен 1982. године од стране Џона Постела (Jon Postel) са Универзитета Јужне Калифорније и Зо-Синг Су (Zaw-Sing Su) са Станфорд Института за истраживање. Наиме, систем домен имена је систем, путем којег компјутери преводе уникатни сет бројева, слова и карактера у одговарајућу IP адресу.⁴¹

Будући да памћење дугог низа брјева може да представља проблем за многе људе, др. Џон Поштел (Jon Postel) са Универзитета у Јужној Калифорнији, дао је значајан допринос у стварању онога што данас називамо системом назива домена.

Одмах након тога, појављују се и први веб читачи (web browsers). Први, а уједно и најпопуларнији веб читач је *Mosaic* (касније *Netscape*), појављује се 1993. године, креиран због популаризације интернета и његовог представљања широкој јавности.⁴² Затим следи појава и других читача, као што су: *Internet Explorer* у 1995. години, *Opera* 1996. године, *Mozilla* 1998. године итд.

Развој технологије не утиче само на развој интернета, он у исто време имплицира и значајне друштвене последице, које због игнорантског односа појединаца, могу нанети штету не само њему и делокругу његовог пословања, него последице могу бити делекосежнија на штету целог друштва. Ово посебно ако се има у виду моћ веб

---

38 Спасић В: Ауторска дела у дигиталном окужењу, Правни факултет у Нишу, Универзитет у Нишу, Ниш 2011, стр.131.

39 Међународна научна организација основана 1954 године са седиштем у Женеви, Швајцарска. Доступно на следећем веб сајту: <http://home.web.cern.ch/about>.

40 Bellis M: Tim Berners-Lee, About.com Guide, доступно на следећем веб сајту: <http://inventors.about.com/od/bstartinventors/p/TimBernersLee.htm>, 15.03.2013.

41 Runyan C., "What is a Domain Name?", доступно на следећем веб сајту: <http://keytlaw.com/urls/whatisdomain.htm>, 15.01.2012.

42 Gube J.: The History of Web Browsers, 2009, доступно на следећем веб сајту: <http://sixrevisions.com/web-development/the-history-of-web-browsers/>, 10.05.2013.

технологије и онога што она допушта у смислу доступност свих комерцијалних информација, превазилажење националне границе широм света, интерактивност са циљним групама или појединим корисницима, густина информације са повећаног квалитета и умањени информациски трошкови, персонализације и прилагођавања могућности да одређене поруке буду послате одређеним индивидуама или циљним групама, социјалне мреже и њихова улога у интернет простору идр.⁴³

Имајући у виду горе наведено, развој информационе технологије и интернета, поред својих предности, има и бројне недостатке. Заправо, ти недостатци најчешће су разлог за предузимање мера од стране све већег броја земаља у односу контроле управљања интернетом, као и мере које се односе на ограничења слободног приступа. И поред тога што присталице и промотори интернета сматрају да не може постојати закон који може да контролише функционисање интернета, ипак неспорна чињеница је да он функционише преко приватне и јавне телекомуникацијске инфраструктуре које су уређене законом и подлежу истом притиску као и остале телекомуникацијске мреже.⁴⁴ У том контексту, надовезују се бројни аутори који се баве овом проблематиком, па сматрају да апсолутној слободи интернета прети реална опасност анархије, што може довести до пласирања пуно неморалних и незаконских информација као и повреда личних, права интелектуалне својине и других субјективних права.⁴⁵ Наиме, постојање правила и прописи који регулишу интернет и начин његовог функционисања, нису само реална потреба, него и нужност.

Са институционалног аспекта контроле интернета, не постоји једна надлежна организација за управљање и контролу свих активности који се одвијају на интернету, него постоје више организација, као што су: Одбор за интернет архитектуру (Internet Architecture Board, IAB), Интернет корпорација за додељивање имена и бројева (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, ICANN), Управитељска групација са интернет инжењерство (Internet Engineering Steering Group, IESG), Конзорциум светске

---

43 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.10-11.

44 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.146.

45 Спасић В: Ауторска дела у дигиталном окужењу, Правни факултет у Нишу, Универзитет у Нишу, Ниш 2011, стр.133.

веб-мреже (World Wide Web Consortium, W3C) и други. У основи, циљ наведених организација није да контролишу интернет у правом смислу речи, него да утичу на чиниоце интернета (власници мреже, титулата интернет услуга, владине агенције, креатори софтвера) да он ефикасније функционише.

Што се тиче ограничења интернет приступа, у свету постоје примери из праксе где су донете судске одлуке којима се лишвају слободе блогери и осуђују се на казну затвора од неколико година (тако на пример: Египат⁴⁶, Кина 2007.⁴⁷). Затим, и Владе одређених земаља имају ригорозну политику у односу на слободу коришћења интернета. Такав је случај са Кином, где је сервер претраживача google.com искључен, па је стављен у функцији google.cn који подлеже цензури сагласно захтевима кинеских власти. Сличан је и случај са приступом социјалној мрежи Facebook.com. Дакле, можемо да закључимо да све ове мере у смеру ограничавања слободног изражавања су комплетна супротност од првична идеје да интернет постане глобално средство за комуникацију и повезивање људи.

Посматрано кроз призму историјског аспекта, развој технологије и све већа популаризација интернета, њихова улога у повећању међународне трговине роба, маркетиншке активности бројних организација и предузећа на интернету у борби за боље позиционирање на глобалном тржишту и остварење веће продаје својих производа, а тиме и остварење већег профита, у новије време наметнуло је и низ отворених питања. Она се у главном односе и на правну сигурност привредне делатности на интернету, од промоције и рекламирања роба и услуга па све до њихове продаје крајним корисницима интернета-потрошаче.

Неспорна је чињеница да данас интернет представља светску мрежу коју сачињавају компјутерске мреже изграђене на основу заједничких стандарда у циљу повезивања бизниса, образовне институције, владине агенције, непрофитне организације, као и појединце и при том обезбеђује услуге као што су електронска пошта, трансфер докумената, групе за дискусије, разговоре, куповање, истраживање, музика, видео-записи и вести. Неоспорно је да је технолошка конвергенција између компјутера, паметних

---

46 2007 година у Египат осуђен је блогер на 4 године затвора због навреде официјалних власти.

47 2007 година у Кини неколико блогери и један новинар (активисти за људска права) су осуђени на казну затвор у трајање до 10 година због објављивања своји ставови против власти Кине на Yahoo.

телефона и интернета постала реалност. Дакле, интернет није јединствена мрежа са строго централизованом административном контролом, него представља систем мрежа за пренос информација и података, односно то је „мрежа свих светских мрежа“,⁴⁸ која повезује милионе рачунара и преко десет милиона људи широм света, повезаних овом технологијом.⁴⁹ Ово је довољни индикатор да живимо у времену када скоро и да не можемо да функционишемо без коришћења интернета, не само због посла и бизниса, него и због едукације, забаве, научних и истраживачких циљева, коришћење социјалних мрежа због дружења и још пуно других активности.

---

48 Више о томе видети код: Dimitrijević P.: Pravo Interneta, Zvornik radova Pravnog fakulteta Pale, 2009, str.49 и Спасић В: Ауторска дела у дигиталном окужењу, Правни факултет у Нишу, Универзитет у Нишу, Ниш 2011, стр.129.

49 Спасић В: Ауторска дела у дигиталном окужењу, Правни факултет у Нишу, Универзитет у Нишу, Ниш 2011, стр.129.

2. IP адресе и улога назива домена

У својој резолуцији 1995. FNC (Federal Networking Council) дефинише Интернет као глобални информациони систем који је логично повезан у јединствени адресни простор заснован на IP Интернет протоколу (Internet Protocol, IP), а који омогућава комуникацију на бази TCP/IP протокола, нуди и чини доступним велики број услуга.⁵⁰

У техничком смислу, интернет је заједница физички повезаних аутономних рачунарских мрежа, способних за међусобну комуникацију и размену података, које функционишу на истим принципима и комуницирају заједничким протоколима.⁵¹

Полазећи од чињенице, да основни циљ функционисање интернета је размена информација и података путем комуникације између два или више рачунара, посебно је важно знати начин којим се та размена врши. Наиме, та размена података и информација одвија се на тај начин што сваки рачунар у мрежи мора да има своју јединствену, уникатну нумеричку адресу,⁵² односно да буде идентификован са својом IP адресом, што је скраћеница за интернет протокол.⁵³ Она представља неопходни технички елемент који омогућава приступ веб-сајтовима.

Имајући у виду да IP адресе садрже дуги низ бројева (нпр. 206.110.241.01) која може представљати проблем што се тиче уписивање адреса интернет протокола у смислу њиховог памћења, сасвим логично намеће се потреба олакшавања рада на интернету за све кориснике компјутера. Значајни искорак у односу на памћење IP адреса, омогућило се увођењем систем назива домена (Domain Name System, DNS) 1982. године. Наиме, DNS систем омогућава кориснику интернета да откуца име неког домен имена, чијим путем се аутоматски преводе бројеви, слова и карактери у одговарајућу IP адресу.⁵⁴ Дакле, одговорност за именовање домена и њихово мапирање у IP адресе имају ауторитативни

---

50 Dimitrijević P.: Pravo Interneta, Zbornik radova Pravnog fakulteta Pale, 2009, str.77.

51 Спасић В.: Ауторска дела у дигиталном окужењу, Правни факултет у Нишу, Универзитет у Нишу, Ниш 2011, стр.129.

52 Сталинге В.: Податочни и компјутерски комуникации, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр. 25.

53 Arsić M, Markota S: Legal Problems in the National and International Administration of Domain Names, Facta Universitatis, Series: Law and Politics Vol. 9, No2, 2011, p. 160.

54 Runyan C., "What is a Domain Name?", <http://keytlaw.com/urls/whatisdomain.htm>, 15.01.2012.

сервери тих домена (domain name server), што у основи подразумева да IP протокол обезбеђује шему за адресирање на интернет и уједно је одговоран за слање тих података и информација.⁵⁵ Другим речима, систем домен имена формира мапу у сајбер простору, индексира и даје списак материјала.⁵⁶

Заправо, можемо закључити да називи домена су технички познати као "униформни локатор" или "URL" и састоје се од серије бројева која се користи за идентификацију одређених компјутера прикључених на интернет.⁵⁷ То је адреса интернет протокола (IP адреса) која се састоји од низа четири група бројева раздвојени тачкама као што су "206.110.241.01."⁵⁸ На пример домен www.prafak.ni.ac.rs одговара IP адреси 160.99.61.8. Дакле, Систем назива домена има за циљ да олакша претраживање на интернету, како за људи који посећују веб стране, тако и за власнике тих страна.⁵⁹

Притом, важно је напоменути и постојање реалног проблема, да интернет стране мењају своје IP адресе тако што конкретна веб страна са једног компјутера треба да се трансферира или дислоцира на други компјутер,⁶⁰ што подразумева да IP адресе нису статичка категорија, него варијабилна, односно променљива категорија. Међутим, без обзира на њихова варијабилност, домен имена увек нас упућују на исту страну, без обзира коју IP адреса има у том тренутку. У интересу ограничења просторног оквира овог рада, технички процес трансформације домен имена у IP адресе неће бити предмет анализе и разрађивања, него предмет разматрања и проучавања су искључиво предности коришћења домен имена, и врста њихових злоупотреба.

---

55 Лаудон К. К., Траверс Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.129.

56 Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009, p.12.

57 Runyan C., "What is a Domain Name?", <http://keytlaw.com/urls/whatisdomain.htm>, 15.01.2012.

58 Runyan C., "What is a Domain Name?", <http://keytlaw.com/urls/whatisdomain.htm>, 15.01.2012.

59 Више о структуралној организацији, функционисања и употреби ДНСа види: <http://www.swansonmedia.com/domain/domain-name-system.html>, 14.05.2013

59 Више о структуралној организацији, функционисања и употреби DNS-а види:

60 Више о томе види код: Arsić M, Markota S: Legal Problems in the National and International Administration of Domain Names, Facta Universitatis, Series: Law and Politics Vol. 9, No2, 2011, p. 160.

У контексту утврђивања предности домен имена са аспекта права информатичке технологије, од важности је нагласити да се њихова значења углавном односе на следеће:⁶¹

- Прво, они су веза између *виртуелног и реалног света*, омогућују презентацију одређеног ентитета (правног или физичког лица), односно дају податке о њему и његовим активностима на садржај његове веб стране. Тако на пример, у савременом бизнис окружењу код сваког значајнијег привредног субјекта (трговачко друштво или слично), постоји потреба да региструје адекватни домен за његову веб страну, која омогућује информисање широке јавности о садржају производа који се нуде на тржишту, као и могућност њихове продаје на глобалном нивоу;
- Друго, систем назива домена преко везе са IP адресама омогућује извесну *стабилност у интернет саобраћају*, особито у електронској трговини. Тако на пример, при посету интернет страници (електронско плаћање) срећемо се са повратном поруком да је наша IP адреса регистрована из сигурносних разлога.
- Треће, назив домена у себи може *садржати назив жига*, као што ћемо даље видети, чиме њихов правни режим добија сложеније карактеристике.

Важно је напоменути да према својој правној природи⁶² свако домен име је јединствено, уникатно и истовремено не може имати два титулара. Овај факт намеће потребу за регистрацијом домена, не само на националном, него и на међународном нивоу.

И поред наведених предности постојање интернет домен имена, при регистрацији домен имена значајно је нагласити да они могу бити сачињени од најмање два знака, а максимално 63 знака, стога што се препоручује да дугачак назив домена није практичан,

---

61 Слично у: WIPO Worldwide Academy Distance Learning Programme (DL-202 Electronic Commerce & IP), 2007.

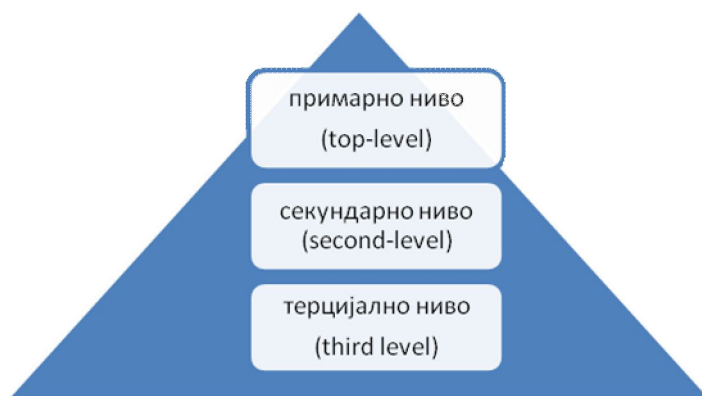
62 Више о правној природи интернет домен имена види код: Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009, p.128-129.

јер се тешко памти и велика је вероватноћа да ће доћи до грешке приликом укуцавања име домена.⁶³

Из наведених разлога, неопходна су основна познавања организације система назива домена, правила и услови управног поступка регистрације домена, њихово управљање коришћење, пренос, као и решавање спорова насталих поводом регистрације домен именима.

3. Структура и категоризација Систем назива домена

Систем назива домена или DNS (Domain Name System), представља хијерархијски систем, са више нивоа. Заправо, структурална организација интернет домен имена категоризована је на три нивоа и то: примарно (top-level), секундарно (second-level) и терцијално ниво (third level).

Слика бр. 1

Хијерархијска постављеност DNS-а

Сваки ниво назива домена је одвојен тачком, а читање се врши са десне на леву страну, од примарног или првог нивоа домена, преласком на секундарног или другог нивоа, па све до терцијалног или трећег нивоа домена.⁶⁴

---

⁶³ Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.rnids.rs/cir/whois-ci>, 15.03.2013.

⁶⁴ Domain Name Dispute Resolution, United Nations and World Intellectual Property Organization, 2003, p.6.

Слика бр. 2
Пример нивоа DNS-а

Важно је нагласити да име домена мора имати најмање две нивоа, и то: примарни ниво (top-level) и секундарни ниво (second-level), што подразумева да може али и не мора имати терцијални ниво (third level).

На првом, примарном нивоу, односно називи интернет домена највишег нивоа (TLDs) класифицирају се генерички интернет домени имена највишег нивоа или домени првог нивоа (Top Level Domain, gTLD) и национални интернет домен имена највишег нивоа (National Top Level Domain, nTLD, ccTLD) или географски домени првог нивоа.

Секундарна и терцијална домен имена, у суштини указују на: делатност ентитета који је носитељ име интернет домена, оператор веб сајта и слично.⁶⁵

3.1 Интернет домен имена највишег нивоа (Top Level Domain Names, TLDs)

Постојећи систем регистрације интернет домен имена разликује две врсте интернет домен имена највишег нивоа, односно назива домена првог нивоа (Top Level Domain, TLD), и то генеричка имена домена првог нивоа или домени опште намене (Generic Top Level Domain, gTLD), и национални односно географски називи домена првог нивоа или домени који се додељују на коришћење сувереним државама (National Top Level Domain, ccTLD или nTLD).

---

⁶⁵ Поленак-Акимовска М., Наумовски Г.: Cyberaquatter-Повредувач на правата од интелектуална сопственост, Зборник на трудови: Руско-македонски денови на правото, Скопје и Охрид, 2007, стр. 311.

3.1.1 Генеричка интернет домен имена највишег нивоа (Generic Top-Level Domains- gTLDs)

У оквиру Систем домен имена, постоје неколико врста домена највишег нивоа (TLDs), укључујући домене који садрже три или више знакова који се називају "генерички" највиши интернет домен имена (gTLDs). Реч је о доменима имена које правна и физичка лица користе у комерцијалне и некомерцијалне сврхе. Њихова карактеристика је да садрже три или више карактера. 1980. године успостављена су укупно седам генеричких имена домена првог нивоа, и то: .com, .edu, .gov, .int, .mil, .net, и .org. Карактеристика следећих домена .com, .net, и .org, је то да се они могу користити без ограничења, што није случај са осталим четири домен именима првог нивоа.⁶⁶ У оквиру Система домен имена, поред наведених седам имена домена највишег нивоа, припада и домен .агра,⁶⁷ који се користе искључиво у сврхе за техничке инфраструктуре. Надлежна организација за управљање са .агра доменом највишег нивоа је Управа за додељивање бројева на интернету (Internet Assigned Numbers Authority, IANA) у сарадњи са Интернет техничком заједницом (Internet Technical Community) под вођством Одбора за интернет архитектуру (Internet Architecture Board, IAB).⁶⁸

Табела бр. 2

Генеричка интернет домен имена највишег нивоа

Домен	Област
.aero	Авио-индустрија
.arpa	Инфраструктурни
.biz	Бизнис

⁶⁶ Више о томе видети на следећих веб сајтова: <https://archive.icann.org/en/tlds/>, <http://www.icann.org/en/resources/registries/about> и http://www.intellectual-property.co.uk/pages/domain_names, 12.01.2014.

⁶⁷ .агра домен садржи назив који је акроним Агенције за пројекте напредних истраживања (Advanced Research Projects Agency- ARPA).

⁶⁸ Видети на следећем веб сајту: <http://www.iana.org/domains/arpa>, 12.01.2014.

.cat	Каталонски
.com	Комерцијални
.coop	Кооперативни
.edu	Образовни
.info	Информативни
.int	Међународне организације
.mil	Војска САД
.museum	Музеји
.name	Појединци, по имену
.net	Мреже
.org	Организације
.pro	Професије
.travel	Туристичке организације

Извор: IANA ⁶⁹

Према описном објашњењу сваког генеричког имена домена највишег нивоа, можемо закључити да су они у тесној вези са делатношћу одређеног субјекта (установа, институција, организација, предузеће итд.), што подразумева да се сваки домен засебно односи на одређене категорије активности.

Исто тако, једна од особина генеричких имена домена највишег нивоа је да су они функционални и независни од конкретне државе или територије, као на пример: .org, .com, .info, .net итд.

Генеричка највиша интернет домена се могу поделити у две врсте:

- Неспонзорисана (unsponsored, uTLDs) и
- Спонзорисана (sponsored, sTLDs) домен имена.

---

⁶⁹ У табели даје се само екземплификатан приказ генеричких назива домена највишег нивоа. Комплетна листа интернет домен имена највишег нивоа доступна је доступна на следећем веб сајту: <http://www.iana.org/domains/root/db>.

Разлика је у томе што управљање и регистрација неспонзорираних највиших интернет домена спроводи се у сагласности успостављена правила глобалне интернет заједнице ICANN-а (нпр.: .biz, .info, .name, .pro), док спонзорисани интернет домени су специјализовани највиши интернет домени имена која имају спонзора који представља ужу заједницу, спроводи поверене политике и сноси одговорност за многа питања која се тичу домена (нпр.: .aero, .cat, .coop, .jobs, .mobi, .museum, и .travel).⁷⁰ Као спонзор, организација делегира унапред дефинисана правила у вези начина на који се управља посебно спонзорисана генеричка имена домена највишег нивоа (sTLDs). Спонзор је одговоран за развој прописа о повереним темама, тако да домен управља у корист одређеног броја актера који су најдиректније заинтересовани за рад конкретног спонзорисаног TLD. Он је исто тако одговоран за избор надлежног регистра, као и за успостављање правила његовог функционисања. Тако на пример: спонзор .xxx домена је International Foundation for Online Responsibility (IFFOR),⁷¹ а надлежан за управљање и регистрација је ICM Registry LLC.⁷²

3.1.1.1. Улога и функција субјеката у управном поступку о регистрацији генеричка имена домена највишег нивоа

Надлежност регистрације генеричких имена домена највишег нивоа (gTLDs) је подељена између надлежног оператора, односно регистара (registry) и овлашћеног регистра (registrar).⁷³

Надлежан оператор односно регистар, је ентитет коме је додељена организација, алокација и управљање имена домена највишег нивоа, укључујући одржавање база података свих имена домена регистрованих у сваком оквиру сваког генеричког имена домена највишег нивоа (WHOIS сервис). На тај начин, оператор уједно врши и управну контролу на именима домена. Такође, оператор, односно регистар генерише "зонске"

---

70 Видети на следећем веб сајту: <https://www.iana.org/reports/2011/xxx-report-20110407.pdf>, 20.07.2013.

71 <http://www.iffor.org>.

72 <http://www.icmregistry.com>.

73 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.22.

фајлове које садрже адресе и имена сервера за све домене, односно омогућава рачунарима приступ Интернет саобраћаја до и од домена највишег нивоа било где да су у свету.⁷⁴

У прилог следи табеларни преглед у који на егземплификатан начин су приказани акредитовани оператори, односно регистари Интернет корпорације за додељена имена и бројева (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers - ICANN).

Табела бр. 3
Акредитовани регистари са стране ICANN-а

Домен	Област	Надлежни оператор/регистар
.aero	Авио-индустрија	Societe Internationale de Telecommunications Aeronautiques (SITA INC USA)
.asia	Азија и Азиско Пацифички регион	DotAsia Organisation
.biz	Бизнис	NeuStar, Inc
.cat	Каталонски	Fundació puntCat
.com	Комерцијални	VeriSign, Inc.
.coop	Кооперативни	Dot Cooperation LLC
.info	Информативни	Afilias Limited
.jobs	Посао	Employ Media LLC
.mobi	Мобилни (роба и услуга)	mTLD Top Level Domain, Ltd.
.museum	Музеји	Museum Domain Management Association International (MDI)
.name	Појединци, по имену	Verisign Information Services, Inc.
.net	Мреже	VeriSign, Inc.
.org	Организације	Public Interest Registry
.pro	Професије	Registry Services Corporation (dba RegistryPro)
.tel	Управљање информацијама	Telnic Limited
.xxx	Забава за одрасли	ICM Registry, LLC
.travel	Туристичке организације	Tralliance Registry Management Company, LLC

Извор: ICANN⁷⁵

---

74 Видети на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/learning/glossary>.

75 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/registrar-reports/accredited-list.html>, 20.07.2013.

Интернет корисници не комуницирају директно са оператором, односно регистаром, него регистрација генеричких имена домена највишег нивоа, као што су: .biz, .com, .info, .net, .name, и .org могу извршити помоћу акредитованих регистара ICANN-а.⁷⁶ Тако на пример, надлежан оператор, односно регистар коме је додељена организација, алокација и управљање са .xxx доменом је ICM Registry LLC, док овлашћени регистари за регистрацију .xxx домена су више акредитована предузећа са стране ICANN-а, која имају обавезу да поштују најбоље праксе регистара ICM Registry LLC у очувању интегритета свих који учествују у .xxx доменском простору.⁷⁷

Овлашћени регистари ICANN-а заправо управљају резервацијом имена интернет домена. За регистрацију генеричких интернет домена имена највишег нивоа .com, .net, и .org, овлашћени су више од 200 акредитованих регистара од стране ICANN-а.⁷⁸

Овлашћење односно акредитација надлежног регистара⁷⁹ врши се на основу закљученог уговора⁸⁰ између ICANN-а и односног регистара. Уговором о акредитацији, предвиђено је да се овлашћени регистар мора придржавати следећег:⁸¹

- Већ утврђених стандарда и успостављене политике од стране Одбора директора ICANN-а, као што је: Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy,⁸² WHOis Data Reminder Policy,⁸³ Inter Registrar Transfer Policy,⁸⁴ WHOis Marketing Restriction Policy,⁸⁵ Restored Names Accuracy Policy,⁸⁶ Expired

---

76 Видети на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/learning/glossary>, 15.03.2014.

77 Комплетна листа овлашћених регистара за регистрацију .xxx домена је доступна на следећем линку: <https://www.icmregistry.com/registrars/>, 15.03.2014.

78 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.23.

79 Реч је о Споразум за акредитацију регистара (Registrar Accreditation Agreement- RAA), односно уговору између ICANN-а и регистара, који садржи услови за одржавање акредитацију. Уговори за сваки генерички домен највишег нивоа засебно су доступни на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/agreements/registries>, 15.03.2014.

80 Споразум за акредитацију регистра (Registrar Accreditation Agreement- RAA). Уговор је доступан на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/agreements/registries>, 15.03.2014.

81 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/resources/registrars/consensus-policies>, 16.01.2014.

82 Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (adopted by ICANN Board 26 August 1999; form of implementation documents approved 24 October 1999).

83 Whois Data Reminder Policy (adopted by ICANN Board 27 March 2003; implementation documents issued 16 June 2003).

84 Inter-Registrar Transfer Policy (effective on 12 November 2004, adopted by ICANN Board 25 April 2003; implementation documents issued 13 July 2004).

85 Whois Marketing Restriction Policy (effective on 12 November 2004, adopted by ICANN Board 27 March 2003; implementation documents issued 12 August 2004).

Domain Deletion Policy,⁸⁷ Registry Services Evaluation Policy,⁸⁸ AGP Limits Policy,⁸⁹ и the Expired Domain Deletion policy;⁹⁰

- Правовременог отсупи WHOis податке;
- Благовремене доставе ажуриране информације о регистрацији надлежног оператора, односно регистру;
- Обезбеђеног јавног приступа WHOis података;
- Захтева да сваки титулар имена интернет домена мора да склопи споразум о регистрацији који садржи посебне одредбе, и
- истраживања да ли је апликант пријавио нетачне контакт информације.

Регистранти су крајњи корисници (власници) интернет домена, који за своје потребе региструју домене, преко овлашћених регистрара.

Административни контакт је физичко лице или правно лице овлашћено да у име и за рачун регистранта од овлашћеног регистра прима, доставља податке и врши комуникацију од значаја за регистрацију назива генеричког интернет домена највишег нивоа.

Технички контакт је физичко или правно лице овлашћено да у име и за рачун регистранта од овлашћеног регистратора прима, доставља податке и врши комуникацију у вези са техничким питањима која су од значаја за регистрацију генеричког интернет домена највишег нивоа.

---

86 Restored Names Accuracy Policy (effective on 12 November 2004, adopted by ICANN Board 27 March 2003; implementation documents issued 12 August 2004).

87 Expired Domain Deletion Policy (effective on 21 December 2004, adopted by ICANN Board 31 October 2003; implementation documents issued 21 September 2004).

88 Registry Services Evaluation Policy (effective on 15 August 2006, adopted by ICANN Board 8 November 2005; implementation documents posted 25 July 2006).

89 AGP Limits Policy (effective on 1 April 2009, adopted by ICANN Board on 26 June 2008; implementation documents posted 17 December 2008).

90 Expired Domain Deletion Policy (effective on 21 December 2004, adopted by ICANN Board 31 October 2003; implementation documents issued 21 September 2004).

3.1.1.2. Управни поступак регистрације генеричких имена домена највишег нивоа (gTLDs)

Правила којима се регулише управни поступак за регистрацију постојећих имена домена највишег нивоа, саставни су део Уговора о акредитацији регистрара од 21. марта 2009. са изменама и допунама од 2. августа 2012. године, којима су предвиђени и остали домени највишег нивоа.⁹¹ Осим модела основног уговора, у зависности од домена на који се акредитација односи, ICANN прописује и посебне анексе за сваки генерички домен највишег нивоа. Анекс у склопу основног уговора, потписују обе уговорне стране. Када је реч о управном поступку о регистрацији и управљање доменима првог нивоа (gTLDs), предвиђена је међународна регистрација.

Имајући у виду велики број генеричких имена домена највишег нивоа, а у интересу просторног ограничења овог рада, примерно биће презентовани само одређени домени, они који су најтраженији, као и они који се одликују посебним специфичностима.

Приликом регистрације генеричких домена највишег нивоа .com, .net и .org, уговором се предвиђа да се у својству апликанта може јавити свако физичко и правно лице, а да се регистрација жељеног домена врши на основу принципа first come, first served. Саставни део поступка о регистрацији генеричких домена највишег нивоа .com, .net и .org, је и услов да апликант потврди да регистрацијом жељеног домена не повређује туђа права и да коришћење тог домена неће бити коришћено у злонамерним сврхама. Уговором о акредитацији, предвиђени су не само услови под којима овлашћени регистрар врши регистрацију имена домена, него и обавезе које произлазе из самог уговора за обе уговорне стране. Тако на пример, овлашћени регистрар се обавезује склопљеним уговором са ICANN-а, да ће након регистрације генеричког домена највишег нивоа .com, преко базе података WHOis направити јавно доступна на Интернету контакт информација о регистранту и лицима који су били административни и технички контакт приликом поступка регистрације назива генеричког интернет домена највишег нивоа. Уговором о акредитацији регистра регулишу се не само права и обавеза између њега и ICANN-а, него

---

⁹¹ Више о томе, као и модел уговора је доступан на следећем веб сајту:
<http://www.icann.org/en/resources/registrars/raa/ra-agreement-21may09-en.htm>, 15.03.2014.

предмет регулисања су и обавезе које он има према надлежном оператеру. Уговор садржи и одредбе које регулишу однос овлашћеног регистрара према регистранту односног домена.

Значајно је нагласити да приликом регистрације генеричких домена имена првог нивоа, за нека од домена предвиђена су ограничења. У конкретном случају, ограничења се односе на следећа gTLD: .gov, .edu и .mil. Заправо, они су доступни за регистрацију само апликантима из САД-а.⁹² Тако на пример, још од 1997. године до данас, надлежан оператор за регистрацију и управљање генеричког домена имена првог нивоа .gov је администрација САД-а (United States General Services Administration),⁹³ док је за регистрацију и управљање генеричког домен имена највишег нивоа .edu, надлежан овлашћени оператор EDUCAUSE.⁹⁴

Ради илустрације поступка и услова о регистрацији највиших имена домена, као пример могу послужити и следећи gTLD-а: .int и .coop.

Регистрација највишег имена домена .int врши се директно преко Управе за додељивање бројева на интернету (Internet Assigned Number Authority, IANA). Основни предуслов за регистрацију .int домена је да подносилац захтева за регистрацију, односно апликант, буде организација основана међународним уговором која испуњава услове предвиђене са RFC из 1591. године.⁹⁵ Такви су на пример, организације које имају статус „специјалне агенције“ или статус „посматрача“ у оквиру међународне организације Уједињених нација (United Nations, UN). Свака организација може направити само једну регистрацију .int домена, за коју није предвиђена надокнада.⁹⁶ IANA додељује .int домен на основу испуњености следећих кфалификација:⁹⁷

- Обезбеђен међународни уговор између националних влада;

---

92 Доступно на следећем веб сајту: http://www.intellectual-property.co.uk/pages/domain_names, 12.01.2014.

93 Доступно на следећем веб сајту: <https://www.dotgov.gov/portal/web/dotgov>, 12.01.2014.

94 <http://www.educause.edu/>.

95 Postel J.: Domain Name System Structure and Delegation, ISI, March 1994

Више о томе видети на следећем линку: <http://www.ietf.org/rfc/rfc1591.txt>, 16.01.2014.

96 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.25.

97 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.25.

- Подношење уговора, које има за циљ доказивање да је организација која се у конкретном случају јавља подносилац захтева за регистрацију .int домена. Ово подразумева да се успостављање организације може доказати искључиво са валидним уговором, а не и одлуком Савета или другог органа, и
- Организација, подносилац захтева за регистрацију .int домена мора имати својство правног лица и мора бити субјект међународног права. Ово подразумева да организација мора да има могућност да скључује уговоре и да буде странка у евентуалним судским споровима.

Успостављање спонзорисаног .coop домена је у служби потреба међународног кооперативног (задружног) друштва, односно Америчког предузећа DotCooperation LLC⁹⁸ у власништво Националне организације за задруге предузећа (National cooperative business association, NCBA).⁹⁹ Регистрација .coop домена је ограниченог карактера и отворена је само за следеће организације:

- Националне организације за задруге предузећа (National cooperative business association, NCBA);
- Међународне алијансе задруга (International Co-operative Alliance, ICA);¹⁰⁰
- Организација формираних као задруге у сагласности са локалним прописима;
- Организације које сачињавају више задруга;
- Организације које су посвећене задружним принципима;
- Организације које врше контролу рада задруга;
- Лица чије пословање углавном служи задругама; и
- Не више од 5000 регистранта, односно особе или лица чије коришћење .coop домена по мишљењу Управног одбора ће унапредити интересе у задружном сектору и које ће помћи развој задруга у свету.

---

98 <http://www.cooperative.org/>.

99 Асоцијације националних кооперативних предузећа (National cooperative business association-NCBA) основана је 1916 г., као прва Национална организација за задруге предузећа у Сједињеним Америчким Државама, позната као Савез задружних предузећа Америке (Cooperative League of America) до 1922., и као Савез задруга САД-а (Cooperative League of the USA, CLUSA) до 1985. Током свог скоро 100 година историје Национална организација за задруге предузећа у Сједињеним Америчким Државама је константно напредовала у погледу пружања заштите задружних модела предузећа, наглашавајући утицај који имају задруге у економском успеху заједницама широм света.

100 <http://www.ica.coop/>.

3.1.2. Национални интернет домен имена највишег нивоа (Country-Code Top-Level Domains- ccTLDs)

Другу врсту интернет домена имена првог нивоа сачињавају национални интернет домен имена највишег нивоа (Country Code Top Level Domain, ccTLD), у теорији познатији још као географски интернет домен имена или највиши интернет домен имена државних кодова, који означава конкретну државу, територију или географско подручје. Ова врста домена одговара ознакама држава, нпр.: *.rs* за Србија, *.mk* за Македонију, *.us* за Сједињене Америчке Државе, *.de* за Немачку итн. У највећем број случајева, највиши интернет домени државних кодова, сачињени су од два слова и већина њих се поклапа са ISO 3166-1 стандардом државних кодова,¹⁰¹ који се уобичајено користи као државни интернет домен. Дакле, карактеристика националних имена домена је у томе што они садрже не више од два карактера, што није случај код генеричких имена домена који уобичајено садрже три или више карактера.

Појава националног домена имена највишег нивоа, представља могућност организацијама да приступе потрошачима на свим плановима, пре свега ради комуникација на локалном језику, задовољавање захтева локалног тржишта, али и локалних закона и прописа.¹⁰² Према томе, Димитријевић наводи да се у оквиру доменског простора јавља нови приступ тзв. „локализација“, који је супротан глобализацији према коме Интернет тежи, посебно имајући у виду његове технолошке и социолошке карактеристике на свим пољима.

---

101 Међународна организација за стандардизацију 1974. године за први пут публикује три различита кода у оквиру ISO 3166 стандарда (ISO 3166-1, ISO 3166-2 и ISO 3166-3) за сваку државу/територију. Стандард ISO 3166-1 садржи листа кодова имена држава и провинција (зависних територија). ISO 3166-3 садржи избрисана кодова држава, на основи:

1. промене значајан део имена државе, на пример, Бурма (БУ) је промењен у Мјанмару (ММ) у 1989., 2. Земља може поделити на два или више нових, на пример, Чехословачка је била подељена у Чешкој и Словачкој 1993. 3. Две или више земаља могу да се споје итд. Доступно на следећем веб сајту: http://www.iso.org/iso/country_codes, 01.07.2013.

¹⁰² Dimitrijević P.: Pravo informacione tehnologije- osnovi kompjuterskog prava, 2. izmenjeno i dopunjeno izd. – Nis, Sven, 2010, str. 22.

Са аспекта функционалности, не постоји разлика између генеричког интернет домен имена највишег нивоа и националног имена интернет домена највишег нивоа,¹⁰³ јер и једни и други корисницима Интернета нуде глобалну интерконекцију.

У прилог следи табеларни преглед националног интернет домен имена највишег нивоа по државама.

Табела бр. 4
Национални домени највишег нивоа (nTLD, ccTLD)

---

103 Domain Name Dispute Resolution, United Nations and World Intellectual Property Organization, 2003, p.7.

УПРАВНИ ПОСТУПАК РЕГИСТРАЦИЈЕ ИНТЕРНЕТ ДОМЕН ИМЕНА И ПРАВНА ЗАШТИТА*м-р Љубиша Стефаноски*

.ac	Ascension Island
.ad	Andorra
.ae	United Arab Emirates
.af	Afghanistan
.ag	Antigua and Barbuda
.ai	Anguilla
.al	Albania
.am	Armenia
.an	Netherlands Antilles
.ao	Angola
.aq	Antarctica
.ar	Argentina
.as	American Samoa
.at	Austria
.au	Australia
.aw	Aruba
.az	Azerbaijan
.ba	Bosnia and Herzegovina
.bb	Barbados
.bd	Bangladesh
.be	Belgium
.bf	Burkina Faso
.bg	Bulgaria
.bh	Bahrain
.bi	Burundi
.bj	Benin
.bm	Bermuda
.bn	Brunei Darussalam
.bo	Bolivia
.br	Brazil
.bs	Bahamas
.bt	Bhutan
.bv	Bouvet Island
.bw	Botswana
.by	Belarus
.bz	Belize
.ca	Canada
.cc	Cocos (Keeling) Islands
.cd	Congo, Democratic Republic of the (former Z
.cf	Central African Republic
.cg	Congo, Republic of
.ch	Switzerland
.ci	Côte d'Ivoire
.ck	Cook Islands
.cl	Chile
.cm	Cameroon
.cn	China
.co	Colombia
.cr	Costa Rica
.cs	Czechoslovakia (former – non-existing)
.cu	Cuba
.cv	Cape Verde

.cx	Christmas Island
.cy	Cyprus
.cz	Czech Republic
.de	Germany
.dj	Djibouti
.dk	Denmark
.dm	Dominica
.do	Dominican Republic
.dz	Algeria
.ec	Ecuador
.ee	Estonia
.eg	Egypt
.eh	Western Sahara
.er	Eritrea
.es	Spain
.et	Ethiopia
.eu	European Union
.fi	Finland
.fj	Fiji
.fk	Falkland Islands
.fm	Micronesia
.fo	Faroe Islands
.fr	France
.ga	Gabon
.gb	United Kingdom
.gd	Grenada
.ge	Georgia
.gf	French Guiana
.gg	Guernsey
.gh	Ghana
.gi	Gibraltar
.gl	Greenland
.gm	Gambia
.gn	Guinea
.gp	Guadeloupe
.gq	Equatorial Guinea
.gr	Greece
.gs	South Georgia and the South Sandwich Island
.gt	Guatemala
.gu	Guam
.gw	Guinea-Bissau
.gy	Guyana
.hk	Hong Kong
.hm	Heard and McDonald Islands
.hn	Honduras
.hr	Croatia
.ht	Haiti
.hu	Hungary
.id	Indonesia
.ie	Ireland
.il	Israel
.im	Isle of Man

УПРАВНИ ПОСТУПАК РЕГИСТРАЦИЈЕ ИНТЕРНЕТ ДОМЕН ИМЕНА И ПРАВНА ЗАШТИТА*м-р Љубиша Стефаноски*

.in	India
.io	British Indian Ocean Territory
.iq	Iraq
.ir	Iran
.is	Iceland
.it	Italy
.je	Jersey
.jm	Jamaica
.jo	Jordan
.jp	Japan
.ke	Kenya
.kg	Kyrgyzstan
.kh	Cambodia
.ki	Kiribati
.km	Comoros
.kn	Saint Kitts and Nevis
.kp	Korea, Democratic People's Republic of
.kr	Korea, Republic of
.kw	Kuwait
.ky	Cayman Islands
.kz	Kazakhstan
.la	Lao People's Democratic Republic
.lb	Lebanon
.lc	Saint Lucia
.li	Liechtenstein
.lk	Sri Lanka
.lr	Liberia
.ls	Lesotho
.lt	Lithuania
.lu	Luxembourg
.lv	Latvia
.ly	Libyan Arab Jamahiriya
.ma	Morocco
.mc	Monaco
.md	Moldova
.me	Montenegro
.mg	Madagascar
.mh	Marshall Islands
.mk	Macedonia
.ml	Mali
.mm	Myanmar
.mn	Mongolia
.mo	Macau
.mp	Northern Mariana Islands
.mq	Martinique
.mr	Mauritania
.ms	Montserrat
.mt	Malta
.mu	Mauritius
.mv	Maldives
.mw	Malawi
.mx	Mexico

.my	Malaysia
.mz	Mozambique
.na	Namibia
.nc	New Caledonia
.ne	Niger
.nf	Norfolk Island
.ng	Nigeria
.ni	Nicaragua
.nl	The Netherlands
.no	Norway
.np	Nepal
.nr	Nauru
.nu	Niue
.nz	New Zealand
.om	Oman
.pa	Panama
.pe	Peru
.pf	French Polynesia
.pg	Papua New Guinea
.ph	Philippines
.pk	Pakistan
.pl	Poland
.pm	St. Pierre and Miquelon
.pn	Pitcairn
.pr	Puerto Rico
.ps	Palestine
.pt	Portugal
.pw	Palau
.py	Paraguay
.qa	Qatar
.re	Reunion
.ro	Romania
.rs	Serbia
.ru	Russia
.rw	Rwanda
.sa	Saudi Arabia
.sb	Solomon Islands
.sc	Seychelles
.sd	Sudan
.se	Sweden
.sg	Singapore
.sh	St. Helena
.si	Slovenia
.rs	Serbia
.sj	Svalbard and Jan Mayen Islands
.sk	Slovakia
.sl	Sierra Leone
.sm	San Marino
.sn	Senegal
.so	Somalia
.sr	Surinam
.st	Sao Tome and Principe

.su	USSR (former)
.sv	El Salvador
.sy	Syrian Arab Republic
.sz	Swaziland
.tc	The Turks &Caicos Islands
.td	Chad
.tf	French Southern Territories
.tg	Togo
.th	Thailand
.tj	Tajikistan
.tk	Tokelau
.tl	Timor-Leste
.tm	Turkmenistan
.tn	Tunisia
.to	Tonga
.tp	East Timor
.tr	Turkey
.tt	Trinidad and Tobago
.tv	Tuvalu
.tw	Taiwan
.tz	Tanzania
.ua	Ukraine
.ug	Uganda
.uk	United Kingdom
.um	United States Minor Outlying Islands
.us	United States
.uy	Uruguay
.uz	Uzbekistan
.va	Holy See (Vatican City State)
.vc	Saint Vincent and the Grenadines
.ve	Venezuela
.vg	Virgin Islands British
.vi	Virgin Islands U.S
.vn	Vietnam
.vu	Vanuatu
.wf	Wallis and Futuna Islands
.ws	Samoa
.ye	Yemen
.yt	Mayotte
.za	South Africa
.zm	Zambia
.zr	Zaire (non-existent, see Congo)
.zw	Zimbabwe

Извор: IANA¹⁰⁴

---

104 Адекватно називима појединим државама на енглески језик. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.iana.org/domains/root/db>, 15.01.2014.

У прилогу следи табеларни преглед најтраженијих националних интернет домена имена највишег нивоа по држава, закључно са месецом децембром 2013. године (двадесет и један).

Табела бр. 5

Број регистрованих националних интернет домен имена највишег нивоа у децембру 2013. године

ccTLD	Број регистрованих домена државних кодова	Земља
.de	15,629,804	Germany
.uk	10,595,210	UK
.nl	5,378,772	Netherlands
.eu	3,744,169	Euro Union
.fr	2,700,031	France
.it	2,629,359	Italy
.pl	2,459,007	Poland
.ch	1,831,635	Swiss
.es	1,699,092	Spain
.be	1,430,985	Belgium
.se	1,332,885	Sweden
.dk	1,252,545	Denmark
.at	1,212,012	Austria
.cz	1,095,925	Czech
.no	604,506	Norway
.pt	593,993	Portugal
.tr	342,036	Turkey
.fi	333,542	Finland
.cn	8,831,043	China
.br	3,322,196	Brazil
.us	1,854,444	United States

Извор: <http://www.euoperegistry.com>¹⁰⁵

---

105 Статус броја регистрованих националних интернет домен имена највишег нивоа у одређених држава, је приказан закључно са месецом Децембар 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.euoperegistry.com/>, 15.01.2014.

3.1.2.1. Принципи и правила управног поступка регистрације националних имена домена највишег нивоа

За разлику од генеричких имена интернет домена највишег нивоа (gTLDs), који немају географску или државну ознаку и где је управни поступак за регистрацију ове врсте домена уређен правилима која доноси Интернет корпорација за додељена имена и бројеве (ICANN), управни поступак за регистрацију националних интернет домена имена највишег нивоа (ccTLD) уређен је правилима која доносе надлежни оператори, односно надлежни управни органи који управљају овом категоријом домена. Према томе, сасвим је логична последица да правила за регистрацију географских имена интернет домена нису уједначена. Ради усаглашавања и постизања већег развоја функционалног модела комуникације између надлежних органа и јавних ауторитета и ICANN,¹⁰⁶ надлежног регистра и ICANN,¹⁰⁷ као и између надлежних органа и јавних ауторитета и надлежног регистра,¹⁰⁸ Међувладини консултативни комитет (Governmental Advisory Committee, GAC) 23. фебруара 2000. године, промовише „Принципе за додељивање и управљање са ccTLD-а“.¹⁰⁹ У том смеру, а с циљем спречавања будуће увредљиве и несавесне регистрације заштићених имена националних интернет домена, Центар за арбитражу и медијацију WIPO-а у Извештају „Најбоље праксе за превенцију и решавање спорова у вези повреде права из интелектуалне својине“¹¹⁰ даје преглед праксе и политике за рад надлежних оператора, односно регистара.

Усаглашавање принципа и правила којима се уређује управни поступак регистрације ccTLD, своди се на то да највећи број регистара примењују најбоље праксе сагласно

---

106 Више о томе видети: тачка 8., Principles for Delegation and Administration of ccTLDs Presented by Governmental Advisory Committee (23 February 2000). Доступно на следећем веб сајту: <http://archive.icann.org/en/committees/gac/gac-cctldprinciples-23feb00.htm>, 15.03.2014.

107 Више о томе видети: тачка 10., Principles for Delegation and Administration of ccTLDs Presented by Governmental Advisory Committee (23 February 2000). Доступно на следећем веб сајту: <http://archive.icann.org/en/committees/gac/gac-cctldprinciples-23feb00.htm>, 15.03.2014.

108 Више о томе видети: тачка 9, Principles for Delegation and Administration of ccTLDs Presented by Governmental Advisory Committee (23 February 2000). Доступно на следећем веб сајту: <http://archive.icann.org/en/committees/gac/gac-cctldprinciples-23feb00.htm>, 15.03.2014.

109 Article 2., Principles for Delegation and Administration of ccTLDs Presented by Governmental Advisory Committee (23 February 2000). Доступно на следећем веб сајту: <http://archive.icann.org/en/committees/gac/gac-cctldprinciples-23feb00.htm>, 15.03.2014.

110 ccTLD Best Practices for the Prevention and Resolution of Intellectual Property Disputes Resolution, (June 20, 2001), доступан на следећем сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/bestpractices/>, 15.03.2014.

Извештају WIPO-а, као што су: предвиђање прецизно дефинисаних контакт детаља о регистранту домена у Уговору, прикупљање и доступност тих података преко базе WHOis, доступност јавности листе надлежних регистрара итд. Међутим, и поред свих напора за уједначавање принципа и правила за регистрацију географских интернет домена имена, стање у вези практичне примене управног поступка за регистрацију ccTLD домена је сасвим другачије. Правила за регистрацију ccTLD домена варирају у зависност од надлежног регистра који може ограничити коришћење ове врсте домена искључиво грађанима одговарајуће земље.¹¹¹

Према томе, можемо разграничити следећа четири различита модела регистрације ccTLD домена:¹¹²

- Регистрација ccTLD без икаквих ограничења;
- Регистрација ccTLD са одређеним ограничењима;
- ccTLD са ограничењима, и
- регистрација ccTLDs без нарочите асоцијације на конкретну државу.

3.1.2.1.1. Регистрација без ограничењима

У неким од земаља (Кина, Данска, Финска, Русија, Белгија итд.) регистрација националних интернет домена имена највишег нивоа није условљена испуњивањем тзв. критеријума подобности или обавезност локације. У складу са овом праксом, свако без обзира на националну припадност, место пребивалишта или седишта предузећа, може регистровати име домена, осим у случају ако је оно већ претходно регистровано. Једино, условно речено ограничење, односи се на забрану регистрације неморалних имена домена, а који су искључени из регистрације на основу листе забрањених термина, или могућност

---

111 Singh B.: Cybersquatting and Domain Name Disputes Under the Trademark Law, NALSAR University of Law, Hyderabad. P.5. Доступно на следећем веб сајту:

http://www.academia.edu/1426116/Cybersquatting_and_Domain_Name_Dispute_Under_Trademark_Law

112 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.36.

накнадног опозивања таквог домена.¹¹³ Данас, у највећем броју земаља преовладава отворени систем регистрације имена домена, односно управни поступак регистрације без икаквих рестрикција.

3.1.2.1.2. Регистрација са одређеним ограничењима

Велики је број и регистара који користе систем регистрације са одређеним ограничењима. У оквиру овог система, надлежни регистар не захтева доставу докумената којима је потребно да се докаже да апликант има право на жиг, другог знака или име које одговара имену домена који жели да региструје. Међутим, ограничење регистрације националних домен имена највишег нивоа ипак су предвиђена у односу на могуће апликанте који су условљени да буду локално присутни или на други начин буду у вези са земљом или територијом ccTLD-а. Наведени услови варирају, па тако на пример: у неким земаља се захтева да апликант докаже националност и место становања, у неким земаља довољно је да апликант приложи доказе из Централног регистра о регистрацији фирме или другу делатност у земљи (Бугарска, Канада, Мађарска, Јапан) или најмање пуномоћје овлашћеног агента који је надлежан за регистрацију и управљање ccTLD-а (Немачка, Луксембург).¹¹⁴

3.1.2.1.3. Регистрација са ограничењима

Број земаља у свету који предвиђају рестриктивну политику регистрације националних домен имена највишег нивоа је све мањи. Политика ограничења регистрације своди се на условљавање регистранта да буде у територијалној вези са земљом или да има седиште предузећа које обавља пословну делатност у тој земљи, као и да приложи доказе којима потврђује своје право на жиг или име које одговара односном

---

113 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.37.

114 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.37.

имену домена. Земље који су прихватиле овај модел регистрације имена домена, разликују се једино у односу на врсту ограничења која се постављају као услов регистранту. Тако на пример, док Аустралиски правни систем захтева од регистранта да приложи само доказ о регистрацији жига или име које одговара називу домена, Ирски правни систем поред тога што тражи да име домена произлази из једне од неколико конкретних категорија жигова, у исто време налаже регистранту да мора доказати праву и суштинску повезаност са земљом.¹¹⁵ Примену овог система регистрације имена домена напушта све већи број земаља због повећане могућности стварања спорова у вези имена домена, као и мали број регистрованих ccTLD-а.

3.1.2.1.4. Регистрација ccTLD без нарочите асоцијације на конкретну државу

У задњих неколико година, није мали број националних регистара који су из комерцијалних разлога, а у циљу елиминисања својих загуба препустили коришћење географских интернет домена имена приватним предузећима ван “домаће земље”, који своје услуге нуде глобалном тржишту. Такав је пример са географским именом интернет домена .tv, који је Јужна Пацифичка острвска држава Тувалу (Tuvalu) из комерцијалних разлога продала Америчком предузећу VeriSign,¹¹⁶ које данас користи односни домен као скраћеницу телевизије. О повећаној вредности домена .tv, говоре бројни примери из праксе. Такав је случај са продајом секундарног имена домена news.tv за више од једног милиона америчких долара. Надлежни регистар за регистрацију имена домена у оквиру .tv домена највишег нивоа, нуди на продају више секундарних имена домена као „k.tv,, „2.tv,, итд., за цену од 10.000 америчких долара. Влада државе Тувалуа, има власништва на 20 % предузећа VeriSign.¹¹⁷

---

115 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.38.

116 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.verisigninc.com>.

117 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.39.

3.1.2.2. Управни поступак регистрације националних имена домена највишег нивоа

Поступак за регистрацију националних интернет домена највишег нивоа за потребе корисника (регистранте) обавља се код овлашћених националних оператора, односно националних регистара конкретног домена државног кода или код овлашћених регистрара.

Надлежни регистар за регистрацију имена домена националног кода конкретне државе, обавља и друге послова ван регистрације, као што је промена података о регистрацији ccTLD-а, продужење регистрације ccTLD-а, пренос ccTLD-а, активирање заштите података о контакту за ccTLD-а домена између овлашћених регистара и престанак (брисање) ccTLD-а.

Лица која се могу јавити као регистранти ccTLD-а конкретне државе или територије, опредељују се у зависност од усвојеног модела регистрације за ту земљу. Тако на пример, у Србији један регистрант може да региструје више .rs домена. За регистрацију сваког .rs домена подноси се посебан захтев за регистрацију.

Управни поступак за регистрацију ccTLD-а почиње подношењем захтева за регистрацију имена домена националним кодом конкретне државе, оператору или овлашћеном регистару. Апликант је дужан, да приликом подношењу захтева за регистрацију оператору или овлашћеном регистару пружи тачне, потпуне и важеће податке о регистрацији. Апликант доставља оператору/овлашћеном регистару податке о регистранту, административном и техничком контакту за домен који жели да региструје. Уколико је подносилац захтева за регистрацију ccTLD-а физичко лице, у захтеву се наводи име и презиме, пребивалиште и ЈМБГ. Уколико је апликант правно лице, онда се наводи његово пословно име, седиште матични број и ПИБ. Поред личних података, апликант независно да ли је у питању физичко или правно лице подноси и податке за административни и технички контакт, као и податке о примарном и секундарном DNS серверу. Ови податци су не само за ccTLD-а, него и за gTLDs, доступни апликантима на следећем веб сајту: <http://www.iana.org/domains/root/db>. Тако на пример, уколико апликант

жели да региструје име домена у оквиру националног домена највишег нивоа .rs, на наведеном сајту може добити преглед информација као на следећем табеларном приказу:

Табела бр. 6
Информације за национални домен највишег нивоа .rs

Delegation Record for .RS <u>ISO link for decoding the two-letter codes</u>	
Sponsoring Organisation Serbian National Register of Internet Domain Names (RNIDS) Zorza Klemansoa 18a Belgrade 11008 Serbia	
Administrative Contact RNIDS Admin Contact Serbian National Register of Internet Domain Names (RNIDS) Zorza Klemansoa 18a Belgrade 11008 Serbia Email: tld-admin@rnids.rs Voice: +381117281281 Fax: +381117281282	Technical Contact RNIDS Tech Contact Serbian National Register of Internet Domain Names (RNIDS) Zorza Klemansoa 18a Belgrade 11000 Serbia Email: tld-tech@rnids.rs Voice: +381117281281 Fax: +381117281282
Name Servers	
Host Name	IP Address(es)
a.nic.rs	91.199.17.59
b.nic.rs	195.178.32.2
d.nic.rs	193.0.9.107 2001:67c:e0:0:0:0:107
f.nic.rs	204.61.216.32 2001:500:14:6032:ad:0:0:1
g.nic.rs	147.91.8.6
h.nic.rs	91.199.17.60
k.nic.rs	192.5.4.1 2001:500:2e:0:0:0:0:1
l.nic.rs	194.146.106.114 2001:67c:1010:29:0:0:0:53
Registry Information URL for registration services: http://www.rnids.rs WHOIS Server: WHOis.rnids.rs	
IANA Reports <u>Report on Delegation of the .RS Top-Level Domain, and Redefinition of the .YU Top-Level Domain, to "Serbian National Register of Internet Domain Names" (2007-09-11)</u> <i>Record last updated 2012-10-09. Registration date 2007-09-24.</i>	

Извор: IANA¹¹⁸

118 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.iana.org/domains/root/db>.

Подношењем захтева за регистрацију ccTLD-а, апликант изричито потврђује да је упознат са општим условима о регистрацији назива националних интернет домена, и да у потпуности прихвата остала правила донета од стране овлашћеног регистра, а која се односе на регистрацију и управљање имена домена. Тако на пример, у земљама где је предвиђен национални арбитражни поступак о решавању спорова поводом регистрације националних интернет домена, апликант, још приликом подношења регистрације имена домена прихвата услове прописане актом којим је предвиђен национални арбитражни поступак о решавању спорова поводом регистрације националних интернет домена. Такав је случај и приликом регистрације .rs домена у Србији. У том смеру, у Србији на пример, ради превентивног деловања и одвраћања будућих починиоца повреде трећим лицима, регистрант подношењем захтеву за регистрацију посебно изјављује и тврди да, према свом најбољем знању и свом искреном уверењу, регистрација траженог .rs домена не вређа туђе право интелектуалне својине или неко друго субјективно право, те да су сви подаци наведени у захтеву за регистрацију .RS домена истинити и потпуни. Регистрант, такође, изјављује да се .rs домен не региструје противно начелу савесности, поштења и добрих пословних обичаја, те да се .rs домен неће свесно да користи противно овим начелима.¹¹⁹

У тренутку када национални регистар прими захтев за регистрацију домена, регистрант аутоматски на e-mail добија потврду о пријему подношеног захтева.

Регистрација националних интернет домена имена врши се према праву првенства (first-come, first-served), што подразумева да ако два или више заинтересованих регистраната истовремено пошаљу захтев за регистрацију истог домена, биће прихваћен само први пристигли захтев. За послове регистрације домена плаћа се накнада овлашћеном регистру, која варира од регистра до регистра.

У циљу убрзавања поступка регистрације домена, велики број земаља, међу којима је и Србија примењују флексибилнији поступак регистрације, тиме што Регистар националног интернет домена Србије (РНИДС) даје могућност регистранту да потребну документацију достави накнадно, односно у року од 30 дана од дана подношења захтева за регистрацију домена овлашћеном регистру. Уколико регистрант не достави копије

---

¹¹⁹ Више о томе видети на следећем веб сајту:

<http://www.nids.rs/cir/%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8#sthash.nlBDAws1.dpuf>, 12.11.2013.

потребних исправа којима доказује да има право на регистрацију .rs домена, односно ако у наведеном року РНИДС преко овлашћеног регистрара не прими потребне копије исправа, домен ће бити обрисан, без права на повраћај накнаде за регистрацију домена.

Регистрација ccTLD-а сматра се извршеном од момента уписа тог домена у WHOIS базу ccTLD регистра, а активан за коришћење, домен постаје након уписа регистрованог домена од стране националног регистра и након активирања тог домена на примарном DNS серверу.

3.1.2.2.1. Улога и функција Савета европских националних регистара (Council of European National Top Level Domain Registries, CENTR)

Савет европских националних регистара (Council of European National Top Level Domain Registries, CENTR) је удружење које окупља организације, правних субјеката или појединаца који управљају националним доменима,¹²⁰ као што су национални регистар за .rs и .срб домене у Србији, национални регистар за .rf и .рф домене у Руској Федерацији, национални регистар за .es домене у Шпанији итд.

Пројекат који је постао CENTR је формиран у марту 1998. године, а незванично је финансиран од стране учесника регистара. У 1999. години, CENTR је легално основан као непрофитна компанија у Великој Британији, а у 2006. години је регистрован као непрофитна организација са седиштем у Бриселу, Белгија.¹²¹ Активности Савета европских организација који управљају националним доменима финансирају се од чланарине својих чланова.

У фокусу интересовања CENTR-а је Европа, где има више од педесет земаља чланица. Ово не значи да постоје границе географског ограничења чланства, јер чланови CENTR-а су и национални регистари неколико ваневропских земаља као Канада, Израел, Иран, Палестинска територија и други.¹²²

---

120 CENTR Background and History. Доступно на: <https://centr.org/page/centr-background-and-history>, 16.01.2014.

121 CENTR Background and History. Доступно на: <https://centr.org/page/centr-background-and-history>, 16.01.2014.

122 Више о чланице Савета европских националних регистара видети: <https://centr.org/members>, 10.03.2014.

CENTR делује као канал комуникације између Интернетских управних органа и других организација које се баве Интернетом, на тај начин што организује састанке и радионице на којима се расправља о правним питањима која утичу на рад националних регистара, а у циљу унапређивања услуга за кориснике Интернета.

Улога CENTR-а је да промовише и развија високе стандарде рада регистара националних домена највишег нивоа, да координира њихов рад и јача међусобну сарадњу и обезбеди размену искустава, притом поштујући културне и историјске разлике у локалним интернет заједницама.

3.1.3. Највиши интернет домен Европе (.eu Top Level Domain, .euTLD)

У циљу повећања препознатљивости унутрашњег тржишта Европске Уније на Интернету и приказивања предузећа, организација и физичких лица као дела Заједнице европских земаља, регистрацијом знакова или имена у оквиру највишег имена домена .eu пружа се могућност манифестације европског идентитета.¹²³

Поступак о увођењу јединственог врвног домена .eu, започео је 1999. године, на основу иницијативе Европског Савета.

Почетак примања апликације о регистрацији највишег имена домена .eu, почео је 7. децембра 2005. године. Заправо, у питању је период који је фаза регистрације пре него што је EURid почео и официјално са регистрацијом .eu домена на основу принципа „first come, first served“ или период познатији као „период карантина“ (Sunrise), а трајао је до 6. априла 2006. године. Право подношења захтева за регистрацију .eu домена у овом периоду, сагласно члану 10 Регулative 874/2004,¹²⁴ било је омогућено само на основу:

- Раније стечених права, који између осталог укључују регистровани жиг на национални и/или ниво заједнице, ознаке географског порекла, или ознаке порекла уколико су заштићени по националном законодавству у држави чланици у којој се

---

123 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.41.

124 COMMISSION REGULATION (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 162/40).

признају: нерегистровани заштитни знаци, робне марке, пословне идентификаторе, имена компанија, презимена и дистинктивна имена заштићених књижевних и уметничких дела,
и

- Јавним субјектима, као: институције и тела Европске Уније, националним и локалним ауторитетима, владина тела, организације и тела контитуираних на основу јавног права, међународне и међувладине организације.

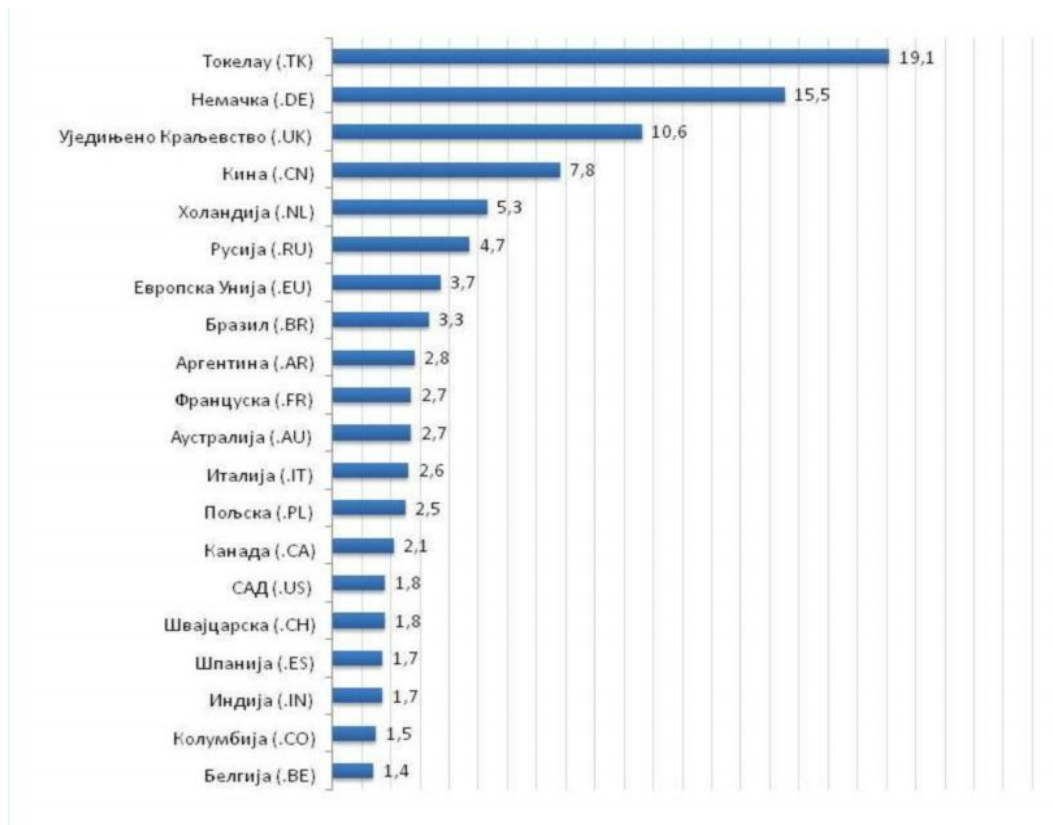
Највиши назив интернет домена .eu, постао је јавно доступан свим предузећима, организацијама и појединцима који бораве у Европској унији од 7. априла 2006. године¹²⁵. .eu домен највишег нивоа рангира се међу највећим домена највишег нивоа на свету, повезујући више од 500 милиона људи широм тридесет и једне земаље у оквиру једног Интернет идентитета. Од прве регистрације до данас, у .eu доменског простора регистровани су више од 3.5 милион интернет домена. Велики интерес о регистрацији .eu домена потврђује се и чињеницом да велики број компанија и позната предузећа користе .eu домена, као што су Foot Locker, Louis Vuitton, Microsoft Corporation Toyota и други, а у циљу приказивања свог европског идентитета и остваривања своје пословне амбиције на територији земаља чланице ЕУ.¹²⁶

Интерес од регистрације .eu домена је евидентан на следећем дијаграму, на коме се јасно приказује да у оквиру двадесет најтраженијих и регистрованих домена, .eu домен рангира се између првих десет.

---

125 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.eurid.eu/en/about-us/facts-figures/eu-timeline>, 13.01.2013.

126 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.eurid.eu/en/about-us/press-room>, 13.01.2013.

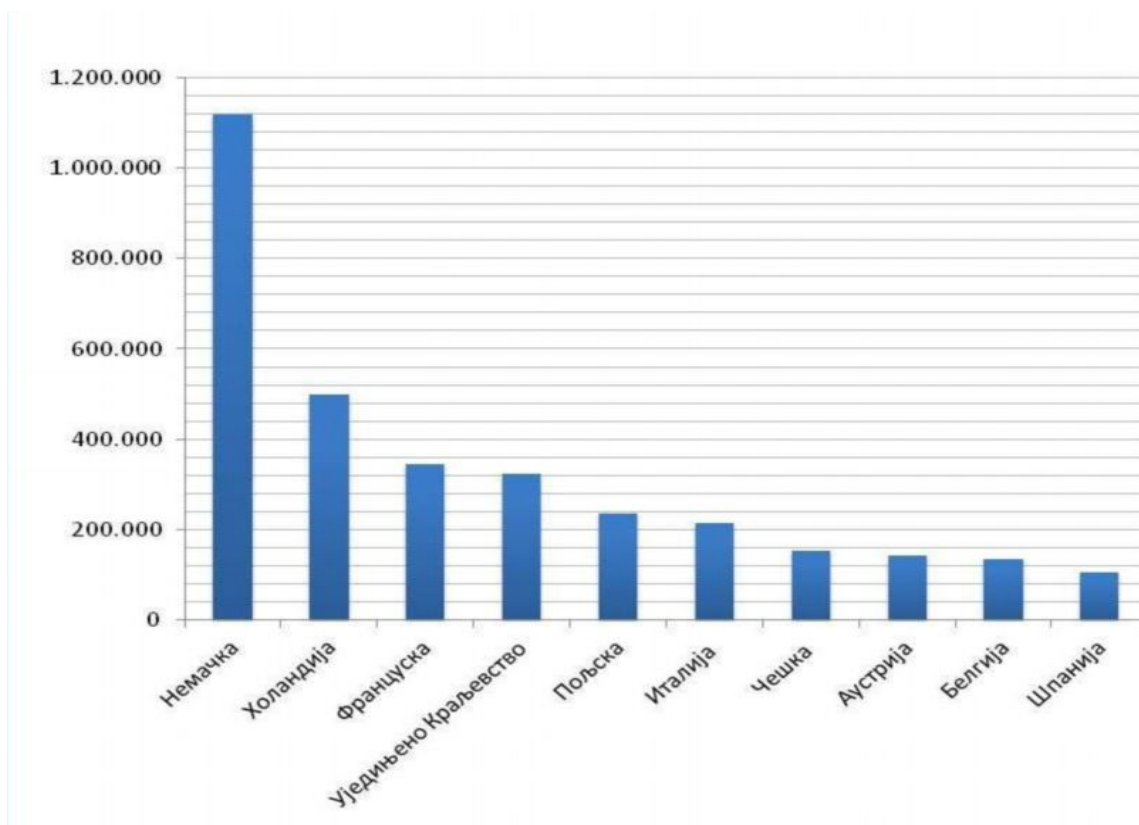
Слика бр. 3

**Графички приказ најчешће регистрованих националних имена домена највишег нивоа
(Извор: EuRid)¹²⁷**

---

¹²⁷ Статистички извештај о домен именима: Domain Wire, CENTR, ed. 04. May 2014, p.5. Доступан на: https://centr.org/index.php?q=system/files/share/domainwire_stat_report_2013_2.pdf, 12.02.2014.

На следећем дијаграму даје се приказ првих десет држава у којима је направљен највећи број регистрација .eu домена¹²⁸

Слика бр. 4

**Графички приказ рангирање држава према броју регистрованих .eu домена највишег нивоа
(Извор: EuRid)¹²⁹**

3.1.3.1. Структура и функција Европске агенције за доделу имена домена на Интернету (The European Registry of Internet Domain Names, EURid)

Европска агенција за доделу имена домена на Интернету (The European Registry of Internet Domain Names, EURid) је непрофитна организација, одговорна за организацију и

---

128 Fourth Quarter 2013, Eurid's Quarterly Progress Report, p. 16. Доступан на следећем веб сајту: http://www.eurid.eu/files/publ/Q4_2013.pdf, 12.02.2014.

129 Статистички извештај о домен именима: Domain Wire, CENTR, ed. 04. May 2014, p.5. Доступан на следећем веб сајту: https://centr.org/index.php?q=system/files/share/domainwire_stat_report_2013_2.pdf, 12.02.2014.

управљање .eu доменима највишег нивоа, као и одржавање базе података и техничке инфраструктуре потребне за функционалност и присутност .eu домена на Интернету. За надлежног оператора за регистрацију .eu домена највишег нивоа, EURid од стране Европске Комисије назначен је у априлу 2003. године. Оснивачи EURid-а су регистри националног белгиског домена DNS Belgium,¹³⁰ националног италијанског домена Istituto di Informatica e Telematica,¹³¹ и шведског националног домена Stiftelsen för Internetinfrastruktur.¹³²¹³³

Касније, придружне чланице постају и регистар националног словенечког домена .si, Академска и истраживачка мрежа Словеније (The Academic and Research Network of Slovenia, ARNES)¹³⁴ и регистар националног чешког највишег домена .cz (CZ.NIC),¹³⁵ као и Европско одељење Интернет друштва (The European chapter of the Internet Society, ISOC-ECC)¹³⁶ и Конфедерација четрдесет и једног удружења корисника комјутера из тридесет и пет земаља (Business Europe, SECUA)¹³⁷, Европска заједница удружења жигова (The European Communities Trade Mark Association, ECTA)¹³⁸ Европско удружење за on line трговину (The European Multi-Channel Online Trade Association (EMOTA))¹³⁹ Бироа за интерактивно оглашавање- Европа (The Interactive Advertising Bureau Europe, IAB Europe)¹⁴⁰ и Европска удружења занатства, мала и средња предузећа (The European Association of Craft, Small and Medium-sized Enterprises, UEAPME).¹⁴¹

EURid ради са преко 750 овлашћених регистара и пружа подршку на 24 службених језика ЕУ. Седиште EURid налази се у Бриселу (Белгија), а има регионалне канцеларије у Пизи (Италија), Прагу (Чешка) и Стокхолму (Шведска).¹⁴²

---

130 <http://www.dns.be/>.

131 <http://www.iit.cnr.it/>.

132 <https://www.iis.se/>.

133 Fourth Quarter 2013, Eurid's Quarterly Progress Report. Доступан на следећем веб сајту: http://www.eurid.eu/files/publ/Q4_2013.pdf, 12.02.2014.

134 <http://www.arnes.si/>.

135 <http://www.nic.cz/>.

136 <http://www.isoc-ecc.org/>.

137 <http://www.bussinesseurope.eu>.

138 <http://www.ecta.org/>.

139 <http://www.emota.eu/>.

140 <http://www.iabeurope.eu/>.

141 <http://www.ueapme.com/>.

142 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.eurid.eu/en/about-us/press-room>, 12.02.2014.

EURid управља националним доменом највишег нивоа .eu на основу Уговора закљученог са Европском Комисијом и у сагласности са следећим Европским Регулативама: 733/2002,¹⁴³ 874/2004,¹⁴⁴ 1654/2005¹⁴⁵ и 1255/2007.¹⁴⁶

3.1.3.2. Регистри и Регистрант .eu националног имена домена највишег нивоа

Регистар је надлежан за пружање услуга регистрације .eu највишег домена.¹⁴⁷ Овлашћење за регистрацију, регистар стиче након успешног завршетка поступка акредитације, што значи да Регистар не сме да тврди или да имплицира да је стекао статус "Акредитовани Регистар" на темељу квалитета његових услуга.¹⁴⁸

Управни поступак регистрације имена домена је потпуно аутоматизован и Регистар мора поштовати EURid-ове поступке регистрације, обнове или управљања доменом, укључујући и поступке током периода *Sunrise* и ажурирање података о регистрантима.

Остале обавезе које је Регистар дужан да поштује према EURid-а, приликом обављања своје делатности, саставни су део Уговора закљученог са EURid-ом.¹⁴⁹

Регистрант или титулар .eu највишег имена домена је носилац или подносилац захтева за домен, чији ће лични подаци, у случају додељивања домена, бити унети у WHOis базу података.

---

143 Council Regulation (EC) No 733/2002 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 22 April 2002 on the implementation of the .eu Top Level Domain (Official Journal of the European Communities L 113/1).

144 COMMISSION REGULATION (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 162/40).

145 COMMISSION REGULATION (EC) No 1654/2005 of 10 October 2005 amending Regulation (EC) No 874/2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 266/35).

146 COMMISSION REGULATION (EC) No 1255/2007 of 25 October 2007 amending Commission Regulation (EC) No 874/2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 282/16).

147 .eu domain name Terms and Conditions, Definition, p.3. Доступно на следећем веб сајту: http://www.eurid.eu/files/trm_con_EN.pdf, 13.01.2013.

148 Члан 2 став 6, Употреба појма "Акредитовани Регистар". Више о томе доступно на следећем веб сајту: <http://www.eurid.eu/en/registrars>, 13.01.2013.

149 Пример Уговора је доступан на следећем веб сајту: <http://www.eurid.eu/en/registrars>, 13.01.2013.

У својству регистранта може се јавити свако правно и физичко лице које има боравиште, односно седиште на територији Европске Уније.¹⁵⁰ Наиме, када је реч о регистрацији националног .eu домена највишег нивоа, у члан 4 Регулative 733/2002 предвиђена су одређена ограничења у односу регистранта, односно услови који уколико нису испуњени, онда надлежан регистар не може извршити регистрацију жељеног .eu домена, а то су да будући регистрант мора бити:

- Предузеће које има регистровано седиште, централну управу или главно место пословања у оквиру Заједнице;
- Организација основана у оквиру Заједнице, а која не утиче на примену националног закона; или
- Физичко лице са пребивалиштем у оквиру Заједнице.

3.1.3.3. Општи услови и поступак регистрације .eu домена

Поступак о регистрацији и управљање .eu домена, односно коришћење, трансфер и опозивање .eu домена је уређен правилима и условима (.eu domain name Terms and Conditions), као и политиком (.eu domain name Registration Policy) .eu. домена.

Овлашћење да региструје .eu домен има свако правно и физичко лице које има боравиште, односно седиште на територији Европске Уније, Норвешке, Лихтенштајна или Исланда.¹⁵¹

Пријаву, односно захтев за регистрацију .eu домена, електронским се путем подноси овлашћеном регистару, који је дужан да омогући да се комуникација у вези регистрације одвија на свим службеним језицима ЕУ, а регистрацију врши на свим алфаветским знацима који се користе у званичним језицима. Дакле, Регистар нема обавезу да обезбеди да се регистрација код надлежног регистрара обавља користећи друге језике осим службених језика ЕУ.¹⁵²

---

150 .eu domain name Registration Policy, Section 1.

151 .eu domain name Registration Policy, Section 1.

152 Члан 6., COMMISSION REGULATION (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 162/40).

Чланом 2 став 3 Регулative 874/2004 је предвиђено да пријава за регистрацију .eu домена мора да садржи следеће елементе:

- Име и адресу апликанта;
- Потврду електронским путем да апликант испуњава опште услове предвиђене у члану 4 (2)(b) Регулative (EC) 733/2002;
- Потврду електронским путем којом апликант потврђује да у оквиру његовог знања пријава за регистрацију домена је у доброј намери и да се не нарушавају права трећих лица;
- Подношењем електронске пријаве за регистрацију домена, апликанти пристају да се придржавају свих услова за регистрацију, укључујући и политике на вансудском решавању спорова, наведеним у Поглављу VI.

Свака нетачност у наведеним елементима пријаве, Регистар ће третирати као повреду услова регистрације.

Након подношења пријаве, Регистар проверава да ли је жељени .eu домен слободан за регистрацију или је заузет. У случајевима:¹⁵³

- Већ је регистрован од стране неког другог; или
- Блокиран или резервисан од стране европских институција, држава чланица ЕУ, земаља кандидата, чланова Европског економског простора (European Economic Area, EEA).¹⁵⁴

Независно што је жељени .eu домен заузет, то не претставља препреку да апликант поднесе захтев за регистрацију тог домена, јер може се десити да у међувремену буде ослобођен и активиран у корист апликанта.¹⁵⁵ У том случају, као и у случај да је .eu домен слободан,¹⁵⁶ након успешне регистрације .eu домена, апликант стиче овлашћење да домен користи и у исто време располаже са њим.

---

¹⁵³ Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.eurid.eu/en/get-eu/tips-registering-your-eu>, 22.01.2014.

¹⁵⁴ Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.eea.europa.eu/>.

¹⁵⁵ Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.eurid.eu/en/get-eu/tips-registering-your-eu>, 22.01.2014.

¹⁵⁶ Као слободна имена за регистрацију у оквиру .eu домена највишег нивоа сматрају се имена домена изричито предвиђена у Section 2, .eu domain name Terms and Conditions.

Регистрација .eu домена, исто као и код регистрације осталих домена, врши се применом принципа "first come, first served".

3.1.3.4. Коришћење, трансфер и опозивање .eu домена

За било какву комуникацију од стране Регистра која утиче на права странке у вези са регистрацијом и управљање .eu домена, као што су трансфер, отказивања или одузимања домена, Регистар ће обезбедити да се та комуникација одвија на свим службеним језицима.¹⁵⁷

У погледу коришћења регистрованог .eu домена, за титулара, односно носитеља .eu домена произлазе следеће обавезе:¹⁵⁸

- да садржи своје контакт информације, тачне, потпуне и ажуриране, које су саставни део потписаног Уговора о регистрацији односног .eu домена, као и да гарантује да свака е-маил адреса саопштена Регистру биће функционална маил адреса за даљу комуникацију;
- нема права да .eu домен користи противправно, у смислу: нарушавање права трећих лица, прекршавање закона и подзаконских прописа и дискриминацију на основу расе, језика, пола, религије и политичких погледа; и
- не користити назив домена у лошој вери или за друге незаконите сврхе.

Титулар .eu домена, може направити трансфер свог домена новом Регистранту или променити свој тренутни Регистар, независно да ли је предметни домен у употреби или не, односно независно да ли је на предметни домен постављени функционални веб сајт.¹⁵⁹ Обавеза да Регистар пружи ову услугу својим клијентима произлази из члан 8, Уговора

---

157 Члан 6, COMMISSION REGULATION (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 162/40).

158 Више о томе видети: .eu domain name Terms and Conditions Section 3. Доступно на следећем веб сајту: http://www.eurid.eu/files/docs/trm_con_EN.pdf, 12.03.2014.

159 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.eurid.eu/en/faq#how-do-i-transfer-my-domain-name-new-registrar-andor-registrant>, 13.12.2013.

који сваки регистрар закључује са EURid-ом.¹⁶⁰ У циљу преношења .eu домена другом регистру, титулар треба да контактира тренутни Регистар да би обезбедио ауторизациони код име домена које жели да пренесе. Ауторизациони код је обавезан, јер он је потребан новом регистру како би поднео захтев за трансфер.¹⁶¹ Поред захтева за трансфер предметног .eu домена, титулар треба да да новом регистру код за ауторизацију, на основу којег ће нови регистар обезбедити свој код за ауторизацију и извршити регистрацију предметног домена.¹⁶² Након добијања захтева о трансферу, EURid се директно обраћа носиоцу домена, који у року од 14 дана треба да се изјасни да потврђује захтев. Неблаговремено изјашњавање подразумева да се носилац одрекао захтева о трансферу домена. Поред обезбеђивања сагласности од стране носиоца домена, кумулативно требају бити испуњен и други услови, а то је да буду плаћени административни трошкови предвиђени за трансфер домене. Ако носилац домена потврђује захтев, у рок од 24 сата, EURid издаје одобрење у вези трансфера предметног домена.¹⁶³ Исто тако, трансфер .eu домена не може да се изврши уколико је домен блокиран. Изузетак је предвиђен и у случајевима када се трансфер налаже на основу Одлуке Арбитражног Већа донете у UDRP поступку или Одлука суда државе чланице.¹⁶⁴

Чланом 8 Уговора са EURid-ом, предвиђено је да Регистар мора да сарађује са (садашњим и/или новим) Регистрантом, са новим Регистаром и са EURid-ом, кроз различите фазе поступка трансфера, јер у супротном, ако Регистар не поштује ове обвезе, EURid има право да спроведе трансфер и не може се сматрати одговорним за тај чин.

Трајање домена, сагласно правила EURid-а је једна година, иако одређени регистрари могу одредити и друга правила о трајању домена. Након истека рока, потребно је да регистрација буде обновљена.

Носилац домена може да затражи да домен буде избрисан. У том случају, Регистар ће суспендовати .eu домен за период од четрдесет дана. У оквиру овог рока, носилац се може

---

160 Пример Уговора који скључују акредитовани Регистар и EURid, доступан је на следећем веб сајту: <http://www.eurid.eu/en/registrars>, 13.01.2013.

161 Више о поступку преношења .eu домена новом регистранту, види следећи линк: <http://www.eurid.eu/en/eu-holders/transfer-your-eu-domain-name>, 13.12.2013.

162 Више о поступку преношења .eu домена новог регистра, види следећи линк: <http://www.eurid.eu/en/eu-holders/transfer-your-eu-domain-name>, 13.12.2013.

163 .eu domain name Terms and Conditions, Section 7.

164 .eu domain name Terms and Conditions, Section 7.

одређи захтева о брисању домена. Регистар, суспензија .eu домена објављује се на WHOis базу. Након истека овог рока, домен је слободан за регистрацију на име другог носиоца.¹⁶⁵

EURid има право да блокира додељени домен ако:¹⁶⁶

- Је судском одлуком од стране суда неке земље чланице ЕУ одређено да је тај домен у супротности са јавним поретком, сагласно члану 18 Правилника о јавној политици; и ако,
- Је регистар обавештен да је у току алтернативно решавање спорова или други правни поступак. До доношења одлуке, домен не може бити пренешен, а регистар не сме вршити промене у Регистару;
- Је EURid обавестио регистранта и/или регистра сагласности одредби 12/2 Политике о регистрацији.

Опозивање .eu домена је уређено чланом 20 Регулative 874/2004, која предвиђа да регистар може опозвати домен на своју иницијативу и без претходног алтернативног решавања спорова, само у следећим случајевима:¹⁶⁷

- Неплаћени дугови носиоца домена према регистру;
- Неиспуњење критеријума носиоца у сагласности члана 4(2)(б) Регулative (ЕС) 733/2002; и
- Кршење услова о коришћењу домена од стране титулара.

Пре него што донесе одлуку о опозивању, Регистар је дужан да предупреди носиоца, да предузме адекватне мере како би уклонио неправилности. Опозивање домена може да буде извршено и сагласно одлукама донетим након алтернативног решавања спорова.¹⁶⁸

Спорови о .eu доменима решавају се у сагласности са правилима Чешког арбитражног суда.

---

165 .eu domain name Terms and Conditions, Section 8.

166 .eu domain name Terms and Conditions, Section 8.

167 Члан 20, COMMISSION REGULATION (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 162/40).

168 Naumovski V., Naumovski G., Stefanoski Lj.: Pravni režim internet domejna .Eu Top Level Domain, Pravni život, tom. 58, br. 13, Udruženja pravnika Srbije, Beograd, Srbija, 2009, str. 473.

3.2. Нова имена интернет домена највишег нивоа (New Top-Level Domains, New TLDs)

Револуција интернета и све већи интерес за регистрацију интернет домен имена у најразличнијим секторима и областима тржишне делатности, намеће потребу увођења нових интернет домен имена првог нивоа. Основна карактеристика нових интернет домен имена највишег нивоа је да су они спонзорисани домени. Након увођења првих осам највиших домена, 16. новембра 2000. године, успостављају се тзв. нова генеричка имена домена највишег нивоа: .biz, .info, .name, .pro, .aero, .coop, и .museum. Неки од ових нових gTLDs су отворени за регистрацију од стране јавности (неспонзорисани gTLDs), док су други намењени за регистрацију и употребу од стране специфичних корисника (спонзорисани gTLDs).¹⁶⁹ Отворени за регистрацију од стране јавности или неспонзорисани су gTLDs су .biz, .info, .name и .pro., док су спонзорисана имена домена највишег нивоа .aero, .coop and .museum. Тако на пример, неспонзорисано име домена највишег нивоа .biz, намењено је за регистрацију корисницима који га користе или имају намеру да га користе *bona fides*, за пословне или комерцијалне активности, док је име домена .name намењено искључиво за регистрацију личних имена појединаца у комерцијалне и некомерцијалне сврхе.

У 2004. години уследио је и нови талас имена домена која су била одобрена од стране ICANN-а (.asia, .cat, .jobs, .mobi, .tel, и .travel).¹⁷⁰ Одобрење за стављање у употребу ових тзв. специјалних домена имена, изазвало је интересовање за регистрацији нових генеричких имена домена највишег нивоа не само код предузећа, него и код појединаца који се баве конкретном делатношћу.

У том смеру, Интернет корпорација за додељивање имена и бројева чија је основна мисија да обезбеди стабилну и јединствену глобалну интернет мрежу, као и да обезбеди сигурност и стабилност система имена домена (DNS), а у циљу предузимања мера и промовисања конкуренције код регистрације домена, 2005. године почела је процес увођења нових имена домена највишег нивоа (New Top-Level Domains). Основни креатор

---

169 Domain Name Dispute Resolution, United Nations and World Intellectual Property Organization, 2003, p.6.

170 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://newgtlds.icann.org/en/applicants/customer-service/faqs/faqs-en>, 22.02.2014.

политике за увођење ове врсте домена је Организација о подршци генеричких назива (GNSO) која подстиче глобално учешће у техничком управљању Интернетом. Након дуготрајне консултације са владама, цивилног друштва, бизнис сектора, носитеља права интелектуалне својине и технолога, у Паризу је јуна 2008. године, Управни одбор ICANN-а усвојио 19 конкретних препорука GNSO-а, у вези са имплементацијом и успостављањем нових генеричких имена домена највишег нивоа (New gTLDs), са унапред одређеним критеријумима за доделу ове врсте домена и уговорених услова.¹⁷¹

Након усвајања политике, кроз отворени, инклузивни и транспарентни процес имплементације, првог октобар 2008. године, Управни одбор ICANN-а одобрио је и прву верзију водича за апликанте и успостављање новог gTLDs програма.¹⁷²

Поступак за аплицирање и одобравање нових имена домена највишег нивоа, започео је 12. јануара 2012. године. О великом интересовању за добијања одобрења за управљање овом врстом домена говори и чињеница да је само у 2013. години, закључно са 12. октобром 2013. године, поднето 1930 апликација за регистрацију нових имена домена највишег нивоа и то у следећим категоријама:¹⁷³

- Генерички (Generic)

Реч је о новим именима домена највишег нивоа који у највећем броју случајева садрже генерички назив, као на пример: .academy, .accountant, .actor, .adult, .cafe, .baby, .camp, .car, .bike, .camera, .sexy, .clothing, .city, .country, .education, .house, .kitchen, .islam, .catholic, .food, .film, .fun, .family, .flights, .university итд;

- Градови (City)

Реч је о новим именима домена највишег нивоа који садрже име градова, као на пример:

.berlin, .boston, .vegas, .london, .madrid, .rio, .paris, .tokyo, .roma, .moskow, .dubai итд;

- Географски/културни (Geo/Cultural)

---

171 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://newgtlds.icann.org/en/about/program>, 18.02.2014.

172 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://newgtlds.icann.org/en/about/program>, 18.02.2014.

173 Актуелни статус поднете апликације, односно пријаве за регистрацију нових имена домена (New TLDs), као и листа нових имена домена (New TLDs) који чекају на одобравање су доступни на следећем веб сајту: <https://gtldresult.icann.org/application-result/applicationstatus/viewstatus>, 22.03.2014.

Реч је о новим именима домена највишег нивоа који садрже имена географског или културног порекла или одређена област, као на пример:

.africa, .swiss, .catalonia, .arab, .irish itd;

- Међународни (International, ASCII);

У питању су међународна нова имена домена највишег нивоа са латиничном транскрипцијом, као на пример: .casa, .gratis, .vivo, .moto, .uno, blanko, .mosaic итд;

- International, (not ASCII);

Реч је о међународним новим именима домена нелатиничне транскрипције, као на пример:

.ком, .москва, .рус, .орг, .сайт (означава: .site), .企业 (означава: .enterprises), .手机 (означава: .phone), итд;

- Брендови (Brand TLDs)

Реч је о новим именима домена највишег нивоа који садрже имена брендова, односно регистрованих жигова или добро познате трговачке марке, као на пример: .alibaba, .airbus, .mcdonalds, .fujitsu, .nokia, .lexus, .bmw, .toyota, .nike, .gucci, .calvinklein, .hilton, итд.

У међувремену, неки од апликаната већ су обезбедили потребно одобрење од стране ICANN-а, што подразумева да могу почети са регистрацијом секундарних имена домена у оквиру нових имена домена највишег нивоа. Тако на пример: пријем апликација за регистрацију секундарних имена домена у оквиру новог имена домена највишег нивоа .bike почела је 29.01.2013. године, за .clothing 29.01.2013. године, за .camera 05.02.2014. године, за .sexу, 24.02.2014. године, док ће за .works почети 14.05.2014. године, за .watch 07.05.2014. године, за .voting 22.07.2014. године.¹⁷⁴¹⁷⁵

Да је у питању велико интересовање за регистрацију секундарних имена домена у оквиру нових домена највишег нивоа говори и чињеница о броју регистрованих (више од

---

174 Листа одобрених апликација је доступна на следећем веб сајту: <http://www.newtldlist.com/new-gtld-release-dates/>, 25.03.2014.

175 Више о томе видети на следећем веб сајту: <https://www.names.co.uk/domain-names/new-domain-extensions>, 22.03.2014.

1.5 милиона поддомена), а најатрактивнији нови домени су приказани у следећем табеларном приказу:

Табела бр. 7

Најпопуларнији 10 екстензија нових имена домена највишег нивоа

	Нови генеричких имена домена највишег нивоа (New gTLDs)	Број регистрованих поддомена
1.	.WEB	157.471
2.	.SHOP	97.384
3.	.SITE	75.003
4.	.HOTEL	39.174
5.	.NYC	39.012
6.	.MUSIC	31.757
7.	.FILM	23.932
8.	.ECO	22.000
9.	.SPORT	21.923
10.	.ONLINE	19.522

Извор: <http://www.uniteddomains.com>¹⁷⁶

Предности нових интернет домен имена првог нивоа су вишеструки.

Наиме, предност коју нуди програм за успостављање нових генеричких имена домена, притом имајући у виду чињеницу да број нових имена домена највишег нивоа постаје све већи, састоји се у томе да он пружа могућност да се може регистровати секундарни домен у зависност од делатност коју обављамо и на тај начин се пружа могућност да се постане препознатљив у оквиру конкретног доменског простора на интернету.

Такав случај био је са увођењем интернет домена .xxx (Sponsored Top Level Domain, sTLD), специјално дизајнираних за потребе глобалне индустрије која се бави порнографијом, где се могу наћи интернет сајтови за забаву одраслих. Одлука о успостављању .xxx домена донета је 31. март 2011. године, а надлежност за регистрацију и управљање додељена је овлашћеном регистру ICM Registry LLC.¹⁷⁷ Одлука ICANN-а о

---

176 Листа рангирања 50 најтраженији нови највиши домени је доступна на следећем веб сајту: <http://www.uniteddomains.com/newgtld-ranking/>, 22.03.2014.

177 Више о регистрацији .xxx домен имена видети на следећем веб сајту: <http://www.icmregistry.com/>, 20.07.2013.

успостављању .xxx домена, уследела је након опсежног процеса оправданости захтева, уз низ предлога, јавних разматрања, коментара, процене од стране независног панела експерата као и дужи период преиспитивања од стране Управног одбора ICANN-а и других странака.¹⁷⁸ Дакле, економски интерес за успостављање домена .xxx највишег нивоа је вишестран. Са једне стране то иде у корист индустријама које се баве производњом и дистрибуцијом материјала са садржајима за одрасле, тако што се њихов економски бенефит троструко увећава, о чему говори и интересовање за регистрацију од преко 215.000 .xxx домена. Са друге стране је и економски интерес надлежног регистра ICM Registry LLC, који је очигледан, имајући у виду да је одма након успостављања овог домена поднео пријаву да добије дозволу за регистрацију и управљање и следећим доменима првог нивоа .SEX, .PORN and .ADULT.¹⁷⁹

Са аспекта корисника интернета, успостављањем нових имена домена највишег нивоа штите се и корисници интернета, на тај начин што ова врста домена означава место где се могу наћи сајтови са конкретним садржајем, и на тај начин избегавају се ситуације да се приликом укуцавања и претраживања одређеног сајта, приступи сајту са нежељеним садржајем.¹⁸⁰ Тако на пример, са успостављањем новог имена домена .xxx, с једне стране, даје се јасна представа о природи сајта, а с друге стране, пружа се могућност увођења рестрикција и блокирање приступа малолетним лицима, као и забрана приступа овим сајтовима у земљама где је порнографија законом забрањена.

Све наведене предности одржавају се и на цену аплицирања за евалуацију и одобравање нових имена домена. Наиме, након отварања поступка за аплицирање 12. јануара 2012. године, свако ко је био заинтересован да региструје и добије одобрење за управљање са конкретним доменом морао је да уплату суму од 185.000 америчких долара.¹⁸¹ То уједно утиче и на висину цене коју морају да плате сви заинтересовани субјекти приликом регистровања секундарног имена домена у оквиру неког од нових

---

178 Више о процесу усвајања закључка о успостављења .xxx домен имена првог нивоа видети Извештај на следећем веб сајту: <https://www.iana.org/reports/2011/xxx-report-20110407.pdf>, 20.07.2013.

179 Више о томе видети наследећем веб сајту: <http://www.icmregistry.com/press/xxx-operator-applies-to-icann-for-more-adult-top-level-domains/>, 20.07.2013.

180 Више о томе видети на следећем веб сајту: http://www.101domain.com/domain_registration_xxx.htm, 20.07.2013.

181 Доступно на следећем веб сајту: <http://newgtlds.icann.org/en/applicants/customer-service/faqs/faqs-en>, 22.03.2014.

имена домена. Наиме, сума је знатно већа од суме коју плаћају апликанти приликом регистрације и одржавања секундарног имена домена у оквиру генеричког назива домена (не више од 10 америчких долара, јер износи најмање 30 америчких долара).¹⁸²

Поред наведених предности, као један од разлога за успостављање нових генеричких имена домена највишег нивоа је да се тиме дестимулише злонамерна регистрација домена трећих лица, односно да се утиче на сузбијање појаве cybersquatting-а. Међутим, пракса ипак говори сасвим супротно, односно да у том смеру, увођење ове врсте домена није дало очекиване резултате.

3.3. Секундарна домен имена

Регистрација секундарних имена домена врши се у оквиру генеричких имена домена највишег нивоа. Тако на пример, име домена `wipo.int` представља назив секундарног домена који је регистрант (WIPO) регистровао код овлашћеног регистра надлежаног за регистрацију и управљање генеричким доменом највишег нивоа `.int`.

Имајући у виду структуралну постављеност и класификацију секундарних интернет домен имена, када је реч о њиховој регистрацији и управљању, за разлику од генеричких имена домена највишег нивоа (generic Top Level Domain, gTLD) за који је предвиђена регистрација на међународном нивоу, за регистрацију секундарних домен имена надлежно је национално регистрационо тело које уобичајено функционише као посебни правни субјект (оператор националног домена највишег нивоа) искључиво за ту намену или субјект у оквиру друге институције, који је законом или другим прописом индивидуалног националног законодавства одређен да обавља ту функцију.

Тако нпр. у Македонији, национално тело, односно јавна установа чија је основна функција, развој, организација, регистрација и управљање националним интернет доменом `.mk`, је Македонска академска истраживачка мрежа (МАРНет) која функционише у оквиру Универзитета “Св.Кирил и Методиј” у Скопљу.

---

¹⁸² Пример да је то тако, може се увидети на следећем веб сајту: <http://www.newgtlds.com/register-new-tld-domains/>, 22.03.2014.

Регистрацију секундарних имена домена највишег нивоа за крајње кориснике, уобичајено, обављају овлашћени регистри на основу уговора са оператором националног домена највишег нивоа. Тако на пример, надлежни за обављање послова регистрације¹⁸³ секундарних имена домена у оквиру националног регистра Србије (.rsTLD), су регистри овлашћени од стране Фондације „Регистар националног интернет домена Србије“ (РНИДС). Наиме, регистрација секундарних имена домена у оквиру rsTLD и .срб IDN ccTLD регистра обавља се у оквиру адресног простора .rs, намењеног свим заинтересованим субјектима.¹⁸⁴ За разлику од Србије¹⁸⁵ где регистрацију секундарних имена домена врше искључиво само овлашћени регистри на основу уговора са Оператором националног домена РНИДС, у Македонији, ту функцију до скоро обављао је Оператор који управља регистром националног интернет домена .mk МАРНет.¹⁸⁶

Управни поступак регистрације секундарних имена домена, обавља се на основу принципа „first come, first served“, тако што надлежни регистар приликом регистрације ове врсте домена, не врши испитивање назива који је предмет регистрације. Имајући у виду јединственост имена домена, то подразумева да једно исто име не може биди регистровано као секундарни домен у оквиру домена највишег нивоа (TLD).

Трошкови за регистрацију националних имена домена су варијабилни и њихова висина у главном зависи да ли регистрацију ове врсте домена врши оператор који управља регистром националног интернет домена или овлашћени регистри на основу уговора са оператором националног домена. У основи, трошкови поступка за регистрацију су знатно већи у случају када регистрацију националних домена врши оператор који управља

---

183 Према члан 2 став 2 Општог акта РНИДС-а: Опште услове о раду овлашћених регистара назива националних интернет домена, предвиђено је да „Послови регистрације назива националних интернет домена подразумевају: регистрацију назива националних интернет домена, промену података о регистрацији назива националних интернет домена, продужење регистрације назива националних интернет домена, пренос назива националних интернет домена између овлашћених регистара, пренос регистрације назива националних интернет домена између регистраната, активирање заштите података о контакту за назив националног интернет домена, престанак назива националног интернет домена и други послови.“

184 Члан 3, Правилник о начину формирања назива националних интернет домена, донет 28.01.2013, РНИДС.

185 Члан 4, Статут Фондације „Регистар националног интернет домена Србије“, 26. мај 2012. године, Београд.

186 Члан 15, Правилник за организација и управувањето со врвниот македонски .МК домен, усвојен 23.09.2013, МАРНет, Скопје.

регистром националног интернет домена, него што је то случај када регистрацију домена врше овлашћени регистри.¹⁸⁷

3.4. Терцијална домен имена

Регистрацију терцијалних интернет домен имена, односно имена домена трећег и четвртог нивоа, исто као и код секундарних домен имена, врши надлежно регистационо тело (институција) које уобичајено функционише као посебни правни субјект искључиво за ту намену или субјект у оквиру друге институције или организације, која је законом или другим прописом индивидуалног националног законодавства одређена да ту функцију обавља.

Карактеристика терцијалних имена интернет домена је да органи надлежни за регистрацију ове врсте домена могу ограничити односно условити регистрацију на конкретну сврху или локацију домена.¹⁸⁸ Тако на пример, у Србији, ограничења која предвиђа Оператор националног домена највишег нивоа РНИДС приликом регистрације .rs или .срб назива националних интернет домена у оквиру rsTLD регистра или IDN ccTLD регистра, обавља се у оквиру следећих адресних простора:

- .co.rs и .пр.срб – намењен привредним субјектима;
- .org.rs и орг.срб – намењен осталим субјектима са статусом правних лица, која нису регистрована за обављање привредне делатности;
- .edu.rs и .обр.срб – намењен установама и организацијама регистрованим за обављање образовне делатности;
- .in.rs и .од.срб – намењен физичким лицима;
- .ac.rs и .ак.срб (делегиран) – намењен академској и научно-истраживачкој мрежи Србије; и

---

187 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.40.

188 Domain Name Dispute Resolution, United Nations and World Intellectual Property Organization, 2003, pp.7-8.

- .gov.rs и .упр.срб (делегиран) – намењен државним органима Републике Србије.

Други пример регистрације имена домена трећег нивоа је регистрација у оквиру .int доменског простора. Наиме, релевантна међународна организација која је носилац секундарног домена може дозволити агенцијама или другим телима која функционишу у њиховом саставу да региструју име домена трећег нивоа. Тако на пример, у оквиру секундарног имена домена .un.int, чији је носилац Међународна Организација Уједињених Нација (UN), терцијални домен example.un.int може регистровати било која од организација у оквиру Уједињених нација која има статус „специјалне агенције“ или статус „посматрача“.¹⁸⁹

3.5. Интернационална домен имена (Internationalized Domain Names, IDNs)

Интернет као комуникациска мрежа пројектован је да буде глобалан, али није дизајниран да буде и мултијезичан. Ово ограничење је најочљивије код имена интернет домена, који могу бити сачињени само од двадесет и шест карактера латиничног писма (A-Z), бројева (1-0) и цртице (-).¹⁹⁰ Успостављање Интернационалног домен имена (Internationalized Domain Names, IDNs) је резултат напора интернет заједнице да направи имена домена доступна и оним земаља и територијама која не користе латинично писмо (ASCII транскрипција). Циљ интернет заједнице је био да направи имена домена доступна на нелатиничном писму и језику који се користи у држави коју представља IDN домен, као на пример: Грчки, Хебрејски, Јапански, Кинески, Корејски, Грузијски, Арабски, Тибетски и итд, на тај начин што би се омогућило коришћење и других знакова или симбола који нису део латиничног писма.¹⁹¹ Заправо термин Интернационалног домен

---

189 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.25.

190 Enabling a Multilingual Internet, WIPO. Доступно на следећем веб сајту:
<http://www.icann.org/en/resources/idn/multilingual-internet-01nov13-en.pdf>, 19.02.2014.

191 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.945.

имена (IDNs) означава домен највишег нивоа (TLD) на нелатиничном писму и језику који се користи у држави или на територији коју представља IDN домен.

Интернет корпорација за додељена имена и бројеве (ICANN) је новембра 2009. године започео убрзани процес успостављања IDN-а за заинтересоване земље. Процес успостављања интернационалног имена домена одвијао се у оквиру програма о увођењу нових највиших имена интернет домена.¹⁹²

Ради остварења тог циља, Радна група за интернет инжењеринг (The Internet Engineering Task Force, IETF) формирала је Радну групу за успостављање Интернационалног домен имена, чија је основна функција била усмерена ка прецизирању услова за приступ интернационалним имена доменима и дефинисању стандардне руте протокола.¹⁹³ 25. септембра 2000. године Одбор директора ICANN-а усваја резолуцију којом се потврђује да је важно да се интернет развија и буде доступнији онима који не користе латинично писмо и ASCII транскрипцију и при том се наглашава да интернационализација система имена интернет домена мора бити у потпуности компатибилна са Интернетом постојећег модела.¹⁹⁴

Први интернационализовани домени највишег нивоа (IDN ccTLD) активирани су 5. маја 2010. године, за три домена која користе арапско писмо, а представљају Египат, Саудијску Арабију и Уједињене Арапске Емирате. Руска Федерација је 12. маја 2010. године постала прва држава која је регистровала домен и на ћирилицу, са ознаком “.рф”. Србија је друга земља која је 3. маја 2011. године добила свој ћирилички домен “.срб”, а почетак почетак регистрације .срб домена је почео 27. јануар 2012. године. Потом је Украјини додељен домен “.укр”, а Бугарска очекује да ће ускоро добити свој ћирилички домен, иако им је одбијен предлог “.бг” јер сувише личи на бразилски домен “.br”, и исти може збунити косника интернета.¹⁹⁵ Национални домени на кинеском писму, у неколико варијанти, активирани су 25. јуна 2010. године. Други примери успостављања

---

192 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://newgtlds.icann.org/en/about/idns>, 26.01.2014.

193 Internationalized Domain Names, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, September 3, 2001. Доступан на на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html#5>.

194 Singh B.: Cybersquatting and Domain Name Dispute Under Trademark Law, NALSAR University of Law, Hyderabad, p.3. Доступно на следећем веб сајту: http://www.academia.edu/1426116/Cybersquatting_and_Domain_Name_Dispute_Under_Trademark_Law. 18.02.2014.

195 Доступно на следећем веб сајту: <http://domainincite.com/1009-icann-says-no-to-bulgarian-ccTld>, 18.02.2014

интернационалног домен имена ccTLD су следећи: .ไทย (Тајланд), .中國 (Кина), .한국 (Кореа) итд.¹⁹⁶

Карактеристика IDN ccTLD је да су они искључиво доступни само владама и управама земаља и територија наведених у стандарду ISO 3166-1, или њиховим именованим заступницима или оператерима.¹⁹⁷

Данас у свету постоје више од тридесет интернационалних домен имена највиших интернет домен имена државних кодова.

И поред тога што је интернационализација имена домена изузетно важан процес у развоју ДНС-а, ипак јављају се проблеми који имају адекватне импликације на права из интелектуалне својине. Дакле, реч је о проблемима који су сасвим очекивани, пре свега због чињенице да је регистрација имена домена и имена жигова у конкретним случајима врши на писму које већи броју људи у свету и не познаје.

---

196 Листа интернационалних имена домена државних кодова је доступна на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/resources/idn/fast-track/string-evaluation-completion>. 19.02.2014.

197 Доступно на следећем веб сајту: <http://newgtlds.icann.org/en/about/idns>, 19.02.2014.

4. Веб-сервис „WHOis“

Једна од важних ствари при одабиру имена домена је да га свако може лако запамтити, да буде изговорљив, кратак, јасан, лак за писање, да сугерише природу трговине конкретног веб сајта који је постављен на конкретном имену домена, као и да је слободан из редова не само имена жигова и комерцијалних ознака, него и имена интернет домена који припадају другим предузећима.¹⁹⁸

Теоријски посматрано то није тежак задатак, али пракса говори сасвим супротно.

Комплексније је питање у погледу утврђивање тужене стране, јер не увек име домена упућује на конкретни веб сајт. Да би се лакше приступило идентитету титулара спорног имена домена, препоручљиво је да се помоћ може затражити од трећих лица (креатори имена, органи који управљају именом домена првог нивоа...), путем позива да узму учешће у поступку или се и самоиницијативно придруже, па чак и да се тражи њихова одговорност.¹⁹⁹ У пракси, овакав приступ утврђивања идентитета титулара спорног имена домена уобичајено одузима пуно времена, а врло ретко и даје жељени резултати.

У смеру превентивног, дугорочног и тенденциозног предузимања мера против нелегалних дејства од стране подносиоца захтева за регистрацију домен имена, а у циљу умањивања спорова насталих због таквог дејства, уведен је веб-сервис, у свету познат као „WHOis“ веб сервис.

WHOis сервис је настао 1982. године, када је Радна група за интернет инжењеринг (The Internet Engineering Task Force, IETF) објавила протокол за директориум сервис ARPANET (Мрежа на агенцији за напредно-истражувачки пројекти) корисника. У почетку, директориум је пружао само информације за контакт свакога ко врши пренос података преко ARPANET-а.²⁰⁰

---

198 Choose and Register a Domain Name, Find the best web address and protect it with domain name registration, доступно на следећем веб сајту: <http://www.nolo.com/legal-encyclopedia/choose-register-domain-name-29996.html>, 15.04.2013.

199 Popović D.: Имена интернет домена и право интелектуалне својине, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 56.

200 History of WHOIS. Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://whois.icann.org/en/history-whois>, 15.01.2014

Развојем Интернета, WHOIS сервис је почео да служи потребама различитих актера, као што су регистранати, органи гоњења, титулари права на интелектуалну својину, предузећа и индивидуални корисници. У основи, WHOIS протокол је представљао надоградњу на фундаменталну основу оригиналних IETF стандарда. Наиме, то је уствари исти WHOIS протокол који је ICANN наследио након свог оснивања, у 1998. години.²⁰¹

WHOis сервис је бесплатан, јавно доступан директоријум који садржи контакт и техничке информације о носиоцима регистрованих имена домена (регистраната). Реч је о децентрализованој бази података о власницима домена и њиховим контакт информацијама. Информације су доступне у текстуалном формату.

Спровођење мере за одржавање благовременог, неограниченог и јавног приступа тачним и потпуним информација којима располаже WHOIS сервис је обавеза ICANN-а.

WHOis није једини, централно управљани систем базе података, него податци о регистрацији имена домена се налазе на различитим локацијама и исти се одржавају и управљају од стране више регистара и регистра. Имајући у виду да је реч о озбиљном недостатку функционалности овог сервиса, у оквиру уговора о акредитацију који ICANN закључује са регистрима поводом додељењу акредитације, предвиђена је одредба о обавези регистра да успостави WHOis сервис, а да ће ICANN у међувремену радити на креирању интернационалних централизованих WHOis база података.²⁰²

Основни циљ овог сервиса је да се успостави транспарентна и извесна контрола регистрација домена од стране апликанта, на тај начин што се корисницима интернета и будућим регистрантима даје могућност да врше провере да ли се жељени домен употребљава злонамерно или противправно у оквиру система домена имена.

Такође, тај сервис служи и за проверу да ли је неко име интернет домена које желимо да региструјемо за себе или своју фирму слободно или не. Тако на пример, уколико желимо да региструјемо следеће географско име интернет домена google.rs, провера да ли је жељени домен слободан или не може се вршити уз помоћ WHOis базе података регистара националног Интернет домена Србије. Сликочита илустрација добијеног

---

201 History of WHOIS. Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://whois.icann.org/en/history-whois>, 15.01.2014

202 Registrar Accreditation Agreement. Уговор је доступан на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/resources/registrars/raa/approved-with-specs-27jun13-en.htm>, 25.12.2013.

резултата након укуцавања жељеног домена у базу података WHOis, изгледа на следећи начин:

Табела бр. 8
Информације о домену .google.rs

Име домена:	google.rs.
Статус домена	Zakljucan
Датум регистрације	10.03.2008 12:31:19
Датум последње измене	11.02.2014 19:49:38
Датум истека регистрације	10.03.2015 12:31:19
Назив регистра	NINET Company d.o.o.
DNS	
Назив сервера	IP адреса
ns1.google.com.	
ns2.google.com.	
ns3.google.com.	216.239.36.10
ns4.google.com.	216.239.38.10
Власник	
Контакт	Google Inc.
Седиште	1600 Amphitheatre Parkway, Mountain View, Sjedinjene Američke Države Maticni broj: - PIB:
Контакт подаци	
Административни контакт	Domain Administrator, Društvo za marketing Google DOO, Marsala Birjuzova 47/18, Beograd, Srbija
Технички контакт	Domain Administrator, MarkMonitor, Inc., 391 N Ancestor Place, Boise, ID, Sjedinjene Američke Države

Извор: WHOis база података регистара националног Интернет домена Србије

Функционалност овог механизма за проверу огледа се и у томе што је лако применљив, посебно ако се има у виду велики дијапазон могућности за употребу различитих намена које нуди WHOis веб сервис. Он омогућава да сазнамо ко је власник неког интернет домена. Ово је особито значајно, у циљу идентификације носиоца спорног домена приликом покретања судског или вансудског решавања насталог спора поводом регистрације тог домена.

И поред практичне функционалности и сама примена овог сервиса није обавезујућа ни једним правним актом. Другим речима, коришћење разних могућности које се нуде преко овог веб-сервиса, своде се на жељу или потребу, а пре свега на савест и поштење самог апликанта. На тај начин можемо констатовати да тај сервис, у већој мери користи носиоцима права на трговинску марку и друге комерцијалне ознаке, који у свако време могу да провере да ли је неко регистровао домен који у себи садржи исти или сличан назив са именом неког њиховог производа или њиховог предузећа.

У циљу превентивног дејства и спречавања спорова поводом регистрације домена имена, једно од решења било би да се успостави обавеза апликанта да поред потпуне документације за регистрацију домена имена приложи и извод из WHOis веб сервиса као прилог да је домен имена слободан за регистрацију. У супротном то би била обавеза регистратора, чиме би се он непотребно оптеретио додатном обавезом.

На тај начин, истовремено би се смањила могућност истицања будућих тужбених захтева против регистранта, односно титулара домен имена.

Према томе, општа констатација је да WHOis сервис има кључну улогу у превенцији решавања конфликта који настају у оквиру Система домен имена. Више информације о томе су доступне на следећем бев сајту: www.domainnamerights.org.²⁰³

---

203 Avoid Trademark Infringement When You Choose a Domain Name, How to choose a domain name and stay out of trouble. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.nolo.com/legal-encyclopedia/avoid-trademark-infringement-domain-name-29032.html>, 16.04.2013.

ГЛАВА ТРЕЋА

***КОЕГЗИСТЕНЦИЈА НАЗИВА ИНТЕРНЕТ ДОМЕНА И ЗНАКОВА
РАЗЛИКОВАЊА***

1. Интернет домен имена и право интелектуалне својине

Да би се приступило проучавању и разматрању проблематике односа, тј. коегзистенције интернет домен имена и права интелектуалне својине, неопходно је, најпре, да се размотри теоријски приступ односа интернет домен имена и знакова разликовања или конкретније жигова, из разлога што не само теорија, него и пракса тежи ка идентификовању постојања елемената и карактеристика жигова, како код комерцијалних ознака и наслова публикација, тако и код имена државних органа, јавних предузећа и институција, имена познатих личности, имена држава и градова итд. Заправо, у недостатку прописа и правила којима се уређују бројна отворена питања у вези повреде личних права, права интелектуалне својине и других субјективних права, регистрација интернет домена, жигови и жигово право имају врло важну улогу.

До одређивања корелације и додирних тачака интернет домен имена и права интелектуалне својине, на илустративан начин можемо доћи одговором на следећег питања: Постоји ли право на одређени интернет домен, које би проистекло из регистроване фирме, односно жига? Упоредна решења су различита, али оно што је сасвим јасно, јесте да интернет домени не спадају у домен ауторских права нити права интелектуалне својине.²⁰⁴ У том контексту, Смит (Graham J. H. Smith) сматра да интернет домени имају додирних тачака са овом проблематиком само када се њиховом употребом може утицати на повреда ауторских права и права интелектуалне својине, али они сами по себе не могу бити субјект таквих права.²⁰⁵

Поред повреде права жига као саставни део права индустријске својине, предмет повреде, регистрацијом имена интернет домена, могу бити и ауторска права. Реч је о повреди одређених моралних права аутора, нарочито обавезе поштовања имена аутора и интегритета ауторског дела. Примери оваквих повреда, су случајеви из праксе са регистравањем имена интернет домена која су била идентична именима ликова из цртаних

---

204 Prlja D., Peljanović M., Ivanović Z: Internet pravo, Institut za uporedno pravo Beograd, Beograd, 2005, str.83.

205 Smith J.H.Graham: Internet Law and Regulation, London, 2002. цитирано код: Prlja D., Peljanović M., Ivanović Z: Internet pravo, Institut za uporedno pravo Beograd, Beograd, 2005, str.83.

филмова, стрипова, романа, телевизијских серија или видео игара.²⁰⁶ Притом, Поповић наводи да имена ликова уживају заштиту као и лична имена, јер су они саставни део дела и уживају ту заштиту као и сам назив дела.

1.1. Однос интернет домен имена и знакови разликовања

Знакови разликовања, омогућавају да потрошач направи разлику у односу квалитета и вредности производа и услуга који се нуде на тржишту, предузећа која их нуде, као и да направи разлику у односу на друге производе, услуге и предузећа присутна на истом тржишту. Они могу бити и саставни део домена. Тако на пример, нама добро познати жиг Соса-Солa® је саставни део имена интернет домена .coca-cola.com. С друге стране, основна улога интернет домена имена је идентификација једног веб-сајта и то у функцији привлачења потрошача на конкретне производе и/или услуге које конкретно предузеће нуди. Дакле, према овим теоријском приступу, сматра се да једина разлика између знакова за разликовање и имена интернет домена у томе што имена домена своју функцију локализације и дистинктивну функцију врше у виртуелном простору.²⁰⁷

У савременом тржишном пословању може се рећи да интернет домен имена имају исти значај као и жигови. Разлика се своди на то да жигови служе за обављање тзв. „off line“ трансакције у тржишном пословању, док имена интернет домена служе за обављање тзв. „on line“ трансакције у тржишном пословању.²⁰⁸ Чињеница да интернет домен имена имају велики значај у домену тржишном пословању на Интернету, говоре и следећи разлози:

---

206 Popović D.: Refèrat na seminaru i workshop-u održanom 12.8.2005. u Domu omladine Beograda, Povreda prava industrijske svojine putem registrovanja imena internet domena, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2005. Доступано на следећем веб сајту:

<http://www.arsetnorma.com/documents/Povreda%20prava%20industrijske%20svojine%20putem%20registrovanja%20Internet%20domena.pdf>, 01.07.2013.

207 Popović D.: Imena internet domena i pravo intelektualne svojine, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 51.

208 Singh B.: Cybersquatting and Domain Name Disputes Under the Trademark Law, NALSAR University of Law, Hyderabad. P.7. Доступно на следећем веб сајту:

http://www.academia.edu/1426116/Cybersquatting_and_Domain_Name_Dispute_Under_Trademark_Law. 01.07.2013.

- Промоција пословања и изградње базе клијената путем оглашавања на Интернету;
- Успостављање респектибилног сајта у вези пословања на Интернету; и
- Лак приступ купцима и потенцијалним купцима.

Узимајући у обзир напред речено, поставља се питање можемо ли сматрати имена интернет домена знаковима за разликовање у смислу права интелектуалне својине.

Наиме, имена интернет домена могу се упоређивати са постојећим знаковима разликовања, и притом могу да уживају идентичну правну заштиту у сагласности са правом интелектуалне својине само уколико:²⁰⁹

- Нису противни јавном реду;
- Нису противни јавном моралу;
- Да нису описни (не изражавати основно својство неког производа), и
- Да нису преварни (да друге доводе у забуну).

Прва два услова нису спорна и они могу бити испуњени без икаквог проблема, међутим друга два услова су супротна правилима регистрације имена интернет домена, јер једини услов који мора бити испуњен приликом регистровања имена домена је да идентични знак није раније регистрован. Према Поповићу, уколико бисмо тражили испуњење трећег и четвртог услова, то је исто као да тражимо да избор имена домена одговара активности његовог титулара или садржини веб сајта. Наиме, Поповић полази и од чињенице да сви знакови разликовања не уживају исти степен правне заштите, па као пример наводи трговачко име и назив фирме који уживају правну заштиту на основу права нелојалне конкуренције и који захтевају сталну употребу, што није случај са пословним именима.²¹⁰ Притом наглашава да једино решење у циљу избегавања евентуалних спорова са титуларима права интелектуалне својине је заштита имена интернет домена путем жиговног права, свакако уз дужно поштовање правила својствена праву жига.

У пракси се све више поставља питање у вези регистрације интернет домен имена као трговачке марке, која садржи име или назив привредног субјекта или његов конкретан

---

209 Popović D.: *Имена интернет домена и право интелектуалне својине*, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 53.

210 Popović D.: *Имена интернет домена и право интелектуалне својине*, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 53.

производ. У том контексту, у теорији, често пута, се поставља питање: да ли једно име домена, односно секундарни домен, може да добије функцију за идентификацију привредног субјекта и да ли има дистиктивну функцију у односу на робу и услуге тог субјекта или сличну робу и услуге другог субјекта, као што је случај са трговачком марком?

Немачки теоретичари су у том смислу експлицитни и сматрају да је једно домен име без обзира да ли се употребљава на интернету или за ознаку у пословној кореспонденцији, за рекламирање саме робе или њеног виртуелног облика који упућује на одређену компанију, има дистиктивну функцију.²¹¹ Имајући у виду моћ интернета и тренд предузећа као његови корисници да региструју своје жигове и трговачка имена као имена интернет домена, у правној теорији неки од аутора чак дају такав третман домене категоризирајући их у врсте жигова. Бесаровић сматра да је овај став потпуно оправдан нарочито када је више него јасно да „...функција интернет адреса је да обележи место у виртуелном кибернетском простору у коме се налази одређена информација, ...и да та адреса се не може одвојити од садржаја информације, а ако се информација односи на привредну делатност, адреса добија функцију привредног обележја, сличног жигу или фирми предузећа“.²¹²

Наиме, у пракси постоје и случајеви када су домен имена регистровани као жигови. Такве случајеве познаје пракса у Великој Британији, а као пример можемо навести регистрацију следећих домена: „tesco.com“, „orange.com“ и „will.com“. Међутим, у пракси постоје и супротни случајеви. Такав је пример када је Канцеларија за хармонизацију унутрашњег тржишта (Office for Harmonization in the Internal Market (Trade marks and designs, ОНИМ) одбацила захтев за регистрацију секундарног домена buy.com, јер је у питању дескриптивни знак, који има описног карактера и означава понуду могућности куповања роба и услуга, а да суфикс www. или генерички код или кодот државе који је саставни део имена домена не утиче на то да знак постане дистиктиван и регистрабилан.²¹³ Наиме, образложење је да се суфикс „www.“ или „http://“ оцењује као

---

211 Поленак-Акимовска, М., Наумовски Г.: Cyberquatter-Повредувач на правата од интелектуална сопственост, Зборник на трудови: Руско-македонски денови на правото, Скопје и Охрид, 2007, стр 316;

212 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.167.

213 Bainbridge, D.I.: Introduction to Information Technology Law, 6th ed., Pearson Education Limited, 2008; p.190.

неопходан и саставан део веб адресе, и да исти не упућује на разликовање сајтова једни од других. Исто, односи се и на други део веб адресе .com, .mk, .rs итд., јер се сматра да је он неопходан и саставни део имена интернет домена и исти не утиче да знак постане дистинктиван.

Интересантно је и питање у вези некоришћење жига, јер знамо да некоришћењем жига његов титулар може изгубити стечено право, па се поставља питање да ли коришћењем жига као назива интернет домена, може избећи престанак права жига. У теорији преовладава став да жиг који се користи једино у функцији имена интернет домена не може да престане због неупотребе. Заправо, реч је о великом броју веб сајтова који садрже жиг као име интернет домена. Такав је пример са amazon.com, односно име домена иза које стоји Америчко предузеће Amazon.com, Inc., а које ретко ко познаје, јер је очигледно да начин његовог пословања и функционисања је само on line.

У теорији можемо срести одређену групу аутора која сматрају да су имена домена и жигови синоними, јер поред жигова, и имена домена могу предложити квалитет, порекло и идентитет конкретних роба или услуга, па према томе закључити да и они функционишу као жигови, што је свакако елементарно ниво познавања или уопште непознавања ове проблематике. Назив интернет домена је уствари интернет адреса, и његово упоређивање са жигом или боље речено, тврдити да је име домена синоним са жигом, је апсолутно неоправдано. То је једнако неоправдано као што би било и поштанску адресу неког предузећа и жиг сводити на синониме.²¹⁴

Дакле, реч је о чињеници да се општи принципи права интелектуалне својине, конкретније жиговог права, битно разликују од принципа на који се базира систем имена интернет домена и њихово администрирање, што довољно говори да интернет домен имена и жигови немају пуно заједничких карактеристика.

На основи реченог, можемо извући закључак да је реч о егзистенцији два различита приступа, утемељена на различитим принципима на основу којих се регулише право жига и право назива интернет домена.

---

214 Rowland D., MacDonald E., Information Technology Law, 2nd ed. Cavendish Publishing Limited, London, 2000, p. 522.

Према томе, сасвим је јасна и чињеница зашто се однос жига, насупрот назива домена, у теорији третира као „две појавне врсте једног истог феномена- симбол“.²¹⁵

На крају можемо закључити да дефинисање односа између жигова и интернет домен имена у великој мери зависи од низа карактеристика, специфичности и функција које они имају на глобалном тржишту, независно од тога да ли је реч о реалном или виртуелном тржишту.

1.2. Карактеристике интернет домен имена и жигова

Полазећи од чињенице да се општи принципи права интелектуалне својине, конкретније жиговног права, битно разликују од принципа на који се базира систем имена интернет домена и њихово управљање, имена интернет домена и жигови немају пуно заједничких карактеристика.

Узимајући у обзир напред речено, јединствена заједничка карактеристика која повезује жиг и назив интернет домена је знак.²¹⁶

Карактеристика трговачких марки је њихова територијалност, зато што важи за територију једна државе, регион или посебну унију у оквиру држава. Ипак, територијалност није карактеристика и интернет домена имена, будући да су домени, независно од места регистрације, функционално доступни у интернет простору на било ком месту и у било које време, с обзиром на чињеницу што је исти, условно речено, неограничен.

С обзиром на функције трговачких марки, које су већ елабориране, карактеристика трговачких марки је и њихова специјалност, односно могућност да различите робе и услуге егзистирају са истим или сличним трговачким маркама, што подразумева да два привредна субјекта могу да имају исту или сличну трговачку марку. Изузетак су добро познати или чувени жигови. Могућност за коегзистенцију исте или сличне трговачке

---

215 Marić V.: Internet domen, Hronika preduzetništva, br.4, 2002, str. 260.

216 Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011

марке различитих категорија роба и услуга не важи и за интернет домен имена.²¹⁷ Другим речима, домен имена има јединствену IP адресу, они су јединствени, уникатни, и непоновљиви, што подразумева да не постоји могућност да се региструју два иста имена интернет домена. Дакле, насупротив начела специјалности жига, код имена интернет домена важи принцип јединствености.

Трајање заштите која се пружа регистрираном имену домена је, у принципу годину дана и при том не постоји услов коришћења, односно његов титулар не мора направити веб сајт на тој адреси. Ово није случај са титуларом жига, коме се признаје правна заштита за период од десет година, а због некоришћење жига предвиђен је и губитак стеченог права.²¹⁸ Отуда, можемо констатовати да са регистрацијом назива домена, трговачка марка губи карактеристике, као што су територијалност и специјалност, и постаје јединствена и непоновљива у целом свету. Из тог разлога, сасвим оправдано, неки аутори право на интернет домен имена називају и „виртуелно монополско право“,²¹⁹ што са друге стране, само по себи, говори о значају и вредности домен имена.

Из наведених разлога, сасвим је разумљив интерес предузећа, за регистрацију интернет домен имена која у себи садрже жиг или име њихове фирме или производа. Тако на пример, познати бренд „Apple Inc.“ је саставни део интернет домена „apple.com“.

Према томе, можемо закључити да је име домена присутно у виртуелном простору, за њега не важи територијалност, као што је случај код жигова. Назив интернет домена је јединствен, код њега не може постојати коегзистенција, као што је случај са жиговима различитих роба и услуга. Наиме, назив домена или IP адреса је непоновљива, што подразумева да два бизнис субјектата могу имати исти жиг, али не и исти назив домена, односно не може домен припасти двојници носилаца.²²⁰

---

217 Поленак-Акимовска, М., Наумовски Г.: *Суберакватер-Повредувач на правата од интелектуална сопственост*, Зборник на трудови: Руско-македонски денови на правото, Скопје и Охрид, 2007, стр 318.

218 Поповић D.: *Imena internet domena i pravo intelektualne svojine*, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 52.

219 Поленак-Акимовска, М., Наумовски Г.: *Суберакватер-Повредувач на правата од интелектуална сопственост*, Зборник на трудови: Руско-македонски денови на правото, Скопје и Охрид, 2007, стр 318.

220 Naumovski V., Naumovski G., Stefanoski Lj.: *Pravni režim internet domejna .Eu Top Level Domain*, Pravni život, tom. 58, br. 13, Udruženja pravnika Srbije, Beograd, Srbija, 2009, str.469.

1.3. Економски аспекти односа интернет домен имена и жигова

Полазећи од употребне вредности и значаја жигова у савременом потрошачком друштву, они се више не перципирају само за означавање порекла и идентификацију роба и услуга, него као нешто што указује на квалитет. Ово из разлога што су потрошачи, у данашње време, све више заинтересовани за квалитет робе, него за његово реално порекло.²²¹ Дакле, егзистенција жигова, њихове карактеристике, значење, функције и њихова употребна вредност у савременим условима тржишног пословања, као саставни део права из интелектуалне својине, сама по себи довољно говоре о њиховој економској функцији како на националном, тако и на регионалном и глобалном нивоу.²²²

Уобичајено мишљење титулара интернет домен имена је да од тренутка регистрације интернет домен имена он стиче право на својину. Међутим, регистровањем се стиче само право коришћења тог имена.

Остваривање економске користи од коришћења жигова, у великој мери зависи од степена њихове препознатљивости на глобалном тржишту. Често се прави грешка када се прави процена да су потребне вртоглаве суме новца, да би се рекламирао и промовисао конкретан жиг. То се може постићи и са мало новца или бесплатно, управо захваљујући предностима које пружа данашња савремена информациона технологија и интернет. Прецизније речено, то се може постићи пажљивим одабиром назива интернет домена. Дакле, кључни елемент успеха, је пажљив одабир назива интернет домена (интернет адреса) и креирање интернет апликације (веб страна, банере итд.) коју ће интернет претраживачи лако препознати и при том без потешкоћа упамтити.

Са друге стране, када је реч о интернет домену имена и њиховој суштини постојања, неоспорна је чињеница да они служе за обележавање места у виртуелном кибернетском простору у коме се налази одређена информација и да се тај назив домена не може одвојити од садржаја те информације, које се у највећем броју случајева односе на

---

221 Прајм Т.: Европско право на интелектуална сопственост, Просветно дело, 2009, стр. 76.

222 Више о економских аспеката права интелектуалне својине види код: Hatziprokopiou M., Naumovski G., Stojkov A., Stefanoski Lj.: Understanding the Economics of Copyright, Часопис за правну теорију и праксу “Правни живот”, том. 56, бр. 13, Удружење правника Србије, Београд, Србија, Децембар, 2007, стр. 343-354.

привредну делатност, па због тога, име домена добија функцију привредног обележја, сличног жигу или фирми предузећа“.

Исто тако, имајући у виду однос интернет домен имена и жигова, посебно њихове карактеристике, конкретније, чињеницу да су домен имена територијално неограничени, јединствени, уникатни и непоновљиви, као и њихово значење у кибернетском простору, довољно говори да је став теорије сасвим оправдан, када их називамо „виртуелним монополским правом.“ У прилог овоме говори и постојање интернета као основне фундаменталне инфраструктуре за размену најразличних података и информација на глобалном нивоу,²²³ и чињеница да, условно речено, непостојање границе пласирања тих података и информација довољно указује да је вредност домен имена вишеструко већи него сама вредност жигова. Дакле, корист регистрације домен имена је вишеструка.

На основу свега реченог, а при том имајући у виду брзи развој информационе технологије и све већу употребу интернета као глобалног средства за комуникацију, размену података и информација, а са тим и тенденцију да се маркетиншке активности одвијају на интернету, сасвим је логична последица што је почетком деведесетих година прошлог века, велики број компанија и предузећа показало интересовање за регистрацију својих жигова и назива њихових предузећа као домен имена.

Дакле, економску корист употребе интернет домен имена можемо посматрати кроз два аспекта. Први, односи се на предности које нуде домен имена. Они нуде могућност да на најлакши, најбржи, најефикаснији и најекономичнији начин, привредни субјекти представе себе и своје производе на глобалном тржишту, без обзира на територијалну удаљености или политичке, верске, моралне или друге препреке, и на тај начин да дођу у директан контакт са потрошачима и при том остваре већу продају. Други аспект, односи се на монополски карактер домен имена и надовезује се на први аспект. Другим речима, монополски карактер домен имена је логична последица примене принципа за регистрацију домена „first come, first served“ и у исто време одсуство контролног механизма провере правног основа или легитимног интереса будућег корисника да користи одређено домен име. Реч је о чињеници да су интернет домени имена

---

223 Стефаноски Љ.: „Некои аспекти за авторството, авторското право и интернетот“, Списание за култура уметност и општествени прашања „Културен живот“, Министерство за култура, Скопје, бр. 1-2, 2009 година, стр.97.

јединствени, уникатни, и непоновљиви, што подразумева да не постоји могућност да се два интернет домена региструју са истим именом. Дакле, немогућност да два различита лица поседују исто име или назив интернет домена, још више говори о њиховој економској вредности, посебно у случају када две супростављене стране желе да извуку економске користи од поседовања и коришћења спорног домена.²²⁴ Наиме, интернет домени имена могу достићи високу тржишну вредност у односу на трошкове који се плаћају приликом њихове регистрација. Из праксе, такви су случајеви са доменима *business.com* који су 1999. године продати за 7.500.000 америчких долара, *sex.com* у јануару 2006. године за 14.000.000 америчких долара или *insure.com* који је продат у октобру 2009. године маркетиншкој компанији *QuinStreet* за рекордних 16.000.000 америчких долара.²²⁵ Ово је заправо један, ако не и кључан, разлог зашто људи региструју интернет домен имена, без да при том имају намеру или потребу да регистровани домена користе. У том смислу, доказ да је продаја интернет домена имена врло доходован посао говори и чињеница да све више постоје и егзистирају бројне аукцијске куће на глобалним нивоу које се баве продајом имена интернет домена. Највеће аукцијске куће за продају домен имена су: *NameJet*²²⁶, *Go Daddy Auctions*,²²⁷ *SnapNames*,²²⁸ *Afternic*,²²⁹ *Name.com*²³⁰ и *Dynadot*²³¹,

Узимајући у обзир све досад речено, можемо закључити да вредност и значај имена домена у односу на жиг, је велика, пре свега због чињенице што се жиг интернационализира и губи своје карактеристике територијалности и специјалности, тако да постаје доступан на глобалном нивоу. То је уједно и основни разлог што је почетком деведесетих година двадесетог века, регистравање имена домена на интернету постало актуелно питање у редовима бизнис субјеката. На овај начин пружила се могућност и

---

224 Jurić M.: Rješavanje sporova o imenima internetskih domena primjenom uniform domain name dispute resolution policy, Zbornik PFZ 59, (2-3), 2009, str.421.

225 A List of Some of The Top Domain Name Sales Ever -Most Expensive Domains, Posted on January 3, 2009, updated on July 1, 2011. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.fka200.com/2009/01/03/a-list-of-some-of-the-top-domain-name-sales-ever-most-expensive-domains/>, 21.01.2012.

226 <http://namejet.com>.

227 <http://auctions.godaddy.com>.

228 <http://snapnames.com>.

229 <http://afternic.com>.

230 Доступно на следећем веб сајту: https://www.name.com/expired_domains.php., 21.01.2012.

231 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.dynadot.com/marketplace/expired/>., 21.01.2012.

овим субјектима да са значајно малим трошковима представе своје компаније, да пласирају и рекламирају своје производе у целом свету.

2. Жигови као знакови разликовања

2.1 Историјски аспекти

Историјски зачеци коришћења знакова, симбола и цртежа за индентификацију и разграничавање својине на производима датирају од пре више 5000 година пре наше ере,²³² па се из тог разлога, често пута у теорији истиче да су толико стари колико је стара и историја човечанства. О томе сведоче и бројна археолошка ископавања у древним цивилизацијама Грчке, Рима, Египта, Кине и других старих земаља, где су се користили знаци, симболи и цртежи за идентификацију произвођача конкретних роба и услуга.²³³

Први зачеци коришћења знакова за обележавање потичу из времена неолита, када је мушкарац обележавао зидове пећине да би показао да је он њен власник.²³⁴ Исто тако, обележавао се и добитак не само зарад његовог идентификовања, него и да би се одредио извор истог, односно зајмодавац, фармер или господар, коме тај добитак припада.²³⁵

У старом Египту, пронађени су артефакти са ознакама камена и каменоресца који датирају од пре 4000 година пре наше ере. На њима су садржани различити симболи израђени због верских и суверених разлога.²³⁶ Из периода античке Грчке, старог Рима и других земаља Средоземног мора, пронађени су судови чије ознаке садрже карактеристике трговачких марки у савременом друштву, а које су имале за циљ да идентификују произвођача.²³⁷ Подаци из античког периода говоре и за означавање места порекла,

---

232 Ralston R, Fellenstein C, Vassallo J.: Patents, Copyrights, and Trademarks—A Look Back. Више о томе видети: <http://www.informit.com/articles/article.aspx?p=366896>, на 22.02.2012

233 Доступно на следећем веб сајту: <http://wenku.baidu.com/view/90a73316866fb84ae45c8dd1.html>, на 22.02.2012

234 Ralston R, Fellenstein C, Vassallo J.: Patents, Copyrights, and Trademarks—A Look Back. Више о томе видети: <http://www.informit.com/articles/article.aspx?p=366896>, на 22.02.2012

235 Edmund Burke: The History Of Trademark Law, доступно на следећем веб сајту: <http://www.tabberone.com/Trademarks/TrademarkLaw/History/History.shtml>, на 21.02.2012 година.

236 Edmund Burke: The History Of Trademark Law, доступно на следећем веб сајту: <http://www.tabberone.com/Trademarks/TrademarkLaw/History/History.shtml>, на 21.02.2012 година.

237 Edmund Burke: The History Of Trademark Law, доступно на следећем веб сајту: <http://www.tabberone.com/Trademarks/TrademarkLaw/History/History.shtml>, на 21.02.2012 година.

односно географско подручје конкретног производа.²³⁸ Тако, познате су ознаке вина Коринт, мед са Сицилије, мермер са острва Парос и Караре и сл.²³⁹ Латински термин „sigillum“ означава „продају“ или „ознаку“²⁴⁰ и био је у функцији распознавања производа неког занатског удружења.²⁴¹ Ове ознаке производа нису уживале правну заштиту. У Риму је био донесен *Lex cornellia de fabricis* којим је била предвиђена кривично-правна заштита имена. Недозвољена употреба туђег имена штитила се са *Actio in iuriarum*, а имовинска штета се надокнађивала са *Actio doli*.²⁴²

Негде у десетом веку, са развојем трговине и разменом производа и услуга, нагло расте и употреба знакова између трговаца. Појављује се „merchants mark“ чија се основна функција сводила на доказивање права својине на производима у случају када је њихов власник нестало у бродолому, пиратском нападу или другим непогодама.²⁴³

У средњовековној Енглеској, произвођачи мачева били су обавезани да користе посебне ознаке, како би могли, у случају неисправности да врате назад произвођачу и за то да добију адекватну надокнаду. У тринаестом веку, знаци добијају и ново, шире значење у корист произвођача, односно они имају и функцију заштите произвођача од реплика на њихов производ.²⁴⁴ На крају Средњег века и на почетку новог, са ширењем робне привреде и јачањем економије „газде“ су стремеле да придобију способне и инвентивне појединце.²⁴⁵ До открића штампарске пресе и гутенбергове машине, средином петнаестог века, књиге су биле много ретке и скупе, због тога што је мали број људи, који није припадао свештенству имао могућност да научи да чита, а за узврат, они су били

238 Пепељугоски В.: Заштита на правата од индустријска сопственост од нелојална конкуренција, Академик, Скопје, 2004, стр.11;

239 Пепељугоски В.: Заштита на правата од индустријска сопственост од нелојална конкуренција, Академик, Скопје, 2004, стр.11., цитирано према: Foster H. Frank, Shook L. Robert: Patents, Copyrights & Trademarks, 1993, стр.23;

240 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.chacha.com/question/what-does-sigillum-mean-in-latin>, 20.09.2012.

241 Коджабашев М., „Марката за стоки и услуги“ ИНСО, 2000, книга 6, цитирано код: Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустријска сопственост (практикум), Скопје, 2005.

242 Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В.: Основи на правото на индустријска сопственост, Македонска ризница, Куманово, 2000, стр.20.

243 Schechter F.: The Historical Foundations of the Law Relating to Trade-Marks, New York: Columbia University Press, 1925.

244 Edmund Burke: The History Of Trademark Law. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.tabberone.com/Trademarks/TrademarkLaw/History/History.shtml>, на 21.02.2012 година.

245 Пепељугоски В.: Заштита на правата од индустријска сопственост од нелојална конкуренција, Академик, Скопје, 2004, стр.9.

високо цењени и уживали су привилегије средине у којој су живели.²⁴⁶ У овом периоду, који се карактерише цеховским режимом постојале су градске статије које су садржале одредбе о обавезном упису у одређене књиге за индивидуалне робне знакове за обележавање производа у смислу индивидуализације произвођача.²⁴⁷ Отуда, евидентни су случајеви када господар даје привилегију неком произвођачу и право да означи своје производе са одређеним знаком. То говори о чињеници да поред пронлазака и знакови нису били имуни на систем привилегија.²⁴⁸

Први правни акт у вези са трговинским маркама (The Bakers Marking Law) био је усвојен од стране британског Парламента 1266. године, за време владавине Хенрија III, који је обавезивао пекаре да ставе печат на хлеб који производе.²⁴⁹ Од стране Краља Едварда I у Енглеској је 1300. године донет акт са којим је почело и службено обележавање злата и сребра и истовремено се забрањивала његова продаја без претходне дозволе, а за фалсификаторе је била предвиђена и смртна казна.²⁵⁰

У четрнаестом и петнаестом веку у редовима трговаца и занатлија увећала се употреба симбола, логоа, њихових имена, уникатни цртежи или јединствени натписи као средства за идентификацију делатности која се бави тим производима. Циљ овога било је побољшање њихове репутације и препознатљивости квалитета производа који се нуди, као и утврђивање одговорности за неисправност производа.²⁵¹

Можемо закључити да је појава обележавања производа била логична последица потребе за сазнањима које шта направио и коме шта припада. Иако су ови знаци, са сигурношћу речено, допринели разликовању робе и услуга, и означили су њихово порекло, тешко би се могло рећи да су ови знаци марке и да су имале функцију коју у савременом праву имају трговачке марке. Први пропис за трговачке марке је Закон о

---

246 Edmund Burke: The History Of Trademark Law, доступно на следећем веб сајту:

<http://www.tabberone.com/Trademarks/TrademarkLaw/History/History.shtml>, на 21.02.2012 година.

247 Дабовић-Анастасовска Ј., Пепељугоски В.: Право на интелектуална сопственост, „Универзитет Св. Кирил и Методиј“, Правен Факултет „Јуџинијан Први“–Скопје, Скопје, 2008, стр.49.

248 Пепељугоски В.: Заштита на правата од индустријска сопственост од нелојална конкуренција, Академик, Скопје, 2004, стр.9.

249 Доступно на следећим веб сајтовима: <http://www.tmprotect.idknet.com/eng/history.html> и <http://www.informit.com/articles/article.aspx?p=366896>, 22.02.2012 година.

250 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.tmprotect.idknet.com/eng/history.html>, 22.10.2012 година.

251 Burke Edmund: The History Of Trademark Law. Доступно на следећем веб сајту:

<http://www.tabberone.com/Trademarks/TrademarkLaw/History/History.shtml>, 21.02.2012 година.

фабрикама, производњи и радницима „Factory, Manufacture and Workplace Act“. То је био први пропис којим су биле предвиђене санкције за недозвољено имитирање туђе трговачке марке. Систем за пријаву трговачке марке као и правне заштите успостављен је на основу прописа донетог у Француској 20.04.1802. године.²⁵² Касније, 23. јуна 1857. године донет је и први Закон о производњи и трговачким маркама (Manufacture and Goods Mark act) са свеобухватном правном структуром какву данас имају и савремени акти којима се уређује ово питање.²⁵³

У САД, Први Федерални Закон за регистрацију трговачких марки је донет 8. јула 1870. године, а након тога је првог октобра исте године регистрована и прва трговачка марка компаније „Averill Chemical Paint Company“. Касније, овај закон је био укинут због контрадикторности са Уставом САД, а прва регистрација била је поништена.²⁵⁴

У Великој Британији први пропис у вези са трговачким маркама је био Закон о регистровању трговачких марки, који је ступио на снагу 13. августа 1875. године. Неколико месеци касније у Лондону је отворено и одељење за регистрацију трговачких марки.²⁵⁵ Прва регистрована трговачка марка је црвени троугао компаније „Bass & Co“, који је аплицирао на флашице пива. Ако се узме у виду поништење трговачке марке компаније „Averill Chemical Paint Company“, тада црвени троугао компаније „Bass & Co“ је прва регистрована трговачка марка.

Почетком индустријализације, трговачке марке добијају важну улогу и постају кључан фактор у модерном свету тржишно оријентисане економије.²⁵⁶ Све већи пораст тржишно оријентисане привреде омогућава такмичење произвођача и трговаца са крајним циљем како понудити потрошачима различите робе у истој категорији и како испунити њихова очекивања.²⁵⁷ Из тих разлога, експанзија у развоју индустрије и трговине, имплицира евидентно и масовно обележавање роба и услуга, тако што је марка постала

---

252 Пепељуговски В.: Заштита на правата од индустријска сопственост од нелојална конкуренција, Академик, Скопје, 2004, стр.11.

253 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.iip.or.jp/translation/ono/ch2.pdf>, 09.10.2012.

254 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.tmprotect.idknet.com/eng/history.html>, 22.02.2012 година.

255 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.tmprotect.idknet.com/eng/history.html>, 22.02.2012 година.

256 WIPO Intellectual Property Handbook, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 67.

257 WIPO Intellectual Property Handbook, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 67.

моћно средство и део стратешких планова компанија које инвестирају у креирање, промоцију и популаризацију марке које су у њиховој својини.²⁵⁸

Овакви развој не резултира само доношењем законских прописа на националном нивоу, него и на међународном нивоу имплицира доношење бројних конвенција, уговора, регулатива и директива којима се ближе уређује питање трговачких марке.

Велики искорак на овом плану, на међународном нивоу је направљен доношењем Париске конвенције за заштиту индустријске својине,²⁵⁹ Мадридски уговор за међународну регистрацију марке од 1891. године²⁶⁰ и Протокол на мадридски уговор за међународну регистрацију марке из 1891. године,²⁶¹ Ничански уговор за међународну класификацију роба и услуга за регистрацију трговачких жигова из 1957. године,²⁶² Бечки уговор за међународну класификацију фигуративних елемента трговачких марке из 1973. године,²⁶³ Уговор за право на марку (TLT),²⁶⁴ Споразум за трговачке аспекте права интелектуалне својине (TRIPS).²⁶⁵ У смеру креирања националног права трговачке марке, односно јединствене марке европског нивоа и уједначавање националних закона који уређују ово питање релевантна је и легислатива Европске Уније. Од посебног значења је

---

258 Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустријска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 238.

259 Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979, доступна на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/treaties/en/ip/paris/trtdocs_wo020.html, 22.02.2012 година.

260 Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks, of April 14, 1891, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Nice on June 15, 1957, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/madrid/en/legal_texts/trtdocs_wo015.html, 22.02.2012 година.

261 Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks, adopted at Madrid on June 27, 1989, as amended on October 3, 2006 and on November 12, 2007. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/madrid/en/legal_texts/trtdocs_wo016.html, 22.02.2012 година.

262 Nice Agreement Concerning the International Classification of Goods and Services for the Purposes of the Registration of Marks, of June 15, 1957, as revised at Stockholm on July 14, 1967, and at Geneva on May 13, 1977, and amended on September 28, 1979, available at:

http://www.wipo.int/treaties/en/classification/nice/trtdocs_wo019.html, 22.02.2012 година.

263 Vienna Agreement Establishing an International Classification of the Figurative Elements of Marks, Done at Vienna on June 12, 1973, as amended on October 1, 1985, available at:

http://www.wipo.int/treaties/en/classification/vienna/trtdocs_wo031.html, 22.02.2012 година.

264 Trademark Law Treaty (TLT), adopted at Geneva on October 27, 1994, available at:

http://www.wipo.int/treaties/en/ip/tlt/trtdocs_wo027.html, 22.02.2012 година.

265 Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, The TRIPS Agreement is Annex 1C of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, signed in Marrakesh, Morocco on 15 April 1994, available at: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm0_e.htm, 22.02.2012 година.

доношење Регулative Совета бр. 40/94 за трговачку марку заједнице из 1993. године,²⁶⁶ Регулative Комисије бр. 2868/95 за имплементацију Регулative Совета бр. 40/94 од 1995. године,²⁶⁷ Регулative Комисије број 2869/95,²⁶⁸ Регулative Комисије број 216/96,²⁶⁹ Прва Директива Совета ЕУ за апроксимацију закона земаља чланица која се односи на трговачке 1989/104/ЕЕС од 21.12.1988).²⁷⁰

У савремено-правним системима трговачка марка не служи само за означавање порекла комерцијалних добара, него и за њихово разграничавање између добара различитих произвођача и означавање квалитета тих добара, а са циљем стварања лојалности од стране потрошача. Дакле, жигови представљају синоним за стандардизовани квалитет познатог порекла који компаније користе као моћно комерцијално оружје за повећавање инвестиција и финансијски добитак.

Према томе, у ери дигитализације трговачка марка и обележавања порекла роба и услуга је у директној корелацији са правом на интернет домен имена.

---

266 Council Regulation (EC) No. 40/94 of 20 December 1993 on the Community Trade Mark, доступно на следећем веб сајту: <http://oami.europa.eu/en/mark/aspects/reg/reg4094.htm>, 22.02.2012 година.

267 Commission Regulation (EC) No 2868/95 of 13 December 1995 implementing Council Regulation (EC) No 40/94 on the Community trade mark, доступно на следећем веб сајту:

<http://oami.europa.eu/ows/rw/resource/documents/CTM/regulations/2868en-codified.pdf>, 22.02.2012 година.

268 Commission Regulation (EC) No 2869/95 of 13 December 1995 on the fees payable to the Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OJ EC No L 303 of 15.12.1995, p. 33) amended by: Commission Regulation (EC) No 781/2004 of 26 April 2004 (OJ EC No L 123 of 27.4.2004, p. 85) (applicable as of 1 October 2004) Commission Regulation (EC) No 1042/2005 of 29 June 2005 (OJ EC No L 172 of 5.7.2005, p. 22) (partially applicable as of 25 July 2005 and partially applicable as of 10 March 2008) Commission Regulation (EC) No 1687/2005 of 14 October 2005 (OJ EC No L 271 of 15.10.2005, p. 14) (applicable as of 22 October 2005) Commission Regulation (EC) No 355/2009 of 31 March 2009 (OJ EC No L 109 of 30.4.2009, p. 3) (applicable as of 1 May 2009), доступно на следећем веб сајту:

http://oami.europa.eu/ows/rw/resource/documents/CTM/regulations/286995_cv_en.pdf, 22.02.2012 година.

269 COMMISSION REGULATION (EC) No 216/96 of 5 February 1996 laying down the rules of procedure of the Boards of Appeal of the Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OJ EC No L 28 of 6.2.1996, p. 11) amended by Commission Regulation (EC) No 2082/2004 of 6 December 2004 (OJ EC No L 360 of 7.12.2004, p. 8), доступно на следећем веб сајту:

http://oami.europa.eu/ows/rw/resource/documents/CTM/regulations/21696_cv_en.pdf, 22.02.2012 година.

270 Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 “approximates” the laws of the member states relating to trade marks. The Directive replaces the content of Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988 as amended by a 1992 Council Decision, without any substantive change. (available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:299:0025:0033:EN:PDF>). 22.02.2012 година.

2.2. Правни извори регулисања права жига

2.2.1. Међународни извори

Разноликост система правна заштите права на трговачку морку, ствара несигурност и непотребне трошкове, али и рестриктивни утицај на слободно кретање роба и услуга, што резултује великим економским рестриктирањем.²⁷¹ Као што то истиче Howard Johnson, компаније настојећи да остваре што бољу позицију на глобалном и европском тржишту, а имајући у виду значење трговачке марке и сам процес усаглашавања са националним законодавством, принуђене су да приступе хармонизацији трговачке марке на различитом тржишту.²⁷² У том смислу, Johnson наводи пример компаније „Mars“, чоколада „marathon“ у Великој Британији променила га је у „snikers“, која се под овим именом употребљава на свим тржиштима сем у Великој Британији.

Другим речима, неспорно је да су трговачке марке регулисане на националном нивоу, али у промету роба и услуга изван националних граница намеће се потреба подизања на међународне стандарде у циљу правне заштите трговачке марке. Ово отуд што је та потреба у складу са потребом за хармонизацијом националних законодавстава и стварања националног нивоа заштите права трговачке марке. Она је и утицала на доношење низа међународних аката. Велики корак у том смислу и уједно успостављање правног основа за правну заштиту трговачке марке на међународном плану је и доношење Париске конвенције о заштити индустријске својине.²⁷³ Конвенција се заснива на три основна начела:

- Начело националног третмана, које обезбеђује једнак третман и равноправност припадника страних земаља са домаћим држављанима, што подразумева да свака држава чланица Париске унија је обавезана да да исту

---

271 Прајм Т.: Европско право на интелектуална сопственост, Просветно дело, 2009, стр. 78.

272 Howard Johnson: The Protection of Trade Marks (1991) 33 Managerial Law No.6, p.3., цитирано код: Прајм Т.: Европско право на интелектуална сопственост, Просветно дело, 2009, стр. 76.

273 Члан. 1. став. 2 Париске Конвенције.

правну заштиту страним држављанима чија је земља исто тако члан Уније, као и домаћи држављани;²⁷⁴

- Начело асимилације, према коме припадници земаља-чланица Уније се изједначавају са припадницима земаља које не припадају Унији, а који постоје или имају фактичка и озбиљна индустријска предузећа на територији једне од земаља Уније;²⁷⁵
- Начелото минималних права припадницима Уније и асимилираним лицима гарантује да према националним прописима конкретне земље, примениће се тзв. минимална права *jure conventionis*, која су предвиђена у тексту Конвенције, независно од тога да ли су исти интегрисани у националне законе којима се регулишу питања трговачких марки.²⁷⁶

У том смислу, Конвенција обавезује земље чланице:

- Да заштите добро познате националне марке у земљама потписницама Конвенције;²⁷⁷
- Да спрече регистрацију и употребу ознака/симбола на грбовима, знаменитостима и аблемима земаља обухваћених Конвенцијом;²⁷⁸
- Да понуде ефективну правну заштиту против нелојалне конкуренције;²⁷⁹

---

274 Члан 2. од Париске Конвенције. Више о томе видети и: Summaries of Conventions, Treaties and Agreements Administered by WIPO, 2011, стр.24, доступно на следећем веб сајту:

http://www.wipo.int/freepublications/en/intproperty/442/wipo_pub_442.pdf, 22.02.2012 година.

275 Члан 3. Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

276 Дабовиќ-Анастасовска Ј., Пепељугоски В.: Право на интелектуална сопственост, „Универзитет Св. Кирил и Методиј“, Правен Факултет „Јуџинијан Први“-Скопје, Скопје, 2008, стр. 73.

277 Члан 6 bis, Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

278 Члан 6 bis, Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

279 Члан 10 bis, Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

- Да прихвате за регистрацију било коју трговачку марку која је била одговарајуће и благовремено регистрована у земљи порекла.²⁸⁰

У циљу побољшавања текста, Конвенција је неколико пута била ревидирана, а последњи пут је то учињено у Стокхолму 1979. године, али није успела да постане интернационални унифицирани инструмент за трговачке марке, сагласно првобитној замисли. Закључно са новембром месецом 2012. године, Конвенција је ратификовало укупно 185 држава.²⁸¹

За регулисање питања трговачких марки на међународном нивоу, од посебног је значаја Мадридски уговор за међународну регистрацију марки²⁸² из 1891. године, чији основни циљ је континуитет на ПК и стварање могућности да се трговачке марке заштите на вишенационалном нивоу, преко Централног регистрационог бироа са седиштем у Женеви. С обзиром на мали број земаља потписница²⁸³ овог уговора и неатрактивност с обзиром на то да је донет пре скоро 100 година, а са цио мадричком уговору за међународну регистрацију марки,²⁸⁴ као паралелан систем Мадридског уговора.²⁸⁵ Мадридска унија земаљама потписницама омогућује заштиту права трговачких марки роба и услуга на међународном нивоу. Другим речима, успоставља се систем за преузимање конкретних мера забране, дејства или други вид санкције при увозу производа сумљивог порекла, а са циљем да се спречи њихово даље коришћење или дистрибуција.²⁸⁶

На међународном нивоу, важну улогу са аспекта регулисања права на трговачку марку има и Уговор из Нице за међународну класификацију производа и услуга при

---

280 Члан 8 bis, Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

281 Више од томе видети на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/members/en/>, 05.10.2012 година.

282 Madrid Agreement Concerning The International Registration Of Marks of April 14, 1891, was revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Nice on June 15, 1957, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

283 Ван система Мадридског уговора биле су: САД, Аустралија као и неких од земаља чланица ЕЗ: Велика Британија, Данска, Ирска, Грција.

284 Protocol Relating To The Madrid Agreement Concerning The International Registration Of Marks Adopted at Madrid on June 27, 1989, as amended on October 3, 2006, and on November 12, 2007.

285 Прајм Т.: Европско право на интелектуална сопственост, Просветно дело, 2009, стр. 83.

286 Summaries of Conventions, Treaties and Agreements Administered by WIPO, 2011, стр.21, доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/freepublications/en/intproperty/442/wipo_pub_442.pdf, 22.02.2012 година.

регистравању трговачких марки.²⁸⁷ Суштина овог уговора је да се трговачке марке пријаве/регистрају за тачно одређене производе и/или услуге које су у корелацији са дејством подносиоца пријаве, а распоређени су у укупно 45 класа, од којих 34 класа производа, а 11 су класе услуга.²⁸⁸ Тако, при подношењу пријава, производи односно услуге треба да буду распоређени и означени на тај начин што се прво се наводи број класе, а потом производи, односно услуге обухваћене том класом. Производи односно услуге могу да се распореде и у две или више класа, али при том да буду наведени са изразима сагласно међународној класификацији, са циљем јасног одређења којој класи припадају.

Бечким уговором²⁸⁹ из 1973. године успоставља се класификација марки (знакова) који се састоје од или садрже фигуративне елементе. Класификација фигуративних елемената марки (знакова) састоји се од листа 29 категорија, 144 делова и негде око 1667 секција. 290 Другим речима, овим уговором државе уговорнице су обвезане да у службена документа и публикације у вези са регистрацијом и објављивањем марки (знакова) укажу на бројеве категорија, делове и одељке класификације којима фигуративни елементи трговачких марки (знакова) припадају.²⁹¹

У смислу унапређења међународне хармонизације права на трговачку марку је и усвајање Уговора о праву на марку из 1994. Године (ТЛТ).²⁹² Циљ овог уговора је да се стандардизује и рационализује поступак за регистрацију националних и регионалних трговачких марки, преко појединачних и усаглашавања одређених карактеристика

---

287 Nice Agreement Concerning the International Classification of Goods and Services for the Purposes of the Registration of Marks of June 15, 1957, as revised at Stockholm on July 14, 1967, and at Geneva on May 13, 1977, and amended on September 28, 1979.

288 Доступно на следећем веб сајту:

http://www.ippo.gov.mk/IPPOWEBNew.nsf/Dis_Tab_TrgovskaMarka_Doc.xsp?documentId=3617605CD1D7DCB3C1257A0E00486A36. 16.10.2012.

289 Vienna Agreement Establishing an International Classification of the Figurative Elements of Marks Done at Vienna on June 12, 1973 as amended on October 1, 1985.

290 Члан 2 став 1, Vienna Agreement Establishing an International Classification of the Figurative Elements of Marks, Done at Vienna on June 12, 1973, as amended on October 1, 1985. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/treaties/en/classification/vienna/trtdocs_wo031.html и Summaries of Conventions, Treaties and Agreements Administered by WIPO, 2011, стр.37. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/freepublications/en/intproperty/442/wipo_pub_442.pdf, 22.02.2012 година.

291 Summaries of Conventions, Treaties and Agreements Administered by WIPO, 2011, стр.37. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/freepublications/en/intproperty/442/wipo_pub_442.pdf, 22.02.2012 година.

292 Trademark Law Treaty, усвојен у Женеви 27.11.1994.

поступка регистрације, као и стварање мало сложеног и унапред предвидљивог поступка када је реч о регистрацији у више правних система.²⁹³ С обзиром да је овај уговор саставни део националних законодавства земаља потписница, а са циљем да се избегне коализија одредби, у члану 15 је предвиђено да ће се „све уговорне стране сагласити са одредбама Париске Конвенције које се односе на марке“, што алудира пре свега на усаглашавање националних законодавства са основним постулатима-начелима Конвенције.

Развој информационе технологије са једне стране и увећања међународне трговине са друге стране на најдиректнији начин имало је негативан утицај на право националних законодавстава која се разликују једно од другог, у погледу заштите интелектуалне својине на мултилатералном нивоу. Овакво стање је подстакло трговину фалсификованих и пиратских производа, а са тим је била нанета и директна повреда легитимних комерцијалних интереса носиоца правата интелектуалне својине.²⁹⁴ Из тог разлога, у оквиру Уругвајске рунде мултилатералних трговинских преговора²⁹⁵ у Маракешу, Мароко у 1994. години је основана Светска трговинска организација (WTO)²⁹⁶ са циљем либерализације међународне трговине и хармонизације националних законодавстава. Саставни део „Уговора из Маракеша“ у оквиру Анекса 1 С је и Споразум за трговачке аспекте права интелектуалне својине (TRIPS). Реч је о најзначајнијем извору права на интелектуалну својину у коме се реafirмира начело националног третмана на мултинационалном нивоу, заступљено у различитим конвенцијама.²⁹⁷ TRIPS Споразум утврђује минималне стандарде за заштиту права интелектуалне својине, што даје могућност националним законодавствима да предвиде и ширу заштиту од предвиђене, али да то није у супротности са одредбама предвиђеним Споразумом. Једна од значајнијих погодности потписивања TRIPS Споразума, је стварање мултинационалног оквира у коме су садржани принципи, правила и прописи за спречавање појава од евентуалне

---

293 Summaries of Conventions, Treaties and Agreements Administered by WIPO, 2011, p.35. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/freepublications/en/intproperty/442/wipo_pub_442.pdf. 22.02.2012 година.

294 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.jurisint.org/pub/06/en/doc/C20.pdf>, p. 1,19.10.2012.

295 Уругвајска рунда преговора је 8-ма рунда преговора вођени у оквиру Општог споразума за царини и трговију (ГАТТ), од 1986 до 1994. године. Више о томе видети на следећем веб сајту: http://tcc.export.gov/Trade_Agreements/All_Trade_Agreements/WTO_Marrakesh_guide.asp, 22.02.2012 година.

296 Овим Уговором дефинише се обим, функције и структура Светске трговинске организације (СТО).

297 Више о томе на следећем веб сајту: <http://www.jurisint.org/pub/06/en/doc/C20.pdf>, стр. 5. 19.10.2012.

злоупотребе ових права у оквиру међународне трговине²⁹⁸ чиме се уједно и успоставља механизам за консултације и надзор на међународном нивоу са циљем усаглашавања и хармонизације права интелектуалне својине националних законодавстава са стандардима утврђеним споразумом.²⁹⁹ Другим речима, са TRIPS Споразумом се преко предвиђених правних мера успоставља основа за даље ефикасно и ефективно спречавање повреда права на интелектуалну својину као и правних средстава са којима се на превентиван начин утиче на одвраћање будућих евентуалних прекршиоца ових права. У оквиру свих категорија права на интелектуалну својину, трговачке марке предвиђене су у оквиру Дела 2 Пододела 2, чланови 15-21.³⁰⁰

Иако TRIPS Споразум садржи одредбе за спровођење права интелектуалне својине који су заједнички стандарди, применљиви на међународном нивоу и исти су имплементирани у законодавствима свих земаља чланица, ипак нису предвиђене конкретне мере, поступци и правни лекови, што представља недостатак у односу на потребу за спровођење ефикасне заштите права интелектуалне својине,³⁰¹ због чега и даље постоје велике разлике у погледу средстава за спровођење права интелектуалне својине, а допунски проблем представља што у одређеним земљама чланицама ЕУ из тог разлога нису уопште ни предвиђена таква средства.³⁰² Ту се мисли на мере (уговор за примену привремених мера за заштиту доказа, мера за спровођење судских забрана), поступака и правних средстава (информисање и повлачење роба са тржишта). Из тих разлога, Европски парламент и Савет ЕУ су приступили доношењу Директиве 2004/48/ЕЗ³⁰³ у којој су предвиђене конкретне мере, поступак и правни лекови у циљу стварања хомогеног

---

298 Стефаноски Љ.: Спровођење права интелектуалне својине у Републици Македонији- Директива 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета“, Зборник: “Актуелна питања у савременој легислативи” Vol.57, No.13, Удружење правника Србије, Будва, Јуни 2007, стр. 371.

299 Више о томе видети на следећем веб сајту:<http://www.jurisint.org/pub/06/en/doc/C20.pdf>, p. 1, 19.10.2012.

300 Доступно на следећем веб сајту: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm3_e.htm#2, 19.10.2012.

301 Стефаноски Љ.: „Директива 2004/48/ЕС на Европскиот парламент и Советот за спроведување на правата од интелектуална сопственост- мерки, постапки и правни лекови“, Списание за правна теорија и пракса “Правен живот”, том. 57, бр. 13., Здружение на правници во Србија, Белград, Србија, Декември 2008 година, стр. 151.

302 Стефаноски Љ.: Спровођење права интелектуалне својине у Републици Македонији- Директива 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета“, Зборник: “Актуелна питања у савременој легислативи” Vol.57, No.13, Удружење правника Србије, Будва, Јуни 2007, стр. 371.

303 Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property rights, (Official Journal of the European Union L 157 of 30 April 2004). Доступно на следећем веб сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:195:0016:0025:en:PDF>, 29.10.2012.

нивоа заштите права интелектуалне својине у оквиру тржишта унутар ЕУ.³⁰⁴ У тачки 2 преамбуле Директиве 2004/48/ЕЗ наглашено је да је неопходно да се механизми заштите изаберу крајње пажљиво како не би дошло до нарушавања слободе изражавања, кретања информација, или заштите личних података, укључујући и Интернет. Примарни циљ овог акта је да се створи хомоген ниво заштите права интелектуалне својине у оквиру унутрашњег тржишта, што подразумева и велику сарадњу између земаља чланица. Тачка 12 преамбуле предвиђа да њене мере не могу да се користе за ограничавање конкуренције на тржишту, нити могућност земаља чланица уколико земље чланице имају истинску потребу, да прошире одредбе ове Директиве и да укључе дејства за нелојалну конкуренцију, тржишне копије или сличне активности. У том контексту је у чл. 2 ст. 1. Наглашено да ова Директива нема за циљ да искључи средства која су предвиђена националним законодавством или законодавством Заједнице, уколико та средства су у прилогу носиоца права. Отуда, можемо да констатујемо да је за креирање наднационалног права на трговачку марку односно јединствену марку на европском нивоу и уједначавање националних закона који уређују ово питање релевантна и легислатива Европске Уније.

Од изузетног значаја за регулисање права на трговачку марку је прва Директива Савета ЕУ за апроксимацију закона земаља чланица који се односе на трговачке марке 1989/104/ЕЕС из 21.12.1988. гдине.³⁰⁵ И поред тога што је Директива значајна за хармонизацију националних законодавастава земаља чланица, ипак њен циљ није и постизање свеукупне апроксимације, како то стоји у т.3 и т.7 преамбуле. Најважније је да се постигне хармонизација услова за регистрацију трговачке марке и њено одржање.

---

304 Након утврђења потребе од преузимања конкретних мера у овој сфери Европски парламент и Савет ЕУ полазећи од члана 95 од Уговора за оснивање ЕЗ, притом имајући у виду мишљење Комисије и Европског економско-социјалног комитета, а на основу обављене консултације са Комитетом региона, приступило се ка доношењу Директиве 2004/48/ЕЗ за спровођење права интелектуалне својине. Више о томе код: Стефаноски Љ.: Спровођење права интелектуалне својине- Директива 2004-48-ЕЗ Европског парламента и Савета“, Часопис за правну теорију и праксу “Правни живог”, том. 57, бр. 13, , Удружење правника Србије, Београд, 2007, стр. 151-158 и Стефаноски Љ.: Спровођење права интелектуалне својине у Републици Македонији- Директива 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета“, Зборник: “Актуелна питања у савременој легислативи” Vol.57, No.13, Удружење правника Србије, Будва, Јуни 2007, стр. 371-378.

305 Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988 as amended by a 1992 Council Decision, without any substantive change “approximates” the laws of the member states relating to trade marks: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989L0104:en:HTML>. The Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 replaces the content of Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988. (available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:299:0025:0033:EN:PDF>), 29.10.2012.

Директива се примењује на сваку трговачку марку роба и услуга који су предмет регистрације индивидуалне или колективне марке или сертификата марака.³⁰⁶ Од есенцијалне важности у односу хармонизације права на трговачку марку су и правила која се односе на знакове који не могу имати третман трговачке марке,³⁰⁷ апсолутних и релативних разлога за одбијање регистрације трговачке марке, разлога за поништавање већ регистроване трговачке марке, као и статуса добро познатих трговачких марки.³⁰⁸

Значајан искорак на путу унификације права на трговачку марку направљен је усвајањем Регулative Савета (ЕЗ) бр. 40/94 за увођење комунитарне трговачке марке Заједнице из 1993. године.³⁰⁹ Регулative промовише хармоничан развој и уравнотежену функционалност целог унутрашњег тржишта, слично као и у оквиру домаћег тржишта, преко обезбеђивања слободе кретања роба и услуга, борбе против нелојалне конкуренције, стварања законских услова са којима се пружа могућност компанијама да прилагоде своје активности у оквиру целе заједнице, а преко права на трговачку марку као правног инструмента, што омогућава да своје производе учине различитим од својих конкурената. Бенефит од унификације права на трговачку марку у оквиру Заједнице, је остваривање територијалне баријере и потребе приближавања законодавства у земљама чланицама, што се у реалном животу показало тешко изводљивим.

У том циљу је и доношење и Регулative Комисије (ЕЗ) број 2868/95 за имплементацију Регулative Савета (ЕЗ) број 40/94 за комунитарну трговачку марку,³¹⁰

---

306 Члан 1 од First Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988, Official Journal L 040 , 11/02/1989 P. 0001 – 0007.

307 Члан 3, од First Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988, Official Journal L 040 , 11/02/1989 P. 0001 – 0007.

308 Члан 3, од First Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988, Official Journal L 040 , 11/02/1989 P. 0001 – 0007.

309 Council Regulation (EC) No. 40/94 of 20 December 1993 on the Community Trade Mark, (Official Journal L 011 , 14/01/1994 P. 0001 – 0036), Amended by: Council Regulation (EC) No 3288/94 of 22 December 1994 (Official Journal L 349, 31.12.1994 p.0001-0036), Council Regulation (EC) No 807/2003 of 14 April 2003 (Official Journal L 122, 16.5.2003, p.0036- 0062), Council Regulation (EC) No 1653/2003 of 18 June 2003 (Official Journal L 245, 29.9.2003, p.36- 67), Council Regulation (EC) No 1992/2003 of 27 October 2003 (Official Journal L 296, 14.11.2003, p.0001- 0005), Council Regulation (EC) No 422/2004 of 19 February 2004 (Official Journal OJ L 011, 14.1.1994, p. 1, p.0001- 0007).

310 Commission Regulation (EC) No 2868/95 of 13 December 1995 implementing Council Regulation (EC) No 40/94 on the Community trade mark (Official Journal L 303 , 15/12/1995 P. 0001 – 0032), ammended with: Commission Regulation (EC) No. 782/2004 of April 26, 2004 (Official Journal L 123 , 27/04/2004 P. 0088 – 0097) and Commission Regulation (EC) No 1041/2005 of 29 June 2005 (Official Journal L 172 , 05/07/2005 P. 0004 – 0021).

Регулативе Комисије (ЕЗ) број 2869/95 за таксе које се плаћају Бироу за хармонизацију у унутрашњем тржишту.³¹¹

Корак напред на међународном плану је направљен са усвајањем Заједничке препоруке за заштиту добро-познате марке, која одређује околности које једну марку квалификују као добро-познату марку, као и опсег заштите од злонамерних активности и спорове настале у односу на домен имена.³¹² Разлог за усвајање Заједничке препоруке од стране Скупштине париске уније за заштиту индустријске својине (WIPO) у 1999. години, је чињеница што добро-познате трговачке марке уживају апсолутну правну заштиту и уживају подједнак правни третман од осталих марки.

У циљу унапређења заштите права на трговачке лиценце, од стране Скупштине Париске уније за заштиту индустријске својине и Генералне скупштине Светске организације за интелектуалну својину, у 2000. Години је усвојена и Заједничка препорука за трговачке лиценце.³¹³

Нов прогресиван развој на међународном праву у погледу интелектуалне својине, укључујући и аспект заштите трговачке марке интернета, био је направљен усвајањем Заједничке препоруке за заштиту трговачке марке, и други права знакова индустријске својине на интернету.³¹⁴ Заједничка препорука садржи одредбе чији је основни циљ да се обезбеди јасан правни оквир за носиоца трговачких марки који желе да користе ознаке на

---

311 Commission Regulation (EC) No 216/96 of 5 February 1996 laying down the rules of procedure of the Boards of Appeal of the Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OJ EC No L 28 of 6.2.1996, p. 11) amended by Commission Regulation (EC) No 2082/2004 of 6 December 2004 (OJ EC No L 360 of 7.12.2004, p. 8).

312 Члан 3, Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks, Publication 833(E) adopted by the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property, and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) at the Thirty-Fourth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO September 20 to 29, 1999, World Intellectual Property organization, Geneva 2000).

313 Joint Recommendation concerning Trademark Licenses, (Publication 835E) adopted by the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO)

at the Thirty-Fifth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO (September 25 to October 3, 2000).

314 Члан 1, Joint Recommendation Concerning the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet, (Publication 845) was adopted at a joint session of the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) at the Thirty-Sixth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO (September 24 - October 3, 2001).

интернету и да учествују у развоју електронске трговине. Одредбе, су у функцији олакшавања примене постојећих закона који се односе на трговачке марке и друга права на знакове индустријске својине на интернету, као и њихову примену у контексту:

- Одређивање да ли према важећем закону употреба знакова интернета доприноси стицању, или да ли таква употреба представља чин нелојалне конкуренције;
- Омогућава титуларима конфликтних права на исте или сличне знакове да користе ове знакове истовремено на Интернету; и
- Утврђивање правних лекова.

Препоруке се односе на све земље чланице Париске Уније за заштиту права индустријске својине и Светске организације за интелектуалну својину, иако у теорији и судској пракси постоје случајеви када имплементација одређених се оспорава, због конфликта са прописима националних законодавства, односно када су одредбе Заједничких препорука супротне националном интересу земаља чланица.

На крају, можемо да закључимо да горе наведени акти међународног нивоа имају за циљ стварање јединственог унутрашњег тржишта, без територијалних ограничења, са јединственим хармонизираним законодавством које компанијама гарантују трговину роба и услуга са унапред предвиђеном могућношћу за ознаком порекла и квалитета истих, чиме се стварају сви неопходни услови за борбу против нелојалне конкуренције и истовремено за остваривање права на правну заштиту потрошача.

2.2.2. Национални извори

У савременим демократским друштвима, један од начина са којим се уређују низ питања везана за жиг и жиговно право је хетерономни концепт, односно законско регулисање. На националном нивоу, поред законског нормирања, овај концепт обухвата и подзаконске акте који детаљније регулишу низ питања од суштинског значаја, како у односу на интернет домене, тако и у односу на жигове.

Основна карактеристика овог начина регулисања, је државна интервенција, у погледу опредељивања субјекта коме се признаје право на правну заштиту.

Када је реч о сукобу између интернет домен имена и жигова, а имајући у виду интернационални карактер овог питања, тенденција скоро у свим националним законодавствима је доношење решења која су у сагласности са међународним актима. Дакле, реч је о решењима којима се обезбеђује усаглашеност правне регулативе на међународном ниву која гарантује већу правну сигурност с једне стране, и равнотежу између интереса свих учесника у промету са друге стране.

2.3. Појам и правна природа жига

У савременој правној литератури из области права интелектуалне својине, жиг има неколико значења.³¹⁵

Прво значење односи се на коришћење појам жига за означавање знака којим се обележава роба или услуга у промету. Реч је о било ком знаку (лична имена, слова, бројеве, фигуративне елементе), или комбинацији знакова (комбинације боја, комбинације знакова), која су подобна за разликовање робе или услуга једне фирме од робе или услуга друге фирме, а која су подобна да сачине жиг.³¹⁶ Таксативно набрајање знакова или комбинације знакова у члану 15 TRIPS Споразума, не треба да се тумачи на начин којим се спречава државама чланице да регистрирају жиг и по другим основима, под условом да се при том не дерогирају одредбе Париске Конвенције. Наиме, независно од тога што TRIPS уговор наводи да се као жиг може заштитити само визуелни знакови,³¹⁷ ипак даје се могућност чланицама да и другим врстама знакова признају третман жига. У различитим националним законодавствима сретћемо и друге врсте знакова који могу да сачине жиг и притом уживају правну заштиту. Тако на пример, жигови могу бити и цртежи, слике, логотипи, слогани, тродимензионални знаци, (облици производа или паковање), звучни

---

315 Поленак–Акимовска М., Дабовић–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустријска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 242.

316 Члан 15, TRIPS Споразум.

317 Поленак–Акимовска М., Дабовић–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустријска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 247.

знакови (звукови) или мирисни знакови (мириси).³¹⁸ Детаљнији приказ врста знакова који се могу признати као жигови даје Приручник Светске организације за интелектуалну својину.³¹⁹

Не само у пракси, него и у вези питања овог рада, најважнији и најбројнији су жигови који садрже речи „*Marque verbale*“, независно да ли је реч о живим или мртвим језицима или реч о имагинарном пореклу, као и њиховој комбинацији.³²⁰ Жиг који се састоји од речи и слова, обухвата заштиту не само саме речи и слова, него и њихову комбинацију, транскрипцију, транслитерацију. Упоредно право признаје чак и заштиту речи које се користе у свакодневном говору, уколико на директан начин не описују робу за која се употребују. Тако на пример, не може се користити реч „вода“ за обележавање минералне воде, али зато може се користити речи „горска“, „планинска“ или „добра“ које не описују производ који се са њим означава, а при том се код потрошача ствара перцепција да је реч о квалитетаном производу.

Друго значење појма жига, произлази из неговог коришћења за означавање као правног института уређеног правним нормама одређеног правног порекла.

Треће, појам жиг такође се користи за означавање субјективног права који произлази из правног односа створен у вези употребе жига у тржишном промету. У односу на титулара права жига, жиг је правни однос од чијег садржаја за носиоца права произлази искључиво право да га користи за означавање његових производа или услуга, а за друга лица произлазе обавезе да не употребљавају тај жиг за означавање роба или услуга истог или сличног вида. У ужем смислу, жиг се изједначава са субјективном правом које произлази из правног односа апсолутног и искључивог права титулара,³²¹ које је такође предвиђено и у члану 6 septies Париске Конвенције.³²²

---

318 Making a Mark: An Introduction to Trademarks for Small and Medium-sized Enterprises. WIPO publication No. 900, 2006, p.3.

319 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 70.

320 Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустријска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 247.

321 Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустријска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 242.

322 Члан 6 septies, Париске Конвенције предвиђа: 1) Ако представник или заступник онога који је носилац права на жиг у једној земљи Уније тражи, без овлашћења овог носиоца права, регистровање тога жига на своје име, у једној или више ових земаља, носилац права може се успротивити траженом регистровању или тражити брисање жига, односно, ако закон земље то допушта, пренос овога регистровања на своје име, уколико овај представник или заступник не оправда своје поступке. 2) Носилац права на жиг имаће право да

Када је у питању правна природа жига, у стручној литератури егзистира више теорија права индустријске својине, која одређују правну природу и суштину права на жиг. Наиме, реч је о теорији жига као делу права о сузбијању нелојалне конкуренције, теорија о жиговима као лично право, теорија лансирања, теорија о клијантели, као и теорија о гарантној и рекламној функцији жига.

Теорија жига као део права о сузбијању нелојалне конкуренције углавном се односи на део жиговног права које регулише услове о заштити знака, односно да знак не сме да буде супротан јавном моралу.

Према теорији о жиговима као личном праву, жиг указује на морална права правних лица који су носиоци жига, на суштину жига, његов углед или у кратким цртама речено, он је лично право као и право на име.³²³

Теорија лансирања је настала у италијанској правној теорији и указује на економску моћ робних и услужних жигова, у смислу лансирања предузеће на тржиште, што допунски намеће неопходност правне заштите жигова.

Теорија клијантеле, исто тако указује на економску функцију жига, усмерена је према стицању економске позиције у пословном окружењу преко ширења и освајања што већег тржишта.

Према гарантној функцији, жиг има функцију гаранције квалитета, док рекламна функција се односи на функцију жига у смеру рекламирања производа или услуга обележаних конкретним жигом.

Право на жиг према својој правној природи је апсолутно, искључиво право употребе регистрованог жига у привредном промету, неограниченог трајања, територијално ограниченог дејства и везано за одређено предузеће.³²⁴

Апсолутни и искључиви карактер жига, носиоцу права даје искључиво право употребе регистрованог жига за обележавање одређене врсте роба или услуга у привредном

се успротиви употреби свога жига од стране свога представника или заступника, под условима из горњег става 1. ако није дао своје овлашћење за ову употребу. 3) Национална законодавства могу предвидети правичан рок у коме носилац права на жиг мора затражити своја права предвиђена овим чланом.

323 Manigodić Đ. Manigodić V.: Beograd, 2006, str. 31., цитирано код: Cvjetičanin N, Žig - Razlozi za brendiranje proizvoda, доступно на следећем веб сајту:

<http://www.cvjeticaninlegal.com/dload/Razlozi%20za%20brendiranje%20proizvoda.pdf>, стр. 3. 14.04.2013.

324 Janić M.: Industrijska svojina i autorsko pravo, Novinska ustanova službeni list SFRJ, Beograd 1973, str. 188.

промету, како и овлашћење да забрани свим другим лицима употребу тог жига за обележавање своје робе или услуг у привредном промету.

У теорији постоје и ставови који оспоравају апсолутни карактер права на жиг. Пол Рубиер (Paul Roubier) сматра да је право жига релативног карактера, јер носилац права може забранити употребу жига само својим конкурентима, односно оним лицима који користе његов жиг за обележавање роба или услуга исте или сличне врсте у привредном промету.³²⁵ Право на жиг, условно речено, и поред ограничења која су предвиђена у свим међународним и националним прописима има карактер неограниченог трајања. Дакле, услов за неограниченост трајања односи се на редовност плаћања таксе за одржавања тог права и важности, уколико се не испуне законски предвиђени разлози за поништење, опозив права или носилац права на жиг престане да постоји. Територијално ограничено право жига, подразумева да је право ограничено на јурисдикцију државе која признаје и штити регистровани жиг. Према Јанић, принцип територијалности не треба довести у питање и поред тога што добро познати жигови имају интернационално дејство, јер они уживају правну заштиту јачег карактера и за њих важе иста правила и принципи као и за међународни жиг, који је тај свој карактер стекао на основу међународне регистрације.³²⁶ Везаност жига за предузеће, односно његов акцесорни карактер произлази из самог циља жига, да он у основи служи за идентификацију и гаранцију квалитета робе и услуга конкретног предузећа. Јанић сматра да престанком предузећа за које је везан, жиг и сам престаје да постоји. У пракси ипак постоје изузеци, као што је пример са ребрендирањем назива компаније МОБИМАК у Т-МОБИЛЕ, а која је исти тај назив МОБИМАК користила и као жиг препознатљив за њихове услуге у области мобилне телефоније.

---

325 Raubier P.: Le droit de la propriété industrielle, dva toma, Paris 1952 i 1954 str. 526, . цитирано код: Јанић М.:Индустријска својина и ауторско право, Новинска установа-Службени лист СФРЈ; Београд, 1973, стр. 189.

326 Raubier P.: Le droit de la propriété industrielle, dva toma, Paris 1952 i 1954 str. 526, . цитирано код: Јанић М.:Индустријска својина и ауторско право, Новинска установа-Службени лист СФРЈ; Београд, 1973, стр. 189.

2.4. Предмет и функције жига у савременим правним системима

Полазећи од горе наведених значења жигова, одређује се и дефиниција предмета правне заштите жига. Наиме, реч је о праву с ким се штити знак који у промету служи за разликовање роба, односно услуга једног привредног субјекта и његове индивидуализације и дистинктивности од исте или сличне робе, односно услуга другог привредног субјекта. Дакле, жиг је монополско и апсолутно право које свом носиоцу даје искључиво право да знак заштићен жигом користи за своје робе или услуге и да другим лицима забрани да користе тај жиг без његове сагласности.

Основна функција жига произлази из одредаба којима се дефинише предмет заштите, које су сличне како у националним законима тако и у међународним уговорима. Ова дефиниција обухвата два аспекта, који се понекад називају различитим функцијама жига, а који су међусобно зависне и у практичне сврхе увек треба проучавати заједно.³²⁷ Тако, поред индивидуализације производа, марка мора навести и свој извор, што подразумева да не постоји обавеза да се обавесте потрошачи о произвођачима или трговцима конкретног производа, нити се тражи да потрошач познаје то предузеће, него довољно је да потрошач верује у његову одговорност за производ који продаје под заштитног знака.³²⁸ Наиме, реч је о наглашавању разлике између назива компаније и назива жига, јер је у пракси евидентна заблуда да самим чином регистрације назива, фирма аутоматски стиче заштиту и као жиг.³²⁹ Дакле, назив компаније је име које идентификује конкретни бизнис, док жиг је оно што разликује производе једне компаније од производа друге компаније. Према публикације WIPO-а сретћемо још једну, трећу примарну функцију, која има за циљ да мотивише компаније да инвестирају у одржавање или побољшавање квалитета својих производа и да на тај начин њихови производи стекну позитивни углед код потрошача.³³⁰

---

327 WIPO Intellectual Property Handbook, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 68.

328 WIPO Intellectual Property Handbook, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 68.

329 Secrets of Intellectual Property: a guide for small and medium-sized exporters, International Trade Centre (ITC) & World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneva 2003, p. 33.

330 Secrets of Intellectual Property: a guide for small and medium-sized exporters, International Trade Centre (ITC) & World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneva 2003, p. 33.

У савременом потрошачком друштву уочљиво је да се функције жига више не перципирају само за означавање порекла и идентификацију роба и услуга на које је жиг постављен, него као нешто што указује на квалитет, јер су потрошачи у данашње време више заинтересовани за квалитет робе, него за његово реално порекло.³³¹

Полазећи од употребна вредност жигова и њиховог значења у савременим условима у тржишној привреди, у правној теорији постоје још неколико функција жига. Наиме, реч је о следећим функцијама: функција обележавања порекла производа, дистинктивна функција, контролна функција (конкурентна и рекламна) и гарантна функција.

2.4.1. Функција обележавања порекла производа

Функција обележавања порекла производа је једна од основних и најзначајнијих функција жига. При том треба нагласити да она није исто што и ознака порекла производа у оквиру интелектуалне својине. Ознака порекла производа означава регион или државу из које долази конкретни производ, док функција обележавања порекла производа указује на порекло производа која производи конкретна компанија или више компаније која су међусобно везане за заједничко коришћење жига. Ово прилази из суштине постојања робних жигова, која симболишу укупност информација које је потрошач прикупио о одређеном производу, укључујући и информацију да сви истоврсни производи који су обележени истом робном марком потичу из истог извора.³³² Дакле, основни циљ ове функције, је да упозори потрошаче из којег предузећа или фирме има порекло конкретна роба или услуга.

Противници ове теорије, сматрају да у фокусу потрошача није порекло производа и конкретни произвођач или трговац, већ да жиг служи искључиво за разликовање и индивидуализације робе.³³³ Наиме, ако је конкретни производ означен са неким жигом, то не значи да тај производ производи иста компанија, јер може бити у питању уговор о

---

331 Прајм Т.: Европско право на интелектуална сопственост, Просветно дело, 2009, стр. 76.

332 Марковић С.: Начело специјалности жига и забрана разводњавања чувеног жига, правноекономско тумачење, Анали ПФБ 1/2011, стр. 36.

333 Поленак–Акимовска М., Дабовић–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустриска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 240.

лиценци који је носилац жига закључио са другом компанијом.³³⁴ Дакле, тумачење функције жига у смислу обележавања порекла производа не смемо ограничавати само на једног привредног субјекта, него морамо имати у виду да је можда реч о више међусобно везаних привредних субјеката који заједнички користе исти жиг.

Када је реч о везаности жига са компанијом, у теорији и поред различитих ставова ипак преовладава став да пренос компаније или њезин саставни део који производи конкретни производ означен жигом, не подразумева да се истовремено врши пренос и право жига.³³⁵ Овај став је у потпуности оправдан имајући у виду да је жиг заштићен независно од назива компаније. Дакле, у случају преноса предузећа овај концепт налаже да национална законодавства као својевидна гаранција при преносу права жига предвиде обавезу преноса и технологије која гарантује исти квалитет роба и услуга стицаоцу жига.

У вези функције обележавања порекла производа, свој допринос даје и судска пракса. Тако, у случају *CANON – CANNON*³³⁶ у ставу 28 пресуде, суд налази да је основна функција жига да потрошачу или крајњем кориснику гарантује идентитет порекла означеног производа, тако што ће омогућити, без икакве вероватности да се доведе у забуну, да разликује производ или услугу од осталих које су другог порекла. Дакле, судска пракса сматра да би жиг могао да испуни своју суштинску улогу у систему ненарушене конкуренције која треба да буде успостављена на основу уговора, он мора нудити гаранције да сва роба или услуге које носе тај жиг потичу из извора који је под контролом једног привредног субјекта који је одговоран за њихов квалитет.³³⁷ У случају вероватноће да постоји ризик да јавност сматра да предметна роба или услуге потичу из истог привредног субјекта или из економски повезаних привредних субјеката, у ставу 30 пресуде, наводи се да је довољно показати да не постоји вероватноћа да ће јавност бити доведена у забуну у погледу места производње робе или услуга, како и у случају када се

---

334 Пепељуговски В.: Заштита на правата од индустриска сопственост од нелојална конкуренција, Академик, Скопје, 2004, стр.37.

335 Пепељуговски В.: Заштита на правата од индустриска сопственост од нелојална конкуренција, Академик, Скопје, 2004, стр.37;

336 Presuda 29/9/98 u predmetu C-39/97. Доступна на следећем веб сајту: <http://www.ipo.gov.uk/c3997.pdf>, 29.10.2012.

337 Predmet C-10/89 HAG GF (HAG II) [1990] ECR I-3711, stav 14 i 13). Доступна на следећем веб сајту: <http://oami.europa.eu/en/mark/aspects/pdf/JJ890010.pdf>, 29.10.2012.

не чини да јавност може сматрати да роба или услуге потичу од истог привредног субјекта или од економски повезаних привредних субјеката.

На крају, можемо констатовати да у суштини, функција обележавања порекла производа подразумева идентификација произвођача или носиоца привредне активности, чиме им се даје могућност рекламације у случају незадовољавајућег квалитета или могућност опредељивања за други производ ради незадовољавајућег квалитета.

2.4.2. Дистинктивна функција

Један од основних услова за остварење своје функције је да жиг буде дистинктиван. Реч је о суштинском обележју жига чији основни циљ је да се направи јасна разлика производа истог или сличног вида, како не би дошло до забуне просечног потрошача, што се може негативно одразити и у промету на тржиште. Дакле не постоји правни систем који признаје правну заштиту жига, а да при том не предвиђа конкретне прописе којим уређује критеријуме за оцену сличности знакова, пре свега због заштите просечног потрошача. Наиме, дистинктивна функција жига у суштини подразумева индивидуализирање роба или услуга, како би се једна врста робе или услуге, разликовале од друге исте или сличне врсте роба или услуга.

2.4.3. Гарантна функција

Гарантна функција, познатија још као функција квалитета једна је од најважнијих функција жигова за потрошача, односно корисника услуга.³³⁸ Наиме, реч је о функцији жига, која гарантује потрошачу да конкретни производ или услуга која садржи одређени жиг увек има исти квалитет. У стручној литератури, сретћемо и ставове према којим жиг не може бити инструмент којим се гарантују својства и квалитет роба или услуга, јер та функција је намењена само за званичне знакове или пунцева за контролу или гаранцију

---

338 Дабовић-Анастасовска Ј., Пепељугоски В.: Право на интелектуална сопственост, „Универзитет Св. Кирил и Методиј“, Правен Факултет „Јуџинијан Први“-Скопје, Скопје, 2008, стр. 264;

квалитета.³³⁹ Дакле, реч је о томе да потрошачи свесно придају значај квалитета у односу на састав, начина производње или географског порекла конкретног жига којим се обележава конкретан производ или услуга. Наиме, неспорно је да већи број роба и услуга обележан познатим жигом боље освајају потрошаче него роба и услуге са истим или чак и бољим квалитетом.

2.4.4. Рекламна функција

Рекламна функција има за циљ, не само да обавести потрошаче за нови производ или услугу које се пласирају на тржиште, него и да утиче на већу продају производа или услуга обележаних конкретним жигом. Реч је о пропаганди и рекламирању производа или услуга обележаних конкретним жигом, намењеним тј. усмереним према потрошачима.

Функција рекламирања жига за лице које је стекло право на заштиту жига за штампане ствари у класи 16 Ничанске класификације роба и услуга, подразумева право да је тај жиг заштићени знак који користи за штампани материјал (часописе, каталоге, публикације, књиге и сл.), као и да га користи у функцији рекламе тог штампаног материјала (рекламирање, часописа, књига, каталога и сл.).³⁴⁰

За значај рекламне функције жига, довољно говори и спроведено истраживање, по коме поједине речи који су у свим земљама света разумљиве су “Coca-Cola” и “Ok”.³⁴¹ У прилог ове функције је и листа највећих 100 брендова света, где се рангирање прави на основу оствареног профита од продаје у току целе године, а који је поред осталих функција резултат инвестирања у нематеријалне сврхе, као рекламирање и пропаганда. Одатле, произвођач свестан психолошког механизма који потрошача наводи на куповину

---

339 Поленак–Акимовска М., Дабовић–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустријска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 241.

340 Методологија поступања Завода за интелектуалну својину у поступку за признање жига и у поступцима по регистрованим жиговима, Доступно на следећем веб сајту:

http://www.zis.gov.rs/upload/documents/pdf_sr/pdf_zigovi/metodologija.pdf

341 Доступно на следећем веб сајту:

<http://www.cvjeticaninlegal.com/dload/Razlozi%20za%20brendiranje%20proizvoda.pdf>

производа са одређеном робном марком, има снажан мотив да свој производ означава, да инвестира у његову афирмацију и да је штити од евентуалних злоупотреба.³⁴²

У контекст маркетинга и рекламног карактера жига, може се рећи да исти може бити коришћен и у функцији интернет домена.³⁴³

2.4.5. Конкурентна функција

Конкурентна функција жига је у вези са правом носиоца жига да употребљава жиг не само за означавање производа и услуга у промету, него и на плакату, постере, каталоге, фактуре, огласе, упутства и други пропагандни материјал који се користи у свакодневној кореспонденцији, а посебно преко јавних медијума.³⁴⁴ На крају, можемо констатовати да у оквиру ове функције долазе до изражаја све горе наведене функције жига.

2.5. Категоризација жигова

Према бројним теоретичарима и стручним лицима која се баве овом проблематиком, евидентно је више врсте жигова које можемо категорисати према: области у којој се користе, природи састава и начину коришћења знакова, жигови са аспекта титулара као и друге врсте жигова који су *de facto* предмет проучавања од стране стручне јавности.

2.5.1. Врсте жигова према области у којој се користе

Према свим међународним прописима жигови према области у којој се користе категоришу се на робне и услужне жигове. Разлика између ове две врсте жигова темељи се

---

342 Марковић С.: Начело специјалности жига и забрана разводњавања чувеног жига, правноекономско тумачење, *Анали ПФБ* 1/2011, стр. 38.

343 *Žig - Razlozi za brendiranje proizvoda*. Доступно на следећем веб сајту:

<http://www.cvjeticaninlegal.com/dload/Razlozi%20za%20brendiranje%20proizvoda.pdf>, 29.10.2012.

344 Пепељуговски В.: *Заштита на правата од индустријска сопственост од нелојална конкуренција*, Академик, Скопје, 2004, стр.22.

на врсти привредне делатности у којој се жиг користи, али независно од тога, обе врсте жигова имају исту функцију.³⁴⁵

Робни жиг је заштићен робни знак који може бити изражен вербално, сликовито, фигуративно или комбиновано, и може се односити на један или више производа.³⁴⁶

Циљ употребе робног жига у тржишном промету је обележавање робе једног субјекта због разликовања од исте или сличне врсте робе другог субјекта.

У међународним прописима и упоредном праву, наилазимо на подела робних жигова на фабричке и трговачке жигове. Разлика између фабричког и трговачког жига базира се на основу врсте привредне делатности, док је функција иста и непромењена, а правни режим за обе врста жигова исти.

У савременим условима конкурентног тржишта, потрошачи се суочавају не само са великим избором робе свих врста, него и са повећањем разноврсних услуга које су све више заступљене како на националном тако и на међународном нивоу. Према својој правној природи, услужни жигови су слични робним жиговима, с том разликом што услужни жигови служе за разликовање услуга једног субјекта од услуге другог субјекта. Дакле, конципирани принципи и правила који важе за робне жигове, у исто време важе и за услужне жигове.³⁴⁷

Из тих разлога, као сасвим разумљиво намеће се потреба потрошача да могу да направе разлику између различитих врста услуга као што су банкарство, туризам, авио-компаније, финансијски послови, маркетинг или угоститељство.

Правну заштиту услужних жигова предвиђа и Париска Конвенција која обавезује све Земље Париске Уније да штите услужне жигове али при том не предвиђа и обавезу регистровање ових жигова.³⁴⁸

---

345 Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В.: Основи на правото на индустриска сопственост, Македонска ризница, Куманово, 2000, стр.83.

346 Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустриска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 244.

347 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 68.

348 Члан 6 sexies, Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979. Доступно на следећем веб сајту:

http://www.wipo.int/treaties/en/ip/paris/trtdocs_wo020.html, 22.02.2012 година.

2.5.2. Врсте жигова према природи састава и начину коришћења знака

У основи, када је реч о видовима знакова предвиђеним националним законодавствима, листа која их је предвидела не треба да се схвати као коначна, односно израз „знак“ треба да се схвати у ширем смислу.³⁴⁹ Свеобухватни преглед примера знакова од којих се састоји трговачка марка је садржан у правној и стручној литератури. Овакав приказ даје Приручник Светске организације за интелектуалну својину у којем су набројане следеће категорије и врсте знакова:

- Речи: Ова категорија обухвата називи компаније, презимена, страна имена, географске називе и било које друге речи или групе од речи, независно да ли су измишљени или не, како и слогани;
- Слова и бројеви: једно или више слова, један или више бројева или њихова комбинација;
- Графички знаци: ова категорија обухвата измишљене знакове, цртеже и симболе, дводимензионални приказ роба или њихова паковања;
- Комбинације било којих од горе наведених, укључујући логотипа и етикете;
- Марке у боји: Ова категорија обухвата речи, графичке знакове и њихову комбинацију приказану у боји, комбинације боја и боја сама по себи;
- Тродимензионални знаци: подразумева облик робе или њихово паковање, али и друге тродимензионалне знакове као што је трокрака звезда Мерцедеса;
- Звучни знаци: постоје две категорије звучних знака. Први су они који могу да буду забележени у музичким нотама или другим симболима и остали (нпр. звук животиња);
- Мирисни знаци: под претпоставком да компанија продаје свој производ (нпр. Хартија за писање) са одређеним мирисом и потрошача навикне на препознавање робе по свом мирису; и

---

349 Варга Љ.: Услови за стекнување на право на трговска марка, Право на индустријска сопственост – избор на текстови, Правен Факултет „Јустинијан Први“ Скопје, Центар за образование за индустријска сопственост, Скопје, 2003, стр.166.

- Остали, невидљиви знаци као на пример знаци који се могу препознати додиром.³⁵⁰

Према наведеној категоризацији, а у интересу просторног ограничења овог рада, у кратким цртама је дат опис врста жигова сагласно категоризацији знакова према њиховом саставу, заступљеним како у правној теорији, тако и у међународним прописима.

Вербални жиг састоји се од слова, речи или бројева исписаних стандардним фонтовима или њихова комбинација, а при том није у неком посебном облику или боји. Вербалним жигом сматра се и жиг који у један део садржи интерпунктиске знакове (нпр. ! или ?) или друге знакове који се налазе на тастатури компјутера (нпр. & или @), који се често користе да би означили неку реч у краћој форми (нпр. Н&М, Paul&Bear). С обзиром на природу састава и њихову форму изражавања, карактеристика вербалних жигова је да се они исказују речима.

У случајеве када подносилац захтева за регистрацију жига жели део знака да отисне масним словима или стави у већи фонт, онда је реч о фигуративном жигу. Фигуративним ће се сматрати и жигови писани другим писмом осим латиничног или ћириличног,³⁵¹ (нпр. кинески знакови) чак и када постоји транслитерација таквих жигова, као и у случајеве када је жиг писан стандардним фонтовима али подносилац пријаве прикаже делове вербалног знака распоређене на тачно одређени начин (нпр. слова тачно једна испод других, у неколико редова и сл).³⁵² Дакле, ако се пријавом тражи регистрација жига који садржи графичке елементе (цртеже, слике и сл) или ако подносилац жели да вербални знак буде признат у посебном графизму (логотипу), а при том није назначено да се тражи регистрација нити једне друге врсте жига, жиг се сматра фигуративним. Фигуративним жигом сматра се и тродимензионални знак који може садржати вербални део на самом знаку, испод тродимензионалног знака. На крају, важно је нагласити да при подошењу захтева за регистрацију жига, подносилац мора да приложи графички приказ знака који је јасан, прецизан, садржан сам у себи, лако доступан, читљив, трајан и објективан.³⁵³

---

350 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 70.

351 Ово се односи на земље где официјално писмо употребе је латинично или ћирилично (нпр. Србија).

352 Више о томе видети на следећем веб сајту:

http://www.dziv.hr/prirucnici/hr_guidelines/hr/hrmrk_2_3_5_1.htm, 14.04.2013.

353 Више о томе видети пресуду ЕЦ у предмету: „Ralf Sieckmann C-273/00“. Доступно на следећем веб сајту: <http://oami.europa.eu/en/mark/aspects/pdf/JJ000273.pdf>, 14.04.2013.

Према природи састава, односно према спољашњем изгледу, графички жигови су заштићени знаци изражени у форми различитих цртежа и симбола, боје, слика, фотографија, дводимензионалних приказа роба или њиховог паковања. Када је реч о графичком приказивању знака којег чине комбинација боја, садржај боја мора бити приказан на унапред утврђен и истоветан начин.³⁵⁴ Карактеристика ових жигова је да се они препознају чулом вида.

Звучни знаци појављу се 1950. године, али као резултат повећања употребе дигиталних технологија, а њихова регистрација као музичких жигова почела је чак у 1970. година.³⁵⁵ Поводом регистрације звучних знакова, бројни критичари су сматрали да није прикладно да се звук штити као жиг. Такав је случај са произвођачем мотора Компанија Харлеи-Давидсон (Harley-Davidson Motor Company), који је тражио америчку марку за буку свог "45 degree V-twin single crankpin motor", на што је портпарол Хонде изјавио да "је веома тешко замислити свет у коме звук мотора ради као ексклузивно право нечије својине, посебно у свету где су многи шумови звуче исто".³⁵⁶ Велики број законодавства³⁵⁷ предвиђа могућност заштите знакова који могу графички да се прикажу, због обавезе објављивања трговачке марке у службеном гласнику као начин информисања јавности да је течено право на трговачку марку. Варга, позивајући се на официјални документ Бироа за хармонизацију унутрашњег тржишта (Office for Organisation in the Internal Market, ОНИМ), преко конкретног примера каже да је изузетак могућ у случају када се подноси пријава за регистрацију музичке (звучне) трговачке марке, под условом да се може приказати графички, са музичким нотама, и при том служи за разликовање роба и услуга једног учесника у промету у односу на другог.³⁵⁸ Наиме, карактеристика ових врста жигова, према спољашњој форми изражавања, односно природа састава је што се они препознају путем чула слуха, а имају и графички приказ путем нота. У практичном

---

354 Више о томе видети одлуку суда у случај: Heidelbergер Ваучемије ГмбН С-49/02. Доступ на следећем веб сајту: <http://oami.europa.eu/en/mark/aspects/pdf/JJ020049.pdf>, 11.04.2013.

355 Sounds and smells, Caslon Analytics trade marks. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.caslon.com.au/trademarkprofile11.htm>, 11.04.2013.

356 Sounds and smells, Caslon Analytics trade marks. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.caslon.com.au/trademarkprofile11.htm>, 11.04.2013.

357 Такав је случај у Македонији, Србији и других земљама.

358 Варга Љ.: Услови за стекнување на право на трговска марка, Право на индустриска сопственост – избор на текстови, Правен Факултет „Јустинијан Први“ Скопје, Центар за образование за индустриска сопственост, Скопје, 2003, стр.167;

смислу, при регистрацији музичких жигова, поред низ музичких нота,³⁵⁹ надлежном органу за регистрацију жигова, подноси се и сам звук тих нота евидентиран на аудио носач звука.³⁶⁰

Према публикације WIPO-а мирисни знаци исто као и тродимензионални знаци и музички знаци, категоришу се у групи знакова којима све већи број земаља дозвољавају регистрације ових мање традиционалних форма знакова.³⁶¹ Прва земља у којој је регистрован први мирисни жиг-свежи цветни мирис који подсећа на мирис тропске биљке *Plumeria*, су Сједињене Америчке државе у 1990. години, иако у пракси они датирају још од средине прошлог века.³⁶² О заштити мирисних жигова и оправданости њихове регистрације постоје и бројни случајеви у судској пракси. Тако, другостепени суд Канцеларије за хармонизација унутрашњег тржишта Европске Заједнице, 11. фебруара 1999. године у случају R 156/1998-2 доноси одлуку са којом се подржава регистрација „мирис свеже кошене траве“ за тениска игралишта.³⁶³ У теорији постоји став да лични мириси (пр.мирис парфема) су функционални без одвајања произвођача и жига, и на тај начин не може бити предмет регистрације. У упоредном праву и пракси постоје више примера о регистрацији и одбијању регистрације мирисних знакова.³⁶⁴ Тако, надлежни орган о регистрацији жига може одбити регистрацију мирисног знака због нечитљивости хемијске формуле што је разлог недостатака могућности да се мирис о којем се ради одмах препозна или када опис речима није довољно јасан, прецизан и објективан.

Већи број земаља, жиговно право познаје и признаје правну заштиту тродимензионалних жигова под условом дистинктивности, која се огледа у карактеристичној форми тела која се штите као жиг, а чија је основна карактеристика у томе што представљају тело друкчијег облика од познатих тела исте или сличне врсте.

---

359 Више о правилном графичком приказу музичког нотног записа види одлуку суда у случају: Shield Mark BV and Joost Kist h.o.d.n. Memex C-283/01. Доступно на следећем веб сајту:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d5d09ed45383164df1aafa8a30dffac4e9.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4OaheLe0?text=&docid=48435&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1839053>, 11.04.2013.

360 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 71.

361 Више о томе видети: Secrets of Intellectual Property: A guide for small and medium-sized exporters, International Trade Centre (ITC) & World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneva 2003, p. 56.

362 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 71.

363 Више о томе видети Одлуку суда на следећем веб сајту:

http://oami.europa.eu/legaldocs/boa/1998/EN/R0156_1998-2.pdf, 11.04.2013.

364 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.caslon.com.au/trademarkprofile11.htm>, 11.04.2013.

Подносилац захтева о регистрацији тродимензионалног жига, подноси дводимензионални приказ тродимензионалног знака (цртеж, слика или било која друга форма која може да се отштампа) опис, или и оба два.³⁶⁵ Дакле, тродимензионални знак приказан цртежом, мора бити изведен једноличним црним и јасно одређеним цртама без мрља, а може садржати рељефни приказ са осенчења како би жиг био представљен у појединости,³⁶⁶ а при том његова тродимензионалност је јасно видљива.

Жигови који представљају комбинација свих горе наведених знакова (речи, слова, слике, боје или комбинације боја и сл.) познати су као комбиновани жигови, а њихова функција је иста као и код осталих жигова. Заправо, реч је о жиговима које према природи састава, најчешће срећемо као комбинацију вербалних и графичких елемената.

2.5.3. Врсте жигова са аспекта титулара

У основи, жигови идентификују индивидуална предузећа као и порекло означених роба или услуга. Жигова са аспекта носиоца права, односно титулара могу бити индивидуални, колективни или жигови гаранција.

Индивидуални жиг је правно заштићен знак који у промету користи носилац, односно власник жига. Индивидуални жигови су робни и услужни жигови.³⁶⁷ Носилац индивидуалног жига може бити једно или више физичких или правних лица, на чије име је жиг регистрован код надлежног органа за регистрацију. Независно да ли жиг има једног или више носиоца или сувласника, он по свом карактеру остаје индивидуалан. Носилац права жига може бити само носилац тржишне активности, а не и правно или физичко лице које се не бави неком тржишном делатношћу или које не учествује у тржишном

---

365 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 71.

366 Више о опису подношења захтева о регистрацији тродимензионалног жига видети на следећем веб сајту: http://www.dziv.hr/prirucnici/hr_guidelines/hr/hrmrk_2_3_5_1.htm, 11.04.2013.

367 Америчко право познаје „жиг сертификат“ који се разликује од индивидуалног жига јер нема основну функцију жига и по својим својствима налази се између жига и знак квалитета. Овај жиг не користи носилац, него лице које га користи у промету с циљем да потврди порекло производа, састав, начин производње или квалитет производа или услуга. Више о томе: Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.152.

промету.³⁶⁸ Према томе, произвођач безалкохолна пића може заштити свој жиг за обележавање својих производа и тај жиг употребљава искључиво у ту сврху у тржишном промету.

За разлику од индивидуалних жигова, колективни жигови у теорији и пракси третирају се као посебан вид заједничке употребе робног или услужног жига и служе за обележавање робе или услуга више предузећа, компанија или других форми удружења. Колективни жигови су обично својина тих удружења (правна лица), а њихови чланови могу да користе колективни жиг за продају својих производа или давања својих услуга према унапред прописаним критеријумима који се односе на употребу колективног жига (стандарде квалитета).³⁶⁹ Дакле, сваки корисник колективног жига има право да користи тај жиг само на начин предвиђен општим актом о колективном жигу. Прописи који се односе на употребу колективних жигова требају бити укључени у захтев о регистрацији колективног жига, и о било каквој модификацији прописа треба обавестити надлежни орган за регистрацију жигова.³⁷⁰

Предност колективног жига је ефикасан начин не само за заједничко рекламирање роба или услуга које нуде, него и заједничко наступање на глобалном тржишту. Дакле, са колективним жиговима практично се операционализира заједнички интерес више лица на тржишту преко употребе једног истог жига.³⁷¹ Париска Конвенција у члан 7 bis став 1 предвиђа заштиту колективних жигова, „који припадају удружењима чије се постојање не противи закону земље порекла па и онда ако та удружења немају трговинског или индустријског предузећа.“ Даље, у ставу 3 истог члана, у оквиру заштите колективних жигова, предвиђено је да се не може одрећи ниједном удружењу чије се постојање не противи закону земље порекла, због тога што оно нема предузећа у земљи у којој се тражи заштита или што није установљено сходно законодавству те земље. Наиме, ово подразумева да колективни жиг могу заштитити не само домаће организације чији су чланови међусобно повезани заједничким пословним интересима, већ и стране такве

---

368 Janić M.: *Industrijska svojina i autorsko pravo*, Novinska ustanova-Službeni list SFRJ; Beograd, 1973, str.191.

369 *Making a Mark: An Introduction to Trademarks for Small and Medium-sized Enterprises*. WIPO publication No. 900, 2006, p.15.

370 *WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use*, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 69.

371 Пепељуговски В.: *Заштита на правата од индустријска сопственост од нелојална конкуренција*, Академик, Скопје, 2004, стр.40.

организације, без обзира на то да ли имају предузеће или радњу из којих потичу робе или услуге.³⁷² Париска конвенција овлашћује земље чланице Уније да одреде посебне услове под којима ће штитити колективни жиг на својој територији, као и да одбије ако је такав жиг противан јавном интересу те земље.³⁷³

Жиг гаранције или сертификатни жига је жиг који користи више привредних друштава под надзором носиоца жига, а који служи као гаранција квалитета, географског порекла, начина производње или других заједничких обележја робе или услуга тих привредних друштава.³⁷⁴ Дакле, жиг гаранције је жиг који га власник не користи у промету, већ га додељује на коришћење оним привредним друштвима који испуњавају унапред прописане услове општим актом о жигу гаранције. У многим земљама главна разлика између колективних и сертификатних жигова је у томе што ове прве користе посебне групе предузећа као што су чланови удружења, а сертификационе жигове може да користи свако ко поштује стандарде које је дефинисао власник сертификатног жига.³⁷⁵ Дакле, разлика је у томе да корисници колективних жигова формирају „удружења“, док код сертификатних жигова важи принцип „отвореног систем“.³⁷⁶ У том смислу, важан услов за регистрацију једног сертификатног жига јесте да лице које поднеси захтев за регистрацију је "надлежан да потврди" производом или услугом на коју се односи захтев.³⁷⁷ У пракси такав је пример са: „WOOLMARK“, знак квалитета којим се означава да је производ на ком се он налази састављен од 100% чисте вуне и испуњава строге специфичне услове израде које је поставила фирма WOOLMARK. Наиме, реч је о

---

372 Janjić M.: *Industrijska svojina i autorsko pravo*, Novinska ustanova-Službeni list SFRJ; Beograd, 1973, str.192;

373 Члан 7 bis став 2, Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

374 Дефиниција "сертификатног жига", није иста у свим земљама. У Сједињеним Америчким Државама, на пример, сертификатни жиг не може користити свако ко је у складу са дефинисаним стандардима, већ само предузећа која су овлашћена од стране власника жига гаранције да користи тај знак. Тако, у Сједињеним Америчким Државама, разлика између сертификатног жига и једног колективног жига је мања него у другим земљама, то се односи само на потребе ове две врсте ознака: сертификатни жиг односи се на одређеним стандардима производа или услуга, а колективни жиг односи се на чланство својих корисника у одређеној организацији. Види: WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 69.

375 Making a Mark: An Introduction to Trademarks for Small and Medium-sized Enterprises. WIPO publication No. 900, 2006, p.16.

376 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 69.

377 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 69.

регистрованом робном жигу (сертификатни жиг) фирме WOOLMARK у више од 140 земаља, а лиценца за производњу је дата произвођачима из 67 земаља.³⁷⁸

2.5.4. Друге врсте жигова

У стручној литератури и уопште у пракси, често наилазимо на врсте жигова које и поред неспорног факта да имају карактеристике и исти се идентификују у оквиру неке од горе наведених врста жигова, ипак имају своје посебности у односу перцепције крајњег потрошача. Реч је о евидентној егзистенцији врсте жигова у погледу степена њихове препознатљивости, начина њихове тржишне реализације (употреба) и места регистрације. И у осталим случајевима регистрације других врста жигова, важе иста правила као и код жигова које смо досад споменули, тако да се у пријави напомиње врста знака и при том се приложу графички прикази знакова који су јасани, прецизни, самосталани, лако доступљиви, трајани и објективни.³⁷⁹

2.5.4.1. Степен њихове тржишне препознатљивости

Тржишна препознатљивост трговачких марки се темељи не само на њиховој препознатљивости и одличној репутацији на тржишту, него и на високој вредностиу материјалном смислу. Реч је о категорији жигова о којој у теорији енглеског говорног подручја уобичајено се користе називи: „reputated“, „well-known” and “famous trademarks”.³⁸⁰

Врло често за означавање познатог производа или услуга у пракси се користи термин „бренд“. Са правног теоријског аспекта, то није оправдано, јер брендови нису производ и услуга, него скуп вредности (лого, симбол, квалитет, начин промоције и слично) перцепција и вредновање које се ствара у глави потрошача, они су лични и емотивни

---

378 Making a Mark: An Introduction to Trademarks for Small and Medium-sized Enterprises. WIPO publication No. 900, 2006, p.16.

379 Више о томе видети пресуда ЕС у предмету: „Ralf Sieckmann C-273/00”. Доступна на следећем веб сајту: <http://oami.europa.eu/en/mark/aspects/pdf/JJ000273.pdf>, 14.04.2013.

380 Soutoul F., Bresson J. P.: Well known and Famous trademarks in France, Country Correspondents, Word Trademark Review, January/February 2008.

одраз потребе потрошача. Дакле, разлика је у томе да се право на жиг стиче, док се бренд ствара.

У теорији, сагласно интензитету препознатљивости, жигови се категоришу као „добро познати“, „славни жигови“ и/или чувени жигови. Марковић сматра да је реч је о заштићеним робним знаковима који су дуготрајном и успешном употребом у привредном промету стекли највиши ниво репутације и код већинског дела популације стекли статус симбола који у себи обједињује комплексна афирмативна значења, и која уживају правно гарантовану јединственост на тржишту.³⁸¹

У правној теорији можемо срести и шира разматрања по односу овог питања. Тако, Златовић сматра да је евидентна егзистенција неколико степена препознатљивости жигова, и то:³⁸²

- „Познати жигови“ (known)- који нису добро познати, али су познати у неком мањем степену од добро познатих жигова и уобичајено су позната само у ужем пословном или стручном кругу;
- „Добро познати жигови“ (well known) - жигови који су достигли одређени релевантан степен препознатљивости;
- „Угледни жигови“ – који немају високи степен познатости, не као славни жигови, али уживају адекватан високи углед у одређеном кругу јавности којем су познати, и
- „Славни жигови“ - посебна категорија у оквиру познатих жигова, са изразито високим ступенем препознатљивости.

Имајући у виду просторни оквир и интерес питања које је предмет проучавање овог рада, од посебног значаја за даље разматрања и проучавања је узајамни однос, разлике и засебне карактеристике које постоје између појмова „добро познатих жигова“ и „славних жигова“.

Ове категорије трговачких марки, имају две заједничке карактеристике по којима се разликују од осталих трговачких марки.

---

381 Марковић С.: Начело специјалности жига и забрана разводњавања чувеног жига, правноекономско тумачење, *Анали ПФБ* 1/2011, стр. 36.

382 Zlatović D., *Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova*, *Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij.* (1991) v. 28, br. 1, 2007.

Прва карактеристика „добро познатих“ (ноторних) или „славних трговачких марки“ (реномираних) односи се на чињеницу да за њих не важи начело специјалности марке. То значи да никоме није допуштено да користи исти знак за обележавање било које врсте робе, јер сматра се да би то резултирало „разводњавањем“ жига.³⁸³ Ово је сасвим оправдано, у циљу да се избегне забуна на тржишту, посебно ако се узме у виду њена репутација и вредност.

Друга карактеристика истиче економску вредност и функцију „добро познатих“ или „славних“ жигова, што представља допунски мотив и разлог да њихов титулар преузме адекватне мере заштите. Циљ тих мера је повећање ефикасности тржишта путем смањења асиметрије информисаности између понуђача и потражилаца робе.³⁸⁴ Дакле, није случајно што се овим жиговима признаје већа правна заштита од осталих жигова.

Када је реч о утврђивању разлике између појма „добро познате трговачке марке“ и „славне трговачке марке“, јасно разграничење и дефинисање није предвиђено ни у једној међународној конвенцији или уговору, нити у националним законима и другим прописима у вези са тим законима којима се регулише питање трговачких марки, а још мање уједначавање и приближавање ставова и мишљења која постоје у правној теорији и судској пракси.³⁸⁵

Концепт „добро познатих жигова“ је први пут успостављен 1925. године, када су одређени и принципи његове заштите.³⁸⁶ Принципи заштите су предвиђени у члану 6-bis Париске Конвенције³⁸⁷, која предвиђа да се Земље чланице обавезују, *ex officio* ако законодавство Земље Уније то допушта или на тражење заинтересованог, одбију или

---

383 Марковић С.: Начело специјалности жига и забрана разводњавања чувеног жига, правноекономско тумачење, *Анали ПФБ* 1/2011, стр. 36.

384 Марковић С.: Начело специјалности жига и забрана разводњавања чувеног жига, правноекономско тумачење, *Анали ПФБ* 1/2011, стр. 35.

385 Zlatović D., *Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova*, *Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij.* (1991) v. 28, br. 1, 2007 citirano spored: Piotrowska, *Renomowane znaki towarne i ich ochrona*, Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa, 2001., str., 13.

386 Qing X.: *Protection of Well-Known Trademarks the Comparision of Trademark Examination Standards and Trademark Law Systems between Japan and China*, Trademark Office, State Administration for Industry and Commerce (SAIC), People's Republic of China. Доступно на следећем веб сајту: http://www.jpo.go.jp/torikumi_e/kokusai_e/asia_ip_e/pdf/jpo/2002_china.pdf, 27.02.2013.

387 Члан 6 bis, Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

пониште регистровање и забране употребе фабричког или трговачког жига који представља репродукцију, подражавање или превод, тако извршен да може створити пометњу са неким жигом који је у наведеној земљи несумњиво познат. На исти начин приступиће се и када битни део жига представља репродукцију једног таквог добро познатог жига. Даље, у ставу 2 истог члана, Конвенција предвиђа да Земље Уније могу предвидети: „Најкраћи рок од пет година за тражење брисања таквог жига, рачунајући од дана регистрације“. Забрана употреба таквог жига или тражење за његово брисање, сагласно ставу 3 истог члана „...се не односи на жигове регистроване или употребљиване злонамерним понашањем“.

На ову одредбу надовезује се и члан 16 став 3 ТРИПС Споразума који представља допуну и проширење члана 6 bis Париске конвенције, која ће се примењивати „mutatis mutandis и на услуге које нису сличне онима за које је регистрован жиг, под претпоставком да би употреба тог жига у вези с таквом услугом могла упућивати на повезаност између таквих услуга и носиоца регистрованог жига, и под претпоставком да би интерес носиоца регистрованог жига могао да претрпи штету таквом употребом.“³⁸⁸

На међународни ниво, значајан искорак у погледу заштите добро познатих жигова је постигнут 1999. године, усвајавањем Заједничке препоруке (Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks) која у члану 2 садржи критеријуме помоћу којих се може утврдити да ли конкретан жиг може уживати третман добро познатог жига или не, у конкретној држави чланици. Критеријуми се односе на:³⁸⁹

- Степен познавања и препознавања жига у релевантном сектору јавности;
- Трајање, опсег и географско подручје употребе жига;
- Трајање, опсег и географско подручје промоције знака, укључујући рекламирање, публицитет и презентација, на сајмовима или изложбама, робе и / или услуга на које се примењује знак;

---

388 Члан 16 став 3: Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, The TRIPS Agreement is Annex 1C of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, signed in Marrakesh, Morocco on 15 April 1994. Доступан на следећем веб сајту: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm0_e.htm, 27.02.2013;

389 Део 1, Члан 2 став 3, Whether a Mark is a Well-Known Mark in a Member State, (Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks). Доступан на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/about-ip/en/development_iplaw/pub833-03.htm#P219_16883, 08.01.2012.

- Трајање и географско подручје регистрације и/или било пријава за регистрација знака, до те мере да одражавају коришћење или признање жига;
- Евиденција успешног спровођења заштите жиговног права, у мери у којој је знак препознатлив као добро познат са стране надлежних органа и
- Вредност знака.

Критеријуми су егземплификатно набрајани и служе као путокази, а не као предуслови, јер одлука да ли је конкретни жиг добро познат зависи од околности конкретног случаја. То подразумева да у неким случајевима сви наведени критеријуми могу бити релевантни, а у другим случајевима може бити релевантан само неки од њих или ниједан, па одлучујући критеријум може бити, на крају, неки ван свих горе већ наведених.³⁹⁰

Даље, у ставу 3 истог члана путем негативне енумерације, предвиђени су услови за утврђивање добро познатог жига који држава чланица неће тражити, а то су:³⁹¹

- Да је жиг коришћен у држави чланици, или да је жиг регистрован, или да захтев за регистровање жига поднет у или у вези, чланице државе;
- Да је жиг добро познат у држави чланици, или да је знак регистрован или да је захтев за регистровање жига поднет у или у вези, било које јурисдикције од држава чланица, или
- Да је жиг добро познат широј јавности у држави чланици.

Дакле, према цитираном члану 2, Заједничке препоруке, доказивање да је жиг добро познат пада на терет носиоца жига, који мора прибавити све информације којима ће доказати своје тврдње, а надлежно тело мора узети у обзир све те информације како би се доказало да је жиг добро познат.

Из наведеног може да се закључи да добро познати жиг има право на заштиту државе чланице барем од времена када је жиг постао добро познат у држави чланици, што

---

390 Члан 2 став 1 алинеја С), Joint Recommendation Concerning the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet, (Publication 833) was adopted at a joint session of the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) at the Thirty-Sixth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO (September 24 - October 3, 2001).

391 Члан 2 став 3, Determination of Whether a Mark is a Well-Known Mark in a Member State, (Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks) . Доступан на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/about-ip/en/development_iplaw/pub833-03.htm#P219_16883, 08.01.2012.

значи да држава чланица није обавезана да штити међународно познатог жига, ако тај жиг није добро познат у тој држави или је познат али не добро познат.³⁹²

Према члану 4, Заједничке препоруке, без обзира на робе и/или услуга за које се жиг користи, је предмет захтева за регистрацију или је регистрован, тај жиг ће се сматрати да је у сукобу са добро познатим жигом у случају када тај жиг или његов суштински део, представља репродукцију, имитацију, превод, или транслитерацију познатог жига, и где најмање један од следећих услова је испуњен:

- Употреба тог жига упућивало би на повезаност те робе и/или услуга за које се жиг користи, је предмет захтева за регистрацију, или је регистрован и носитељ добро познатог жига, па постоји веројатност да буду повредени његови интереси;
- Постоји веројатност да употреба тог жига могла би на непоштен начин нарушити или умањити особитог карактера добро познатог жига;
- Употреба тог знака проузроковало би неправедну предност у односу особитог карактера добро познатог жига.

У том контексту, а у складу са чланом 6 bis Париске Конвенције, носилац добро познатог жига има право да поднесе захтев о доношењу одлуке меродавног тела, о забрани примене жига, који је у конфликту са добро познатим жигом, у периоду који не може да буде краћи од пет година, почев од дана када је носилац добро познатог жига сазнао за употребу тог жига којим се његово право повређује.

У компаративном праву националних законодавствима не постоји уједначеност критеријума и предуслова које детерминирају разлику између добро познатог жига и славног жига. Наиме, реч је о индивидуалном приступу конкретне државе при таксативном набројавању тих критеријума и предуслова, што подразумева и различита правна решења поводом овог питања у националним законодавствима.

У неким законодавствима³⁹³ предвиђено је да се квалификација конкретног жига као добро познат или чувен, врши путем јавне анкете и поред постојања одређених

---

392 Zlatović D., Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij. (1991) v. 28, br. 1, 2007.

393 Овај проценат варира од државе до државе, па тако у Немачкој је потребно да су више од 40% анкетираних људи упознато са жигом, да би се он прогласио добро познатим, а над 80% да би се сматрао

негодовања и сумње у вези веродостојности примене ове методе евалуације. У том смислу у члану 2 став 2 Заједничке препоруке, предвиђа се да је од суштинског значаја да релевантна јавност на коју се испитивање спроводи, обухвати, али не и да се ограничи на:

- Праве и/или потенцијалне потрошаче врсте робе и/или услуга на које се жиг односи;
- Особе укључене у канале дистрибуције врсте роба и/или услуга на које се жиг односи, и
- Пословне кругове који баве се врстом робе и/или услуга на које се жиг односи.³⁹⁴

Уједначеност и хармонизација у вези утврђивања критеријума којима се одређује да ли конкретан жиг ужива правни третман добро познатог жига или славног жига, не постоји чак ни у правној теорији и судској пракси, али у сваком случају је неспорно да дају значајан допринос у смеру разграничавања њихове засебне карактеристике. Наиме, сасвим природно намеће се потреба њиховог посебног проучавања и анализе.

Када је реч о добро познатим жиговима, у теорији постоје неколико доктринарних ставова који се темеље на следећим конкретним начелима.³⁹⁵

Прво гледиште, заснива се на начелу територијалности, сагласно коме је такав жиг добро познат домицилном подручју, без обзира на његову раширеност и степен познатости изван граница домаће државе. Наиме, реч је о жигу са широком препознатљивошћу од стране укупне популације конкретне државе, независно од

чувеним (Berlit, W., *Das neue Markenrecht*, 3. Auflage, Verlag C.H.Beck, München, 1999., str.16.-17.).

У Француској се у обзир узимају и други увјети, а успут и да буду добивени резултати који показују како је 20% или више анкетираних особа упознато с робним жигом, да би био оцијењен као добро познат (Bertrand, A.R., *French Trade Trade mark Law: From the Well-Known Brand to the Famous Brand*, EIPR, br.4/93, 56).

У Италији, уколико резултати анкете показују да је 70% или већи постотак шире јавности упознат с робним жигом, тада ће исти постотак бити довољан да би наведени робни жиг био проглашен за добро познатим.

(Sena, G., *Il Nuovo Diritto Dei Marchi*, seconda edizione, GiuffrèEditore, Milano, 36.) Цитирано код: Zlatović D.: *Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova*, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij. (1991) v. 28, br. 1, 2007.

394 Члан 2 став 2, *Determination of Whether a Mark is a Well-Known Mark in a Member State*, (Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks). Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/about-ip/en/development_iplaw/pub833-03.htm#P219_16883, 08.01.2012.

395 Zlatović D.: *Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova*, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij. (1991) v. 28, br. 1, 2007, цитирано према: Vlašković: *Pravna zaštita slavnih žigova*, Savezni zavod za patente – Pronalazaštvo, Beograd, 1992., str. 30.

структуре популације, односно њихове старосне границе, друштвеног статуса, степена образовања, потрошачке моћи и слично.

Према другом гледишту, изостаје прецизно одређење познатих жигова, па се сматра да су то жигови који поред степена познатости имају статус јединог знака, па се због тога добија општа представа о њиховој посебности и јединствености. Међутим, Златовић сматра да на тржишту постоје и они жигови који немају јединственост у њиховој појавности, али се ради о посебно познатим жиговима, међусобно различитим по степену препознатљивости и карактеристичним по мањем степену доминантности, односно жигови који су познати само ужем кругу јавности или конкретној струци.

Што се тиче славних жигова, у правној теорији жиговног права егзистирају четири кључна критеријума која, уколико одређени жиг испуњава, онда ужива третман славног жига.

Први критеријум, се односи на доминантност жига на тржишту, односно поседује високи степен препознатљивости код свих потрошача, а не само код оних потрошача којима је конкретан производ који носи тај жиг намењен.

Други критеријум, подразумева јединственост жига на одређеном тржишту, односно да се ради о једином таквом жигу. Овај критеријум не захтева строго испуњавање, него довољно је само да га јавност перципира као жиг одређеног носиоца.³⁹⁶

Трећи критеријум односи се на његову изворност, посебност или оригиналност. Сматра се да су они жигови који због свог садржаја или облика имају нешто ново и јединствено.

Четврти и последњи критеријум се односи на углед жига у јавности, односно перцепцији коју потрошачи имају о том жигу. Овај критеријум може се заснивати на рангу и старости компаније, њеној величини, техничко-техолошким достигнућа производње и слично.

Важно у вези ових критериума, је да они не морају бити кумулативно испуњени, јер у ситуацији да неки жиг не испуњава један од наведених критериума, изразита

---

396 Baumbach-Hefermehl, Warenzeichengesetz, 12.Aulge, Muenchen, 1985, str. 982. Цитирано код: Zlatović D.: Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij. (1991) v. 28, br. 1, 2007.

интензивност осталих критеријума може ипак тај жиг уврстити у реду чувених или славних жигова.

Наиме, реч је о жиговима који су дубоко утемељени у свести широј јавности и исти подсећају на конкретни производ или место њихове производње. Славни жиг, не само што означава име производа или порекло производа, него се трансформише у појам који означава предмет за задовољавање неке потребе. Њихова заједничка карактеристика је да назив жигова ових производа постаје синоним за конкретни производ.

Јасна дефиниција у вези одређивања који жиг ужива третман добро познатог и-или славног жига изостаје чак и у судској пракси. У основи њиховог одређивања темеље се општи закључци, па реч је о одређеним жиговима са посебном рекламном моћи, светског значаја, доминантне моћи означавања уз дуготрајну употребу и жиговима са интензивном рекламом, јединственост знака, односно чињеница да је једини такав на одређеном тржишту.³⁹⁷ Све ове карактеристике утичу на препознатљивости жига на националном, регионалном и глобалном тржишту, што подразумева да је њихов утицај на вредност жигова неспоран.

Британска консалтинг компанија Interbrand Group сваке године објавља ранг листу 100 највреднијих светских жигова, а у прилог следи табеларни преглед рангирања најбољих 20 највреднији жигова за 2012. годину, са податцима за њихов успон или пад у односу претходне две године.

---

397 Zlatović D.: Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij. (1991) v. 28, br. 1, 2007.

Табела бр. 9

Најбољи глобални брендови у 2012. години и њихов раст упоредено
 са 2010. и 2011 године

Ранг у 2012	Ранг у 2011	Ранг у 2010	Бренд	Држава	Индустрија/сектор	Вредност на бренд (\$м.)	Раст вредности во 2012 во однос на 2011 (%)
1	1	1	Coca Cola	САД	Пића	77,839	8
2	8	17	Apple	САД	Електроника	76,568	129
3	2	2	IBM	САД	Бизнис услуге	75,532	8
4	4	4	Google	САД	Интернет услуге	69,726	26
5	3	3	Microsoft	САД	Компјутерски софтвер	57,853	-2
6	5	5	GE	САД	Различито	43,682	2
7	6	6	mcDONALD'S	САД	Ресторани	40,062	13
8	7	7	Intel	САД	Електроника	39,385	12
9	17	19	Samsung	Јужна Кореја	Електроника	32,893	40
10	11	11	Toyota	Јапан	Аутомобилство	30,280	9
11	12	12	Mercedes- Benz	Немачка	Аутомобилство	30,097	10
12	15	15	BMW	Немачка	Аутомобилство	29,052	18
13	9	9	Disney	САД	Медије	27,438	-5
14	13	14	Cisco	САД	Бизнис услуге	27,197	7
15	10	10	HP (Hewlett-Packard)	САД	Електроника	26,087	-8
16	16	13	Gillette	САД	Широка потрошња	24,898	4
17	18	16	Louis Vuitton	Француска	Луксуз	23,577	2
18	20	22	Oracle	САД	Бизнис услуге	22,126	28
19	14	8	Nokia	Финска	Електроника	21,009	-16
20	26	36	Amazon.com	САД	Интернет услуге	18,625	46

Извор: Interbrand Group³⁹⁸

На крају, можемо да закључимо да су сви славни жигови добро познати жигови, али не и да су сви добро познати жигови славни жигови.³⁹⁹ Разлика је у томе што се познатим жигом одређује знак који је познат значајним делом релевантној јавности, а који служи за

398 Interbrand је Британска консалтинг компанија за креирање и менаџирање вредност жигова уз њихово постављање на централно место у бизнис стратешке циљеве. Више о овоме видети на следећем веб сајту: <http://www.interbrand.com/en/about-us/Interbrand-about-us.aspx>, 27.02.2013.

399 Rychlicki T., Famous and wellknown trademarks the state of play“, доступно на следећем веб сајту: <http://www.iam-magazine.com/issues/article.ashx?g=501959ff-689f-4ba3-b5d2-9719dca3ba8a>, 17.04.2013.

означавање одређене врсте производа или услуга⁴⁰⁰, али у начелу није пријављен нити је регистрован као жиг. То што жиг није регистрован или се не користи за конкретну територију где је познат, не значи да не може да се тражи његова заштита.⁴⁰¹ Славни жиг је знак који је општопознат за обележавање робе, односно услуга на тржишту и у исто време ужива такав углед на тржишту да постаје симбол квалитета и ужива заштиту независно од производа или услуга за које је регистрован, па трећа особа не би могла да користи знак исти или сличан чувеном жигу ни за производе односно услуге друге врсте од оних за које се користи чувени жиг. При том, важно је нагласити да славни жигови уживају већи углед од добро познатих жигова, па у складу са тим је и шири опсег правне заштите у случају њивове неовлашћене употребе са неконкурентном робом или услугом.⁴⁰² Ово је сасвим разумљиво, имајући у виду вредност жига због репутације и углед који има у јавности и представља симбол квалитета, па су потрошачи увек спремни да више плате за производ којег они препознају као такав у очекивању да ће испунити њихове жеље.

Када је реч о правној заштити добро познатих жигова у односу назива домена, члан 6 Заједничке препоруке предвиђа: „добро познати жиг има право на заштиту у односу домене који садрже цели назив или његов битан део, представља репродукција, имитација, превод, или транслитерација добро познатог жига, а назив домена је регистрован или употребљен у злој вери“. Наиме, за титулара права добро познатог жига ово подразумева овлашћење да тражи, одлуком надлежног органа, да поништи регистрацију домена који је супротан добро познатом жигу или да се право домена упише на његово име.⁴⁰³

---

400 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://bs.scribd.com/doc/37686280/Autorsko-Pravo>, 17.04.2013.

401 Како се ствара жиг- увод у жигове за мала и средња предузећа“, превод: Институт за интелектуалну својину Босне и Херцеговине, © СОИС, бр. 1, 2008, стр.19.

402 Zlatović D.: Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij. (1991) v. 28, br. 1, 2007.

403 Члан 6 став 1, Conflicting Domain Names, (Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks). Доступно на на следећем веб сајту:

http://www.wipo.int/about-ip/en/development_iplaw/pub833-03.htm#P219_16883, 08.01.2012.

2.5.4.2. Опсег употребе жигова

У теорији и пракси можемо срести и поделу жигова према опсегу њихове употребе. Постоје општи и специјализовани жигови. Реч је о жиговима које произлазе један од другог, односно под општим жигом уобичајено је егзистентно више специјализованих жигова, тако на пример, „OPEL“ је општи жиг, док су специјализовани жигови „ASTRA“, „CORSA“ и „KADET“.⁴⁰⁴

2.5.4.3. Место регистрације

Према критеријуму места регистрације, жигови се деле на националне или међународне (наднационални) жигови.

Национални жигови су знаци којима се признаје правна заштита искључиво на територији надлежног органа који је одобрио ту заштиту, односно одобрио регистрацију конкретног жига, независно да ли је подносилац захтева за регистрацију домаће или стране физичко или правно лице.

За разлику од националних жигова, наднационални жигови имају међународни карактер, јер се њихова регистрација врши на основу Мадридског аранжмана о међународном регистровању жигова, а заштита се остварује на територији више држава, односно на територији свих чланица Аранжмана.

Према члану 6 Мадридског аранжмана, „регистровање неког жига код међународног бироа врши се за 20 година, са могућности обнављања...“. Међународни жиг постаје наднационални по истеку пет година од дана међународног регистровања, што подразумева да ово регистровање постаје независно од жига регистрованог у земљи порекла.⁴⁰⁵

---

404 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://artxp.eu/reklama/bugas/klasifikacia-targovski-marki/>, 15.03.2013.

405 Мадридски аранжман предвиђа резерве овог решења. Више о томе видети: члан 6 став 3 и 4 Мадридског аранжмана.

Поводом доношења Регулative Савета (ЕЗ) бр. 40/94, у оквиру ЕЗ (данас ЕУ) успостављен је комунитарни жиг. Право на подношење пријаве за комунитарни жиг имају поред припадника земаља чланица ЕУ и припадници Париске Уније, чланице Светске трговинске организације као и припадници других земаља на основу принципа реципроцитета.⁴⁰⁶

2.5.4.4. Номинативни жигови

Номинативни жигови су посебна врста жигова који садрже име неког лица (носиоца или другог лица) или назив имања, односно приватног поседа (рецимо, замка у Француској где се производи одређена врста вина).⁴⁰⁷

У првом случају, реч је о жиговима који садрже лична имена. Карактеристика ових жигова је да они приликом употребе постају препознатљиви код својих потрошача, који то лично име перцепирају са аспекта идентификације конкретног производа или услуга и уобичајено везују за конкретног произвођача или предузећа, па током времена само лично име које се користи као назив жига губи свој лични карактер. Уобичајено у пракси, често се користе лична имена познатих личности. Притом, важно је нагласити да при подношењу пријаве за регистрацију жига, неопходно је приложити и писмену сагласност лица чије се име наводи у самој пријави а представља жиг за који се тражи правна заштита.

У другом случају, када је реч о праву коришћења назива имања, власник поседа не може дати сагласност другом лицу да користи назив његовог поседа као жиг за обележавање његове робе или услуга, осим у случају када истовремено уступа и посед чији назив представља заштићени жиг.⁴⁰⁸

---

406 Cemalović A.: *Autorsko pravo-skripta*, str. 13, доступно на Portal за правнике studente права BiH: WWW.BH-PRAVNICI.COM и <http://bs.scribd.com/doc/37686280/Autorsko-Pravo>, 17.04.2013.

407 Бесаровић В.: *Интелектуална својина*, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.162.

408 Zanella C.: *Les marques nominatives*, Paris, 1995, pp. 14. цитирано код: Бесаровић В.: *Интелектуална својина*, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.163.

2.5.4.5. Интернет домен имена

Теорија савременог жиговног права у задњих неколико година, у оквиру врста жигова уврстава и интернет домен имена, односно интернет адресе.

У том смеру, Бесаровић сматра да „интернет адреса се не може одвојити од садржаја информације, а ако се информација односи на привредну делатност, онда адреса добија функцију привредног обележја, сличног жигу или фирми предузећа“.⁴⁰⁹

Реч је о врсти жигова чија је основна функција обележавање интернет простора где се одвија тржишни промет роба или услуга, односно простор где се може наћи више информација у вези власника, односно произвођача тих роба или услуга.

2.6. Услови правне заштите жига

Само онај знак⁴¹⁰ који испуњава материјално правне и формално правне услове може уживати правну заштиту жига.

Постоје две групе услова о заштити знака као жиг.⁴¹¹

Прва група услова, односи се на дистинктивност знака, односно његову подобност за разликовање роба и услуга као основне функција жига, како и могућност да се знак може графички представити како би био приметљив за просечног потрошача, а у контексту остваривање своје функције.

Дистинктивни карактер знака подразумева да се он може заштитити као жиг само уколико је подобан за разликовање роба и услуга у привредном промету.⁴¹² У том смеру, Јанић сматра да је неподобан за разликовање робе или услуга у привредном промету, сваки знак који је не само идентичан, него и сличан са неким другим већ заштићеним жигом. Наиме, дистинктивност знака јавља се као услов за регистрацију жига, односно

---

409 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.167.

410 Реч је о знацима који садрже лична имена, слова, бројеве, фигуративне елементе и комбинације боја, као и било која комбинација таквих знакова који служе за обележавање роба и услуга у промету и њихово разликовање од сличних роба или услуга. Види: члан 15 став 1 ТРИПС Уговора.

411 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 71.

412 Јанић М.: *Индустријска својина и ауторско право*, Новинска установа службени лист СФРЈ, Београд 1973, стр. 171.

услов за стицање правне заштите. Ово решење је познато у Француској, Немачкој, Аустрији, Македонији, Србији и другим земљама. Ипак, постоје и законодавства као што су САД где дистинктивност знака није услов за стицање правне заштите жига, већ се она може стећи накнадно, на основу употребе жига у промету, у континуитету последњих 5 година пре датума подношења захтева за признање његове дистинктивности.⁴¹³

Утврђивање дистинктивног карактера знака уобичајено претставља проблем, из простог разлога што не постоје егзактне мере за утврђивање степена дистинктивности.⁴¹⁴ Питање о сличности жига је фактичко питање. У случају спора, суд је надлежан да цени као и свако друго фактичко питање, при том стављајући се у положај просечног потрошача и имајући у виду интерес свих учесника у тржишном промету. Дакле, при оцењивању дистинктивност знака, суд поступа посебно у сваком појединачном случају. Према Јанић, суд треба да има у виду, не само елементе које сачињавају жиг, него и остале чињенице које не улазе у оквир елемента које сачињавају жиг, као што је паковање производа, цена итд. При евалуације степена дистинктивности, увек се мора имати у виду роба и услуга за које се знак користи и при том потребно је узети у обзир следеће критеријуме: својства која су карактеристична за жиг као што је његов дескриптивни карактер, удео жига на тржишту, интензитет, географски обухват, трајање коришћења жига, износ рекламних трошкова у вези са жигом, део заинтересоване јавности која сматра да су роба или услуге повезане са одређеном компанијом због жига, изјаве које даје привредна комора и друге стручне организације.⁴¹⁵

При утврђивању дистинктивности знака, важно је утврдити да ли је конкретни знак нов за исте или сличне врсте роба и услуга, при том имајући у виду начело специјалност и јединственост марака.⁴¹⁶

---

413 Закон о жиговима САД-а из 1946. Више о томе видети на следећем веб сајту:

http://www.uspto.gov/trademarks/law/Trademark_Statutes.pdf, 15.04.2013. Public Law 79-489, Chapter 540, Approved July 5, 1946; 60 STAT. 427

414 Варга Љ.: Услови за стекнување на право на трговска марка, Право на индустријска сопственост – избор на текстови, Правен Факултет „Јустинијан Први“ Скопје, Центар за образование за индустријска сопственост, Скопје, 2003, стр.167;

415 Доступно на следећем веб сајту:

http://www.zis.gov.rs/upload/documents/pdf_sr/pdf/seminari/Seminari_za_organe_sprovođenja_IS/Prezentacija_sudovi/Slicnost%20i%20verovatnoca%20dovodjenja%20u%20zabunu.pdf, 15.04.2013.

416 Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустријска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 248.

Од особитог значаја при оцени дистинктивности, је да знак буде оригиналан, и да при том не садржи речи које се користе у свакодневни говор као што су: вода, вино, ракија, јер се у том случају ради о знаку који представља генеричку ознаку, а не робни жиг. Исто тако, знак не сме бити од описног карактера, јер у том случају не може имати дистинктиван карактер. Описни или дескриптивни знаци, су знаци којима се означава неко својство робе као што је квалитет, вредност, место, начин, или време производње, функција и намена, састав или било која друга карактеристика роба или услуга. Описни знаци исто као и генирички знаци не могу бити предмет искључивог права коришћења само одређених субјеката,⁴¹⁷ из разлога што они само пружају информације потрошачима о својствима производа која су опште позната, разумљива и јасна.

Ипак, постоји једна претходна категорија знакова који нису описни, али су сугестивни, који се односе на конкретни производ или његову намену. Разлика са описним жиговима је у томе што код сугестивних жигова потрошач треба да схвати разлику која постоји између марке и конкретног производа, односно квалитет, састојке или карактеристике производа.⁴¹⁸ Ови знаци уживају правну заштиту жига.⁴¹⁹

Члан 6 quinquies В-2 Париске Конвенције,⁴²⁰ предвиђа да „неће моћи да се одбије регистрација, нити поништај фабричког или трговачког жига осим у случају када су без икакве дистинктивне особине или искључиво састављени од знакова или обележја која би могла послужити у трговини да означе врсту, квалитет, количину, намену, вредност, место порекла производа или време произвођења, или су постали уобичајени који у обичном говору или у редовним и сталним навикама трговине земље где је заштита тражена.“ У том смеру, Варга сматра да речи које се користе у свакодневном говору или називи предмета који су у свакодневној употреби имају низак степен дистинктивности, што није случај са називом роба и услуга који нису повезани са значењем речи, па при том наводи пример са трокраком звездом Мерцедеса или „Nike“, реч која означава конкретног

---

417 Trnavorić G.: Skripta iz Autorskog prava: dostupno na: <http://bs.scribd.com/doc/37686280/Autorsko-Pravo>, 15.04.2013.

418 Heath E. J., Tanski J. M.: Drawing the Line Between Descriptive and Suggestive Trademarks, Commercial & Business Litigation, Volume 12, Number 1, Fall 2010.

419 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 72.

420 Више о томе видети на следећем веб сајту:

http://www.wipo.int/treaties/en/ip/paris/trtdocs_wo020.html#P174_27991, 11.04.2013 и

http://www.ziscg.me/doc/medjunarodne_konvencije/9.4.1.pdf, преузето на 11.04.2013.

произвођача а при том оно што производи не асоцира на саму реч. При оцени степена дистинктивни, значајна је и релација која постоји између жига и роба или услуга која се обележавају тим жигом. Такав је пример са жигом „Apple“ (јабука) који не би имао дистинктивни карактер кад би се користио за обележавања јабуке, али има дистинктивне особине кад је реч о обележавању компјутера.

У даљем тексту Париске Конвенције, конкретније члан 6 quinquies C-1) предвиђа да при оцени да ли је жиг подобан за заштиту, узимају се у обзир све ставарне околности, а нарочито трајање употребе жига. Са друге стране, члан 5 C-1) предвиђа да: „Ако је у некој земљи употреба регистрованог жига обавезна, регистровање може бити поништено само након истека правичног рока, уколико заинтересовани не оправда узроке свог нерада.“ Ово подразумева да употреба знака у промету може довести до тога да знак постане дистинктиван, док неупотреба може проузруковати да постане недистинктиван па чак и да престане право жига.

Треба нагласити да употреба знака није услов за његову заштиту као жига, него његова неупотреба може довести до престанка право заштите жига. У теорији и пракси све је више присталица оваквог гледишта, са образложењем да живимо у времену када је цели свет преплављен са домаћим и међународним жиговима и да је постало веома тешко пронаћи нови, већ нерегистровани знак.⁴²¹

Ипак, поред става да се захтев за регистрацију подноси пре него што жиг почне да се користити, постоје и земље где службена регистрација жига није могућа без подношења доказа да се жиг већ користи у одређеном периоду који је унапред прописан (нпр. САД).⁴²² Дакле, из тих разлога употреба следећих симбола „®“ (означава регистроване знакове), „™“ (означава нерегистроване робне знакове) и „^{SM}“ (означава нерегистроване услужне знакове, представља погодан начин да је одређени знак заштићен и да буду упозорени на могућу повреду или кривотворење знака.

Други услов за регистрацију жига односи се на то да се знак може графички представити и да се правна заштита одобрава одређеном жигу за одређену врсту роба или

---

421 Janić M.: *Industrijska svojina i autorsko pravo*, Novinska ustanova službeni list SFRJ, Beograd 1973, str. 176.

422 „Како се ствара жиг- увод у жигове за мала и средња предузећа“, превод: Институт за интелектуалну својину Босне и Херцеговине, © СОИС, бр. 1, 2008, стр.17;

услуга, односно да се жиг може састојити од речи, слогана, слова, бројева, слика, слогана итд.⁴²³

Трећи услов предвиђа да се правна заштита одобрава једном жигу само за одређену врсту производа или услуга, у супротном жиг се не може користити самостално, јер је његова основна функција да индивидуализира робу и да означава њено порекло. Ово подразумева да други привредни субјекат може користити знак који је исти или сличан регистрованом жигу, под условом да се ради о другој врсти робе или услуга.⁴²⁴

Још прецизније од Париске конвенције, критеријуми о одбијању и регистрацији жига, предвиђени су у Директиви 89/104 (ЕЗ), где је сваки разлог обухваћен посебним тачкама.

Друга група услова односе се на штетне ефекте жига, а обухвата случајеве када жиг има преварни или збуњујући карактер или је супротан јавном поретку или моралним принципима.⁴²⁵ Наиме, реч је о негативној еnumerацији разлога који према својој тежини су систематизовани у две категорије и то: апсолутни разлози или релативни разлози за одбијање регистрације знака.

2.7. Апсолутни разлози за одбијање захтева

Апсолутни разлози одбијања захтева за регистрација знака су у функцији заштите јавног интереса и односе се на све знакове, независно од тога о којој врсти робе или услуга је реч, а о томе *ex officio* брине надлежни орган за регистрацију жигова.

Дакле, апсолутни разлози због којих знак не може да стекне својства жига су када знак:

- Је противан закону, јавном поретку или прихваћеним моралним принципима;
- Не може бити графички приказан;

---

423 Trnavci G.: Skripta iz Autorskog prava. Доступно на следећем веб сајту:
<http://bs.scribd.com/doc/37686280/Autorsko-Pravo>, 15.04.2013.

424 Trnavci G.: Skripta iz Autorskog prava. Доступно на следећем веб сајту:
<http://bs.scribd.com/doc/37686280/Autorsko-Pravo>, 15.04.2013.

425 WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO, No. 489 (E), 2008, p. 72.

- Није дистинктиван односно није подобан за разликовање роба или услуга у промету;
- Означава искључиво само врсту робе или услуге, квалитете, цену (вода, кафа, вино);
- Се састоји искључиво у форми која произлази из врсте роба (јабука за јабуке);
- Ствара заблуду у погледу врсте, географског порекла, квалитета или у других својствима робе;
- Садржи званичне називе, печате, штамбиље, пунцеве о контроли гаранција и квалитета;
- Садржи грб или заставу и друга обележја државе или међународних организација;
- Садржи религиозне симболе или их емитира;
- Садржи или емитира лик знамените или историске личности, и
- Вређа права интелектуалне својине.

У основи апсолутни разлози одбијања су скоро исти у свим земљама, с малим уступцима,⁴²⁶ па се њихово испитивање посматра од случај до случаја. Такав је на пример случај када је реч о знаку који је противан закону или моралу, вређа националне, верске и друге осећаје. У неким од горе наведених разлога, постоје изузетци који су детаљније уређени националним законима. Такав је пример када се захтев о регистрацију знака односи на лично име, па се исти може заштити само по писаној сагласности тог лица или знак који садржи лик или лично име историјске или друге умрле знамените личности може се заштитити уз дозволу надлежног органа и писане сагласности супружника и сродника до трећег степена сродства.

---

426 Bojadžievska I. M.: Pojam i zaštita trgovačke marke u Makedoniji, Časopis za pravnu teoriju i praksu, “Pravni Život”, tom. 3, бр.11, Udruženje pravnika Srbije, Beograd, Srbija i Crna Gora, Decembar 2005 godina, str. 1050.

2.8. Релативни разлози за одбијање захтева

За разлику од апсолутних разлога, релативни разлози су у функцији заштите приватних интереса, па надлежни орган о регистрацији жигова интервенише само по указивању заинтересованог лица, односно оних који имају правни интерес да ови знаци не буду заштићени.

Релативни разлози одбијања захтева за регистрација знака су случајеви када је знак:

- Истоветан са раније заштићеним знаком другог лица за сличну врсту робе, односно услуге, или
- сличан раније заштићеном знаку другог лица за истоветну или сличну врсту робе, односно услуга.

Знак је истоветан уколико представља његову потпуну репродукцију или сличан ако се не разликује битно од раније заштићеног знака.⁴²⁷ Испитивач, ће сличност знакова утврдити на основу целокупне визуелне, аудитивне и семантичке сличности знакова у питању, утемељене на укупном утиску који знакови остављају, посебно узимајући у обзир њихове дистинктивне и доминантне делове.⁴²⁸ Сличност знака се оцењује полазећи од перцепције просечног потрошача тако да он не буде доведен у заблуду.⁴²⁹

2.9. Управни поступак стицања правне заштите

Поступак за стицање правне заштита жига, односно поступак о признању жига је управни поступак и одвија се у неколико фаза, и то: подношење пријаве за признање жига (признање правне заштите), испитивање уредности пријаве (формално испитивање), испитивање услова за признање права (материјално испитивање), доношење решење о признању жига и упис у регистар жигова и издавање исправе о жигу.

---

427 Bojadžievska I. M.: Pojam i zaštita trgovačke marke u Makedoniji, Časopis za pravnu teoriju i praksu, “Pravni Život”, tom. 3, бр.11, Udruženje pravника Srbije, Beograd, Srbija i Crna Gora, Decembar 2005 godina, str.1052.

428 Приручник за испитивање жигова, Завод за индустријску својину Црне Горе. Доступно на следећем веб сајту: www.ziscg.me/doc/IP_legislativa/Prirucnik%20zig.doc, 15.03.2013.

429 Више о томе видети пресуду: Sabel BV v. Puma AG (Case C-251/95), 1998 R.P.C. 199, 1998 E.T.M.R. 1 (1997) Доступно на следећем веб сајту: http://www.peteryu.com/intip_msu/sabel.pdf, 15.03.2013.

2.9.1. Подносилац пријаве за регистрацију

У својству подносиоца пријаве жига могу се јавити оне особе које могу бити носиоци жига, а то су учесници у јавном промету на тржишту.⁴³⁰

Поступак стицања права на жиг може покренути физичко и правно лице. Подносилац пријаве може бити и страно физичко или правно лице ако се конкретно национално законодавство где се поступак води, на то обавезује међународним уговором на принципу дипломатског реципроцитета или фактичког реципроцитета за што одлучујући фактор имају законска решења и правна пракса државе из које долазе страни држављани.⁴³¹ У сагласности Париске конвенције терет доказивања фактичког реципроцитета је на страни држављанина.

У сагласности са чланом 2 и 3 ПК и чланом 3 TRIPS Споразума, по начелу минималних права, припадницима Париске уније признају се минимална права и у случајевима када оваква права у националним законодавствима нису предвиђена за домаће држављане, што подразумева да су она фиксно утврђена и никаквим националним правом не могу бити умањена.⁴³²

2.9.2. Покретање управног поступка за признање жига

Поступак стицања права на жиг покреће се пријавом за признавање жига. Чином подношењем пријаве о признању жига иницира се управни поступак. Наиме, реч је о формалном правном поступку који спроводи надлежни орган управе о регистрацији жигова, односно надлежни управни орган који се бави правима о индустриској својини.

Пријава жига по својој правној природи представља процесно правни акт што подразумева да је покренут поступак о признању жига и што се од тог датума рачунају

---

430 Zlatović D.: Prijava žiga, Časopis za pravnu teoriju i praksu, “Pravni Život”, tom. 5, бр.13, Udruženje pravnika Srbije, Beograd, Srbija, Decembar 2009 godina, str.339.

431 Zlatović D.: Prijava žiga, Časopis za pravnu teoriju i praksu, “Pravni Život”, tom. 5, бр.13, Udruženje pravnika Srbije, Beograd, Srbija, Decembar 2009 godina, str.339.

432 Bojadžievska I. M.: Pojam i zaštita trgovačke marke u Makedoniji, Časopis za pravnu teoriju i praksu, “Pravni Život”, tom. 3, бр.11, Udruženje pravnika Srbije, Beograd, Srbija i Crna Gora, Decembar 2005 godina, str.1055.

процесни рокови као што је рок за доставу копије због остваривања унијског права првенства. Поред процесноправне природе, пријава жига има и комплексну материјалноправну природу, која долази до изражаја самим чином подношењем пријаве с тим што подносилац стиче право првенства заштите жига на основу датума подношења пријаве у односу на све друге особе које подносе пријави лист или сличан знак којим се жели заштитити истовидан или сличан производ или услуга.⁴³³ Дакле датум подношења пријаве за признање жига је мериторан за оцену испуњавања услова за признање жига. Право првенства предвиђа и два посебна случаја: унионистичко првенство и сајамско право првенства.⁴³⁴

Битни елементи пријаве су:

- Захтев за признање жига;
- Знак који се жели заштитити жигом, и
- Списак робе, односно услуга на које се знак односи.

Захтев за признање жига садржи: податке о подносиоцу пријаве; назначење да ли је у питању индивидуални, колективни или жиг гаранције; изглед знака; назначење класе у које је сврстана роба, односно услуга, према Ничанском аранжману о међународној класификацији робе и услуга ради регистровања жигова, потпис и печат подносиоца пријаве. На пријави се бележи тачан дан и час пријема пријаве, о чему надлежан орган издаје и потврду подносиоцу са наведеним податцима о тренутку подношења пријаве. Пријава жига не може садржати захтев за признање више од једног жига, који се односи на једну или више врста роба, односно услуга. Када се пријављује колективни жиг, уз пријаву, мора се приложити општи акт колективном жигу превредног субјекта чију ће робу или услуге он да обележава.⁴³⁵ Уколико се пријављује жиг гаранције, прилаже се и општи акт о жигу гаранције.

---

433 Више о процесноправној и материјалноправној природи пријаве жига видети код: Zlatović D.: *Prijava žiga*, *Časopis za pravnu teoriju i praksu*, "Pravni Život", tom. 5, бр.13, Udruženje pravника Srbije, Beograd, Srbija, Decembar 2009 godina, str.339.

434 Бесаровић В.: *Интелектуална својина*, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.175.

435 Бесаровић В.: *Интелектуална својина*, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.174.

2.9.3. Поступак за испитивање пријаве и признање жига

Поступак за испитивање пријаве је друга фаза у поступку признавања правне заштите жига, која следи након подношења пријаве.

По пријему пријаве за признавање жига, надлежни орган најпре испитује формално правне услове, односно уредност пријаве, а затим прелази на другу фазу поступка испитивања материјалних услова, односно испитивања услова за признање жига. У сваком од ових поступака и у свакој фази испитивања, надлежни орган мора да наведе све недостатке које је утврдио у одређеној фази поступка.

У фази формалног испитивања пријаве, надлежни орган мора да наведе разлоге због којих пријава није уредна и при том да позве подносиоца пријаве да је у одређеном року уреди, односно отклони недостатке. У супротном, надлежни орган ће закључком одбацити пријаву.⁴³⁶ Испитивање уредност пријаве је решење којем се штити јавни интерес, конкретније интерес конкуренције на тржишту и интерес потрошача.

Након утврђена да је пријава уредна, надлежни орган прелази у другу фазу поступка, испитивање да ли су испуњени материјални услови за признање жига.

Упоредно право познаје различита решења у вези са овим питањем. Наиме, у националним законодавствима постоје три система уређивања овог питања. Први систем предвиђа да надлежни орган *ex officio* врши испитивање апсолутних и релативних разлога за одбијање пријаве.⁴³⁷ Други систем предвиђа испитивање по службеној дужности само апсолутних разлога,⁴³⁸ док трећи систем националних законодавства предвиђа испитивање само апсолутних разлога, док за релативне разлоге којима се штите приватни интереси надлежни орган не води рачуна по службеној дужности. За њих је предвиђен посебан, економичнији управни поступак.⁴³⁹

---

436 У вези одбацивања захтева о регистрацији жига, још ригорознији критеријуми од Париске конвенције, предвиђа Директива 89/104 (ЕЗ), где сваки разлог је обухваћен у посебним тачкама.

437 Овај систем испитивања материјалних услова за признање жига је заступљен у Великој Британији, Шпанији, Португалији.

438 Овај систем испитивања материјалних услова за признање жига је заступљен у Француској, Шпанији, Македонији

439 Овај систем испитивања материјалних услова за признање жига је заступљен у Немачка. Више о томе видети: Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустриска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 286.

Уколико надлежни орган утврди да пријава не испуњава услове за признање жига, обавестиће подносиоца пријаве о разлозима и позваће га да у одређеном року те разлоге отклони. У супротном, уколико подносилац пријаве то не уради, надлежни орган решењем може одбити захтев за признање жига, односно донети решење о признавању жига само за поједину робу или услугу.⁴⁴⁰ Услови за признање жига морају да буду испуњени у тренутку доношења решења о признању жига.⁴⁴¹

У трећој фази поступка, надлежни орган утврђује да ли су сви услови за признања жига испуњени и издаје исправу о жигу, чиме знак истовремено стиче и својство заштићеног жига.

2.9.4. Стицање права на жиг

У вези правног питања стицања права на жиг, у теорији и пракси су присутна два доктринарна става.

Први, односи се на стицање права на жиг након прве употребе знака у привредном промету, што подразумева да регистрација жига има декларативног карактера.⁴⁴² Дакле, у случају сукоба два иста или слична жига приоритет употребе је релевантан, а не евентуална регистрација.⁴⁴³

Према другом ставу, право на жиг стиче се доношењем решења о признању права и уписом у предвиђени регистар жигова. Наиме, у погледу стицања право на жиг има конститутивни карактер,⁴⁴⁴ што значи да датум уписа жига у регистар је исти са датумом доношењем решења о признању жига. Дакле, можемо рећи да подносилац пријаве за жиг,

---

440 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.176.

441 За разлику од патентног система где се услови цене према тренутку доношења патентне пријаве, овде се услови цене према тренутку доношења решења, односно према тренутку уписа жига у регистар жигова. Више о томе видети: Predavanja prof. Vidoja Spasica, Pravni fakultet Nis. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.scribd.com/doc/9406329/ig>. 15.03.2013.

442 Овај систем је заступљен у САД, Велика Британија, Италија, Швајцарија.

443 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.153.

444 Овај систем је заступљен у Немачкој, Француској, Шведској, Шпанији, Србији, Македонији.

има привремено, под суспензивним условом, право на жиг, док носилац права има признато право на жиг.⁴⁴⁵

2.10. Садржина и обим права

Регистрација жига у основи креира систем власништва, што подразумева структуру препознавања и спровођења права на жиг.⁴⁴⁶

Садржину права на жиг чини имовинскоправно овлашћење носиоца да жиг користи за обележавање своје робе, односно услуге. Наиме, реч је о овлашћењу монополског карактера, јер подразумева искључивог право коришћења жига.

Садржина права на жиг чини и негативно овлашћење носиоца да другим лицима забрани неовлашћено коришћење његовог жига исте или сличне врсте ако тај знак може да изазове забуну у релевантном делу јавности.⁴⁴⁷ Дакле, да би заштитио своје право, носилац жига или од њега овлашћено лице, може да забрани стављање заштићеног знака на робу, њено паковање или средства за обележавање робе (етикете, налепнице, флаше и сл.), њено стављање у промет, увоз и извоз робе таквим знаком или коришћење заштићеног знака у пословној документацији или у реклами.

На основу члана 17 TRIPS Споразума, национална законодавства предвиђају и ограничења за права која се додељују жигом. Наиме, носилац жига не може да забрани другом лицу да под истим или сличним знаком ставља у промет своју робу, односно услуге, ако тај знак представља његово пословно име или назив који је на савестан начин стечен пре признатог датума првенства жига. Ово подразумева да је право на фирму јаче од права на жиг.⁴⁴⁸ У том контексту, носилац жига исто тако не може да забрани другом лицу да у складу са добрим пословним обичајима користи у привредном промету своје име или адресу, ознаке у вези врсте, квалитета, количине, вредности, географског порекла, времена производње или друга својства робе, односно услуга, или жигом заштићени знак ради назначења намене робе, односно услуге, посебно када је реч о резервним деловима

---

445 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.177.

446 Прајм Т.: Европско право на интелектуална сопственост, Просветно дело, 2009, стр.124.

447 Предвиђено у члану 16 став 1 TRIPS Споразума.

448 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.178.

или прибору. Ограничење права односе се и на случајеве када је реч о означавање робе, односно услуга друге врсте осим ако је у питању чувени жиг.

2.11. Пренос права на жиг

Пренос жига настаје као последица једног од основних овлашћења носиоца права, а то је његово искључиво и субјективно право на располагање.

Питање у вези преноса жига је регулисано чланом 6 quater Париске Конвенције, где је предвиђено да „сагласно законодавству земаља Уније, пренос жига је пуноправан само ако се изврши истовремено и пренос предузећа или трговачког фонда (fonds de commerce) коме жиг припада, довољно да би се признала његова важност, да део предузећа или трговачког фонда који се налази у тој земљи буде пренет на цесионара са искључивим правом да у њему израђује или продаје производе на које се ставља пренети жиг.“ Даље, у ставу 2 истог члана предвиђен је изузетак предходног става, тако да се земље Уније не обавезују „да сматрају као важећи пренос сваког жига чија би употреба од стране цесионара била у ствари таква да доводи у заблуду јавност, нарочито у погледу порекла, врсте или битних квалитета производа на које се жиг ставља.“

Имајући у виду релативно шири дијапазон и могућа решења која нуди члан 6 quater Париске Конвенције, у основи упоредна теорија и пракса познаје три система преноса жига.

Први систем је у контексту става 1 члана 6 quater Париске Конвенције, према коме жиг је везан за предузеће и не може се преносити независно од тог предузећа. Национална законодавства,⁴⁴⁹ у којима је овај систем прихваћен, предвиђају изузетак од овог правила, према коме пренос жига се не мора преносити заједно са читавим предузећем, него може и са његовим једним делом, односно оним делом (погона) у коме се производи роба или врше услуге чијем обележавању у привредном промету служи жиг који је предмет преноса.⁴⁵⁰ У упоредној правној теорији поборници примене овог система, сматрају да он

---

449 Задњих неколико година евидентан је тренд напуштања примене овог система у већем броју националним законодавствима као што су Холандија, Белгија, Луксембург, Македонија и други.

450 Janić M.: *Industrijska svojina i autorsko pravo*, Novinska ustanova- Sluzbeni list SFRJ; Beograd, 1973, str.194;

нуди већу сигурност и даје гаранција потрошачима не само у вези порекла робе или услуге, него и квалитет који они очекују од робе или услуга обележаних одређеним жигом.

Други систем, познат је као систем слободног преноса жига и јавља се као реакција система везаности жига за предузеће. Представник и највећи поборник примене овог система још раних 70-тих година прошлог века је било француско право. Дакле, француско правна теорија је сматрала да је пренос жига нормална последица слободе уговарања и да свако везивање преноса жига за пренос предузећа, представља ограничавање те слободе.⁴⁵¹ Систем слободног преноса права на жиг је предвиђен у највећем броју националних законодавства,⁴⁵² а између осталог исти је регулисан и са Уговором о жиговном праву.⁴⁵³

Трећи систем представља комбинацију претходна два система преноса жига. Наиме, овај систем је изграђен на основу преноса жига заједно са предузећем, али при том предвиђа и изузетак који даје могућност и за слободан преноса жига уколико то не представља опасност стварања конфузије међу потрошачима у смислу става 2, члан 6 quater Париске Конвенције.

У вези начина на који се врши пренос права на жиг, у свим савременим националним законодавствима и међународним документима предвиђено је да пренос може да буде на основу воље носилаца права и лице коме се то право признаје на основу закона. У зависности од тога да ли се одступање права на жиг врши између живих (*inter vivos*) или поводом смрти титулара жига (*mortis causa*) правни основ за пренос жига може бити и наслеђивање. Значи, правни основ извршеног преноса жига може бити на основу уговора, закона (статусне промене носиоца жига, наслеђивање) или судске и административне одлуке.

Када је реч о преносу жига на основу уговора, носилац права може да пренесе сва своја имовинска права (материјална права) на основу уговора о цесији или да пренесе

---

451 Roubier P.: *Le droit de la propriété industrielle*, Pariz, 1952-1954, p.536, цитирано код: Janić M.: *Industrijska svojina i autorsko pravo*, Novinska ustanova- Sluzbeni list SFRJ; Beograd, 1973, str.194;

452 Франција, Австрија, Албанија, Данска, Холандија, Белгија, Луксембург, Македонија, Турција, Велика Британија и други.

453 Систем слободног преноса права на жиг је регулисан у члану 11 Уговора о жиговном праву усвојен 27. октобра 1994. године у Женеви.

само једно имовинско право (право на искоришћавање) на основу уговора о лиценци. Уговор о преносу права на жиг мора бити сачињен у писменој форми, јер у супротном уговор нема правног дејства. На захтев једне од уговорних страна, уговор се уписује у регистар који води надлежни орган управе и приводи правно дејство према трећим лицима, *erga omnes*. Депонирање уговора о преносу жига у регистар, заправо представља својевидно ограничење самог преноса или продају жига.⁴⁵⁴

Регистрација уговора није облигаторна, али је у циљу обезбеђивања веће правне сигурности у тржишном промету.⁴⁵⁵ Разлика између уговора о цесији (уговор о преносу) и уговор о лиценци (уговор о уступање на коришћење) је у томе што код уговора о цесији носилац права у целости или делимично преноси сва материјална имовинска права на жиг, што није случај са уговором о лиценци, на основу којег носилац уступа само право на искоришћавање свог заштићеног права, за одређено време и територију, и при том може задржати право личног искоришћавања.

Пренос жига путем наслеђивања, односи се на одступање субјективних имовинских права физичких лица поводом њихове смрти (*mortis causa*), на њихове наследнике. За наслеђивање права жига важе правила о наслеђивању, односно правила о тестаментарном и законском наслеђивању.⁴⁵⁶

Поступак за упис у регистар надлежног органа, преноса права, лиценце, залог, покреће се писаним захтевом уз којег се подноси и доказ о правном основу уписа који се тражи, доказ о уплати таксе и евентуално пуномоћје ако се поступак покреће преко пуномоћника.

На крају, од суштинског значаја је нагласити да нису све врсте жигова преносиве. Тако, имајући у виду правну природу колективног жига и жига гаранције, њихова функција, да он представља коришћење жига од стране више лица (произвођача) за означавање својих производа, као логичка последица произлази да су они непреносиви, односно да је ово решење као такво регулисано у свим међународним документима и готово у свим савременим националним законодавствима.

---

454 „Како се ствара жиг- увод у жигове за мала и средња предузећа“, превод: Институт за интелектуалну својину Босне и Херцеговине, © СОИС, бр. 1, 2008, стр.20.

455 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.194.

456 Naumovski G. Stefanoski Lj.: Nasleđivanje autorskog i srodnih prava, Časopis o pravnoj teoriji i praksi “Pravni život“, tom. 54, br.11, Beograd, 2005 godina. str. 1203-1213.

2.12. Важење жига

Важност жига базира се на три принципа који уједно представљају и својевидна ограничења. Први принцип, је означава трајање, односно временски период за који се признаје правна заштита жига. Дакле, право на жиг је временски неограничено право, што није случај са правом на патент, модел или мустром које је временски ограничено право. Наиме, право на жиг јесте временски ограничено на 10 година од дана подношења пријаве, али његово важење може се продужавати неограничени број пута уз подношење захтева и плаћање прописане таксе.⁴⁵⁷ Овакво решење, дужи се на друштвени интерес да жиг не постане општо добро, као што је случај са патентима, где друштво има интерес да патент након одређеног периода постане слободан за коришћење од стране што више корисника.⁴⁵⁸

У најдиректоној корелацији са трајањем жига, надовезује се и други принцип који се односи на одржавање жига, а кој је у сагласности са начелом искључивости који за време трајања важности жига гарантује да нико не може да користи жиг без претходно одобрење носиоца жига.⁴⁵⁹

Трећи принцип односи се на територијално ограничење важности жига. Територијални принцип важења, подразумева да је право на жиг територијално ограничено право, што подразумева да важи на територији земље која га признаје и штити.

2.12.1. Престанак права на жиг

Право на жиг може да престане на два начина.

---

457 Признање правне заштита жига за период од 10 година познају већи број национална законодавства, међу која су Српско и Македонско. Ово решење је на основи члан 18 TRIPS Споразума који предвиђа да „Првобитна регистрација и свако обнављање регистрације жига траје најмање 7 година. Регистрација жига се може обнављати без ограничења”.

458 Пепељугоски В.: Заштита на правата од индустриска сопственост (со модели на обрасци), Академик, Скопје, 1996, стр.70;

459 Поленак–Акимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустриска сопственост (практикум), Скопје, 2005, стр. 307-308.

Први, када истекне временски период за који је жиг регистрован, односно када истекне рок за плаћање таксе и трошкова ради продужење важности жига. Наиме, да би дошло до престанка права жига потребно је кумулативно да буду испуњена два услова: истек рока важења жига и неплаћање прописаних трошкова за продужавање правне заштите жига. Национална законодавства предвиђају преходно решење као могућност да у одређеном периоду након истека законског периода правне заштите жига, односно престанка права жига, да носилац поново поднесе пријаву за регистрацију истог жига за исту робу, односно услугу. Разлог постојања оваквог решења је што се предпоставља да носилац жига није продужио регистрацију жига, водећи се економским интересом у вези тога у време престанка права на жиг.

Други начин престанка права на жиг је пре истека временског периода за који је регистрован, и то случајевима када се носилац жига одрекне свог права, на основу судске пресуде и ако је носилац престао да постоји.

Носилац жига може и пре истека, односно за време трајања важности жига, писменом изјавом да се одрекне свог субјективног права. Међутим, ако је носилац права на жиг уступио коришћење свог жига другом лицу, онда се носилац жига не може одређи права на жиг без писмене сагласности лица на чије име је уписао то право.⁴⁶⁰ Оваквим решењем, законодавац штити економски интерес лица коме је носилац уступио право жига.

До престанка права жига може доћи на основу судске одлуке, у случају када носилац жига изгуби спор са другим лицем или на основу одлуке надлежног органа за регистрацији жигова у случајевима предвиђеним националним законима.

Трећи разлог за престанка права жига пре истека временског важења жига постоји у случају када престане да постоји правно лице или умре физичко лице. Ово је сасвим разумљиво, имајући у виду да је реч о субјективном праву носиоца и имајући у виду везу која постоји између њега и жига. Изузетак престанка права на жиг постоји у случајевима када постоје правни следбеници правног или физичког лица који наслеђују право на коришћење жига, односно привредну делатност коју је носилац жига обављао пре своје смрти, односно пре престанка постојања правног субјекта.

---

460 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.182.

Сви наведени услови престанка права на жиг односе се и на колективни и сертификатни жиг, с тиме што они могу престати и на основу одлуке надлежног органа поводом неиспуњења услова предвиђених законом у вези измене општог акта.

2.12.2. Посебни случајеви престанка жига

У савременим правним системима,⁴⁶¹ због одржавања важности жига, носилац је дужан за време трајања правне заштите жига, да жиг употребљава и користи у промету роба и услуга за који је регистрован. Обавеза употребе жига није услов за добијање правне заштите жига, него услов за очување већ стечене правне заштите,⁴⁶² односно услов за одржавање права на жиг.

Према међународним документима, обавеза за коришћења жигова предвиђена је чланом 5 Париске Конвенције. Детаљније, према члану 19 став 2 TRIPS Споразума и члану 10 став 3 Прве Директиве, као употреба жига у сврху одржавања регистрације сматраће се и употреба жига од стране неког другог лица када за то има овлашћење, односно у сагласности титулара жига.⁴⁶³ Дакле, дозвољено је и лиценцирано коришћење жига, а утврђивање истинитости привредне између носиоца жига и корисника лиценце је посебно фактичко питање и утврђује се од случај до случаја.⁴⁶⁴

Коришћењем жига сматра се стављање заштићеног знака на робу, њено паковање или средства за обележавање робе (етикете, налепнице, затварачи за флаше), нуђење робе, њено стављање у промет или њено складиштење у те сврхе или обављање услуга под заштићеним знаком, увоз, извоз или транзит робе под заштићеним знаком, затим коришћење заштићеног знака у пословној документацији или реклами, кореспонденцији,

---

461 Према југословенских прописа, све до доношења закона 1981 прописи који уређују ову материју нису предвиђали употребу жига као услов за очувања право правне заштите. Више од томе видети код: Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.179.

462 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.179.

463 Више о томе види и члан 10 став 2: Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988 as amended by a 1992 Council Decision, without any substantive change “approximates” the laws of the member states relating to trade marks: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989L0104:en:HTML>. The Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 replaces the content of Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988. Доступно на следећем веб сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:299:0025:0033:EN:PDF>, 15.04.2013.

464 Прајм Т.: Европско право на интелектуална сопственост, Просветно дело, 2009, стр. 105.

средства електронске трговине и друго. У том контексту, коришћењем жига се не сматра: рекламирање заштићеног знака без могућности набавке робе, односно коришћења услуге за коју је знак заштићен или плаћање таксе за продужење важења жига, као ни закључивање уговора о преносу права, лиценци и залози.⁴⁶⁵

Дужност употребе жига је предвиђена и у члан 19 став 1 TRIPS Споразума, који предвиђа „...да се регистрација може поништити само после континуиране неупотребе жига у периоду од најмање 3 године, ако власник жига не пружи ваљане разлоге засноване на постојању сметњи таквој употреби.“ У даљем тексту исте одредбе је предвиђена и могућност за изузетак од овог правила у случајевима када је до неупотребе жига дошло због постојања „околности које произлазе независно од воље власника жига, а које представљају препреку употреби жига, као што је рестрикција увоза или други владини захтеви везани за робе или услуге заштићене жигом.“

Правни основ за поништење жига предвиђен је и у члану 10 Прве Директиве,⁴⁶⁶ где стоји следеће: „ако у периоду од пет година након датума завршетка поступка о регистрацији власник правилно не употребљава жиг у сврхе за које је регистрован, или ако таквото коришћење је прекинуто у период од пет последователних година, жиг подлеже санкцији, осим у случајева када за то постоје оправдани разлози због некоришћења.⁴⁶⁷ Није реч о санкцијама која предвиђају било каква кривичну или прекршајну одговорност због некоришћења жига у промету, него је реч о ризику да носилац изгуби већ стечено право.

У правној теорији не постоји уједначен став око питања неупотребе жигова због постојања таквих околности тзв. „оправдани разлози“, али већина аутора је сагласна око тога да привредне потешкоће титулара жига, за разлику од политичких разлога и административне забране, не могу бити оправдан разлог за неупотребу жига.⁴⁶⁸

---

465 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.zis.gov.rs/prava-is/%D0%B6%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%B8/%D0%BD%D0%B0%D1%98%D1%87%D0%B5%D1%88%D1%9B%D0%B0-%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%9A%D0%B0.10.html>, 15.04.2013.

466 Доступно на следећем веб сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1989:040:0001:0007:EN:PDF>, 15.04.2013.

467 Више о санкцијама због некоришћења жига види у члан 11 Прве Директиве. Доступна на следећем веб сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1989:040:0001:0007:EN:PDF>, 15.04.2013.

468 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.181.

У пракси постоје случајеве када је употреба жига фиктивна, тако да се он повремено користи за условно речено рекламне сврхе, како би се избегло његово поништење. Када је реч о обавези коришћења жига, најчешће проблематизирани су дефанзивни⁴⁶⁹ и резервни жигови⁴⁷⁰. Ови жигови су посебно проблематични кад се нађу у релацији са интернет домен именом.

Дакле, због некоришћења жига надлежни орган може, на захтев заинтересованог лица да донесе решење о престанку жига у целини или само за неке робе, односно услуге, ако титулар жига (носилац или лице које је он овластио), без оправданог разлога није озбиљно користио жиг у непрекидном временском периоду од пет година,⁴⁷¹ рачунајући од дана регистравања жига, односно од дана кад је жиг последњи пут коришћен. У поступку, терет доказивања да је жиг био коришћен пада на носилац жига, односно друго лице које је он овластио.

Сагласно реченом, а имајући у виду и проблеме са којим се суочава подносилац пријаве и ограничења која има у погледу избора жига за обележавање своја робе или услуга, сасвим је јасна оправданост постојања института престанка жига због његовог некоришћења. Наиме, овим решењем не само што се злоупотреба монополске позиције титулара жига спречава, него се стварају и услови веће правне сигурности свим учесницима у промету.

На захтев заинтересованог лица, надлежни орган може донети решење о престанку жига у целини или само за неке од роба, односно услуга и у случајевима када је знак заштићен жигом због чинења или нечинења титулара или његовог правног следбеника постао генерички назив робе, односно услуга за које је регистрован, уколико знак може да изазове забуну о географском пореклу, врсти, квалитету или другим својствима робе

---

469 Дефанзивни жигови су регистрирани жигови слични главног жига и имају функцију да га заштите од остале конкурентне жигове на тржиште.

470 Резервни жигови су жигови који титулар не користи у промету, али их у будућности може почети користити.

471 *Secrets of Intellectual Property: A guide for small and medium-sized exporters*, International Trade Centre (ITC) & World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneva 2003, p. 56. Период од 5 година непрекидног некоришћења жига, као разлог за поништење жига је најчесто прихваћено решење у већи број националним законодавствима, међу којима су Француска, Немачка, САД, Шведска, Македонија и Србија. Грчка и Швајцарска предвиђају период од 3 године некоришћења, док постоје и национална законодавства која предвиђају рок од 1 година, како што су Салвадор и Алжир.

односно услуга и ако је знак заштићен жигом постао противан јавном поретку или прихваћеним моралним принципима.⁴⁷²

2.12.3. Оглашавање ништовног решења о признању жига

До престанка права на жиг може доћи и у случају његовог поништења. Дакле, жиг се може огласити ништавим, ако се утврди да у време доношења решења нису били испуњени услови за признање тог права. Када је реч о колективним жиговима и жигу гаранције, они се могу огласити ништавим и у случају када општи акт или његова измена не испуњавају услове предвиђене Законом.

Ова могућност оспоравања жига, предвиђена је у TRIPS Споразум који обавезује земље чланице да обезбеде разумне могућности за подношење захтева за поништај регистравања.⁴⁷³

Ништовност жига може се огласити за све време трајања правне заштите, и то *ex officio*, на предлог заинтересованог лица или на предлог јавног тужиоца.

Надлежни орган може донети решење о ништовност жига у целини или само за неке робе, односно услуге. При том, важно је нагласити да надлежни орган приликом оглашавања решења ништавним, цени услове које су постојале у време доношења решења, а не накнадне промене које су наступиле код носиоца права или његових следбеника.⁴⁷⁴ Дакле, решење којим се оглашава ништовност жига има ретроактивно дејство *ex tunc*, у чему се огледа и разлика у односу на остале случајеве престанка жига који имају дејство *ex tunc*.

---

472 Члан 66 Закона о жиговима Србије ("Sl. glasnik RS", br. 104/2009 i 10/2013).

473 Члан 15 став 5, TRIPS Споразум.

474 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.183.

2.13. Међународна регистрација

Поред основних принципа муђународне регистрације жига садржаних у Париској конвенцији, поступак међународног регистровања жигова је детаљније регулисан Мадридским аранжманом о међународном регистровању жигова и Протоколом уз Мадридски аранжман о међународном регистровању жигова.

Сагласно Мадридском аранжману, подносилац може своју пријаву да заснива само на жигу који је већ регистрован код националног надлежног органа о регистрацији жигова земље порекла, док Мадридски протокол предвиђа да међународна пријава жига може да буде заснована и на знаку који је само пријављен за регистровање, али још није регистрован код националног надлежног органа за регистрацију жигова у земљи порекла. Дакле, правни основ за међународну регистрацију жига може бити национална пријава поднета код надлежног органа о регистрацији жигова у земљи порекла или већ регистрован национални жиг код надлежног органа о регистрацији жигова у земљи порекла, у зависности од тога који се међународни уговор примењује на конкретан захтев за међународно регистровање жига.

Подносилац, пријаву за међународну регистрацију жига подноси до надлежног органа о регистрацији жигова, који уколико је пријава уредна, *ex officio* сагласно одредбама Мадридског аранжмана, односно Протокола исту доставља Међународном бироу Светске организације интелектуалне својине.⁴⁷⁵ Дакле, Међународни биро се не упушта у испитивање пријаве, него сматра да је већ то учинио национални надлежни орган коме је пријава за регистрацију поднета.

---

475 Bojadžievska I. M.: Pojam i zaštita trgovačke marke u Makedoniji, Časopis za pravnu teoriju i praksu, “Pravni Život”, tom. 3, бр.11, Udruženje pravnika Srbije, Beograd, Srbija i Crna Gora, Decembar 2005 godina, str.1058.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

***ПРАВНА ЗАШТИТА И РЕШАВАЊЕ СПОРОВА ЗБОГ ПОВРЕДЕ
ТУЊИХ ПРАВА РЕГИСТРАЦИЈОМ ИМЕНА ИНТЕРНЕТ ДОМЕНА***

1. Историјски апсекти спорова

Почетком деведесетих година прошлог века, са рапидним растом броја корисника, све већи број предузећа и друге врсте организације уочавају предност интернета као средства и могућности за пружање више информација у вези својих роба или услуга које нуде на тржишту. То је заправо био и почетак бројних проблема са којима су почели да се суочавају, приликом потребе да региструју име свог заштићеног знака као име интернет домена.

Имајући у виду да је реч о два различита система, проблем појаве спорова је сасвим логична последица сукоба који произилази из недостатка везе између система за регистрацију трговачке марке, с једне стране, и система за регистровање имена домена. Систем жигова (управни поступак регистрације жигова) је под контролом јавног (владиног) територијалног ауторитета (национални или регионални), који одлучује о признавању права титулару жига у одговарајућем простору. Другим системом интернет домен имена (регистрација интернет домен имена) уобичајено управљају невладине организације без функционалних и територијалних ограничења, па се тако Интернет домен имена региструју на основу принципа „first come, first served“.⁴⁷⁶

Чињеница да су оба система били независни један од другог, односно одсуство стриктних прописа и контролног механизма и јасног опредељења ко све може да врши регистрацију имена домена, је један од разлога појаве повреде права на интелектуалну својину на интернету. Заправо, реч је о периоду када је регистрација интернет домена постала прилично доходовни бизнис, а појава повреда туђих права поводом регистрација имена домена постала све више предмет решавања спорова судских органа. Та повреда права тугалара заштићених знакова је резултат појаве и првих спорова у пракси. Имајући у виду да је реч о периоду када не постоје стриктни прописи којима се регулише појава сукоба између жигова и других заштићених знакова, с једне стране и имена интернет

---

476 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/history/>, 17.09.2013.

домена, с друге стране, судови су решења тражили на основу постојећих прописа којима се регулише право на жиг и право нелојалне конкуренције.

Неспорна је чињеница да је судска пракса била само увертира и најава доношењу будућих правила, којима се касније регулише ово питање. Тако на пример судска пракса Сједињених Америчких Држава дала је значајан допринос каснијем доношењу Закона о заштити потрошача од Cybersquatting. На регулисање правне заштите заштићених знакова од појаве Cybersquatting-а и на доношења конкретна правила, значајан утицај имала је и богата судска пракса Велике Британије. Пракса говори да су спорови поводом регистрације имена интернет домена били предмет решавања и судова у Француској, а први је случај био поводом регистрације имена домена који је садржао име града Париз.

Међутим, од бројних случајева из судске праксе, у периоду пре него што су донети прописи којима се регулише појава cybersquatting-а, можемо констатовати, да прописи из области права интелектуалне својине и права нелојалне конкуренције на основу којих су донете бројне судске одлуке, не омогућавају ефикасна решења у циљу сузбијање ове појаве.

Један од аргумената потврђује се чињеницом да су судови уобичајено налазили да није реч о повреди права титулара међународног признатог жига уколико титулар спорног имена домена не користи тај домен у комерцијалне сврхе, рекламирања и слично, при том не узимајући у виду да је и сама регистрација имена домена спорна, односно да то представља сметњу да титулар жига региструје име интернет домена идентично називу својег жига.⁴⁷⁷

Да би се приступило доношењу ефикаснијих правила којима би се ово питање решавало на ефикаснији, бржи и јефтинији начин, а при том имајући у виду глобални карактер имена интернет домена, с једне стране, и територијалну ограниченост судских органа, с друге стране, наметнула се потреба јасног и прецизног разграничавања њиховог односа, пре свега са аспекта управног поступка регистрације, као имена интернет домена, тако и жигова.

---

477 Muscovitch Z.: A Short History of Cybersquatting Law, April 26, 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://domain-name-lawyer.blogspot.com/2013/04/a-short-history-of-cybersquatting-law.html>, 17.09.2013.

Однос између имена интернет домена трговачких марака је обрађен у 1996. години од стране Међународне *ad hoc* комисије (ИАНС), која је у мају 1997. године издала свој Меморандум о разумевању (Memorandum of Understanding on the Generic Top-Level Domain Name Space of the Internet Domain Name System, gTLD-MoU). Дакле, ово су били само почетни напори у смеру развијања механизма за решавање потенцијалних сукоба између жигова и имена интернет домена и обезбеђивања правне заштите титуларима права из интелектуалне својине на интернету. Након тога је уследило низ других састанака, активности и документа све до успостављања Интернет корпорације за додељивање имена и бројева (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, ICANN), као и доношење политике и прописа за једнообразно решавање спорова у вези имена интернет домена и пружања адекватне правне заштите.

2. Правни извори регулисања

Као сасвим логична импликација свега реченог, а у вези решавања насталих спорова у вези сукоба жигова и интернет домен, намеће се потреба да се од стране националних законодавства и међународних организација донесу прописи којима се штити право титулара жига. Циљ ових прописа је двојак.

Први, односи се на заштиту јавности, односно потрошача на тржишту и на обезбеђивање гаранције да ће да добију оно што плаћају и очекују од конкретних производа и услуга.

Други циљ, доношења прописа о заштити жигова је усмерен према заштити власника, односно произвођача, конкретније заштити његовог интелектуалног власништва, новца и времена, од разних облика злоупотребе и злонамерних активности са стране трећих лица на тржиште.

По питању примене права у случају спора, преовладајући став је да треба применити национално право власника жига, односно регистрације фирме.⁴⁷⁸

У случају насталог спора, тужбеним захтевом уобичајено се тражи накнада штете, забрана даље употребе име домена и пренос интернет домена на име тужиоца.

2.1. Национални извори

У теорији, преовладава став да је регулисање интернет домена имена за сада метаправно, што оставља простор за циклично генерисање спорова.⁴⁷⁹ Овакав став се базира на чињеници да иако право на интернет домена имена има сличност са правом трговачке марке, он се ипак разликује, што упућује на доношење закон у оквиру националних законодавстава. Доношење посебних правних аката којима се уређује

---

478 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.168.

479 Дабовић-Анастасовска Ј., Пепељугоски В.: Право на интелектуална сопственост, „Универзитет Св. Кирил и Методиј“, Правен Факултет „Јуџинијан Први“-Скопје, Скопје, 2008, стр.101.

питање у вези односа интернет домен имена и жигова, посебно у одсуству међународних правних норми које би се примењивале на решавање сукоба који настају поводом регистрације имена Интернет домена, је од посебне важности како национални судови не би били принуђени да примењују одредбе права интелектуалне својине, јер на тај начин судови дају предност титуларима права интелектуалне својине у односу на лица која су само титулари имена Интернет домена.⁴⁸⁰

Овакав приступ према решавању спорова има већи број законодавства, па као претходно решење поред права интелектуалне својине, примењују се и прописи права против нелојалне конкуренције, прописи из области интернета или други подзаконски акти којима се уређује ово питање у ширем смислу. Ово је више него очигледно, о чему говори и идеја изражена у преамбули Регулative (ЕЗ) 733/2002 за имплементацију интернет домена .eu, где се интернет домен имена третира као саставни део интернет инфраструктуре и електронске адресе а све у функцији креирања велике видљивости виртуелног тржишта ЕУ, већег избора и конкуренције, као и убрзања електронске трговине.⁴⁸¹

2.2. Међународни извори

Као логична импликација због недостатака конкретних законских решења националних законодавства којима су регулисани интернет домен имена са једне стране и интензивније међународне трговине роба и услуга са друге стране, као неминовна намеће се потреба доношења правних аката којима се ово питање регулише у широким оквирима.

Тако, Европска Комисија у 2002. години је усвојила Регулative (ЕЗ) 733/2002 за имплементацију интернет доменот .eu,⁴⁸² који егзистира заједно са осталим националним доменима земаља чланица Уније.⁴⁸³ Усвајање ове Директива је са циљем, не само

---

480 Popović D.: Referat na seminaru i workshop-u održanom 12.8.2005. u Domu omladine Beograda, Povreda prava industrijske svojine putem registrovanja imena internet domena, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2005

481 Тачка 3., преамбуле Регулative 733/2002 (Commission Regulation (EC) No. 733/2002).

482 Commission Regulation (EC) No. 733/2002 of the European Parliament and of the Council of 22 April 2002 on the implementation of the .eu Top Level Domain (Official Journal of the European Communities L 113/1).

483 Члан 1. став 2., Commission Regulation (EC) No. 733/2002.

имплементација .eu домена, него и основања Регистра и општег оквира политике за његову функционалност.⁴⁸⁴

Затим следи усвајање Регулative (ЕЗ) 874/2004 за утврђивање правила у вези са имплементацијом, функција .eu Top Level Domain-а и принципа за регистрацију.⁴⁸⁵ Ова правила укључују алтернативно решавање спорова, која се спроводи од стране EURid Registry.

У том смислу је и усвајање Регулative (ЕЗ) 1654/2005,⁴⁸⁶ Регулative (ЕЗ) 1255/2007⁴⁸⁷ и Регулative (ЕЗ) 560/2009⁴⁸⁸ за измену и допуну Регулative (ЕЗ) 874/2004.

Имајући у виду успостављање новог алтернативног механизма решавања спорова у вези интернет домен имена, од важности је споменути доношење и усвајање Јединствене политике за решавање спорова о интернет домен имена (Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, UDRP Policy)⁴⁸⁹ и Прописа за решавање спорова о интернет домен имена (Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, UDRP Rules). Исто тако, од важности примене UDRP поступка су и допунска правила која усваја сваки од акредитованих провајдера надлежан за спровођење административног поступка за решавање спорова у вези интернет домен имена. Наиме, општа правила UDRP поступка, као и допунска правила, дају значајни допринос у циљу хармонизације на глобалном нивоу која су у вези са решавањем спорова о интернет домен именима.

---

484 Члан 1 став 1, Commission Regulation (EC) No.733/2002.

485 Commission Regulation (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 162/40).

486 Commission Regulation (EC) No 1654/2005 of 10 October 2005 amending Regulation (EC) No 874/2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 266/35).

487 Commission Regulation (EC) No 1255/2007 of 25 October 2007 amending Commission Regulation (EC) No 874/2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 282/16).

488 Commission Regulation (EC) No 560/2009 of 26 June 2009, amending Regulation (EC) No 874/2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 166/03).

489 Из дословног превода Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, означава да је реч о усвајању UDRP политике за решавању спорова, али да би приступили према продубљеној анализи и нагласили значај и обавезујући карактер норми које су садржане у овом документу, у даљем тексту рада користиће се термин „правила“.

3. Начини остваривања правне заштите

Као што смо већ у неколико наврата напоменули, комерцијализација интернета и предности које он нуди, како физичким, тако и правним лицима, је основни разлог појаве све већег броја насталих спорова у пракси, као резултат низ злоупотреба, несавесном регистрацијом домена, намером да се профитира, да се јавност доведе у заблуду или да се утиче на разводњавање већ постојећих познатих жигова.

У основи, правни проблем настаје кад привредни субјект не може да користи свој жиг или назив своје фирме као интернет адресу, јер је неко други већ регистровао адресу такве садржине, па од титулара жига или назива фирме тражи откуп интернет домена. Ово је довољан разлог да титулар жига или назива фирме затражи правну заштиту против власника интернет домена због повреде жига, јер регистрација туђег жига као интернет адреса сматра се комерцијалном употребом жига.⁴⁹⁰

Решавање спорова између жигова и интернет домен имена представља комплексно питање, како национално, тако и међународно.

Као што смо већ напоменули, као стране спора јављају се једне стране физичко или правно лице које је најчешће носилац, титулар жига и које сматра да је његов интерес регистрацијом име домена угрожен (подносилац захтева, тужитељ, *complainant*), и са друге стране лице које је регистровало назив интернет домена који има сличну или истоветну ознаку са жигом (титулар регистрованог назива домена, *respondent*).

Наиме, сам чин регистровање жига другог правног или физичког лица као назив домена у правној теорији и пракси третира се као повреда жига, познато још као *cybersquatting*. Ова појава у пракси, намеће потребу проналажења одговарајућег механизма који ће се односити на решавање спорова насталих у вези интернет домена и то на међународном нивоу, на начин који ће да буде уједначен, ефикасан и једноставнији.⁴⁹¹

Према томе, спорови се могу решавати на два начина:

---

490 Trnavec G.: Skripta iz Autorskog prava. Доступна на следећем веб сајту:
<http://bs.scribd.com/doc/37686280/Autorsko-Pravo>, 15.05.2013.

491 Jurić M.: Rješavanje sporova o imenima internetskih domena primjenom uniform domain name dispute resolution policy, Zbornik PFZ 59, (2-3), 2009, str. 423.

- Класичан, путем судског поступка пред националним судовима применом домаћег права или
- вансудски, путем арбритажног поступка испред међународних овлашћених провајдера за решавање спорова у сагласности правила UDRP поступка.

3.1. Вансудско решавање спорова

Имајући у виду осетљивост, комплексност и сложену структуру питања у вези спорова о интернет домен именима, вансудско решавање спорова путем арбитражног поступка, као и у свакој другој правној области, тако и у области права информационе технологије нуди бржи, једноставнији, јефтинији и ефикаснији поступак решавања ове врсте спорова. Предност вансудског решавања спорова код ова врста спорова, огледа се и кроз чињеницу територијалне удаљености субјеката спора. Дакле, у питању је рационалнији поступак од судског поступка који за странке спора, пре свега штеди новац и време.

Могућност алтернативног, односно вансудског решавања спорова о интернет домен имена, уводи се од стране Интернет корпорације за додељивање имена и бројева (ICANN) у 1999. години, доношењем т.з. јединствене политике о решавању ове врсте спорова (Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, UDRP Policy). Конкретније, реч је о управном поступку за решавање спорова у вези имена интернет домена.

Предности који нуди механизам вансудског решавања спорова у вези имена интернет домена и интенција правила UDRP поступка, је прибегавање решавању спорова од стране ван судских органа. То се потврђује и чињеницом да још одмах након оснивања ICANN-а, NetworkSolutions Inc., до тада једини одговоран за регистрацију генеричких највиших интернет домен имена, уведена је клаузула којом се обавезују сви актуелни носиоци имена домена да прихвате измењене прописе са којима се регулише регистрација имена домена.⁴⁹²

---

492 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.945.

И поред бројних предности које нуди овај начин решавања спорова, лица којима су повређена права и даље су наставила да траже судску заштиту. Разлози што се и даље прибегава решавању насталих спорова пред судским органима је чињеница да доношењем UDRP правила са стране WIPO-а и њиховом имплементацијом од стране ICANN-а, а са тим и успостављањем механизма за вансудско решавање спорова ипак нису била апсолвирана сва отворена питања. Тако на пример, један од разлога сигурно је ограниченост тог поступка само на случајеве повреде жига и несавесно регистровање имена интернет домена.⁴⁹³ Ово подразумева да се вансудски поступак који се спроводи у сагласности UDRP правила, односи само на такозване *mala fides* спорове, док се решавање других врста спорова насталих због несавесне регистрације имена домена препушта надлежним судским органима. Ова ограничења су садржана још у другом извештају за успостављање правила UDRP поступка.⁴⁹⁴

Као разлог, наводе се и ограничења у погледу доношења само три врсте одлука, унапред прописаних у сагласности са UDRP правилима. Реч је о одлукама које у оквиру својих надлежности доноси Административна комисија Савета за арбитражу и медијација у оквиру Светске организације за интелектуалну својину, којима се:⁴⁹⁵

- Одлучује у корист тужиоца тако што наређује туженој страни, да спорно име интернет домен пренесе тужиоцу;
- Одлучује у корист тужиоца и притом наређује отказивање/поништај регистрације спорног домен имена;
- Одлучује у корист титулара спорног имена интернет домена тако што негира основаност тужбеног захтева тужиоца, што подразумева да је тужбени захтев титулара жига одбијен.

Према томе, неизбежан ограничујући фактор примене вансудског решавања спорова је и чињеница да према правилима UDRP поступка, није предвиђено тражити накнаду штете. Ово подразумева да Административна комисија сагласно прописаним правилима,

---

493 Popović D.: *Imena internet domena i pravo intelektualne svojine*, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 56.

494 Second Staff Report on Implementation Documents for the Uniform Dispute Resolution Policy, Submitted for Board meeting of October 24, 1999. Доступан на следећем веб сајту: <http://archive.icann.org/en/udrp/udrp-second-staff-report-24oct99.htm>. 17.09.2013.

495 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.982.

по којима поступа и доноси своје одлуке, нема овлашћења да у корист оштећене стране у спору, донесе одлуку о надокнади штете укључујући и адвокатске трошкове.⁴⁹⁶

У теорији можемо срести још ограничења у погледу могућности примене арбитражног поступка за решавање спорова на интернету, као што су:⁴⁹⁷

- Арбитражни поступак уобичајено је унапред утврђен уговором, што подразумева да он не покрива широки спектар питања (проблема као што су клевета, компјутерски криминал и слично), а која су предмет ранијег регулисања између уговорних страна;
- Сведоци смо да је пракса позивања на клаузулу садржану у регуларном уговору, за решавања спора путем арбитражног поступка, показала своју неповољност за слабију уговорну страну;
- Забринутост да прецедентно право на глобалном нивоу постепено потискује националне правне системе. Исто тако, ту требамо узети у обзир и садржај социо-културних аспеката, где сваки национални правни систем има специфичне културне садржаје. Такав пример из праксе је био случај који се водио испред Арбитражног већа Комисије за решавање спорова поводом регистрације .rs домена при Привредној комори Србије у коме је тужбени захтев тужиоца у вези регистрације домена hayatt.rs. одбијен. Наиме, тужилац је, у тужбеном захтеву поред осталих околности, а у циљу доказивања својих навода да је у питању повреда чувеног жига НУАТТ, приложио и две одлуке арбитражног већа WIPO-а у којима је већ потврђена неспорност да је реч о НУАТТ чувеном жигу.⁴⁹⁸

Узимајући у обзир недостатке и ограничења UDRP поступка, а ипак имајући у виду и предности који нуди вансудски поступак за решавања ове врсте спорова у односу на судски поступак, у неким земаљама Европске уније успостављени су посебни национални вансудски поступци по узору UDRP поступка. Тако на пример, Белгиски регистар

---

496 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.982.

497 Gelbstein E., Kurbalija J.: Internet governance: issues, actors and divides, DiploFoundation and Global Knowledge Partnership, 2005, p. 79.

498 Одлука Арбитражног већа комисије за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена при Привредној комори Србије, у предмету бр. 49 .rs - бр. 2/8 (11.), донета у Београду, 30.06.2011. г. Доступна на следећем веб сајту: <http://www.rnids.rs/data/REGISTRANTI/Arbitraza/arbitraza0008.pdf>, 10.02.2014.

надлежан за регистрацију интернет домена првог нивоа .be, по примеру ICANN-а, развио је могућност алтернативног начина решавања спорова у вези .be домена на националном нивоу, и за тај циљ издао акредитацију белгиском Центру за арбитражу и медијацију (Belgian Centre for Arbitration and Mediation, CEPINA).⁴⁹⁹ Успостављена пракса оснивања националних органа надлежних за решавања спорова у вези националних имена интернет домена највишег нивоа заступљена је и у Данској, Италији, Србији и у другим земаљама.

Евидентно је да интерес о решавању спорова путем арбитражног поступка у сагласности UDRP правила је већи у бизнис сектору него код појединцима. Основни разлог је у томе што је вансудски поступак бржи и економичнији, а донета одлука не представља препреку за покретање судског спора. Све већа актуелност вансудског решавања спорова у односу на ово питање, дугује се и чињеници да су у пракси за слична случајева донете различите одлуке од стране суда, с једне стране, и арбитражног већа WIPO-а са друге стране. О интересу за решавања спорова у вансудском поступку, као пример можемо навести чињеницу да спорови који настају у вези .eu домене због њихове комплексности и осетљивости, у највећем броју случајева уместо редовним судским поступком, решавају се алтернативним путем у арбитражном поступку. У прилог томе говоре и статистички подаци да само у периоду од марта, 2006. године пред Чешким арбитражним судом (The Czech Arbitration Court Arbitration Center for Internet Disputes, SAC) се водио поступак за близу 1.000 предмета у вези .eu домена, од којих је донето и објављено више од 900 одлука.⁵⁰⁰

3.2. Поступак решавања спорова пред надлежним судом

Узимајући у обзир сва наведена ограничења и негативне стране вансудског решавања спорова, сасвим је логична импликација о чињеници да још увек преовлађује судски начин решавања спорова о интернет домен имена.

Имајући у обзир напред речено, спорови у којима лице које је регистровало домен имена, врши повреду одређене норме објективног права, којом се штити право на име

---

499 <http://www.cepani.be/en>.

500 Доступно на следећем веб сајту: http://udrp.adr.eu/about_us/who_we_are.php, 18.02.2014.

одређене компаније, трговачке марке, или неког другог знака, представља потенцијалну основу за заштиту повређених (субјективних) права у судском поступку.⁵⁰¹

Судски поступак решавања спорова, је далеко скупљи и спорији, у односу на вансудско решавање спорова о интернет домен именима. Међутим, и судски поступак има своје предности.

Најпре, ради се о ширем дијапазону примене судског поступка на низ отворених питања у вези насталих спорова поводом регистрације интернет домен имена, што није случај код вансудског решавања спорова. Разлог је у томе што су ограничења поступања вансудских органа искључиво само на повреду жига и несавесно регистровање интернет домен имена. Наиме, реч је о поступању судских органа у тзв. *mala fides* споровима, и у такозваним *bona fides* споровима, конкретније и у споровима који настају између компанија која имају исти назив или користе исти жиг у различитим секторима и на различита тржишта, а на то имају сасвим легитимно право.⁵⁰²

Предност судског поступка је у томе што се тужиоцу омогућује да добије одштету на основу претходног утврђења висине штете због злонамерне регистрације. Ово није случај код арбитражног решавања спорова о интернет домен имена. Предност је исто тако и могућност јавног објављивања пресуде у јавним гласилима или на интернету, а санкција се логично састоји у дискредитовању осуђеног.⁵⁰³ Позитивно искуство јавног објављивања пресуде, је утицало да и донете одлуке у арбитражном поступку од стране Савета за арбитражу и медијацију у односу решавања спорова о интернет домен имена буду доступни за јавност на официјалном веб сајту у оквиру WIPO-а.

Супростављене стране у судском поступку су тужилац и тужени, а могу се јавити и трећа лица како би заштитила своја права. Тужилац је, по правилу титулар неког права над спорним знаком. Наиме, он је субјект спора који носи терет доказивања својих права и њихове повреде поводом регистрације име интернет домена. Комплексније је питање у погледу утврђивања тужене стране, јер не увек име домена упућује на конкретни веб сајт.

---

501 Jurić M.: Rješavanje sporova o imenima internetskih domena primjenom uniform domain name dispute resolution policy, Zbornik PFZ 59, (2-3), 2009, str.422-423.

502 Rowland D.: MacDonald E., Information Technology Law, 2nd ed. Cavendish Publishing Limited, London, 2000, p.522;

503 Popović D.: Imena internet domena i pravo intelektualne svojine, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 57.

Да би се лакше приступило идентитету титулара имена домена, препоручљиво је да се то ради уз помоћ претраживачке базе WHOis, или се помоћ може затражити и од трећих лица (креатори имена, органи који управљају именом домена првог нивоа...), путем позива да узму учешће у поступку или се и самоиницијативно придруже, па чак и траже њихову одговорност.⁵⁰⁴ У прошлости, егзистентан проблем је био и случај када је тужени лице које користи псеудоним, односно у својство титулара интернет домен имена јавља се фиктивна личност. Ово се питање већ одавно сматра за апсолвирано, узимајући у виду да већина органа за регистровање интернет домена имена у општим правилима којима се регулише поступак за регистрацију имена домена, предвиђају могућност раскидања уговора уколико се утврди да су податци о титулару нетачни или неажурирани.

Циљ тужбеног захтева је поништавање регистрације имена домена чијим регистровањем је повређено нечије право интелектуалне својине. Тужени може бити осуђен да, под претњом новчане казне, поништи своју регистрацију имена домена, што је најчешће праћено преносом спорног имена домена на тужиоца.⁵⁰⁵ Међутим, судска одлука којом се поништава регистрација имена домена, чиме оно постаје слободно за употребу, не гарантује тужиоцу преузимање спорног знака, јер постоји могућност у међувремену да неко други региструје спорни знак.

Имајући у виду глобални карактер интернет домен имена, много већи проблем представља примена права националних законодавства која на међународном нивоу нису усклађена. Отуда произлази и други проблем, спровођење судске одлуке од стране органа за додељивање интернет домен имена, не у смислу да они нису кооперативни, него чињеница да се пред те органе могу јавити различите донете одлуке од стране судова различитих земаља широм света.

Поред признавања и извршења судске одлуке, чињеница да је појава ових спорова логична последица глобалног карактера интернета и да стране у спору имају различиту државну припадност, јављају се проблеми и при избору меродавног права, судске

---

504 Popović D.: *Имена интернет домена и право интелектуалне својине*, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 56.

505 Popović D.: *Имена интернет домена и право интелектуалне својине*, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 57.

надлежности и слично.⁵⁰⁶ Тако на пример, тужени често у спору истиче приговор о месној надлежности суда, али судови такав приговор одбацују због доступности интернета целом свету, што омогућава да се штетна радња одреди на било којој тачки планете.⁵⁰⁷

Као проблем постоји и могућност преноса спорног имена домена на треће лице у току трајања судског поступка, уколико суд не изрекне судску забрану преноса спорног домена.

Полазећи од свих наведених негативних особина судског поступка, приступило се изналагању решења о алтернативном вансудском поступку о решавању спорова поводом регистрације интернет домен имена.

3.3. Однос судског и вансудског начина решавања спорова

Када се поставља питање дефинисања односа између судског и вансудског поступка решавања спорова о интернет домен имена, заправо реч је о сукобу између ова два поступка. Наиме, појава сукоба је очекиван изазов, полазећи од чињенице да су у питању два различита механизма која почивају на основи различитих принципа и прописа. Реч је о ситуацијама у којима може доћи до наведеног сукоба између оба поступка, као на пример: покретање судског поступка у току трајања UDRP поступка, покретање судског поступка ради преиспитавања донете одлуке административне комисије у вансудском поступку и покретање судског поступка након окончања UDRP поступка.

Правила о решавању отворених питања сукоба судског и вансудског решавања спорова о интернет домен имену су саставни део прописа UDRP поступка. Наиме, у члану 4 к)⁵⁰⁸ под називом „Доступност судских поступака“, предвиђено је да правила UDRP поступка не забрањују туженом и тужиоцу да покрену судски поступак пред надлежним

---

506 Jurić M.: Rješavanje sporova o imenima internetskih domena primjenom uniform domain name dispute resolution policy, Zbornik PFZ 59, (2-3), 2009, str. 423.

507 Cruquenaire A.: Le règlement extrajudiciaire des litiges relatifs aux noms de domaine-analyse de la procédure UDRP, Brisel, Bruylant, 2002, p. 14. Цитирано код: Popović D.: Imena internet domena i pravo intelektualne svojine, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 58.

508 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/help/dndr/udrp/policy#4>, 30.11.2013.

судом, независно од тога да ли је административни поступак вансудског решавања спорова у току или након његовог окончања.

Питање у вези покретање судског поступка у току трајања UDRP поступка, детаљније је регулисано чланом 18 UDRP поступка⁵⁰⁹, где се предвиђа да „у случају било каквих правних поступака покренутих пре или у току административног поступка у вези спора имена интернет домена које је предмет тужбе, административна комисија има дискреционо право да одлучи да прекине или оконча управни поступак, или да га настави и да донесе своју одлуку.“ Наиме, према цитираном члану UDRP правила, административна комисија самостално одлучује да ли ће прекинути, окончати или наставити UDRP поступак, уколико у току његовог трајања буде покренут судски поступак. Имајући у виду да постоје три могућности у погледу одлучивања у случајевима када дође до сукоба судског и вансудског поступка, у пракси различите административне комисије различито поступају. Практика из досадашњег рада административне комисије, говори да су најчешће донете одлуке о прекиду поступка UDRP до доношења судске одлуке, а у случајевима када је било одлучено да се UDRP поступак настави и поред чињенице да је покренут судски поступак, није за занемаривање да су често чланови неких комисија издвајали мишљење залажући се за прекид до окончања судског поступка.⁵¹⁰

Правилима UDRP поступка, предвиђена су решења и за друга два случаја, покретања судског поступка ради преиспитавања донете одлуке од стране административне комисије у вансудском поступку и покретање судског поступка након окончања UDRP поступка.

Дакле, када је у питању покретање судског поступка ради преиспитавања донете одлуке административне комисије у вансудском поступку у члану 4 к), предвиђено је да у случај када административна комисија донесе одлуку којом поништава спорно име интернет домена или наређује да оно мора бити пренето на друго лице, извршење одлуке се одлаже на период од 10 радних дана од дана када је овлашћени и надлежни регистар

---

509 Доступно на следећем веб сајту: <http://archive.icann.org/en/dndr/udrp/uniform-rules-24oct99-en.htm>, 30.11.2013.

510 Popović D.: *Imena internet domena i pravo intelektualne svojine*, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 59.

обавештен о донетој одлуци. Извршење одлуке уследиће након истека рока од 10 дана, осим уколико у том року не прими од туженог званични документ (оверена копија тужбеног захтева) којим се потврђује да је покренут поступак против тужиоца и то пред судом чију надлежност тужилац прихвата. Тужилац мора прихватити надлежност суда када је реч о суду на чијој територији се налази седиште регистра или суда на чијој територији се налази седиште или пребивалиште титулара спорног интернет домен имена, а које је доступно у бази WHOis надлежног регистра. У међувремену, након обавештавања да је покренут судски поступак, Административна комисија неће спровести извршење своје одлуке, нити предузети било какве друге мере, све док не добије:

- Релевантни доказ да је постигнут уговор међу странама;
- Релевантни доказ о одбацивању или повлачењу тужбе, или
- Копију судске пресуде којом надлежни суд одбија захтев или одлучује да тужени не сме наставити да користи спорно право интернет домен имена.

На крају, имајући у виду овакав начин поступања, можемо закључити да покретање судског поступка након доношења одлуке административне комисије, у прописаном року од предвиђених 10 радних дана, има суспензивно дејство и одлаже извршење већ донете одлуке од стране административне комисије.

У трећем случају, када је реч о покретању судског поступка након окончања UDRP поступка, важно је напоменути да одлука Административне комисије не везује суд, имајући у виду да комисија одлучује на основу засебних прописа који немају везе са националним законодавством.⁵¹¹

Према правилима UDRP поступка, конкретније у члану 5 предвиђено је да Административна комисија осим у случајевима када је поступак покренут у сагласности са чланом 4 UDRP поступка, у погледу свих осталих врста спорова или судских поступака која се могу јавити између спорних страна, није надлежна, и да су они предмет решавања пред надлежним судом, арбитражом или у другом доступном поступку.

---

511 Gautier K: Noms de domaine sur Internet- aspect juridiques, Pariz, Vuibert, 2001., p. 129. Цитирано према: Поповић D.: Имена интернет домена и право интелектуалне својине, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 59.

Исто тако, административна комисија ограђује се од учешће у споровима који се не односе на регистрацију жига или његову употреба, и при том истиче, да уколико на било који начин буду прозвани да се јаве као странка у спору, у било којем другом поступку, задржавају право преузимања свих могућих мера како би заштитиле себе и своја права.⁵¹²

Узимајући у обзир напред речено, а притом имајући у виду све позитивне и негативне карактеристике вансудског и судског решавања спорова о интернет домен имена, можемо констатовати да се свим лицима која се јављају као „жртве“ поводом регистрације интернет домен имена, нуди могућност избора механизма за решавање потенцијалног спора. Ово је посебно интересантно полазећи од чињенице да од судских одлука можемо да уочимо да су у највећем броју случајева судије наклоњени према заштити права титулара заштићеног знака и фаворизирања принципа специјалности, док у вансудском поступку уобичајено административна комисија доноси различите одлуке. У теорији, ова могућност избора, познатија је под називом „forum shopping“, оцењује се као забрињавајућа, из простог разлога што се тужиоцу даје могућност да изабере начин решавања спора на начин који сматра да је повољнији за њега, што доводи у питање једнакост примене закона за све.⁵¹³

---

512 Article 6. Our Involvement in Disputes, Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, Approved by ICANN on October 24, 1999.

513 Popović D.: Imena internet domena i pravo intelektualne svojine, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 61.

4. Извори сукоба међу интернет домен имена жигова и осталих знакова разликовања

Са правног аспекта, питање права на трговачку марку као саставног дела права индустријске својине, често се проблематизује само по себи, о чему говори и велики број спорова у пракси. Право на трговачку марку додатно се појављује онда када се успостави корелација са правом интернет домен имена. Разлог за тако нешто лежи у чињеници да су имена домена постала конститутивно пословно обележје привредних субјеката и самим тим су често у сукобу са жиговима.⁵¹⁴

Брзи раст и комерцијализација интернета обезбеђује могућност постојећих компанија да истакнутим и познатим жиговима прошире своју привредну активност на интернет, што с друге стране утиче на појаву злонамерних активности и могућност да нелегално користе интернет домен имена тих жигова, како и покушај да доведу корисника у забуну и при том негативно утичу на вредност познатих жигова, укључујући и лична имена или имена познатих личности.⁵¹⁵ Кључни елемент и извор проблема је радикал као саставни део интернет домена који представља основни дистинктивни део сваког имена интернет домена, често се назива именом интернет домена другог нивоа (Second Level Domain, SLD), а који може бити сличан или идентичан трговачком имену или жигу.⁵¹⁶

У основи, извор проблема у констелацији односа између интернет домен имена и трговачких марки је администрирање интернет домен именом, независно да ли је реч о оним дејствима која проузрокују повреду права титулара трговачке марке или је реч о

---

514 „Како се ствара жиг- увод у жигове за мала и средња предузећа“, превод: Институт за интелектуалну својину Босне и Херцеговине, © СОИС, бр. 1, 2008, стр.19.

515 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.35.

516 Имена Интернет домена се састоје од префикса, радикала и суфикса. Префикс (нпр. <http://www.primer.com>) означава који се протокол користи за комуникацију. Скраћеница http означава комуникациони протокол који се заснива на хипертексту (Hypertext Transfert Protocol), који омогућава да се директно прелази са документа на документ. Други део префикса, којег чини скраћеница www. која означава светску мрежу, није увек обавезан. Радикал (<http://www.primer.com>) је име Интернет домена stricto sensu. Чини га низ слова, понекад у комбинацији са бројевима. Више о томе видети код: Popović D.: Referat na seminaru i workshop-u održanom 12.8.2005. u Domu omladine Beograda, Povreda prava industriske svojine putem registrovanja imena internet domena, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2005.

регистрацији интернет домен имена са другог нивоа који у себи садржи трговачку марку чији носилац врши различиту делатност.⁵¹⁷ Другим речима, базичан проблем је администрирање интернет домен именом чије додељивање односно регистрација се врши по принципу приоритета „first come, first served“ (први у времену, јачи у право).

Начело специјалности жига, дозвољава регистровање две истоветне или сличне ознаке за означавање различитих роба или услуга је у директном сукобу са начелом јединствености интернет домена, што подразумева да начело специјалности жига се не односи и на интернет домена, јер је могуће регистровати само један истоветан назив домена. Тако нпр., на највише ниво не могу бити егзистентна два домена apple.com јер тај интернет домен припада ономе који на основи начела „first come, first served“, први регистровао тог домена.

У тој конотацији, Бесаровић поставља следеће питање: „да ли легални носилац жига или назив фирме има приоритетно право на регистрацију интернет адресе која у називу другог нивоа садржи такав жиг или фирму у односу на све потенцијалне кориснике за исте, сличне или различите врсте робе или услуга.“⁵¹⁸

У том контексту, одговор на ово питање на илустративан начин, у 1994. године, даје новинар Џошуа Китнер (Joshua Quittner), који је у часопису Wired објавио чланак под насловом „*Right now, there are no rules to keep you from owning a bitchin corporate name as your own Internet address*“,⁵¹⁹ критички се осврнући на непостојање правила за регистрацију интернет домен имена, што практично дозвољава да било ко може да региструје и користи нечије име као свој интернет домен. У циљу практичне илустрације овог проблема, он је претходно регистровао домен mcdonalds.com, па у закључку свог рада позива ширу јавност да му да корисне савете шта да ради са домен именом.⁵²⁰ Компанија McDonalds ово домен име, је регистровала неколико месеци касније, а за

---

517 Поленак-Акимовска, М., Наумовски Г.: Cyberaquarter-Повредувач на правата од интелектуална сопственост, Зборник на трудови: Руско-македонски денови на правото, Скопје и Охрид, 2007, стр.318.

518 Бесаровић В.: Интелектуална својина, Правни факултет, Универзитет у Београд, Београд, 2011, стр.168.

519 Quittner J.: Right now, there are no rules to keep you from owning a bitchin' corporate name as your own Internet address, Wired. Доступно на следећем веб сајту:

http://www.wired.com/wired/archive/2.10/mcdonalds_pr.html, 16.01.2012.

520 Quittner J.: Right now, there are no rules to keep you from owning a bitchin' corporate name as your own Internet address, Wired, доступно на следећем веб сајту:

http://www.wired.com/wired/archive/2.10/mcdonalds_pr.html, 16.01.2012.

узврат се сагласила да донира 3.600 долара за средњу школу у Њујорку.⁵²¹ На тај начин, исход је био повољан за обе стране- новинар је доказао своју тезу, док је компанија McDonalds добила домен име за симболичну донацију.⁵²²

Ово подразумева да свако може да региструје име домена које до тада није регистровано, независно од чињенице да под истим или сличним називом тог домена већ постоји регистровани жиг или условно речено светски познати жиг.

Посебно је интересантна чињеница да систем за регистрацију домена нуди могућност али и не обавезује регистранте да направе било какво истраживање добро познатих, заштићених или регистрованих трговачких марки пре регистравања домена.

Питање регистрације интернет домена имена додатно усложњава и чињеница што и сам овлашћени регистратор нема обавезу да направи слично истраживање, да ли са конкретном регистрацијом домена се вређа нечије право на трговачку марку.

Изостанак обе обавезе, како за регистранта, тако и за регистрара, је додатан разлог и на директан начин генерира настанак спорова у вези права на домен име и трговачку марку.

Кључно питање у вези избегавања сукоба интернет домен имена са сличним или истовидним именом жига или комерцијалне ознаке, а са тим и евентуални ризик не само изгубити то име, него и претрпети материјалну штету, је правилан избор домен имена.

С циљем утврђивања да ли је поједини знак већ заштићен, можете да се директно обратите државним или регионалним установама за жигове од којих већина на Интернету има базу жигова за претраживање. Попис база података које могу да се претражују налази се на интернетској страници WIPO-а: www.arbiter.wipo.int/trademark/.⁵²³

Нажалост, ово је само илустрација једног од реалних проблема и разлога постојања великих броја спорова, иза којих као основни мотив стоји понашање конкретног субјекта у циљу остваривање економског интереса, односно профит путем продаје интернет домена који садржи истоветан или сличан назив познатог предузећа или жига, који

---

521 Jurić M.: Rješavanje sporova o imenima internetskih domena primjenom uniform domain name dispute resolution policy, Zbornik PFZ 59, (2-3), 2009, str.422, цитирано според: Friedman Neal J., Siebert, Kevin, The name is not Always the Same, 20 Seattle Univ.L. R. 631.

522 Jurić M.: Rješavanje sporova o imenima internetskih domena primjenom uniform domain name dispute resolution policy, Zbornik PFZ 59, (2-3), 2009, str.422.

523 Making a Mark: An Introduction to Trademarks for Small and Medium-sized Enterprises. WIPO publication No. 900, 2006, p.19.

конкретно предузеће користи за обележавање производа и услуга у оквиру његове тржишне делатности.

И поред тога, ипак треба нагласити да је дискутабилан само начин на који се врши додељивање интернет домен имена, а не и економската оправданост примене овог принципа, који је неспорно да ствара правних проблема.

У основи, правни проблем настаје када привредни субјект не може да користи свој жиг или назив своје фирме као интернет адресу јер је неко други већ регистровао адресу такве садржине, па од титулара жига или фирме тражи откуп интернет домена. Ово је довољан разлог да титулар жига или фирме затражи правну заштиту против власника интернет домена због повреде жига јер регистрација туђег жига као интернет адресе сматра се комерцијалном употребом жига.⁵²⁴

Према томе, уместо флексибилнији и иновативнији приступ судова и легислативе у односу пружања правне заштите повезаних са домен именима, овакав приступ ICANN-а и домен администратора у сугласности начела „first come, first served“ је основни генератор неправедним и неприкладним поступања у многим околностима.⁵²⁵

Други правни проблем произлази из другог фундаменталног начела жиговног права, начело територијалности. Чињеница да жиг има територијално дејство (што значи да је заштићен у земљи или регији где је регистрован или се користи), је у супротност са опсегом глобалне употребе интернета. Наиме, проблем настаје у погледу решавању спорова у којима различита физичка или правна лица која легитимно поседују идентичне или збуњујуће сличне жигове за идентичну или сличну робу и услуге у различитим земљама. Реч је о конкурентског односа у коришћење интернет домен имена између корисника који уствари нису конкуренти. Легислатива у овој области је још увијек у развоју и проблеми се различито рјешавају од земље до земље.⁵²⁶

Имајући у виду све наведене чињенице, циљ оваквих активности можемо посматрати са два аспекта.

---

524 Trnavci G.: Skripta iz Autorskog prava. Доступна на следећем веб сајту:
<http://bs.scribd.com/doc/37686280/Autorsko-Pravo>, 15.05.2013.

525 Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009, p.127.

526 Making a Mark: An Introduction to Trademarks for Small and Medium-sized Enterprises. WIPO publication No. 900, 2006, p.18.

Први аспект, односи се на тенденцију да се створи конфузија у широј јавности, тако што ће људи мислити да постоји веб страна трговачке марке, а не нека страна која је тенденциозно креирана да би се нанела штета носиоцу трговачке марке. Проблем је још већи када употребом интернет домена повређује се право другог лица, изазивањем забуне у привредном промету у вези пореклом робе или услуга које се нуде на продаји преко интернета, као и разводњавањем туђег жига. Дакле, реч је о интернет домена који је исти или сличан туђег жига, а притом има комерцијални карактер и служи за продају робе или услуга исте или сличне врсте тог жига. На тај начин, титулар интернет домена може да прода исти производ као носилац жига или проузроковати значајну штету титулара жига.

Други аспект, односи се на сама активност носитеља домен имена с циљем да тај домен прода титулару жига који користи истоветан или сличан назив као и домен, за означавање роба и услуга које нуди на тржиште или је то назив његовог предузећа, како би од те продаје титулар домен имена оставарио значајну суму новца. Класичан пример из праксе је случај са доменом „sex.com“ који је шест година био предмет парнице, а исход је завршио пресудом Калифорниског врховног суда, у износ од 65.000.000 \$ у корист титулара домена, човека који је наводно незаконито стекао домен „sex.com“.⁵²⁷

На основу свега реченог, можемо сублимирати да неповезаност, односно супротност начела жиговног права и права интернет домен имена, конкретније да принцип јединствености и глобални карактер имена интернет домена утичу на његову вредност која у односу жига је вишеструка и да с тиме, домен имена постају конститутивно пословно обележје привредних субјеката, што је основни извор сукоба са жиговима и уједно извор појаве различитих врста злоупотреба жига.

На крају, можемо закључити да сукоб између жига и интернет домен имена, као разлог за појаву спорова између титулара права индустријске својине, конкретније титулара жига и титулара имена интернет домена, а у зависност од разлога због настанка спора и повреде права на жиг приликом регистрације интернет домена или његовог коришћења можемо поделити на:

---

527 McCarthy K.: Sex.com case heralds end of Internet – NSI, The Register, February 2003, Доступно на следећем веб сајту: http://www.theregister.co.uk/2003/02/03/sex_com_case_heralds_end/, 15.01.2012.

- Сукоб између савесних страна (нпр. сукоб између титулара жига и титулара пословног имена који желе регистровати исто име домена- „*Bona fides*“, и
- сукоб између несавесних страна (несавесно регистровање знака који је идентичан туђем жигу или другом знаку разликовања)- „*Mala fides*“.⁵²⁸

4.1. Регистрација и коришћење интернет домен имена „*Bona fides*“

Bona fides долази из латинског језика и означава: у доброј вери, истинито, искрено, без намере да се обмане.⁵²⁹ Реч је о добронамерном понашању (учинити, казати)⁵³⁰ конкретног субјектата. Наиме, ради се о моралном правилу које по свом садржају одговара начелу савесности и поштења као правни стандарди чији појам није одређен, већ се оставља суду да га конкретизује у поједим случајевима, држећи се његовог општог значења као смернице.⁵³¹ Између осталог, примена овог начела уједно значи и препрека тенденцијама злоупотребе права,⁵³² што се у конкретном случају може односити и на понашање приликом регистрације и коришћења интернет домена.

Основа такозваних *bona fides* спорова, произлази из судара права интелектуалне својине и интернет права. Кључни разлози појаве *bona fides* спорова су неспојивост два фундаментална принципа територијалност и специјалност жиговног права, са глобалним карактером интернет домен имена и њихова јединственост. Другим речима, универзални карактер интернет домен имена није у складу са ситуацијама у којима различите физичка или правна лица која имају права над идентичног дистинктивног знака, који су активни у различитим пословним секторима или делују на различитим територијама.⁵³³

---

528 Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011, p. 7-8.

529 Blackwell H. A: The Essential Law Dictionary, Sphinx® Publishing, 1st ed., 2008, p.57 и Wild E. S: Webster's New World® Law Dictionary, Wiley Publishing, Inc., Canada, 2006, p.51.

530 Vujaklija M.: Leksikon stranih reči i izraza, Prosveta, 1980, Beograd, str. 123. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.scribd.com/doc/50746037/Vujaklija-Leksikon-stranih-reci-i-izraza>, 15.07.2013.

531 Vedriš M., Klarić P.: Građansko pravo, Zagreb, Narodne novine, 2006, str. 380.

532 Vedriš M., Klarić P.: Građansko pravo, Zagreb, Narodne novine, 2006, str. 380.

533 Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011, p. 8.

Принцип територијалности подразумева да се заштита жига ограничава на територију правног система у којој је регистрован, што је у супротност са принципом универзалности интернет домена, односно његовог глобалног карактера. Наиме, та супротност принципа у случају спора између две компаније различитих националних припадности, може довести да сваки од националних судова донесе исту одлуку на основу које штити регистроване трговачке марке у својим земљама.⁵³⁴ Такви су на пример случајеви када различите компаније које имају исте или сличне жигове регистроване у различитим државама рекламирају своје производе у целом свету путем интернета, доводе своје потенцијалне потрошаче у забуну, тако да они неће разумети да се ради о различитим компанијама, које осим заједничког имена, фирме и/или жига, немају ништа друго заједничко. У оваквим ситуацијама, Смит (Graham J. H. Smith) сматра да је једино логично решење шире регистровање фирме и жига које би обухватило више земаља истовремено.⁵³⁵ Као проблем овог решења наводи се да би оно било доступно само богатим компанијама. Недостатцима овом приступу, критички осврћу се и други аутори, који сматрају да Смит не нуди ефикасно обезбеђивање потпуне заштите фирме или жига с тим што предлаже фокусирање мањих компанија на најважнија тржишта за њихово пословање, јер би ипак у пракси довело до тога да се компанија која се развија и осваја нова тржишта, потенцијално морала у будућности на свакоме од њих појављивати са новим именом и визуелним идентитетом зато што своји оригинални није заштитила на време, што је доста непрактично за фирмама које претендују да створе светски познате брендове.⁵³⁶

Други основни принцип специјалности жига исто тако је у сукоб са начелом јединствености интернет домен имена. Принцип специјалности, омогућава регистрације, односно егзистенције две истоветне или сличне ознаке за означавање роба или услуга, што не само што није случај, него долази у сукоб са принципом јединствености интернет домен имена, чија се регистрација врши у складу начелом „*qui prior est tempore, potior est jure*“ и подразумева да може да постоји само један јединствени истоветни интернет домен.

---

534 Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011, p. 8.

535 Graham J.H. Smith, Internet Law and Regulation, London, 2002. цитирано код: Prlja D., Peljanović M., Ivanović Z: Internet pravo, Institut za uporedno pravo Beograd, Beograd, 2005, str. 84-85.

536 Prlja D., Peljanović M., Ivanović Z: Internet pravo, Institut za uporedno pravo Beograd, Beograd, 2005, str. 85.

За крај, можемо закључити да је суштина „*Bona fides*“ спорова, сукоб између савесних страна т.ј. сукоб титулара различитих права интелектуалне својине над истим знаком, који желе регистровати исто име домена. У зависност од врста спора, Поповић сматра да „*Bona fides*“ спорове у пракси можемо поделити на две категорије:⁵³⁷

- Спорови између компанија активне у разним секторима и на разна тржишта,
- и
- спорови који обухватају различите правне категорије.

4.1.1. Спорови између компаније активни у различитим секторима и на различитим тржиштима

„*Bona fides*“ спорови су категорија спорова која настају између компаније које имају исти назив или користе исти жиг у различитим секторима и на различитим тржиштима.

Као илустрација могу послужити неки од случајева у пракси.

Одличан пример је судски спор који се водио између компаније *SA Alice* и компаније *SNC Alice*, поводом регистрације интернет домен имена „alice.fr“.⁵³⁸ Компанија *SNC Alice* је основана 1934. године и уједно је титулар жига француског „*Alice*“ регистрован у 1975. године, која се бави активностима у вези маркетиншке услуге (Класа 35: Оглашавање, вођење послова, пословно управљање, канцеларијски послови). Компанија *SA Alice* постоји од 1996. године и бави се производњом софтвера, развој, рад, дистрибуција и одржавање информатичке, електронске и електро-механичких хардвера, која је титулар „*Alice d'ISOFT*“ жига, намењен за нуђење производа и услуга у области информатичке технологије. (Класа 9⁵³⁹, 39⁵⁴⁰ и 42⁵⁴¹).⁵⁴² Компанија *SA Alice* је регистровала интернет

---

537 Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011, pp. 8-12.

538 Spindler G., Börner F.: E-Commerce Law in Europe and the USA, Springer, Germany, 2007 p.115.

539 Апарати и инструменти научни, поморски, геодетски, фотографски, кинематографски, оптички, за вагање, мерење, сигнализацију, контролу (инспекцију), спасавање и наставу; апарати и инструменти за провођење, прекид, трансформацију, акумулацију, регулисање или контролу електричне енергије; апарати за снимање, пренос и репродуковање звука или слике; магнетни носачи података, дискови за снимање; компакт дискови, ДВД и други дигитални носачи података; механизми за апарате који се покрећу новцем или

домен „alice.fr”, што је разлог да *SNC Alice* поведе поступак пред надлежним судом. Окружни суд у Паризу пресудио је у корист тужиоца на основу да је он дуже време користио тај назив, што је супротно принципу *”first come, first served”*.⁵⁴³ Ова одлука није била прихваћена са стране Апелационог суда (Cour d'Appel de Paris), који је донео одлуку у корист Компаније *SA Alice*, тако да је узео у обзир да тужилац и оптужени су две сасвим различите компаније и баве се са различитим активностима, притом примењујући принцип *”first come, first served”*.⁵⁴⁴ Ову одлуку је потврдио и Врховни суд у Паризу (Tribunal de grande instance de Paris).⁵⁴⁵ Дакле, одлуке апелационог и врховног суда су у целост оправдане, јер је Компанија *SA Alice* испоштовала цели поступак регистрације тако да је доказала да одговарајући назив представља њезино пословно име или жиг, и у исто време одлука суда не спречава Компанију *SNC Alice* да региструје своје име интернет домена „alice.tm.fr”.⁵⁴⁶

Борнер (Börner) и Синдлер (Spindler) наглашавају да је ово уједно и добар пример ношења одлуке у судском поступку у вези спора између жига и интернет домен имена, где до изражаја долази контрадикторност начела специјалности жига и начело регистрације интернет домен имена *„first come, first served”*.⁵⁴⁷

жетоном; регистар касе, рачунске машине, опрема за обраду података, рачунари; рачунарски софтвер; апарати за гашење пожара.

540 Транспортне услуге; паковање и складиштење робе; организовање путовања.

541 Научне и технолошке услуге, као и услуге истраживања и пројектовања у вези са њима;

услуге индустријских анализа и истраживања; пројектовање и развој рачунарског хардвера и софтвера.

542 Bubert I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPIRIT Project 27028, pp.18-19, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

543 Ordonnance de référé of March 12 1998, Tribunal de grande instance de Paris. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.legalis.net>.

544 Arrêt du 4 décembre 1998 - Cour d'appel de Paris. Доступно на следећем веб сајту <http://www.legalis.net>. Цитирано код: Bubert I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPIRIT Project 27028, pp.18-19, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www qlinks.net/lab991216/trademarks.doc.

545 Jugement du 23 Mars 1999 – Tribunal de grande instance de Paris. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.legalis.net>. Цитирано код: Bubert I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPIRIT Project 27028, pp.18-19, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

546 Више о томе видети код: Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011, pp. 8-9.

547 Spindler G., Börner F.: E-Commerce Law in Europe and the USA, Springer, Germany, 2007 p.112/113.

Сличан пример из праксе је и спор *Prince plc против Prince Sportswear Group Inc.*⁵⁴⁸ Предузеће *Prince Sportswear Group*, титулар жига „*Prince*“, у 1997. године, покушало је да региструје име интернет домена *prince.com*, али је дошло до сазнања да је то име домена већ регистровано у 1995. године, од стране енглеског предузећа *Prince plc*, које се бави нуђењем компјутерских услуга. То је био довољан разлог за подизање судског спора. Суд, на основу утврђених чињеница да у конкретном случају нема повреде права на жиг и разводњавање жига како што је тврдио, донео одлуку у корист предузећа, титулару спорног имена интернет домена.

Осим у случајевима када су у питању спорови поводом права на интернет домен имена, између компаније које имају исти назив или користе исти жиг, али њихова делатност је различита, у пракси постоје и случајеви када спор може настати и између компанија која се баве истом или сличном делатношћу, а која су активни и делују на различита географска подручја. Такав је случај *SG 2 против Brokat informationssysteme GmbH.*⁵⁴⁹ У питању је спор између две компаније које су активне и делују на различита географска подручја, односно тржишта, а у вези регистрације немачког интернет домена који садржи исти назив као и већ регистровани француског жиг. Заправо, реч је о спору између француске компаније *SG 2* која у својству титулара регистрованог жига „*payline*“ из 1996. године, нуди услуге интернет плаћања, с једне стране, и немачка компанија *Brokat informationssysteme GmbH*, регистрована у Штутгарту, у својству титулара регистрираног немачког жига „*payline*“ који користи систем „*Brokat-payline*“ као поддомен „*brokat.de/payline*“, у оквиру свог домена *brokat.de* и при том нуди исте услуге као и компанија *SG 2*, с друге стране.⁵⁵⁰ Француска компанија *SG 2* затражила је од француског суда да изрече компанији *Brokat* забрану због наводног кршења права коришћењем његовог регистрованог француског жига „*payline*“, за исте робе и услуге, на немачком сајту. Апелациони суд донео је пресуду у корист француске компаније *SG 2* и поред тога што немачка компанија никада није нудила свој систем интернет плаћања у

---

548 Rowland D.: MacDonal E., Information Technology Law, 2nd ed. Cavendish Publishing Limited, London, 2000, p.524.

549 Maunsbach U.: Some Reflexions Concerning Jurisdiction in Cases on Cross-border Trademark Infringements Through the Internet, Stockholm Institute for Scandianvian Law 1957-2010, vol. 47, 2004, p.494. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.scandinavianlaw.se/pdf/47-23.pdf>, 16.06.2013.

550 Slovakova Z.: Protection of trademarks and the Internet with respect to the Czech law, Journal of International Commercial Law and Technology Vol.1, Issue 2 (2006), p.73.

Француској. Одлука суда заснивала се на то да је интернет сајт компаније *Brokat* био доступан широм свету, а између осталог и у Француској и да је због тога нанета штета на француској територији, па је суд компанији *Brokat* наредио да се уздржи од даљег коришћења жига “*payline*”.⁵⁵¹ Одлука суда, изазвала реакције код више аутора, а наишла је на бројне критике и код стручне јавности. Углавном, критике се односе на то да суд није узео у обзир да је спорни домен регистрован под националном ознаком Немачке .de, па постављају питање: шта ако у конкретном случају одлуку доноси Немачки суд?⁵⁵² О нелогичности одлуке апелационог суда говоре и немачки научници који наглашавају да након овакве одлуке велики број предузећа неће више моћи да користе интернет као платформу за оглашавање.⁵⁵³

На крају, можемо закључити да код „*Bona fides*“ спорова, интенција титулара спорног домен имена није да оствари материјална корист путем његове препродаје, него да спорни назив интернет домена користи у сврху због којег је исти регистрован. У вези са овим питањем, у оквиру WIPO-е вођена је чак и дискусија о успостављању клаузуле у оквиру уговора, која предвиђа да апликант има искрену намеру да тај интернет домен користи и у исто време потврђује да циљ регистрације тог домена није остваривање материјалне користи од његове препродаје.⁵⁵⁴ Завршни извештај WIPO-а, међутим, не препоручује ту клаузулу,⁵⁵⁵ јер сматра да се лако може предпоставити ситуација у којој подносилац захтева има легитимни интерес да региструјете конкретан интернет домен, а

---

551 Slovakov Z.: Protection of trademarks and the Internet with respect to the Czech law, *Journal of International Commercial Law and Technology* Vol.1, Issue 2 (2006), p.73.

552 Naumovski G., Popovi D.: *Information Technology Law*, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011, p. 9-10.

553 Torsten Bettinger and Dorothee Thum, *Territorial Trademark Rights and Internet – Part Two*, *International Review of*

Industrial Property and Copyright Law, IIC Vol 31, No 3/2000, p. 291 цитирано код: Slovakov Z.: Protection of trademarks and the Internet with respect to the Czech law, *Journal of International Commercial Law and Technology* Vol.1, Issue 2 (2006), p.73.

554 *British Telecommunications plc. et al. v. One In A Million Ltd. et al.*, Court of Appeal 23 July 1998, 4 All E. R. 476ff, comments by Thorne/Bennett *European Intellectual Property Review* 1998, p. 468. Цитирано код: Bubert I., Buening M.: *Domain Name Issues - European Jurisdiction*, *Electronic Commerce Legal Issues Platform*, ESPIRIT Project 27028, pp.10-11, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www.qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

555 *Final Report of the World International Property Organisation: Internet Domain Name Process*, 30/4/99, WIPO Publ. No. 92-805-0779-6, no. 94. Цитирано код: Bubert I., Buening M.: *Domain Name Issues - European Jurisdiction*, *Electronic Commerce Legal Issues Platform*, ESPIRIT Project 27028, pp.10-11, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www.qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

при том да исти не буде коришћен у блиској будућности, што не искључује могућност да кроз извесно време некоришћење буде предмет посебног разматрања.⁵⁵⁶

4.1.2. Спорови повезани разним правним категоријама спорова

У пракси, постоје и спорови између два савесна субјекта који желе да региструју истоимени домен, на шта имају сасвим легитимно право. У конкретним случајевима спора, суд мора да одлучи чије је субјективно право "јаче".⁵⁵⁷ Наиме, реч је о случајевима када стране тврде да поступају у доброј вери, наводећи при том да за то имају оправдани интерес и прилажу аргументе да имају право на конкретни карактеристични знак. Уобичајено, овакве врсте спорова воде се поводом регистрације интернет домен имена који садрже трговачка имена/ називе фирми које су већ регистрована и уживају правну заштиту жига,⁵⁵⁸ лична имена појединаца, називи жигова, имена градова или држава и слично.

Као примери из француске судске праксе Борнер (*Börner*) и Синдлер (*Spindler*) наводе случајеве у којима је суд донео одлуку у корист г-це *Liliane Bettencourt* (главни акционар Компаније L'Oréal) и г-це *Amelie Mauresmo* (чувена француска тенисерка) чија су лична имена била предмет регистрације интернет домена. Наиме, на основу члана *L.711-4* Француског закона о интелектуалној својини,⁵⁵⁹ суд је регистрантима интернет домена „*lilianebettencourt.com*“ и „*ameliemauresmo.com*“, наложио да се уздрже од њихове употребе, образложењем да постоји повреда личних права носиоца личних имена.⁵⁶⁰

---

556 Buberl I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPRIT Project 27028, pp.10-11, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

557 Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011, pp. 8-9.

558 Spindler G., Börner F.: E-Commerce Law in Europe and the USA, Springer, Germany, 2007 p.115.

559 Intellectual Property Code (Legislative Part), Law No 92-597 of 1 July 1992 as last amended by Law No 96-1106 of 18 December 1996. Доступно на следећем веб сајту: http://oami.europa.eu/genhtml/mark/nl_fr_1_en.htm, 15.06.2013.

560 Више о томе видети код: Spindler G., Börner F.: E-Commerce Law in Europe and the USA, Springer, Germany, 2007, p.115.

У француској судској пракси, слична одлука суда донета је и у случајевима сукоба између жига и личног имена. Конкретније, реч је о случају познатијем као *Garnier*, где су стране спора, лабораторија *Garnier*, специјализоване у области козметике, и физичког лица са истим презименом. Из истих разлога као и код претходних случајева *Mauresmo* и *Bettencourt*, суд је одбио да нареди трансфер име домена „*garnier.com*“ са физичког лица на истоимену компанију, јер је г-н Garnier само користио своје лично име, па је у питању раније стечено право.⁵⁶¹

Супротна одлука суда, донета је пред немачким судовима где се водио спор између појединаца са именима *Shell* и *Krupp*⁵⁶² и предузећа идентичних назива. Наиме, немачки судови су донели пресуду против појединаца који су регистровали своја лична имена (презимена) као имена интернет домена, при том заснивајући своју одлуку на интересу предузећа, и чињеници да она има предност у односу на важност употребе спорних имена домена од стране појединаца.⁵⁶³

Правни спорови овог типа била су предмет решавања и пред Центром за арбитражу и посредовање Светске организације за интелектуалну својину. Поповић⁵⁶⁴ као један од примера наводи одлуку административне комисије у случају *G. A. Modefine S.A.* против *A.R. Mani*,⁵⁶⁵ познатију као спор Армани. Реч је о спору поводом имена интернет домена *armani.com*, у коме је титулар жигова „Armani,, „Giorgio Armani,, и „Emporio Armani,, предузеће *G. A. Modefine S.A.*, покренуло Поступак пред Центром за арбитражу и посредовање против господина Манија (*A.R. Mani*), графичког уметника и техничког илустратора, због регистрације горе наведеног имена домена. Име туженога је *Anand Ramnath Mani*, и још од јуна 1981. године радио је под именом *A.R. Mani* и као такав био је

---

561 Rolland D. Rosenthal et Raguin X: Noms de domaine et atteintes au droit des marques: les pouvoirs du juge des référés, *Légopresse*, 01/02 2001., br.178. Цитирано код: Поповић D.: Имена интернет домена и право интелектуалне својине, *Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005*, стр. 38.

562 Више о томе видети код: Bubert I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, *Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPiRiT Project 27028*, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www.qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

563 Cruquenaire A.: L'identification sur Internet et les noms de domaine: quand l'unicité suscite la multiplicité, *Jurnal des Tribunaux*, 17.02.2001, no. 6000., цитирано код: Поповић D.: Имена интернет домена и право интелектуалне својине, *Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005*, стр. 35-36.

564 Поповић D.: Имена интернет домена и право интелектуалне својине, *Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005*, стр. 36-38.

565 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-0537, Administrative Panel Decision Bouygues v. Belkowiche.Co, Patrice Belkowiche. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-0537.html>, 18.08.2013.

познат у круговима илустратора и графичких уметника. У фебруару 1995. године господин Мани је регистровао име интернет домена „armani.com“, које није користио као веб сајт, него је користио само електронске адресе: info@armani.com, me@armani.com и arm@armani.com. 1997. године, адвокати предузећа *G. A. Modefine S.A.* контактирали су господина Манија, нудећи му 1.250 америчких долара у замену за спорно име интернет домена. Господин Мани, се противио овом предлогу и тражио је 1935 долара за трансфер, а при том је дао и додатни услов да му се предузеће не противи приликом регистравања имена домена „amani.com“. Адвокати тужиоца су то одбили. Други покушај предузећа да контактира господина Манија је био у 2001. године, опет тражећи трансфер спорног интернет домена, на шта је господин Мани опет затражио гаранције да се предузеће неће противити регистравању имена домена „amani.com“, приликом чега је предлог по други пут био одбијен. Исте године, након тога, предузеће је покренуло поступак пред Центром за арбитражу, и у току поступка истицано је да је тужени могао регистровати неко друго име домена, а не име које је идентично жигу „Armani“, јер то није ни његово име ни презиме. У поступку пред Центром за арбитражу, тужилац је навео да се корисници интернета доводе у забуну, јер тражећи сајт познатог стилисте „Armani“, изненађујући, завршавају на сајту господина Ананда Манија из Ванкувера. Као доказ несавесности, наводи се да је тужени одбио понуђену суму од 1.250 долара за трансфер и заузврат тражио 1.935 долара. Тужилац је исто тако навео да тужени не користи и при том није пружио никакве доказе ефикасног коришћења спорног назива домена. Даље, тужилац је тврдио да је жиг „Armani“ познат у целом свету и да се мора узети у обзир да тужена страна регистрацијом домена повређује његова права. При том, тужилац је истакао да и поред тога што господин Мани, име домена користи само као е-маил адресу, то не значи да у будућности неће незаконито да користи спорни домен у смеру погоршавање настале ситуације. С друге стране, тужени је у своју корист приложио оверену копију уверења крштења и његово канадско држављанство који доказују да је његово пуно име *Anand Ramnath Mani*. Господин Мани је истицао да, према канадској судској пракси, роба коју тужилац продаје разликује се од услуга које тужени пружа, и да обе стране не користе исте трговачке канале, а то се потврђује тиме што и сам тужилац није поднео доказни материјал у вези своје тврдње о забуну. Након што је Центар за арбитражу размотрио

тужбу, прихватио је да је спорно име интернет домена идентично са познатом робном марком „*Armani*“, признатим именом, регистрованим у свету у односу на различите класе луксузне робе. С друге стране, Центар за арбитражу није прихватио аргумент тужиоца да тужени није смео да региструје име домена које представља комбинацију његових иницијала имена и презимена, него напротив, сматрао је да је регистрација интернет домен имена која представља комбинацију иницијала и имена, скраћеницу или другачију варијанту пуног имена и презимена, честа појава у пракси и да не може бити реч о конфузији или довођења јавност у забуну. Такође, Центар за арбитражу, налази да тужилац треба да покаже да тужена страна нема легитимни интерес за име домена и да је име домена регистровао у лошој вери. Дакле, Центар је утврдио да регистрација спорног домена није резултат несавесног понашања и у лошој вери, с обзиром да је тужена страна затражила суму од 1.935 долара уместо понуђених 1.250 долара што је у 1997. години кад се то десило, представљало само скромну суму новца у односу на тражену суму од стране саберсквотера. Да није реч о регистрацији домен имена у лошој вери, потврђује се и тиме што је тужена страна приликом понуде наведеног новца затражила и гаранцију да може да региструје интернет домен име „*amani.com*“. На основу свега тога, Комисија сматра да тужени има право и/или легитимни интерес у вези са тим домен именом, али имајући у виду да тужилац није доказао да је тужени регистровао спорно домен име у лошој вери, Комисија је одбила захтев за трансфером спорног домен имена.

Када је у питању овај случај, већина аутора сматра да је одлука Центра за арбитражу у случају „*Armani*“ исправна, али да би било боље да административна комисија одбаци захтев тужиоца, јер се UDRP поступак може примењивати само на решавање спорова који су настали због злоупотребе имена Интернет домена услед које долази до повреде неког робног или услужног жига, а не за решавање овако сложених правних питања.⁵⁶⁶

---

⁵⁶⁶ Више о томе видети код: Popović D.: *Imena internet domena i pravo intelektualne svojine*, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 37-38.

4.2. Регистрација и коришћење назива домена „Mala fides“

Mala fide на латинском језику подразумева одређено понашање у злој вери, злонамерно, подмукло.⁵⁶⁷ Дакле, у питању је активност несавесног и нечесног понашања од стране субјекта који региструје интернет домен име.

У правној теорији, постоје мишљења да уобичајени термин који се користе и који покрива све врсте преварног понашања на интернету је *Cyber Piracy*.⁵⁶⁸ Према томе, термин *Cyber Piracy* има два различита значења у сајбер заједници:⁵⁶⁹

Прво, односи се на све инстанце где се интернет користи за копирање дигитални документ без дозволе (копирање и дистрибуцију музике или видео без дозволе носиоца ауторских права, користећи клонирани информације о кредитној картици да украде из продавнице на мрежи, или копирање софтвера на *CD* без плаћања). Друго значење односи се на конкретнију употребу термина „trademark cyberpiracy“ општопознатију као „cybersquatting“ појава. Реч је о ситуацији када неко покушава да заради новац путем регистрације, продаје, или коришћења име Интернет домена који је сличан или идентичан са неким жигом.

Према другим ауторима, *Cyber Piracy* је само једна од више врста злоупотребе слободе интернета. Тако, Лаудон у свом делу „Електронска трговина- бизнис, технологија, друштво“, поред сајберпиратства (*Cyber Piracy*), у категоризација врста повреде слободе интернета, наводи и: Сајберсквотинг (*Cybersquatting*)⁵⁷⁰, Мета ознаке (*Meta-tags*),⁵⁷¹ Повезивање (*Linking*)⁵⁷², Директно повезивање (*Deep linking*)⁵⁷³ и Уоквиравање

---

567 Vujaklija M.: Leksikon stranih reči i izraza, Prosveta, 1980, Beograd, str. 529. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.scribd.com/doc/50746037/Vujaklija-Leksikon-stranih-reci-i-izraza>, 15.07.2013.

568 Understanding the Terms of Cyber Piracy, доступно на: <http://lsntap.org/cyberdefinitions>, 18.09.2013.

569 Cyberpiracy, A Free Educational Resource Created by Carnegie Mellon University to Empower You to Secure Your Part of Cyberspace. Више о томе видети на следећем веб сајту:

<http://www.mysecurecyberspace.com/encyclopedia/index/cyberpiracy.html>, 18.09.2013.

570 Регистрација име интернет домена у циљу изнуђивање новца од титулара жига.

571 Употреба туђих заштићених знака на веб сајт починиоца, с намером довести у заблуди и збунити крајне потрошаче. Ова активност је забрањена само у случајевима када се мета ознака користе у циљу ометање пословно тржишног конкурента или на пример када титулар веб сајта са порнографским садржајем поставља мета ознаке познатог жига аутомобилске индустрије и сл.

572 Креирање хипертекст везе са једног на другом веб сајта.

573 Избегавање почетног веб сајта и директно повезивање са другом веб сајта.

(Framing).⁵⁷⁴ Дакле, Лаудон сматра да је сајберпиратство активност регистрације име интернет домена који је идентичан или сличан са неким туђим жигом у циљу преусмеравање веб саобраћаја на веб страну починиоца,⁵⁷⁵ и да је сајберпиратство исто понашање починиоца као и код појаве *cybersquatting-a*, али је његова крајња намера ометање пословања конкурената или искоришћавање туђе тржишне репутације коришћењем спорног имена интернет домена.

С обзиром на просторне могућности овог рада, с једне стране, као и релевантности теме, с друге стране, у наставку, предмет проучавања и истраживања су само аспекти појаве *cybersquatting-a*, односно еклатантних злоупотреба права жига поводом регистрације име интернет домена који је идентичан или сличан туђем жигу.

На основу реченог, регистрација имена интернет домена може бити и *mala fides*.

Циљ оваквог поступања и регистрације име домена у лошој вери, је да се доведе просечни потрошач у забуну у вези роба и/или услуга која титулар жига нуди на тржишту и при том да се оствари значајна конкурентска предност и повећање профита, свакако осим у случајевима када је реч о нуђењу различитих роба и/или услуга, и/или продаја спорног име домена титулару жига за значајну суму новца.⁵⁷⁶ Дакле, циљ продаје имена интернет домена је често и разлог због појаве масовне регистрације познатих трговачких марака, односно жигова као име интернет домена. Наиме, реч је о споровима између титулара права на жиг, с једне стране, и оних који су регистровали идентични или слични знак као име интернет домена, иако немају никакво право над тим знаком, с друге стране.

Имајући у виду, све више примедбе од стране власника познатих жигова да су називи њихових жигова, без њиховог знања били присвојени и регистрирани као интернет домен имена од стране трећих лица, први значајни искорак у односу на заштиту њихових права учињен је са доношењем Закона о заштити потрошача од *cybersquatting-a* нечесно

---

574 Укључује оквирно приказивање садржаја друге веб стране на веб страну починиоца.

575 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.527.

576 Bubert I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPRIT Project 27028, p.10, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www.qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

куповање домен имена са намером њихове продаје по вишој цени,⁵⁷⁷ од стране Сједињених Америчких Држава. Циљ овог Закона је да заштити потрошаче и америчке компаније тиме што ће обезбедити могућност и услове да они промовишу раст онлине куповине, као и да јасно дефинише забрањена злонамерна понашања и увредљиве регистрације домен имена са намером остваривања материјалне користи или његово разводњавање.⁵⁷⁸ Дакле, Закон не предвиђа казнене санкције, него забране за непоштено поступање због изнуђивање новца од титулара постојећих жигова (*Cybersquatting*) или непоштено поступање због усмеравање веб саобраћај према домен именима (са легитимне према нелегитимне стране) које може нанети штету репутацији жига, створити кофузију на тржишту или утицати на разводњавање или потцењивање знака.⁵⁷⁹ Исто тако, забрана подразумева и забрану употребе домен имена која садрже имена лица или имена која су збуњујући слична са постојећим личним именима, без сагласности тог лица, у случају када лице које је регистровало име, има намеру да оствари профит преко продаје имена домена те личности.

Када је реч о повреди права на жиг поводом регистрације имена интернет домена, постоје неколико врста злоупотреба знакова за разликовање. Први „*cybersquatting*“, „*domain hijacking*“ или „*domain name grabbing*“ познатији је као активност коришћења домен имена са лошом намером и са намером да се профитира на рачун неке трговачке марке. Друга форма злоупотреба је „*Typesquatting*“, која се дефинише као врста „*Cybersquatting*“ са коришћењем домена, који садрже име трговачке марке у којој су тенденциозно садржане грешке у словима, бројеви и слично. Посебна врста спорова представља тзв. „*Reverse Domain Hijacking*“, што у основи представља злоупотребу правила за решавање спорова за имена интернет домена.

Као што смо већ напоменули, један од разлога појаве несавесног понашања регистранта је одсуство нормативних решења којима би била предвиђена обавеза не само за регистранта интернет домен имена, него и за овлашћеног регистратора да пре

---

577 The Anticybersquatting Consumer Protection Act (Nov. 29, 1999) codified at 15 U.S.C. § 1125. 1999. Pub.L. No. 106-133, § 3002(a), 113 Stat. 1536, 1501A-545-546 Више о томе види историјат доношења: <http://www.dmlp.org/sites/citmedialaw.org/files/ACPA%20leg%20history.pdf>, 15.04.2013.

578 Sporty's Farm LLC v. Sportsman's Market, Inc., 202 F. 3d 489 - Court of Appeals, 2nd Circuit 2000.

579 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.526.

регистрације домена направе истраживање да ли се уопште с том регистрацијом домена повређује нечије право на интелектуалну својину. Дакле, елиминисање ове појаве и могућност доношења одлуке којом се регистрација имена домена поништава, преноси титулару права интелектуалне својине или се титулару спорног домена изриче висока новчана казна, је једино могуће путем успостављања механизма обавезе претходног испитивања да ли се регистрацијом интернет домен имена врши повреда нечијег права на жиг, односно добро познатог жига. У одсуству споменуте обавезе и избегавања, долази до појаве спорова, а с циљем утврђивања да ли је поједини знак већ заштићен, препоручује се свим потенцијалним титуларима интернет домен имена да се директно обрате државним или регионалним установама за жигове од којих већина на Интернету има базу жигова за претраживање.⁵⁸⁰ Ипак, и у случај обавезности примене овог превентивног механизма, вероватноћа истицања идеалне сигурности у погледу спречавања појаве спорова је скоро рећи никаква. Примена превентивног механизма провере, може само да утиче на смањивање број спорова из простог разлога, што предмет спорова нису само жигови и комерцијалне ознаке, него и географска имена, имена региона, државних органа, градова, лична имена, називи невладиних организација, имена међународних организација итд. Имајући све то у виду, као и чињеницу да је питање о интернет домен именима и решавање спорова насталих поводом њихове регистрације јако комплексна и пре свега динамичка област, препоручује се свим заинтересованим странама да приступе следећој адреси <http://arbitrator.wipo.int/domains>, како би све време били у току са новим информацијама.⁵⁸¹ Ова интернетска страница WIPO-а садржи модел жалбе, као и правни преглед хиљада спорова у области интернет домен имена које је у административном поступку решио Центар за арбитражу и медијацију у оквиру WIPO-а.

---

580 Making a Mark: An Introduction to Trademarks for Small and Medium-sized Enterprises. WIPO publication No. 900, 2006, p.19.

581 Више о томе видети на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/about-ip/en/studies/publications/domain_names.htm, 15.04.2013.

4.2.1 Cybersquatting

Појава Сајберсквотинга, у теорији познатија још као: „*cybersquatting*“, „*domain hijacking*“ или „*domain name grabbing*“, представља злонамерно, малициозно регистровање имена интернет домена која кореспондирају са трговачким именима или називима одређених ентитета с циљем остваривања материјалне користи.⁵⁸² У питању је активност компанија или појединаца која регистрирају назив интернет домена који садржи име туђе трговачке марке, познатог жига, или препознатљивог имена или симбол, а на који регистрант интернет домена нема никакво право, због касније препродаје њиховом титулару.⁵⁸³ Наиме, разлог о појави сајберсквотинга су активности која спречавају титулара права интелектуалне својине да користи свој знак као име интернет домена и продаја тог интернет домена за одређену суму новца титулару права интелектуалне својине над тим знаком.

Чињеница да систем регистрације имена интернет домена не захтева од регистрантима да пре него што приступе регистрацији конкретног назива домена, направе истраживање дали с том регистрацијом повређују туђе право. Дакле отсуство контролног система у вези регистрације имена интернет домена и отсуство стриктних прописа ко све може да врши регистрација имена домена, је један од разлога појаве сајберсквотинга,⁵⁸⁴ а с тиме и велики број спорова.

Имајући у виду да је почетком деведесетих година прошлог века, регистрација интернет домена постао прилично доходовни бизнис, појава Сајберсквотинга је постала све више предмет судских спорова. О томе довољно говори и случај са регистрацијом име интернет домена „*mcdonalds.com*“, које је идентичан са добро познатом трговачком марком „*McDonalds*“, са стране новинара господина Џошуа Китнер (Joshua Quittner), с циљем да илустрира потенцијалну вредност име интернет домена. О масовној појави сајберсквотинга говори и богата пракса, како судска, тако и вансудска. Као добар пример из судске праксе у изналажењу решења за сузбијање појаве сајберсквотинга, може

---

582 Наумовски Г.: Право на информатичка технологија, Национална универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“, Скопје, 2010, стр. 30.

583 Black K. S.: Telecommunications Law in the Internet Age, Morgan Kaufmann Publishers, 2002 p.408.

584 Arsić M, Markota S: Legal Problems in the National and International Administration of Domain Names, Facta Universitatis, Series: Law and Politics Vol. 9, No2, 2011, p. 162.

послужити судска пракса високоразвијених земаља, конкретније Сједињених Аамеричких Држава, Велике Британије и Француске.

У одсуству прописа којима се регулише феномен сајберсквотинга, многи спорови који су настали због регистрације имена интернет домена а којима се повређује туђе право жига или добро познатог знака, од стране судова, тражило је решење на основу постојећих прописа којима се регулише право на жиг, право нелојалне конкуренције и примена доктрине „*passing off*“.^{585 586}

Судска пракса Сједињених Америчких Држава, дала је значајан допринос у каснијем доношењу Закона о заштити потрошача од Cybersquatting-a. Један од најпознатијих случајева пре доношења овог закона је *Panavision International, L.P.* против *Тоерпен*.⁵⁸⁷ Реч је о судском спору у коме је сајберсквотер господин Денис Тоерпен (Dennis Toerpen) направио покушај да користи своје, већ регистровано име интернет домена *panavision.com*, с циљем, као што је аргументовао пред судом, приказивања фотографије из птичје перспективе града Пана, државе Илиноис.⁵⁸⁸ У међувремену је, г-н Тоерпен да би се одрекао коришћења наведеног интернет домена, од Компаније *Panavision* покушао да изнуди 13.000 \$. Регистрација идентичног имена интернет домена са називом компаније *Panavision*, био је довољан разлог да Компанија *Panavision* поведе судски спор пред надлежним судом против господина Тоерпен. У конкретном случају, суд на основу Савезног закона за разводњавање марака (US Federal Trademark Dilution Act)⁵⁸⁹, утврдио је да је регистрација спорног домен имена направљена у циљу „комерцијалне употребе у трговини“ што узрокује разводњавање марке *Panavision*. Сличну одлуку, суд је донео и у

---

585 Доктрина „*passing off*“ је заступљена у земље Common Law система. Суштина „*passing off*“ је обезбеђивање правног лека против онога који неправедно жнеје тамо где није посадио (*unjustly reaping where it has not sown*). Примена ове доктрине у пракси зависи од кумулативне испуњености три услова: Да је реч о повреди знака који је стекао репутацију препознатљивости на тржишту (судска пракса говори о суд поред тога захтева и покушај продаје спорно име домена титулару знака за баснословну суму), да је регистрација име интернет домена довела јавност у конфузији и да је регистрација име домена изазвала штету, губитак профита, односно нарушила углед титулару жига. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.out-law.com/page-5700>. О доктрини видети и: duhaime.org/LegalDictionary/P/PassingOff.aspx, 17.09.2013.

586 Rowland D.: MacDonal E., *Information Technology Law*, 2nd ed. Cavendish Publishing Limited, London, 2000, p. 521.

587 *Panavision International, L.P. v. Dennis TOEPPE*N; *Network Solutions*, 141 F.3d 1316, No. 97-55467, (9th Cir. 1998). Доступно на: <http://cyber.law.harvard.edu/property/domain/panavision.html>, 16.09.2013.

588 Murray A.: *Information Technology Law (The Law and Society)*, Oxford University Press, 2010, p.298.

589 Federal Trademark Dilution Act, 15 U.S.C. 1125(c), and the California Anti-dilution statute, Cal.Bus.14330 Prof.Code.

случају *Intermatic, Inc. против Тоеппен*.⁵⁹⁰, у коме је утврдио да господин Тоепен није титулар права на марку *Intermatic*, а да је регистрација имена интернет домена "*intermatic.com*" направљена с намером да се прода што потврђује „комерцијалну употребу“ и у исто време проузрокује разводњавање те марке.⁵⁹¹

Допринос у развоју правила којима се регулише питање у вези Сајберсквотинга, дала је и судска пракса Велике Британије. Први случај сајберсквотинга у Великој Британији је *Harrods plc против UK Network*,⁵⁹² у коме је утврдио да је реч о регистрацији имена интернет домена у лошој вери и стиме нанео штету титулара трговачке марке, али са обзиром да тужена страна није користила спорно име интернет домена у комерцијалне сврхе и због недостатка доказа, суд је показао саосећање са оптуженом. Дакле, коначни исход одлуке суда, остао је помало нејасан, а у конкретном случају није био испуњен ни захтев тужиоца.

Релевантнији и опште познат као школски пример за појаву сајберсквотинга је случај из Британске судске праксе познат као *British Telecommunications Plc* проотив *One In A Million Ltd and Others*.⁵⁹³ У питању је случај у коме су оптужени регистровали имена добро познатих компанија (*Marks & Spencer, Ladbrokes, Sainsbury, Virgin Enterprises and British, Telecommunications*) као имена интернет домена (*j.sainsbury.com, virgin.org, ladbrokes.com, bt.org, cellnet.net* и *marksandspencer.co.uk*) са намером да направе трансфер и при том остваре материјалну корист од продаје наведених домена. Тако на пример, друго оптужени понудио је за продају имена интернет домена „*bt.org*“, компанији *British Telecommunications* за 4,700 фунте плус ПДВ.⁵⁹⁴ Суд је утврдио да је регистрација спорних домен имена инструмент преваре, јер сваки начин њихове реалне употребе може резултовати са *passing off*, односно довести у забуну просечног потрошача да је реч о компанији која има исто или слично име као и име интернет домена и на тај начин нанети

---

590 *Intermatic, Inc. v. Тоеппен*, 947 F. Supp. 1227, 41 U.S.P.Q.2d (BNA) 1223 (N.D. Ill. 1996), Доступно на следећем веб сајту: <http://cyber.law.harvard.edu/property00/domain/IntermaticShort.html>, 17.09.2013.

591 Опширније видети и код: М. Killian: *Cybersquatting and Trademark Infringement*, E- law, vol 7, N 3., 2000.

592 Rowland D.: *MacDonald E., Information Technology Law*, 2nd ed. Cavendish Publishing Limited, London, 2000, p.524.

593 Deveci A. H.: *International Journal of Law and Information Technology*, Vol. 11 No. 3 Oxford University Press 2003, p. 220. Доступно на следећем веб сајту:

<http://www.drmasoudi.com/Books/DOMAIN%20NAME%20LAW.pdf>, 17.09.2013.

594 Muscovitch Z.: *A Short History of Cybersquatting Law*, April 26, 2013, доступно на следећем веб сајту: <http://domain-name-lawyer.blogspot.com/2013/04/a-short-history-of-cybersquatting-law.html>, 17.09.2013.

штету титулару те компаније.⁵⁹⁵ Притом, суд је исто тако навео и да регистрација интернет домена која садржи речи Marks & Spencer, представља ерозија ексклузивитета добро познате марке што наноси или може нанети штету компаније Marks & Spencer Plc, па на основу свега тога је оптуженима одбацио жалбу. У конкретном случају, одлука суда, оцењује се као флексибилна и обухвата оне које имају намеру да продају спорно име домена с једне стране, а с друге стране штити титулара имена компаније, од успостављања права над називом компаније од стране сајберсквотера.⁵⁹⁶ Дакле, сама регистрација имена интернет домена која има исти или слични назив са добро познатом компанијом није довољан разлог да би се оправдала позивањем на доктрину *passing off*.⁵⁹⁷

Од наведених случајева из судске праксе, у периоду пре него што су донети прописи којима се регулише појава *cybersquatting-a*, можемо констатовати, да прописи из области права интелектуалне својине и права нелојалне конкуренције на основу којих су донете бројне судске одлуке, не оумгућавају ефикасност решења у циљу сузбијање ове појаве.

Ово се потврђује и аргументацијом да неко може да региструје име интернет домена идентично међународно признатој трговачкој марки, а да при том име домена не користи у комерцијалне сврхе, рекламирања и слично, што представља уобичајен налаз суда, па у конкретном случају регистрација спорног домена представља само препреку титулару жига да региструје име интернет домена идентичног назива као што је његовасвоје трговачка марка.⁵⁹⁸

Након доношења америчког Закона о заштити потрошача од појаве *cybersquatting-a* у 1999. године, активност отимања или крађе (енг. *hijacking* или *grabbing*) туђег заштитног знака ради касније продаје, више се не третира као активност у сврху „комерцијалне употребе“ или „корист у трговини“, предметних домена, што доводи до разводњавање

---

595 Видети: „British Telecommunications Plc, Virgin Enterprises Ltd, J Sainsbury Plc, Marks & Spencer Plc, and Ladbroke Group Plc v One in a Million Ltd and others“, Court of Appeal (Civil Division), [1999] 1 WLR 903, [1999] ETMR 61, [1999] FSR 1, [1998] 4 All ER 476. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.ipo.gov.uk/ipcass/ipcass-alphabetical/ipcass-alphabetical-v/ipcass-bt.htm>, 17.09.2013

596 Hutchinson P J.: „Can Trade Mark Protection Respond to the International Threat of Cybersquatting?“, The Journal of Information, Law and Technology (JILT), No. 1, 2001, p. 14. Доступно на следећем веб сајту: <http://elj.warwick.ac.uk/jilt/01-1/hutchinson.html>, 17.09.2013.

597 Rowland D.: MacDonal E., Information Technology Law, 2nd ed. Cavendish Publishing Limited, London, 2000, pp.524-525;

598 Muscovitch Z.: A Short History of Cybersquatting Law, April 26, 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://domain-name-lawyer.blogspot.com/2013/04/a-short-history-of-cybersquatting-law.html>, 17.09.2013.

знака, него сама регистрација имена спорних домена представља илегалну активност супротну наведеном Закону.⁵⁹⁹ Такав пример из судске праксе је случај *Yahoo! Inc.* против *Yahoo Moving & Storage, Inc.*⁶⁰⁰ Тужилац, иначе управитељ познатог веб-сајта и титулар добро познатог жига „Yahoo“, пре подношења тужбеног захтева, доставио је писмо туженоме са захтевом да се уздржи од даљег коришћења следећих имена интернет домена: “yahooving.com,” “yhoomovers.com,” и “yahoovanlines.com”. Тужени, који је користио спорна имена интернет домена, да промовише свој бизнис у области селидба и складиштења, одговорио да је спреман да прода свој „бизнис“ тужиоцу и титулару добро познатог жига за суму од 5.000.000 америчких долара. Након подношења тужбеног захтева за *cybersquatting*, повреда и разводњавање жига од стране тужиоца, оптужени чак се није ни појавио пред судом, па је суд у изостанку одговора, донео одлуку у корист тужиоца, а на штету оптуженог, и досудио 225.000,00 америчких долара ради наносења статутарне штете (75.000,00 америчких долара за име интернет домена), због регистрације и коришћења имена домена у 2001. години, у време, када је Yahoo била међународно призната трговачка марка. Суд је тужиоцу доделио и 20.000,00 америчких долара за адвокатске трошкове. На основу утврђења суда, да је затражена сума од 5.000,000 америчких долара, превелика и нереална, усвојен је тужбени захтев и наложено је надлежном регистру да пренесе спорно име Интернет домена тужиоцу.

Међу познатим компанијама које су овим путем успеле да поврате имена домена од тзв. сајберсквотера су Christian Dior, Sony, Lewis, Microsoft, Nike i Woolmark⁶⁰¹ У новије време, с обзиром да су генерички имена интернет домена (gTLD) већ регистрована од стране наведених компанија, појава сајберсквотинга се јавља ради покушаја регистрације на нивоу територијалних домена (ccTLD).⁶⁰² Овакве случајеве познаје и македонска судска пракса у вези случајева поводом регистрације „google.com.mk“, „yahoo.com.mk“.

---

599 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.internetlegal.com/interactive-online-entertainment-law/>, 17.09.2013.

600 No. C-03-0012 CW (N.D. Cal. May, 28, 2003) (Magistrate Judge’s report and recommendation), (N.D. Cal. Nov. 6, 2003) (order adopting Magistrate Judge’s report and recommendation with modifications). Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.finnegan.com/yahooincvyahoovingandstorageinc/>, 17.09.2013.

601 Lukinović M.: *Zloupotreba i Pravne Posledice Zloupotreba Internet Tehnologija i Znakova Razlikovanja* (Magisterska teza), Beograd, 2010, str.108.

602 Lukinović M.: *Zloupotreba i Pravne Posledice Zloupotreba Internet Tehnologija i Znakova Razlikovanja* (Magisterska teza), Beograd, 2010, str.108.

Имајући у виду повећаног броја судских спорова, Светска организација за интелектуалну својину (WIPO) у 2000. години, формирала је арбитражно тело, како би омогућила компанијама и појединцима да избегну дуге и скупе судске поступке. Један од таквих примера у пракси је одлука Административне комисије WIPO-а у спору *Bouygues* против *Belkowiche. Co, Patrice Belkowiche*.⁶⁰³ У питању је спор француског предузећа компаније *Bouygues*, титулар истоименог жига „*Bouygues*“ регистрован у више од 80 земаља, и уједно титулар имена интернет домена „*bouygues.fi*“ и „*bouygues.com*“ против америчког предузећа *Belkowiche*, које је регистровало имена интернет домена „*groupebouygues.com*“ и „*bouyguesgroup.com*“. Административна комисија WIPO-а утврдила је да имена интернет домена нису била коришћена од стране туженог, што доказује одсуство легитимног интереса титулара имена домена. Комисија је исто тако утврдила да је тужени 16.12.2002 тражио 15.000 америчких долара за трансфер имена домена, што потврђује регистровање знака *mala fides*. На основу наведених чињеница, Административна комисија WIPO-а донела је одлука којом се наређује трансфер спорних имена домена „*groupebouygues.com*“ и „*bouyguesgroup.com*“ на тужиоца. Према Поповић, ово је уједно један од бројних примера из праксе који говори да сајберсквотинг постоји не само када је регистровано име домена идентично заштићеном знаку разликовања, него и када оно буде слично том знаку.⁶⁰⁴

Предмет сајберсквотинга поред имена познатих жигова и имена предузећа, могу бити и лична имена познатих личности, где циљ сајберсквотера је да профитира на слави неке особе. Из праксе, такав је случај са познатим певачем *Paul McCartney*, који након Одлуке Арбитражног већа WIPO-а на основу утврђења да је титулар жига „*SIR PAUL MCCARTNEY*“ један од познатијих и славних личности у свету, успео да поврати имена интернет домена „*www.paul-mccartney.com*“, „*www.paul-mccartney.net*“ and „*www.sirpaulmccartney.com*“.⁶⁰⁵ Сличан је случај и са познатим музичарем *Stevland Morris* познатијим као *Stevie Wonder*, који након утврђења Арбитражног већа WIPO-а да је

---

603 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2002-1166, Administrative Panel Decision *Bouygues v. Belkowiche.Co, Patrice Belkowiche*, Доступно на следећем веб сајту: <http://www.oapi.wipo.net/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-1166.html>, 20.09.2013.

604 Popović D.: *Имена интернет домена и право интелектуалне својине*, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 40.

605 NAF Claim No: FA0104000097086. Доступно на: <http://cybersquatting.com/index.php?page=celebrity-domain-name-actions>.

титулар већ регистрованог жига „STEVIE WONDER“ у САД-а и других земаља, успео да поврати име интернет домена www.steviewonder.com.⁶⁰⁶

Предмет спорова поводом сајберсквотинга могу бити и имена градова, држава итд. Један од таквих примера у арбитражној пракси је предмет *Excelentísimo Ayuntamiento de Barcelona* из Шпаније против *Barcelona.com Inc.*, из Сједињених Америчких Држава.⁶⁰⁷ Тужилац је доказао да је титулар на око 1000 жигова⁶⁰⁸ регистрованих у Шпанији, који сагласно Међународној класификацији покривају широки спектар роба и услуга, а у себи садрже реч BARCELONA. Тужени, је доказао да је актуелни носилац спорног имена домена „barcelona.com“, а који је преузео од госпођице Consercio Riera Llena и њеног мужа господина Juan Nogueras Cobo, у мају 2000. године, а регистрација тог домена са њихове стране је била извршена у фебруару 1996. године. Поред тога, тужени је доказао да су 15. јуна 2000. године, поднели захтев до Америчког бироа за регистрације патента и жигова, за регистрацију жига BARCELONA.Com, класе 38. Тужени је тврдио да је главни циљ регистровања спорног имена домена био да развије везе између различитих градова који имају име Барселона широм света и између Сједињених Америчких Држава и Европе. Међутим, овај аргумент није био прихваћен са стране Арбитражног већа, јер сагласно пословном плану тужене стране, јасно је било да основни циљ и намера је комерцијална експлоатација информација у вези града Барселона, Шпанија и њезине провинције. Дакле, арбитражно веће утврдило је да је тужилац доказао да је спорно име домена слично са већ заштићеним жига и да то ствара забуну код јавности, да тужени нема права или легитимни интерес на регистровано име интернет домена и да је регистрација тог домена била са лошом намером. На основу утврђеног фактичког стања, Арбитражно веће је донело Одлуку којом је наредило да се спорно име интернет домена „barcelona.com“ пренесе на тужиоца.

---

606 NAF Claim No: FA0504000453986. Доступно на: <http://cybersquatting.com/index.php?page=celebrity-domain-name-actions>.

607 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-0505, Administrative Panel Decision *Excelentísimo Ayuntamiento de Barcelona v. Barcelona.com Inc.*, Доступно на следећем веб сајту: <http://www.oapi.wipo.net/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-1166.html>, 20.09.2013.

608 "b...de barcelona", "teatre barcelona", "barcelona informacio i grafic", "barcelona informacio 010 el tlefon que ho contesta tot", "barcelona 92", "barcelona 92; con cinco ovalos", "barcelona espectacles", "festival internacional de musica de barcelona", "la clau de barcelona", "la municipal de barcelona", "barcelona i tu", "canal barcelona", "televisio barcelona", "tvb televisio barcelona", "barcelona tv", "frecuencia barcelona", и много других. регистрације наведених жигова датирају од 1984 до данас.

Постоје и бројни случајеви када предмет сајберсквотинга могу бити и сами називи генеричких највиших интернет домен имена који уживају правну заштиту жига. У питању су случајеви када генеричко име интернет домена првог нивоа (gTLD), од стране сајберсквотера буде регистровано као највише име највиши интернет домен државних кодова (ccTLD). Примери оваквих случајева из праксе су регистрације „gmail.pl“,⁶⁰⁹ „google.mk“ итд. Поред појаве класичног феномена сајберсквотинга који се односи на имена интернет домена, касније исти појављује се и на електронске адресе, а сама појава је позната као и-мејл сквотинг (e-mail cybersquatting). Углавном, реч је о случајевима када корисници интернета злоупотребљавају сервисе бесплатних и-мејла адреса (нпр. Gmail, Yahoo!, Hotmail...) да би регистровали неки познати жиг или име славних личности.⁶¹⁰

Од многих примера у пракси, може се увидети да циљ сајберсквотинга као појава није само остваривање материјалне користи од продаје име домена титулару права жига или спречавање титулара права тог жига да га користи као име интернет домена, него препознаљивост жига може бити коришћена и ради привлачења корисника ка сајту починиоца повреде. У овом случају, циљ Cybersquatter-a је непоштеним понашањем да се усмери саобраћај према домен имену са циљем да наштети репутацији жига, да створи конфузију на тржишту или да умањи његову вредност. Наиме, ради се о активности одређеног лица које врши регистрацију домен имена, слична или идентична са туђим жигом због усмеравање саобраћаја на његову интернет страну. У кратким цртама, реч је о преусмеравању интернет саобраћаја са легитимне на нелегитимну страну.⁶¹¹ Такав је случај: *Ford Motor Co.* против *Lapertosa*,⁶¹² у коме је суд одлучио у корист тужиоца (познати произвођач аутомобила Форд), односно забранио туженој страни да користи интернет домен „www.fordrecalls.com“ (веб сајт за одрасле) који садржи порнографске садржаје и наложио му да пренесе име домена на тужиоцу, све до доношења мериторне одлука. На тај начин, суд је спречио опасност од доношења ненадокнадиве штете за

---

609 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.thedomains.com/2013/03/12/after-cybersquatters-loses-udrp-on-trump-domains-he-sues-loses-acpa-case/>, 17.09.2013.

610 Popović D.: *Имена интернет домена и право интелектуалне својине*, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 43.

611 Лаудон К. К., Травер Г. К.: *Електронска трговија- бизнис, технологија, општество*, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.526.

612 *Ford Motor Co. v. Lapertosa*, 126 F. Supp.2d 463 (E.D. Mich. 2001). Више о томе: Glick A.M., Raymann A. M., Hoffman R.: *Intellectual Property Damages-Guidelines and Analysis*, John Wiley and Sons Inc., USA 2003, p. 276. *Ford Motor Co. v. Lapertosa*, 126 F. Supp.2d 463 (E.D. Mich. 2001)

тужиоца у случају реактивирања веб сајта. Суд, је донео одлуку, пошто је утврдио да је окривљени регистрацијом домена „fordrecalls.com“ поступио злонамерно а у циљу довођења јавност у кофузију и на тај начин и на разводњавање жига.

Предмет решавања у арбитражном поступку био је случај: *Carmen Electra, a/k/a Tara Leigh Patrick* против *Network Operations Center*⁶¹³ На основу списка, Арбитражног већа WIPO-а, а у одсуству доказа тужене стане, утврђено је било да је крајња намера регистранта спорног имена интернет домена „CarmenElectra.com“, да преусмери кориснике интернета на свом сајту и при том да створи конфузију у целокупној јавности, што иде у прилог да је циљ регистранта остваривање материјалне користи. Имајући то у виду, Арбитражно веће утврдило је да регистрант нема права, нити правног интереса у односу спорног имена домена и да је у питању регистрација *mala fides*, па је сходно томе, наредио пренос спорног домена *carmenelectra.com* на тужиоца. Арбитражно веће WIPO-а, на исти начин је одлучило и у случај: *Pierce Brosnan* против *Network Operations Center*.⁶¹⁴ И поред тога што лично име и презиме није било регистровано као жиг од стране тужиоца, Арбитражно веће узело је у виду чињеницу да је тужилац међународно познат глумац и продуцент и да је намера туженог да спорно име домена користи због преусмеравања јавности према веб сајту „*www.celebrity1000.com*“, који садржи биографске податке неких аутора, али не и г-на *Pierce Brosnan*-а. На основу наведених налаза, Арбитражно веће је утврдило да је спорно име интернет домена идентично или збуњујуће слично, да тужени нема право или легитимни интерес на то име домена и да је регистрација наведеног домена била извршена у лошој вери. Након тог налаза, Арбитражно веће издало је наредбу за повратак имена домена *piercebrosnan.com* тужиоца. У циљу спречавање нарушавања репутације познатих личности, од стране арбитражног већа иста одлука донета је и у

---

613 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2003-0852, Administrative Panel Decision *Carmen Electra, a/k/a Tara Leigh Patrick v. Network Operations Center*. Доступно на: <http://cybersquatting.com/uploads/In%20re%20CarmenElectra.pdf>, 15.09.2013.

614 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2003-0519, Administrative Panel Decision *Pierce Brosnan v. Network Operations Center*. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2003/d2003-0519.html>, 15.09.2013.

случај поводом тужбе познате канадске певачице *Celine Dion* и *Sony Music Entertainment (Canada) Incorporation* против господина *Jeff Burgar*.⁶¹⁵

Богата судска пракса, довољно говори о значењу овог питања, а оно постаје све више актуелно, јер је неспорно да су имена интернет домена постали део корпоративног и личног идентитета бројним компанијама и појединцима.⁶¹⁶ Наиме, актуелност питања регистрације имена интернет домена и све већи интерес компанија и појединаца, потврђује се и чињеницом да на интернету, можемо наћи чак и веб-сајтова која се нуде на продаји, тзв. „позната“ имена Интернет домена.⁶¹⁷

На основу свих наведених примера из праксе, можемо да констатујемо да Cybersquatting не представља само интернет активност противправног присвојења, него и класичну злоупотребу слободе Интернета.

Заправо, сајберсквотинг је регистровање, у шпекулативном циљу, од стране лица које нема никакво право над неким знаком, имена Интернет домена који садржи идентично или слично пренесен жиг или други знак разликовања заштићен од стране других лица.⁶¹⁸ Циљ регистрације, као што смо досад напоменули је ради касније продаје имена домена титулару права интелектуалне својине над тим знаком, ради спречавања титулара права интелектуалне својине да користи тај знак као име Интернет домена или у циљу коришћења препознатљивости знака ради привлачења корисника Интернета ка сајту починиоца повреде.

4.2.1.1. Cybersquatting на друштвеним мрежама

Појава интернета као комуникацијски медиј у циљу креирања заједнице за повезавање научника из области компјутерских наука за размену података и знања, је

---

615 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-1838, Administrative Panel Decision *Celine Dion and Sony Music Entertainment (Canada) Inc. v. Jeff Burgar operating or carrying on business as Celine Dion Club*. Доступно на: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2003/d2003-0519.html>, 15.09.2013.

616 Black K. S.: *Telecommunications Law in the Internet Age*, Morgan Kaufmann Publishers, 2002 p.408;

617 Пример: <http://www.buygreatdomains.com/>; <http://www.buydomains.com/>; <http://www.greatdomains.com/gd/>.

618 Поповић D.: *Referat na seminaru i workshop-u održanom 12.8.2005. u Domu omladine Beograda, Povreda prava industrijske svojine putem registrovanja imena internet domena*, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2005. Доступан на следећем веб сајту:

<http://www.arsetnorma.com/documents/Povreda%20prava%20industrijske%20svojine%20putem%20registrovanja%20Internet%20domena.pdf>, 01.07.2013.

питање које је давно апсолвирано. Касније, крајем 80 тих година, појављују се више виртуелне заједнице које повезују више дисциплина и универзитета, с циљем редовне комуникације путем е-поште, листе са е-адресе и огласне табле.⁶¹⁹ Једна од првих интернет заједница је The Well, намењена за дискусије, дебате, савете и помоћ, формирана је у Сан Франциско 1985. године.⁶²⁰

За разлику од ових интернет заједница које због технолошких ограничења имају мале групе корисника, након 2002. године, експанзијом интернет технологије, појавом паметних телефона, долази до појаве блогова, повећањем броја социјалних мрежа (социјална технологија) преко интернета, чији садржај генерира сам корисник интернета у циљу нових социјалних повезивања и учвршћавања већ постојећих контаката. Дакле, социјална мрежа на интернету, дефинише се као област на интернету где људи преко заједничких веза могу ступити у међусобну интеракцију.⁶²¹ Наиме, појава социјалних мрежа означава померање географске и временске границе, што подразумева да можете бити у комуникацији са било ким, у истој просторији и у исто време, а да при том нема потребе да се људи упознају лице у лице.⁶²² То је један од разлога да се друштвени живот данас, све више одвија преко социјалне мреже, односно у неком виртуелном свету. Наиме, социјалне мреже постају не само технолошки, него и социјални и културолошки феномен.

Социјална технологија омогућава кориснику да креира и да подели различите садржаје у форми текста, музике, видеа, или фотографије са целим светом.⁶²³ У основи, коришћење социјалних мрежа је јефтино или бесплатно, и при том не захтева било какву техничку стручност, што је један од разлога за високи процент њихове употребе. Тако, према податцима *The Pew Internet & American Life Project*⁶²⁴, на основу својих истраживања о утицају интернета у свим доменима једног друштва, закључно са

---

619 Laudon C. K Carol Guercio Traver G. : E-Commerce: Business, Technology, and Society 2009, Fifth Edition, Prentice Hall, a division of Pearson Education, Inc. , 2009, p. 711.

620 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.well.com/aboutwell.html>, 22.05.2013.

621 Laudon C. K Carol Guercio Traver G. : E-Commerce: Business, Technology, and Society 2009, Fifth Edition, Prentice Hall, a division of Pearson Education, Inc., 2009, p.712.

622 Laudon C. K Carol Guercio Traver G. : E-Commerce: Business, Technology, and Society 2009, Fifth Edition, Prentice Hall, a division of Pearson Education, Inc., 2009, p.712.

623 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.17.

624 Brenner J.: Pew Internet: Social Networking, 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://pewinternet.org/Commentary/2012/March/Pew-Internet-Social-Networking-full-detail.aspx>, 15.03.2013.

децембром 2012. године, утврђено је да 67% корисника интернета у САД, користе социјалне мреже, од којих свих 67% користи faceebok, затим Twitter 16%, Pinterest 15%, Instagram13% итд. Исто тако, развој мобилне технологије, посебно пораст употребе смарт телефона доприноси да 40% власника мобилних телефона користи друштвене мреже на свом телефону, а 28% то чини повремено. Статистички податци на светском нивоу, за 2013. годину, говоре да сваки четврти корисник интернета користи друштвене мреже.⁶²⁵ Тако, према броју посета на нивоу САД моментално најпознатија друштвена мрежа је Facebook.

Табела бр. 10

Најзначајније 10 друштвене мреже у фебруар 2013. године

Ранг	Веб страна	Посете на ниво САД-а
1	Facebook	60,1%
2	YouTube	22,9%
3	Twitter	1,86%
4	Pinterest	1,17%
5	Yahoo! Answers	1,00%
6	LinkedIn	0,82%
7	Google+	0,78%
8	Tagged	0,56%
9	Tumblr	0,34%
10	Yelp	0,30%

Извор: Marketcharts.com⁶²⁶

Рангирање најпознатијих друштвених мрежа зависи од број посета, што у суштини представља индикатор вредности конкретне друштвене мреже и његов утицај у свим

625 Social Network Users: 2013 Forecast and Comparative Estimates”, Social Networking Reaches Nearly One in Four Around the World, 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.emarketer.com/Article/Social-Networking-Reaches-Nearly-One-Four-Around-World/1009976>, 25.06.2013.

626 Marketcharts.com, 2013, Hitwise, 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.marketingcharts.com/wp/interactive/top-10-social-networking-websites-forums-february-2013-27543/>, 25.03.2013.

сегментима једног друштва.⁶²⁷ Ови податци су довољан индикатор и разлог за појаву све више друштвених мрежа. Моћ социјалних мрежа је њихова способност да у исто време открију свим својим корисницима, ставове, вредности, праксу и мишљења од стране одређених појединца. Дакле, постоје различите категорије друштвених мрежа, чији је циљ упознавање пријатеља (Facebook), остваривање неког заједничког интереса дискусије, помоћ и размена информација у области спорта, медицине, политике, берзе (e-democracy.org), промоција својих организационих планова (IBM, CISCO), размена искуства (LinkedIn).⁶²⁸

Имајући у виду предности које нуди социјална технологија (друштвене мреже), и њихова важна улога у свим сегментима друштва, све је већи и број субјеката који користе овај начин промоције својих производа и услуга на тржишту, од политичке промоције до бизнис пословања. Међутим, са друге стране, очекивано је да исти буду предмет разних форми злоупотреба.

На основу реченог, а имајући у виду да је сајберсквотинг илегална активност на интернету, можемо констатовати да ни друштвене мреже нису поштеђене од злонамерних понашања сајберсквотера. Ово се потврђује тиме што и друштвене мреже предвиђају политику у вези заштите трговачких марака од појаве сајберсквотинга. Тако на пример, друштвена мрежа Facebook у оквиру политике компаније, предвиђа да „Facebook задржава право да поврати корисничко име уколико се њиме повређује нечије право жига“. Исто тако, предвиђено је да сви титулари жигова имају одговорност да пријаве било коју врсту повреде права жига, путем корисничког имена додељеног од стране Facebook-а.⁶²⁹

Слична је ситуација и са Twitter-ом, који у оквиру своје политике забрањује сајберсквотинг, односно у случајевима када „корисник покуша да прода или изнуди други облик плаћања у замену за корисничко име“, предвиђа суспензија корисничког имена.⁶³⁰

---

627 Више статистичких података о коришћења друштвених мрежа по регионима види:

eMarketer report, “Worldwide Social Network Users: 2013 Forecast and Comparative Estimates”, Social Networking Reaches Nearly One in Four Around the World, 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.emarketer.com/Article/Social-Networking-Reaches-Nearly-One-Four-Around-World/1009976>, 25.06.2013.

628 Лаудон К. К., Траверс Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.716.

629 Више о томе видети на следећем веб сајту: <https://www.facebook.com/help/usernames>, 20.09.2013.

630 Twitter’s “Name Squating” Policy. Доступно на следећем веб сајту: <http://support.twitter.com//forums/26257/entries/18370#>, 20.09.2013.

Дакле, Twitter задржава право „на повраћај корисничког имена у име предузећа или појединцу који имају легално право или право на жиг тог корисничког имена.“⁶³¹

У пракси, као предмет злоупотребе не ретко јављају се и имена домена саме социјалне мреже. Такав пример из праксе је случај светски највећег социјалног сервис провајдера *Facebook, Inc.* против *господина Igor Dolgalev* из Њујорк-а.⁶³² Тужилац, *Facebook, Inc.* почео је да ради као друштвена мрежа у фебруару 2004. године на Универзитету Харвард, а касније се ширио и на друге универзитете укључујући и Корнел Универзитет. Тужилац је регистровао више жигова са знаком *Facebook*. Прва употреба знака *Facebook* у трговини је еидентифицирана још 4. фебруара 2004. године под називом „*www.thefacebook.com*“. Касније у 2005. години почиње да се користи име домена „*www.facebook.com*“. Тужени, господин Игор Долгалев дипломирао је на Универзитету Корнел у 2005. години и тврдио је да није имао намеру да повреди тужиочево право на интелектуалну својину, јер у време када је регистровао спорно име домена „*facebook.info*“ (септембар 2004. године), тужилац је био познат под називом “*THE FACEBOOK*” (све до 2005. године), и да је имао такву намеру регистровао би име домена *www.thefacebook.info*. Административна комисија, није имала сумње у вези права жига „*FACEBOOK*“, и при том је утврдила да је реч о регистрацији име домена које је идентично или слично са тим знаком. Комисија *WIPO*-а, исто тако нашла је да регистрант спорног домена нема право ни легитимног интереса и да је регистрацију тог домена направио у лошој вери. На основу свих наода, Административна комисија одредила је трансфер спорног имена домена „*facebook.info*“ тужиоцу, титулару жига.

Експанзијом социјалних мрежа, све актуелније постају и тзв. „*vanity URL*“ адресе. Реч је о *URL* адреси, створеној да укаже на нешто и која се односи на име назначено у *URL* адреси, веома слично персонализованом *URL*. Уобичајено, *vanity URL* адреса је УРЛ адреса или домен име, створено од стране компаније да би указала на одређени производ

---

631 Content Boundaries and Use of Twitter. Доступно на следећем веб сајту:
<https://support.twitter.com/articles/18311#>, 20.09.2013.

632 *WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2012-1008, Administrative Panel Decision Facebook, Inc. v. Igor Dolgalev.* Доступно на следећем веб сајту:
<http://www.wipo.int/amc/en/domains/search/text.jsp?case=D2012-1008>, 20.09.2013.

или у рекламне сврхе.⁶³³ У теорији се сматра, да циљ постојања ових URL адреса, које су одраз креативности, је због лакшег памћења, употребе и размене конкретне информације на одређеном веб сајту.⁶³⁴ У новије време, могућност коришћења *vanity URL* адресе на социјалним мрежама, је врло актуелно и код физичких лица. Социјалне мреже Facebook, MySpace, Google+ или Twitter, нуде својим корисницима да направе своја корисничка имена у оквиру URL. Тако на пример, сваки корисник Facebook-а лако може одабрати персонализовано корисничко име за свој постојећи Facebook тако што ће отићи на: www.facebook.com/username. Корисник може добити линк који отприлике изгледа овако: <http://www.facebook.com/pages/Equine-Calculator/857469375913?ref=ts>, и може да направи свој *vanity URL* као на пример: www.facebook.com/YourChosenName.⁶³⁵ Дакле, тзв. *vanity URL* не треба мешати са интернет доменима, јер имена домена припадају власнику регистрованог домена. Дакле, исто као и име домена, и *vanity URL* могу бити „жртва“ *cybersquatter*-а. Такви су случајеви када као *vanity URL* неко региструје име неког предузећа, као на пример на Facebook-у и на тај начин противправно преусмери интернет саобраћај на њихову Facebook страну. Према томе, систем покреће питање: Ко има „већа“ права на жиговима или заштићених ознака у оквиру самог URL Facebook-а?, и ко заправо може да региструје назив жига, да ли то право припада само носиоцу жига? Конкретни одговор не постоји, што представља и реалну основу да се и у односу на ово питање могу јавити спорови са елементима сајберсквотинга, али требамо имати у виду да UDRP поступак не покрива питања овог типа, па према томе само питање остаје да буде третирано као предмет домаћих закона о жиговима.⁶³⁶

Имајући то у виду, Facebook одржава личне методе решавања спорова у вези оваквих појава, тако што да отклоњава и спречава ову форму сајберсквотинга, која се по својим карактеристика пуно и не разликује од сајберсквотинга интернет домен имена. Такође, предвиђа могућност да сваки субјект, који сматра да му је повређено право на интернету, може поднети захтев да се тај *vanity URL* отклони.

---

633 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wordstream.com/blog/ws/2012/10/10/vanity-url#what%20is%20a%20vanity%20url>, 18.02.2014.

634 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wordstream.com/blog/ws/2012/10/10/vanity-url#what%20is%20a%20vanity%20url>, 18.02.2014.

635 Више о томе видети на следећем веб сајту: <https://www.facebook.com/notes/equine-calculator/how-to-claim-your-vanity-url-for-your-facebook-page/474147772600069>, 18.02.2014.

636 Lipton J.: *Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech*, Edward Elgar, USA, 2010 p.141

При том, уколико социјална мрежа то не уради, онда у конкретном случају Facebook даје препоруку о алтернативном начину остварења потребне заштите од злоупотребе персонализованог домена на Facebook.⁶³⁷

Поред личних имена и имена предузећа, све актуелнија је појава коришћења генеричких имена домена и највиших имена домена државних кодова као vanity URL. Тако на пример: компанија Mozilla је регистровала следећи vanity URL: „mozil.la“, Mc Donalds је регистровао „mcd.to“, Facebook је регистровао „fb.me“ и „on.fb.me“.⁶³⁸ Када су у питању велике компаније, као из наведеног примера, сасвим је јасно да се они превентивно штите да им неко не региструје персонализовано име домена.

4.2.1.2. Положај “cybersquatter-a“ са аспекта жиговног права

Субјекти спора у вези са интернет доменом имена су носилац, титулар права на трговачку марку или други правни ентитет, односно правно или физичко лице које сматра да је спорним интернет доменом имена угрожено његово право и правни интерес (подносилац захтева), са једне стране, и физичко лице које је регистровало интернет домен имена (титулар домена), са друге стране.

Титулар интернет домен имена, односно лице које је на злонамеран и малициозан начин регистровало интернет домен имена, које коривом другог ентитета назива се „сајберсквотер,, (cybersquatter). Другим речима, реч је о дејствима сајберсквотера, која се односе на регистрацију интернет домен имена које је идентично или слично имену трговачке марке или другим правним ентитетом, односно дејству које је злонамерно и супротно начелу савесности и поштења (*mala fides*).

Циљ оваквих дејства од стране сајберсквотера имају као крајњи циљ:

- Продају интернет домена имена титулара трговачке марке и на тај начин остваривање значајне материјалне користи;

---

637 Доступно на следећем веб сајту: http://www.copylaw.com/new_articles/facebook.html, 20.09.2013.

638 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.vanityurlshorteners.com>, 20.09.2013.

- Испод цене понуда на Аукцијској продаји интернет домен имена и продају најповољнијем понуђачу, зарад остваривања материјалне добити,⁶³⁹
- Стварање конфузије у широј јавности на тај начин што ће се корисници интернета перманентно доводити у заблуду да ли је посећена веб страна, заправо страна тражене трговачке марке, а не неке која је тенденциозно направљена да се нанесе штета носиоцу трговачке марке. На тај начин, сајберсквотер ће довести до разводњавања трговачке марке, односно умањења њене вредности. Циљ оваквог понашања је тежња сајберсквотера да по нижој цени понуди откуп одрђене трговачке марке њеног титулару;

Имајућу ово у виду, можемо да извучемо општу констатацију, да активност сајберсквотера и његово злонамерно регистравање интернет домен имена које је идентично, слично или исто са именом трговачке марке или другог правног ентитета је комерцијалног карактера и има један иста циљ, остваривање имовинске користи.

Када се узме у обзир велики број спорова у вези са интернет доменима имена, и чињенице да је увек предмет повреда само право трговачке марке, можемо да констатујемо да активности које преузима сајберсквотер, не треба да се схвате само као злоупотреба права трговачке марке, него и шире, као злоупотреба права интелектуалне својине.

4.2.2. Регистрација и коришћење назива домена са увредљивим садржајем (пародија или критика)

Поред случајева које смо досад навели, у пракси постоје и такви случајеви који се не могу третирати као сајберсквотинг.

У питању је релативизација злоупотребе интернета од стране сајберсквотера, у смислу да се јавља потреба за утврђивањем граница слободе изражавања као основно фундаментално право Интернета. Теоретски, појава конфликта између комерцијалних ознака или жигова и слобода изражавања, је скоро рећи немогућа, јер један од основних

---

639 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.cybertelecom.org/dns/acpa.htm>, 20.09.2013.

циљева жиговног права је да превентивно делује и спречава стварање конфузије у јавности у погледу роба и услуга.⁶⁴⁰ С друге стране, пракса говори да потреба за решавање проблема у вези успостављања равнотеже између права жига и слободе говора у контекст спорова имена интернет домена са увредљивим садржајем, ипак постоји.⁶⁴¹ Дакле, у питању је регистрација имена Интернет домена која садрже назив компаније или жига, који упућују на веб-сајтове са критичким и пародијским садржајима.

У пракси се, уобичајено, ова имена Интернет домена јављају као комбинација назива неког жига са неком речју. Циљ веб-сајта који се налази на оваквим интернет адресама, не служи да би се корисници интернета привукли конкурентским предузећима, већ да би се изразило мишљење неке групације корисника.⁶⁴² Заправо, циљ титулара таквог имена интернет домена није да га прода како би од тога профитирао, него употреба таквог имена домена је искључиво у некомерцијалне сврхе.

Један од таквих примера вансудског решавања спорова у пракси је случај *Bridgestone Firestone, Inc., Bridgestone/Firestone Research, Inc. u Bridgestone Corporation* против *Jack Myers*⁶⁴³, пензионер и бивши запосленик у предузеће Firestone Tire and Rubber Company. Тужиоци, два предузећа са седиштем у Охају и једним предузећем са седиштем у Токију су титулари жигова Bridgestone и Firestone, као и низа других пермутација ових жигова регистрованих у периоду од 19. марта 1921. године до 13. априла 1999. године, а титулар је и назива интернет домена „bridgestone-firestone.net“. Са друге стране, оптужени г-н Myers је регистровао следећа имена интернет домена: „ihatebridgestone.com“, „ihatefirestone.com“ and „bridgestonesucks.com“. Административна комисија утврдила је да су регистрована имена интернет домена од стране г-н Мајерс идентична или збуњујуће слична, али да он има легитимно право и интерес на фер коришћење спорних домен имена и право на слободу изражавања, јер регистрација спорних домен имена није била

---

640 Lipton D. J.: Commerce versus Commentary: Gripe Sites, Parody, and the First Amendment in Cyberspace, Washington University Law Review, Vol. 84 No.6, 2006, p.1333-1334.

641 Lipton D. J.: Commerce versus Commentary: Gripe Sites, Parody, and the First Amendment in Cyberspace, Washington University Law Review, Vol. 84 No.6, 2006, p.1333

642 Popović D.: Имена интернет домена и право интелектуалне својине, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 45.

643 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case Case No. D2000-0190, Administrative Panel Decision Bridgestone Firestone, Inc., Bridgestone/Firestone Research, Inc., and Bridgestone Corporation v. Jack Myers, Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0190.html>, 20.09.2013.

направљена у лошој вери и у циљу остваривања профита, на основу чега је уследила Одлука којом се одбија захтев тужиоца да му се право на спорна интернет домен имена пренесе. Одлука је била донета 06. јула 2000. године.

Према Поповић, имена домена регистрована ради пародије-критике даље се могу разврстати у зависности од мотивима који су навели титулара да региструје име домена припадајућег веб-сајта. У том контексту наводи се да та имена интернет домена могу припадати сајтовима за:

- Дискутовање, која служе за размену мишљења корисника Интернета о производима и/или услугама неког предузећа;
- Поравнање рачуна, која имају за циљ обавештавање других корисника Интернета о активностима неког предузећа, којима је нанета штета титулару имена домена. Заправо, реч је о веб-сајтовима које су направила лица која нису била задовољна производима и/или услугама неког предузећа, па на тај начин упозоравају потенцијалне клијенте предузећа на оно што им се може десити, и
- Критиковање, које најчешће праве мањински акционари неког предузећа или удружење клијената неког предузећа. Овде се могу убрајати и тзв. *suck* сајтови.

Даље, Поповић наводи да за све три врсте имена интернет домена: заједничко је следеће: сама активност је дозвољена, али да судије не толеришу постојање имена домена која садрже идентично пренети жиг. Ово подразумева да је неопходно отклонити сваку могућност забуне, не остављајући места за сумњу у незванични карактер веб-сајта.

Исто тако, напомиње се да у случају судског или вансудског поступка, титулари оваквих имена Интернет домена уобичајено се позивају на тзв. „слободу изражавања.“⁶⁴⁴ Међутим, наглашава се да такво оправдање код судије не пролази, јер није реч о слободи изражавања као фундаменталном људском праву, него је реч о избору имена у циљу уживања те слободе.

Уобичајено у пракси, такви су случајеви регистрације такозваних *suck* сајтова (имена интернет домена који се састоје од речи „*suck*“ и туђег жига или трговачког имена). Пракса злонамерне регистрације оваквих имена интернет домена доживела је своју

---

644 Arias L. M.: INTERNET LAW - Parody: a Safe Harbor under the Anti-Cybersquatting Protection Act, Internet Business Law Services, Miami. Доступно на следећем веб сајту: http://www.ibls.com/internet_law_news_portal_view.aspx?s=latestnews&id=2147, 14.09.2013.

експанзију у периоду од 1998. до 2004. године.⁶⁴⁵ Ово је био довољан разлог да су велики број предузећа превентивно почели да региструју увредљива имена интернет домена. Такав је пример са предузећем Version Communications које је превентивно регистровало име интернет домена „versionsucks.com“ и још 56 других самокритичних имена домена, међутим, то није спречило предузеће 2600.com да региструје име интернет домена „versionreallsucks.com“. То је био довољан повод да правна служба предузећа Version Communications пошаље превентивно писмо у коме се тражи од предузећа 2600.com да престане да користи спорно име домена, на шта је 2600.com одговорио са новом регистрацијом име домена

„*VerizonShouldSpendMoreTimeFixingItsNetworkAndLessMoneyOnLawyers.com*“ (у превод: Version би требало да троши више времена на поправљање своје мреже, а мање новца на адвокате).⁶⁴⁶ Дакле, касније показало се да превентивна регистрација оваквих интернет домен имена, посебно, након доношења UDRP правила са стране WIPO-а и њихова имплементација од стране ICANN-а, за предузећа је представљала само непотребни финансијски трошак и губљење време.⁶⁴⁷

Један од бројних примера вансудског решавања спорова у пракси је случај *Vivendi Universal* против Г-н. *Jay David Sallen* и *GO247.COM,INC*, у вези регистрације интернет домен имена „vivendiuniversalsucks.com“.⁶⁴⁸ Тужилац, предузеће Vivendi Universal, француска корпорација са седиштем у Паризу, титулар је регистрованих жигова VIVENDI, UNIVERSAL и VIVENDI UNIVERSAL и бави се бизнисом у области музике, интернета, телекомуникација, филм итд. Тужилац је у тужбеном захтеву навео да је спорно интернет домен име идентично или збуњујуће слично са његовим жиговима и да коришћење реч "sucks" и суфикс ".com" уз називе његових жигова није довољно да би створио нови или различити знак и са тиме стекло легитимно право на спорни назив

---

645 Streko M.: Why Registering (CompanyName) Sucks.com Is a Thing of the Past, June 26, 2012. Доступно на: <http://knowem.com/blog/2012/06/26/why-registering-companynamesucks-com-is-a-thing-of-the-past/>, 21.09.2013.

646 Hassett R., Bergman S.: Cybersquatting: The New Age of URLs and Their Impact on Trademarks, December 18, 2012, доступно на: <http://www.internetlegal.com/cybersquatting-the-new-age-of-urls-and-their-impact-on-trademarks/>.

647 Streko M.: Why Registering (CompanyName) Sucks.com Is a Thing of the Past, June 26, 2012. Доступно на: <http://knowem.com/blog/2012/06/26/why-registering-companynamesucks-com-is-a-thing-of-the-past/>, 21.09.2013.

648 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-1121, Administrative Panel Decision Vivendi Universal v. Mr. Jay David Sallen and GO247.COM,INC. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-1121.html>, 25.09.2013.

интернет домена. Тужилац је исто тако навео да све ово иде у прилог да је реч о злонамерном понашању оптуженог и да је регистрацију спорног имена интернет домена учинио у лошој вери. Тужени је тврдио сасвим супротно, односно да спорно име интернет домена није идентично или слично са наведеним жиговима, јер садржи и реч "sucks", што говори да он има сасвим легитимно право на спорни домен, јер регистрација тог домена је у циљу остваривања слободе изражавања и критиковање укупног бизниса и политике компаније од стране акционара и других лица. На основу тога, нагласио је да регистрација спорног интернет домен имена није била злонамерна. Административна комисија Савета за арбитражу и медијације у оквиру WIPO-а, на основи свега реченог у току поступка, донела је Одлуку да се спорно имен интернет домена пренесе тужиоцу.

У сличном случају, поводом регистрације интернет домена jeboycottedanone.com (Ја бојкотујем Данон), од стране Француског суда донета је сасвим супротна одлука, где је суд пресудио у корист незадовољних запосленика, титулара спорног имена интернет домена.⁶⁴⁹ Ово је довољан показатељ да не постоји уједначеност и конзистентност у доношењу судских и арбитражних одлука.

У циљу избегавања појава оваквих спорова, а притом да би се ипак постигла основна сврха регистрације интернет домена са критичким садржајем- легитимна критика, McSherry наводи неколико савета, као што су.⁶⁵⁰

- Будите некомерцијални-без реклама, без линкова комерцијалних мрежа. Судска пракса говори да недостатак комерцијалности може ићи у корист регистранта спорног имена Интернет домена;
- Не користите само име у оквиру имена домена са реч "sucks", него будите креативни. Поента је у томе да уколико је ваш садржај добар и људи се конектирају, ваша ће се тема појавити на претраживачима као што је Google, без обзира које је ваше име;

---

649 Gelbstein E., Kurbalija J.: Internet governance: issues, actors and divides, DiploFoundation and Global Knowledge Partnership, 2005, p. 79.

650 McSherry C.: Avoiding Gripes About Your Gripe (or Parody) Site, Electronic Frontier Foundation, May 2009, p.3.

- Имајте истакнуто одрицање које објашњава да ваш циљ није нити повезан, нити подржан од вашег сајта;
- Изаберите интернет провајдер који ће стајати иза вас, јер број таквих провајдера је све мањи, из простог разлога што још при првој оптужби интернет провајдер може лако да одстрани ваш интернет сајт само зато што је јефтиније да то уради него да плати адвоката да процени да ли ваш циљ тврдње је ваљан. Неки од тих провајдера који су стајали иза својих клијента и њихова „слобода изражавања“ су: ComputerTyme, MayFirst, и Project DoD;
- Ако сте позајмили неки материјал да би остварили свој циљ, као што су текст или слике, будите селективни. Проверите да ли сте узели више него што је потребно да се оствари своја сврха; и
- Ако титулар жига оспорава ваше коришћење знака у име домена, не нудите га титулару на продају без помоћи адвоката, јер у супротном ако затражите већу суму новца можете бити оптужени за сајберсквотинг.

При том, г-н McSherry наглашава да поступање сагласно наведеним саветима није гаранција да неће бити оптужба, али у сваком случају они делују превентивно и иду у прилог смањивању ризика да до таквих оптужба не дође.

У том контексту, а имајући у виду и искуства бројних судских одлука, да би титулар успео да задржи име интернет домена са критичким садржајем- легитимна критика, потребно је да буду кумулативно испуњена следећа четири услова:⁶⁵¹

- Да име домена не садржи идентично пренесен жиг или трговачко име;
- да титулар не комбинује жиг или трговачко име са неком речју која има негативну конотацију или са неком речју која може да створи забуну у вези са адресом званичног сајта предузећа;
- да је веб сајт који се налази на тој адреси некомерцијалног карактера; и
- да се из садржине веб сајта јасно може видети да није реч о званичном сајту предузећа.

---

651 Popović D.: Imena internet domena i pravo intelektualne svojine, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 45.

Одличан пример из праксе је случај *Chicago Tribune Company* против *Alan Maass*,⁶⁵² у коме је Административна Комисија WIPO-а донела Одлуку у корист оптуженога, титулара спорних имена домена: *occupiedchicagotribune.org* и *occupychicagotribune.org*. Тужилац је власник новине “Chicago Tribune” и титулар имена домена “www.chicagotribune.com” и *www.mobile.chicagotribune.com*. Одлуком, Комисија је утврдила да спорна имена домена нису идентична или збуњујућа слична жигу “Chicago Tribune”, на основу тврдње оптуженог да су спорна имена домена регистрована од стране непрофитне организације, чија активист се базира на волонтерској основи и без икакве компензације за свој рад, а да основни циљ организације није да конкурише тужитељу, него да критикује пристрасност корпоративних вести које он објављује у новине “Chicago Tribune”. Дакле, активност тужене стране према наводима које је он навео, своди се на пружање информације о активностима покрета „Окупирајмо Чикаго“ (*Occupy Chicago*), група која протестује против неједнакости прихода и других неправди у политичком систему САД-а. Поред осталог, оптужени је навео да не тражи комерцијалну корист од свог сајта чак ни у смислу препродаје спорних домена и да њихова употреба представља легитимно некомерцијално и поштено коришћење имена домена.

Употреба реч „оскуру“ испред заштићеног знака не доводи јавност у конфузију, него се тиме ствара јасна дистинкција и означава се међународни покрет „оскуру“ познатији под политичким слоганом „We are the 99%“. Овај покрет је познат као покрет са широким спектром циљева, од којих један је у знаку протеста против политичких и економских неједнакости у САД-а.⁶⁵³ Протести су били именовани према већем броју градова и места, као на пример: *Occupy Wall Street*, *Occupy San Francisco* итд. Предмет критике били су и независни извори информација, у домену штамапаних медија, где је Покрет био активан и познат под називима: „*Occupied Washington Post*“, „*Occupied Los Angeles Times*“, and „*Occupied Wall Street Journal*“.

---

652 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2012-1076, Administrative Panel Decision *Chicago Tribune Company v. Alan Maass.*, Доступно на следећем веб сајту:

<http://www.wipo.int/amc/en/domains/search/text.jsp?case=D2012-1008>, 25.09.2013.

653 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2012-1076, Administrative Panel Decision *Chicago Tribune Company v. Alan Maass.* Доступно на следећем веб сајту:

<http://www.wipo.int/amc/en/domains/search/text.jsp?case=D2012-1008>, 25.09.2013.

Према томе, може се рећи да реч „осциру“ у оквиру имена интернет домена може бити замена за „sucks“, што подразумева да уместо реч „sucks“ могу се користити и друге речи као: blows.com, losers.com, итд, што је довољно да би указало да веб сајт није увек вођен од назива сајта тужиоца.⁶⁵⁴

На основу свега реченог, можемо да закључимо да линија између регистрације имена интернет домена, у циљу остваривања права слободе изражавања и легитимне критике, као основног фундаменталног права интернета и злонамерног понашања регистранта је врло танка. Ово подразумева да спор који настаје поводом регистрације интернет домен имена и када се титулар тог домен имена позива на право слободе изражавања, критику и пародију, захтева продубљену анализу и испитивање циља регистрације, независно од тога да ли је спор предмет решавања у судском или вансудском поступку.

4.2.3. Typosquatting

Друга форма злоупотребе је "Typosquatting", која се дефинише како форма на "Cybersquatting", чији садржај представља трговачку марку у којој су тенденциозно садржане грешке у словима, бројевима и слично.

Typosquatting је облик сајбер-пиратства, у којем име домена садржи грешке у писању (слова, интерпункциски знаци и сл.) другог домен имена. Овај облик *cybersquatting-a* је познатији и као *URL hijacking* (URL крађа). Наиме, последица *typosquatting-a* састоји се у томе што корисник при укуцавању жељеног домен имена, приступа другом сајту, уместо сајту којег хоће да посети, на тај начин што се при укуцавању жељене интернет адресе прави грешка при укуцавања назива жељене интрнет адресе и при том се приступа другој адреси.

У пракси један од најпознатијих примера *typosquatting-a* је случај чувеног г-на Џон Зукарини (John Zuccarini) који је био двапут осуђен на казну затвор, први пут у 2002. години и други пут у 2007. години. Поред осталог, Зукарини је регистровао огроман број домен имена која су слична познатом дечјем интернет домену имена као што су: Cartoon

---

654 Више о томе: <http://domainnamewire.com/2012/07/20/occupy-is-the-new-sucks/>, Доступно на следећем веб сајту: 25.09.2013.

Network, Hot Wheels, and Britney Spears, а који садржи грешке у писање, са циљем да корисника наведе на сајтове за одрасле.⁶⁵⁵

Сличан случај је *PaineWebber Inc.* против *Fortuny*,⁶⁵⁶ у коме је суд туженој страни *Fortuny* забранио да користи име домена „*www.painewebber.com*“, сајт који садржи порнографске материјале, а при том име домена је слично или идентично са именом интернет домена „*rainewebber.com*“, у власништву тужиоца. Разлика злонамерног домена „*www.painewebber.com*“ је у томе што недостаје тачка после „*www*“. Одлука суда је донета на основу интенције оптуженог да утиче на разводњавање домена „*rainewebber.com*“ у власништво *PaineWebber*, тако што домен „*www.painewebber.com*“ усмерава саобраћај на сајт *www.clubanytime.com*, са порнографским садржајем, уместо на легитимну страну *rainewebber.com*.

Одличан пример из праксе је и случај *Louis Vuitton* против *Net-Promotion*.⁶⁵⁷ Тужилац *Louis Vuitton Malletier* са седиштем у Паризу је титулар жига *Louis Vuitton*, који осим што је први пут регистрован 1976. године у САД-а, регистрован је још у 96 земаља широм света. Спор се водио поводом регистрације имена интернет домена „*luisvuitton.com*“, регистровано од стране предузећа *Net-Promotion* из Италије, које има седишта и у другим земаљама као што су Француска и САД. Административна комисија, утврдила је да је у питању славни и добро познати жиг у смислу члана 6 bis Париске Конвенције и члана 16 став 2 TRIPS Споразума и да је реч о регистрацији интернет домен имена „*luisvuitton.com*“ који се од назива интернет домена „*luisvuitton.com*“ у власништву тужиоца, разликује у одсуству слово „*o*“. На основу наведеног, Административна комисија донела је одлуку у корист тужиоца, јер спорно име интернет домена је збуњујуће слично са добропознатим жигом и именом интернет домена у власништву тужиоца. Из тог разлога утврђено је да он нема право нити легитимни интересе на спорно име интернет домена, као и да је регистрација тог домена била злонамерна.

---

655 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://cybersquatting.com/index.php?page=notorious-john-zuccarini>, 14.03.2013.

656 *PaineWebber Inc. v. Fortuny*, Decision of April 9, 1999, Civ. A. No. 99-0456-A (E.D. Va. Apr. 9, 1999). Више о томе видети: Kaplan S.C.: 'Typo Pirates' Run Into Trouble With Corporations and Courts, *CyberLaw Journal*, April 23 1999, доступно на: <http://partners.nytimes.com/library/tech/99/04/cyber/cyberlaw/23law.html>, 18.09.2013.

657 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-0430, Administrative Panel Decision *LouisVuitton v. Net-Promotion*, доступно на сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0430.html>, 25.09.2013.

Исту одлуку, Административна комисија донела је и у случају *Playboy Enterprises* против *предузећа Movie Name Company*.⁶⁵⁸ Тужилац је власник интернет домен имена „playboy.com“, који је регистрован 14. фебруара 1994. године. Разлог тужбеног захтева од стране тужиоца је регистрација више спорних имена интернет домена, која су збуњујући слична са интернет доменом имена у власништву тужиоца. Наиме, реч је о следећим именима интернет домена: „playboycartoon.com“, „playboycartoons.com“, „playbochannel.com“, „playbychannel.com“, „playbouchannel.com“, „playbou.com“, „playbos.com“, „playboe.com“, „playbooy.com“, „playbooy.com“, „pelayboy.com“, „playboydream.com“, „callplayboy.com“, „dreamplayboy.com“, „channelplayboy.com“, „plauboy.com“, „plauboys.com“ и „playpoys.com“, сви су регистровани у марту 2001. године, од стране туженога.

4.2.4. Reverse Domain Hijacking

Посебна врста спорова који настају поводом регистрације имена интернет домена, на енглеском говорном подручју су позната под тзв. називом Reverse Domain Name Hijacking или Reverse cybersquatting. Реч је о појави која представља злонамерно коришћење правила за решавање спорова који се односе на повреду интернет домен имена. Конкретније, у питању су ситуације када титулар жига покушава на лажни начин да обезбеди име домена путем оптужбе за cybersquatting, односно подношењем тужбу у судском или вансудском поступку, против правог титулара интернет домен имена.⁶⁵⁹ Ова појава, не иде у прилог малим предузећима или појединцима која немају довољно финансијских средстава за подношење трошкова проузрокованих од самог поступка, иако пракса говори да се то уобичајено дешава великим предузећима и познатим јавним личностима.

---

658 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-1201, Administrative Panel Decision *Playboy Enterprises v. Movie Name Company*, доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-1201.html>, 25.09.2013.

659 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.domainsherpa.com/domain-name-dictionary/reverse-domain-name-hijacking/>, 28.09.2013.

С обзиром на чињеницу да овакав начин малициозног понашања и злоупотребе правила за решавање спорова који се односе на повреду интернет домен имена превазилази оквире националног законодавстава, ово питање је често предмет расправе и одлучивања Центра за арбитражу и медијацију у оквиру WIPO.

Такав је случај *Consejo de Promoción Turística de México, S.A. de C.V.* против *Latin America Telecom Inc.*⁶⁶⁰ Спор је настао у вези интернет доменот „mexico.com“ који је био регистрован 14. новембра 1997. године, од страна на г-дин Шварц, извршног директора Latin America Telecom Inc. Спорна веб страна садржи информације које се односе на Мексико и има један део који се састоји од реклама за туристичке услуге, како што су хотели, транспорт, ресторани и забава. Подносилац тужбе Consejo de Promoción Turística de México је компанија у већинском власништву Владе Мексика, чија је главна функција промоција туризма у Мексику, и то како на националном, тако и на међународном нивоу, као и планирање и координирација активности од стране Министарства за туризам Мексика. Тужилац, политику промоција спроводи преко своје канцеларије у великим градовима света, укључујући и пет у Сједињеним Америчким Државама. Он је носилац права на трговачку марку која садржи реч „Мексико“ и титулар је следећих домен имена “www.mexico-travel.com”, “www.visitmexico.com” и “www.visitamexico.com”. Пре покретања поступка пред Центаром за арбитражу и медијацију, крајем 2002. године и почетком 2003. године обе стране одржале су заједнички расправу на којој је тужилац категорично одбио да прода спорно домен име. По неуспешној расправи и покушају за откуп спорног домен имена од стране тужиоца, 30. марта 2004. године поднет је тужбени захтев Центару за арбитражу и медијацију због повреде права на интернет домен име. На основу наведених чињеница, посебно имајући у виду чињеницу да се тужилац у тужбеном захтеву позива на право на трговачку марку, Административна комисија при Центару за арбитражу и медијацију WIPO, утврдила је да је тужени регистровао спорно име интернет домена, и да је то урадио на основу географског имена Мексико, а не на основу неког заштитног знака, што не оправдава наводе тужиоца да тужени нема легитимни интерес на

---

660 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2004-0242, Administrative Panel Decision Consejo de Promoción Turística de México, S.A. de C.V. v. Latin America Telecom Inc. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2004/d2004-0242.html>, 12.09.2013.

споран домен имена. Исто тако, Комисија је утврдила да регистрација није направљена у лошој намери с обзиром на чињеницу да спорна веб страна није ни у једном тренутку указивала на то да је тужена страна користила веб страну за нуђење роба и услуга тужиоца или нуђење информација или услуга за земљу Мексико. На основу горе наведеног, Административна комисија је одлучила да је тужбени захтев поднет у лошој намери и да је реч о злоупотреби административног поступка пред Центром WIPO, са намером да се тужиоцу одузме спорно домен име. Цели случај био је квалификован као класичан случај *Reverse Domain Name Hijacking*.

У пракси, у вансудском решавању спорова, постоје и случајеви у којима Административна комисија је донела и нелогичне одлуке које су наишле на широку критику од стране научне и стручне јавности.

Такав је случај *Excelentísimo Ayuntamiento de Barcelona v. Barcelona.com Inc.*⁶⁶¹ Другим речима, реч је о спору у коме је Градски савет Барселоне у Шпанији, иначе титулар трговачке марке „BARCELONA,, регистроване 1984. године, која у свом називу садржи реч „BARCELONA,, , поднео тужбени захтев против власника туристичке агенције и титулара интернет домен имена „barcelona.com“, госпођице Консерсио Рiera, која је спорно име регистровала 1996. године. Административната комисија је одбацила тврдњу тужене стране да је овде заправо реч о *Domain Name Hijacking*, и донела је одлуку за пренос спорног домен имена на тужиоца, са образложењем да је Градски савет имао јече право на спорни интернет домен и да је сасвим очекивано да корисници те веб стране очекују да добију информације везане за сам град Барселону од стране официјалног оператора, а не од стране туристичке агенције. Ова одлука Комисије, заснивала се на утврђеној чињеници да је тужена страна, спорну веб страну користила у циљу да јавност доведе у конфузију, због чега је била и донета одлука да је регистрација спорног домен имена од стране госпођице Консерсио Рiera учињена у лошој намери.

---

661 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-0505, Administrative Panel Decision *Excelentísimo Ayuntamiento de Barcelona v. Barcelona.com Inc.*, доступно на сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0505.html>, 18.09.2013.

Имајући у виду претходну судску праксу и донете пресуде у судским и вансудским споровима, ова одлука је била довољан разлог да да тужена страна покрене и судски поступак у САД.⁶⁶²

Као и у највећем броју вансудских поступака у којима је утврђено постојање *Domain Name Hijacking*, а који су вођени пред Центром за арбитражу WIPO-а, донете одлуке, иако су у корист титулара спорног права, осим личне сатисфакције и правне сигурности немају ништа. Административна комисија не утврђује и материјалну штету или други вид санкција за титулара трговачке марке који је поступио злонамерно, покренувши поступак са намером да на нелегалан начин стекне оспорено право на интернет домен имена.⁶⁶³

Изузетак постоји у судској пракси, па је један такав пример и случај *GoForIt Entertainment против Scott Day's* и против *DigiMedia.com*.⁶⁶⁴ Суд, у пресуди по неколико основа, изрекао је и новчану казну у корист тужене стране Scott Day's, у висини од 103,717.66 долара.⁶⁶⁵ Сличну судску одлуку донео је и федерални окружни суд САД, који од како је утврдио да је реч о случају *Reverse Domain Name Hijacking*, наложио је граду Паризу да тужиоцу Parvi.org плати накнаду штете у висини од 100.000 долара.⁶⁶⁶ И у овом случају био је покренут судски поступак, након што је у вансудском поступку пред Центром за арбитражу и медијацију у 1999. години Parvi.org, у својству тужене стране изгубио спор.⁶⁶⁷

На основу наведених примера, можемо да констатујемо да је највећи број случајева из судске праксе инициран због повреда у поступку доношења одлука пред Центром за

---

662 Decision No. 02-1396, BARCELONA.COM, INCORPORATED V. EXCELENTISIMO AYUNTAMIENTO DE BARCELONA, United States District Court for the Eastern District of Virginia, (CA-00-1412) Argued: February 28, 2003, Decided: June 2, 2003. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.ca4.uscourts.gov/Opinions/Published/021396.P.pdf>, 18.09.2013.

663 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.domainsherpa.com/domain-name-dictionary/reverse-domain-name-hijacking/>, 28.09.2013.

664 GOFORIT ENTERTAINMENT, LLC, vs. DIGIMEDIA.COM L.P., et al., Civil Action No. 3:08-CV-2011-D, Case 3:08-cv-02011-D Document 133 Filed 10/25/10, UNITED STATES DISTRICT COURT FOR THE NORTHERN DISTRICT OF TEXAS DALLAS DIVISION. Више о томе видети на следећем веб сајту: http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCOURTS-txnd-3_08-cv-02011/pdf/USCOURTS-txnd-3_08-cv-02011-0.pdf, 28.09.2013.

665 GOFORIT ENTERTAINMENT, LLC, vs. DIGIMEDIA.COM L.P., et al., Civil Action No. 3:08-CV-2011-D, Case 3:08-cv-02011-D Document 147 Filed 03/22/11, UNITED STATES DISTRICT COURT FOR THE NORTHERN DISTRICT OF TEXAS DALLAS DIVISION. Доступно на следећем веб сајту: <http://domainnamewire.com/wp-content/digimedia-rdnh.pdf>;

666 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://domainnamewire.com/tag/paris/>, 15.10.2013.

667 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://domainnamewire.com/2009/11/30/paris-wins-parvi-org-in-disturbing-domain-name-arbitration-decision/>, 15.10.2013.

арбитражу и медијацију у оквиру WIPO-а, којима се утврђује злоупотреба UDRP правила од стране тужиоца са крајњим циљем, да он на лажан начин стекне право спорног интернет домен имена.⁶⁶⁸

Да би се титулар интернет домен имена заштитио од свих који би касније хтели да региструју тај знак као жиг, и при том спречила опасност од оваквих појава, препоручује се да се имена домена региструје и као жиг.

---

668 Више примера сличних случајева из судске праксе су доступни на следећем веб сајту:
<http://www.finnegan.com/publications/updatenewsletters/itcs/PubTypeDetail.aspx?parent=1180&PublicationTypes=1265>, 15.10.2013.

5. Историјски преглед формирања Интернет корпорације за додељена имена и бројева (ICANN) и развој Систем имена домена (DNS)

Узимајући у обзир да суд приликом решавања спорова у вези интернет домен имена поступа и доноси одлуке на основу правила, односно начела жиговног права (специјалност, територијалност) и права нелојалне конкуренције, долази до изражаја дужина трајања судских поступака и остале негативне стране судског решавања спорова које смо већ раније навели. Како је он у нескладу са карактеристикама и начелима система интернет домен имена (регистрација на основу принципа „први у времену, јачи у праву“, јединственост интернет домен имена и њихов глобални карактер), крајем деведесетих година прошлог века започете су консултације у циљу реорганизације управљања интернетом, конкретније управљање са интернет доменима и успостављање алтернативног начина решавања ових врста спорова. Заправо, полазећи од чињенице да постојећи систем управљана са интернетом, успостављен још 1970. године., оснивањем Управе за додељивање бројева на интернету (Internet Assigned Number Authority, IANA) и од стране Министарства за одбрану САД-а и Института за информациони наука на Универзитету у Јужној Каролини, није давао жељене резултате сагласно актуелним потребама на глобалном тржишту, у новембру 1996. године формиран је Међународни ад хок комитет (International Ad Hoc Committee, ИАНХ) у циљу унапређивања DNS-а. Чланови Комитета су били представници следећих организација за заштиту жигова: Светската организација за интелектуалну својину (World Intellectual Property Organisation, WIPO) и Међународната асоцијација жигова (International Trademark Association, INTA), као и три интернет организације: Управата за додељивање бројева на интернету (Internet Assigned Number Authority, IANA), Организација Интернет друштва (Internet Society, ISOC) и Одбор за интернет архитектуру (IAB), као и Међународна телекомуникацијска унија (International Telecommunications Union, ITU). Препоруке Комисије дате су у форми Меморандума за сарадњу,⁶⁶⁹ који је био потписан од стране више од 220 земаља, а у коме

---

669 Садржај текста Меморандума је доступан на следећем веб сајту: <http://www.corenic.org>. 24.11.2013.

је било предвиђено да се поред постојећих генеричких имена домена првог нивоа .com, .org и .net, приступи стварању нових седам генеричких имена домена највишег нивоа (firm, .shop, .web, .arts, .rec, .info и .nom). У препорукама се предвиђало и успостављање поступка за решавање спорова везаних за имена интернет домена у оквиру WIPO-а, као и оснивање нових регистра за регистрацију имена домена, лоцираних у седам региона у свету. Контрола и координација над радом тих органа, као и додељивање и администрирања нових генеричких интернет домена првог нивоа водила се под капом међународне организације Савета регистрара (*Council of Registrars Association*), познатија под називом CORE, са седиштем у Женеви, Швајцарска.⁶⁷⁰ Председник извршног одбора асоцијације CORE-а, г-н Алан Хансон, сматрао је да „дерегулација, самоуправљање и конкуренција су од виталног значаја за будућност Интернета“. Поступак регистрације интернет домен имена трајао је 60 дана. То је период у коме се даје могућност потенцијалном титулару жига да потврди своја права на име домена које је идентично-исто или слично са „међународним познатим знаком“ или се даје сагласност подносиоцу захтева за регистрацију тог домена да може да региструје и користи тај домен.⁶⁷¹

Након доношења препорука и бројних критика упућена од стране Интернет заједнице, почетком 1998. године на предлог Националне телекомуникацијске и информационе Управе (National Telecommunications and Information Administration, NTIA), агенција у оквиру Министарства трговине, америчка влада објављује „Зелену књигу“ о побољшању техничког управљања интернет домен имена и интернет адреса (A Proposal to Improve the Technical Management of Internet Names and Addresses)⁶⁷² Предложене смернице који су саставни део „Зелене књиге“ углавном су се односиле на трансфер надлежности управљања интернет домен имена и бројева, неког приватног субјекта и мултинационалног партиципирања али у оквиру Калифорниског права. У јуну 1998. године, против оваквог покушаја доношења решења и стављање интернет инфраструктуре испод америчке јурисдикције и на тај начин успостављања политичке контроле, уследиле су бројне критике упућени не само од стране интернет заједнице, него и од стране бројних

---

670 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.corenic.org/background.htm>, 24.11.2013.

671 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.6.

672 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/agreements/white-paper>, 24.11.2013.

међународних владиних организација и Европске Комисије, што је резултирало доношењем Беле Књиге (Statement of Policy Management of Internet Names and Addresses, White Paper). Овим документом, предвиђао се трансфер активности за управљање додељеним адресама које су до тада биле у надлежност IANA, као и трансфер надлежности за регистрацију који је до тада вршио NSI, на неки приватни субјект, а којим ће глобално и функционално, да управља репрезентативан Одбор директора.⁶⁷³ Дакле, нови регулатор требао је бити америчка непрофитна корпорација, којом би управљао одбора директора, кога би чинили представници из целог света.⁶⁷⁴

Као логична последица свега реченог, и све већа комерцијализације интернета, а с тиме и појаве злонамерних регистрација имена домена, у септембру 1998. године долази до оснивања Интернет корпорације за додељивање имена и бројева (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, ICANN). Тиме је америчка влада сва овлашћења која је до тада имала Управа за додељивање бројева на интернету (IANA), пренела новој организацији.⁶⁷⁵

5.1. Улога и функција ICANN –а

Узимајући у виду напред речено, а у циљу успостављања веће контроле не само над регистрацијом интернет домен имена, него и успостављање контроле над системом домена имена уопште, од стране Министарства трговине Сједињених Америчких Држава, основана је глобална Интернет корпорација за додељивање имена и бројева (ICANN). Наиме, ICANN није класична међувладина уговорна организација (IGO), нити класична непрофитна организација (NGOs), а није ни типична профитно оријентисана транснационална корпорација (TNC), што подразумева да циљ оснивања није приватног карактера у интересу одређене индивидуе, него је непрофитна организација која ради у

---

673 Предвиђало се да Одбор директора броји укупно 15 - члана, од којих три представника регионалних регистара бројева, два члана које одреди Одбор за интернет архитектура (IAB), два члана представљају регистара домена и имена домена, седам чланова који представљају кориснике Интернета и Извршни директор нове корпорације. Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/agreements/white-paper>, 24.11.2013.

674 Murray A.: Information Technology Law (The Law and Society), Oxford University Press, 2010, p.307-308.

675 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/welcome>.

јавном интересу, оснивана у сагласности са Законом за калифорнијске непрофитне јавне корпорације, и одговорна је за једно од кључних питања 21 века, администрације и креирања политике интернет домен имена.⁶⁷⁶

Са друге стране, познаваоци ове проблематике, имајући у виду да је Интернет основни сервис за комуникацију од стране терористичких група, отворено критикују оснивање ове Корпорације и преузимање контроле над интернетом, јер сматрају да се тиме ствара несигурност на интернационалном нивоу.⁶⁷⁷

Промотори идеје о оснивању ICANN-а, супроставили су се оваквим тврдњама и нагласили да циљ Интернет корпорације, није да контролише интернет у правом смислу речи, него да сузбије хаос у интернет простору и да осигура да свака машина има јединствену IP адресу.⁶⁷⁸ То су потврдили и чињеницом да са институционалног аспекта контроле интернета, не постоји једна надлежна организација за управљање и контролу свих активности који се одвијају на интернету, него поред Интернет корпорација за додељивање имена и бројева, постоји више организација, као што су: Одбор за интернет архитектура (Internet Architecture Board, IAB), Управитељска групација за интернет инжењерство (Internet Engineering Steering Group, IESG), Конзорцијум светске веб-мреже (World Wide Web Consortium, W3C) и други. Присталице оснивања ICANN-а истичу да је ово довољна потврда да крајњи циљ ICANN-а, као и свих других наведених организација није да контролишу интернет у правом смислу речи, него да утичу на чиниоце интернета (власници мреже, титулата интернет услуга, владине агенције, креатори софтвера) да он ефикасније функционише. Да није у питању централизација контроле интернета од стране америчке владе, у прилог иде и чињеница да седишта бројних тела и органа која су саставни део ICANN-а се налазе на територији САД-а.

У том смислу, г-н Мургау истиче да се успостављањем рада ICANN-а циља према развоју политике регулисања са управљањем и алокацијом интернет домен имена као и стварање конкурентности на тржишту регистра надлежних за регистрацију до тада

---

676 Murray A.: Information Technology Law (The Law and Society), Oxford University Press, 2010, p.12.

677 Више о томе видети код: Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.147.

678 Arsić M, Markota S: Legal Problems in the National and International Administration of Domain Names, Facta Universitatis, Series: Law and Politics Vol. 9, No2, 2011, pp. 160.

постојећих генеричких домена највећег нивоа: .net, .org и .com⁶⁷⁹. Ова идеја проистиче још из самог плана Међународног ад хок комитета, да успостављањем нових седам генеричких домен имена највећег нивоа (firm, .shop, .web, .arts, .rec, .info и .nom), се заправо успоставља конкурентност на тржишту и руши до тада актуелни монопол генеричког домена .com и региструје Network Solution.⁶⁸⁰ Оснивањем ICANN-а, уједно успоставља се и регистрациони акредитациони систем који ће омогућити рад нових регистра, чиме би се отворила могућност за стварање веће конкурентности на тржишту и у исто време омогућило би се побољшање рада и функционалности система имена домена.

Имајући у виду основни циљ оснивања ICANN-а, пре свега могућност стварања конкурентности на тржишту у области генеричких интернет домена, створила се несигурност и забринутост код титулара жигова, који су сматрали да ће увођењем ових новина, доћи до отварања нових, алтернативних начина појаве cybersquatting-а.⁶⁸¹ Да су њихова очекивања и забринутост били у целост оправдани, потврђује и реакција Министарства трговине САД-а, које је у оквиру своје надлежности ICANN-а, поставило и питање у вези решавања спорова о повреди жигова. Узимајући у виду све те активности, а у циљу спречавања појава сукоба између интернет домена и жигова, као логична импликација јавља се креирање новог алтернативног механизма, односно успостављање система за решавање спорова. Са друге стране, формирање арбитражног механизма за решавање спорова које се пружа као могућност компанијама и појединцима да избегну дуге и скупе судске поступке, било је у исто време и реакција на већ постојећи проблем појаве повећаног броја судских спорова и чињеница да судови не испуњују очекивања својих клијената.

Према томе, примарна функција ICANN-а је успостављање, промовисање, и надгледање спровођења техничких стандарда и успостављене праксе која се односе на функционисање глобалног Система домен имена.⁶⁸²

---

679 Murray A.: Information Technology Law (The Law and Society), Oxford University Press, 2010, p.308.

680 Murray A.: Information Technology Law (The Law and Society), Oxford University Press, 2010, p.307.

681 Murray A.: Information Technology Law (The Law and Society), Oxford University Press, 2010, p.308.

682 Para 6. Principles for Delegation and Administration of ccTLDs Presented by Governmental Advisory Committee (23 February 2000). Доступно на следећем веб сајту: <http://archive.icann.org/en/committees/gac/gac-ccldprinciples-23feb00.htm>, 15.03.2014.

Сагласно члана 1 Подзаконских аката ICANN-а, функција ове организације у основи своди се на координацију следећих активности.⁶⁸³

- Координира алокацију и додељивање три сета јединствених идентификатора за Интернету:
  - Имена домена (формирање систем познатији као „DNS“);
  - Интернет протокол ("IP") адресе и аутономни систем ("AS") бројеве, и
  - Port протокол и бројеве параметара.
- Координира рад и еволуцију DNS ROOT сервер система, и
- Координира развој политике, разумно и адекватно у вези са овим техничким параметрима за одржавање везу на Интернету.

У циљу функционалности примене наведеног алтернативног начина решавања спорова, 24. октобра 1999. године, на предлог WIPO-а, ICANN усваја Јединствену политику за решавање спорова у вези интернет домен имена (Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, UDRP Policy)

Да би се омогућила ефикасност рада и функционалност управног поступка за решавање спорова у области интернет домен имена, од стране ICANN-а, акредитовани је неколико организација, односно провајдера. Листа акредитованих провајдера није константна, јер може претрпети измене у погледу опредељивања новог провајдера или одузимање већ датог одобрења постојећег провајдера.

5.2. Организациона структура ICANN –а

С обзиром на чињеницу да надлежности ICANN-а нису од занемарљивог значаја, него напротив, заузимају јако важну улогу у погледу креирања политике у области интернет домен имена, сасвим је очекивано да и организациона структура Интернет корпорације буде сложена. Реч је о постајању више изабраних тела, комитета, савета, омбудсмана, организација које дају подршку рада ICANN-а итд.

---

683 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/governance/bylaws#I>.

За бољу организацију и већу ефикасност рада, у оквиру ICANN-а функционишу три организације за креирање политике:

- Организација о подршци генеричких назива (Generic Names Supporting Organization, GNSO);⁶⁸⁴
- Организација о подршци националних назива (Country Code Names Supporting Organisation, ccNSO);⁶⁸⁵
- Организација о подршци адреса (The Address Supporting Organization, ACO).⁶⁸⁶

Организација о подршци генеричких назива (GNSO) је одговорна за креирање и развој политике генеричких домена на највишем нивоу. У оквиру њене надлежности, у првом плану био је развој Јединствене политике за решавање спорова у вези интернет домен, креирање нових генеричких домена на највишем нивоу, као и остваривање правне заштите жигова у односу на нова генерична домен имена на највишем нивоу.⁶⁸⁷

Организација о подршци националних назива (ccNSO), која се бави креирањем политике о националним врхунских интернет доменима, од свога оснивања 2003. године, је место где се воде састанци и разговори у вези свих актуелних питањима од интереса за национална интернет домена највишег нивоа из глобалне перспективе. Она је одговорна за развој глобалне политике националних интернет домена највишег нивоа, што подразумева да даје и саветодавну улогу Управном одбору ICANN-а. Своје активности спроводи углавном кроз неколико радних група, као што су: Радна група за стратешко и оперативно планирање (ccNSO Strategic and Operational Planning Working Group, SOP)⁶⁸⁸ или Техничке радне групе.⁶⁸⁹

Организација о подршци адреса (ACO), бави се креирањем и развијања политике IP адреса и издаје дозволе земљама која желе да имају свој национални домен највишег нивоа. ACO има саветодавну улогу Управног одбора ICANN-а у погледу креирања

---

684 <http://gns0.icann.org>.

685 <http://ccns0.icann.org>.

686 <http://aso.icann.org/>

687 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.14.

688 Више о раду ове радне групе видети на следећем веб сајту:

<http://ccns0.icann.org/workinggroups/sopiwg.htm>, 24.11.2013.

689 Више о раду ове радне групе видети на на следећем веб сајту:

<http://ccns0.icann.org/workinggroups/techwg.htm>, 24.11.2013.

политика у вези рада, задатака и управљање са интернет адресама. Званично је основана 19. октобра 1999. године, потписивањем Меморандума о разумевању (Memorandum of Understanding, MoU) између ICANN-а и три постојећа Регионална Интернет Регистра (Regional Internet Registries, RIRs): Азијско Пацифички мрежни информациони центар (Asian Pacific Network Information Center, APNIC),⁶⁹⁰ Амерички регистар за интернет адреса (American Registry for Internet Numbers, ARIN),⁶⁹¹ и Мрежни информативни координативни центар (Réseaux IP Européens Network Coordination Centre, RIPE NCC).⁶⁹² У циљу обезбеђивања видљивог оквира за кооперативне заједничке активности, Регионални Интернет Регистри 24. октобра 2003. године формирају Организацију ресурса бројева (Number Resource Organization, NRO).⁶⁹³ И поред тога што су Организација о подршци адреса и Организација ресурса бројева повезани, они се ипак разликују у погледу својих надлежности. Наиме, сврха постојања Организације о подршци адреса је да разматра и развија препоруке о политици глобалног интернета и саветује Управни одбор ICANN-а, док Организација ресурса бројева пружа подршку Секретаријату АСО-а.⁶⁹⁴

У основи, свака од наведених три организација је самостална у погледу организације и доношењу правила у домену своје надлежности, што их прави да буду истински представници своје јединствене, специјализоване јединице.⁶⁹⁵

У оквиру организационе структуре ICANN-а, поред ове три организације, због боље функционалности, егзистентни је и неколико других саветодавних тела као што су:⁶⁹⁶

- Међувладини консултативни комитет (Governmental Advisory Committee, GAC),⁶⁹⁷

---

690 <http://www.apnic.net/>.

691 <https://www.arin.net/>.

692 <http://www.ripe.net/>.

693 <http://www.nro.net/>.

694 Више о разликама и разграничавања надлежности видети на следећем веб сајту:

<http://aso.icann.org/about-the-aso/>.

695 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.13.

696 Основна улога и одговорности у домену њихове надлежности су уређени са:

Bylaws For Internet Corporation For Assigned Names And Numbers, A California Nonprofit Public-Benefit Corporation, As amended 11 April 2013, доступно на: <http://www.icann.org/en/about/governance/bylaws#XI-2.3>.

697 Више о томе видети на следећем веб сајту:

<https://gacweb.icann.org/display/gacweb/Governmental+Advisory+Committee>, 24.11.2013.

- Консултативни комитет за безбедност и стабилност (Security and Stability Advisory Committee SSAC);⁶⁹⁸
- Консултативни комитет ROOT сервер система (Root Server System Advisory Committee, RSSAC);⁶⁹⁹
- At-Large консултативни комитет (At-Large Advisory Committee, ALAC);⁷⁰⁰
- Техничка везна група (Technical Liaison Group, TLG),⁷⁰¹ и
- Радна група за интернет инжењеринг (The Internet Engineering Task Force, IETF)⁷⁰²

Кључна улога Међувладиног консултативног комитета (GAC) је давање мишљење о правним проблемима који се јављају услед присутних разлика између националног права и међународних уговора, с једне стране, и правила ICANN-а, с друге стране. Ова мишљења упућују се Административном савету ICANN-а, и исти нису обавезног карактера. Комитет је сачињен од по једног представника сваке државе чланице. У својству посматрача учешће у раду GAC-а могу узети и представници свих националних влада, мултинационалне интервладине организације, као и међународне организације на које се одлуке ICANN-а односе. Моментално GAC броји око 50 чланова националних влада, различите економије и глобалних организација као што су: Међународна телекомуникацијска унија (ITU), UNESCO, WIPO, INTERPOL и регионална организација као што су Организација за економску сарадњу и развој (The Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD), Азијско Пацифички Савет (Asia Pacific Forum, APF) и Савет Европе (Council of Europe).⁷⁰³

Консултативни комитет за безбедност и стабилност (SSAC)⁷⁰⁴ саветује ICANN-а и Одбор директора по питању безбедности и интегритетат Интернет домен имена и система локације интернет адреса. У оквиру својих надлежности, Консултативни комитет за безбедност и стабилност даје савете у вези оперативних питања (нпр. питања која се

---

698 <http://www.icann.org/en/groups/ssac>.

699 <http://www.icann.org/en/groups/rssac>.

700 <http://atlarge.icann.org/>.

701 <http://www.icann.org/en/groups/tlg>.

702 <http://www.ietf.org/>.

703 Доступно на следећем веб сајту: <https://gacweb.icann.org/display/gacweb/About+The+GAC>, 24.11.2013.

704 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/groups/ssac>, 24.11.2013.

односе на исправан и поуздан рад ROOT сервера), административних питања (нпр. питања која се односе на решавање намену и доделу интернет бројева) и питања у вези регистрације (нпр. питања која се односе на регистар и регистар услуга, као што је нпр. WHOis).⁷⁰⁵ У случајима када на захтев заједнице ICANN-а од SSAC-а буде затражено да спроведе анализу и направи процену о стабилности и безбедности од појаве евентуалних претња и ризика у вези Интернет домен имена и алокације интернет адреса, мишљења су саветодавног карактера.

Улога ROOT консултативног комитета (RSSAC)⁷⁰⁶ је да саветује Одбора по питањима везаним за рад, управљање, безбедност и интегритет интернет ROOT сервер система,⁷⁰⁷ конкретније да размотри и даје савете о оперативним захтевима ROOT сервера, верзијама софтвера, мрежног повезивања и физичког окружења.⁷⁰⁸

Основна улога At-Large консултативног комитета (ALAC) је разматрање и пружање савета ICANN-а, која се односе на питања у вези интереса индивидуалних интернет корисника.⁷⁰⁹

Полазећи од чињенице да квалитет рада ICANN-а зависи од приступа до комплетних и ауторитативних информација у вези техничких стандарда на којима се заснива њена активност, као и да је однос према организацијама које производе ове стандарде посебно важан, долази до потребе од оснивања Техничке везне групе (TLG).⁷¹⁰ Основни задатак тзв. „везне групе“ је да даје савете, мишљења техничке природе Одбору директора, о специфичним питањима релевантним за активности ICANN-а. TLG се састоји од четири организације: Европског института за телекомуникацјске стандарде (European Telecommunications Standards Institute, ETSI), Телекомуникацијски сектор за стандардизацију међународне уније за телекомуникацију (International Telecommunications

---

705 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/groups/ssac>, 24.11.2013.

706 Видети на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/groups/rssac>, 24.11.2013.

707 ROOT сервер је фајл сервер који располаже са софтвером и податке потребне за лоцирање сервера који садрже ауторитативне податке за интернет домен имена највишег нивоа. Данас, у свету постоје 13 ROOT сервера, која се налазе у Енглеска, САД, Шведска и Јапан. Више о томе: Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.15.

708 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.15.

709 At-Large је назив за заједницу индивидуалних корисника Интернета који учествују у развоју политике рада ICANN. Више информација о At-Large заједници, њезина организација и активности које подузима је доступно на следећем веб сајту: <http://atlarge.icann.org/>, 24.11.2013.

710 Видети на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/groups/tlg>, 24.11.2013.

Union's Telecommunication Standardization Sector, ITU-T), Конзорцијума светске веб-мреже (World Wide Web Consortium- W3C), и Одбора за интернет архитектуру (Internet Architecture Board, IAB).⁷¹¹

На крају, вредно је споменути и улогу Радне групе за интернет инжењеринг (The Internet Engineering Task Force, IETF), чији је основни циљ да учини да интернет боље ради, преко стварања високо квалитетне и релевантна техничке документације која утиче на начин на који људи дизајнирају, користе и управљају Интернетом.⁷¹²

Слика бр. 5

Шематски приказ основне структуре ICANN-а.
(Извор: ICANN)⁷¹³

711 Више о активности и одговорности TLG, видети: Article XI-A, Section 2 of the Bylaws For Internet Corporation For Assigned Names And Numbers, A California Nonprofit Public-Benefit Corporation, As amended 11 April 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/governance/bylaws#XI-A-2>, 24.11.2013.

712 Више о улогу IETF-а видети: Article VI Section 9e of the Bylaws For Internet Corporation For Assigned Names And Numbers, A California Nonprofit Public-Benefit Corporation, As amended 11 April 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/about/governance/bylaws#VI-9.1e>, 24.11.2013.

713 Детаљнији приказ организацијске структуре. Доступан на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/groups/chart>, 24.11.2013.

5.3. Општа UDRP правила ICANN-а

Полазећи од тога да је основна улога ICANN-а утицај на развојну политику о регулисању управљања и алокација имена интернет домена, стварања конкурентности на тржишту преко успостављање нових генеричких имена домен, и успостављање нових регистрара надлежна за регистрацију постојећих генеричких домена, неоспорна је чињеница да је она у целости посвећена очувању оперативне стабилности Интернета, промоцији конкуренције, за постизање широке заступљености глобалних интернет заједница и развоју политике на основу широког консензуса.

Исто тако, имајући у виду да се регистрација имена интернет домена врши на основу принципа „први у времену, јачи у праву“, што је и основни и иницијални извор бројних спорова која се јављају између титулара интернет домен имена, с једне стране, и титулару права на интелектуалну својину, с друге стране, као логичка последица јавља се креирање новог алтернативног механизма, односно успостављање систем за решавање спорова, управо за случајеве када приликом регистрације интернет домена, буде угрожено неко право, туђе право интелектуалне својине. Тиме се успоставља једноставнији, јефтинији и бржи униформни поступак решавања спорова поводом регистрације интернет домен имена, чиме се и означава нови почетак ере хармонизације националних законодавства на глобалном нивоу.

У циљу, не само функционалности примене наведеног административног поступка за решавања спорова, него и у циљу остваривања своје функције и надлежности, 24. октобра 1999. године, на предлог WIPO-а, ICANN усваја Јединствену политику за решавање спорова о интернет домен именима (Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, UDRP Policy). Овај документ је усвојен од стране свих акредитованих регистара за регистрацију генеричких интернет домена највишег нивоа, који завршавају на .aero, .asia, .biz, .cat, .com, .coop, .info, .jobs, .mobi, .museum, .name, .net, .org, .pro, .tel и .travel, а такође је усвојен и од стране неких националних интернет домен имена највишег нивоа (нпр. .nc, .tv, .ws). Ово подразумева да се UDRP административни поступак решавања спорова, односи на сва наведена генеричка имена интернет домена највишег нивоа и на само неке од националних интернет домена највишег нивоа. У циљу боље функционалности и

примене *UDRP* административног поступка за решавање спорова у вези интернет домен имена онако како је то предвиђено у члану 4 *UDRP Policy*, донета су Правила за решавање спорова о интернет домен именима (Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, *UDRP Rules*).

Усвајањем правила *UDRP* поступка, успоставља се нови међународни стандард решавања спорова у вези интернет домен имена, интенцијом сузбијања увредљиве регистрације.⁷¹⁴ С друге стране, циљ донетих *UDRP* правила није само репресивна функција у смислу заштите титулара туђих права на интелектуалну својину, него један од циљева тих правила је и превентивне природе, односно подстицати титулара права на жиг да региструје име интернет домена.

5.4. Допунска правила овлашћених провајдера за спровођење управног поступак за решавање спорова

Поред општих правила, у оквиру своје надлежности и за своје потребе, акредитовани провајдери као једини овлашћени да спроводе поступак за решавање спорова у вези интернет домена могу донети и допунске прописе којима се предвиђају таксе, смернице и упутства, начини одвијања комуникације са надлежним провајдером или административном комисијом и сл. Тако на пример, у смеру ефикасног остварења правне заштите титулара жига, WIPO у оквиру његовог Центра за арбитражу и посредовање, са седиштем у Женеви, као овлашћени провајдер за спровођење управног поступка за решавање спорова, је први донео допунске прописе за јединствену политику решавања спорова везаних за домен имена (WIPO Supplemental Rules for Uniform domain name Dispute Resolution Policy),⁷¹⁵ где су почели да се решавају и први спорови везани за домен имена. При том важно је нагласити да допунски прописи ни у ком случају не смеју бити у

---

714 Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009, p.163.

715 WIPO Supplemental Rules for Uniform domain name Dispute Resolution Policy, In effect as of December 1, 1999. Допунска правила су доступна на следећем веб сајту: <http://www.altalex.com/index.php?idnot=3440>.

супротности са правилима UDRP поступка, а уколико дође до сукоба, предвиђено је да општа правила преовладају изнад допунских прописа.⁷¹⁶

5.5. Правна природа UDRP поступка

Административни UDRP поступак представља оригиналну синтезу правила различитих вансудских поступака решавања спорова.⁷¹⁷ Наиме, UDRP поступак се заснива и искључиво се спроводи у сагласности са општим UDRP правилима (UDRP Rules), и допунским прописима (Supplemental Rules for UDRP) донетим од стране овлашћеног провајдера пред ким се конкретни поступак води.

Када је у питању утврђивања правне природе UDRP поступка, Поповић сматра да постоје бројне специфичности који је неопходно узети у обзир, и при том приступа упоређивању карактеристика UDRP поступка, са карактеристикама већ постојећих врста вансудских поступака. У том контексту наводи следеће:⁷¹⁸

- Поступак UDRP тешко може бити оквалификован као арбитража, јер стране у спору не везује уговор који садржи компромисорну (арбитражну) клаузулу. Напротив, титулар имена домена обавезује се уговором о резервацији имена домена да ће прихватити решавање евентуалног спора путем UDRP поступка. На основу тога, можемо закључити да тужилац који оспорава извршену регистрацију није странка у том уговору, што као чињенично стање у великом броју случајева тужени користи као аргумент за оспоравање надлежност органа за решавање спорова и именима домена, наводећи да је компромисорна клаузула наметнута и принудно прихваћена. За разлику од арбитражног поступка, поступак UDRP не искључује могућност покретања судског поступка. Уколико до покретања судског поступка и дође, накнадна контрола од стране судова не ограничава се само на испитивање законитости.

---

716 Више о томе: Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (the "Rules"), As approved by the ICANN Board of Directors on 30 October 2009. Доступно на следећем веб сајту:
<http://www.icann.org/en/help/dndr/udrp/rules>.

717 Popović D.: *Имена интернет домена и право интелектуалне својине*, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 64.

718 Popović D.: *Имена интернет домена и право интелектуалне својине*, Институт за упоредно право, Монографија Београд 2005, стр. 64.

- Упоређивање UDPR поступка са механизмом решавања спорова који се назива „обавезујућа одлука трећег лица“ (*terce decision obligatoire*), је врста вансудског поступка према француској класификацији. У питању је поступак у коме стране спорног односа прибегавају услугама трећег лица, које није ни арбитрар ни судија, како би он донео обавезајућу одлуку која их везује на исти начин на који уговор везује стране уговорнице. У том случају, суд се једино може укључити у случају када уговором којим се решавање спора поверава трећем лицу има мане или у случају да треће лице није поштовало услове уговора којим му се поверава решавање спора. Важно је нагласити да суд ни у једном случају не може одлучивати о меритуму спора.

На основу реченог, можемо констатовати да није лако одредити правну природу UDPR поступка и сврстати га у неки од напред наведених категорија вансудских поступака. Чињеница која није од занемарљиве важности, је да одлука донета након спровођења UDPR поступка, од стране административног већа касније може бити оспоравана у судском поступку.

У теорији преовладава мишљење да је у питању *sui generis* механизам вансудског решавања спорова,⁷¹⁹ чија је основа адхезиони *on line* уговор. Наиме, није у питању двострани уговор, него уговор на који подносилац приликом подношењем захтева за регистрацију имена интернет домена се обавезује и прихвата UDPR поступак, као и правила и прописе којима је он уређен. Заправо, реч је о приступном уговору у којем су правила унапред одређена, што подразумева ограничење слободе уговарања у смислу аутономија воље, не само у погледу уговарања садржаја уговора, него и у погледу избора начина на који своју вољу могу изразити.⁷²⁰

На крају, можемо закључити да се обавеза прихватања UDPR поступка преузима самим чином закључења уговора о регистрацији имена интернет домена и сходно томе, регистрант не може да одбије „компромисорну клаузулу“ која је саставни део тог уговора.

---

719 Popović D.: *Imena internet domena i pravo intelektualne svojine*, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 65.

720 Чолић Б.: *Закључење уговора о раду у аутономија воље уговорних страна*, Право и привреда, бр.5-8, 2003, Београд, стр.874.

5.6. Услови за решавање спорова сагласно UDRP правилима

Узимајући у обзир ограничења примене управног UDRP поступка⁷²¹ као и важећа правила која се на тај поступак односе, да би тужбени захтев титулару права на жиг био усвојен и при том да од стране административног већа буде донета одлука у његову корист, односно одлука којом се налаже поништавање или пренос спорног интернет домен имена, требају кумулативно бити испуњени следећа три услова:

- Име интернет домен имена да буде идентично или слично робном или услужног жигу, на које право има подносилац тужбеног захтева;
- титулар интернет домен имена нема право или легитимни интерес коришћења имена домена и
- регистрација и коришћење интернет домена је са лошом намером (*malafides*).⁷²²

Дакле, реч је о неопходности испуњавања три мериторна услова, јер у супротном, уколико ниједан од наведених услова није испуњен, захтев тужиоца биће одбијен.

При том, важно је нагласити да доказивање о постојању сваког од наведених услова је на терет тужиоца. Према томе, арбитражно веће мора приступити разматрању и оцени сваког од наведених услова засебно. Приликом поступања, у вези правних питања која могу бити од користи у конкретном спору, не постоје препреке да се арбитражна већа позивају на већ донете одлуке у националним правним системима. Ово не само што је у сагласности са чланом 15 а) UDRP правила, него се може увидети и у бројним случајева из праксе у којима се чланови арбитражних већа из САД-а, често позивају на случајеви из праксе у којима су одлуке донете на основу Америчког Закона о заштити потрошача од cybersquatting-а (АСРА). Овакво дејствовање америчких арбитра можемо упоредити са свим осталим арбитрама који на основу поменутог члана 15 а) UDRP правила, приликом поступања у конкретном предмету, узимају у обзир раније донете одлуке UDRP поступка.

---

⁷²¹ Када је реч о ограниченост примене UDRP поступка пре свега мисли се на ограниченост поступања Арбитражних већа само на случајеве повреде жига и несавесно регистровање имена интернет домена, ограничења у погледу доношења само три врсте одлука, не постојање могућности о одлучивању о надоместу материјалне штете узрокована регистрацијом спорног имена домена или надомест административних трошкова UDRP поступка, као на пример адвокатски трошкови и слично.

⁷²² The Uniform Dispute Resolution Policy. Paragraph 4 a. statute (i), (ii) and (iii).

5.6.1. Име интернет домен имена је идентично или слично робном или услужног жигу, на које право има подносилац тужбеног захтева

Први мериторни услов за усвајање тужбеног захтева тужиоца и решавање конкретног спора у вези регистрације имена домена у управном UDRP поступку је утврђивање идентичности или сличности спорног имена интернет домена с једне стране, и робног или услужног жига чији титулар је тужилац, с друге стране. У погледу испуњености овог услова, терет доказивања пада на тужиоца. Наиме, реч је о материјалноправним условима која налаже административном већу или арбитру да утврди да ли је регистровани назив интернет домена истоветан тужиочевом жигу или му је сличан у мери у којој може изазвати забуну и довести у заблуду корисника интернета.⁷²³

Приликом испитивања испуњености овог услова, Административна комисија или арбитрар надлежног органа за решавање спорова применом UDRP правила, најпре приступа испитивању да ли је тужилац титулар жига. У конкретном случају да би тужилац доказао да је титулар жига, он мора поднети доказе о природи и обиму коришћења његовог жига (податци о продаји, рекламирања и промотивне расходе, узорци производа, пословна литература, брошуре и слично), као и доказе о јавном мишљењу његовог жига (признања и награде, референце о саопштења за јавност у вези жига, поврате информације потрошача).⁷²⁴ У пракси, када је реч о решавању ових спорова, постоји изузетак у случајима када административна комисија допушта да се у својству тужиоца појави и лице које прилаже релевантни доказ да је носилац лиценце жига. Терет доказивања основаности да је тужилац носилац права на лиценцу жига, пада на тужиоца. Из праксе као пример може послужити случај „*Toyota Motor Sales USA* против *Rafi Hamid dba ABC Automobile Buyer*“, у коме подносилац тужбеног захтева није титулар жига, него је власник подружнице Toyota Motor Corporation, и ексклузивни увозник и дистрибутер аутомобила LEXUS широм Сједињених Држава, осим у држави Хаваии. Подносилац тужбе има искључиво овлашћење да именује и лиценцира LEXUS дилере у САД, који би

---

723 Popović D.: Deset godina primene UDRP pravila: obrisi ujednačene prakse, Strani pravni život, Institut za uporedno pravo, 3/2011, Beograd 2011, str.175.

724 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.994.

користили име и знак LEXUS. Наиме, тужилац заједно са његовим „корпоративним родитељем“ користе име и знак LEXUS у Сједињеним Државама од 1989. године, период у којем је тужилац уложио знатне суме новца (више од 1.000,000,000 америчких долара) у рекламирање те робе. Тужилац, поред тога што има право да користи робни и услужни жиг LEXUS који покрива широк спектар производа и услуга, је одговоран и за тражење заштите знака у Сједињеним Државама у случајима његове повреде или покушаја умањивања његове вредности.⁷²⁵

Када је у питању испуњеност овог услова, у пракси постоје случајеви када се Арбитражно веће упуштало чак и у испитивање околности под којима је извршена регистрација жига, а чији је назив истоветан или сличан спорном имену домена. Наиме, арбитражна већа сматрају да први услов није испуњен у случајима када се титулару жига чији је предмет сложена ознака која се састоји из вербализма и графизма, један од елемената састоји од дистинктивности, што је и логично, јер графички елемент сложене жигом заштићене ознаке није подобан за представљање у систему интернет домена.⁷²⁶

У прошлости, приликом утврђивања испуњености овог услова административна већа суочавали су се са бројним проблемима. Један од тих проблема је чињеница да у земљама англосаксонског права егзистентни су регистрабилни (*registered trademarks*) и нерегистрабилни жигови (*unregistered trademark, common law trademarks*). Члан 4 принципа UDRP поступка, предвиђа, да се услов идентичности или сличности спорног имена интернет домена приликом решавања спорова односи искључиво на робни или услужни жиг, и при том није изричито предвиђено да је реч о регистрабилним жиговима, што даје могућност пружања заштите и чувеним жиговима, који уживају међународну правну заштиту, посебно у земљама у којима основ за стицање права на жиг није регистрација. Када је реч о чувеним жиговима, они уживају правну заштиту само уколико знак није чисто дескриптиван или генерички. Према томе, у конкретном случају арбитражно веће сматра да први услов није испуњен, односно да тужилац није титулар жига, из простог разлога што жиг не испуњава услов дистинктивности знака, сматрајући

---

725 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-0032, Administrative Panel Decision: Toyota Motor Sales USA v. Rafi Hamid dba ABC Automobile Buyer, Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-0032.html>, 20.11.2013.

726 Popović D.: Deset godina primene UDRP pravila: obrisi ujednačene prakse, Strani pravni život, Institut za uporedno pravo, 3/2011, Beograd 2011, str.175.

да нерегистровани знак није стекао секундарно значење и да не остварује улогу идентификације тужиочеве робе или услуга.

На основу бројних решења из праксе, постоје и случајеви када се акредитовани провајдери надлежни за решавање спорова у вези интернет домена упуштају у оцену дистинктивности знака, и при том од тужиоца захтевају да докаже да је титулар жига на основу приложених доказа о испуњености неколико фактора, као што су удео жига на тржишту, интензитет, географски обухват, трајање коришћења жига, износ рекламних трошкова у вези са жигом, део заинтересоване јавности која сматра да су роба или услуге повезане са одређеном компанијом због жига, изјаве које даје привредна комора и друге стручне организације.

Један од таквих случајева у пракси је случај *Australian Trade Commission* против *Matthew Reader* у коме тужилац да би доказао да је титулар нерегистрованог жига и да је у питању чувени жиг, приложио је доказе да је у последњих неколико фискалних година уложио преко 10 милиона аустралијских долара у објаве брошура и других материјала користећи назив „AUSTRADE“, у циљу подизања свести о свом имену и својим услугама како унутар тако и изван Аустралије. На основу приложених доказа о коришћењу тог имена, као и трошкова о промоцији услуга које је тужилац направио, Административно веће није прихватило тврдње тужене стране у спору, да су у питању називи генеричке или описне природе назива „Aus“ и „trade“, а није приступио ни оцењивању сличности између спорног имена домена и жига чији је титулар тужилац, јер је закључио да су оба имена идентична, иста и да екстензија .com код спорног домена није довољан аргумент да би сматрао да назив спорног домена има дистинктивни карактер, односно да назив спорног интернет домена има тзв. секундарно значење.⁷²⁷

Административна већа у погледу оцењивања дистинктивности на исти начин као и *common law* жигова, третирају и лична имена или географске ознаке. Наиме, реч је о случајевима када се у својству тужиоца јављају познате личности које тужбеним захтевом траже од надлежног органа за решавање спорова о интернет доменима да им се спорно име домена које је идентично исто или слично с њиховим именом, пренесе на основу

---

727 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2002-0786, Administrative Panel Decision: Australian Trade Commission v. Matthew Reader, November 12, 2002. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-0786.html>.

чињенице да је њихово име стекло тзв. секундарно значење. Ово подразумева да није против господина Мајкл Урван (Michael Urvan) који је регистровао спорно име домена „sting.com“.⁷²⁸ Наиме, и поред тога што је суд утврдио да је довољно да име тужиоца буде нерегистровано довољна је само чињеница да је реч о имену познате личности, него је потребно то и доказати, односно да је име заиста коришћено у комерцијалне сврхе за обележавање роба или услуга. Такав пример из праксе је случај у коме је чувени певач Стинг (Gordon Sumner, познатији као Sting) изгубио спор или *common law* жиг. Ипак, тужилац није приложио дока да је он титулар нерегистрованог робног или услужног жига. Арбитрар није оспоравао да је тужилац чувени извођач познатији под именом Стинг, али с обзиром да његово лично име у енглеском јазичком подручју има више значења, донео је одлуку којом одбија његов тужбени захтев.

Као супротан пример можемо навести спор који је покренула чувена филмска глумица Џулија Робертс (Julia Fiona Roberts) против господина Расела Бојда (Russell Boyd) због регистрације имена домена „juliaroberts.com“, од његове стране. Наиме, позната глумица успела је да докаже административном већу да је њено лично име *common law trademark*, односно да је постало добро познато и да је стекло секундарно значење, имајући у виду њезину богату филмску каријеру и две филмске номинације за оскара.⁷²⁹ Иста одлука од стране арбитра WIPO-а, у корист тужиоца компаније Experience Hendrix, L.L.C., иначе у власништву породице познатог гитаристе и музичара Џими Хендрикс (Jimi Hendrix), била је донета и у случај Experience Hendrix, L.L.C. против Denny Hammerton and The Jimi Hendrix Fan Club, поводом регистрације интернет домена „jimihendrix.com“.⁷³⁰

Када је реч о географским ознакама регистрованим као имена домена, да би арбитражна већа наредила пренос спорног назива домена, они исто морају имати тзв. секундарно значење, односно да је географски назив стекао дистинктивности и да је

---

728 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2000-0596, Administrative Panel Decision: Gordon Sumner, p/k/a Sting v Michael Urvan, July 19, 2000. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0596.html>.

729 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-0210, Administrative Panel Decision: Julia Fiona Roberts v. Russell Boyd, May 29, 2000, addendum May 30, 2000. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0210.html>.

730 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-0364, Administrative Panel Decision: Experience Hendrix, L.L.C. v. Denny Hammerton and The Jimi Hendrix Fan Club, August 2, 2000 addendum August 15, 2000. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0364.html>.

коришћен за означавање роба или услуга које нису у вези са географским значењем спорне ознаке.⁷³¹

На основу наведених случајева из праксе, као и поступања арбитражних већа приликом решавања спорова о интернет доменима, може се рећи да је време регистрације жига ирелевантно и не утиче на испуњеност првог услова, што подразумева да жиг може бити регистрован и касније од спорног интернет домена, односно да нерегистрована ознака стекне тзв. секундарно значење након регистрације спорног имена домена.⁷³² Ово је свакако и у сагласности са чланом 4 а) UDRP принципа која не садрже стриктну одредбу којом прописују да жиг мора бити регистрован пре регистрације интернет домена. У пракси овакве ситуације су често и извор појава проблема, односно злоупотребе од стране туженога тако што се он позива на *Reverse Domain Hijacking* тврдећи да је реч о покушају тужиоца, иначе титулара жига да му на преварни начин преузме спорно име домена. Као пример из арбитражне праксе може послужити случај који се водио пред Центром за арбитражу и медијацију WIPO-а, поводом спорног имена домена „mexico.com“,⁷³³ које је извршни директор предузећа Latin America Telecom Inc., г-дина Шварц, регистровао још 14. новембра 1997. године. Тужилац Consejo de Promoción Turística de México, иначе компанија са већинским власништвом Владе Мексика, је титулар следећих имена домена “www.mexico-travel.com”, “www.visitmexico.com” и “www.visitamexico.com”. У конкретном случају, Административно веће донело је одлуку да је тужбени захтев поднет са лошом намером и да је реч о класичној злоупотреби административног поступка, с циљем да би тужилац одузео спорно име домена туженом. Овај случај је био оквалификуван као класичан случај појаве *Reverse Domain Name Hijacking*.

На основу конкретног примера, можемо закључити да је време регистрације име домена ирелевантно, што се потврђује и у судској и арбитражној пракси образложењем да

---

731 Popović D.: Deset godina primene UDRP pravila: obrisi ujednačene prakse, Strani pravni život, Institut za uporedno pravo, 3/2011, Beograd 2011, str.175.

732 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.991.

733 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2004-0242, Administrative Panel Decision Consejo de Promoción Turística de México, S.A. de C.V. v. Latin America Telecom Inc., доступно на сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2004/d2004-0242.html>.

у тим случајевима ипак постоји одсуство испуњености трећег услова- несавесност титулара интернет домена, што подразумева да је титулар жига са тог аспекта заштићен.

Када је реч о територији регистрације жига или о територији где је нерегистровани жиг стекао секундарно значење, довољно је да тужилац изнесе доказе којима потврђује да назив његовог жига ужива правну заштиту у било којој држави или земљи. Ово подразумева да је територија на којој тужилац ужива правну заштиту жига ирелевантна, у односу на територије где је тужени регистровао и користи спорни назив интернет домена. Такав је био случај *Infospace.com Inc.* против *Infospace Technology Co. Ltd.*,⁷³⁴ у коме је арбитражно веће нагласило да и поред тога што тужилац нема регистрацију жига у Кини, и с обзиром на чињеницу да употреба Интернета није ограничена у оквиру територијалних граница, жигови регистровани у појединим земљама немају велики значаја када су у питању спорови о интернет домен именима, посебно они који се односе на регистрацију домена .com. Према томе, територија регистрације жига у конкретном случају сматра се апсолутно ирелевантном.

Након утврђења да је тужилац титулар жига, арбитражно веће приступа испитивању истоветности или сличности жига са спорним називом регистрованог имена интернет домена и утврђивању да ли то може изазвати забуну или заблуду крајњем кориснику интернета. Уколико буде утврђено да је жиг идентичан са спорним именом домена, онда Веће прелази на испитивање следећег услова- основ за коришћење назива интернет домена, односно да ли титулар регистрованог спорног имена интернет домена има право или легитимни интерес за коришћење.

У случају када је назив регистрованог интернет домена сличан предмету тужиоачевог жига, арбитражно веће приступа утврђењу да ли у конкретном случају та сличност изазива забуну и доводи у заблуду кориснике интернета.

Имајући у виду врсте *cybersquatting-a*, у пракси постоје два приступа према којима арбитражна већа оцењују сличност између назива жига или других комерцијалних ознака и регистровано име интернет домена.

---

734 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-0074, Administrative Panel Decision: Infospace.com Inc. против Infospace Technology Co. Ltd.. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0074.html>, 12.09.2013.

Према првом приступу у погледу тумачења критеријума оцене сличности, арбитражно веће то врши простим упоређивањем назива домена и предмета жига, процењујући тако да ли постоји визуелна или аудитивна сличност.⁷³⁵ Такви су случајеви појаве *typosquatting-a*, односно случајеви када се спорно име интернет домена од назива тужиоцевог жига разликује у словима, бројевима, речи као што је случај са *sucks* сајтовима и слично. Имајући у виду досад елабориране случајева из праксе, арбитражна већа сматрају да додатне речи поред назива жига које чине име интернет домена, није довољно да би се име домена знатно разликовало од назива тужиоцевог жига. Такав је био случај „*vivendiuniversalsucks.com*“ у коме је Веће утврдило да коришћење реч "sucks" и суфикс ".com" уз назив тужиоцевог жига није довољно да би се створила разлика између спорног имена домена и већ регистрованих жигова VIVENDI, UNIVERSAL и VIVENDI UNIVERSAL, што само по себи изазива забуну и може да доведе јавност у заблуду. Након заступања оваквог става, нису изостале и критике које су биле упућене на адресу правила којима се регулишу имена интернет домена.⁷³⁶ И поред свих ових оптужба и критика, у највећем броју случајева из праксе, може се видети да је одлука била у корист тужиоца са образложењем да „сви корисници интернета не знају енглески језик и да притом не могу разумети значај речи „sucks“, односно да она означава критиковање, због чега спорно име домена код интернет корисника може изазвати забуну и може да доведе јавност у заблуду да тај сајт користи титулар жига“. Овакав став био је саставни део одлуке арбитражног већа у поступку пред Центром за арбитражу и медијацију WIPO-а, приликом одлучивања по тужбеном захтеву тужиоца *Koninklijke Philips Electronics N.V.* против *In Seo Kim*, због регистрације имена интернет домена „*philipssucks.com*“.⁷³⁷

Према другом приступу, који обухвата мањи број одлука надлежних органа за решавање спорова применом правила UDRP поступка, у погледу тумачења критеријума оцене сличности, арбитражна већа се упуштају и у испитивање додатних критеријума. То чине тако што у случајевима регистрације имена интернет домена са негативном

---

735 Popović D.: *Deset godina primene UDRP pravila: obrisi ujednačene prakse*, Strani pravni život, Institut za uporedno pravo, 3/2011, Beograd 2011, str.177.

736 Davidson A.: *The Law of Electronic Commerce*, Cambridge University Press, 2009, p.168.

737 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-1195, Administrative Panel Decision: *Koninklijke Philips Electronics N.V. v. In Seo Kim*, November 12, 2001. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-1195.html>.

конотацијом, односно у случајевима у којима име домена поред назива жига садржи и реч са критичким садржајем, арбитражна већа испитују садржину сајта постављеног на спорној интернет адреси. Ово свакако није оправдано, јер садржина сајта би могла бити релевантна приликом оцене испуњености друга два услова- основ за коришћење интернет домена и несавесност регистранта спорног интернет домена, али никако и у односу тумачења критеријума истоветности или сличности.⁷³⁸

5.6.2. Титулар интернет домен имена нема права или легитимни интерес коришћења имена домена

Према члану 4 а) UDRP други услов за усвајање тужбеног захтева и решавање конкретног спора путем административног UDRP поступка, захтева да тужилац докаже да тужени нема право или легитимни интерес на спорно имен интернет домена. Са друге стране, у чланом 4 с) предвиђени су начини, како тужени након добијања тужбеног захтева може доказивати свој легитимни интерес на спорно име интернет домена. Имајући у виду бројне случајеве из праксе, сматра се да уколико се тужени не противи тужиоцима навода и не оспорава чињенице које је тужилац изнео, сматра се да је тужилац испунио и други материјалноправни услов, односно да је доказао да титулар спорног имена домена нема права или легитимни интерес коришћења тог домена. Наиме, у члану 4 с) наводе се три ситуације у којима ће арбитражно тело сматрати да тужени има право или легитимни интерес да користи спорно име интернет домена, и то уколико:

- Регистрант је пре било каквог сазнања за покретање спора користио или извршио озбиљне припреме за коришћење имена интернет домена у вези понуду робе или услуга (комерцијалне сврхе), у сагласности са начелом савесности;

---

738 Popović D.: Deset godina primene UDRP pravila: obrisi ujednačene prakse, Strani pravni život, Institut za uporedno pravo, 3/2011, Beograd 2011, str.178.

- Пре подизања тужбе, регистрант (појединац, организација) је већ био познат широј јавности као титулар спорног домена, без обзира на то што није регистровао спорну ознаку као робни или услужни жиг, или
- Регистрант користи спорно име интернет домена у некомерцијалне сврхе, без икакве намере да потрошаче доведе у заблуду у погледу порекла означених роба или услуга како би на тај начин остварио профит, као и без икакве намере да нанесе штету репутацији жигом заштићене ознаке.

Имајући у виду први и други мериторни услов, а на основу досад реченог, можемо закључити да арбитражно веће никако не може донети одлуку да тужени савесно користи име домена у комерцијалне сврхе, уколико је назив домена истоветан са именом тужиочевог жига. Наиме, три ситуације које смо већ напоменули, а у којима арбитражно веће сматра да тужени има право или легитимни интерес да користи спорно име интернет домена односе се само на спорове поводом регистрације имена интернет домена која су слична са именом тужиочевог жига.

Такви су случајеви када се име интернет домена састоји од назива тужиочевог жига и неку другу реч као „sucks“, „fuck“ и слично. Заправо, реч је о именима домена са негативном конотацијом, односно веб сајтовима чији је крајњи циљ критика. Према Поповић, у пракси постоје два различита става која заузимају арбитражна већа у односу на ово питање. У теорији они су подељени на две групе арбитражна већа.

Према првој групи, коју сачињавају већи број арбитра и арбитражних већа, заступљен је став да тужени нема легитимни интерес да користи име домена које поред назива жига заштићену ознаку садржи и реч са негативном конотацијом. Наиме, приликом доношења одлука, арбитражна већа истичу да са ускраћивањем овог права се не ускраћује слобода говора туженоме, јер сајт са потпуно истим садржајем може функционисати и под другим именом домена, а да притом не обухвата име тужиочевог жига. Према томе, они сматрају да легитиман интерес за коришћење имена домена и слобода изражавања требају бити независно посматрани.

Према другој групи, коју сачињавају мањи број арбитра и арбитражних већа, заступљен је став да тужени има легитимни интерес да користи назив домена које се састоји из комбинације жигом заштићене ознаке и речи негативне конотације, уколико се

такав назив домена користи као адреса критичког сајта у правом смислу а од кога тужени нема комерцијални интерес. У оваквим случајима, арбитражна већа су се упуштали чак и у испитивања и оцењивања садржаја веб сајта спорног имена домена. Као пример доношења такве одлука од стране арбитра, можемо поменути случај *Wal-Mart Stores, Inc. против Walsucks and Walmarket Puerto Rico*,⁷³⁹ покренут поводом регистрације више имена домена која поред назив регистрованог жига „walmart“ садржале су и речи: „sucks“, „canadasucks.com“, „puertorico“ и „puertoricosucks“. Наиме, арбитар је у конкретном случају утврдио да тужени нема легитимни интерес на следећа домена: „walmartcanadasucks.com“, „walmartpuertoricosucks.com“, и „walmartpuertorico.com“, јер између осталих разлога, не само што тужени није приложио доказа како би доказао своје тврдње да су спорни називи домена само одраз слободе изражавања, него је и сам арбитар упуштајући се у оцењивање садржаја веб сајтова утврдио да они уопште и не постоје.

Када је реч о испуњености другог мериторног услова, арбитражна већа имају подељена мишљења и по питању регистрације назива интернет домена који је истоветан имену познате личности када се на спорној интернет адреси налази сајт фан клуба (сајт обожавалица) те личности.⁷⁴⁰ У прву групу спадају арбитражна већа која заступају став да тужени који води фан клуб има легитиман интерес да региструје спорни назив интернет домена, под условом да циљ такве регистрације није комерцијалног карактера. У другу групу арбитражних већа спадају она која сматрају да када се у својству оптуженог јавља фан клуб чији је основни циљ да регистрацијом спорног имена домена оствари материјалну корист, односно да име домена користи у комерцијалне сврхе, нема легитимни интерес да користи спорно име регистрованог интернет домена. Такав пример из праксе је случај *Celine Dion and Sony Music Entertainment (Canada) Inc. против Jeff Bugar* познатији као *Celine Dion Club*.⁷⁴¹ Наведени спор водио се поводом регистрације назива интернет домена „celinedion.com“, који саджи име познате уметнице и извођач поп музике Celine Dion која

---

739 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-0477, Administrative Panel Decision: Wal-Mart Stores, Inc. v. Walsucks and Walmarket Puerto Rico, July 20, 2000. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0477.html>.

740 Popović D.: Deset godina primene UDRP pravila: obrisi ujednačene prakse, Strani pravni život, Institut za uporedno pravo, 3/2011, Beograd 2011, str.182.

741 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-1838, Administrative Panel Decision: Celine Dion and Sony Music Entertainment (Canada) Inc. v. Jeff Bugar operating or carrying on business as Celine Dion Club, February 13, 2001. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-1838.html>.

има објављено више албума, а добитница је и више награда. Наиме, административно веће након што је утврдило чињенично стање и тврдње тужиоца прихватило је и то да је тужени користио спорну интернет адресу како би преусмерио кориснике интернета на сајт „www.celebrity1000.com“, где могу да гласају за своју омиљену звезду и да на тај начин он остварује материјалну корист. Коначно, суд је донео је одлуку којом је утврдио да тужени нема права нити легитимни интерес на спорни назив домена и притом наредио да се спорно име домена пренесе тужиоцу.

Супротно овом ставу, друга група арбитражних већа сматра да тужени који води фан клуб има легитимни интерес да региструје име домена које укључује име познате личности, али не и да региструје име домена које се састоји искључиво из имена познате личности, јер на тај начин тужиоцу се практично одузима право да користи интернет назив свог регистрованог жига или назив који је постао добро познат и на који је тужени стекао секундарно значење (*common law trademark*). Класични пример из праксе је случај *Experience Hendrix, L.L.C. против Denny Hammerton and The Jimi Hendrix Fan Club*⁷⁴² који смо већ поменули у оквиру испуњености првог мериторног услова. У конкретном случају, арбитрар након што је потврдио испуњеност првог мериторног услова, односно да је име познатог гитариста и музичара Џими Хендрикс (Jimi Hendrix) постало добро познато и да је стекло секундарно значење, утврдио је да тужени фан клуб нема легитиман интерес да користи име спорног домена „jimihendrix.com“ јер се састоји искључиво из тужичевог имена. На основу утврђеног чињеничног стања, арбитрар је наредио да се спорно име домена пренесе тужиоцу.

Врло важно је узети у обзир и уобичајену праксу тужиоца, који пре него што покрене поступак за решавање спора поводом регистрације имена домена које у себе садржи име његовог жигом заштићеног знака, претходно шаље обавештење и захтев титулару спорног домена да би му га уступио. Уобичајено се сматра да након упознавања са претњом од тужбе, титулар спорног имена домена уобичајено има времена да направи регистрацију назива жига који би био идентичан са називом спорног интернет домена.

---

742 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-0364, Administrative Panel Decision: Experience Hendrix, L.L.C. v. Denny Hammerton and The Jimi Hendrix Fan Club, August 2, 2000 addendum August 15, 2000. Доступно на следећем веб сајту:
<http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0364.html>.

Наиме у свету постоје државе као што је Тунис, где поступак за регистрацију жига траје један дан.⁷⁴³ Арбитражна већа су свесни о томе, па поред тога што испитивају све околности регистрације жига, посебну пажњу посвећују и оцени да ли се конкретни жиг користио у држави где је регистрован. Овакав приступ надлежних органа за решавање спорова о интернет домен именима, произлази из чињенице да они предузимају мере спречавања активности титулара спорних имена домена чији је крајњи циљ да се направи UDRP поступак бескорисним.

Различити став арбитражних већа по питању да ли тужени има легитимни интерес да користи име домена које поред назива жига има и заштићену ознаку и садржи и реч са негативном конотацијом, је више него очито да произлази из чињенице да неки арбитражи ово питање третирају као фактичко питање и сматрају да се оно треба решавати од случаја до случаја.

5.6.3. Регистрација и коришћење интернет домена са лошом намером (mala fides)

Трећи мериторни услов за усвајање тужбеног захтева тужиоца и решавање конкретног спора путем административног UDRP поступка односи се на утврђивање да је регистрација спорног интернет домен имена и његово коришћење *mala fides*. Наиме, у оквиру овог услова, тужилац мора доказати да је тужени кумулативно регистровао и користио спорно име домена *mala fides*, односно да је обавио несавесно регистровање и несавесно користио спорно име домена. Имајући у виду бројне случајеве из праксе, које смо већ разрађивали, постоје ситуације у којима је тужени извршио *mala fides* регистрацију, али није користио спорно име домена, односно да на тој адреси није постављена веб страна. Према прописима UDRP поступка то би значило да трећи мериторни услов није испуњен, и да спор поводом регистрације имена домена не би могао да се решава према правилима UDRP поступка. Да би се ситуације у којима је више него очигледно да су регистрацијом имена домена повређена туђа права, арбитражна већа дају екстензивно тумачење трећег материјалног услова. Наиме, административна већа су

---

743 Popović D.: Deset godina primene UDRP pravila: obrisi ujednačene prakse, Strani pravni život, Institut za uporedno pravo, 3/2011, Beograd 2011, str.183.

ценила да је тзв. пасивно држање имена домена довољно да би се утврдила испуњеност овог услова, односно да су такви случајеви спорадичног коришћења спорног имена домена или тзв. паркирање назива домена (Domain Name Parking), независно да ли је циљ таквог понашања остваривање економске користи.⁷⁴⁴ Класичан пример неупотребе спорног назива домена у којим је тужени за циљ имао остваривања материјалне користи, је случај *Celine Dion and Sony Music Entertainment (Canada) Inc.* против *Jeff Burgar* познатији као *Celine Dion Club*.⁷⁴⁵ У конкретном случају, на спорној интернет адреси „celinedion.com“ није се налазио постављен веб сајт, него је исти преусмеравао кориснике интернета на веб сајт „www.celebrity1000.com“ где корисници могу да гласају за своју омиљену звезду, тако да путем *pay-per-click* система регистрант спорног назива домена је остваривао материјалну корист. Слични су случајеви када регистрант региструје више имена интернет домена у циљу њихове касније препродаје, опет у циљу остваривања материјалне добити. Независно од тога, пракса говори да је трећи материјални услов испуњен у случајевима када регистрант није поставио веб сајт на спорну интернет адресу, нити је користи, из простог разлога што постоје бројни случајеви у којима је регистрант регистровао више имена домена са циљем да их „наводно“ у будућности користи, али притом није успео да убеди Веће да назив спорног имена домена није сличан или истоветан са називом жига или са другом комерцијалном ознаком, као и да на то има право и легитимни интерес.

Што се тиче испуњености овог материјалног услова, у члан 4. б) UDRP правила, наводе се четири околности у којима ће арбитражно веће сматрати да је тужени регистровао и користио спорно име интернет домена *malā fides*, односно супротн начелу савесности:

- Околност која указује да је спорно име домена регистровао или стекао првенствено продаје, изнајмљивања, или на други начин преношења титулару

---

744 Popović D.: *Deset godina primene UDRP pravila: obrisi ujednačene prakse*, Strani pravni život, Institut za uporedno pravo, 3/2011, Beograd 2011, str.183.

745 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. Case No. D2000-1838, Administrative Panel Decision: *Celine Dion and Sony Music Entertainment (Canada) Inc. v. Jeff Burgar operating or carrying on business as Celine Dion Club*, February 13, 2001. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-1838.html>.

жига или знака, или његовом конкуренту, за вредну надокнаду која превазилази трошкове настале везане за име домена;

- Околност која указује да је спорно име домена регистровано у циљу спречавања титулара жига или знака да користи свој заштићени знак као име интернет домена;
- Околност која указује да је тужени регистровао спорно име домена у циљу ометања пословних активности свог конкурента, и
- Околност која указује да употребом спорног имена домена ради остваривања материјалне добити, тужени има за циљ да свесно привуче кориснике интернета ка одређеном веб сајту или on-line локацију и с тиме створи могућност забуне у односу на заштићени знак, чији је титулар тужилац.

Када је реч о постојању последње наведене околности, арбитражна већа не ретко упуштају се у испитивања и оцењивања садржаја веб сајта постављеног на спорној интернет адреси. Циљ оваквог приступа арбитражних већа је да утврди да ли се на спорно име домена налази веб сајт који је тужени користио да би произвео забуну корисницима интернета у односу на тужиочев жиг или другу ознаку, или његове производе или услуге које он нуди, и да на тај начин за себе оствари одређену врсту користи.

Приликом испитивања постојања несавесности регистрације и коришћења спорног имена домена, који је исти или сличан добро познатим или чувеним жиговима, по правилу, арбитражна већа заузимају став да је тужени то свесно урадио, јер је знао или морао знати да тиме повређује туђе право интелектуалне својине. Као пример из праксе, вредно је споменути случај *The Gap, Inc.* против *Deng Youqian*.⁷⁴⁶ Реч је о спору који се водио пред Центром за арбитражу и медијацију у оквиру WIPO-а, поводом регистрације следећих спорних имена домена „babygapclothing.com“, „biggap.com“, „gapcoupon.com“, „gapfashion.com“, „bananarebulic.com“, и „oldnavyreidsystems.com“. У конкретном случају, арбитрар је донео одлуку у корист титулара чувених жигова GAP, BANANA REPUBLIC и OLD NAVY и наредио је да спорна имена домена буду пренета тужиоцу.

---

746 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2009-0113, Administrative Panel Decision: The Gap, Inc. v. Deng Youqian, March 23, 2009. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-0827.html>.

Када је питању време регистрације спорног назива интернет домена, Арбитражна већа приликом оцене испуњености трећег услова, исто као и код испитивања другог материјалноправног услова, заузимају став да време регистрације жига не утиче на несавесност титулара спорног имена домена, јер жиг може бити регистрован и касније у односу на регистрацију спорног интернет домена. Један од бројних примера у пракси је случај *Digital Vision, Ltd.* против *Advanced Chemill Systems*⁷⁴⁷ који се водио поводом регистрације спорног имена домена *digitalvision.com*. Арбитар приликом оцене испуњености трећег материјалноправног услова и поред тога што је утврдио да против туженог има доказе несавесности, ипак је оценио да нема доказа о несавесној регистрацији спорног имена домена. Одлука Арбитра, заснивала се на утврђеном чињеничном стању да је регистрација спорног имена домена направљена у септембар 2007. године, док је тужилац своје име домена регистровао чак у децембру 2007. године, односно четири месеца касније, док је са својим *on line* пословним активностима почео чак у марту 2009. године, што довољно говори да тужени није знао, нити је могао знати да регистрацијом спорног имена домена повређује туђе право интелектуалне својине. На основу утврђеног укупног чињеничног стања, као и након утврђења о неиспуњености трећег услова, арбитар је донео одлуку којом је тужбени захтев одбацио, и наредио да спорно име домена остане и даље у власништву његовог титулара, односно туженој страни у спору.

У бројнијим случајевима из праксе егзистентне су одлуке у којима су арбитражна већа заузимала супротан став. Наиме, овакве ситуације често су и извор појава проблема, односно малициозног понашања туженог, јер се позива на *Reverse Domain Hijacking*, тврдећи да је реч о покушају тужиоца, иначе титулара жига или другу заштићену ознаку, да му на преварни начин преузме спорно име домена. Такав пример из праксе је случај *MADRID 2012, S.A.* против *Scott Martin-MadridMan Websites*.⁷⁴⁸ Реч је о спору поводом регистрације следећих имена домена: „2m12.com“, „2m12.info“, „2m12.org“ и

---

747 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2001-0827, Administrative Panel Decision: *Digital Vision, Ltd. v. Advanced Chemill Systems*, September 23, 2001. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-0827.html>.

748 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2003-0598, Administrative Panel Decision: *MADRID 2012, S.A. v. Scott Martin-MadridMan Websites*, October 8, 2003. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2003/d2003-0598.html>.

„madrid2012.com“. Арбитар приликом оцене испуњености трећег материјалноправног услова, независно од чињенице да су спорна имена домена била регистрована пре него што је тужилац регистровао своје жигове, ипак је донео одлуку у корист тужиоца. Одлука арбитра заснивала се на чињеници да је регистрација спорних имена домена направљена неколико месеца раније и да циљ регистранта следећих спорних имена домена „2m12.com“, „2m12.org“ и „madrid2012.com“ је да створи забуну код корисника интернета и да их преусмери на свој веб сајт „madridman.com“, како би од тога остварио материјалну корист. Арбитар приликом доношења одлуке, испуњеност трећег материјалноправног услова утврдио је и у односу на спорно име домена „2m12.info“, јер на њему није био постављен веб сајт. Одлуком арбитра је исто тако утврђено да у конкретном случају нема места за појаву *Reverse Domain Hijacking*, на што се тужени позивао.

На основу реченог, а у односу на различите приступе арбитражних већа за нека од питања приликом доношења одлука у вези испуњености трећег материјалноправног услова, очито је да арбитра и поред тога што узимају у виду и претходно донете одлуке, ипак каде је реч о времену регистрације спорног назива домена дају предност принципу ад хок решавања спорова и сматрају да спорове треба решавати од случаја до случаја.

5.7. Управни поступак решавања спорова сагласно UDPR правила

Уобичајено, административни UDPR поступак траје од 35 до 45 дана,⁷⁴⁹ а у неким случајима и до 60 дана.⁷⁵⁰

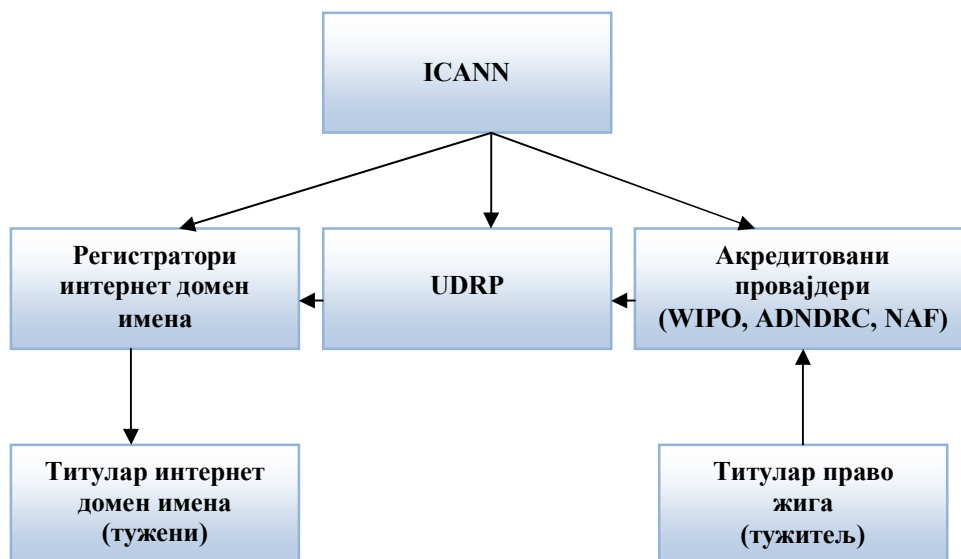
Имајући у виду претходно речено, а у вези првне природе поступка UDPR као вансудског начина за решавања спорова у вези интернет домен имена на основу адхезионог уговора, поступак може покренути искључиво само лице које сматра да му је повређено право на жиг, а не и административна комисија по сопственој иницијативи.

---

749 Davidson A.: *The Law of Electronic Commerce*, Cambridge University Press, 2009, p.175.

750 Више о томе видети: WIPO Guide to the Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP), Topic B. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/guide/#b>.

Улогу и место ICANN-а у односу на UDRP поступак за решавање спорова о интернет домен именима, можемо представити шематским приказом који уједно и представља однос учесника у току поступак:

Слика бр. 6

**Шематски приказ учесника у току UDRP поступка
(Извор: Journal of World Intellectual Property)⁷⁵¹**

На основу приложеног приказа, више него је јасна улога и функција ICANN-а у целокупном процесу, почевши од администрирања, односно управљања имена интернет домена, па све до решавања спорова у управном UDRP поступку. Дакле, реч је о томе што је ICANN организација која акредитира регистраторе надлежне за регистрацију имена домена, усваја UDRP принципе и правила поступка, и врши акредитацију надлежних провајдера за решавање спорова насталих у вези интернет домен имена. Из приложени приказа, можемо утврдити и начин на који се ток UDRP поступка спроводи у пракси, односно који су учесници поступка и која је њихова релација.

---

751 Christie F.A.: The ICANN Domain Name Dispute Resolution System as a Model for Resolving other Intellectual Property Disputes on the Internet, Journal of World Intellectual Property, Vol. 5, No. 1, Jan. 2002, Centre for Media and Communications Law Law School, The University of Melbourne, Australia, p.9.

Поступак UDPR почиње подношењем тужбеног захтева од стране титулара жига надлежном органу, акредитованом провајдеру ICANN. У тужбеном захтеву који мора бити поднет у писменој и електронској форми, тужилац наводи све релевантне чињенице на основу којих сматра да су његова права повређена. Рок подношења тужбе није одређен, тако да тужилац може то учинити чак и неколико месеци или годину дана касније након регистравања Интернет домен имена. Сагласно UDPR правилу, конкретније члану 4 а., након добијања потврде да су прописане таксе уплаћене, овлашћени провајдер има рок од три дана за доставу тужбе титулару спорног имена домена, у конкретном случају туженом у спору. С тиме се уједно означава и почетак административног решавања спорова о интернет домен именима.⁷⁵² У случају да овлашћени провајдер идентификује одређене недостатке у тужбеном захтеву, он одмах обавештава тужиоца о природи тих недостатака и даје му рок од пет календарских дана да исправи такве недостатке. Уколико тужилац то не уради у предвиђеном року, сматраће се да је тужбени захтев повучен.⁷⁵³

Након добијања тужбеног захтева, тужени у року од 20 дана мора да да одговор на аргументе и чињенице изнете у тужби. У свом одговору тужени треба да настоји да докаже да постоји легитиман интерес и да има право да користи оспоравано име домена, како и да не испуњава три кумулативна услова на основу којих административно веће може донети одлуку супротно његовом интересу. С обзиром да је рок од 20 дана кратак и да тужени нема довољно времена да би размотрио правац деловања, и прибавио правно или друго стручно мишљење, истражио сличне случајеве и одлука донете у вези тих случајева, и да на основу тога састави и поднесе одговор, сасвим је очекивано што у више од пола хиљаде случајева, одлука се доноси само на основу тврдње туженога.⁷⁵⁴ Консеквенце кратког рока у циљу убрзавање поступка решавања конкретног спора, у којем се од туженог тражи да се писмено изјасни по тужбеном захтеву тужиоца, ствара забринутост у вези исправности донете одлуке од стране надлежног органа. Уколико титулар спорног интернет домена, не испоштује предвиђени рок од 20 дана, и притом не поднесе одговор на наводе садржане у тужбеном захтеву, Административна веће ће

---

752 Article 4 c., Uniform Dispute Resolution Rules, approved by the ICANN Board of Directors on 30 October 2009.

753 Article 4 b., Uniform Dispute Resolution Rules, approved by the ICANN Board of Directors on 30 October 2009.

754 Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009, p.175.

одлучивати искључиво на основу тврдњи изнетих у тужбеном захтеву од стране тужиоца. Дакле, ово може довести до ситуације у којој ће тужилац лакше да докаже испуњеност три кумулативна услова, на основу чега ће арбитражно веће донети одлуку у његову корист. Имајући то у виду, у највећи број одлука арбитражних већа су донете у корист подносиоца тужбеног захтева, односно тужиоца, и исти се могу објаснити кроз три фактора.⁷⁵⁵

- Први, се односи на ефекат када арбитражно веће усваја тужбени захтев на основу претходно успостављене праксе;
- Други, тужилац нема временско ограничење у погледу припреме тужбеног захтева и
- Трећи, док су разлози за почетак судског поступка бројни и разноврсни, више је вероватно да ће разлози за почетак експедитивног UDRP поступка бити искренији и уверљивији према остварењу успеха.

И поред чињеничног стања и статистичких података да су од стране највећих провајдера WIPO и NAF, у више од 82% случајева донете одлуке у корист тужиоца, Дејвидсон (Davidson A.) ипак сматра да је приступ доношења одлука на основу статистичких података апсолутно неразуман.

Након што овлашћени провајдер прими одговор од туженог или најкасније у року од 5 дана од истека рока за давање одговора, бира једног експерта са листе експерата потенцијалних чланова комисије. Административна комисија на захтев стране у спору може бројати и до 3 члана.

Трошкови поступка који се односе на таксе и хонораре експерта, падају на терет тужиоца, осим у случајима када је избор чланова комисије извршио тужени, па споменути трошкови падају на терет обе стране у спору.⁷⁵⁶

Што се тиче језика на који се административни поступак води, члан 11 предвиђа да ће то бити језик на који је закључен уговор о регистрацији спорног домена, осим ако стране спора не уговоре нешто друго, притом имајући у виду околности поступка. Административно веће може издати наредбу да сви документи који нису на официјалном

---

755 Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009, p.175-176.

756 Опширније о томе видети: Article 6., Uniform Dispute Resolution Rules, approved by the ICANN Board of Directors on 30 October 2009.

језику на који се поступак води, буду пропраћени уз адекватни превод на језику административног поступка.

Чланом 13, UDPR правила, предвиђено је да се у току поступка, рочишта неће водити у присуству странака, укључујући између осталог и рочишта путем теле-конференција, видео-конференција или и веб-конференција, осим у случајевима ако административно веће оцени да је то потребно.

Након што све активности UDRP поступка буду окончане, када је у питању доношење одлука као што смо то већ и раније рекли, постоје само три врста одлука, унапред прописаних у сагласности са UDRP правилима. То су:⁷⁵⁷

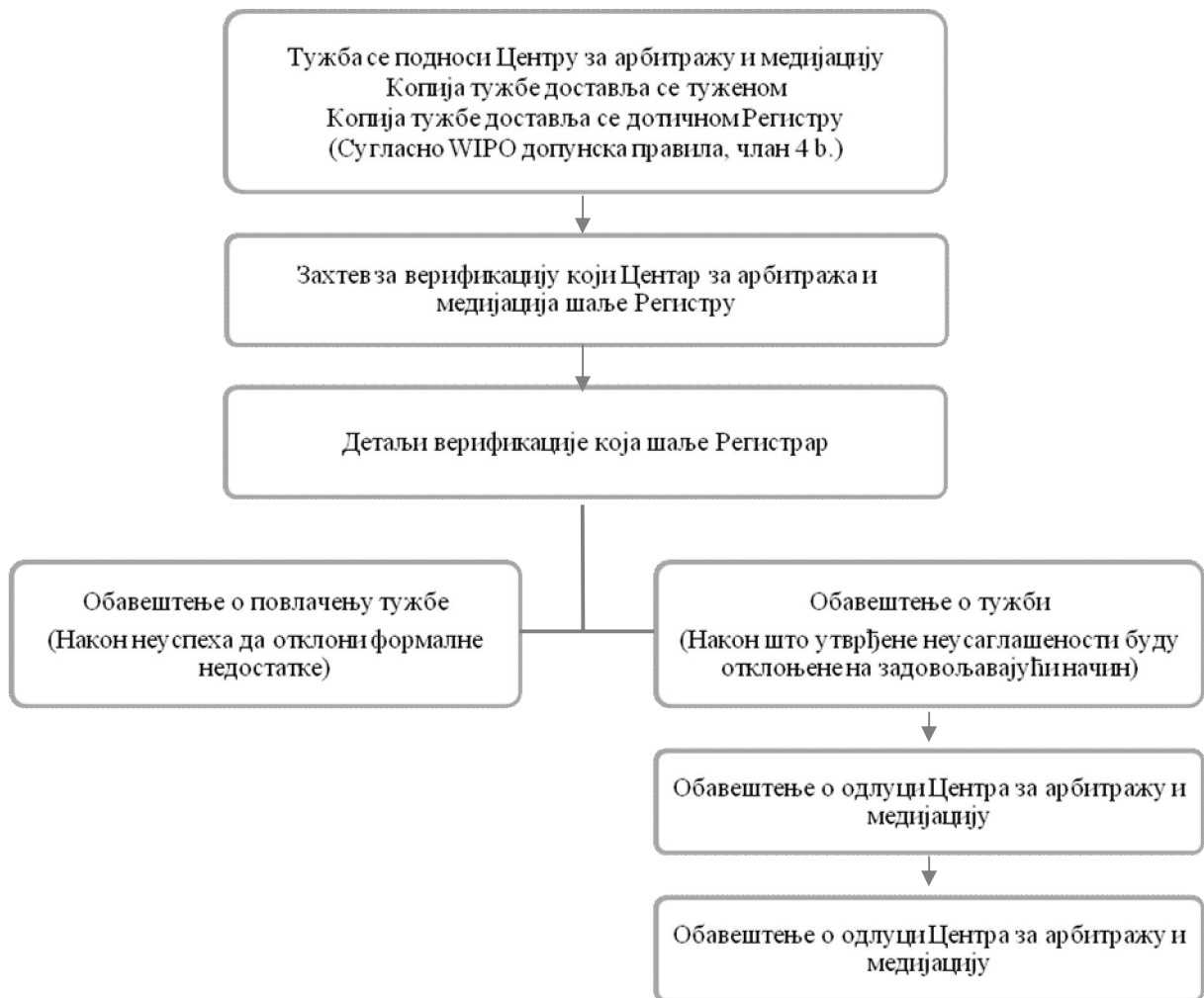
- Одлука у корист тужиоца којом се туженој страни наређује, да спорно име интернет домена пренесе тужиоцу;
- Одлука у корист тужиоца и наредба за отказивање/поништај регистрације спорног имена домена;
- Одлука у корист титулара спорног имена интернет домена којом се негира основаност тужбеног захтева тужиоца, што подразумева да је тужбени захтев титулара жига одбијен.

Након доношења одлуке од стране административног већа о поништају регистрације или пренос спорног имена домена, странки која није задовољна од оваквог исхода окончања спора, даје се могућност да у року од 10 дана покрене судски поступак. Покретање судског поступка има суспензивно дејство и одлаже извршење већ донете одлуке административне комисије. Надлежни регистри адхезионим уговором о регистрацији интернет домена, обавезују се према ICANN-а, да ће приступити извршењу донете одлуке од стране Административне Комисије уколико у року од 10 дана не добију обавештење да је покренут судски поступак. Одлука донета од стране административног већа се објављује на официјални веб-сајт акредитованог провајдера за решавање спорова о интернет доменима имена применом поступка UDPR. Чин објављивања и стварања донетих одлука доступних широј јавности, има не само превентивну улогу у погледу смањивања броју спорова, него доприноси и уједначености и усаглашавању донетих

---

757 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.982.

одлука када су у питање идентични случајеви спорова што ствара и већу правну сигурност. Имајући у виду да регистар није активни учесник, односно страна UDPR поступка, он ипак даје свој допринос у току целог трајања административног поступка о решавању спорова у вези интернет домена. У циљу стварања јасне представе о комуникацији између овлашћеног провајдера и дотичног регистра, као и у циљу приказивања улоге регистра у току поступка, можемо узети дијаграм на који је представљена основна интеракција између Центра за арбитражу и медијацију WIPO и надлежног регистра.

Слика бр. 7

**Шематски приказ улоге Регистра у току управног поступка решавања спорова
(Извор: WIPO Guide to the UDRP)⁷⁵⁸**

Према садржајном прегледу у дијаграму, може се рећи да улога Регистра у току управног поступка решавања спорова, није маргинална природе, него напротив, Регистар у току трајања поступка има улогу да:

---

758 WIPO Guide to the Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP), Topic B. Доступан на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/guide/#g>.

- Пружа тражене информације Центру за арбитражу и медијацију, у смислу потврђивања да је спорно име домена регистровано са његове стране, да је домен регистрован од стране лица или ентитета идентификованог као тужени у тужбеном захтеву, да пружа контакт детаље туженог, а када је неопходно и уговор о регистрацији домена и других повезаних докумената;
- Да спречи преношење спорног интернет домена након што је административни поступак покренут, и
- Да спроведе одлуку административног већа.

Што се тиче трошкова UDPR поступка, он је јако јефтинији од судског поступка, а висина тих трошкова је варијабилна, у зависности од броја чланова административног већа, како и од броја интернет домена о којима се поступак води. Као илустрација висине трошкова у поступку UDPR, може послужити следећи компаративни преглед трошкова два акредитованих провајдера:

Табела бр. 11

Упоредни преглед трошкова у UDPR поступку

Свака тужба мора бити ограничена на један тужени	Центар за арбитражу и медијацију, WIPO-а (WIPO Arbitration and Mediation Center) ⁷⁵⁹	Чешки арбитражни суд (The Czech Arbitration Court Arbitration Center for Internet Disputes-CAC) ⁷⁶⁰
Трошкови за један експерт/члан административног већа	<ul style="list-style-type: none"> • 1-5 интернет домена: 1500 америчких долара • 6-10 интернет домена: 2000 америчких долара • више од 10 интернет домена: на основи одлуке WIPO-а 	<ul style="list-style-type: none"> • 1-5 интернет домена: 1300 еура • 6-10 интернет домена: 1600 еура • 11-20 интернет домена: 1900 еура • Више од 20 интернет домена: видети официјални трошковник CPR-а
Трошкови за три експерта/чланови административног већа	<ul style="list-style-type: none"> • 1-5 интернет домена: 4000 америчких долара • 6-10 интернет домена: 5000 америчких долара • више од 10 интернет домена: на основи одлуке WIPO-а 	<ul style="list-style-type: none"> • 1-5: интернет домена 3100 еура • 6-10: интернет домена 4000 еура • 11-20 интернет домена: 4700 еура • Више од 20 интернет домена: видети официјални трошковник CPR-а

Извор: WIPO и CAC

759 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/fees/>, 15.12.2013.

760 Supplemental ADR Rules of the Arbitration Court attached to the Economic Chamber of the Czech Republic and Agricultural Chamber of the Czech Republic (www.adr.eu).

У конотацији трошкова, важно је нагласити да правила UDPR поступка, не предвиђају могућност тражења накнаде штете, што подразумева да административно веће нема овлашћења да у корист оштећене стране у спору, донесе одлуку о надокнади штете укључујући таксе и адвокатске трошкове.⁷⁶¹

На крају, можемо констатовати да поступак UDPR ипак има својих слабих страна. Они се не односе само на краткоћу рокова и немогућност одлучивања о висини накнаду штете у корист оштећене стране, него и на могућност дати тужиоцу да може слободно да бира ком ће провајдеру поверити решавање спора. Ово решење, можемо оценити да је неправедно из простог разлога што предност тужиоца да изабере овлашћени провајдер, даје му привелеговани статус у односу на туженог. Исто тако, спорна је одредба чланка 7, која промовише независност и непристрасност експерата који су део административног већа, али с друге стране, остаје могућност да од стране овлашћеног провајдера буду донета додатна правила која омогућују замену експерта. На пример: Додатна правила Центра за арбитражу и медијацију WIPO-а, не допуштају странама у спору да захтевају промену експерата, док правила NAF-а то дозвољавају али само уколико је захтев постављен у одређеном року.⁷⁶²

Први случај из праксе који је био предмет решавања у UDPR поступку од стране Центра за арбитражу и медијацију у оквиру WIPO-а, је поводом регистрације интернет домена „worldwrestlingfederation.com“.⁷⁶³ Овај случај почео је 9. децембра 1999. године, и исти је био окончан 14. јануара 2000. године.

5.8 Дијапазон примене UDPR правила

Полазећи од чињенице да осим жигова, предмет повреде туђих права регистрацијом имена домена могу бити и други знакови разликовања, поставља се питање, да ли они

---

761 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.982.

762 Popović D.: Imena internet domena i pravo intelektualne svojine, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 67.

763 Више о томе видети: Timeline for the Formulation and Implementation of the Uniform Domain-Name Dispute-Resolution Policy. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/help/dndr/udrp/schedule>.

могу бити предмет расправе и поступања пред надлежним провајдерима у UDRP поступку. У циљу проналажења одговора на то питање, приступа се опсежној анализи ове проблематике, и то како са теоријског и нормативног аспекта, тако и са практичног аспекта служећи се при том конкретним случајевима из праксе.

5.8.1. Жигови, комерцијалне ознаке и наслови публикација

У највећем броју случајева у пракси, предмет повреде приликом регистрације имена интернет домена је заправо жиг.

Полазећи од упоредног права националних правних система, жигови могу бити регистрабилни (registered trademarks) и не регистрабилни (unregistered trademark, common law trademarks). Заправо, реч је о чињеници да се у државама која припадају евроконтиненталном правном систему, признаје правна заштита на основу регистрације, што није случај и са државама англосаксонског права у којима се правна заштита признаје и на основу испуњености других услова. Реч је о признавања правне заштите добро познатим или чувеним жиговима. На међународном нивоу, значајан искорак у погледу заштите добро познатих жигова је постигнут 1999. године, усвајавањем Заједничке препоруке (Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks).

Према америчком правном систему, правна заштита добро познатог жига признаје се на основу члана 43 (а) Закона о жигова,⁷⁶⁴ док Британски правни систем правну заштиту добро познатог жига признаје на основу доктрине *passing off*.⁷⁶⁵

С тим у вези, од изузетног је значаја питање да ли се конкретном жигу признаје правна заштита. Оно је посебно значајно у ситуацијама када је реч о испитивању првог мериторног услова од стране арбитражних већа, посебно приликом оцене идентичности или сличности спорног имена интернет домена са конкретним жигом чији се носилац права јавља као тужилац у конкретном спору.

---

764 Trademark Act of 1946, § 43 (15 U.S.C. § 1125). False designations of origin; false description or representation.

765 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.995.

Поред жигова, предмет у поступак за решавање спорова у вези интернет домен имена, могу бити и комерцијалне ознаке, односно предмет спора у UDRP пооступку могу бити и наслови публикација. Услови да би титулар наслова публикације поднео захтев за UDRP поступка, су мање строги у односу на услове који морају бити испуњени да би се траила правна заштита жига.⁷⁶⁶ Да је то тако, може послужити следећи пример из праксе: *EMAP USA, Inc.* против *Dick Jurgens d/b/a Mobile Dick's Cycle Clinic.*⁷⁶⁷ Реч је о спору поводом регистрације имена домена *motorcyclist.com*, за који је тужилац тврдио да је генерички назив. Арбитражно веће донело је одлуку којом одбија тужбени захтев тужиоцу, на основу утврђеног чињеничног стања да је спорно име домена можда генеричке природе као што је то тужилац тврдио, али то исто не важи и за означавање часописа, јер у конкретном случају то име има дескриптивни карактер и описује магазин, па према томе и има право на заштиту тог имена, јер сматра се да је исто стекло секундарно значење.

5.8.2. Имена државних органа, јавних предузећа и институција

Имена државних органа, јавних предузећа и институција, такође могу бити предмет злонамерне регистрације имена интернет домена. За разлику од жигова, Члан 4 UDRP поступка, не предвиђа пружање правне заштите и овој категорији ознака.

Међутим, у пракси ситуација је сасвим другачија. У великом броју одлука, надлежни провајдери за решавање спорова у вези имена домена, када су у питању имена државних органа, јавних предузећа и институција дају статус жига у смислу чланка 4 (а) (1) UDRP, и на тај начин административна већа поступају по критеријуму испитивања предуслова за стицање права на жиг.⁷⁶⁸

---

766 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.999.

767 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-0311, Administrative Panel Decision: EMAP USA, Inc. против Dick Jurgens d/b/a Mobile Dick's Cycle Clinic., May 26, 2001. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-0311.html>.

768 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.1002.

Као добар пример за то може послужити случај *Universität Stuttgart* против *Junge Union Stuttgart*.⁷⁶⁹ Разлог за вођење поступак пред Центром за арбитражу и медијацију је регистрација име домена „unistuttgart.com“. Арбитрар је сматрао да име *Universität Stuttgart* ужива правну заштиту подједнако исто као и робни и услужни жигови у многим правним системима, па према томе може се признати и правна заштита тог имена и у оквиру принципа UDRP поступка. На основу утврђеног чињеничног стања, арбитрар је донео Одлуку којом је потврдио тужиочеве наводе да је спорно име домена збуњујуће слично са именом под којим је он међународно познат и уједно име на које тужилац полаже статутарно право у Немачкој, и сходно томе наредио је да се спорно име домена пренесе у корист тужиоца.

5.8.3. Лична имена

У данашње време све више људи су упознати са традиционалним сајберсквотингом, односно појавом несавесне регистрације имена интернет домена која одговарају туђем жигу, у циљу њихове касније продаје и остваривања профита.

Међутим, сајберсквотинг такође подразумева и регистрацију и коришћење туђег личног имена као назива домена.

Алтернативни начин остваривања правне заштите повреде права на лична имена могу се остварити и у вансудском поступку, односно у управном поступку пред надлежним провајдером у сагласности са UDRP правилима.

За разлику од Америчког закона о заштити потрошача од појаве Cybersquattinga, правила UDRP поступка не садрже изричиту одредбу која предвиђа да предмет решавања спорова у вези интернет домен имена могу бити и лична имена. Конкретније, према члану 4 UDRP принципа, осим повреде права на жиг није стриктно предвиђена могућност поступања поводом регистрације имена домена која садрже туђе име. Према томе,

---

769 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-1767, Administrative Panel Decision: *Universität Stuttgart v. Junge Union Stuttgart*, August 30, 2001. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-1767.html>.

поставља се питање да ли појединци, па чак и познате личности немају право на заштиту својих личних имена?

И поред одсуства изричите одредбе, пракса говори да надлежни органи који поступају према правилима UDRP поступка, често решавају и о споровима у којима се као предмет повреде јављају лична имена, која су истоветна или слична са регистрованим именом домена. Овде се поставља допунско питање да ли индивидуални тужиоци заправо траже да заштите жиг налик атрибутима личног имена, или траже заштиту свог имена позивајући се на прописе за заштиту и друге аспекте њихове личности.⁷⁷⁰ Одговор на ово питање био би да не могу сва лична имена да уживају правну заштиту као и жигови, јер све зависи од испуњености бројних услова. Као потврда тога, могу послужити следећа три случаја из праксе у којима су надлежни провајдери донели три различите одлуке: *Hillary Rodham Clinton против Michele Dinoia a/k/a SZK.com*,⁷⁷¹ *William J. Clinton Presidential Foundation против Web of Deception*⁷⁷² и *Kathleen Kennedy Townsend против B. G. Birt*.⁷⁷³ У првом случају, арбитар који је водио поступак решавања спора поводом регистрације име домена „hillaryclinton.com“, на основу утврђеног чињеничног стања да је име тужиоца, Hillary Rodham Clinton нерегистрован жиг, и узимајући њене политичке активности и списатељску делатност, установио је кумулативну испуњеност сва три услова сагласно правилима UDRP поступка, и притом донео одлуку којом се наређује да се изврши пренос спорног имена домена тужиоцу, односно сенаторки Клинтон.

У другом случају, предмет спора је била регистрација следећих интернет домена: „williamclinton.com“, „williamjclinton.com“ и „presidentbillclinton.com“. У конкретном случају, закључак арбитра био је да неспорно име тужиоца, иначе бившег претседника САД-а је саставни део спорних имена домена. Арбитрар је исто тако потврдио и чињеницу да тужени нема право да користи спорна имена домена, са обзиром на то да је лично име тужиоца на основу својих објављених књига стекло секундарно значење. И поред свега

---

770 Lipton J.: *Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech*, Edward Elgar, USA, 2010 p.141.

771 *Hillary Rodham Clinton v Michele Dinoia*, National Arbitration Forum, Claim No. FA0502000414641 (March 18, 2005). Доступно на следећем веб сајту: www.arb-forum.com/domains/decisions/414641.htm, 20.02.2014.

772 *William J. Clinton and The William J. Clinton Presidential Foundation v Web of Deception*, National Arbitration Forum, Claim No. FA0904001256123 (June 1, 2009). Доступно на следећем веб сајту: <http://domains.adrforum.com/domains/decisions/1256123.htm>, 20.02.2014.

773 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2002-0030, Administrative Panel Decision: *Kathleen Kennedy Townsend v. B. G. Birt*, April 11, 2002. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.oapi.wipo.net/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-0030.html>.

тога, арбитрар је одбио захтев тужиоца и није наложио пренос спорних имена домена у његову корист.

У трећем случају, реч је о спору поводом регистрације следећих имена домена: „kennedytownsend.com“, „kennedytownsend.org“, „kennedytownsend.net“, „kathleenkennedytownsend.org“, и „kathleenkennedytownsend.com“. У конкретном спору, и поред чињенице да је тужилац Кетлин Кенеди Тоусенд (Kathleen Kennedy Townsend) најстарија ћерка покојног правобраниоца Сједињених Америчких Држава Роберт Ф. Кенедија (Robert F. Kennedy), нећака покојног бившег председника Сједињених Америчких Држава Џона Ф. Кенедија (John F. Kennedy), и братаница сенатора Едварда М. Кенедија (Edward M. Kennedy) из Масачусетса, као и да је њезино име предмет бројних новинских чланака у вези могуће кандидатуре за гувернера државе Мериленд, Арбитражно веће ипак је донело Одлуку којом сматра да тужилац нема право на заштиту личног имена на основу принципа UDRP поступка, као и да нема места за квалификацију конкретног спора, заправо заузел је став да је овде реч о појави *Reverse Domain Name Hijacking*. Арбитражно веће ову је Одлуку донело и поред позивања тужиоца г-ђе Катлин на случај *Anne McLellan* против *smartcanuk.com*, о којем је нагласила да је у питању иста ситуација спора. Комисија арбитражног већа није то узела у разматрање, јер је сматрала да се предмет по којем поступа разликује од случај *Anne McLellan* против *smartcanuk.com*⁷⁷⁴ из више аспеката, а један од њих је чињеница да је у случај поводом регистрације „annemclellan.com“ и „annemclellan.org“ тужени покушао да користи спорно име домена у циљу преусмеравања интернет саобраћаја да би од тога остварио профит.

Узимајући у виду различите одлуке донете од стране арбитражних органа можемо констатовати да је реч о непостојању конзистентност примене прописа којима је уређен UDRP поступак. То уједно говори о неизвесности приликом доношења одлука од стране надлежних провајдера. Дакле, неспорно је да се у конкретном случају доводи у питање кредибилитет и ефикасност UDRP поступка.

Сасвим је очекивано да ово директно утиче да субјекти који сматрају да су њихова права, не само у односу на лична имена, него и њихова права на интелектуалну својину

---

774 *Anne McLellan v. smartcanuk.com*, eResolution Case No. AF-303a and AF-303b, September 25, 2000. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.disputes.org/decisions/0303.htm>. 20.02.2014.

повређена, прибегавају судском решавању ових врста спорова. Разлози су сасвим оправдани, посебно ако се има у виду чињеница да у највећем броју случајева арбитражни надлежних провајдера доносе одлуке у корист тужиоца, јер често долазе из редова адвоката која заступају права носиоцима жига. Допунски разлог су и ограничења арбитражног поступка за решавање спорова у вези имена домена, као и чињеница да је судска одлука коначна и да има не само репресивно дејство, него и превентивну улогу у смислу да одвраћања будуће сајберсквотере.

Као одличан пример изричитог регулисања овог питања, може послужити Амерички Закон о заштити потрошача од појаве *Cybersquatting*, који осим што предвиђа одредбе о заштити права носиоца жига,⁷⁷⁵ предвиђа и одредбу којом се штите права „било које особе чије је лично име укључено у име домена, али под условом да је регистрација имена домена направљена од стране несавесног регистранта због касније продаје и остваривања профита.⁷⁷⁶ У даљем тексту истог члана, предвиђа се и изузетак од овог правила, односно да „лице које у доброј вери региструје име домена које се састоји од имена другог лица, односно име које је суштински збуњујуће слично њему, неће бити одговорно у складу са овим ставом уколико се такав назив користи или је у вези са радом који ужива ауторско правну заштиту, укључујући и ауторска дела створена у радном односу⁷⁷⁷, или уколико је регистрант тог имена домена носилац права на лиценцу тог ауторског дела.“⁷⁷⁸ Ван овог изузетка, Закон предвиђа грађанску одговорност за било које лице које „региструје име домена које садржи име другог лица, или име које је суштински збуњујуће или слично са именом те особе, без сагласности тог лица, а са намером да продајом тог имена домена профитира, односно на тај начин оствари финансијску корист за себе или трећег лица.⁷⁷⁹ Дакле, уколико неко региструје име домена које је исто или слично са личним именом

---

775 15 U.S.C. § 1125(d), False designations of origin, false descriptions, and dilution forbidden, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

776 15 U.S.C. § 1129 (1) (A), Cyberpiracy protections for individuals, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

777 Више о томе видети код: Игњатовић М., Стефаноски Љ.: Правни режим проналазка створених у оквиру радног односа, Часопис за правну теорију и праксу “Правни живот”, Удружење правника Србије, том. 3, бр. 11, 2007, стр. 953-966.

778 Више о томе видети: 15 U.S.C. § 1129 (1) (B), Cyberpiracy protections for individuals, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

779 15 U.S. Code § 8131 (1) (A)- Cyberpiracy protections for individuals, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

неке особе, у сагласности са одредбама цитираног Закона, особа чије је лично име предмет регистрације имена домена може у судском поступку поднети тужбени захтев и тражити заштиту права на своје име само у случајевима када је регистрација тог имена домена направљена с циљем касније продаје и остваривања профита.⁷⁸⁰

За разлику од ширег обима заштите личних имена који нуди Амерички Закон, правила UDRP поступка не предвиђају пружање заштите личних имена и не узимају у обзир осетљивост питања када је реч о потреби од заштите од несавесне регистрације личних имена као имена домена, односно могућност пружања заштите особи која је стекла углед и поштовање, али од тога није профитирала. Ово говори да UDRP поступак спроводи претерани материјалистички концепт пружања заштите туђих права која ипак могу бити предмет повреде регистрацијом интернет домена.⁷⁸¹ Осим тога, други проблем се јавља и случајевима када је лично име постало добро познато у земљама које не признају нерегистрована права на жиг.

У вези бројних недостатка правила UDRP поступка када је реч о заштити личних имена у оквиру система интернет домен имена, у привременом Извештају WIPO-а од 3. септембра 2001. године, на основу анализа, коментара и ставова, формулисане су три опције у погледу заштите ове категорије права, а то су:⁷⁸²

- Обим правила UDRP поступка не би требало да буде проширен у смислу покривања личних имена изван оних која су већ заштићена према актуелним UDRP прописима;

- Обим правила UDRP поступка треба изменити тако да обухвата нову и уску категорију спорова покренутих на основу личних права, у циљу пружања додатне заштите за лична имена која се не квалификују као трговински или услужни жигови према правила UDRP поступка, и

---

780 Cybersquatting on Personal Names, September 27th, 2013. Доступно на:

<http://www.traverselegal.com/cybersquatting-law/cybersquatting/cybersquatting-on-personal-names/>. 20.03.2014.

781 Personal Names, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, September 3, 2001. Доступан на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html>, 18.02.2014.

782 Personal Names, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, September 3, 2001.

Доступан на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html>, 18.02.2014.

• Евентуалне измене правила UDRP поступка, треба увести само у оквиру новог генеричког највишег имена домена .name (gTLD .name), који је намењен појединцима и на тај начин обезбедити им да направе сопствени глобални дигитални идентитет.

Ова размишљања и констатације наишли су на оштре критике, јер ипак не нуде решавање конкретног проблема.

Према томе, узимајући у обзир да је UDRP поступак јефтинији, бржи и једноставнији, можемо закључити да ICANN у скорој будућности треба да приступи изменама и допунама предвиђених прописа и проширењу надлежности провајдера, да поред жигова предмет заштите буду и остала питања, као што су на пример лична имена, која лако могу бити циљ несавесне регистрације имена домена. Неки чак сматрају да се заштита права у сагласности са правилима UDRP поступка треба проширити и на псеудониме познатих личности, као што је на пример познати глумац Кирк Даглас (Kirk Douglas) чије је право име Issur Danielovitch Demsky.⁷⁸³

На основу бројних случајева из арбитражне праксе, теорија заступа мишљење да лична имена можемо категорисати на три врсте имена, и то: имена славних личности, имена политичара и јавних личности и лична имена приватних појединаца.⁷⁸⁴

5.8.3.1. Лична имена славних личности

Реч је о најистакнутијој категорији спорова која укључују лична имена славних личности. Заправо, у питању су лична имена личности која се баве професионалним активностима као што су: спорт, музика, телевизија, филм и слично.

Као пример регистрације име домена које је слично или идентично исто са личним именом славне личности која се бави музиком може послужити случај *Experience Hendrix*,

---

783 Comment of Switzerland, Swiss Federal Institute of Intellectual Property (RFC-3 June 15, 2001), Comment of Association des Praticiens en droit des Marques et des Modèles (APRAM) (RFC-3 June 7, 2001), Comment of Brazilian Association of Intellectual Property (ABPI) (RFC-3 June 8, 2001), Comment of Japan Network Information Center (JPNIC) (RFC-3 June 8, 2001), Comment of Nominet UK (RFC-3 June 14, 2001). Цитирано у: Personal Names, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, September 3, 2001. Доступан на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html>, 18.02.2014.

784 Lipton J.: Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech, Edward Elgar, USA, 2010 p.144.

L.L.C. против *Denny Hammerton and The Jimi Hendrix Fan Club*.⁷⁸⁵ У конкретном случају, спор се водио поводом регистрације име домена „jimihendrix.com“, које је идентично са именом познатог гитариста и музичара Џими Хендрикса (Jimi Hendrix). Арбитражно веће, након утврђења чињеничног стања да је лично име Џими Хендрикс постало *common law trademark* и да је стекло секундарно значење, донело је одлуку у корист тужиоца, компаније Experience Hendrix, L.L.C., иначе у власништву породице познатог гитаристе и музичара. Други случајеви из праксе у којима су арбитражи појединци или арбитражна већа донели одлуке у корист тужиоца, који су познати музичари, а чије је лично име предмет регистрације спорног интернет домена су: Mick Jagger,⁷⁸⁶ Celine Dion,⁷⁸⁷ Van Morrison⁷⁸⁸ итд.

Из области филмске индустрије познат је случај *Julia Fiona Roberts* против *Russell Boyd*,⁷⁸⁹ у коме је позната глумица тврдила да је њено лично име *common law trademark*, односно да је постало добро познато и да је стекло секундарно значење, имајући у виду њену богату филмску каријеру и две филмске номинације за оскар. С друге стране, тужени није доказао: 1) употребу назива домена у вези са робом или услугом коју нуди; 2) да је општо познато да је он титулар спорног имена домена; 3) право на некомерцијалну фер употребу спорног назива домена; односно да 4) има било какво право или легитимни интерес за употребу спорног назива домена. На основу тога, арбитражном већу није било тешко да утврди да је реч о несавесној регистрацији имена домена. У конкретном случају арбитражно веће утврдило је да није потребно да тужилац докаже да је регистровао своје лично име као робни или услужни жиг, него је довољно само то што је лично име тужиоца

---

785 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-0364, Administrative Panel Decision: Experience Hendrix, L.L.C. v. Denny Hammerton and The Jimi Hendrix Fan Club, August 2, 2000 addendum August 15, 2000. Доступно на следећем веб сајту:

<http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0364.html>, 15.09.2013.

786 Mick Jagger v. Denny Hammerton, National Arbitration Forum, Claim No. FA0007000095261 (September 11, 2000). Доступно на: <http://www.adrforum.com/domains/decisions/95261.htm>. 20.02.2014.

787 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-1838, Administrative Panel Decision Celine Dion and Sony Music Entertainment (Canada) Inc. v. Jeff Burgar operating or carrying on business as Celine Dion Club. Доступно на: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2003/d2003-0519.html>, 15.09.2013.

788 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2002-0417, Administrative Panel Decision: Van Morrison and Exile Productions Limited v. Unofficial Club de Van Morrison, June 28, 2002, addendum May 30, 2000. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-0417.html>. 15.09.2013.

789 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2000-0210, Administrative Panel Decision: Julia Fiona Roberts v. Russell Boyd, May 29, 2000, addendum May 30, 2000. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0210.html>, 15.09.2013.

стекло секундарно значење према Закону о жиговима Сједињених Америчких Држава. У теорији ово је један од школских примера у којима се наводи да арбитражи по односу на ове случајеве не захтевају да лично име буде регистровано као услужни или робни жиг, да би лична имена славних личности могла да траже правну заштиту свог имена у складу са правилима UDRP поступка.

Арбитражи појединци, односно арбитражна већа исте су одлуке донели и у случајевима у којима су лична имена других познатих глумаца били саставни део регистрованог интернет домена, као што су: Pierce Brosnan,⁷⁹⁰ Nicole Kidman⁷⁹¹, Pamela Anderson⁷⁹² итд.

Предмет регистрације имена домена могу бити и лична имена познатих аутора књига, односно писца. Такав је случај: *Jeanette Winterson* против *Mark Hogarth*,⁷⁹³ у којем је тужилац, иначе добро позната ауторка, поднела тужбени захтев због регистрације следећих интернет домена „jeanettewinterson.com“, „jeanettewinterson.net“, „jeanettewinterson.org“. Тужени г-н Марк Хогарт (Mark Hogarth), иначе научни сарадник у Одељењу за историјске и филозофске науке на Универзитету у Кембриџу, у марту 2000. године, регистровао је име домена „jeanettewinterson.com“, где је постављен веб сајт за који каже да је један од сајтова посвећених неким од омиљених светских писаца и притом наглашава да ће исти служити за информисање о раду, биографијама, предстојећем рад, интервјуима са писцима итд. На основу утврђеног чињеничног стања и с обзиром да је тужилац доказао кумулативна испуњеност сва три услова прописана у члан 4 UDRP поступка, арбитраж је донео одлуку којом је наредио да се спорна имена домена пренесу тужиоцу.

На основу бројних сличајева у којима се као предмет спора јавља регистрација имена домена које је истовидно или слично са именом познате личности, можемо закључити да

---

790 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2003-0519, Administrative Panel Decision: Pierce Brosnan v. Network Operations Center, August 27, 2003, Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2003/d2003-0519.html>. 15.09.2013.

791 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2000-1415, Administrative Panel Decision: Nicole Kidman v. John Zuccarini, d/b/a Cupcake Party, January 23, 2001, Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-1415.html>. 15.09.2013.

792 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2002-1104, Administrative Panel Decision: Pamela Anderson v. Alberta Hot Rods, January 20, 2003, Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-1104.html>. 15.09.2013.

793 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2000-0235, Administrative Panel Decision: Jeanette Winterson v. Mark Hogarth, May 22, 2000, Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0235.html>. 15.09.2013.

је славним личностима и те како стало да успоставе контролу над њиховим именима на интернет простору, посебно у оквиру "personalname.com", јер сматрају да је интернет идеалан начин и место да се представе корисницима интернета и својим обожаваоцима.⁷⁹⁴ Заправо, циљ славних личности је да желе да праве комерцијални профит од свог личног имена, што подразумева да желе да контролишу имена домена сачињених од њихових личних имена како би спречили неправедно богаћење других особа, на рачун њиховог имена, како и да се спречи наношење штете њиховом угледу и личности.

Корак напред у погледу веће контроле назива домена које садрже имена славних личности, а са тиме и поштовање њиховог личног права, начињен је успостављањем генеричког највишег интернет домена .name у 2000. години, као простора на интернету где све познате личности могу да региструју своје лично име, и на тај начин се даје на знање корисницима интернета да свако друго име домена које садржи име познате личности је регистровано у циљу критике те личности, и да то није официјални сајт те особе.

Међутим, увођењем генеричког највишег интернет домена .name нису постигнути жељени резултати, тако да спорови у вези регистрације имена домена сачињени од личних имена познатих личности још увек су актуелна појава.

5.8.3.2. Лична имена политичара и јавних личности

Политичари и друге јавне личности такође могу бити забринути у вези употребе њихових личних имена у простору интернет домен имена. Међутим, реч је о споровима који обухватају категорију субјеката који користе своја имена да би подигли свест јавности о појединим питањима, често у контексту политичке кампање.⁷⁹⁵ У конкретном случају, политичари користе своје име да би привукли бираче да гласају, а коришћење личног имена је временског карактера, док се не заврши изборни период.

Према томе, узимајући у обзир да су лична имена политичара актуелна само у одређеном временском периоду, они се не могу упоредити по свом значењу и вредност са

---

794 Lipton J.: Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech, Edward Elgar, USA, 2010 p.148.

795 Lipton J.: Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech, Edward Elgar, USA, 2010 p.152.

личним именима славних личности, јер њихова вредност је варијабилна (чињеница је да имена политичара могу бити више вредна пре и у току избора, него након изборног процеса). Исто тако, реч је о томе да шансе сајберсквотера да остваре профит продајом имена домена које садржи лично име политичара су мања, него што је то случај продајом назива домена сачињених од имена познате личности. Пракса решавања ових врста спорова говори да чак и лична имена писца, односно имена аутора књига се више вреднују него лична имена политичара. Као одличан пример за томе, могу послужити два примера из праксе, и то: *Hillary Rodham Clinton* против *Michele Dinoia a/k/a SZK.com*,⁷⁹⁶ и *William J. Clinton and The William J. Clinton Presidential Foundation* против *Web of Deception*.⁷⁹⁷

У првом случају арбитрар је донео одлуку у корист тужиоца, којом наређује да се изврши пренос спорног назива домена „hillaryclinton.com“ тужиоцу, а на основу тога да је она аутор великог броја књига која су на тржишту у комерцијалној продаји.

У другом спору, у којем се у својству тужиоца јавља њен супруг, бивши председник САД-а, Арбитражно веће и поред тога што је утврдило чињенице да је име тужиоца саставни део спорних имена домена и да титулар спорног имена домена нема право нити легитимни интерес да користи те домене, ипак је донело одлуку којом није наложио пренос следећих спорних имена домена:

„williamclinton.com“, „williamjclinton.com“ и „presidentbillclinton.com“ у корист тужиоца.

Ипак могућа је и ситуација када се у улози сајберсквотера јавља политички конкурент који је регистровао име домена сачињено од личног имена свог политичког противника како би га критиковао и на тај начин нанео штету по негов углед а са намером да му смањи подршку и знатно умањи број потенцијалних бирача. Другим речима, циљ регистрације таквог имена домена је неуспех носиоца личног имена да обезбеди контролу над својим именом у интернет простору и да доведе до неуспеха на предстојећим изборима.

---

796 *Hillary Rodham Clinton v Michele Dinoia*, National Arbitration Forum, Claim No. FA0502000414641 (March 18, 2005). Доступно на следећем веб сајту: www.arb-forum.com/domains/decisions/414641.htm. 20.02.2014.

797 *William J. Clinton and The William J. Clinton Presidential Foundation v Web of Deception*, National Arbitration Forum, Claim No. FA0904001256123 (June 1, 2009). Доступно на следећем веб сајту: <http://domains.adrforum.com/domains/decisions/1256123.htm>., 20.02.2014.

Тражење правне заштите због регистрације имена домена које је истовидно или слично личном имену политичара је јако тешко, јер у конкретном случају не могу кумулативно бити испуњена три услова сагласно принципима UDRP поступка. Иста је ситуација и приликом тражења правне заштите у складу са Америчким Законом о заштити потрошача од појаве Cybersquatting-a, јер Закон пружа заштиту само у случајевима када је намера регистранта спорног имена домена остваривање профит,⁷⁹⁸ што у конкретној ситуацији није случај.

5.8.3.3. Лична имена приватних појединаца

Узимајући у обзир да је намера сајберсквотера да региструје име домена које садржи истовидно или слично име са именом жига или називом друге комерцијалне ознаке, имена приватних лица су јако ретко предмет несавесне регистрације, из простог разлога што она не могу донети профит регистранту спорног имена домена, нити могу довести јавност у заблуду.

Међутим, у пракси ипак постоје случајеви када више особа имају исто име, што говори да су спорови у вези имена домена која садрже лична имена приватних појединаца, иако ретко, у пракси ипак присутна. Један од таквих спорова у пракси је случај: *Wright* против *Domain Source, Inc.*,⁷⁹⁹ у ком се водио спор због регистрације имена домена „paulwright.com“. Тужилац г-н Пол Рајт (Paul Wright) регистровао је име домена „paulwright.com“ у 1999. години, и користио га за комерцијални веб сајт све до истека регистрације у 2001. години због околности које су биле ван његове контроле. Оптужени, односно организација која се бави регистрацијом и продајом имена домена, након истека регистрације опет је урадила регистрацију спорног имена домена, а касније када је тужилац затражио свој домен, био му је исти понуђен од стране туженог за износ од 1.855,00 америчких долара. Тужилац је у току поступка пред надлежним судом изнео

---

798 15 U.S. Code § 8131 (1) (A)- Cyberpiracy protections for individuals, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

799 *Wright* против *Domain Source, Inc.*, 2002 U.S. Dist. LEXIS 16024 (N.D. Ill. Aug. 28, 2002). Доступно на следећем веб сајту: <http://www.finnegan.com/WrightvDomainSourceInc/>, 10.02.2014.

доказе којима потврђује да је тужени поред његовог имена домена, регистровао још пуно других личних имена и комерцијалних ознака са намером да на тај начин профитира. На основу тога, Суд је одлуком наредио туженом да пренесе спорно име домена у власништво тужиоца.

Када је реч о споровима у вези регистрације имена домена, француски правни систем лична имена не третира исто као и жигове, него пружа правну заштиту на основу прописа којима су они регулисани, односно штити их на основу повреде личних права појединаца.⁸⁰⁰

Када је реч о личним именима приватних појединаца, у задње време све више је актуелна појава увођења тзв. персонализоване *URL* адресе. Такав је случај са Facebook-ом који даје могућност да сваки корисник ове социјалне мреже има своју персонализовану *URL* адресу, као што је на пример: <https://www.facebook.com/ljubisa.stefanoski>. Међутим, овде је проблем што постоје више људи који имају иста имена и презимена, због чега не могу сви да региструју исто лично име као своју *URL* адресу. Алтернативно решење корисницима нуди Facebook и то тако што могу да усвоје варијације њихових имена и да их идентификују као своја, као на пример: <https://www.facebook.com/ljubisastefanoski>, <https://www.facebook.com/ljubisastefan.oski> итд.

5.8.4. Имена држава, градова и друге географске ознаке

Имена држава, градова и друге географске индикације (ознаке), такође могу бити предмет злоупотреба у оквиру Система имена домена, односно могу бити циљ сајберсквотера. Члан 4 принципа UDRP поступка, не предвиђа изричиту могућност поступања надлежних провајдера у UDRP поступку за решавање спорова поводом регистрације име домена које садржи имена држава, градова или друге географске ознаке.

Расправа по овом питању, а у вези обезбеђивања заштите ове категорије знакова, водила се у оквиру другог састанка WIPO-а посвећеног признавању права и употреби имена у оквиру Система имена домена, а анализе, коментари и препоруке су саставни део

---

800 Spindler G., Börner F.: E-Commerce Law in Europe and the USA, Springer, Germany, 2007, p.116.

Извештаја, конкретније у поглавље 6, под називом „Правна заштита географских ознака“⁸⁰¹.

Примери из праксе говоре да је неспорно је да постоји мноштво доказа о регистрацији и коришћењу географских ознака као имена интернет домена, од стране лица која немају никакве везе са том ознаком. Пракса злонамерне регистрације имена географских ознака као имена домена, не само што има негативни утицај на носиоца права географских ознака и јавност која се на тај начин доводи у заблуди, него и на кредибилитет и поузданост Система имена домена. Према томе, поставља се питање да ли постоји чврста и јасна основа у постојећем међународном праву која се може применити како би се спречила ерозија интегритета ознака географског порекла и као би се повећао кредибилитет DNS?

У завршном Извештају WIPO-а, правна заштита географских ознака и њихово коришћење у оквиру Система домен имена, предвиђена је прописима на међународном, регионалном и националном нивоу, и то:

- На међународном нивоу правна заштита је предвиђена у оквиру тачке 4 мултинационалних уговора и Конвенција, и то: Париска конвенција за заштиту индустријске својине,⁸⁰² Мадридски уговор за сузбијању лажних или преварних ознака порекла на производима од 1891. године⁸⁰³ Лисабонски споразум о заштити ознака порекла,⁸⁰⁴ и Споразум за трговачке аспекте права интелектуалне својине (TRIPS).⁸⁰⁵

---

801 The Legal Protection Of Geographical Identifiers, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, September 3, 2001. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html>, 18.02.2014.

802 Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/treaties/en/ip/paris/trtdocs_wo020.html, 22.02.2012 година.

803 Madrid Agreement for the Repression of False or Deceptive Indications of Source on Goods, of April 14, 1891, revised at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, and at Lisbon on October 31, 1958. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=286779

804 Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin (the Lisbon Agreement) of October 31, 1958, as revised at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/lisbon/en/legal_texts/lisbon_agreement.html

805 Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, The TRIPS Agreement is Annex 1C of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, signed in Marrakesh, Morocco on 15 April 1994. Доступан на следећем веб сајту: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm0_e.htm.

- На регионалном нивоу, примери правних инструмената који садрже третман злоупотребе географских ознака су: у Африци споразум,⁸⁰⁶ у Америци, Северно амерички споразум о слободној трговини⁸⁰⁷ између Канаде, Мексика и САД, у Европској унији, Регулатива Савета о заштити географских ознака и ознака порекла за пољопривредне и прехранбене производе⁸⁰⁸ и Регулатива Савета о заједничкој организацији тржишта вина,⁸⁰⁹ итд.

- На националном нивоу, наведени међународни и регионални прописи се реализује кроз разне правне приступе, који укључују *sui generis* или специјалан закон, а понекад успостављање система за регистрацију за одређену класу географских ознака; заштита путем колективних или сертификованих жигова; закони против нелојалне конкуренције; доктрина *passing off*, закон о заштити потрошача. У многим случајевима, ови различити правни приступи могу се применити и кумулативно.⁸¹⁰

Када је реч о примени прописа међународног права и пружању правне заштите имена држава, градова и других географских индикација у оквиру Система имена домена, егзистирају два проблема. Први, се односи на чињеницу да постојећи међународни правни оквир за пружање правне заштите назива географског порекла је развијен и важи искључиво за трговину робом, односно заштиту од злоупотребе географских ознака у вези робе, а не и у оквиру Система имена домена. Према томе, нису спорне ситуације када се регистрације имена домена које је идентично или слично са географском ознаком користе

---

806 Agreement Relating to the Creation of an African Intellectual Property Organization Constituting a Revision of the Agreement Relating to the Creation of an African and Malagasy Office of Industrial Property (Bangui (Central African Republic), March 2, 1977). Доступан на следећем веб сајту: <http://www.oapi.cm>.

807 The North American Free Trade Agreement between the United States, Canada, and Mexico (NAFTA), 1 January. Доступан на следећем веб сајту: <https://www.nafta-sec-alena.org/Default.aspx?tabid=97&ctl=SectionView&mid=1588&sid=b6e715c1-ec07-4c96-b18e-d762b2ebe511&language=en-US>.

808 Council Regulation (EC) No 510/2006 of 20 March 2006 on the protection of geographical indications and designations of origin for agricultural products and foodstuffs, L 93/12, 31.3.2006. Доступна на следећем веб сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32006R0510:EN:NOT>

809 Council Regulation (EC) No 1493/1999 of 17 May 1999 on the common organisation of the market in wine, L 179/1, 14.7.1999. Доступно на следећем веб сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1999:179:0001:0084:EN:PDF>.

810 The Legal Protection Of Geographical Identifiers, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, , September 3, 2001. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html>, 18.02.2014.

за продају робе или у друге комерцијалне сврхе, јер према међународним прописима у питању је еклатантно кршење постојећих међународних правила, као на пример одредбе о заштити географског порекла робе предвиђени TRIPS Споразумом. Спорне су околности у којима и поред чињенице да регистрација имена домена представља преварно или неовлашћено коришћење географске ознаке, она не може представљати кршење постојећих међународних правила, јер не постоји веза између имена домена и робе.

Други проблем, односи се на важећа правила на националном нивоу. Реч је о различитим правним прописима упоредног права. Тако на пример, ако једна земља признаје правну заштиту географских ознака, у другој земљи таква заштита није предвиђена и сматра се да је генеричка и дескриптивна. Проблем је у недостатку мултилатералних уговора за признавање и пружање правне заштите ознака географског порекла. Према томе, у извештају другог састанка WIPO-а, наглашава се потреба усаглашавања националних прописа на националном нивоу, путем мултилатералних уговорима.

Учесници другог састанка WIPO-а усвојили су следеће препоруке:

- Дефинисање околности у којима регистрација и коришћење географске ознаке, као имена домена треба да буду прописана;
- Успостављање мултилатералне уговорне листе назива географског порекла, односно других средстава која ће омогућити већу сарадњу различитих правних система у погледу нивоа заштите на националном нивоу, као и узајамно признавање ознаке географског порекла у оквиру тих система.

Као пример можемо узети случајеве из француске судске праксе. Први случај, односи се на спор поводом регистрације интернет домен имена који садржи име града Париз. У конкретном случају град Париз је поднео тужбу пред Вишим судом у Паризу против удружења регистрованога под именом „*Paris-Sans Fil*“ (безжични Париз).⁸¹¹ Удружење је регистровало жиг „*Paris-Sans Fil*“ у класама 35, 38, 41 и 42, и резервисало је следећа домен имена: „*paris-sansfil.info*“, „*paris-sansfil.fr*“, „*paris-sansfil.org*“ and „*paris-sansfil.com*“. У току поступка, Суд је утврдио да је Град Париз на основу приложених

---

811 „The City of Paris stops the use of its name as a trademark and domain name“, YS Avocats law firm, 22 August 2007. Доступно на следећем веб сајту: <http://copyrightfrance.blogspot.com/2007/08/city-of-paris-stops-use-of-its-name-as.html>, 16.07.2013.

доказа развио активности у области информационих технологија, посебно у развоју високог пропусног опсега и безжичног интернета, и да би употреба жига подразумевала ризик од конфузије у јавности. Дакле, Виши суд је закључио да у конкретном случају употреба знака који је предмет судског спора од стране удружења, може довести до забуне јавности или може да изазве штету. Сходно томе, Суд је поништио трговачке марке „Paris-Sans Fil“, и притом наложио удружењу да промени своје име и да спроведе укидање имена домена, да плати одштету симболичне висине од 1 евро градским властима, и одобрио је објављивање пресуде у три новине или часописа по избору тужиоца, а на трошак туженог. Наиме, суд је своју одлуку донео на основу члана *L.711-4*, Француског закона о интелектуалној својини. Сличан случај из француске судске праксе је и предмет у коме француски Национални олимпијски и спортски комитет (Comité national olympic et sportif français, CNOSF)⁸¹² подноси тужбени захтев због повреде права града Париза, против господина Гилберта Л. (Gilbert L.), који је у марту и јулу 2005. године, регистровао следеће жигове: „Paris 2016“, „Paris 2020“, „Paris 2024“ and „Paris 2028“, и следећа интернет домен имена: „paris2016.com“, „paris2016.fr“, „paris2020.com“, „paris2020.fr“, итд.⁸¹³ Суд је укинуо регистроване жигове господину Гилберту, на основу члана *L. 712-b* Француског закона о интелектуалној својини, оцењујући их као преварне, јер неспорно је да је од штампе био упознат са чињеницом да ће догађај да носи назив „Paris 2012“, и да се финансирање дела игара обезбеђује помоћу компанија којима се дају лиценце жига за све врсте производа.⁸¹⁴ Суд је, приликом доношења пресуде, узео у обзир и члан *L.713-3 b*, Француског закона о интелектуалној својини, који предвиђа "да је забрањено, уколико није одобрено од стране власника, ако постоји вероватноћа забуне јавности, имитација знака и коришћење те ознаке за робу или услуге који су идентични или слични онима одређеним у регистрацији". Исто тако, суд је утврдио да је повреда права града Париза учињена и на основу члана *L.711-4 h*, који предвиђа да: „Знаци не могу

---

812 Француски Национални олимпијски и спортски комитет је француска асоцијација и представља олимпијски покрет у Француској, поводом апликације о организацији летње олимпијске игре у Паризу 2012 године. У конкретном случају тражи заштиту жига „Париз 2012“.

813 „The Olympic games infringement case, and the winner is ... Paris“, YS Avocats law firm, 5 July 2007.

Доступно на следећем веб сајту: <http://copyrightfrance.blogspot.com/2007/07/olympic-games-infringement-case-and.html>, 16.07.2013.

814 „Olympic Domain Infringement“, Domainmonster.com Industry News, 17-May-2007. Доступно на следећем веб сајту:

http://news.domainmonster.com/olympic_domain_infringement/, 16.07.2013.

да се усвоје као жигови, уколико се крше ранија права, посебно...име, слика или углед локалне власти". Дакле, у питању је чињеница да уписом и употребом термина „Paris“, тужени подрива права града Париза на своје име, слику и углед. Према томе, суд је исто образложење дао и у вези регистрације наведених домен имена, а туженом је изрекао казну од 5.000 евра због преварљиве регистрације и 5.000 евра због дејства повреде.

Исто тако, једна од препорука учесника другог састанка WIPO-а била је да није потребно вршити модификацију UDRP поступка да би се обезбедила заштита од злоупотребе географских ознака и њихово коришћење као имена интернет домена.

И поред недостатка јасних одредби у оквиру UDRP поступка, пракса говори да су случајеви у којима су предмет спора имена држава, градова и других географских ознака, присутни и да се решавају пред надлежним провајдерима за вансудско решавање спорова у вези интернет домен имена. Притом, значајно је нагласити да се тужилац у конкретним случајевима не позива на право географске ознаке као право на жиг, него да је географска ознака стекла секундарно значење и да је путем неовлашћеног коришћења предмет злоупотребе, а у циљу остваривања материјалне користи.

Такав случај био је са *Consejo de Promoción Turística de México, S.A. de C.V.* против *Latin America Telecom Inc.*⁸¹⁵ Спор је настао у вези интернет домена „mexico.com“ који био регистрован 14. новембра 1997. године, од стране г-дин Шварц, извршеног директора *Latin America Telecom Inc.* Спорна веб страна садржи информације које се односе на Мексико и има један део који се састоји од реклама за туристичке услуге, као што су хотели, транспорт, ресторани и забава. Подносилац тужбе *Consejo de Promoción Turística de México* је компанија у већинском власништву Владе Мексика, чија је главна функција промоција туризма у Мексику како на националном, така и на међународном нивоу и планирање и координација активности од стране Министарства за туризам Мексика. Тужилац политику промовисања је спроводио преко своје канцеларије и то у многим градовима у свету, укључујући и пет градова у Сједињеним Америчким Државама. Он је носилац права на трговачку марку која садржи речи „Мексико“ и титулар је следећих

---

815 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2004-0242, Administrative Panel Decision Consejo de Promoción Turística de México, S.A. de C.V. v. Latin America Telecom Inc.
Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2004/d2004-0242.html>.

домен имена: “www.mexico-travel.com”, “www.visitmexico.com” и “www.visitamexico.com”. Пре покретања поступка пред Центаром за арбитражу и медијацију, крајем 2002. године и почетком 2003. године, обе стране су одржале заједничку расправу на којој је тужилац категорично одбио да прода спорно домен име. По неуспешној расправи поднет је 30. марта 2004 године тужбени захтев Центару за арбитражу и медијацију због повреде права на интернет домен име. На, основу наведених чиеница, посебно имајући у виду чињеницу да се тужилац у тужбеном захтеву позива на право на трговачку марку, Административна комисија при Центару за арбитражу и медијацију на WIPO, утврдила је да је тужени регистрацију на спорното име на интернет домен направио на основу географског имена Мексико, а не на основу неког заштићеног знака, што не оправдава наводите тужиоца да тужени нема легитимен интерес на спорно домен име. Исто тако, Комисија је утврдила да регистрација није направљена у лошој намери с обзиром на чињеницу да спорна веб страна ни једног тренутка није указивала да тужена страна користи име за нуђење роба или услуга или нуђење информација или услуга земље Мексико.

На основу на горе наведеног, Административна комисија одлучила је да је тужбени захтев поднет у лошој намери и да је реч о злоупотреби административног поступка пред Центаром WIPO-а, са намером тужиоца да се туженом одузме спорно домен име, због чега је цели случај био оквалификован као класичан случај *Reverse Domain Name Hijacking*.

У пракси вансудског решавања спорова постоје и случајеви у којима страна Административна комисија је донела и нелогичне одлуке које су наишле на широку критику од научне и стручне јавности.

Таков је случај *Excelentísimo Ayuntamiento de Barcelona* против *Barcelona.com Inc.*⁸¹⁶ Другим речима, реч је о спору у коме градски савет Барселоне у Шпанији, иначе титулар трговачке марке „BARCELONA,, и још 1000 других трговачких марки регистрованих у периоду од 1984. године до данас, поднео је тужбени захтев проти туристичке агенције и титулара интернет домен имена „barcelona.com“, госпођица Consercio Riera, који је спорно име домена регистровао 1996. године. Административната комисија је одбила наводе

---

816 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-0505, Administrative Panel Decision *Excelentísimo Ayuntamiento de Barcelona v. Barcelona.com Inc.* Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0505.html>.

тужене стране да је реч о *Domain Name Hijacking*, и донела је одлуку о преносу спорног домен имена на тужиоца, са образложењем да Градски савет има јаче право на спорни интернет домен и да је сасвим очекивано да корисници те веб стране очекују да добију информације о граду Барселони од официјалног представника града, а не од туристичке агенције. Ова одлука Комисије, се заснивала на утврђеној чињеници да је тужена страна, спорну веб страну користила са циљем да се доведе јавноста у конфузију, због чега је и донета одлука да је регистрација спорног домен имен од стране госпођица *Concerpcio Riera* е учињена у лошој намери. Тужена страна, незадовољна донетом одлуком надлежног арбитра, а имајући у виду праксу претходно донетих судских и вансудских одлука у слични ситуацијама, донела је одлуку да покрене и судски поступак у САД.⁸¹⁷

5.8.5. Имена међународних владиних организација и невладиних организација

Несавесном регистрацијом и коришћењем имена интернет домена у циљу остваривања профита, предмет повреде могу бити и имена међународних владиних организација и невладиних организација. Потреба пружања заштите именима ових организација, сасвим је логичка импликација имајући у виду њихову важну улогу у мултилатералним пословима међу државама и њиховим грађанима, посебно повећану личну мобилност, отворену трговину, финансијски системи и моћ технологије које имају међународни карактер.⁸¹⁸ Заправо, реч је нужној потреби заштите имена међународних владиних организација као што су: Организација Уједињених нација (United Nations, UON), Међународна организација рада (International Labor Organization, ILO), Организација за храну и пољопривреду (The Food and Agricultural Organization, FAO), Међународни монетарни фонд (International Monetary Fund, IMF), Међународна унија за

---

817 Одлука суда: No. 02-1396, BARCELONA.COM, INCORPORATED v. EXCELENTISIMO AYUNTAMIENTO DE BARCELONA, United States District Court for the Eastern District of Virginia, (CA-00-1412) Argued: February 28, 2003, Decided: June 2, 2003. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.ca4.uscourts.gov/Opinions/Published/021396.P.pdf>, 18.09.2013.

818 Names Of International Intergovernmental Organizations, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, , September 3, 2001. Доступан на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html>, 18.02.2014.

телекомуникације (The International Telecommunications Union, ITU), Светска здравствена организација (The World Health Organization, WHO), Светска метеоролошка организација (The World Meteorological Organization, WMO) и Светска трговинска организација (The World Trade Organization, WTO), у циљу испуњавања њихове мисије, која зависи од ефикасне комуникације и ширење информација на интернету о њиховим активностима и услугама. У том случају, Интернет као глобална комуникацијска мрежа не само што нуди бројне предности, у исто време представља и опасност тиме што назив или акроним организације може бити регистрован као име интернет домена и неовлашћено коришћен од стране појединца или ентитета у циљу имитације, довођења у заблуду корисника роба или услуга и других преварних активности везаних за назив и делатност међународних владиних организација.⁸¹⁹

У основи, већи број теоретичара сматрају да називи или акроними међународних владиних организација нису у оквиру јурисдикције решавања спорова сагласно правилима UDRP поступка.⁸²⁰ Наиме, то је био и разлог за захтев упућен WIPO-у за одржавање састанка на који би се јасније дефинисало да ли, и ако јесте, на који начин треба да буде пружена правна заштита имена и акронима међународним владиним организацијама против њихове несавесне регистрације као имена домена у оквиру Система домен имена.

Након одржавања другог састанка WIPO-а,⁸²¹ у вези признавања правне заштите и коришћење имена као саставни део Система имена домена, у одељку који се односи на међународне владине организације, донет је Извештај који обухвата следеће:

- Опис постојећег међународног правног основа за заштиту имена и акронима за међународне владине организације;
- Објашњење о раду и потенцијалу постојећег .int домена највишег нивоа;
- Доказе о постојећим злоупотребама имена у оквиру Систем назива интернет домена;

---

819 Names Of International Intergovernmental Organizations, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, September 3, 2001. Доступан следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html>, 18.02.2014.

820 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.1028.

821 Листа учесника је доступна на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/annex1.html>, 21.02.2014.

- Анализе коментара у односу на ово питање, и
- Препоруке о томе како имена и акроними међународних владиних организација могу бити заштићени у оквиру Система назива интернет домена.

У Извештају се изричито наглашава да су у оквиру постојећег међународног права садржана јасно изражена и широко прихваћена начела о забрани неовлашћене комерцијалне употреба, како жигова, тако и имена и акронима међувладиних организација. Реч је о заштити права предвиђених чланом 2 Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине (TRIPS Споразум), Светске трговинске организације (WTO),⁸²² који у потпуности укључује заштиту предвиђену чланом 6 тер Париске конвенције.⁸²³ Конкретније, Споразумом између Светске организације за интелектуалну својину (WIPO) и Светске трговинске организације (WTO) закљученим 1995. године,⁸²⁴ предвиђено је да остваривање правне заштите називима међународних и међудржавних организација из TRIPS Споразума биће у складу са поступцима који се примењују на основу члана 6 Париске конвенције. Конкретније, ревизијом Париске конвенције из 1958. године, чланком 6 тер изричито је предвиђено да су: „Земље Уније сагласне да у помањкању дозволе надлежних власти, одбију или пониште регистровање и да забране, пригодним средствима, употребу...⁸²⁵ ...скраћенице или називе међународним међудржавним организацијама чији су чланови једна или више земаља Уније, изузимајући грбове, заставе и друге амблеме, скраћенице или називе који су већ били предмет важећих међудржавних споразума намењених обезбеђивању њихове заштите...“.⁸²⁶ Притом, важно

---

822 Article 2, Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, The TRIPS Agreement is Annex 1C of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, signed in Marrakesh, Morocco on 15 April 1994. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm0_e.htm.

823 6 bis: Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

824 Article 3, Titled: The Implementation of Article 6ter of the Paris Convention for the Purposes of the TRIPS Agreement of the, Agreement Between the World Intellectual Property Organization and the World Trade Organization. Доступно на следећем веб сајту: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/wtowip_e.htm.

825 Article 6 ter 1. a) Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

826 Article 6 ter 1. б) Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on

је напоменути да међународне и међудржавне организације не уживају третман правне заштите по аутоматизму, него сваки назив или скраћеница за коју желе да добију заштиту морају бити саопштени земљама Уније преко Међународног бироа (секретаријат) WIPO-а.⁸²⁷ Сходно томе, Париска конвенција чланком 6 ter (1) (б), забрањује регистрацију и употребу, између осталог, имена или скраћенице међународним и међудржавним организацијама и пружа исти правни третман као и жиговима или елементима жигова. У даљем тексту Извештаја WIPO-а, предвиђен је и обим међународне правне заштите имена и акронима међународних међудржавних организација, који се може сажети на следећи начин.⁸²⁸

- Регистрација и употреба имена или скраћеница међувладиних организација, као жигова је забрањена, осим у случају изузетака. Уговорне стране су сагласне да одбију или пониште такву регистрацију имена или акронима међудржавних владиних организација, и да забране њихову употребу;

- Правна заштита предвиђена у уговорима је усмерена против регистрације и коришћења имена и скраћеница међувладиних организација, као жигова или услужне марке. Из тога следи да, у мери у којој је име интернет домена исто као и име или акроним неке међународне или међудржавне организације и користи се као робни или услужни жиг (представља ознаке које се користи у комерцијалне сврхе), регистрација и коришћење тог назива домена је у супротности са одредбама Париске конвенције и TRIPS Споразума (осим у случају дозвољеног изузетка), и

- У сагласност са међународним уговорима, број међудржавних и међувладиних организација који уживају правну заштиту њихова имена и акронима је строго ограничен. Наиме, заштита се односи само на оне који кроз предвиђену комуникацију са WIPO-а, нису добили приговор од било које државе уговорнице. О томе говори и чињеница да од

June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

827 Више о томе видети члан 6 ter. Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

828 International Nonproprietary Names For Pharmaceutical Substances (Inns), Scope Of Existing International Protection, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, September 3, 2001. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html>, 18.02.2014.

1958. године, када је основан овај систем, само 91 таква организација је уживала ову врсту правне заштите.

Заштитата међудржавних и међувладиних организација, у сагласности са међународним уговорима, подлеже изузетку, када регистрација или употреба назива или скраћеница тих организација као робног или услужног жига није такве природе да сугерише јавности да постоји везаност са организацијом у питању, или када није вероватно да је таква употреба или регистрација такве природе да би се јавност довела у заблуду о постојању везе између корисника и организације.⁸²⁹ Наиме, овај изузетак је у духу правила *bona fides* регистрације. По принципу аналогije, регистрација и коришћење имена или акронима међудржавних и међувладиних организација од стране трећих лица, као имена интернет домена, може у земљама које признају овај изузетак бити дозвољена ако је вероватно да коришћење имена домена не доводи јавност у заблуду по питању постојања везе са конкретном међународном и међувладином организацијом. Ово је уједно био и повод да један од учесника затражи да се сагласно члану 6 ter (1) (c) овој категорији имена и акронима омогући правна заштита и у оквиру UDRP поступка.

У Извештају WIPO-а, такође, као аргумент да није потребна модификација правила UDRP поступка наводи се и увођење .int генеричког највишег интернет домен имена, чија је употреба ограничена само на организације утврђене међународним уговорима или међународним базама података. Због ограничене природе овог домена највишег нивоа, појединци, компаније и други субјекти не могу да врше регистрацију у оквиру .int, као ни да региструју име или скраћеницу једне међудржавне или међувладине организације у оквиру том домена. На тај начин, даје се могућност заштите аутентичним виртуелним идентитетима међудржавних и међувладиних организација која се не могу мешати са било којим постојећим правима или интересима регистранта имена домена у оквиру других генерички највиших интернет домена. Међутим, у пракси, се показало да ово није довољан начин пружања заштите овој категорији имена и акронима, јер постоје бројне организације које желе да региструју своје име или акроним у оквиру осталих генеричких

---

829 Article 6ter (1)(c). Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979.

највиших домена: .com, .org итд. Други се проблем јавља и у случају постојања озбиљног недостатака који утиче на ефикасност .int домена. Ограничење на једну регистрацију имена домена, за сваку организацију је сувише рестриктивно и не испуњава реална очекивања Организације. Дакле, у будућности би требало размотрати начин елиминисања овог ограничења у циљу пружања могућност међудржавним и међувладиним организацијама да региструју имена домена која одговарају како њиховом имену и акрониму тако и њиховим интегралним програмима, активностима или иницијативама.

На састанку је утврђено, да је неспорна појава злоупотребе имена и акронима међудржавним или међувладиним организацијама кроз регистрацију имена домена, што је био и узрок бројних ставова и препорука у погледу дефинисању облика заштите имена и акронима у оквиру Система домен имена. Обезбеђивањем ефикасније заштите овој категорији ознака, у исто време пружа се и заштита кредибилитета Система домен имена. У том циљу, а имајући у виду да је тренутна ситуација незадовољавајућа, неке од датих препоруке су:

- Доследна примена члана 6 Париске Конвенције, у смислу веће координације и међусобна сарадња свих заинтересованих страна;
- Модификација постојећег UDRP поступка, и предвиђање могућност злоупотребе имена или акронима међудржавним или међувладиним организацијама са лошом намером кроз регистрација имена домена, и
- Успостављање управног поступка, сличном UDRP поступку, али као самосталан, развијен и у оквиру надлежности међународних управних судова.

Када је реч о невладиним организацијама, и њиховим именима и акронимима са истим проблемима суочавају се и у оквиру Система имена домена, па према томе све досад речено односи се и на ову категорију ознака.⁸³⁰

И поред чињенице да имена и акроними међународних или међувладиних организација и невладиних организација нису предвиђени као ознака којој се пружа правна заштита у оквиру принципа UDRP, ипак у пракси постоје бројни изузеци када су они предмет спорова који се решавају сагласно правилима UDRP поступка. Један од

---

830 Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.1028.

таквих примера је случај *International Bank For Reconstruction and Development d/b/a The World Bank* против *Yoo Jin Sohn*⁸³¹ У конкретном случају, водио се спор у вези регистрације назива интернет домена „worldbank.net“. Тужилац, Међународна банка за обнову и развој познатија као Светска банка, је агенција у оквиру Уједињених нација са седиштем у Вашингтону. Светска банка основана је 1944. године у циљу обезбеђивању разних роба и услуга на међународном нивоу, од којих најизразитије је финансирање привредног развоја у националним владама. Подносилац тужбеног захтева је добро познат свима који раде у области међународног банкарства и финансија. Он је титулар регистрованих интернационалних жигова „The World Bank“ и „World Bank“, а власник је и регистрованог назива домена „worldbank.org“ који користи у циљу промоције услуга и активности у земљама на глобалном нивоу. 9. јануара 2002. године, писмом упућеним преко авионске поштомнице, тужилац је покушао да контактира тужену страну тражећи да се изврши пренос власништва спорног назива домена, али тужени на то није одговорио.

Тужилац, у тужбеном захтеву навео је да:

- Имена регистрованих жигова користи већ деценијама обезбеђујући међународне финансијске услуге, тако да су они стекли међународни углед и новчану вредност;
- Назив интернет домена је идентичан или збуњујуће сличан са жиговима у власништву тужиоца који су регистровани 35 година пре него што је тужени регистровао споран интернет домен;
- Тужени нема право или легитиман интерес на спорни назив интернет домена. Тужени не само што нема лиценцу за коришћење тог домена, него нема ни овлашћења да користи тужиочев назив жига.
- Регистрација спорног назива домена је *mala fides*. Доказ да је реч о несавесној регистрацији назива домена „worldbank.net“, је чињеница да је тужилац већ контактирао тужену страну у спору због могућих повреда његовог жига, што говори да је тужени имао конструктивна сазнања у вези тужиочевих приоритетних права на жига који има међународну славу;

---

831 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2002-0222, Administrative Panel Decision: Bank For Reconstruction and Development d/b/a The World Bank v. Yoo Jin Sohn, May 7, 2002. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-0222.html>. 15.09.2013.

- Циљ тужене стране у спору је продаја, изнајмљивање, или на други начин преношење права спорног назива домена власнику робног или услужног жига или његовом конкуренту, за вредну надокнаду новца;

- Било би немогуће да тужени користи спорно име домена, јер се тиме повређује тужичево право на жиг;

- Тужени није поставио веб сајт на адресу спорног имена домена;

- Тужени никада није био добро познат у јавности по спорном имену домена;

- Тужени је дизајнирао спорно име домена с намером да противправно присвоји новчану вредност, углед, славу и добро познату ознаку, што је евидентно по томе да спорни назив домена садржи име тужичевог жига, и

- Тужени има за циљ да регистрацијом спорног назива домена нанесе штету пословним активностима тужиоца, односно титулара жига.

С друге стране, тужени је тврдио да подносилац тужбеног захтева има право на жиг „The World Bank“, али не и на „worldbank“. У прилог своје тврдње наводи да је „worldbank“ само именица коју може свако да користи, и ако није тако, поставља питање: Шта ако неко региструје "world trade center" као свој жиг и притом тражи да нико у свету не користи његов жиг за означавање тржног центра каквих имамо скоро у свакој земљи. Даље, у својој одбрани тужилац поставља и друго питање: Ако је Светска банка власник жига као "девојка", да ли то значи да поседују све девојке на свету? На крају свог излагања, тужени је рекао да „Има сан и да жели да се изгради мрежа банкарског система будућности“.

На основу тврдње које су изнели тужиоц и тужени у току UDRP поступка, Арбитрар је утврдио следеће:

- Спорни назив домена „worldbank.net“ је идентичан са трговачким и услужним жиговима подносиоца тужбеног захтева;

- Тужени нема легитимна права или интересе на спорном имену домена.

- Реч је о несавесној регистрацији и коришћењу спорног имена домена, јер је тужени знао да регистрацијом тог домена повређује тужиочево право на жиг, као и због тога што је тужени држао спорно име домена више од три (3) године, без покушаја да направи *bona fides* користи од тога.

На основу утврђења да су кумулативно испуњени три услова предвиђена у члану 4 (i) правилима UDRP поступка, Арбитрар је донео одлуку којом наређује да спорно име домена „worldbank.net“ буде пренето од туженог г-н Yoo Jin Sohn на тужиоца Међународне банке за обнову и развој, познатије као Светска банка.

6. Овлашћени провајдери за решавање спорова у складу са општим (UDRP) правилима

Да би се омогућила ефикасност рада и функционалност административног поступка за решавање спорова у области интернет домен имена, од стране ICANN-а, од његовог оснивања до данас, акредитовано је неколико организација, односно провајдера, који су били или и дан данас раде у оквиру својих надлежности решавања ове врсте спорова. Дакле, поменути поступак решавања спорова, применом *UDRP* правила, може се одвијати пред следећим организацијама:⁸³²

- Центар за арбитражу и медијацију, Светске организације за интелектуалну својину (WIPO Arbitration and Mediation Center), са седиштем у Женеви, Швајцарска;⁸³³
- Национални арбитражни форум (National Arbitration Forum, NAF), са седиштем у Минесоти, САД;⁸³⁴
- Азијски центар за решавање спорова домен имена (Asian Domain Name Dispute Resolution Centre, ADNDRC), са седиштем у Пекингу, Хонг Конг и Сеулу, и⁸³⁵
- Чешки арбитражни суд (The Czech Arbitration Court Arbitration Center for Internet Disputes, CRP Institute for Dispute Resolution), са седиштем у Прагу, Чешка Република.⁸³⁶

На основу одобрења издатог од стране ICANN 18.05.2013, радом и уједно примањем предмета од 01.01.2014 почео је да ради и нови провајдер: Арабски Центар за решавање спорова у вези интернет домен имена (Arab Center for Domain Name Dispute Resolution, ACDR).⁸³⁷

У прошлости, овлашћени за решавање спорова у сагласности *UDRP* поступка, били су следећи провајдери:

---

832 Доступно на следећем веб сајту: <http://icann.org/udrp/approved-providers/htm>, 17.02.2014.

833 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/>, 18.02.2014.

834 Доступно на следећем веб сајту: <http://domains.adrforum.com>, 18.02.2014.

835 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.adndrc.org/adndrc/index.html>, 18.02.2014.

836 Доступно на следећем веб сајту: http://eu.adr.eu/about_us/court/index.php, 18.02.2014.

837 Доступно на следећем веб сајту: <http://acdr.aipmas.org/?lang=en>, 18.02.2014.

- Међународни институт за превенцију конфликта и Резолуције (International Institute for Conflict Prevention and Resolution, CPR), и⁸³⁸
- eResolution⁸³⁹

Листа акредитованих организација/провајдера није сталног карактера, она може претрпети измене у погледу опредељивања новог провајдера или одузимање већ датог одобрења постојећег провајдера.⁸⁴⁰

Свака од ове четири организације према правилима UDRP има и допунска правила у постапку за решавање спорова.

Када је реч о томе који ће од провајдера да буде „надлежан“ за конкретн спор, избор врши подносилац захтева, односно носилац трговачке марке и дужан је да то наведе у захтеву.⁸⁴¹

6.1. Центар за арбитражу и медијацију Светске организације за интелектуалну својину (WIPO Arbitration and Mediation Center)

Центар за арбитражу и медијацију је основан 1994. године у оквиру Светске организације за интелектуалну својину, са седиштем у Женеви, Швајцарска, а од 2010. године има своје канцеларије и у оквиру Привредне коморе *Maxwell* у Сингапуру. Дакле, он функционише као независан и непристрасан орган у оквиру Светске организације за интелектуалну својину.

Циљ оснивања Центра за арбитражу и медијацију је да понуди алтернативно решавање међународних привредних спорова између приватних лица. Развијен је од

---

838 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.cpradr.org/About.aspx>, 18.02.2014.

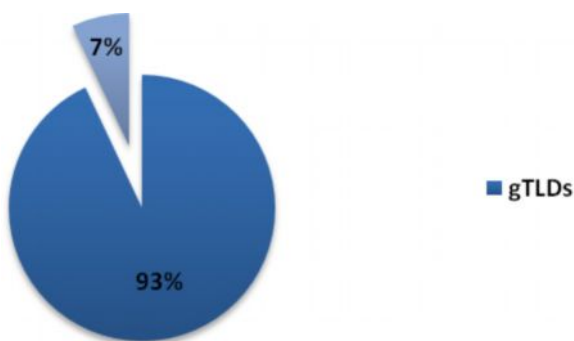
839 Disputes.org/eResolution Consortium (DeC) је трећи по реду био одобрен/акредитован провајдер на 01.01.2000 година., а 16.10.2000 одобрење/акредитација је била трансферирана од DeC на Disputes.org/eResolution Consortium (eRes). Наиме, DeC је одлучивао само у поступцима закључно са 16 октобра 2000. године, док је eRes одлучивао о поступцима започети на/од 16 октобра 2000. године. Доступно на следећем линку: <http://www.icann.org/en/help/dndr/udrp/schedule>. 18.02.2014.

840 Тако на пример, у прошлости овлашћени провајдери били су: Међународни институт за превенцију конфликта и Резолуције (CPR Institute for Dispute Resolution [CPR]; и eResolution (eRES). CPR поступа само у споровима започете закључно са Јануаром 2007. године, а eRes закључно са Новембром 2001. Године. Више информација о томе су доступна на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/udrp/approved-providers.htm>, 14.03.2014.

841 Наумовски Г.: Право на информатичка технологија, Национална универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“, Скопје, 2010, стр.34.

стране водећих стручњака која раде на прекограничним споровима, односно на поступцима за одређивање арбитраже и медијације из области технологије и других врста спорова везаних за повреду права интелектуалне својине.

Између осталих спорова, Центар WIPO-а је такође своје ресурсе усмерио и према успостављању оперативног и правног оквира за администрацију спорова која односе се на Интернет и електронску трговину. Са практичним радом у погледу решавања спорова у вези имена интернет домена почело се 29. новембра 1999. Године, након добијања акредитације од стране ICANN-а, чиме уједно он постаје и прва акредитована организација за решавање ових врста спорова. Да је реч о водећем провајдеру надлежном за решавање спорова насталих поводом увредљиве регистрације и несавесном коришћењу имена Интернет домена, говори чињеница да је Центар за арбитражу и медијацију од свог оснивања до данас решио укупно 51894 спорова, од којих 48074 су спорови насталих поводом регистрације генеричких највиших интернет домен имена (gTLDs), а само 3820 припадају споровима поводом регистрације највиших интернет домена државних кодова (ccTLDs).⁸⁴² Однос предмета између генеричких највиших интернет домен имена (gTLDs) и највиших интернет домена државних кодова (ccTLDs), на графички начин приказан је у следећем дијаграму.

Слика бр. 8

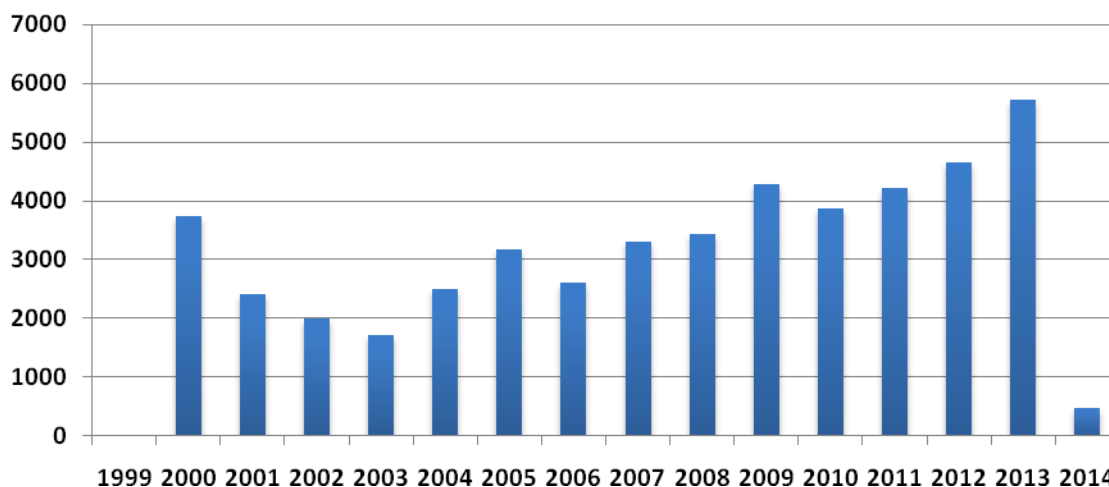
**Графички приказ укупног броја предмета решавани испред
Центра WIPO-а у период 1999- 2014
(Извор: WIPO)⁸⁴³**

---

⁸⁴² Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/cctlds_gtlds.jsp?year=, 18.02.2014.

⁸⁴³ Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/cctlds_gtlds.jsp?year=, 18.02.2014.

Последњих неколико година, о актуелности питања везаним за спорове настале поводом регистрације генерички највиших интернет домен имена (gTLDs) говори и чињеница о расту броја спорова који су били предмет решавања испред Центра за арбитражу и медијацију WIPO-а. Тенденција о порасту број спорова графички је приказана на следећем дијаграму.

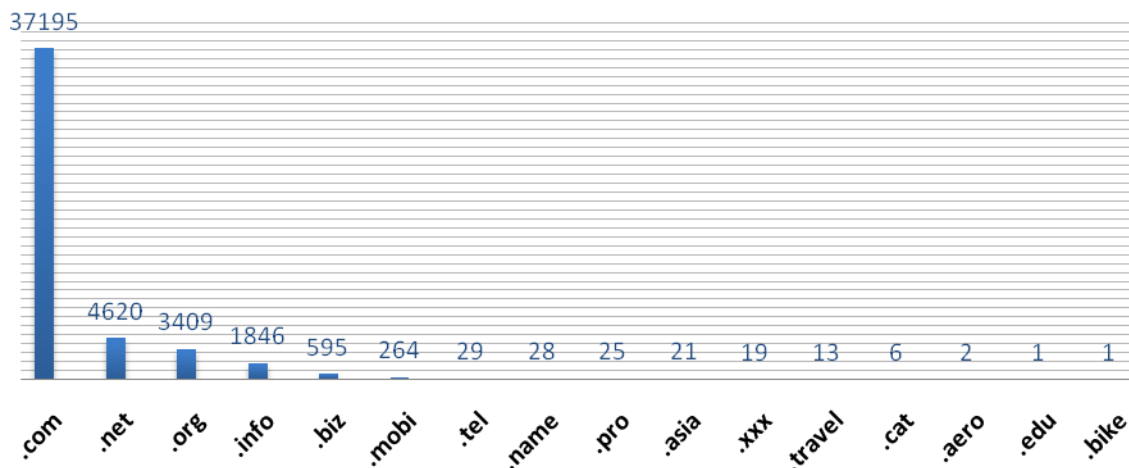
Слика бр. 9

**Графички приказ броја предмета (gTLDs) по години решавани испред Центра WIPO-а у период у 1999- 2014
(Извор: WIPO)⁸⁴⁴**

Када су у питању ове врсте интернет домен имена (TLDs), од генерички највиших интернет домен имена (gTLDs) најзаступљенији предмети испред Центра WIPO-а су спорови поводом следећих домена: .com, .net, .org, .info, .biz, .mobi, .tel итд. Детаљнији преглед приказан је на следећем дијаграму.

---

844 Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/domains_tld.jsp?tld=, 18.02.2014.

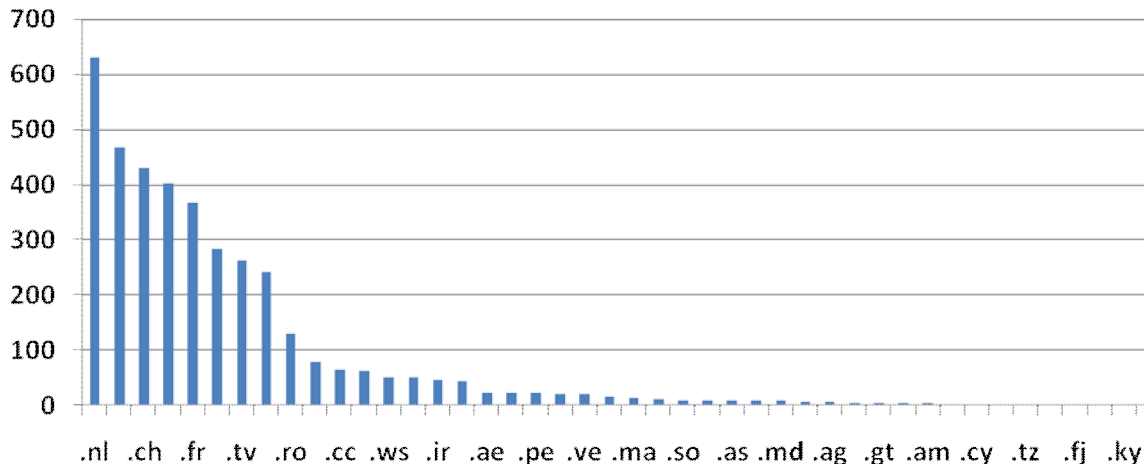
Слика бр. 10

Графички приказ број предмета генеричких највиших интернет домен имена (gTLDs) решавани испред Центра WIPO-а, у периоду 1999- 2014 (Извор: WIPO)⁸⁴⁵

Када је реч о решавању спорова највиших интернет домена државних кодова (ccTLDs), најчешћи предмети решавања испред Центра су WIPO-а су спорови везани за регистрацију имена домена која садрже код следећих држава: Холандија, Кина, Француска итд. Детаљнији преглед је приказан на следећем дијаграму.

---

⁸⁴⁵ Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/gtlds_yr.jsp?year=, 18.02.2014.

Слика бр. 11

Графички приказ број спорова о национална интернет домен имена (ccTLDs) решавани испред Центра WIPO-а, у периоду 1999-2014 (Извор: WIPO)⁸⁴⁶

6.2. Национални арбитражни форум (National Arbitration Forum, NAF)

Национални арбитражни форум (National Arbitration Forum, NAF) је један од првих међународних акредитованих провајдера надлежан за решавање спорова сагласно UDRP правилима, са седиштем у Минеаполису, Минесота, САД-а. Основан је 1996. године., а са радом је почео након акредитације од стране ICANN-а 23. децембра 1999. године.⁸⁴⁷ Национални арбитражни форум осим решавање спорова генеричких највиших интернет домен имена (gTLDs), нуди и решавање спорова највиших интернет домена државних кодова (ccTLDs) као што су: .as.us, .co и .me. Национални арбитражни форум има више од 150 експерта у 36 држава, а познатији је и по томе што нуди решавање спорова у поступку

⁸⁴⁶ Доступно на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/cctlds_yr.jsp?year=, 18.02.2014.

⁸⁴⁷ Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://domains.adrforum.com/rcontrol/resources/Domain%20Name%20Dispute%20Resolution.pdf>, 18.02.2014.

који се води на многим језицима, укључујући кинески, холандски, енглески, француски, јапански, корејски, пољски, руски и шпански.⁸⁴⁸

Тенденција повећања број спорова у вези регистрације имена интернет домена је евидентна и према статистици коју води Национални арбитражни форум у односу на број предмета по којима је одлучивао од основања до 2012. године. Детаљнији преглед је садржан у следећем табеларном приказу.

Табела бр. 12

Број решених предмета испред Националног арбитражног форума, у периоду 1999-2012

Година	Број предмета
1999-2001	1860
2002	1264
2003	937
2004	1023
2005	1369
2006	1658
2007	1805
2008	1770
2009	1759
2010	2177
2011	2082
2012	2060

(Извор: NAF)⁸⁴⁹

---

848 Више о томе видети на следећем веб сајту:

<http://domains.adrforum.com/rcontrol/resources/Domain%20Name%20Dispute%20Resolution.pdf>, 18.02.2014.

849 Више о томе видети на следећем веб сајту:

<http://domains.adrforum.com/users/icann/resources/Fast%20Facts%202013.pdf>, 18.02.2014.

Према броју решених предмета, Национални арбитражни форум (NAF) сматра се за други највећи провајдер надлежан за решавање спорова у вези интернет домен имена сагласно правилима UDRP поступка.

6.3. Азијски центар за решавање спорова о назива интернет домена (Asian Domain Name Dispute Resolution Centre, ADNDRC)

Акредитација, односно одобрење за решавање спорова сагласно правилима UDRP поступка, ADNDRC добија 28. фебруара 2002. године. Оснивање азијског центра за решавање спорова у вези са интернет домен именима је резултат заједничких напора следећих тела: Кинеске међународне економске и трговинске арбитражне комисије (China International Economic and Trade Arbitration Commission, CIETAC) и Међународно арбитражног центра Хонг Конг-а (Hong Kong International Arbitration Centre, HKIAC).

CIETAC је основан у априлу 1956. год., у оквиру Кинеског Савета за промоцију међународне трговине. Његова тренутна листа арбитра, састоји се од стручњака са посебним знањем и практичним искуством у трговини и економији, науци и технологији, праву и другим областима и садржи 518 арбитра који долазе из више од 30 земаља и региона широм света. До данас, CIETAC је закључио преко 10.000 предмета и постао је један од најпознатијих међународних арбитражних институција у свету.⁸⁵⁰

HKIAC је независна непрофитна организација основана 1985. у циљу да помогне супростављеним странама да реше спор путем арбитраже или на други алтернативни начин. Један од његових главних циљева је да помогне Хонг Конгу да постане водећи азијски међународни центар за решавање спорова. HKIAC има споразуме о сарадњи са 18 међународних арбитража и ARS органима широм света, укључујући, између осталог, Међународни арбитражни суд, Америчке арбитражне асоцијације и Међународне привредне коморе. HKIAC, такође има и одобрење за решавање спорова следећих

---

850 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.cietac.org/index.cms>, 18.02.1014.

највиших интернет домена државних кодова (ccTLDs): .cn (Кина), .hk (Хонг Конг) and .ph (Филипини).⁸⁵¹

Имајући у виду структурну организацију Азијског центра, канцеларије одакле је обављао своје функције закључно са 2005. годином налазила се у Пекингу и Хонг Конг.

У 2006. години, ADNDRC е спрдружује и Корејски комитет за решавање спорова у вези интернет адреса (Korean Internet Address Dispute Resolution Committee. KIDRC),⁸⁵² чиме почиње да ради и нова канцеларија у Сеулу. KIDRC је основан у складу са чланом 16. Закона о ресурсима интернет адреса који је ступио на снагу 20. јануара 2004. у циљу спречавања појаве *Cybersquatting-a* и коришћења интернет адреса *mala fides*. Арбитражна већа KIDRC-а састоје се од судија, професора, адвоката и других стручњака са значајним искуством и стручношћу у сродним питањима која укључују Интернет адресе. KIDRC тренутно је једини провајдер за решавање спорова поводом регистрације националног интернет домена највишег нивоа .kr. Управне послове KIDRC-а, обавља Корејска агенција за интернет и безбедност (The Korea Internet & Security Agency, KISA).

2009. године, ADNDRC најавио је отварање и нову канцеларију у Куала Лумпур, након објаве да се ради о Азијском центру и придружује и Регионални центар за арбитражу Куала Лумпура (Kuala Lumpur Regional Centre for Arbitration, KLRCA). KLRCA је непрофитна невладина међународна арбитражна организација која је основана 1978. год., под окриљем Азијско-афричке правне консултативне организације (Asian-African Legal Consultative Organisation, AALCO). Уједно то је и први регионални центар у Азији основан од стране AALCO, са циљем да пружи институционалну подршку што се тиче вођења домаћих и међународних арбитражних поступака у Азији. Пружањем услуга у вези поступања и решавања спорова везаних за интернет домен имена почиње у 2003 год. KLRCA тренутно располаже са укупно 777 експерта из разних области међународних и домаћих арбитра и посредника из целог света. У просеку, KLRCA поступа у више од 150 случајева годишње.⁸⁵³

ADNDRC-ом управља Савет састављен од водећих стручњака који су специјализовани у области решавању спорова, интелектуалне својине, интернет и е-трговине. У оквиру

---

851 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://hkiaac.org/>, 18.02.2014.

852 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.idrc.or.kr/>, 18.02.2014.

853 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://klrca.org.my/>, 18.02.2014.

Савета постоје три одбора, и то: Савет селекционог одбора и Одбор за обуке, маркетинг и пословни развој.

Одговоран за правне послове ADNDRC-а је Секретаријат који обухвата пружање подршке Савету и одбора, како и повезивање са релевантним организацијама и другим заинтересованим странама. На челу секретаријата налази се генерални секретар, који о раду Секретаријата обавештава председника и Савет.⁸⁵⁴

6.4. Чешки арбитражни суд (The Czech Arbitration Court Arbitration Center for Internet Disputes, CAC)

Чешки арбитражни суд је непрофитна организација са седиштем у Прагу и саставни је део Привредне коморе Чешке и Пољопривредне коморе Чешке Републике. Основана је 1949. године, са циљем давања услуге која укључују решавање домаћих и међународних привредних спорова који се односе на Интернет и друга питања из области технологије.⁸⁵⁵

Од стране EURid-а и Европске Комисије, у 2005. години, чешки арбитражни суд је изабран за надлежан провајдер за решавање спорова у вези .eu интернет домена. Само у периоду од марта, 2006. године пред Судом се водио поступак за близу 1.000 предмета у вези .eu домена, од којих је донето и објављено више од 900 одлука.⁸⁵⁶

У јануару, 2008. године, након одобрења ICANN-а, чешки арбитражни суд постаје четврти међународни провајдер који је почео да нуди услуге за решавање спорова према принципима и правилима UDRP поступка. Осим надлежности да поступа и одлучује у споровима поводом регистрације .eu домена, добијањем одобрења од стране ICANN/a, чешки арбитражни суд постаје надлежан за решавање и спорова у вези следећих највиших интернет домен имена и имена домена државних кодова: .aero, .asia, .biz, .cat, .com, .coop, .info, .jobs, .mobi, .museum, .name, .net, .org, .pro, .tel, .travel, .co.nl, .co.no, .sx.

Своју функцију, обавља на основу Општих правила о алтернативном решавању спорова у области интернет домен имена, и у сагласности са Правилима о јавној политици

---

854 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://adndrc.org/mten/AboutUs.php?st=2>, 18.02.2014.

855 Више о томе видети на следећем веб сајту: http://eu.adr.eu/about_us/court/index.php, 18.02.2014.

856 Више о томе видети на следећем веб сајту: http://udrp.adr.eu/about_us/who_we_are.php, 18.02.2014.

.eu домена, одређеној Регулацивом Европске Комисије 733/2002⁸⁵⁷ Регулацивом Европске Комисије 874/2004⁸⁵⁸, како и у сагласности са Допунским правилима чешког Арбитражног суда.⁸⁵⁹

Иницирање поступак пред чешким арбитражним судом је условљено постојањем *malafides* регистрације име домена и донетим Одлукама од стране регистра супротним правилим Регулациве 733/2002.⁸⁶⁰

Након добијања тужбеног захтева за противправно регистровање имена домена, арбитражни суд се обраћа EURid-у у циљу идентификације спорног имена домена и лица против кога је покренут поступак. У међувремену, регистар одлаже све активности у вези спорног имена домена све до доношења коначне одлуке. На основу важећих правила Уније, Одлука у оквиру чешког арбитражног суда може бити донета од стране једног арбитра или већа састављеног од тројице арбитра. Суд може донети одлуку којом поништава регистрацију спорног имена домена или издаје налог за пренос права спорног домена у корист тужиоца. Одлука Чешког арбитражног суда је обавезујућа за обе стране у поступку.⁸⁶¹

Трошкови поступка алтернативног решавања поводом регистрације .eu домена, падају на терет тужиоца.⁸⁶²

---

857 Commission Regulation (EC) No 733/2002 of the European Parliament and of the Council of 22 April 2002 on the implementation of the .eu Top Level Domain, Official Journal L 113, 30/04/2002 P. 0001 – 0005, Доступно на следећем веб сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002R0733:EN:HTML>, 19.02.2014.

858 Commission Regulation (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration, Official Journal L 162, 30/04/2004 P. 0040 – 0050. Доступно на следећем веб сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R0874:EN:HTML>, 19.02.2014

859 Видети: Supplemental ADR Rules of the Arbitration Court attached to the Economic Chamber of the Czech Republic and Agricultural Chamber of the Czech Republic, Доступно на следећем веб сајту: http://eu.adr.eu/adr/adr_rules/index.php. 19.02.2014

860 Commission Regulation (EC) No 733/2002 of the European Parliament and of the Council of 22 April 2002 on the implementation of the .eu Top Level Domain, Official Journal L 113, 30/04/2002 P. 0001 – 0005, Доступно на следећем сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002R0733:EN:HTML>, 19.02.2014.

861 Commission Regulation (EC) No 733/2002 of the European Parliament and of the Council of 22 April 2002 on the implementation of the .eu Top Level Domain, Official Journal L 113, 30/04/2002 P. 0001 – 0005, Доступно на следећем веб сајту: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002R0733:EN:HTML>, 19.02.2014.

862 Article 22, COMMISSION REGULATION (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 162/40).

Према статистикама, Чешки арбитражни суд само у 2011. години, водио је више од 3000 предмета. Број предмета која су предмет решавања Чешког арбитражног суда на годишњем нивоу, довољно говори о значају улоге суда и његовом месту међу осталим акредитованим провајдерима, надлежним за решавање спорова у вези интернет домен имена.

6.5. Арапски Центар за решавање спорова о назива интернет домена (Arab Center for Domain Name Dispute Resolution, ACDR)

Арапски Центар за решавање спорова (ACDR) је најновија организација за решавање спорова о интернет домен именима. Одобрење о раду добија 18. маја, 2013. године., у којем је предвиђено да ће са практичним радом и решавањем спорова почети од 1 јануара, 2014 године.

Као једини акредитовани систем провајдер за медијацију и решавање спорова у региону Блиског Истока, уједно, ACDR је једини провајдер у позицији да се бави питањима везаним за интернет домен имена релевантна за тај регион, притом задржавајући међународну и мултикултуралну равноправност.⁸⁶³

ACDR своју функцију обавља на основу прописа којима је уређен UDRP поступак, као и на основу допунских правила донетих са његове стране.

Као и остали акредитовани провајдери, ACDR има за циљ да понуди транспарентне поуздане професионалне услуге и експертизу у области решавања спорова у вези са интернет домен именима.

Свој циљ сузбијања повреде права из интелектуалне својине регистрацијом интернет домен имена, остварује се помоћу професионалаца који су познати у области права интелектуалне својине. Реч је о професионалцима са провереним достигнућима у поступцима решавања спорова.⁸⁶⁴ Посебно је значајна њихова стручност у области

---

⁸⁶³ Више о томе видети на следећем веб сајту:
http://acdr.aipmas.org/page.aspx?page_key=Benefits%20of%20ADR

⁸⁶⁴ Листа арбитрара је доступна на следећем веб сајту:
http://acdr.aipmas.org/page.aspx?page_key=List%20of%20Arbitrators, 14.03.2014.

Интернет права, имајући у виду чињеницу да је у питању још недовољно проучена област, како у теорији, тако и у пракси.

Дакле, као лидер у решавању спорова на Блиском Истоку, АСДР, има дубину знања, стручности и искуства да се бави сложеним и напредним питањима интелектуалне својине, настојећи да спорове решава правично, јефтиније и експедитивно .

7. Улога надлежног оператора у односу поступка алтернативног решавања спорова

Неоспорно је да Оператор надлежан за организацију, регистрацију и управљање конкретног домена или овлашћени регистар који на основу уговора са надлежним оператором је надлежан за регистрацију домена, не сноси никакву одговорност за регистрацију спорног домена који је узрок насталог спора међу титуларима права интелектуалне својине и регистранта.⁸⁶⁵

Међутим, овлашћени оператор надлежан за регистрацију домена, ипак у току трајања поступка алтернативног поступка решавања спорова има улогу да:⁸⁶⁶

- Пружа тражене информације Центру за арбитражу и медијацију, у смислу потврђивања да је спорно име домена регистровано са његове стране, да је домен регистрован од стране лица или ентитета идентификованог као тужени у тужбеном захтеву, притом пружајући контакт детаље туженог, а када је неопходно и уговор о регистрацији домена и других повезаних докумената;
  - да спречи преношење спорног интернет домена након што је административни поступак покренут, и
  - да спроведе одлуку Административног већа.

---

865 Postel J.: Domain Name System Structure and Delegation, ISI, March 1994. Више о томе видети на следећем линку: <http://www.ietf.org/rfc/rfc1591.txt>, 16.01.2014.

866 WIPO Guide to the Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP), Topic G. Доступан на следећи линк: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/guide/#g>, 14.03.2014.

8. Трансфер назива интернет домена у току поступка (Cyberflight)

Појава преноса назива интернет домена у току управног поступка за решавања спорова, судског или арбитражног поступка је познатији као „cyberflight“. Реч је о појави када cybersquatter-и врше пренос својих домена новом регистранту, и то у случајима када имају сазнања да је против њих поднет тужбени захтев због повреде права интелектуалне својине. У питању је озбиљан проблем који не само што спречава да надлежни UDRP провајдер врши свој посао, него спречава и титуларе жигова и других права из интелектуалне својине која су предмет повреде регистрацијом спорног назива домена да остваре своја права.⁸⁶⁷

У том правцу, чланом 8 (а) Јединствене политике за решавање спорова о интернет домен имена (UDRP Policy) предвиђено је да се не може вршити трансфер назива интернет домена другом носиоцу, и то:

- У току управног поступка за решавање спорова у сагласности са чланом 4 UDRP поступка, или у периоду од 15 радних дана након што је поступак закључен; и
- У току предстојећег судског поступка или у арбитражном поступку започетом у вези имена домена, осим ако странка на коју се пренос и регистрација домена односи, у писаној форми потврди да је сагласна да прихвати обавезе које ће одлуком суда или арбитра бити донете.

Забрана о преносу назива интернет домена поред преноса другом носиоцу, сагласно члана 8 (b) UDRP поступка, односи се и на пренос назива домена другом регистру. Према цитираној одредби, не може се вршити пренос назива домена другом регистру у току управног поступка за решавање спорова у сагласности са чланом 4 UDRP поступка, или у периоду од 15 радних дана након што је поступак закључен. Изузетак је предвиђен када се пренос назива интернет домена врши другом регистру у току судског или арбитражног поступка, али под условом да име домена и даље остане предмет решавања текућег

---

⁸⁶⁷ Murphy K.: ICANN to crack down on UDRP “cyberflight”, August 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://domainincite.com/13942-icann-to-crack-down-on-udrp-cyberflight>, 14.03.2014.

поступка. Уколико тај услов није испуњен, онда и трансфер домена није дозвољен. У случају да дође до недозвољеног преноса назива домена другом регистру у току судског или арбитражног поступка, тај спор са сигурношћу постаје предмет решавања спора са регистром који је уступио спорни назив домена новом регистру.

9. Поништавање назива интернет домена

Одлука Административне комисије Савета за арбитражу и медијацију, којом је поништена регистрација интернет домен имена исто као и код одлуке којом Комисија наређује трансфер спорног имена интернет домена има суспензивни карактер. Дакле, извршење донете одлуке одлаже се на период од 10 дана од дана када је регистар обавештен о донетој одлуци у поступку UDRP, како би се туженој страни у спора омогућило да поведе судски спор пред надлежним судом.

ГЛАВА ПЕТА

УПОРЕДНО-ПРАВНИ ПРЕГЛЕД

1. Уводне напомене

У оквиру овог поглавља, биће приказане карактеристике и особености различитих земаља у погледу управног поступка за регистрацију националних имена домена, као и могућности решавања спорова насталих због регистрације те врсте домене у оквиру националних правних система. У том циљу биће указано на особености управних поступака регистрације националних домена, пре свега са аспекта лица која се могу јавити као регистранти конкретног највишег домена са државним кодом, затим, услови регистрације, важност регистрованог домена, трансфер домена, структура доменског простора, извесна ограничења регистрације у појединим правним системима итд. Исто тако, акценат се ставља и на субјекте надлежне за управљање и регистрацију назива домена у оквиру доменских простора националних имена домена највишег нивоа, као и друге субјекте, односно регистраре овлашћене за вођење управног поступка за регистрацију домена, затим трошкови поступка за регистрацију ове врсте домена итд.

Са аспекта остваривања правне заштите трећих лица чија су субјективна права предмет повреде поводом регистрације домена, посебна пажња је посвећена и начинима остваривања те правне заштите у оквиру различитих земаља, са посебним акцентом на алтернативно решавање спорова у оквиру националних правних системима, и особености и трошкови овог поступка у самом судском поступку.

1.1. Сједињене Америчке Државе

Имајући у виду утицај Сједињених Америчких Држава на појаву и развој интернета на глобалном нивоу, сасвим је очекивано да извори права САД-а којима се регулишу питања у вези управног поступка регистрације интернет домен имена, као и питања везана за однос права интелектуалне својине и остала субјективна права трећих лица и интернет домене, буду основа и пример другим земаљама за даљи развој и унапређење. Високи ниво развоја права интернет домена није утицао и на развој у погледу повећања броју корисника националног назива интернет домена .us.⁸⁶⁸ О томе говори чињеница да је домен највишег нивоа .com ипак остао атрактивнији за већи број компанија, него што је домен .us који указује на одређено географско подручје територије САД-а.

ccTLDs регистаром, односно централном базом података о називима националног интернет домена највишег нивоа регистровани у оквиру ccTLD, управља NeuStar, Inc,⁸⁶⁹ на основу уговора са Министарством трговине. За потребе регистрације .us домена, NeuStar, Inc акредитовао је више од 150 регистрара који своју делатност обављају на територији САД, Канаде, Европе, Азија/Пацифика и Блиског Истока.⁸⁷⁰

Управни поступак регистрације .us домена врши се по принципу „први у времену, јачи у праву“ (first come, first served). Правилима којима се регулише управни поступак регистрације домена у оквиру ccTLD регистра, предвиђене су три категорије лица која могу регистровати .us домене, и то:⁸⁷¹

- Физичка лица која имају држављанство САД-а, лица која имају пребивалишну дозволу на територији САД-а, лица чије примарно место пребивалишта је у Сједињеним Америчким Државама Америке;

---

868 Abel M. S.: Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.893.

869 <http://www.neustar.us/>.

870 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.neustar.us/get-us-2/>, 15.02.2014.

871 The usTLD Nexus Requirements Policy, NeuStar. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.neustar.us/the-ustld-nexus-requirements/>, 12.02.2014.

- Правна лица, организације, некомерцијалне организације и непрофитне организације са седиштем на територији Сједињених Америчких Држава или основани сагласно америчким законима итд., и
- Страно лице или организација која имају bona fide присуство у Сједињеним Америчким Државама.

Правилима за регистрацију, ccTLDs регистар осим што је регистрант, приликом подношења захтева за регистрацију домена преко изабраног регистрара, дужан је да обезбеди основне (минималне) информације. Предвиђени су и допунски податци који се одређују у зависности од тога којој категорији регистрант припада. Тако на пример, прва категорија регистранта поред основних информација, сагласно прописима националног Регистра, дужна је да приложи доказ о држављанству или документ којим доказује стални боравак на територији САД-а. Друга категорија регистранта, дужна је да приложи релевантан акт о оснивању правног лица или организације од стране Сједињених Америчких Држава, или акт са којим регистрант доказује да је конституисан у складу са законима државе Сједињених Америчких Држава, Дистрикт Колумбија, укључујући и савезне, државне или локалне самоуправе САД-а итд. Трећа категорија регистранта, приликом подношења захтева за регистрацију .us домена, дужна је да докаже да има *bona fide* присуство у Сједињеним Америчким Државама на основу реалних и значајних веза са законитим, или на основу закона предвиђених активности на територији САД-а (пример: продаја робе или услуга или других пословних, комерцијалних или некомерцијалних послова укључујући и непрофитне активности, обуке, учешће на конференцији). У ову категорију потенцијалних регистраната улазе и лица која имају канцеларију или други објекат у Сједињеним Америчким Државама, у пословну или некомерцијалну сврху, образовну или владину, на основу закона, а не искључиво у циљу да би регистровали .us домена.

У супротном, уколико регистрант не испуни допунске услове предвиђене правилима за регистрацију .us домена, захтев за регистрацију биће одбијен.

Пренос .us домена уређен је Правилима за пренос спонорираних регистрација између регистрара.⁸⁷² Споразум за регистрацију националног назива интернет домена .us., закључен између сваког регистрара и регистранта, мора да садржи могућност да регистрант може да пренесе своје име домена између регистара али под условом да тај процес преноса испуњава минималне стандарде утврђене Правилима NeuStar-a.⁸⁷³ Наиме, процес преноса мора бити јасан и концизан како би се избегла забуна. Даље, Регистрант мора регистрару да обезбедити приступ до потребне документације за спровођење и пренос националног домена.

Када је реч о остваривању правне заштите због повреде туђих права интелектуалне својине, конкретније жиговног права поводом регистрације имена домена, важно је нагласити чињеницу да се жиговно право Сједињених Америчких Држава заснива на *common law* правном систему, и потиче још из 1881. године. Наиме, америчко право за разлику од земаља која припадају евро-континенталним правним системима, не предвиђа пружање правне заштите све док се не докаже да је марка већ коришћена у трговини. Ово решење предвиђено је федералним правом САД-а и Ланхам Акт, што подразумева да подношењем захтева за регистрацију жига, подносилац мора да докаже да има *bona fide* интенцију да користи ту марку у трговини, односно да докаже да се конкретна марка већ користи у трговини.⁸⁷⁴ Према томе, право САД-а признаје правну заштиту жигу у случају повреде, не само регистрованих ознака, него и нерегистрованих ознака, затим ознаке чији титулар ужива правну заштиту на основу њихове дистинктивне употребе. Једино, неопходно је да се докаже да је реч о повреди жига сагласно правилима нелојалне конкуренције.

У односу на правну заштиту права на добро познатим трговачким маркама, Законом о трговачким маркама САД предвиђен је посебан правни режим у односу на оно што је предвиђено Препорукама о заштити добро познатих марки из 1999. године, и поред тога што је САД чланица Париске уније и WIPO-а. Другим речима, одредбе из Заједничких препорука којима се нуди широка заштита добро познатим трговачким маркама нису

---

872 Policy on Transfer of Sponsorship of Registrations Between Registrars, NeuStar. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.neustar.us/us-transfer-policy/>, 10.02.2014.

873 Члан 1, Policy on Transfer of Sponsorship of Registrations Between Registrars, NeuStar.

874 Abel M. S.: Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.893.

обавезујуће, него су у сагласности са одредбама Закона о трговачким маркама и политиком САД. Гринберг сматра да су одредбе из Препорука креиране на основу одредаба о нелојалној конкуренцији америчког тржишта.⁸⁷⁵ Наиме, Гринберг даље објашњава да амерички закон о трговачким маркама штити само стране трговачке марке на територији на којој су те добро познате међу потрошачима, а не како то подразумева Заједничка Препорука ПК и WIPO-а, које предвиђају пружање правне заштите и иностраним жиговима на целој територији САД-а, па чак и у случајевима када тај жиг нема репутацију на територији САД-а.

Када је реч о остваривању правне заштите, односно решавању спорова насталих поводом регистрације имена домена, значајан допринос даје и америчка судска пракса. Један од најпознатијих случајева пре доношења овог закона је *Panavision International, L.P.* против *Тоерпен*.⁸⁷⁶ Реч је о судском спору у коме је сајберсквотер господин Dennis Тоерпен направио покушај да користи своје, већ регистровано име интернет домена „panavision.com“, с циљем, као што је аргументовао пред судом, приказивања фотографије из птичје перспективе града Пана, државе Илиноис.⁸⁷⁷ У међувремену, Тоерпен да би се одрекао коришћења наведеног интернет домена, од Компаније Panavision покушао је да изнуди 13.000 америчких долара. Регистрација идентичног имена интернет домена са називом компаније Panavision, био је довољан разлог да Компанија Panavision поведе судски спор пред надлежним судом против господина Тоерпен. У конкретном случају, суд на основу Савезног закона за разводњавање марака (US Federal Trademark Dilution Act),⁸⁷⁸ утврдио је да је регистрација спорног домен имена направљена у циљу „комерцијалне употребе у трговини“ што узрокује разводњавање марке „Panavision“. Сличну одлуку, суд је донео и у случају *Intermatic, Inc.* против *Тоерпен*.⁸⁷⁹, у коме је утврдио да господин Тоерпен није титулар права на марку Intermatic, а да је регистрација имена интернет

---

875 Grinberg. M.: The WIPO Joint Recommendation Protecting Well-Known Marks and the Forgotten Goodwill, Chicago-Kent Journal of Intellectual Property, Vol. 5, 2005.

876 Panavision International, L.P. v. Dennis TOEPPEN; Network Solutions, 141 F.3d 1316, No. 97-55467, (9th Cir. 1998). Доступно на следећем веб сајту: <http://cyber.law.harvard.edu/property/domain/panavision.html>, 16.09.2013.

877 Murray A.: Information Technology Law (The Law and Society), Oxford University Press, 2010, p.298.

878 Federal Trademark Dilution Act, 15 U.S.C. 1125(c), and the California Anti-dilution statute, Cal.Bus.14330 Prof.Code.

879 Intermatic, Inc. v. Toerpen, 947 F. Supp. 1227, 41 U.S.P.Q.2d (BNA) 1223 (N.D. Ill. 1996). Доступно на следећем веб сајту: <http://cyber.law.harvard.edu/property00/domain/IntermaticShort.html>, 17.09.2013.

домена „intermatic.com“ направљена с намером да се прода, што потврђује „комерцијалну употребу“ и у исто време проузрокује разводњавање те марке.⁸⁸⁰

Имајући у виду све већи број спорова, у новембру 1999. године, донет је Закона о заштити потрошача од Cybersquatting- нечесно куповање домен имена са намером њихове продаје по вишој цени.⁸⁸¹ Закон не предвиђа казнене санкције, него забране за непоштено поступање због изнуђивања новца од титулара постојећих жигова (Cybersquatting) или непоштено поступање због усмеравање веб саобраћаја ка домен именима (са легитимне према нелегитимној страни) које може наштетити репутацији жига, може створити кофузију на тржишту, затим, може да разводни или подцени знак.⁸⁸² Исто тако, под забраном се подразумева и забрана употребе имена домена који садрже имена лица или имена која су збуњујуће слична са постојећим личним именима, без сагласности тог лица, а у намери да регистрант оствари профит преко продаје имена домена те личности. Дакле, базични циљ овог Закона је да заштити потрошаче и америчке компаније тиме што ће обезбедити могућност и услове да они промовишу раст онлине куповине, као и да јасно дефинише забрањена злонамерна понашања и увредљиве регистрације домен имена са намером остваривања материјалне користи или његово разводњавање.⁸⁸³

Карактеристика овог Федералног Закона је садржана и у одредбама 15 USC s. 1125 (d) 2. Према овом члану домен имена су предмет тужбеног захтева *in rem*, а месно надлежан је суд на подручју где је домен регистрован. Уколико је сајберсквотер правно лице, против њега се подноси тужбени захтев *in personam*.

Амерички Закон о заштити потрошача од појаве *Cybersquatting-a*, осим што предвиђа одредбе за заштиту права носиоца жига,⁸⁸⁴ предвиђа и одредбу којом штити права „било коју особу чије је лично име укључено у име домена, али под уловом да је регистрација имена домена направљена од стране несавесног регистранта због касније продаје и

---

880 Опширније о томе видети и код: M. Killian: Cybersquatting and Trademark Infringement, E- law, vol 7, N 3., 2000.

881 The Anticybersquatting Consumer Protection Act (Nov. 29, 1999) codified at 15 U.S.C. § 1125. 1999. Pub.L. No. 106-133, § 3002(a), 113 Stat. 1536, 1501A-545-546 Више о томе види историјат доношења: <http://www.dmlp.org/sites/citmedialaw.org/files/ACPA%20leg%20history.pdf>, 15.04.2013.

882 Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010, стр.526.

883 Sporty's Farm LLC v. Sportsman's Market, Inc., 202 F. 3d 489 - Court of Appeals, 2nd Circuit 2000.

884 15 U.S.C. § 1125(d), False designations of origin, false descriptions, and dilution forbidden, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

остваривања профита.⁸⁸⁵ У даљем тексту истог члана, предвиђа се и изузетак од овог правила, односно да „лице које у доброј вери региструје име домена које се састоји од имена другог лица, односно име које је суштински збуњујуће слично њему, неће бити одговорно у складу са овим ставом, уколико се такав назив користи или је у вези са радом који ужива ауторско правну заштиту, укључујући и ауторска дела створена у радном односу, или уколико је регистрант тог имена домена носилац права на лиценцу тог ауторског дела...“⁸⁸⁶ Ван овог изузетка, Закон предвиђа грађанску одговорност за било које лице које „региструје име домена које садржи име другог лица, или име које је суштински збуњујуће или слично са именом те особе, без сагласности тог лица, а са намером да продајом тог имена домена профитира, односно на тај начин оствари финансијску корист за себе или треће лице.“⁸⁸⁷ Дакле, уколико неко региструје име домена које је исто или слично са личним именом неке особе, у сагласности са цитираним Законом, особа чије је лично име предмет регистрације имена домена може у судском поступку поднети тужбени захтев и тражити заштиту права на своје име само у случајевима када је регистрација тог имена домена направљена са циљем касније продаје и остваривања профита.⁸⁸⁸ Дакле, санкција која следи након утврђења повреде туђег личног имена, је доношење пресуде на основу које се туженом налаже пренос спорног имена домена у корист тужитеља или поништај регистрације имена домена о ком се водио спор.⁸⁸⁹ Такође, суд може наложити туженом да надокнади тужиоцу све административне трошкове поступка и адвокатске трошкове.

Посебно вреди нагласити, да у пракси, решавање спорова поводом регистрације имена домена која су истоветна или слична личним именима познатих личности, судови сматрају да није потребно тражити елементи жига код личног имена, јер заправо лично име и не може уживати правну заштиту жига. То је и логично, јер лично име не може на

---

885 15 U.S.C. § 1129 (1) (A), Cyberpiracy protections for individuals, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

886 15 U.S.C. § 1129 (1) (B), Cyberpiracy protections for individuals, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

887 15 U.S. Code § 8131 (1) (A)- Cyberpiracy protections for individuals, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

888 Cybersquatting on Personal Names, September 27th, 2013. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.traverselegal.com/cybersquatting-law/cybersquatting/cybersquatting-on-personal-names/>, 20.03.2014.

889 15 U.S. Code § 8131 (2)- Cyberpiracy protections for individuals, Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA).

пример испунити услов дистинктивности, него је довољно да тужилац докаже да је његово име стекло секундарно значење. У том случају реч је о појави класичног сајберсквотинга. Ово је заправо решење америчког законодавца и предвиђено је Законом о заштити потрошача од појаве сајберсквотинга.⁸⁹⁰

У даљем тексту Закона, предвиђа се и ситуација у којој је регистрант регистровао спорни назив домена у нади да ће од тога остварити профит, али у исто време уколико носилац личног имена није сагласан с тиме и регистрант је због тога спреман да се одрекне спорног домена, онда и не може да се третира као сајберсквотер.⁸⁹¹

Према томе, можемо закључити да предмет регулације америчког законодавства није фокусиран искључиво на заштиту интереса титулара жига, него и заштиту титалара личних имена у оквиру доменског простора.⁸⁹²

Имајући у виду да је судски поступак скуп и траје дуго, као и чињеницу да настали спорови због регистрације .us домена не подлежу правној заштити путем алтернативног решавања спорова сагласно правилима UDRP поступка, Министарство за трговину усваја Правила за алтернативно решавање спорова у вези регистрације .us домена,⁸⁹³ на националном нивоу. Донета правила од стране Министарства за трговину, не само по својој структури, него и по својој суштини су идентична Правилима UDRP поступка.⁸⁹⁴ Поступак за решавање спорова насталих у вези регистрације .us домена, спроводе следећи акредитовани провајдери:

- Америчка арбитражна асоцијација (American Arbitration Association, AAA)⁸⁹⁵ и
- Национални арбитражни форум (National Arbitration Forum, NAF)⁸⁹⁶).

У циљу обављања своје примарне функције, решавање спорова насталих због регистрације .us домена овлашћени провајдери доносе и допунска правила.

---

890 Lipton J.: Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech, Edward Elgar, USA, 2010 p.159.

891 Lipton J.: Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech, Edward Elgar, USA, 2010 p.159.

892 Lipton J.: Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech, Edward Elgar, USA, 2010 p.13.

893 usTLD Dispute Resolution Policy – 2002 (Approved by the U. S. Dept. of Commerce on February 21, 2002 – May 31, 2014). Од 1. Јуна 2014 ступају на снагу нова Правила за решавање спорова у вези .us домене.

894 Abel M. S.: Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.895.

895 Одобрење за рад добија 21. Фебруара 2002.

896 Одобрење за рад добија 4. Априла 2002.

Листа акредитованих провајдера за решавање спорова није коначна, што подразумева да број провајдера може бити повећан.

1.2. Аустралија

Надлежан за организацију и управљање Аустралиским националним интернет доменом највишег нивоа .au је Регистар националног интернет домена Аустралије (.au Domain Administration Ltd, auDA), формиран у децембру 2000. године, од стране аустралијске владе као одговарајућег тела за управљање .au. доменским простором. У октобру 2001. године, ICANN доноси одлуку којом auDA официјално постаје национални оператор за управљање аустралиским националним доменом .au.

Управни поступак за регистрацију белгијског националног интернет домена највишег нивоа .be, одвија се на општем принципу „први у времену, јачи у праву“ („first come, first served“). Регистрацију .au домена спроводе овлашћени регистрари. Регистрација .au домене врши се искључиво у следећим адресним просторима:⁸⁹⁷

- .asn.au (за удружења, странке, синдикати итд., која су регистрована у Аустралији);
- .com.au (за компаније, дилере итд., укључујући и страна лица регистрована у Аустралији);
- .id.au (Аустралијски држављани или лица која имају боравиште у Аустралији);
- .net.au (за компаније, дилере итд., укључујући и страна лица регистрована у Аустралији);
- .org.au (Аустралијске добротворне организације).

Регистрација .au домена је отворена и за физичка лица на основу држављанства или боравишта на територији Аустралије. Регистрација .au домена дозвољена је и правним лицима са местом пословања или боравка у Аустралији. Стране компаније могу регистровати .au ако на основу званичне регистрације своју делатност врше на територији Аустралије или су носиоци или су поднели захтев за регистрацију жига пред надлежним

---

897 Payne A., Mohindra R.: Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.1207.

Аустралијским органом за регистрацију жигова.⁸⁹⁸ Регистрација .au домена има важност за период од две године.

Слично као и у већем броју развијених земаља и Аустралија предвиђа могућност алтернативног решавања спорова у вези .au домене на националном нивоу. Правила националног алтернативног поступка за решавање спорова у вези .au домене, по узору правила UDRP поступка, на предлог Радне групе за решавање спорова у оквиру auDA, од стране Управног одбора Националног Регистра Аустралије auDA су донета 13. августа 2001. године.⁸⁹⁹

Овлашћени провајдери надлежни за решавање спорова у вези регистрације домене, су:

- Удружење за решавање спорова (Association of Dispute Resolvers, LEADR);⁹⁰⁰
- Институт арбитра и посредника Аустралије (The Institute of Arbitrators and Mediators Australia, IAMA);⁹⁰¹ и
- Светска организација за интелектуалну својину (WIPO).

Чланом 4 Правила auDA поступка, предвиђа се да трошкови поступка износе 2.000 или 4.500 аустралијских долара, у зависност од броја арбитра који спроводе поступак, односно да ли поступак спроводи један или тројица арбитра.

---

898 Payne A.: Mohindra R.: Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.1207.

899 .au Dispute Resolution Policy (auDRP), Policy No: 2010-05, 13.08.2010. Доступан на следећем веб сајту: <http://www.ada.org.au/pdf/ada-2010-05.pdf>. 18.03.2014.

900 <http://www.leadr.com.au/>.

901 <http://www.iama.org.au/>.

1.3. Француска

Организација управљања француског националног интернет домена највишег нивоа .fr је у надлежност Француског удружења о сарадњи у вези назива Интернета (Association Française pour le Nommage Internet en Coopération, AFNIC).⁹⁰² У оквиру своје надлежности AFNIC управља, додаје, врши промене и брише податке о називима домена из ауторитативних зона у оквиру .fr екстензије.⁹⁰³

У прошлости, односно све до 2004. године, AFNIC је спроводио строгу, рестриктивну политику у вези регистрације .fr домене. Рестриктивна политика се углавном односила на строге услове и критеријуме који апликанти морају испунити да би могли да изврше регистрацију француског националног домена највишег нивоа. Према томе, регистрација .fr домена била је дозвољена искључиво само физичким и правним лицима која имају правну везу са Француском, односно имају документацију на основу које могу доказати да имају француско држављанство право на жиг или боравиште на територији Француској.⁹⁰⁴ Разлог за спровођење овакве рестриктивне политике је да се избегну евентуални спорови и повреде права на интелектуалну својину регистрацијом имена домена, што се потврђује и чињеницом да је сваки регистрант приликом подношења захтева за регистрацију назива домена био дужан доказати да назив жељеног домена кореспондира са ознаком или називом чији је он титулар сагласно француском закону за индустријску својину.⁹⁰⁵ Резултат ове мере је свакако јако слаб интерес о регистрацију .fr домена, упоредено са осталим националним доменима највишег нивоа, што је био и разлог да је почетком марта 2004. године, уследила реформа и либерализација француске политике у вези регистрације домена, где се између осталог престало да се тражи

---

902 <http://www.afnic.fr/>.

903 Registry domain signature policy and conditions of implementation (Version 1.2-11/06/2013), Association Française pour le Nommage Internet en Coopération. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.afnic.fr/medias/documents/dps-english-fr.pdf>, 10.03.2014.

904 Brüning A.: Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.281.

905 Brüning A.: Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.281.

доказивање да назив домена кореспондира са именом или ознаком на коју право на интелектуалну својину полаже подносилац захтева за регистрацију домена.

Са организациског аспекта, структура адресних простора националних интернет домена сагласно политици за именовање и регистрацију .fr домена у Француској из 2008. године је подељена на два нивоа, и то:⁹⁰⁶

- Интернет домен имена највишег нивоа, и
- Секундарна Интернет домен имена.

У оквиру имена домена највишег нивоа, поред .fr домене, AFNIC је надлежан за управљање и других имена интернет домена са државним кодом која означавају територије у надлежности Француске државе, као што су: .re за Уједињена острва (Reunion Island), .yt за Мајоте (Mayotte); tf за Француску јужну територију (French Southern Territories) итд.⁹⁰⁷

Када је реч о другом нивоу домена, односно секундарном називу интернет домена, Француским прописима предвиђене су две категорије поддомена, и то:⁹⁰⁸

- Дескриптивни секундарни називи интернет домена која описују конкретну активност или назив неке врсте; и
- Секундарни називи интернет домена која имају за циљ идентификацију конкретне индустрије или регулисан сектор.

Дескриптивни секундарни називи домена су управљани од стране AFNIC-а, а то су:

- .tm.fr намењен носиоцима регистрованих жигова;
- .asso.fr намењен регистрању удружења;
- .nom.fr намењен свим физичким лицима која желе да своје презиме користе као име интернет домена;
- .com.fr је намењен свим физичким лицима, односно доступан свим заинтересованим апликантима којима није потребно доказивати испуњавање конкретних услова, јер за регистрацију .com.fr посебни услови и нису предвиђени.

---

906 .fr naming Charter Registration rules for .fr domain names, from 1st January 2008, AFNIC.

907 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.afnic.fr/en/products-and-services/other-top-level-domains/>, 10.03.2014.

908 Article 4, .fr naming Charter Registration rules for .fr domain names, from 1st January 2008, AFNIC.

У оквиру секундарних назива интернет домена, која имају за циљ да идентификују конкретну индустрију или регулисан сектор, или познатији још као секторски поддомени, егзистентна су укупно 16 поддомена, а то су: .aeroport.fr за аеродромске услуге; .avocat.fr намењен за правнике; .avoues.fr за адвокате; .cci.fr намењен искључиво за скупштине француских привредних комора и индустрије; .chambagri.fr за пољопривредне коморе; .chirurgiens-dentistes.fr за оралну хирургију; .experts-comptables.fr за рачуновође; .geometre-expert.fr за геометара; .greta.fr за групе националног образовања; .huissier-justice.fr за судске извршитеље; .medecin.fr за лекаре; .notaires.fr за нотаре; .pharmacien.fr за фармацеуте, .port.fr за луке; .veterinaire.fr намењен ветеринарима и јавно доступан поддомен .prd.fr намењен за пројекте или програме истраживања и развоја.⁹⁰⁹

Сагласно тренутно важећим прописима којима се регулише именовање и регистрација домена, која су ступила на снагу од 1. јануара 2010. године, организациска структура адресних простора предвиђа следеће домене:⁹¹⁰

- .fr
- .asso.fr
- .com.fr
- .gouv.fr
- .tm.fr

Регистрант наведених домена може бити свако физичко и правно лице које испуњава посебне услове и критеријуме за категорије домена, тако на пример:⁹¹¹

- Предузећа
  - Привредна друштва са седиштем или огранком у Француској; и
  - Владине институције и службе, локалне власти и њихове установе.
- Носиоци права жига

То су пунолетни појединци или привредна друштва који поседују жиг регистрован у Француском Национални институт за индустријску својину

---

909 Више информације у вези секторских поддомена су доступна на следећем веб сајту:

<http://www.afnic.fr/en/products-and-services/the-fr-tld/sector-based-fr-domains-4.html>, 10.03.2014.

910 Article 4., Naming Policy for .fr Registration rules for .fr domain names, Version in force starting 1st January 2010, AFNIC, 10.03.2014.

911 Article 5., Naming Policy for .fr Registration rules for .fr domain names, Version in force starting 1st January 2010, AFNIC, 10.03.2014.

(France's National Institute of Industrial Property, INPI) или регистровани у ЕУ или међународно регистровани жиг

- Физичка лица

То су појединци који имају адресу пребивалишта или боравишта на територији Француске.

Послови регистрације националног домена Француске врше овлашћени регистрари на основу уговора закљученим са AFNIC-ом. Регистрација имена домена врши се на период од 12 месеци.⁹¹²

Управни поступак за регистрацију домена у оквиру горе наведених адресних простора, одвија се на општем принципу „први у времену, јачи у праву“ („first come, first served“), што само по себи подразумева да надлежни Регистрари приликом регистрације домене нису дужни да испитају да ли се регистрацијом предметног домена повређује право трећих лица. Наиме, са прописима политике за именовање и регистрацију .fr домена, конкретније чланом 12 предвиђено је да избор имена домена и њихово коришћење је на одговорност апликантима, па на егземплификатан начин, унапред су предвиђена имена домена која не могу бити предмет регистрације, а то су имена домена:⁹¹³

- Која нису фундаментални термини,⁹¹⁴
- Су у складу са наведеним синтаксичким ограничењима;
- Не повређују правила фер конкуренције и најбољим пословним праксама ;
- Не повређују права трећих страна, укључујући и имена:
  - Која нису идентична иста или збуњујуће слична са именом које сагласно прописа права интелектуалне својине Француске или ЕУ ужива правну заштиту, или имена

---

912 Article 11., Naming Policy for .fr Registration rules for .fr domain names, Version in force starting 1st January 2010, AFNIC, 10.03.2014.

913 Article 14., Naming Policy for .fr Registration rules for .fr domain names, Version in force starting 1st January 2010, AFNIC, 10.03.2014.

914 Такви су забрањени појмови (злонамерних појмова, расистичких појмова итд.), резервисани термини (Имена регулисаних професија, поими који се односе на рад владе, Имена земаља потписница Париске конвенције, имена међународних организација итд.)...Више о томе видети поглавље: 14.3 Rules concerning fundamental terms, Naming Policy for .fr Registration rules for .fr domain names, Version in force starting 1st January 2010, AFNIC, 10.03.2014

- која нису идентична иста са нечијем презименом, осим ако подносилац захтева има право или легитимни интерес на то име и поступа у доброј вери;
- Нису у супротности са прихваћеним стандардима понашања и јавног реда, и не укључује било каква имена:
  - Забрањена у складу са француском слободом медија сагласно закону из 1881. године, или имена
  - која могу нашкодити физичком, менталном или моралном развоју деце;
- Не подрива име, слику и/или угледа:
  - Француској Републици и њеним националним институцијама;
  - националном јавном сервису, или
  - локалној власти или групи органа;
- Не збуњују, намерно или ненамерно, при чему се као јавност сматра:
  - Француска Република и њене националне институције;
  - национални јавни сервис; или
  - локалне власти или групу органа .

И поред свих мера, у смислу успостављања више поддомена у оквиру француског националног домена, као и прописи којима су предвиђени услови и одређена ограничења за регистрацију .fr домена, спорови у вези регистрације француских националних имена домена су ипак бројни. Као један од примера неефикасно предузетих мера можемо узети покушај Француског националног регистра да реши проблем злоупотребе жигова и добро познатих трговачких марака тиме што је успоставио поддомен tm.fr., намењен искључиво титуларима жигова и добро познатим трговачким марака. Наиме, пракса је показала да се неефикасност ове мере у борби против појаве cybersquatting-а и typosquatting-а дугује чињеници да је одзив титулара да називе својих жигова или трговачких марака региструју у оквиру поддомена tm.fr био јако слаб. Француски правни систем не предвиђа прописе којима се обезбеђује независна заштита назива интернет домена, па се питања у вези повреде жигова или личних имена решава сагласно правилима којима се они регулишу.⁹¹⁵

Када је реч о повреди права трећих лица поводом регистрације .fr домена, Француски правни систем обезбеђује два начина пружања правне заштите и то, судским путем у

---

915 Spindler G., Börner F.: E-Commerce Law in Europe and the USA, Springer, Germany, 2007, p.116.

редовном судском поступку и алтернативно решавање спорова пред надлежног Центра за арбитражу и медијацију.

Остваривање правне заштите у редовном судском поступку пред француским судовима није ретка појава. У највећем броју случајева, реч је о споровима у вези злонамерне регистрације .fr домена којима се повређује туђе право на жиг или спорови у којима се регистрацијом спорног домена стварају услови за нелојалну конкуренцију.⁹¹⁶ Такав је био судски спор који се водио између компаније *SA Alice* и компаније *SNC Alice*, поводом регистрације интернет домен имена *alice.fr*.⁹¹⁷ Уједно, Борнер (Börner) и Синдлер (Spindler) наглашавају да је ово уједно и добар пример ношења одлуке у судском поступку у вези спора између жига и интернет домен имена, где до изражаја долази контрадикторност начела специјалности жига и начело регистрације интернет домен имена „first come, first served“.⁹¹⁸ Једна од контроверзнијих судских одлука која је изазвала интерес у стручној и научној јавности је случај: *SG 2* против *Brokat informationssysteme GmbH*.⁹¹⁹ У питању је спор између две компаније које су активне и делују на различита географска подручја, односно тржишта, а у вези регистрације немачког интернет домена који садржи исти назив као и већ регистровани француског жиг. Реч је о спору између француске компаније *SG 2* која у својству титулара регистрованог жига „*payline*” из 1996. године, нуди услуге интернет плаћања, с једне стране, и немачка компанија *Brokat informationssysteme GmbH*, регистрована у Штутгарту, у својству титулара регистрираног немачког жига „*payline*” који користи систем „*Brokat-payline*” као поддомен *brokat.de/payline* у оквиру свог домена *brokat.de* и при том нуди исте услуге као и компанија *SG 2*, с друге стране.⁹²⁰ Француска компанија *SG 2* затражила је од француског суда да изрекне компанији *Brokat* забрану због наводног кршења права коришћењем његовог регистрованог француског жига „*payline*”, за исте робе и услуге, на немачком сајту. Апелациони суд донео је пресуду у корист француске компаније *SG 2* и поред тога

---

916 Brüning A.: *Domain Name Law and Practice- An International Handbook*, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, p.291.

917 Spindler G., Börner F.: *E-Commerce Law in Europe and the USA*, Springer, Germany, 200, p.115.

918 Spindler G., Börner F.: *E-Commerce Law in Europe and the USA*, Springer, Germany, 2007, p.112/113.

919 Maunsbach U.: *Some Reflexions Concerning Jurisdiction in Cases on Cross-border Trademark Infringements Through the Internet*, *Stockholm Institute for Scandianvian Law 1957-2010*, vol. 47, 2004, p.494. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.scandinavianlaw.se/pdf/47-23.pdf>, 16.06.2013.

920 Slováková Z.: *Protection of trademarks and the Internet with respect to the Czech law*, *Journal of International Commercial Law and Technology* Vol.1, Issue 2 (2006), p.73.

што немачка компанија никада није нудила свој систем интернет плаћања у Француској. Одлука суда заснивала се на то да је интернет сајт компаније Brokat био доступан широм свету, а између осталог и у Француској и да је због тога нанета штета на француској територији, па је суд компанији Brokat наредио да се уздржи од даљег коришћења жига „*payline*”.⁹²¹ Одлука суда, изазвала реакције код више аутора, а наишла је на бројне критике и код стручне јавности. Углавном, критике се односе на то да суд није узео у обзир да је спорни домен регистрован под националном ознаком Немачке .de, па постављају питање: шта ако у конкретном случају одлуку доноси Немачки суд?⁹²² О нелогичности одлуке апелационог суда говоре и немачки научници који наглашавају да након овакве одлуке велики број предузећа неће више моћи да користе интернет као платформу за оглашавање.⁹²³

Надлежан за спровођење алтернативног поступка за решавање спорова у вези домена је Центар за посредовање и арбитражу у Паризу (Centre de Médiation et d Arbitrage de Paris, СМАР) основан 1995. године од стране Париске Привредне коморе и индустрије, као непрофитне организације. Свако ко сматра да му је регистрацијом именом домена повређено неко право, може ступити у контакт *on line* са СМАР-ом на следећем веб сајту <http://mediationetarbitrage.com/> и може да поднесе тужбени захтев, као и остале материјале и доказе којим потврђује своје тужбене наводе.

---

921 Slováková Z.: Protection of trademarks and the Internet with respect to the Czech law, Journal of International Commercial Law and Technology Vol.1, Issue 2 (2006), p.73.

922 Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011, p. 9-10.

923 Bettinger T., Thum D.: Territorial Trademark Rights and Internet – Part Two, International Review of Industrial Property and Copyright Law, IIC Vol 31, No 3/2000, p. 291 цитирано код: Slováková Z.: Protection of trademarks and the Internet with respect to the Czech law, Journal of International Commercial Law and Technology Vol.1, Issue 2 (2006), p.73.

1.4. Белгија

Надлежан белгијски Оператор за регистрацију и управљање са националним називом интернет домена највишег нивоа .be је DNS Belgium.⁹²⁴ DNS Belgium је непрофитна организација, основана 1999. године од стране Удружења интернет провајдера (Internet Service Providers Association, ISPA Belgium), Федерације за технолошку индустрију, познатија као АГОРИА (Federation for the technology industry- Agoria) и Белгијска корисничка група комуникацијских технологија и сервиса (Belgium's communication technology and services user Group, BELTUG).⁹²⁵

Циљ оснивања белгијског оператора је да се створе услови да би интернет постао приступачнији и у исто време да се повећа његова употреба. 11. децембра 2000. године, DNS Belgium је потпуно децентрализовао регистрацију, чиме је надлежност за регистрацију .be домене препустио овлашћеним регистрарима.

У оквиру својих надлежности DNS Belgium обавља следеће:⁹²⁶

- Усваја политику и процедуре, правила и прописе за регистрацију .be домена;
- Пружа гаранцију квалитета регистрације домена у Белгији;
- Пружа све техничке аспекте везане за регистрацију;
- Закључује уговоре са регистрима;
- Координира регистрацију домена на националном нивоу;
- Представља белгијски национални домен у међународним регулаторним телима и радним групама;
- Прати еволуцију технологије у области домена;
- Стимулише стандардизацију; и
- Стимулише сарадњу међу Интернет провајдерима.

Према статистичким податцима, DNS Belgium спроводи регистрацију највишег интернет домена са националним кодом .be, на дневном нивоу врши регистрацију од 500 до

---

924 <http://dns.be/>.

925 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.dns.be/en/about-us>, 12.02.2014.

926 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.dns.be/en/about-us>, 12.02.2014.

1000 .be назива интернет домена, а од самог почетка свог рада па до дан данас, регистровао је скоро 1.500.000 .be домена.⁹²⁷

Право на регистрацију .be домена имају домаћа и страна физичка и правна лица, независно од тога да ли њихово бораиште или седиште правног лица се налази у Белгији. Период важности регистрованих домена је једна година, након што је потребно сваки титулар домена да изврши продужавање рока важности те регистрације. Карактеристика Белгиског ccTLD регистра је да регистрација назива националних интернет домена се не обавља у оквиру адресних простора, односно нису предвиђени називи поддомена као што је то случај са већином земаља (Кина, Македонија, Србија, Велика Британија, Естонија, Француска итд.)

Управни поступак за регистрацију белгијског националног интернет домена највишег нивоа .be, одвија се на општем принципу „први у времену, јачи у праву“ („first come, first served“). Сходно томе, надлежни регистар није дужан и не прави испитивања било каквих права која подносилац захтева може или не може, нити одлучује о подобности домена и његова будућа намена.⁹²⁸ Наиме, потпуну одговорност за коришћење назива домена који садржи слично име или сличан садржај другог веб сајта сноси Регистрант, односно титулар регистрованог спорног домена. У том циљу, DNS Belgium од 22. јануара 2014. године, успоставља WHOIS базу података, помоћу које својим корисницима омогућава да затраже списак варијанте свог конкретног имена домена.⁹²⁹ На тај начин, белгиски Оператер, својим корисницима пружа детаље о регистрантима, односно титуларима већ регистрованих имена домена. Наиме, свако ко сматра да му се регистрацијом конкретног имена домена повређује неко право на интелектуалну својину или друго субјективно право, може да се обрати регистранту спорног имена домена или да на основу тога затражити правну заштиту.

У односу на питања о пружању правне заштите трећим лицима чија су права повређена регистрацијом .be домена, односно лица која су „жртве“ cybersquatting-а и typosquatting-а, белгијски правни систем нуди два могућа решења.

---

927 Податци су доступни на следећи веб сајт: <http://www.dns.be/>, 19.03.2014.

928 Доступно на следећем веб сајту: <http://dns.be/en/domain-name-legal/domain-name-disputes>, 19.03.2014.

929 Доступно на следећем веб сајту: http://www.dns.be/en/news/recent_news/check-if-your-be-domain-name-has-variants#.Uws_DeNdVzo, 19.03.2014.

Први начин остваривања правне заштите је путем судског поступка на основу Закона од 26. јуна 2003. године, којим се ближе регулише незаконита регистрација домена.⁹³⁰ Пре 2003. године, скоро сви случајеви били су предмет решавања пред привредним судовима, углавном на основу повреде жига или незаконите трговинске праксе (нелојална конкуренција). Тако на пример, све до 2003. године, белгијско право називе домене је поистовећивало са жиговима и сматрало је да се они могу уврстати у оквиру Белгијског регистра за регистрацију жигова, тако да прописи који се односе на правну заштиту жигова и трговачких имена, применом принципа *mutadis mutandis*, могу се применити и на називе домена.⁹³¹ Према Закону из 2003. године, тужбени захтев може поднети свако ко може да покаже да има легитиман интерес на име домена и ко има право на дистинктивност знака (као што је заштитни знак, трговачка имена, географске ознаке, ознака порекла, оригинално дело, назив фирме, лично име или назив географског ентитета), који је идентичан или збуњујуће сличан са називом спорног домена.⁹³² Тужилац, може поднети тужбени захтев у скраћеном поступку или у поступку хитног карактера (“zoals in kort geding”, “comme en référé”), пред председником трговинског суда или пред председником првостепеног суда, што значи да ће се процедурална правила у скраћеном поступку применити, али председник суда ће ипак одлучити о меритуму спора.⁹³³ У складу са чланом 10, тужилац захтев подноси пред председником трговинског суда када је у питању повреда права жига, географске ознаке, ознаке порекла, трговачког имена, или назива компаније, док за све остале врсте повређених права, у складу са чланом 9, тужилац подноси захтев пред председником првостепеног суда.

Одлуку, суд ће донети на основу испуњености следећа три услова:

- Име домена је идентично исто или слично тако да може да изазове забуну са елементима конкретног жига, географске ознаке или оригиналним именом, трговачком

---

930 Procedure Act of 26th June 2003 (B.S.J. 09.09.2003). Доступан на следећем веб сајту:

<http://www.dns.be/sites/default/files/generated/files/documents/Wet20030909.pdf>, 19.03.2014.

931 Strowel A., Daems E.: Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005, pp.116-117.

932 Besien V. B.: Domain name disputes in Belgium: how to claim back a “.be” domain name?, Newmedia-law.com. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.newmedia-law.com/news/domain-name-disputes-in-belgium-how-to-claim-back-a-be-domain-name-/>, 19.03.2014.

933 Besien V. B.: Domain name disputes in Belgium: how to claim back a “.be” domain name?, Newmedia-law.com. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.newmedia-law.com/news/domain-name-disputes-in-belgium-how-to-claim-back-a-be-domain-name-/>, 19.03.2014.

имену, оригиналном делу, називу предузећа или удружења, презимену или називу географског ентитета који припада неком другом лицу;

- Регистрант нема право или легитиман интерес у вези са тим именом домена;
- Регистрацијом именом домена, намера регистранта је била да проузрокује штету трећем лицу или да добије неоправдане користи таквом активношћу.

Ако се испуне сва три услова, председник суда може наредити брисање или трансфер домена.

Други начин остваривања правне заштите је посебан национални вансудски поступак за решавање спорова у вези регистрације имена домена уведен од стране DNS Belgium у 2000. години. Наиме, белгијски регистар надлежан за регистрацију и управљање интернет доменом првог нивоа .be, на примеру ICANN-а, развио је могућност алтернативног начина за решавање спорова у вези .be домена на националном нивоу, и у том циљу издао је акредитацију Белгијског Центра за арбитражу и медијацију (Belgian Centre for Arbitration and Mediation, CEPANI).⁹³⁴ Да би дошло до реализације, CEPANI 2011. године усваја правила вансудског поступка за решавања спорова у вези националног .be домена, а иста правила касније у 2013. години ревидира.⁹³⁵

Вансудски поступак за решавање спорова пред CEPANI има шири дијапазон примене него што је то случај са правилима UDRP поступком. Тако на пример, за разлику од правила UDRP поступка, правила којима се уређују услови за регистрацију .be домена донетим од стране Белгијског регистра надлежног за управљање националног домена највишег нивоа, предвиђена је могућност решавања спорова која се односе и на лична имена, пословна имена итд. Конкретније, то можемо уочити у члану 10, који садржи три мериторна услова чија је кумулативна испуњеност услов да би тужбени захтев тужиоца био усвојен и да би арбитражно веће наредило пренос спорног домена, а то су.⁹³⁶

---

934 <http://www.cepani.be/>.

935 Rules for Domain Name Dispute Resolution in force as from the 1st of January 2013. Правила поступка Белгиског Центра за арбитражу и медијацију су доступна на следећем веб сајту:

<http://www.cepani.be/en/domain-names-be/domain-names-be>, 19.03.2014.

936 Article 10, Terms and conditions for domain name registrations under the “.be” domain operated by DNS.be Version 5.1 – 10th May 2013, 19.03.2014. Доступни на следећем веб сајту:

http://www.dns.be/sites/default/files/generated/files/documents/Enduser_Terms_and_Conditions_en_v51.pdf, 19.03.2014.

- Име Интернет домена које је резервисао тужени је идентично или слично у тој мери да може изазвати забуне са жигом, географском ознаком, ознаком порекла, трговачким именом или личним именом, оригиналним делом, називом предузећа или удружења, презименом или називом географског ентитета који припада неком другом (тужиоцу);

- Регистрант, односно титулар спорног имена интернет домена нема право или легитиман интерес у вези са тим именом домена, и

- Намера регистранта спорног имена домена је да регистрацијом таквог домена проузрокује штету трећем лицу или да стекне противправну корист (*mala fides*).

За разлику од правила UDRP поступка, испуњеност трећег мериторног услова, односно постојање услова несавесности овде је постављено алтернативно, а не кумулативно, што подразумева да је довољно доказати само постојање несавесне регистрације или несавесно коришћење спорног имена домена, а не и испуњеност оба два услова.⁹³⁷

Трошкови поступка решавања спора у вези домена пред Белгијским Центром за арбитражу и медијацију износе више од 1.750 еура, у зависности од броја спорних имена домена у вези којих се поступак води.⁹³⁸

Уколико направимо упоредноправни преглед у погледу трошкова оба поступка, судски поступак је можда бесплатан у односу на вансудски поступак, али не смемо заборавити ту и накнаде трошкове за адвокате који су у судском поступку драстично већи, посебно имајући у виду да судски поступак може да траје годинама, док вансудски поступак траје око 55 дана.

У случају да тужилац жели да добије одштету, тај свој захтев не може да оствари нити на основу Закона у судском поступку, нити на основу правила којима је уређен вансудски поступак решавање спорова. Наиме, тужилац може остварити право на штету само у посебном судском поступку о меритуму, који може да траје 6 месеци до 2 године, а

---

937 Popović D.: *Imena internet domena i pravo intelektualne svojine*, Institut za uporedno pravo, Monografija Beograd 2005, str. 71.

938 Трошковник CEPANI-ја је доступан на следећем веб сајту: <http://www.cepani.be/en/domain-names-be/costs-domain-name>, 19.03.2004.

трошкови таквих поступака имају тенденцију да варирају у великој мери, у зависности од сложености предмета.⁹³⁹

Имајући у виду време трајања и трошкове оба поступка, можемо извући констатацију да и у Белгијском правном систему најповољнији начин остваривање правне заштите повређених права због регистрације .be домена, је алтернативни поступак решавања спорова у оквиру националног Центра за арбитражу и медијацију CEPANI.⁹⁴⁰

---

939 Besien V. B.: Domain name disputes in Belgium: how to claim back a “.be” domain name?, Newmedia-law.com. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.newmedia-law.com/news/domain-name-disputes-in-belgium-how-to-claim-back-a-be-domain-name-/>, 19.03.2014.

940 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.dns.be/en/comparison-adr-procedure-and-procedure-act-26-june-2003>.

1.5. Македонија

У Републици Македонији, надлежна за регистрацију и управљање македонским доменом .mk, као и вођењем јединственим регистром регистрованих поддомена у оквиру .mk домена, је Македонска истраживачка мрежа (МАРнет), као овлашћени администратор који има додељена права од стране IANA-а.⁹⁴¹ МАРнет-а је јавна установа која има статус правног лица и своје активности врши у јавном интересу.⁹⁴² Циљ оснивања МАРнет-а је развој, организација и управљање јединственом образовном и истраживачком телекомуникациском мрежом у Македонији.⁹⁴³ МАРнет је унутрашња организациона јединица Универзитета „Св. Кирил и Методиј“ у Скопљу.⁹⁴⁴ Бројна питања у вези организације и управљања највишим интернет доменом државних кодова за Републику Македонију, врсте поддомена у оквиру .mk домена, права и обавезе корисника поддомена, решавање спорова, као и остала питања у вези са управљањем македонским доменом највишег нивоа и регистрованих поддомена у оквиру .mk домена, регулишу се Правилником за организацију и управљање са највишим македонским .mk доменом.⁹⁴⁵

Са аспекта управљања највишег интернет домена државног кода .mk, МАРнет је надлежан да:⁹⁴⁶

- Спроводи поступак за регистрацију домене сагласно Правилником;
- извршава техничке послове везане за стално и стабилно функционисање примарног именског сервера свих .mk домена;
- води регистар свих регистрованих поддомена у оквиру .mk домена;

---

941 МарНет је основана 1994. године, под покровитељство Министарства за образовање Републике Македоније. Њена основна мисија је омогућавање националне и међународне мрежне сервисе Македонској академској и истраживачкој заједници и промоцију ИКТ у академском сектору. (B. Popovski, G. Muratovski, M. Manevska, MARNET, Macedonian Academic & Research Network, '.mk' ccTLD registrar).

942 Члан 5 ст. 1 т. 6. и т. 11, Закон за основање на македонска истражувачка мрежа, Службен весник на РМ бр.124/10, 47/11, 41/14.

943 Члан 2, Закон за основање на македонска истражувачка мрежа, Службен весник на РМ бр.124/10, 47/11, 41/14.

944 Члан 62, Статут на Универзитетот “Св Кирил и Методиј” во Скопје, декември 2008.

945 Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

946 Члан 15, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

- спроводи поступак за именување регистрара;
- спроводи Арбитражни поступак у складу са Законом и Правилником, и
- Обавља и друге послове утврђене Законом и другим прописима.

Поред националног домена највишег нивоа .mk, на међународном нивоу Македонија је представљена и ћириличним доменом .mkd.⁹⁴⁷ Успостављање ћириличног домена .mkd омогућује македонским грађанима да користе интернет на свом македонско ћириличном писму, што уједно представља њега према очувању националног идентитета коришћењем домене на свом матерњем језику и писму.⁹⁴⁸

Чланом 4, Правилника у оквиру највишег интернет домена .mk, предвиђа се могућност регистрације и следећих секундарних домена: gov.mk, edu.mk, org.mk, com.mk, net.mk, и inf.mk. Број и врста секундарних домена у оквиру примарног домена .mk је променљивог карактера и може се мењати сагласно развоју интернет мреже и потребама корисника интернета. Право да региструју секундарни домен у оквиру примарног .mk домена имају сва физичка и правна лица.⁹⁴⁹

Када је реч о регистрацији терцијалних домена у оквиру секундарних домена, Правилником су предвиђена одређена ограничења. Тако на пример:

- Право да се региструју терцијални домен у оквиру секундарног домена gov.mk имају: државни органи Републике Македоније, установе и друге организације утврђене Уставом и Законом, као и јавна предузећа и јединице локалне самоуправе и град Скопље;⁹⁵⁰
- право да се региструју терцијални домен у оквиру секундарног домена edu.mk имају: образовне и научноистраживачке установе, стране образовне организације

---

947 Избор IDN ccTLD-а за Македонију уследо је након спровођења анкете на официјалном веб сајту МАРнет-а, на којем су били понуђени следећи предлози (mkd, mak, rm, македонија, rмак и rмкд). Гласовање је трајало закључно са 15. јануара 2013. године, а према резултатима од укупно 2.288 гласова 72,98 % су изабрали .mkd домена.

948 14. Априла 2014 и официјално ICANN потврђује успешан завршетак евалуације IDN ccTLD за Македонију. Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.icann.org/en/news/announcements/announcement-14apr14-en.htm>, 14.04.2014.

949 Члан 6, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

950 Члан 7, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

које имају дозволу за обављање образовне и научноистражувачке делатност и сл;⁹⁵¹

- право да се региструју терцијални домен у оквиру секундарног домена org.mk имају: непрофитне организације, удружења грађана и фондације, политичке партије, синдикати, јавне здравствене установе, фондови и друго, стране амбасаде, стране непрофитне организације којима је међународним уговором или сагласно Законом допуштено да обављају непрофитну делатност, и⁹⁵²
- право да се региструју терцијални домен у оквиру секундарног домена com.mk, net.mk и inf.mk имају: трговачка друштва, физичка лица регистрована за самостално вршење делатности, лица са јавним овлашћењима, коморе ових лица, задруге, финансијске организације, и остала физичка и правна лица.⁹⁵³

Правилником нису предвиђена ограничења у погледу броја домена који Регистрант може регистровати. Ограничење на највише 30 домена, предвиђено је једино за регистрара. Важност регистрације интернет домен имена износи од једне до десет година, са правом на продужавање важности, односно време трајања регистрације и након истека рока за који је домен регистрован.

Регистровани домени записују се у јединствени Регистар регистрованих поддомена у оквиру .mk домена, који се воде у електронској форми, а податци које садржи су јавно доступни на веб сајту МАРнет-а.⁹⁵⁴ Конкретније, реч је о бази података регистрованих имена домена доступним на следећем веб сајту: <http://WHOis.marnet.mk/>. Регистар регистрованих поддомена у оквиру .mk домена садржи: назив домена; назив или име и адресу регистранта, јединствени број регистранта за правна лица; имена лица овлашћења за административни и за технички контакт са њиховим телефонима и меил адресама;

---

951 Члан 8, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

952 Члан 9, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

953 Члан 10, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

954 Члан 12, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

датум регистрације домена; датум до којег су плаћене финансијске обавезе у вези регистрације домена и имена послуживача на који је домен постављен.⁹⁵⁵

Управни поступак за регистрацију интернет домена државног кода за Републику Македонију спроводи МАРнет или трећа лица у својству регистрара на основу закљученог уговора са МАРнет-ом. Досадашња пракса у Македонији говори да је МАРнет сам обављао активност регистрације домена све до 01.04.2014. године, када је и официјално напустио ову праксу, чиме се уједно означио почетак процеса трансфера македонских домена према другим овлашћеним регистрарима. То подразумева да МАРнет осим регистрације .gov домена, више неће вршити регистрацију осталих македонских домена, чиме и добија нову улогу која је више регулаторне, него регистрационе природе. У Македонији моментално има 9 овлашћених регистрара надлежних за регистрацију македонских домена.⁹⁵⁶ Овај корак МАРнет-а је у духу либерализације тржишта домена, стварање услова за већу конкуренцију, а тиме и побољшање услуга корисницима, као што је бесплатан хостинг, електронско регистровање и сл.

Једина негативна последица либерализације је да се цена коју корисници плаћају приликом регистрације домена повећала, тако што неки од регистрара наплаћају чак и до 20 еура за регистрацију једног домена.

Управни поступак за регистрацију домена отпочиње подношењем захтева за регистрацију домена. Захтев за регистрацију Регистрант подноси једном од Регистрара на основу свог слободног избора. Захтев је заправо образац који је доступан на веб сајтовима МАРнет-а и свих регистрара надлежних за регистрацију .mk домена. Захтев садржи: податке о регистранту, податке о домену, податке о контактима, имена именских опслуживача на који је постављен домен, као и потпис подносиоца.⁹⁵⁷ Поред личних података, подносилац, независно да ли је у питању физичко или правно лице, подноси и податке за административни и технички контакт, као и податке о примарном и секундарном DNS серверу. Апликантима који желе да региструју име домена у оквиру националног домена највишег нивоа .mk, ови подаци су доступни на следећем веб сајту:

---

955 Члан 18, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

956 Списак регистрара је доступан на следећем веб сајту: <http://marnet.mk/registrari/>, 05.04.2014.

957 Члан 16, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен МАРнет, од 23.09.2013.

<http://www.iana.org/domains/root/db/mk.html>. Према подацима садржаним на наведеном веб сајту можемо добити информације да је спонзор организација .mk националног домена највишег нивоа Министарство иностраних послова, административни контакт МАРнет, а технички контакт Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопље. У том смеру, у скорој будућности неопходно је да се приступи кределегацији .mk домена, са циљем да се МАРнет и официјално у оквиру IANA јави као правно лице које управља са .mk доменом, што уједно представља и усаглашавање са постојећим законским и подзаконским прописима у Македонији.

Уколико Захтев за регистрацију домена не садржи предвиђене податке садржане у обрасцу и исти не испуњава услове у смислу члана 14 Правилника, односно да назив домена не садржи предвиђене елементе, регистрар доноси закључак којим налаже подносиоцу захтева да одстрани техничке недостатке у одређеном року.

У вези поднетог захтева, регистрар одлучује доношењем две врста решења и то: решење о регистрацији домена или решење о одбијању захтева за регистрацију домена.

Решењем за регистрацију домена, подносиоцу захтева утврђује се право на коришћење конкретног домена од дана назначеног у решењу, који кореспондира са даном уписа у јединствени регистар регистрованих поддомена у оквиру .mk домена.

У случају када је донето решење о одбијању захтева домена, подносилац захтева има право на жалбу.

Чланом 24 предвиђено је да регистрант сноси одговорност за тачност наведених података у захтеву, као и за веродостојност приложене документације уз захтев. У даљем тексту истог члана, наводи се да је регистрар дужан да провери и утврди податке које се записују у Регистар прибављивањем потребне документације, јер у супротном, уколико су подаци наведени у захтеву нетачни или је поднета документација у прилогу захтева неверодостојна, МАРнет на основу извештавања Регистра може избрисати домен из Регистра, без сагласности регистранта. Одговорност о евентуалној штети због погрешног брисања домена сноси регистрар.

Имајући у виду да се регистрација домена врши на одређено време, уколико регистрант жели да обнови регистрацију домена, то може урадити подношењем захтева за продужење регистрације домена најмање 15 дана пре истека времена за које је

регистрован.⁹⁵⁸ Сагласно члану 30, уколико домен не буде обновљен до датума када регистрација истекне, домен улази у заштитни период од 120 дана, и у том периоду не може се правити измена података домена. Ако се домен не обнови у првих 60 дана од заштићеног периода, домен се брише, али се не може регистровати од стране другог регистранта. Домен се брише и може се регистровати од стране другог регистранта тек након истек предвиђених 120 дана од заштићеног периода.

Регистрант сноси одговорност за сваку регистрацију домена која није у сагласности са циљем домена ако је у супротност са одредбама Правилника. Тако на пример, регистрант у случају настале промене података уписаних у регистар, дужан је да у року од 8 дана писменим или електронским путем обавести регистрара код којег је регистрован домен.⁹⁵⁹ Исто тако, регистрант сноси одговорност за евентуалну повреду права на интелектуалну својину (ауторско право, индустријска својина и друге врсте заштите у сагласности са прописима који регулишу ову материју, како и за штету која је настала као резултат такве повреде, а која произлази од покретања поступка за регистрацију домена, или употребу домена.⁹⁶⁰

У циљу спречавање регистрације имена домена са лошом намером, односно намером да регистрант оствари против правну материјалну корист, чланом 24-а предвиђено је да се „регистрант не може отказати, пренети или преузети било коју активност што би значила пренос домена ради остваривања финансијске добити од субјекта коме је домен уступио”.

Правилником изричито су предвиђене ситуације у којима се други субјект може јавити као носилац права коришћења домена, односно ситуације када може доћи до преноса односно када се домен може уступити другом субјекту. Наиме, пренос права коришћења домена може бити *mortis causa* и *inter vivos*.

У првом случају, реч је о преносу права коришћења на домен путем наслиђивања. Наиме, да би то тога дошло мора бити испуњен услов који налаже да је регистрант престао да постоји (смрт физичког лица). У том случају, правни наследници могу

---

958 Члан 28, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

959 Члан 20, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

960 Члан 23, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

затражити да стекну право коришћења домена, односно могу да направе пререгистрацију постојећег домена и изврше упис у регистар на своје име. Уз Захтев за пренос права коришћења домена, поред потребне документације, подносилац има обавезу да достави и правоснажни акт којим доказује своје наследно право, односно акт из кога недвосмислено произлази право наслеђивања предметног домена и његово коришћење.

Друга ситуација у којој се домен може уступити другом субјекту на коришћење је када се регистрант домена изјавом одрекне од права коришћења домена. Наиме, реч је о ситуацији када се након изјаве регистранта, домен брише и постаје слободан за регистрацију од стране другог субјекта у редовном управном поступку за регистрацију домена.⁹⁶¹

Према томе, наведена два изузетка у којима је допуштен пренос домена другом субјекту, подразумевају да регистрант не сме да пренесе своје право на коришћење домена у корист другог лица ради остваривање имовинске користи, као и да домени не могу бити предмет купопродаје нити било које друге врсте облигационог односа у циљу стицања имовинске користи.⁹⁶² Санкција за непоштовање ове одредбе Правилника је брисање таквог домена од стране МАРнет-а.

Домен може бити поништен, деактивиран и избрисан из Регистра у следећим случајима:

- Регистрант поступа суротно одредбама Правилника МАРнет-а;
- регистрант у писменој форми затражи да се поништи регистрација домена и брисање тог домена из Регистра;
- регистрант домена не испуњава или неблаговремено испуњава своје финансијске обавезе утврђени актима МАРнет-а;
- регистрант домена није у стању да задовољи техничке услове за функционисање домена, а то доводи до проблема у функционисању именског система у оквиру .mk домена;

---

961 Члан 34, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

962 Члан 35, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

- регистрант у поступку регистрације дао је погрешне или неверодостојне податке и документацију;
- регистрант није доставио промене обавезајућих података о себи и за употребу домена;
- регистрант домена не поштује своје обавезе и одговорности прописане Правилником МАРнет-а;
- регистрант домена не предузима одговорност или не сарађује са службом МАРнет-а, односно са лицима овлашћеним за домене, службе у вези питања утврђених Правилником и у другим случајима за које је неопходно предузимање одређених активности;
- регистрант домена злоупотребљава домен на тај начин што са употребом односно неупотребом, повређује туђа права на интелектуалну својину, ауторска права и жигове у сагласности са позитивним прописима; и
- у другим случајима утврђеним Законом или Правилником МАРнет-а.

Македонска судска праксе већ познаје случајеве поништења домена, а један од њих је случај са доменом `google.com.mk`, чија је регистрација поништена на основу решња другостепеног органа-МК ДНС служба у оквиру Универзитета „Св. Кирил и Методиј“.⁹⁶³

Када је реч о остваривању правне заштите у случајевима насталог спора ради регистрације домена *mala fides*, Правилник упућује стране спора да ово питање решавају пред постојећом националном арбитражом у оквиру МАРнет-а.⁹⁶⁴ Сагласно Правилнику за арбитражни поступак при македонској академској истражувачкој мрежи,⁹⁶⁵ право на правну заштиту, односно право да поднесе захтев за спровођење арбитражног поступка за решавање спорова у вези имена домена има свако ко сматра да су му повређена права.⁹⁶⁶ Притом, Правилником којим се регулише арбитражни поступак, није изричито предвиђено о којим правима је реч у конкретном случају, па *per analogium* ако применимо

---

963 Наумовски Г.: Право на информатичка технологија, Национална универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“, Скопје, 2010, стр. 24;

964 Члан 37, Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен од 23.09.2013, МАРнет.

965 Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

966 Члан 15, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013

одредбе Правилника за организацију и управљање највиим доменом .mk, може се рећи да су у питања права на интелектуалну својину.

Покретање арбитражног поступка за решавање спорова у вези домена је допуштено уколико су испуњени следећи услови:⁹⁶⁷

- Име домена је истоветно или слично са именом трећег лица, на које то лице има право;
- Постоји сличност или истоветност помеђу имена и домена;
- корисник домена нема прво или законски интерес за коришћење домена са таквим именом, и
- коришћење домена је у супротности са начелима савесност и поштења.

Имајући у виду први наведени услов може се закључити да не постоје ограничења у погледу подношење захтева за покретање арбитражног поступка, осим у случајевима када је реч о повреди права жига како је то предвиђено правилима UDRP поступка. Правилник МАРнет-а предвиђа да захтев за покретање поступка може затражити свако треће лице коме је повређено право на име.

Арбитражни поступак за решавање спора у вези инетрнет домена, покреће се подношењем захтева архиви МАРнет-а или путем електронске адресе у електронској форми на унапред прописаном обрасцу.

Образац за покретање арбитражног поступка обавезно садржи:⁹⁶⁸

- Пуно име подносиоца захтева за покретање арбитражног поступка;
- име правног лица записано у Централном регистару Републике Македоније или други регистар, са доказом адекватног регистра и име заступника или овлашћеног пуномоћника;
- седиште подносиоца, телефон и адресу електронске адресе;
- доказе на основу којих заснива захтев;
- име арбитра;

---

967 Члан 1, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

968 Члан 17, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

- потпис подносиоца, односно електронски потпис уколико се захтев подноси у електронској форми, и
- друге податке уколико су потребни.

Уз захтев, подносилац подноси и потребне доказе и исправе.⁹⁶⁹ Арбитражни поступак води арбитар појединац, односно на захтев странке, веће од тројице арбитра. Предлог о броју арбитра који ће поступати по конкретном спору, је саставни део захтева за покретање арбитражног поступка.⁹⁷⁰ Уз захтев и осталу наведену документацију, стране спора су дужне да дају и писмену изјаву да прихватају правила и да ће поштовати донету одлуку у арбитражном поступку, све док она не буде промењена у другом поступку.

Према члану 13, арбитраи се именују из реда познатих стручњака из области по којој поступају, посебно лица са интегритетом и способношћу објективног одлучивања. Македонски Правилник за спровођење арбитражног поступка предвиђа могућност да стране спора, па чак и сам арбитар може затражити изузеће због постојања конфликта интереса или других оправданих разлога за поступање у конкретном спору.⁹⁷¹ Могућност тражења изузеће арбитра, гарантује непристрасност и објективност арбитра приликом одлучивања у арбитражном поступку.

Након достављања захтева, службе МАРнет-а достављају захтев са укупном документацијом супротној страни да би доставила одговор у року од 8 дана.⁹⁷²

Пре почетка арбитражног поступка за решавање спорова у вези имена домена, арбитар позива странке да реше спор мирним путем, односно путем медијације. У овом поступку арбитар има саветодавну улогу у односу на странке, дајући смернице за ефикасан и правичан начин решавања спора, а може и да предложи решење спора.⁹⁷³ У случај да стране постигну уговор о решавању спора путем медијације, арбитар доноси споразум који има извршно дејство, а арбитражни поступак се прекида. На седницу на

---

969 Више о томе видети члан 16, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

970 Више у вези начина опредељивања број арбитра видети члан 10 из Правилника за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

971 Више о томе видети члан 13 и члан 14, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

972 Члан 22, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

973 Члан 9, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

којој се води расправа о захтеву позвани су сви учесници у поступку, а за све радње предузете током седнице, као и све послове које треба да предузму учесници у поступку води се записник.⁹⁷⁴

Уколико у току поступка буде утврђено да је реч о повреди права трећег лица, арбитар односно арбитражно веће доноси одлуку којом ће регистранту спорног домена одузети право на коришћење тог домена и то право доделити подносиоцу захтева за покретање арбитражног поступка.⁹⁷⁵ Притом, важно је нагласити да арбитар односно арбитражно веће не може да доноси одлуке о другим питањима, као што су одлуке о накнади уговорне или ван уговорне штете, или одлука којом се регистранату налаже да нешто трпи, да уради или да предузме друге радње, или да наложи другу врсту трошкова.⁹⁷⁶

Одлука донета у арбитражном постапку сагласно Правилнику има обавезајуће дејство према учесницима у поступку. У том тај циљу, стране спора у почетку, приликом подношења захтева за покретање арбитражног поступка дају писмену изјаву којом се обавезују да прихватају правила поступка и да ће поштовати донету одлуку од стране арбитражног органа.⁹⁷⁷ Одлука донета у арбитражном поступку не представља препреку да би стране спора затражиле правну заштиту пред надлежним судом, или да поведу други поступак предвиђени Законом.⁹⁷⁸

Општа констатација је да у току задње две године, МАРнет спроводи бројне реформе у оквиру своје надлежности, а у циљу побољшања своје функционалности и остваривања циља свог постојања. О праћењу светских токова и усвајању међународних прописа у вези управног поступка регистрације имена домена, говори чињеница о увођење надлежних регистрара за регистрацију домена и успостављање веће либерализације на тржишту

---

974 Више о томе видети: члан 23 и члан 24, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

975 Члан 6, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

976 Члан 7, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

977 Члан 4, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

978 Члан 4, Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013.

пословања доменима, као и обезбеђивање могућности за остваривање правне заштите права интелектуалне својине која могу бити предмет повреде приликом регистрације домена.

И поред бројних напора за унапређивање општог стања у вези имена домена, како са аспекта управног поступка за регистрацију, тако и са аспекта решавања спорова у вези регистрације имена домена, оба правилника МАРнет требало би ревидирати са правног и номотехничког аспекта, као и усагласити и обезбедити релевантну конзистентност правних термина.

Тако на пример, један од недостатка Правилника за арбитражни поступак је недореченост члана 13, у коме нису предвиђене области које би будући арбитри требали познавати, односно да ли је у питању познавање права информационе технологије, права интелектуалне својине, управног права, међународно приватног или јавног права и слично. Други проблем је у томе што нису чак ни јасно прецизирани услови које би будући арбитри требало испунити, што оставља простор за евентуалне сумње о могућем субјективном приступу при избору арбитра од стране Управног одбора МАРнет-а. Имајући у виду да је реч о комплексној проблематици која захтева познавање више области права, у скорој будућности пожељно је да се ови недостатци отклоне и притом обезбеди објективност и конзистентност услова при избору арбитра, и на тај начин обезбеди транспарентнији приступ приликом поступка о њиховог именовања.

Трошкови арбитражног поступка независно од исхода поступка сnose стране у спору. С обзиром на висину трошкова која отприлике износи око десет пута мање од трошкова за покретање арбитражног UDRP поступка, довољно говори чињеница да предности решавања спорова поводом регистрације националних домена пред националним арбитражним телом је далеко исплатљивији, па према томе и постојање националних тела за решавање ове врсте спорова је оправдано.

У теорији се често поставља питање: да ли се Закон о индустриској својини у Македонији, подзаконски прописи и остали прописи којима се уређује питање у вези нелојалне конкуренције могу адекватно применити и на Cybersquatting-а, односно у циљу изрицања санкција против cybersquatter-а и уопште речено за санкционисања ове појаве? Имајући у виду искуство из судске праксе, најразвијенијих држава конкретније САД и

Енглеске, може се рећи да је једини начин за ефикасно сузбијање појаве сајберсквотинга, доношење посебних прописа којима се регулише конкретна проблематика појаве сајберсквотинга у целости.

У циљу веће транспарентности рада МАРнет-а, неопходно је да се јавности обезбеди бољи приступ информацијама, не само у вези текућег рада и активности, него и у односу на одлуке које доносе органи у саставу македонског националног регистра. Као пример можемо навести јавну доступност одлука које доносе арбитри или арбитражна већа приликом поступања у вези решавања спорова у вези имена домена. На тај начин, утицало би се не само са едукативног аспекта у вези последице које произлазе од несавесне регистрације домена, већ и превентивно у циљу спречавања будућих починиоца повреда туђих права регистрацијом домена.

Од значаја за развој и праћење европских трендова у погледу уређивања отворених питања у вези домена, како са аспекта управног поступка за регистрацију имена домена, тако и са аспекта решавања спорова и сузбијање појаве Cybersquatting-a, Македонија у скорој будућности мора да поради на укључивању у све токове везане за ову проблематику, преко активнијег учешћа на међународним конференцијама и осталим састанцима у оквиру организације Савета европских националних регистара. У том циљу, неопходно је да Македонија најпре постане чланица Савета европских националних регистара који представља база комуникације између интернетских управних органа и других организација који управљају са националним доменима, преко организовања састанака и радионица где се расправља о правним питањима која утичу на рад националних регистара, и на тај начин јача међусобну сарадњу и обезбеђује размену искустава, поштујући културне и историјске разлике у локалним интернет заједницама, а у циљу унапређивања услуга за кориснике интернета.

1.6. Србија

Организација управљања националним интернет доменима највишег нивоа .RS и .СРБ у Србији је у надлежност Регистра националног интернет домена Србије (РНИДС), која је стручна, нестраначка, невладина и непрофитна Фондација, основана у циљу остваривања општег интереса свих грађана Србије, уз поштовање принципа квалитета, ефикасности, независности и транспарентности.⁹⁷⁹ Додатни циљеви РНИДС-а су:

- Повећање броја суоснивача РНИДС-а и укључивање најшире друштвене заједнице у његов рад;
- промовисање Интернета, као глобалне комуникационе мреже доступне свима; и
- повећање интернет садржаја на српском језику и писму, као и језицима и писмима националних мањина.

Регистар националног интернет домена Србије основан је 2006. године,⁹⁸⁰ а званично почео је са радом након регистрације у Министарству културе као Фонд, 12. фебруара 2007. године. ICANN је 11. септембра 2007. године донео одлуку којом РНИДС-у поверава управљање постојећим YU регистром и будућим регистром националних интернет домена Републике Србије, а .RS домен је постао видљив на Интернету 25. септембра 2007. године. Званична регистрација .RS домена је почела 10. марта 2008.

---

979 Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.rnids.rs/cir/%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B0>, 06.03.2012.

980 Процес оснивања Регистра националног интернет домена Србије започео је почетком 2005., са формирањем ad hoc радна група са циљем да изради оснивачке документе организације која би требало да преузме управљање регистром .yu домена. Радна група израдила је нацрт Статута Регистра националног Интернет домена Србије (РНИДС). Јавна расправа о нацрту Статута РНИДС-а трајала је од 20. марта до 3.априла 2006. Више о томе видети на следећем веб сајту: www.elitesecurity.org/forum/230, 15.03.2014. Крајем маја 2006. радна група је усагласила коначни текст предлога Статута РНИДС-а, а Оснивачка скупштина нове организације одржана је 8. јула 2006. године и на њој је учествовало 34 фирме и организације. Изабран је Управни одбор РНИДС-а који је радио на стварању организационих, техничких и финансијских услова за одговорно и поуздано одржавање централног регистра .yu домена. Обављен је процес уговарања преноса надлежности између NIC-а, државе, ICANN-а и РНИДС-а. Уговору о оснивању РНИДС-а је 18. децембра 2006. потписало 17 фирми и организација, које су на тај начин стекле статус члана-оснивача. Више о томе видети на следећем веб сајту:

<http://www.rnids.rs/cir/%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B4%D1%81-%D0%B0>, 15.03.2014.

године, када је још првог дана регистровано 7000 домена. РНИДС постао је пуноправни члан Европског савеза националних регистара интернет домена 3. октобра 2008. године.⁹⁸¹

До данас регистровани су више од 3.500 .срб домена.⁹⁸²

ICANN, 8. новембра 2010. године, прихватио је предлог РНИДС-а за увођење интернет домена највишег нивоа (IDN ccTLD) на српском језику и ћириличком писму, па је тако .СРБ домен и официјално постао други национални домен Србије на интернету. После руског .РФ домена, .СРБ постаје други интернет домен у свету на ћириличком писму. Имајући у виду, да се у развијеним земљама право на интернет сматра за основно људско право са једне стране и када највеће земље света брину о очувању националног идентитета кроз домене на свом писму с друге стране, увођењем Националног домен .СРБ, подразумева остварење уставног права грађана Србије да могу да користе званично писмо и за своје интернет домене. На седници Скупштине РНИДС-а 28. маја 2011. усвојени су акти који регулишу регистрацију .СРБ домена.⁹⁸³ Реч је о доношењу Правилника о почетку рада .срб TLD Регистра. До данас регистровано је више од 3.500 .срб домена.⁹⁸⁴

Органи РНИДС-а су: Конференција суоснивача, Управни одбор и директор.⁹⁸⁵

Ради остваривања својих циљева, РНИДС обавља следеће основне делатности:⁹⁸⁶

Техничко и административно управљање Централним регистром домена у оквиру националних top-level домена највишег нивоа додељеног Србији од стране ICANN-а;

- Одржавање главног DNS сервера за националне домене највишег нивоа;
- управљање јавно доступним WHOis сервером за подручје националних домена;

---

981 Више о томе видети на следећем веб сајту:

<http://www.mids.rs/cir/%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B4%D1%81-%D0%B0>, 15.03.2014.

982 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.mids.rs/cir/%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B0>, 15.03.2014.

983 На истој седници Скупштине РНИДС-а 28. маја 2011. донет је Статут којим је РНИДС постао Фондација, у складу са законом, а Скупштина преименована у Конференцију суоснивача. Више о томе видети на следећем веб сајту:

<http://www.mids.rs/cir/%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B4%D1%81-%D0%B0>, 15.03.2014.

984 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.mids.rs/cir/%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B0>, 15.03.2014.

985 Члан 10, Статут Фондације „Регистар националног интернет домена Србије“ (пречишћен текст), 26.05.2012 са изменама и допунама од 22.12.2012, Београд.

986 Члан 4 став 1, Статут Фондације „Регистар националног интернет домена Србије“ (пречишћен текст), 26.05.2012 са изменама и допунама од 22.12.2012, Београд.

- успостављање принципа и процедура за регистрацију националних домена и рад овлашћених регистара;
- прикупљање и јавно објављивање података о развоју националног дела интернета, у оквирима својих делатности и у складу са циљевима РНИДС-а;
- развијање и промоција правила у раду са овлашћеним регистрима у складу са „најбољом праксом“, користећи искуства других регистара;
- доношење и унапређење правила и пружање помоћи при решавању спорова насталих поводом доделе назива домена;
- сарадња са сличним регионалним и међународним организацијама, и
- промоција националних домена;

РНИДС такође обавља следеће додатне делатности:⁹⁸⁷

- организовање стручних саветовања, јавних расправа и других скупова;
- подршка овлашћеним регистрима у оквиру националних домена;
- сарадња са другим домаћим и међународним организацијама у складу са додатним циљевима и делатношћу РНИДС-а, и
- друге активности у складу са овим Статутом и циљевима РНИДС-а.

Послове регистрације назива националних интернет домена обавља овлашћени регистар. Сагласно члану 4 Општих услова о регистрацији националних интернет домена, овлашћени регистар може бити правно лице или предузетник са седиштем у Републици Србији, кога је овластио РНИДС и који у име и за рачун РНИДС-а обавља послове регистрације назива националних интернет домена у оквиру ccTLD регистра. Правилником се даје могућност да овлашћени регистар има право да закључи подуговор са другим правним лицем или предузетником које ће у његово име и за његов рачун обављати послове регистрације назива националних интернет домена.⁹⁸⁸ Притом, важно је нагласити, да РНИДС није у уговорном односу са таквим лицем и овлашћени регистар је одговоран РНИДС-у за све послове регистрације назива националних интернет домена које је обавио субјект кога је овлашћени регистар овластио. Услови за стицање статуса

---

⁹⁸⁷ Члан 4 став 2, Статут Фондације „Регистар националног интернет домена Србије“ (пречишћен текст), 26.05.2012 са изменама и допунама од 22.12.2012, Београд.

⁹⁸⁸ Члан 4. Став 3, Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донети 22.12.2012, РНИДС, Београд.

овлашћеног регистара, као и начин рада, ближе су регулисани посебним актом који уређује ову материју.⁹⁸⁹

Послови регистрације назива националних интернет домена подразумевају: регистрацију, промену података о регистрацији, продужење регистрације, пренос регистрације на другог овлашћеног регистара, промену регистранта, активирање заштите података о контакту за назив националног интернет домена и престанак регистрације назива националних интернет домена, као и други послови у складу са овим општим условима, другим општим актима РНИДС-а и уговором између овлашћеног регистара и РНИДС-а.⁹⁹⁰

Регистрација назива националних интернет домена у оквиру ccTLD регистра обавља се у оквиру листе адресних простора, односно називи поддомена коју утврђује Управни одбор РНИДС-а и притом доноси одлуку о њиховој евентуалној делегацији другим субјектима.⁹⁹¹ РНИДС управља са по пет адресних простора у оба национална домена (.RS, .CO.RS, .ORG.RS, .EDU.RS и .IN.RS, као и .СРБ, .ПР.СРБ, .ОРГ.СРБ, .ОБР.СРБ и .ОД.СРБ). Управљање адресним просторима .АС.RS и .АКМ.СРБ препуштено је Академској мрежи Србије,⁹⁹² а .GOV.RS и .ВЛ.СРБ препуштени су Управи за заједничке послове републичких органа.⁹⁹³

---

989 Више о томе видети: Опште услове о раду овлашћених регистара назива националних интернет Домена, донети 22.12.2012, РНИДС, Београд.

990 Члан 4. Став 4, Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донети 22.12.2012, РНИДС, Београд.

991 Члан 5., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

992 Више о томе видети: Odluka o osnivanju informaciono-komunikacione ustanove "akademska mreža republike srbije - amres", ("Sl. glasnik RS", br. 28/2010).

993 <http://www.rnids.rs/cir/%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B0>, 06.03.2012.

Табела бр. 13

Листа адресних простора у оквиру оба национална домена Србије

Листа назива .rs и .СРБ поддомена:		
.RS домен	.СРБ домен	Образложење
.co.rs	.пр.срб	пословне кориснике
.org.rs	.орг.срб	непрофитне организације
.edu.rs	.обр.срб	образовне установе
.in.rs	.од.срб	грађане

Листа назива делегираних .rs. и СРБ		
.RS домен	.СРБ домен	Образложење
.gov.rs	.упр.срб	управа
.ac.rs	.ак.срб	академска мрежа

Управни поступак за регистрацију националног интернет домена покреће се подношењем захтева за регистрацију, у коме је регистрант дужан да пружи тачне, потпуне и важеће податке о регистрацији жељеног домена. Сагласно члану 3 став 2 Општих услова о регистрацији назива националних интернет домена Регистрант може бити домаће или страног, физичко или правно лице. Приликом подношења захтева за регистрацију, регистрант је дужан да пружи следеће податке:

- Ако је регистрант или административни контакт физичко лице: име и презиме, пребивалиште, матични број, административни и технички контакт, податке о примарном и секундарном DNS серверу за .rs домен чију регистрацију захтева;⁹⁹⁴
- Ако је регистрант или административни контакт правно лице или предузетник: пословно име, седиште, матични број, ПИБ (опционо), административни и технички контакт, податке о примарном и секундарном DNS серверу за .rs домен чију регистрацију захтева.⁹⁹⁵

Уколико дође до било какве промене података о регистрацији, регистрант је дужан да најкасније у

994 Члан 8 став 2 и став 4., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

995 Члан 8 став 3 и став 4., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

року од 15 дана од дана настанка промене, посредством овлашћеног регистра, поднесе РНИДС-у захтев за промену података у регистру.

Један регистрант у оквиру ccTLD регистра може да региструје више назива националних интернет домена, при чему регистрант за регистрацију сваког назива националног интернет домена подноси посебан захтев.⁹⁹⁶ РНИДС задржава право да за регистранте који имају више од педесет регистрованих назива националних интернет домена пропише посебне услове, о чему одлучује Конференција суоснивача, на предлог Управног одбора РНИДС-а. Приликом подношења захтева за регистрацију, регистрант изјављује да је упознат са садржином Општих услова и да их прихвата као саставни део Уговора о регистрацији назива националног интернет домена.⁹⁹⁷ Текст Уговора о регистрацији усваја Управни одбор РНИДС-а.⁹⁹⁸

Током поступка за регистрацију националног домена, РНИДС има право да привремено обустави или ограничи регистрацију назива националних интернет домена, уколико је то неопходно за заштиту техничког и административног функционисања ccTLD регистра.⁹⁹⁹

РНИДС врши регистрацију назива националног интернет домена према праву првенства, односно према принципу: „први у времену, јачи у праву“ („first come, first served“). Регистрант има право првенства на регистрацију .rs или .срб домена чију регистрацију тражи, од тренутка када РНИДС потврди да је примио његов захтев за регистрацију, за што му се издаје и писмена потврда.

Од важности је нагласити да сагласно Општим условима, РНИДС има апсолутно право првенства да региструје или резервише називе националних интернет домена за своје потребе, називе националних интернет домена од посебног значаја за Републику Србију,

---

996 Члан 6 став 2 и став 3., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

997 Члан 6 став 5., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

998 Члан 6 став 4., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

999 Члан 6 став 6., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

као и називе националних интернет домена потребне за стабилно функционисање интернет сервиса, о чему одлучује Управни одбор РНИДС-а.

Регистрација се сматра да је извршена када РНИДС упише назив националног интернет домена у WHOIS базу ccTLD регистра, док домен постаје активан најкасније у року од двадесет четира часа од регистрације, рок у који РНИДС треба да изврши упис података из WHOIS базе у DNS табелу ccTLD регистра и учини табелу активном на примарном DNS серверу.¹⁰⁰⁰ Осим што рок није апсолутног карактера и што не може бити продужен, у изузетним случајевима, у складу са општим условима, важно је нагласити да током трајања регистрације, Регистрант је дужан да одржава DNS сервере у функционалном и исправном стању према техничким захтевима РНИДС-а, у супротном РНИДС има право да обрише регистровани назив националног интернет домена.

WHOIS база ccTLD регистра садржи најмање следеће податке о сваком регистрованом називу националног интернет домена:

- Назив националног интернет домена;
- Податке о регистранту, административни и технички контакт, име и презиме, пребивалиште и лични идентификациони број за физичка лица, назив, седиште, матични број за правна лица;
- Датум и време регистрације;
- Датум и време истека регистрације;
- Назив овлашћеног регистра посредством кога је извршена регистрација назива националног интернет домена.

Закључивањем Уговора о регистрацији, Регистрант посебно изјављује и тврди да, према свом најбољем знању и свом искреном уверењу, регистрација траженог назива националног интернет домена не вређа право интелектуалне својине или неко друго субјективно право трећих лица и да су сви подаци наведени у захтеву за регистрацију истинити и потпуни. Регистрант, такође, изјављује да се назив националног интернет домена не региструје противно начелу савесности и поштења и добрих пословних обичаја, те да се назив интернет домена неће свесно користити противно овим

---

¹⁰⁰⁰ Члан 10., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

начелима.¹⁰⁰¹ На основу ове одредбе која је саставни део Уговора, РНИДС не сноси евентуалну одговорност за штету која може настати због давања нетачних података о регистрацији назива националног интернет домена, као ни због неовлашћеног или противправног коришћења назива националног интернет домена од стране регистранта. Према томе, можемо да закључимо да РНИДС осим чињенице да се ограђује од евентуалних повреда не само жиговног права или права на интелектуалну својину, него ограђује се и од евентуалних повреда других субјективних права, што подразумева да се предвиђа шири дијапазон примене арбитражног поступка, него што је то случај са правилима UDRP поступка и ограничава се његова примена искључиво само на повреду права на жиг.

У циљу избегавања појаве спорова у вези домена, решењем којим се предвиђа да регистрант тек потписивањем уговора гарантује да регистрацијом траженог домена не повређује туђа субјективна права, може се рећи да је можда касна реакција. На основу проучавања теорије упоредног права које се бави овом проблематиком, препоручује се да регистрант такве врсте изјаве приложи још приликом подношења захтева за регистрацију домена, а не тек приликом потписивања Уговора.

Регистрација назива националних интернет домена РНИДС врши се у року од од једне до десет година, уз могућност продужења регистрације, на основу захтева за продужење регистрације, посредством овлашћеног регистра надлежног за тај домен. Регистрација и продужење регистрације .rs или .срб домена врше се на годину дана, рачунајући од датума регистрације.¹⁰⁰²

Када је у питању пренос назива националних интернет домена између овлашћених регистара, овлашћени регистар је дужан да регистранту омогући право избора другог овлашћеног регистра за називе националних интернет домена, које је посредством њега, регистрант регистровао или продужио. Наиме, Овлашћени регистар је дужан да сарађује са регистрантом, новим овлашћеним

1001 Члан 9 став 2., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

1002 Члан 13., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

Регистром и РНИДС-ом у процесу преноса назива националног интернет домена и не сме прелазак регистранта код другог овлашћеног регистра да условљава на било који начин, сем захтевом за измирење обавеза регистранта које произлазе из извршене регистрације тог назива националног интернет домена.¹⁰⁰³

Чланом 17 Општих услова, допушен је и пренос регистрације назива националних интернет домена на новог регистранта посредством овлашћеног регистра који врши послове регистрације за тај назив националног интернет домена. Промена регистранта врши се у поступку којим се на недвосмислен начин утврђује идентитет претходног и будућег регистранта.¹⁰⁰⁴ Претходни регистрант раскида, а нови регистрант закључује са РНИДС-ом, Уговор о регистрацији. У конкретном случају, Општи услови не садрже одредбу којом би била предвиђена санкција због злоупотреба туђих субјективних права или на пример регистрација предметног домена у циљу остваривање материјалне користи од његове препродаје.

Регистрација назива националних интернет домена може да престане ако:¹⁰⁰⁵

- РНИДС недвосмислено утврди да је регистрант у захтеву за регистрацију или измену назива националног интернет домена навео нетачне или непотпуне податке о регистрацији назива националног интернет домена, или није благовремено пријавио промену података о регистрацији назива националног интернет домена, осим ако су неисправни или непотпуни подаци последица очигледне грешке;
- уколико у поступку провере података о регистрацији, РНИДС не добије потврду у року од 15 дана, назив националног интернет домена се ставља у статус нерасположивим за интернет кориснике на период од 30 дана, уколико РНИДС ни у том року не добије потврду, назив националног интернет домена се брише и резервише на наредних 30 дана, а након истека тог периода постаје доступан за слободну регистрацију;

1003 Члан 16., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

1004 Члан 17., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

1005 Члан 18., Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донет 22.12.2012, РНИДС, Београд.

- регистрант поднесе захтев за престанак регистрације назива националног интернет домена;
- регистрант не продужи регистрацију назива националног интернет домена по истеку накнадних рокова предвиђени Општим условима;
- РНИДС изврши пренос регистрације назива националног интернет домена на новог регистранта;
- тело за решавање спорова у вези назива националних интернет домена својом одлуком наложи престанак или пренос регистрације назива националног интернет домена;
- надлежни суд својом одлуком наложи престанак или пренос регистрације назива националног интернет домена, и у случају да
- регистрант изгуби својство субјекта права, без правног следбеника.

Приликом регистрације националних назива интернет домена може доћи до спорова, пре свега са носиоцима права интелектуалне својине. Спорови су предмет решавања пред националним судовима, или што је чешће, они могу бити предмет решавања применом алтернативних начина решавања спорова.

Поступак за решавање спорова пред Комисијом уређен је Правилником о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена.¹⁰⁰⁶ Правилник РНИДС-а, усклађен је са принципима Јединствених правила за решавање спорова поводом имена домена Интернет корпорације за додељена имена и бројеве (UDRP) и Правила за алтернативно решавање спорова поводом .eu домена (ADR EU). Надлежно за вансудско решавање спорова је специјализовано стално тело при привредној комори Србије, а то је Комисија за решавање спорова насталих поводом регистрације националних назива интернет домена. Комисија врши своју функцију преко Председништва, арбитражних већа и Стручне службе Сталног изабраног суда.¹⁰⁰⁷ Комисија за решавање спорова има листу арбитра коју утврђује Управни одбор Коморе на предлог регистра националног интернет домена Србије (у даљем тексту: Регистар), по спроведеном јавном позиву. Сагласно члану 4 Правилника, арбитар може бити свако пословно способно физичко лице које је

---

¹⁰⁰⁶ Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене.

¹⁰⁰⁷ Члан 3. Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

држављанин Републике Србије, има пребивалиште у Републици Србији и има одговарајућа знања и способности из области Интернета, система Интернет домена, прописа из области заштите интелектуалне својине и решавања спорова у области Интернет домена. Листа арбитра, са подацима о њиховим стручним квалификацијама, је доступна широј јавности на веб-страницама Коморе и Регистра.

Регистрант прихвата надлежност Комисије за решавање спорова у вези са националним интернет доменима самом регистрацијом националног интернет домена у оквиру rsTLD регистра, односно прихватањем Општих услова регистрације националног интернет домена.¹⁰⁰⁸ Тужилац прихвата надлежност Комисије за решавање спорова у вези са националним интернет доменом покретањем поступка пред Комисијом.¹⁰⁰⁹ Прихватањем надлежности Комисије не подразумева да се стране у поступку у исто време одричу права на тражење судске заштите у ствари која је предмет поступка.

Према члану 8 из Правилника, спорове поводом регистрације националних интернет домена решава трочлано арбитражно веће, које разматра и утврђује да ли је регистрацијом и коришћењем националног интернет домена регистрант повредио право интелектуалне својине или неко друго субјективно право тужиоца. Конститиуисање арбитражног већа уређено је чланом 9, на тај начин што првог члана арбитражног већа именује тужилац, тако што приликом подношења тужбе прилаже списак са именима три арбитра са листе арбитра, а секретар Комисије тужиоцу додељује првог расположивог арбитра са приложеног списка. Другог члана арбитражног већа именује регистрант, тако што у одговору на тужбу прилаже списак са именима три арбитра са листе, а Секретар Комисије регистранту додељује првог расположивог арбитра са приложеног списка. Трећег члана Арбитражног већа споразумно бирају именовани арбитра, са листе арбитра. Уколико тужилац или регистрант не предложи арбитра или уколико, из било ког разлога, предложени арбитра не буду у могућности да учествују у арбитражном поступку, Председништво Комисије ће именовати по једног арбитра за сваку страну у спору са листе арбитра. Решење према коме, секретар именује арбитра, независно што избор врши од

1008 Члан 7 став 1. Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

1009 Члан 7 став 2. Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

три понуђена арбитра, оставља дозу сумње због могућности субјективитета при именовању арбитра, па се може размишљати о изналагању другог решења које ће понудити веће објективности рада Комисији у погледу конституисања арбитражног већа. Међутим, за сада једини механизам заштите од субјективизма секретара, у погледу именовања арбитра, је то да странке могу ставити примедбе на састав арбитражног већа у року од три дана од дана пријема обавештења, у супротном арбитражно веће се сматра конституисаним. Уколико једна или обе странке ставе примедбе на састав арбитражног већа, о саставу арбитражног већа коначно одлучује Председништво Комисије. Чланом 11 предвиђено је да лице предложено за арбитра у року од три дана од дана пријема обавештења писаним путем изјављује да ли се прихвата ове дужности и дужно је да било коју околност која може да изазове сумњу у његову непристрасност или независност отклони. Уколико се у било ком тренутку током трајања поступка појаве околности које могу да изазову сумњу у непристрасност или независност арбитра, арбитар је дужан да о томе, писаним путем, без одлагања обавести Председништво Комисије. Председништво ће у року од три дана одлучити о опозиву и замени таквог арбитра. Наиме, чланови арбитражног већа своју дужност обављају савесно и поштено, на тај начин што је арбитражно веће дужно да свакој страни омогући да изнесе своје ставове и доказе, те да се изјасни о радњама, доказима и предлозима друге стране, а доказну снагу изведених доказа цени по слободном уверењу.¹⁰¹⁰ У супротном, странке све до доношења одлуке могу поднети захтев изузеће арбитра Председништву Комисије у року од три дана од дана сазнања за разлог изузећа.¹⁰¹¹

Ако за време трајања мандата арбитар буде спречен у вршењу својих дужности, Председништво Комисије ће именовати другог арбитра у року од три дана од дана сазнања за спреченост арбитра.¹⁰¹²

Официјално, поступак за решавање спора започиње подношењем тужбе која обавезно садржи:¹⁰¹³

1010 Члан 15. Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

1011 Члан 13. Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

1012 Члан 14. Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

- Име и презиме или пословно име тужиоца и регистранта;
- Адресу пребивалишта односно седишта, као и електронску адресу тужиоца и регистранта;
- Овлашћење за пуномоћника, уколико тужилац одлучи да га именује;
- Назив једног или више националних интернет домена који су предмет спора;
- Тужбени захтев да се изврши пренос регистрације националог интернет домена са регистранта на тужиоца или да престане регистрација националног интернет домена; и
- Релевантне доказе.

Уз тужбу тужилац подноси и списак са именима три арбитра са листе арбитра, као и доказ о уплати регистрационих трошкова. Тужба се доставља Комисији у електронском облику и у пет штампаних примерака. Даном подношења тужбе се сматра дан када је Комисија примила уредно поднету тужбу у штампаном облику. Имајући у виду могућности које пружа данашња технологија, у скорој будућности могло би се размишљати да се као дан пријема тужбе када је реч о подношењу тужбеног захтева у електронском облику сматра дан када тужилац добије електронску нотификацију када је тужба примљена. Овим решењем не само да се штеди време, него се уједно штеде и трошкови у вези штампања тужбеног захтева. Такво је решење Правилник предвидео у члану 18 у коме се регулише достављање позива и других писмена путем електронске поште, а где се као доказ о извршеном достављању сматра штампани примерак послате електронске поруке из којег се види да је порука штампана са листе послатих порука.

Након пријема тужбеног захтева, Стручна служба без одлагања обавештава Регистар о покретању поступка, који обележава спорне националне интернет домене на начин који онемогућава њихов пренос и промену података о регистрацији, све до окончања поступка.¹⁰¹⁴ Исто тако, Стручна служба доставља тужбу са прилозима регистранту на одговор за шта му даје рок од 15 дана од дана достављања тужбе регистранту. Регистрант,

---

1013 Члан 16. Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

1014 Члан 17 став 1., Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

уз одговор на тужбу доставља овлашћење за пуномоћника, уколико одлучи да га именује, и списак са именима три арбитра са Листе арбитра.

У оквиру своје надлежности поступања, а у циљу доношења одлуке, арбитражно веће заказује усмену расправу када арбитражно веће закључи да су се за то стекли услови и када оцени да је то целисходно, а може предложити странама у поступку да се одлука донесе и без одржавања усмене расправе, уколико арбитражно веће утврди да су писмени поднесци и докази довољни за доношење одлуке или уколико су стране у поступку споразумно поднеле арбитражном већу предлог да се одлука донесе без одржавања усмене расправе.¹⁰¹⁵

Поступак за решавање спорова траје до 60 дана од дана конституисања већа, са могућношћу продужавања рока у посебно оправданим случајевима, при чему арбитражно веће води рачуна да се поступак не одуговлачи.¹⁰¹⁶

Арбитражни поступак може бити окончан на два начина, и то доношењем коначне одлуке, или закључком арбитражног већа о обустављању поступка.

Доношењем коначне одлуке, арбитражно веће одлучује о захтеву тужиоца. Одлука мора обавезно да садржи увод, изреку о предмету спора и образложење.¹⁰¹⁷ У духу транспарентности рада, донету одлуку од стране арбитражних већа, Регистар националног Интернет домена Србије објављује на његовом сајту. У основи, арбитражно веће Одлуком одлучује о престанку или преносу регистрације спорног домена са регистранта на тужиоца, и то, уколико се докаже да су испуњена следећа три услова:¹⁰¹⁸

- Да је национални домен истоветан предмету тужиоачевог жига, или му је сличан у мери да може створити забуну и да доведе у заблуду учеснике у промету;
- да регистрант нема право или легитиман интерес да користи спорне националне интернет домене, и

1015 Члан 19., Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

1016 Члан 25., Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

1017 Члан 28., Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

1018 Члан 22., Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

- да је регистрант национални интернет домен регистровао и користио противно начелу савесности, поштења и добрих пословних обичаја.

У погледу дефинисања наведених услова, поготово другог и трећег услова који због њихове комплексност и неуједначеност тумачења како у теорији, тако и у пракси, Правилник о решавању спорова даје опширнији и јаснији приказ случајева који морају бити доказани да би се сматрало да је сваки од наведених услова засебно испуњен.

Када је реч о испуњености другог услова, према члану 24 Правилника о решавању спорова предвиђено је да регистрант има легитиман интерес да користи национални интернет домен уколико докаже:

- Да је пре било каквог сазнања о покретању тужбе користио национални интернет домен у комерцијалне сврхе, сагласно добрим пословним обичајима, начелима савесности и поштења; или
- да је пре подизања тужбе већ био познат широј јавности као титулар тог националног интернет домена, без обзира што није заштитио спорни знак жигом; или
- да користи национални интернет домен искључиво у некомерцијалне сврхе, без икакве намере да потрошаче и друге учеснике у промету доведе у заблуду у погледу порекла означених роба или услуга, а у контексту битне сличности или истоветности са предметом тужиоцевог жига.

Чланом 23, предвиђено је да трећи услов, односно да су национални интернет домен регистрован или коришћен противно добрим пословним обичајима, начелу савесности и поштења нарочито у следећим случајевима:

- Ако се докаже да је регистрант регистровао национални интернет домен претежно у циљу њихове продаје или давања у закуп тужиоцу, који је титулар жига чији предмет је истоветан или битно сличан регистрованом националном интернет домену, односно ради продаје или давања у закуп националног интернет домена лицу које је тужиоцев конкурент у привредној утакмици, а на основу утврђене несразмере између цене закупа националног интернет домена и продајне цене према напред споменутих лицима;

- ако се докаже да је регистрант регистровао национални интернет домен како би спречио титулара жига да ознаку која је предмет жига региструје као назив националног интернет домена;
- ако се докаже да је регистрант регистровао национални интернет домен како би нанео штету свом пословном конкуренту, и
- ако се докаже да је регистрант користио национални интернет домен који је истоветан или битно сличан предмету тужиоачевог жига, претежно ради привлачења корисника интернета на свој веб-сајт или други интернет сервис, ради комерцијалних ефеката, стварајући тако забуну у погледу порекла роба које се на том сајту, односно путем тог интернет сервиса, продају, односно у погледу услуга које се пружају.

Арбитражно веће доноси закључак о обустављању поступка у следећим случајевима:

1019

- када тужилац повуче тужбу;
- уколико се стране у спору споразумеју о обустави поступка;
- уколико током трајања поступка редовни суд донесе правноснажну пресуду о ствари која је предмет поступка;
- када арбитражно веће утврди да је наставак поступка из било ког другог разлога постао непотребан или немогући.

Уколико, током трајања поступка буде покренут судски поступак поводом домена који је предмет тужбе пред Комисијом, арбитражно веће ће одлучити да ли ће се поступак пред Комисијом обуставити, прекинути или наставити.

Дејство и извршење Одлуке арбитражног већа, регилисано је чланом 31 Правилника за решавање спорова. Одлука арбитражног већа је коначна и против ње нема места жалби. Одлука арбитражног већа се извршава по истеку рока од десет дана од дана пријема одлуке код Регистра, осим ако је у међувремену страна у поступку доставила доказ о покретању поступка пред надлежним судом, када се извршење одлуке одлаже до правноснажности одлуке суда. За извршење арбитражне одлуке, надлежан је РНИДС .

1019 Члан 26., Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

Арбитрима који су решавали конкретни спор, припада накнада за рад у сагласности одлуке која доноси надлежни орган Коморе, уз претходну сагласност Регистра.¹⁰²⁰

Трошкови поступка падају на терет тужиоца који је дужан да их приликом подношења тужбе намири. У питању су регистрациони трошкови чију висину утврђује надлежни орган Привредне коморе Србије, уз претходну сагласност Регистра. Важно је напоменути да тужилац нема право на повраћај регистрационих трошкова, без обзира на исход спора.¹⁰²¹ У изузетним ситуацијама, уколико странке захтевају да у току поступка буду предузете поједине процесне радње, одговарајући износ полаже унапред странка која подноси предлог.¹⁰²²

На крају, може се констатовати да изузев малих недостатака, прописи којима се уређују питања у вези регистрације назива интернет домена, као и поступак за решавање спорова у вези националних .срб и .rs домена, пружа се релативна конзистентност правне сигурности при остваривања права на регистровани домен, као и заштита права из интелектуалне својине и друга субјективна права трећих лица. Према томе, позитивно можемо оценити одредбе за спровођење арбитражног поступка за решавање спорова, пре свега због ширег дијапозона примене овог поступка и на остала субјективна права, што није случај и са UDRP поступком, затим лака доступност и мањи трошкови у односу UDRP поступка итд. О успешности спровођења арбитражног поступка за решавање спорова насталих због регистрације националних домена Србије, довољно говоре бројни случајеви из праксе, као и доступност арбитражних одлука широј јавности.

1020 Члан 33, Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

1021 Члан 32 став 2, Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

1022 Члан 32 став 3, Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене).

ГЛАВА ШЕСТА

ЗАКЉУЧЦИ

Садржајно посматрано, структура дисертације је углавном усмерена ка презентовању развоја информационих технологија, суштинском значају и улози интернет домен имена у савременом информационом и комуникацијском друштву, а акценат је стављен на сам управни поступак регистрације имена интернет домена, као и на њихово коришћење и управљање и на разне врсте злоупотреба као разлога, тј. узрока разних спорова у остваривању правне заштите путем судског и вансудског поступка за решавања тих спорова.

Дисертација обухвата седам глава, укључујући уводне напомене, закључке истраживања и разматрања и препоруке за даљи развој примене и коришћења назива домена уз дужно поштовање жиговног права или права на остале знакове разликовања.

Саставни део дисертације је и прилог у којем су приложене релевантне судске праксе, одлуке из алтернативног решавања спорова генеричког највишег домена (gTLDs) и највиших интернет домена Србије (ccTLDs). Сваки део, адекватни је и комплементарни тематски оквир, усмерен елаборацији, дефинисању и конклучирању кључних аспеката питања у вези администрације интернет домена и правне заштите.

Први део дисертације садржи уводне напомене о друштвеној и научној оправданости истраживања теме „Управни поступак регистрације имена домена и правна заштита“. У том смеру, дефинисан је предмет истраживања, постављени су основни и други циљеви истраживања, као и основна хипотеза истраживања. При том вреди нагласити да су на крају уводног дела, презентовани и адекватни основни и посебни научно-истраживајући методи рада.

У оквиру другог дела, у фокусу истраживања је Систем назива интернет домена, управни поступак, услови и правила за регистрацију. Систематски приступ проучавања Система имена домена налаже да се најпре у кратким цртама приложи приказ еволуције и развој интернета, не као статички историјски феномен, него као појава која се мења великом брзином, из дана у дан. У томе смеру, наглашена је функција IP адреса и узроци успостављења интернет домен имена, као и њихова улога и функција. Исто тако, указује се на економску улогу имена интернет домена, односно њихове економске функције и оправданост њиховог постојања. У даљем тексту овог дела, предмет анализе је структура

назива интернет домена, њихова хијерархијска постављеност тј. класификација, као и услови за регистрацију, а посебна пажња посвећена је највишем интернет домену Европе (.euTop Level Domain), као и структура и функција EUnid-a. Полазећи од чињенице да централна тема проучавања и истраживања у овом делу је управни поступак и правила регистрације свих нивоа имена интернет домена, у фокусу истраживања су основна питања о надлежности, услови регистрације и управљање са интернет домен именима. У оквиру овог поглавља, разматрана је улога и функција Савета европских националних интернет домен имена државних кодова (CENTR). У том циљу, обухваћени су сви релевантни извори права, како национални тако и међународни. При том, приложен је јасни приказ и опис функционалности базе података „WHOis“, као корисни механизам провере да ли конкретни назив интернет домена је већ регистрован или слободан. Ово је неопходно имајући у виду да је корист од ове базе података од великог значаја за сузбијање евентуалних злоупотреба жигова, комерцијалних ознака, наслова публикације, имена државних органа, јавних предузећа и институција, имена познатих личности, држава, градова и слично. База података „WHOis“ је исто тако више него корисна и у случајевима појаве *Reverse Domain Name Hijacking* или *Reverse cybersquatting* (обрнути сајберсквотинг) као механизам превентивног спречавања малициозног понашања и злоупотребе правила о решавању спорова у вези имена интернет домена од стране титулара заштићеног знака или друге комерцијалне ознаке, чији је крајњи циљ да се на преварни начин стекне интернет домен име на који се нема право нити легитимни интерес.

У трећем делу, у фокусу истраживања је коегзистенција назива интернет домена и знакова разликовања. Реч је о о егзистенцији два различита приступа, односно два различита система, утемељена на различитим принципима на основу којих се регулише право жига и право назива интернет домена. Први систем, систем жигова (управни поступак регистрације жигова) је под контролом јавног (владиног) територијалног ауторитета (национални или регионални), који одлучује о признавању права титулару жига у одговарајућем простору. Другим системом интернет домен имена (регистрација интернет домен имена) уобичајено управљају невладине организације без функционалних и територијалних ограничења, па се тако Интернет домен имена региструју на основу

принципа „first come, first served“ (први дођен, први услужен). Проблем је и у томе што су домен имена територијално неограничена, јединствена, уникатна и непоновљива, што довољно указује да је вредност домен имена виšekратно већа него сама вредност жигова, док с друге стране, жигови су препознатљиви по њиховој територијалности, зато што важе за територију једна државе, региона или посебне уније у оквиру држава и специјалност односно могућност да различите робе и услуге егзистирају са истим или сличним трговачким маркама, што подразумева да два привредна субјекта могу да имају исту или сличну трговачку марку, са изузетком добро познатих или чувених жигова. Према томе, сасвим је јасна и чињеница зашто се однос жига, насупротив назива домена, у теорији и третира као „две појавне врсте једног истог феномена- симбол“.

У недостатку прописа и правила којима се уређују бројна отворена питања у вези повреде личних права, права интелектуалне својине и других субјективних права, регистрација интернет домена, жигови и жиговно право имају врло важну улогу. Ово је резултат чињенице да функција интернет адреса је да обележи место у виртуелном кибернетском простору у коме се налази одређена информација и да се та адреса не може одвојити од садржаја информације, а ако се информација односи на привредну делатност, адреса добија функцију привредног обележја, сличног жигу или фирми предузећа. У том смеру, даје се јаснији приказ односа права интернет домен имена с једне стране и права на интелектуалне својину, конкретније права на жигове, комерцијалне ознаке, наслове публикација, имена државних органа, јавних предузећа и институција, имена познатих личности, држава, градова и слично, с друге стране. С обзиром на комплексну структуру трговачких марака, њихово значење и функцију у модерној тржишној економији и окружењу јаке конкуренције, они су често сами по себи кроз низ дејствија и активности предмет злоупотребе од стране конкурената. Са брзим развојем информационих технологија и све већим коришћењем Интернета као глобалног медијума за размену података и информација, развој активности и дејства нелојалне конкуренције још више добијају на интензитету, што се негативно одражава на остваривање права на жигове, а има и директних последица не само на рад поштених тржишних субјеката, него и на потрошаче који очекују квалитетне производе или услуге обележане конкретним жигом. Форме илегалног понашања и злоупотребе жигова и осталих знакова за разликовање на

интернету као акт нелојалне конкуренције могу бити различите природе, од активности супротне поштеним обичајима у индустрији и трговини, стварање забуне, лажне примедбе или преварно понашање која дискредитују предузећа, производе или трговинску делатност једног конкурента, искоришћавање туђе тржишне репутације у циљу разводњавање карактеристичног квалитета или рекламну вредност жига једног конкурента итд.

Када је реч о знаковима разликовања у корелацији са интернет домен имена, посебно се истиче важност правне заштите и то у циљу заштите интереса три категорије субјеката. У првом реду, правна заштита жигова односи се на привредне субјекте којима се приликом обављања привредне делатности обезбеђује заштита од разних врста злоупотреба и неовлашћене употребе њиховог жига у привредном промету. Правна заштита жига је и у интереса потрошача у смислу заштите од различитих облика нелојалне конкуренције, што омогућава да потрошач изабере најбољи производ или услугу која задовољава његову потребу. Трећу категорију субјеката чине друштвене заједнице, на тај начин што правна заштита жигова гарантује ефикасно спровођење борбе против нелојалне конкуренције у смислу боље организације компанија на тржиште, побољшање квалитета роба и услуга, а с тим и конкурентне цене.

Имајући у виду решења бројних судских и вансудских одлука, као и карактеристике и посебности скоро свих знакова разликовања, посебна пажња је посвећена основним питањима о жигу и жиговном праву. У том смислу, предмет истраживања у овом раду је и проучавање историјских аспеката, правне природе и функције жига, затим извори права, предмет правне заштите и класификација жигова према области у којој се користе, према природи, саставу и начину коришћења. У кратким цртама, обухваћене су и друге врсте жигова сагласно њиховом опсегу употребе, степену њихове тржишне препознатљивости, начину њихове тржишне реализације и месту регистрације. У циљу разјашњења у вези стицања права на жиг, разматрани су и управни поступак за стицања права на жиг, материјално правна овлашћења, пренос права, трајање жига, престанак права на жиг, као и међународна регистрација жига.

У оквиру четвртог дела, најпре су разматрани историјски апсекти спорова у вези права на имена интернет домена. У том смеру, предмет проучавања су сви релевантни

међународни и домаћи извори права којима се уређује ово питање. У фокусу проучавања је сврха злоупотребе и малициозно понашање регистранта регистрацијом интернет домен имена и узроци појаве спорова. Заправо, реч је о проблему чисто правне природе, који настаје када привредни субјект не може да користи свој жиг или назив своје фирме као интернет адресу, јер је неко други већ регистровао адресу такве садржине, па од титулара жига или назива фирме тражи откуп интернет домена. Ово је довољан разлог да титулар жига или назив фирме затражи правну заштиту против власника интернет домена због повреде жига. Према томе, посебно је наглашен проблем појаве спорова који је сасвим логична последица сукоба који произилазе из недостатка везе између система за регистрацију трговачке марке, с једне стране, и система за регистровање имена домена, с друге стране. При том, посебна пажња је посвећена начелу „*Bona fides*“, сагласно коме интенција регистранта домен имена није да спорно домен име препрода и од тога оствари профит, него да тај домен користи, јер на то има сасвим легитимни интерес. У оквиру овог дела, разматрана су и регистрација и коришћење назива интернет домена „*Mala fides*“. Посебан акценат је стављен на врсте злонамерне активности при регистрацији назива интернет домена, као и положај „*cybersquatter-a*“. Наиме, предмет проучавања су више врста понашања „*cybersquatter-a*“, као што је регистрација и коришћење имена домена са увредљивим садржајем, *cybersquatting* на социјалним мрежама, *typosquatting*, појава обрнутог сајберсквотинга (*reverse domain hijacking*) итд. У основи, може се рећи да су у овој глави предмет проучавања низ питања која представљају основна предзнања повреде права титулара жига, комерцијалних ознака, наслови публикација, имена државних органа, јавних предузећа и институција, имена познатих личности, држава, градова и слично. Наиме, кроз анализе бројних одлука судова и одлуке донете у арбитражним поступцима, акценат је стављен на негативне последице илегалног преузимања имена већ заштићених знакова, добро познати трговачких имена и називи других врста комерцијалних ознака и њихова регистрација као интернет домен имена. Истовремено, циљ ове главе је да се укаже на економску улогу назива домена, односно њихову економску функцију, као неопходност проналажења решења за остваривање ефикасне правне заштите.

Приликом проучавања и анализе поступака о решавања спорова о називу интернет домена пред надлежним судовима и алтернативном решавању спорова, акценат је стављен на алтернативни начин решавања спорова, конкретније управни поступак решавања спорова пред Центром за арбитражу и медијације у оквиру WIPO-а. При том, наглашене су предности остваривања правне заштите путем арбитражног поступка, као алтернативног, бржег, економичнијег и ефикаснијег поступка од судског. Статистички податци WIPO-а указују да је повреда права интелектуалне својине заступљена у високо развијеним земаљама, што је сасвим разумљиво имајући у виду да и сама повреда права у вези са регистрацијом имена домена потиче из тих земаља (нпр.: САД, Немачка, Француска, Швајцарска, Италија, Енглеска, Канада, Аустралија, Аустрија итд. Статистика, исто тако говори да је број случајева у којима повредилац права потиче из мање економски развијених држава знатно већи него што је то случај са почионцима повреде права из развијених држава (нпр.: Кореа, Индија, Чиле итд.).¹⁰²³

Преко бројних примера из праксе с једне стране, и имајући у виду изворе права, како међународне тако и домаће извори права, с друге стране, одлука донешена у арбитражном поступку не представља препреку да би се повео судски поступак, што је изузетно важно имајући у виду бројна ограничења самог арбитражног поступка, посебно када је реч о спровођењу поступка сагласно UDRP правилима. Према томе, можемо констатовати да иако је судски поступак скупљи и спорији, у односу на вансудски поступак, он ипак има своје предности, посебно у односу на могућност добијања одштете на основу утврђења висине штете због злонамерне регистрације, покривање трошкова у вези судских трошкова и слично, што није случај и у вансудском поступку.

Узимајући у обзир да се не може са прецизношћу одредити правна природа UDRP поступка и да у теорији преовладава мишљење да је у питању *sui generis* механизам вансудског решавања спорова, чија је основа адхезиони *on line* уговор, посебна пажња је посвећена организационој структури, функцији и општим UDRP правилима ICANN-а, како и допунским правилима за UDRP донетим од стране WIPO-а и осталим надлежним провајдерима као јединим применљивим механизмима за решавање спорова насталих због

---

¹⁰²³ Више о томе видети на следећем веб сајту: http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/countries_a-z.jsp, 12.03.2014.

регистрације имена домена. У том смеру, посебна пажња је посвећена анализи и проучавању материјалних и процесних одредба UDPR поступка, њиховој адекватности и примени, а даје се и критички осврт постојећих и предлог за доношење нових решења. Приликом анализе бројних случајева из праксе, разматрани су различити приступи арбитражних већа приликом доношења одлука, од којих се може сублимирати да су време регистрације жига и територија на којој тужилац ужива правну заштиту жига у потпуност ирелевантни да би титулар жига поднео захтев за пружање правне заштите. Предмет проучавања у овој глави, је и дијапазон примене ових правила, као и разрађивање оквира надлежности овлашћених провајдера за решавање спорова у складу са општим UDPR правилима. Разматрани су и услови правне заштите титулара заштићених знакова и других комерцијалних ознака, као и услови потребни за остваривање те заштите. Место у овој глави је посвећено и питању о трансферу имена интернет домена у току поступка (Cyberflight), као и поништавању интернет домен имена.

У петтом делу докторске дисертације, доминира компаративни метод истраживања, помоћу кога су приложени упоредноправни преглед правила и прописа којима се регулишу питања о управном поступку регистрације и управљања интернет домен именима на националном нивоу. У том смеру, предмет проучавања су више земаља са различитим правним, економско-социјалним, друштвеним и политичким уређењима.

Када је реч о спровођењу управног постука за регистрацију имена домена разлика је евидентна по више основа. Заправо, разлике се углавном односе на организација адресних простора, категорију лица која могу регистровати конкретни највиши домен државног кода, односно прописана ограничења у том погледу, висина таксе за регистрацију домене која се креће од 5 еура за .mk домен у Македонији, око 40 еура за .is домен у Исланду па све до 70 еура за .bg домен у Бугарској, време трајање регистрације које се у основи креће од 1 до 10 године итд. Једина заједничка карактеристика свих земаља у свету је да се регистрација имена домена врши на основу принципа „first come, first served“ (први у времену, јачи у праву).

Посебан акценат стављен је на начин остваривања ефикасне правне заштите, сагласно националним прописима којима се уређује ово питање. На основу бројних анализа и проучавања прописа донетим од стране националних регистра, можемо констатовати да у

већем броју земаља спорови у вези регистрације националног домена највишег нивоа поред судског поступка, решавају се и пред националним арбитражним органима, а правила којима се уређује поступак за решавање тих спорова на националном нивоу су углавном истовидни или слични са правилима UDRP поступка. Према томе, UDRP поступак није применљив за земље које имају развијени алтернативни систем за решавање спорова у вези регистрације националног домена. Један од главних разлога за успостављање алтернативних начина за решавања спорова у вези националних имена домена је да су трошкови поступка вишеструко мањи, а сам поступак доступнији. Предност успостављање националне арбитраже је и познавања језика државе где је спорни национални домен регистрован, могућност одржавања рочишта, шири дијапазон примене поступка итд., што није случај, рецимо, са UDRP поступком.

Значај овако конципиране докторске дисертације очекивано је да буде вишестран. Наиме, са једне стране, апликативна вредност дисертације указује на улогу Система интернет домен имена у интернет простору, њихов економски утицај на глобално тржиште, као и функција домена не само за велике компаније него и за мала и средња предузећа, која настоје да своје услуге и производе пласирају на што већем тржишту, а тиме остваре и већи профит. Са друге стране, од значаја је и указивање на последице регистрованих имена домена са којима се повређује туђе право, што подразумева не само наношење конкретне штете том титулару, него и наношење штете крајњем потрошачу, а у неким ситуацијама и целом друштву.

На основу свега реченог, дисертација указује да се развој, организација, регистрација имена интернет домена и њихово управљање, базира на принципима управног права. Међутим, и поред тога што постоји повезаност ове проблематике са управним правом, неспорна је чињеница да има низ заједничких елемената и са другим правним дисциплинама као што су: право информационе технологије, право интелектуалне својине и трговинско право, грађанско право и међународно право, што говори да је актуелност теме оправдана и да је у питању проблематика која ствара везу између јавног права, с једне стране, и приватног права с друге стране. Из тих разлога, може се рећи да је тема интердисциплинарна и захтева познавање више правних дисциплина. Истраживање у овој области представља посебан изазов и због чињенице да системско проучавање правних

аспеката управног поступка регистрације интернет домен имена и правна заштита права трећих лица чија су права повређена ради регистрације домена, у домаћој и страној литератури су јако ретка.

Према томе, можемо констатовати да укупно проучавање и истраживање ове проблематике, представља непосредан допринос не само у области управног права, права информационе технологије и право интелектуалне својине, него и правној науци уопште, а значајан допринос даје се и у корист судске и арбитражне праксе решавања спорова у вези имена интернет домена.

На крају, можемо закључити да је базични циљ актуелизације овог изузетног и интересантног питања не само у правничким, него и у ширим друштвеним круговима, у целости оправдало постављање тезе о друштвеној и научној оправданости овог рада.

ГЛАВА СЕДМА

***РАЗМАТРАЊА И ПРЕПОРУКЕ ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ, ПРИМЕНА И
КОРИШЋЕЊЕ***

Имајући у виду да је у питању комплексна и сложена проблематика која захтева познавање не само управног права, него и осталих правних дисциплина, а на основу свеобухватне анализе и проучавања, не само са аспекта теорије, него и са аспекта бројних случајева из праксе, као и у складу са закључцима приложеним у шестом делу овог рада, на крају рада, у прилогу (развоја, примена и коришћење управног поступка за регистрације имена домена и остваривања правне заштите), можемо дати следеће препоруке:

1. Узимајући у виду да се регистрација имена домена спроводи у духу правила „first come, first served“ и да свако може да региструје домен, а да при том овлашћени регистар за регистрацију домена, нема обавезу да врши претходну проверу да ли је захтев оправдан или је у корелацији са делатношћу коју подносилац врши, у будућност намеће се потреба активније улоге надлежних регистара у погледу промовисања и објављивања брошура у циљу упознавање потенцијалних регистранта о правилима при одабиру жељеног домена, као и негативне последице које произлазе због малициозне и злонамерне регистрације домена којима се повређују туђа права на заштићене ознаке за разликовање.

2. Активнија улога надлежних регистара је неопходна и на међународном нивоу, у погледу учешћа на међународним скуповима, размена знања у вези принципа за додељивање и управљање са ccTLD-а, као и успостављање најбоље праксе за превенцију и решавање спорова у вези повреде права из интелектуалне својине. То свакако налаже интензивнију сарадњу, усаглашавање и постизање већег развоја функционалног модела комуникације између националних регистара и ICANN-а. Тако на пример, у скорој будућности Македонија по примеру Србије требало би да предузме све мере у циљу добијања статуса пуноправне чланице Савета европских националних регистара (Council of European National Top Level Domain Registries, CENTR), пре свега ради тога што CENTR делује као канал комуникације између Интернетских управних органа и других организација које се баве Интернетом, на тај начин што организује састанке и радионице на којима се расправља о правним питањима која утичу на рад националних регистара, а у циљу унапређивања услуга за кориснике Интернета.

3. Чињеница да ће правно уређивање ове проблематике увек бити корак уназад од реалних потреба нормирања, једино *de lege ferenda* решење у овом случају је адекватна примена латинског начела „*Dura lex sed lex*“ (строг закон али је закон), ако се примењује, уз тенденцију примене другог латинског начела „*Leges bonae ex malis moribus procreantur*“ (добри закони настају од лоших обичаја) и прихватања изазова да право мора увек бити ако не испред, онда у корак са развојем нових технологија. Ако знамо да признање конкретног права имплицира и пружање правне заштите тог права, а мере и средства која се за то предузимају ипак не испуњавају очекиване резултате, независно што повреда тих права, представља правни основ за санкционисање, у будућности би требало мало више посветити пажњу егзистенцијално слабим законским регулативама и непостојању правних механизма за обезбеђивање ефикасне правне заштите пред надлежним судским органима због неконзистентности и неуједначености донетих судских одлука. Овде се пре свега мисли на постојеће законе којима се регулишу бројна питања у вези заштите права на интелектуалну својину, права на нелојалну конкуренцију, права на заштиту личних података итд. Према томе, требало би се приступити усаглашавању пре свега терминологије и јасном прецизирању конкретног проблема у склопу постојећих законских прописа. Исто тако, ако се узме у виду да примена постојећих законских прописа из области права на интелектуалну својину, права за заштиту нелојалне конкуренције и слично, нису дали очекиване резултате, као пример доношења позитивних законских прописа може послужити и амерички Закон о заштити потрошача од *Cybersquatting*, као засебни акт којим се регулишу сва отворена питања у овој области. Тиме би се уједно успоставио један пропис који би обезбедио већу конзистентност прописа, уједначеност донетих судских пресуда, као и већу правну сигурност код свих носиоца субјективних права који могу бити предмет повреде регистрацијом назива домена. У оквиру специјалног закона којим би се ова питања уредила, неопходно је предвидети и новчане санкције за несавесног регистранта домена, како за нанету штету регистрацијом спорног домена, тако и за судске трошкове. Очекивано би било да новчане санкције послуже не само као репресивна мера, него би исти имали и превентивну улогу у смеру одвраћање будућних регистранта да региструју имена домена којима се повређује туђе право.

4. Узимајући у обзир да интернационализација имена домена и успостављање домена на нелатиничном писму и језику је изузетно важан процес у развоју DNS-а, као и проблеми који су сасвим очекивани, пре свега због чињенице да се регистрација имена домена и имена жигова у конкретним случајима врши на писму које већи броју људи у свету и не познаје, Интернет заједница мора предузети мере у погледу дешифровања, односно обезбедити свим корисницима интернета, пре свега будућим регистрантима и титуларима заштићених знакова адекватни превод конкретних речи које су саставни део интернационалног домена, и то латиничном транскрипцијом. Свакако, то подразумева и доступност значења тог превода широј јавности, а као механизам може бити искоришћена база података WHOis.

5. Покушај за успостављање нових генеричких имена домена највишег нивоа у циљу да се дестимулише злонамерна регистрација домена трећих лица, односно да се утиче на сузбијање појаве cybersquatting-а, није дало очекиване резултате. Одличан пример да је то тако говори и увођење .xxx домена, специјално дизајнираних искључиво за потребе глобалне индустрије која се бави порнографијом, где се могу наћи интернет сајтови за забаву одраслих. У том смеру, неопходно је дословно поштовање препоруке свих међународних организација које се баве Интернетом да приликом подношења захтева за регистрацију домена, регистрант подноси и изјаву у којој тврди да, према свом најбољем знању и свом искреном уверењу, регистрација траженог домена не вређа туђе право интелектуалне својине или неко друго субјективно право, те да су сви подаци наведени у захтеву за регистрацију конкретног домена истинити и потпуни. Регистрант, такође, изјављује да се жељени домен не региструје противно начелу савесности, поштења и добрим пословним обичајима, те да се домен неће свесно користи противно овим начелима. У том контексту, полазећи од Општих услова за регистрацију назива националних интернет домена у Србији, а циљу избегавања појаве спорова у вези домена, решење којим се предвиђа да регистрант тек потписивањем уговора гарантује да регистрацијом траженог домена не повређује туђа субјективна права, може се рећи да је можда касна реакција. На основу тога, препоручује се да регистрант такве врсте изјаве приложи још приликом подношења захтева за регистрацију домена, а не тек приликом потписивања Уговора.

6. Приликом подношења захтева за регистрацију националног имена домена највишег нивоа, ради превентивног деловања и спречавање стварања нових спорова поводом регистрације назива домена, једно од решења било би да се успостави обавеза да регистрант поред потпуне документације за регистрацију домена имена приложи и извод из WHOis веб сервиса као прилог да је име домена слободно за регистрацију, јер у супротном то би била обавеза регистратора, чиме би се он непотребно оптеретио додатном обавезом. Узимајући у обзир да WHOis није једини, централно управљани систем базе података, него се податци о регистрацији имена домена налазе на различитим локацијама и исти се одржавају и управљају од стране више регистара и регистра и да је реч о озбиљном недостатку функционалности овог сервиса, ICANN у међувремену мора порадити на креирању интернационалних централизованих WHOis база података.

7. И поред чињенице да постоји изванредан степен усаглашености тумачења UDRP правила, ипак има места за измене и допуне правила према којима арбитражна већа поступају и доносе одлуке поводом насталих спорова о интернет домен именима. Дакле, извесна одступања у погледу доношења одлука арбитражних већа, могла би се одстранити уколико у односу на нека од отворених питања ICANN-а заузме конкретни став и притом исти буде на јасан и прецизан начин предвиђен у тексту правила UDRP поступка. У смеру побољшања текста правила UDRP поступка је и потреба уношења прецизне дефиниције одређених појмова и као и обезбеђивања измена и допуна предвиђених прописа и проширење надлежности провајдера, да поред жигова предмет заштите буду и остала питања, као што су на пример лична имена, имена градова и држава итд., која лако могу бити циљ несавесне регистрације имена домена. Ово је неопходно узимајући у виду различите одлуке донете од стране арбитражних органа које говоре да је реч о непостојању конзистентности примене прописа којима је уређен UDRP поступак. То уједно говори о неизвесности приликом доношења Одлуке од стране надлежних провајдера, што свакако утиче да субјекти који сматрају да су њихова права повређена регистрацијом домена често прибегавају судском разрешивању ових спорова.

8. Према бројним извештајима ICANN-а измене и допуне UDRP правила нису на агенди Интернет корпорације, а разлог су различити интереси које има ICANN, с једне стране, и титулари жига и Светска организација за интелектуалну својину, с друге стране.

Наиме, док је у интересу титулара права интелектуалне својине да правила буду јаснија и да њиховом применом евентуалне повреде права буду делотворније отклоњене, интерес ICANN-а је да окупља регистре назива интернет домена, јер преко регистрација имена домена обезбеђују приходе за своје чланове. Заправо супротни интереси заинтересованих страна су једини разлог који онемогућава стварање предуслова за већу извесност, предвидљивост и правну сигурност у погледу решавању спорова о називу интернет домена. Притом имајући у виду да је судски поступак скуп и траје дуго, као и чињеницу да настали спорови због регистрације националних имена домена највишег нивоа у великом броју земаља не подлежу правној заштити путем алтернативног решавања спорова сагласно правилима UDRP поступка, правни системи тих земаља доносе Правила за алтернативно решавање спорова у вези регистрације националних имена домена највишег нивоа, на националном нивоу. У највећем броју случајева та правила, не само по својој структури, него и по својој суштини су идентична иста са правилима UDRP поступка. Друго дискутабилно питање је да се у оквиру националних арбитража земаља који припадају евроконтиненталном правном систему као извор права узимају у виду и раније донете одлуке арбитражних већа, на исти начин као и у поступцима који се воде пред надлежним провајдерима сагласно UDRP правилима. Такав је био пример у случају спора због регистрације домена „hyatt.rs“ о којем је одлучивало Арбитражно веће Комисије за решавање спорова поводом регистрације .rs домена при Привредној комори Србије. Оправданост за таквим поступањем арбитражних већа, је да они доприносе већој извесности, предвидљивости и правној сигурности у погледу решавања спорова у вези имена домена.

У циљу веће искоришћености алтернативног поступка решавања спорова пред националним арбитражама, посебно имајући у виду трошкове поступка који су далеко мања него што је то случај са судским поступком или UDRP поступком за решавање спорова, Регистари националних имена домена требају уложити већи напор у погледу афирмисања предности овог механизма пружања правне заштите, обезбедити већу транспарентност донетих одлука, редовно пратити текуће новине на међународном нивоу у области ове проблематике, како би обезбедили побољшање постојећих нормативних решења. Према томе, имајући у виду већу слободу и флексибилност националних

регистра приликом креирања поступка за решавање спорова у вези имена домена, они могу без икаквих препрека одстранити бројне недостатке и слабости егзистентне у оквиру прописа којима је предвиђен вансудски поступак решавања спорова на националном нивоу.

9. У сагласности са Општим условима о регистрацији назива националних интернет домена у Србији, тужилац тужбени захтев доставља Комисији у електронском облику и у пет штампаних примерака. Даном подношења тужбе се сматра дан када је Комисија примила уредно поднету тужбу у штампаном облику. Имајући у виду могућности које пружа данашња технологија, у скорој будућности могло би се размишљати да се као дан пријема тужбе када је реч о подношењу тужбеног захтева у електронском облику сматра дан када тужилац добије електронску нотификацију када је тужба примљена. Овим решењем не само да се штеди време, него се уједно штеде и трошкови у вези штампања тужбеног захтева. Наиме, ово решење било би у складу и са чланом 18 у коме се регулише достављање позива и других писмена путем електронске поште, а где се као доказ о извршеном достављању сматра штампани примерак послате електронске поруке из којег се види да је порука штампана са листе послатих порука.

10. У будућности може се размишљати и о евентуалним изменама постојећих прописа којима се уређује питање у вези начина на који се врши избор арбитра, како у Србији, тако и у Македонији. Наиме, актуелно решење према коме, секретар именује арбитра, независно што избор врши од три понуђена арбитра, оставља дозу сумње због могућности субјективитета при именовању арбитра, па се може размишљати о изналагању другог решења које ће понудити већу објективности рада Комисији у погледу конституисања арбитражног већа. Слично, ако не и горе је у Македонији, из разлога што Правилником за арбитражни поступак нису јасно прецизирани услови које би будући арбитражи требало испунити, што оставља простор за евентуалне сумње о могућем субјективном приступу при избору арбитра од стране Управног одбора МАРнет-а. Исто тако, Правилник не предвиђа нити области које би будући арбитражи требало да познају, односно да ли је у питању познавање права информационе технологије, права интелектуалне својине, управног права, међународно приватног или јавног права и слично. Други проблем је у томе што моментални избор од понуђених 5 арбитра, независно од тога да ли има

заинтересованих за решавање спорова путем овог механизма, је јако мали и представља ограничујући фактор, како за носиоца чије је право предмет повреде, тако и за сам регистрант спорног домена. Према томе, у скорој будућности пожељно је да се ови недостатци отклоне и притом обезбеди објективност и конзистентност услова при избору арбитара, и на тај начин обезбеди транспарентнији приступ приликом поступка њиховог именовања.

11. Врло важан процес у смеру побољшања укупног стања, како за управни поступак за регистрацију имена домена, тако и за остваривања правне заштите туђих субјективних права у вези регистрације имена домена, је и неопходност од активнију улогу просветних радника и стручњака који се баве овом проблематиком у смеру успостављања едукацијских програма и пројеката намењених за едукацију не само запослених у оквиру надлежних регистара и регистра, адвоката и судија, него и свих осталих субјеката који имају додирних тачака са овом проблематиком.

ПРИЛОГ

***ПРИМЕРИ РЕШАВАЊА СПОРОВА О НАЗИВИМА ИНТЕРНЕТ
ДОМЕНА***

1. Судска пракса

Случај бр. 1

*Wright против Domain Source, Inc., 2002 U.S. Dist. LEXIS 16024 (N.D. Ill. Aug. 28, 2002).*¹⁰²⁴

Предмет спора је име домена „paulwright.com“. Тужилац г-н Пол Рајт (Paul Wright) регистровао је име домена „paulwright.com“ у 1999. години, и користио га за комерцијални веб сајт све до истека регистрације у 2001. години због околности које су биле ван његове контроле. Оптужени, односно организација која се бави регистрацијом и продајом имена домена, након истека регистрације опет је урадила регистрација спорног имена домена, а касније када је тужилац затражио свој домен, исти од стране туженог био му је понуђен на продају по цени од 1.855 америчких долара. Тужилац у току поступка испред надлежног суда је изнео доказе којима потврђује да је тужени поред његовог имена домена, регистровао још пуно других личних имена и комерцијалних имена са намером да од тога оствари профит. На основу тога, а полазећи и од чињенице да се тужени није произнео по наводу тужиоца, Суд је одлуком наредио туженом да пренесе спорно име домена у власништво тужиоца.

Случај бр. 2

*Компанија SA Alice против компаније SNC Alice*¹⁰²⁵

Спор је настао поводом регистрације интернет домен имена „alice.fr“. Компанија SNC Alice је основана 1934. године и уједно је титулар жига француског *Alice* регистрован у 1975. године, која се бави активностима у вези маркетиншке услуге (Класа 35: Оглашавање, вођење послова, пословно управљање, канцеларијски послови). Компанија *SA Alice* постоји од 1996. године и бави се производњом софтвера, развој, рад, дистрибуција и одржавање информатичке, електронске и електро-механичких хардвера, која је титулар *"Alice d'ISOFT"* жига, намењен за нуђење производа и услуга у области

1024 Доступно на следећем веб сајту: <http://www.finnegan.com/WrightvDomainSourceInc/>, 10.02.2014.

1025 Spindler G., Börner F.: E-Commerce Law in Europe and the USA, p.115, Springer, Germany, 2007.

информатичке технологије. (Класа 9¹⁰²⁶, 39¹⁰²⁷ и 42¹⁰²⁸).¹⁰²⁹ Компанија *SA Alice* је регистровала интернет домен „alice.fr”, што је разлог да *SNC Alice* поведе поступак пред надлежним судом. Окружни суд у Паризу пресудио је у корист тужиоца на основу да је он дуже време користио тај назив, што је супротно принципу *”first come, first served”*.¹⁰³⁰ Ова одлука није била прихваћена са стране Апелационог суда (Cour d'Appel de Paris), који је донео одлуку у корист Компаније *SA Alice*, тако да је узео у обзир да тужилац и оптужени су две сасвим различите компаније и баве се са различитим активностима, притом примењујући принцип *”first come, first served”*.¹⁰³¹ Ову одлуку је потврдио и Врховни суд у Паризу (Tribunal de grande instance de Paris).¹⁰³² Дакле, одлуке апелационог и врховног суда су у целост оправдане, јер је Компанија *SA Alice* испоштовала цели поступак регистрације тако да је доказала да одговарајући назив представља њезино пословно име или жиг, и у исто време одлука суда не спречава Компанију *SNC Alice* да региструје своје име интернет домена „alice.tm.fr”.¹⁰³³

1026 Апарати и инструменти научни, поморски, геодетски, фотографски, кинематографски, оптички, за вагање, мерење, сигнализацију, контролу (инспекцију), спасавање и наставу; апарати и инструменти за провођење, прекид, трансформацију, акумулацију, регулисање или контролу електричне енергије; апарати за снимање, пренос и репродуковање звука или слике; магнетни носачи података, дискови за снимање; компакт дискови, ДВД и други дигитални носачи података; механизми за апарате који се покрећу новцем или жетоном; регистар касе, рачунске машине, опрема за обраду података, рачунари; рачунарски софтвер; апарати за гашење пожара.

1027 Транспортне услуге; паковање и складиштење робе; организовање путовања.

1028 Научне и технолошке услуге, као и услуге истраживања и пројектовања у вези са њима; услуге индустријских анализа и истраживања; пројектовање и развој рачунарског хардвера и софтвера.

1029 Bubert I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPRIT Project 27028, pp.18-19, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

1030 Ordonnance de référé of March 12 1998, Tribunal de grande instance de Paris. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.legalis.net.>, 31.07.2013.

1031 Arrêt du 4 décembre 1998 - Cour d'appel de Paris, Доступно на следећем веб сајту: <http://www.legalis.net>. Цитирано код: Bubert I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPRIT Project 27028, pp.18-19, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

1032 Jugement du 23 Mars 1999 – Tribunal de grande instance de Paris. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.legalis.net>. Цитирано код: Bubert I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPRIT Project 27028, pp.18-19, 2013. Доступно на следећем веб сајту: www qlinks.net/lab991216/trademarks.doc, 31.07.2013.

1033 Више о томе видети код: Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011, pp. 8-9.

Случај бр. 3

SG 2 против Brokat informationssysteme GmbH.¹⁰³⁴

У питању је спор између две компаније које су активне и делују на различита географска подручја, односно тржишта, а у вези регистрације немачког интернет домена који садржи исти назив као и већ регистровани француског жиг. Заправо, реч је о спору између француске компаније *SG 2* која у својству титулара регистрованог жига “*payline*” из 1996. године, нуди услуге интернет плаћања, с једне стране, и немачка компанија *Brokat informationssysteme GmbH*, регистрована у Штутгарту, у својству титулара регистрираног немачког жига “*payline*” који користи систем “*Brokat-payline*” као поддомен „*brokat.de/payline*„ у оквиру свог домена „*brokat.de*“ и при том нуди исте услуге као и компанија *SG 2*, с друге стране. Француска компанија *SG 2* затражила је од француског суда да изрекне компанији *Brokat* забрану због наводног кршења права коришћењем његовог регистрованог француског жига “*payline*”, за исте робе и услуге, на немачком сајту. Апелациони суд донео је пресуду у корист француске компаније *SG 2* и поред тога што немачка компанија никада није нудила свој систем интернет плаћања у Француској. Одлука суда заснивала се на то да је интернет сајт компаније *Brokat* био доступан широм свету, а између осталог и у Француској и да је због тога нанета штета на француској територији, па је суд компанији *Brokat* наредио да се уздржи од даљег коришћења жига “*payline*”.

Случај бр. 4

Panavision International, L.P. против Тоерпен.¹⁰³⁵

Реч је о судском спору у коме је сајберсквотер господин Денис Топен (Dennis Тоерпен) направио покушај да користи своје, већ регистровано име интернет домена *panavision.com*, с циљем, као што је аргументовао пред судом, приказивања фотографије из птичје перспективе града Пана, државе Илиноис. У међувремену је, Тоерпен да би се одрекао

1034 Maunsbach U.: Some Reflexions Concerning Jurisdiction in Cases on Cross-border Trademark Infringements Through the Internet, Stockholm Institute for Scandinavian Law 1957-2010, vol. 47, 2004, p.494. Доступно на следећем веб сајту: <http://www.scandinavianlaw.se/pdf/47-23.pdf>, 16.06.2013.

1035 *Panavision International, L.P. v. Dennis TOEPFEN*; Network Solutions, 141 F.3d 1316, No. 97-55467, (9th Cir. 1998). Доступно на следећем веб сајту: <http://cyber.law.harvard.edu/property/domain/panavision.html>, 16.09.2013.

коришћења наведеног интернет домена, од Компаније Panavision покушао да изнуди 13.000 \$. Регистрација идентичног имена интернет домена са називом компаније *Panavision*, био је довољан разлог да Компанија Panavision поведе судски спор пред надлежним судом против господина Тоерпен. У конкретном случају, суд на основу Савезног закона за разводњавање марака (US Federal Trademark Dilution Act), утврдио је да је регистрација спорног домен имена направљена у циљу „комерцијалне употребе у трговини" што узрокује разводњавање марке Panavision.

Случај бр. 5

***Yahoo! Inc. против Yahoo Moving & Storage, Inc.*¹⁰³⁶**

Тужилац, иначе управитељ познатог веб-сајта и титулар добро познатог жига „Yahoo“, пре подношења тужбеног захтева, доставио је писмо туженоме са захтевом да се уздржи од даљег коришћења следећих имена интернет домена: “yahooving.com,” “yahoovers.com,” и “yahoovanlines.com”. Тужени, који је користио спорна имена интернет домена, да промовише свој бизнис у области селидба и складиштења, одговорио да је спреман да прода свој „бизнис“ тужиоцу и титулару добро познатог жига за суму од 5.000.000 америчких долара. Након подношења тужбеног захтева за *cybersquatting*, повреда и разводњавање жига од стране тужиоца, оптужени чак се није ни појавио пред судом, па је суд у изостанку одговора, донео одлуку у корист тужиоца, а на штету оптуженог, и досудио 225.000 америчких долара ради наносења статутарне штете (75.000 америчких долара за име интернет домена), због регистрације и коришћења имена домена у 2001. години, у време, када је Yahoo била међународно призната трговачка марка. Суд је тужиоцу доделио и 20.000 америчких долара за адвокатске трошкове. На основу утврђења суда, да је затражена сума од 5.000.000 америчких долара, превелика и нереална, усвојен је тужбени захтев и наложено је надлежном регистру да пренесе спорно име Интернет домена тужиоцу.

1036 No. C-03-0012 CW (N.D. Cal. May, 28, 2003) (Magistrate Judge’s report and recommendation), (N.D. Cal. Nov. 6, 2003) (order adopting Magistrate Judge’s report and recommendation with modifications). Више о томе видети на следећем веб сајту: <http://www.finnegan.com/yahooincvyahoovingandstorageinc/>, 17.09.2013.

2. Вансудско решавање спорова поводом регистрације домена

2.1 Вансудско решавање спорова поводом регистрације генеричких највиших интернет домен имена (gTLDs) у сагласности правила UDRP поступка.

Случај бр. 1

*Toyota Motor Sales USA v. Rafi Hamid dba ABC Automobile Buyer*¹⁰³⁷

Стране спорног односа су Toyota Motor Sales U.S.A., Inc. са седиштем у Калифорнији (у својству тужиоца) и Rafi Hamid dba ABC Automobile Buyer са седиштем у Илиноису. Предмет спора су следећа регистрована имена домена: „lexuschicago.com“, „mcgrathlexuschicago.com“, „chicagolexus.com“, „napervillelexus.com“, „chicagolandlexus.com“, „usalexus.com“, „chicago-lexus.com“, „eliteflexus.com“, „lexuselite.com“, „leasinglexus.com“, „midwestlexus.com“, „mcgrathlexuschicago.com“ и „uslexus.com“. Подносилац тужбеног захтева није титулар жига, него је власник подружнице Toyota Motor Corporation, иначе Јапанска компанија је ексклузивни увозник и дистрибутер аутомобила LEXUS широм Сједињених Држава, осим у држави Хаваји. Тужилац је титулар домена „lexus.com“, као и друга домен имена која садрже ознаку LEXUS. Подносилац тужбе има искључиво овлашћење да именује и лиценцира LEXUS дилере у САД, који би користили име и знак LEXUS. Наиме, тужилац заједно са његовим „корпоративним родитељем“ користе име и знак ЛЕКСУС у Сједињеним Државама већ од 1989. године, период у којем је тужилац уложио знатне суме новца (више од 1,000,000,000 америчких долара) у рекламирање те робе. Тужилац, поред тога што има право да користи робни и услужни жиг LEXUS којим покрива широк спектар производа и услуга, он је одговоран и за тражење заштите знака у Сједињеним Државама у случајевима његове повреде или покушаја умањивања његове вредности.

1037 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-0032, Administrative Panel Decision: Toyota Motor Sales USA v. Rafi Hamid dba ABC Automobile Buyer, March 28, 2001. Доступна на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-0032.html>, 18.08.2013.

Тужени, Rafi Hamid dba ABC Automobile Buyer је титулар регистрованих спорних имена домена о којима се води спор, а који у предвиђеном року сагласно УДРП правила, није оспорио тврдњу тужиоца да су спорна имена домена идентична или збуњујућа слична са жигом LEXUS. Тужилац је у тужбеном захтеву истакао да коришћење географских ознака, као што су „USA“, „US“, „Chicago“, „Chicagoland“, „Midwest“, and „Naperville“, генеричких ознака као „leasing“ and „elite“ и презимена ауторизираних LEXUS дилера као што је „McGrath“, не утиче на чињеницу да су спорни интернет домени идентично исти или слични услужном или робном жигу LEXUS. Тужилац је исто тако навео да је тужени запошљен код једног од овлашћених дилера Arlington Lexus, и да приликом укуцавања спорна интернет домена „lexuschicago.com“ и „chicagolexus.com“, корисник интернета се упућује према веб сајту његовог послодавца, који о томе није издао адекватну дозволу.

На основу реченог, Медијатор у складу са чланом 4. а.) УДРП принципа утврдио је да су спорна интернет домена збуњујући слична са LEXUS ознаком, да тужилац нема права или легитимни интерес за њихово коришћење, притом узимајући у виду и чињеницу да тужени нема лиценцу или другу посебну дозволу за коришћење назива спорног жига. Медијатор је исто тако усвојио тужбени захтев и у односу на то да је регистрација спорних интернет домена учињена у лошој вери.

На основу свих доказа и утврђеног чињеничног стања, Медијатор на основу члана 4. УДРП принципа и члана 15 УДРП правила, донео је одлуку у корист тужиоца и наредио да спорна интернет домена буду пренета тужиоцу Toyota Motor Sales U.S.A., Inc.

Случај бр. 2.

***Australian Trade Commission против Matthew Reader*¹⁰³⁸**

Стране спорног односа су Australian Trade Commission, агенција аустралијске савезне владе, са седиштем у Аустралији (у својству тужиоца) и Matthew Reader са седиштем исто у Аустралији (у својство туженог). Предмет спора је име интернет домена: „austrade.com“, регистровано од стране надлежног регистра Key-Systems GmbH (domaindiscounts24.com) у Немачкој. Подносилац тужбеног захтева је агенција за олакшавање страних инвестиција,

---

1038 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2002-0786, Administrative Panel Decision: Australian Trade Commission v. Matthew Reader, November 12, 2002. Доступна на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-0786.html>, 18.08.2013.

која од свог оснивања 1933. године ради у функцију аустралијске савезне владе на идентификовању и експлоатацији инвестиционих могућности ван Аустралије. Тужилац, за разликовање своје робе и услуга још од 1986. године, одржава званични сајт који се налази на следећој интернетској адреси: „austrade.gov.au“. Он је у исто време и титулар следећих жигова: „Aus“ и „trade“ регистрованих 1994. године, „AUSTRADE ACCESS AMERICA“ регистрованог 1996. године и „AUSTRADE WORLD DIRECT“ 1998. године. Дакле, тужилац је титулар три одвојена жига која садрже реч „Austrade“, али да нема регистровано засебни жиг који носи исти или сличан назив са спорним именом домена. Није реч о оспоравању права тужиоца од стране туженог у односу на то да је он титулар жига, него да су она идентична иста или случна са спорним именом домена.

Тужени је стекао право на име домена „austrade.com“ 22 маја. 2002. године. Поред спорног имена домена, тужени се јавља као титулар и следећих имена домена: „studyinaustralia.com“, „digeridoo.com“, „australianadventures.com“, „australianhoney.com“, and „studyinternational.com“. Од свих наведених интернет домена, само следећа два имена имају активни веб сајт: „studyinaustralia.com“ и „digeridoo.com“. Само два дана након регистрације спорног имена домена, 24 маја 2002. године, један од бивших запослених подносиоца тужбе, господин Роб Чард (Mr. Rob Chard), тврдећи да се јавља у име туженој страни, контактирао је тужиоца, након што је у селдећих неколико дана затражио 200.000 аустралијских долара да би му продао спорно име домена. Након тога, тужилац је 1. јула, послао писмо у коме тражи да му се спорно име домена пренесе у сагласности са аустралијским законом. На то је тужени иницирао састанак, који се одржао 1. августа, на који није дошло до икаквог уговора између странака.

Од стране тужиоца били су приложени докази да је у последњих неколико фискалних година уложио преко 10 милиона аустралијских долара у објаве брошура и других материјала користећи назив „AUSTRADE“, у циљу подизање свести о свом имену и својим услугама како унутар тако и изван Аустралије. На основу приложених доказа о коришћењу тог назива, као и трошкова о промоцији услуга које тужилац нуди под тим називом, Административно веће је утврдило да је тужилац титулар нерегистрираног жига, јер је у питању чувени жиг. Дакле, Административно веће није прихватило тврдње

тужене стране у спору, да су у питању називи генеричке или описне природе назива „Aus“ и „trade“, а није приступило ни оцењивању сличности између спорног имена домена и жига чији је титулар тужилац, јер је закључило да су оба имена идентична иста и да екстензија .com код спорног домена није довољан аргумент да би сматрао да назив спорног домена има дистинктивни карактер, односно да назив спорног интернет домена има тзв. секундарно значење. Административно веће сматрало је да је оваква одлука у сагласности и са аустралијским законима и да уколико тужени сматра супротно, може у сагласности са чланом 4 к) ICANN политике, да поднесе тужбени захтев пред аустралијским надлежним судовима.

Тужени, није приложио доказе да је користио спорно име домена (у комерцијалне или некомерцијалне сврхе), па према томе Административно веће је закључило да он нема легитимни интерес на назив тог домена.

Што се тиче утврђивања да је регистрација спорног домена направљена у лошој вери, односно у циљу касније препродаје тог домена, тужени је тврдио да није имао намеру да препродаје спорно име домена, што је доказао и чињеницом да је већ радио на опсежним припремама и развоју његовог пословног плана, па у својој одбрани је рекао да је регистрација спорног домена била покушај да се привуче комерцијални добитак да би се наштетило репутацији и угледу тужиоца. Ово није било довољно да убеди Веће, које је већ констатовало фактичко стање да је намера туженог била да оствари профит преко посредника, преко препродаје спорног имена домена.

Исто тако, Административно веће утврдило је да су наводи који је изнео тужени у спору, да је реч о Reverse Domain Hijacking, апсолутно неоправдани.

На основу реченог, а имајући у виду да је подносилац тужбеног захтева доказао сваки од три елемента у ставу 4 (а) ICANN поступка, а у односу на имена домена: да је спорно име домена збуњујуће слично знаком на којем тужилац има права, да тужени нема легитиман интерес на спорно име домена, и да тужени користи име домена у лошој вери, Административна комисија доноси одлуку којом наређује туженој страни у спору да пренесе права на спорно име домена тужиоцу.

Случај бр.3

G. A. Modefine S.A. v. A.R. Mani¹⁰³⁹

Реч је о спору поводом имена интернет домена „armani.com“, у коме је титулар жигова „Armani“, „Giorgio Armani“, и „Emporio Armani“, предузеће G. A. Modefine S.A., покренуло Поступак пред Центром за арбитражу и посредовање против господина Манија (A.R. Mani), графичког уметника и техничког илустратора, због регистрације горе наведеног имена домена. Име туженога је Anand Ramnath Mani, и још од јуна 1981. године радио је под именом A.R. Mani и као такав био је познат у круговима илустратора и графичких уметника. У фебруару 1995. године господин Мани је регистровао име интернет домена armani.com, које није користио као веб сајт, него је користио само електронске адресе: info@armani.com, me@armani.com и arm@armani.com. 1997. године, адвокати предузећа G. A. Modefine S.A. контактирали су господина Манија, нудећи му 1.250 америчких долара у замену за спорно име интернет домена. Господин Мани, се противио овом предлогу и тражио је 1.935 долара за трансфер, а при том је дао и додатни услов да му се предузеће не противи приликом регистравања имена домена „amani.com“. Адвокати тужиоца су то одбили. Други покушај предузећа да контактира господина Манија је био у 2001. године, опет тражећи трансфер спорног интернет домена, на шта је господин Мани опет затражио гаранције да се предузеће неће противити регистравању имена домена „amani.com“, приликом чега је предлог по други пут био одбијен. Исте године, након тога, предузеће је покренуло поступак пред Центром за арбитражу, и у току поступка истицано је да је тужени могао регистровати неко друго име домена, а не име које је идентично жигу „Armani“, јер то није ни његово име ни презиме. У поступку пред Центром за арбитражу, тужилац је навео да се корисници интернета доводе у забуну, јер тражећи сајт познатог стилисте „Armani“, изненађујући, завршавају на сајту господина Ананда Манија из Ванкувера. Као доказ несавесности, наводи се да је тужени одбио понуђену суму од 1.250 долара за трансфер и заузврат тражио 1.935 долара. Тужилац је исто тако навео да тужени не користи и при том није пружио никакве доказе ефикасног коришћења спорног назива домена. Даље, тужилац је тврдио да је жиг „Armani“ познат у

1039 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-0537, Administrative Panel Decision Bouygues v. Belkowiche.Co, Patrice Belkowiche, Доступно на следећем веб сајту:
<http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2001/d2001-0537.html>, 18.08.2013.

целом свету и да се мора узети у обзир да тужена страна регистрацијом домена повређује његова права. При том, тужилац је истакао да и поред тога што господин Мани, име домена користи само као е-маил адресу, то не значи да у будућности неће незаконито да користи спорни домен у смеру погоршавање настале ситуације.

С друге стране, тужени је у своју корист приложио оверену копију уверења крштења и његово канадско држављанство који доказују да је његово пуно име *Anand Ramnath Mani*. Господин Мани је истицао да, према канадској судској пракси, роба коју тужилац продаје разликује се од услуга које тужени пружа, и да обе стране не користе исте трговачке канале, а то се потврђује тиме што и сам тужилац није поднео доказни материјал у вези своје тврдње о забуну.

Након што је Центар за арбитражу размотрио тужбу, прихватио је да је спорно име интернет домена идентично са познатом робном марком „*Armani*“, признатим именом, регистрованим у свету у односу на различите класе луксузне робе. С друге стране, Центар за арбитражу није прихватио аргумент тужиоца да тужени није смео да региструје име домена које представља комбинацију његових иницијала имена и презимена, него напротив, сматрао је да је регистрација интернет домен имена која представља комбинацију иницијала и имена, скраћеницу или другачију варијанту пуног имена и презимена, честа појава у пракси и да не може бити реч о конфузији или довођења јавност у забуну. Такође, Центар за арбитражу, налази да тужилац треба да покаже да тужена страна нема легитимни интерес за име домена и да је име домена регистровао у лошој вери. Дакле, Центар је утврдио да регистрација спорног домена није резултат несавесног понашања и у лошој вери, с обзиром да је тужена страна затражила суму од 1.935 америчких долара уместо понуђених 1.250 америчких долара што је у 1997. години кад се то десило, представљало само скромну суму новца у односу на тражену суму од стране саберсквотера. Да није реч о регистрацији домен имена у лошој вери, потврђује се и тиме што је тужена страна приликом понуде наведеног новца затражила и гаранцију да може да региструје интернет домен име „*amani.com*“. На основу свега тога, Комисија сматра да тужени има право и/или легитимни интерес у вези са тим домен именом, али имајући у виду да тужилац није доказао да је тужени регистровао спорно домен име у лошој вери, Комисија је одбила захтев за трансфером спорног домен имена.

Случај бр. 4

***Excelentísimo Ayuntamiento de Barcelona из Шпаније против Barcelona.com Inc.*¹⁰⁴⁰**

Тужилац је доказао да је титулар на око 1000 жигова¹⁰⁴¹ регистрованих у Шпанији, који сагласно Међународној класификацији покривају широки спектар роба и услуга, а у себи садрже реч BARCELONA. Тужени, је доказао да је актуелни носилац спорног имена домена "barcelona.com", а који је преузео од госпођице Consercio Riera Llena и њеног мужа господина Juan Nogueras Cobo, у мају 2000. године, а регистрација тог домена са њихове стране је била извршена у фебруару 1996. године. Поред тога, тужени је доказао да су 15. јуна 2000. године, поднели захтев до Америчког бироа за регистрације патента и жигова, за регистрацију жига BARCELONA.Com, класе 38. Тужени је тврдио да је главни циљ регистровања спорног имена домена био да развије везе између различитих градова који имају име Барселона широм света и између Сједињених Америчких Држава и Европе. Међутим, овај аргумент није био прихваћен са стране Арбитражног већа, јер сагласно пословном плану тужене стране, јасно је било да основни циљ и намера је комерцијална експлоатација информација у вези града Барселона, Шпанија и њезине провинције. Дакле, арбитражно веће утврдило је да је тужилац доказао да је спорно име домена слично са већ заштићеним жига и да то ствара забуну код јавности, да тужени нема права или легитимни интерес на регистровано име интернет домена и да је регистрација тог домена била са лошом намером. На основу утврђеног фактичког стања, Арбитражно веће је донело Одлуку којом је наредило да се спорно име интернет домена „barcelona.com“ пренесе на тужиоца.

Случај бр. 5

***Facebook, Inc. против господина Igor Dolgalev од Њујорк-а.*¹⁰⁴²**

1040 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-0505, Administrative Panel Decision Excelentísimo Ayuntamiento de Barcelona v. Barcelona.com Inc., Доступно на следећем веб сајту:

<http://www.oapi.wipo.net/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-1166.html>, 20.09.2013.

1041 "b...de barcelona", "teatre barcelona", "barcelona informacio i grafic", "barcelona informacio 010 el tlefon que ho contesta tot", "barcelona 92", "barcelona 92; con cinco ovalos", "barcelona espectacles", "festival internacional de musica de barcelona", "la clau de barcelona", "la municipal de barcelona", "barcelona i tu", "canal barcelona", "televisio barcelona", "tvb televisio barcelona", "barcelona tv", "frecuencia barcelona", и много других. регистрације наведених жигова датирају од 1984 до данас.

1042 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2012-1008, Administrative Panel Decision Facebook, Inc. v. Igor Dolgalev. Доступно на следећем веб сајту:

Тужилац, Facebook, Inc. почео је да ради као друштвена мрежа у фебруару 2004. године на Универзитету Харвард, а касније се ширио и на друге универзитете укључујући и Корнел Универзитет. Тужилац је регистровао више жигова са знаком Facebook. Прва употреба знака Facebook у трговини је еидентифицирана још 4. фебруара 2004. године под називом „www.thefacebook.com“. Касније у 2005. години почиње да се користи име домена „www.facebook.com“. Тужени, господин Игор Долгалев дипломирао је на Универзитету Корнел у 2005. години и тврдио је да није имао намеру да повреди тужиочево право на интелектуалну својину, јер у време када је регистровао спорно име домена „facebook.info“ (септембар 2004. године), тужилац је био познат под називом “THE FACEBOOK” (све до 2005. године), и да је имао такву намеру регистровао би име домена „www.thefacebook.info“. Административна комисија, није имала сумње у вези права жига „FACEBOOK“, и при том је утврдила да је реч о регистрацији име домена које је идентично или слично са тим знаком. Комисија WIPO-а, исто тако нашла је да регистрант спорног домена нема право ни легитимног интереса и да је регистрацију тог домена направио у лошој вери. На основу свих наода, Административна комисија одредила је трансфер спорног имена домена „facebook.info“ тужиоцу, титулару жига.

Случај бр. 6

***Carmen Electra, a/k/a Tara Leigh Patrick против Network Operations Center*¹⁰⁴³**

На основу списка, Арбитражног већа WIPO-а, а у одсуству доказа тужене стане, утврђено је било да је крајња намера регистранта спорног имена интернет домена „CarmenElectra.com“, да преусмери кориснике интернета на свој сајт и при том да створи конфузију у целокупној јавности, што иде у прилог да је циљ регистранта остваривање материјалне користи. Имајући то у виду, Арбитражно веће утврдило је да регистрант нема права, нити правни интерес у односу на спорно име домена и да је у питању регистрација *mala fides*, па је сходно томе, наредио пренос спорног домена „carmenelectra.com“ на тужиоца.

<http://www.wipo.int/amc/en/domains/search/text.jsp?case=D2012-1008>, 20.09.2013.

1043 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2003-0852, Administrative Panel Decision Carmen Electra, a/k/a Tara Leigh Patrick v. Network Operations Center. Доступна на следећем веб сајту:

<http://cybersquatting.com/uploads/In%20re%20CarmenElectra.pdf>, 15.09.2013.

Случај бр. 7

*Pierce Brosnan против Network Operations Center.*¹⁰⁴⁴

И поред тога што лично име и презиме није било регистровано као жиг од стране тужиоца, Арбитражно веће узело је у виду чињеницу да је тужилац међународно познат глумац и продуцент и да је намера туженог да спорно име домена користи због преусмеравања јавности према веб сајту „www.celebrity1000.com“, који садржи биографске податке неких аутора, али не и г-на Pierce Brosnan-а. На основу наведених налаза, Арбитражно веће је утврдило да је спорно име интернет домена идентично или збуњујуће слично, да тужени нема право или легитимни интерес на то име домена и да је регистрација наведеног домена била извршена у лошој вери. Након тог налаза, Арбитражно веће издало је наредбу за повратак имена домена „piercebrosnan.com“ тужиоца.

1044 WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2003-0519, Administrative Panel Decision Pierce Brosnan v. Network Operations Center. Доступна на следећем веб сајту: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2003/d2003-0519.html>, 15.09.2013.

2.2. Вансудско решавање спорова поводом регистрације .rs домена

Случај бр. 1

„ТЕХНОМАНИЈА“ Д.О.О, БЕОГРАД ПРОТИВ РЕГИСТРАНТА „МОСКОМЕРС“ Д.О.О, БЕОГРАД¹⁰⁴⁵

О Д Л У К А

I. УСВАЈА СЕ тужбени захтев тужиоца „Техноманија“ д.о.о, Београд, ул. Поручника Спасића и Машаре бр. 102, кога заступа адвокат Ненад Цвјетићанин, из Београда, улица Омладинских бригада бр. 36/12, против регистранта „Moskomerc“ д.о.о, Београд, ул. Карађорђева бр. 69, кога заступа директор Слободан Иличић, односно адвокат Мирјана Гигић, из Београда, улица Пролетерске солидарности бр. 61/15, ради преноса регистрације националних интернет домена: „tehnomania.rs“ и „tehnomania.co.rs“ са регистранта на тужиоца у Регистру националног интернет домена Србије (РНИДС).

II. ОБЛАШЋУЈЕ СЕ Регистар националног интернет домена Србије (РНИДС), да у складу са чланом 31. став 3. Правилника изврши пренос регистрације националних интернет домена: „tehnomania.rs“ и „tehnomania.co.rs“ са регистранта „Moskomerc“ д.о.о, Београд, ул. Карађорђева бр. 69, кога заступа директор Слободан Иличић, односно адвокат Мирјана Гигић, из Београда, улица Пролетерске солидарности бр. 61/15, на тужиоца „Техноманија“ д.о.о, Београд, ул. Поручника Спасића и Машаре бр. 102, кога заступа адвокат Ненад Цвјетићанин, из Београда, улица Омладинских бригада бр. 36/12.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Тужилац „Техноманија“ д.о.о, Београд, ул. Поручника Спасића и Машаре бр. 102, преко пуномоћника адвоката Ненада Цвјетићанина, из Београда, улица Омладинских бригада бр. 36/12, дана 25.06.2012. године, поднео је Комисији за решавање спорова

---

¹⁰⁴⁵ Одлука Арбитражног већа комисије за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена при Привредној комори Србије, у предмету бр. 49 .rs - бр. 1/22 (12), донета у Београду, 31.08.2012. г. Доступна на следећем веб сајту: <http://www.rnids.rs/data/REGISTRANTI/Arbitraza/tehnomanija.pdf>, 10.02.2014.

поводом регистрације националних интернет домена при Привредној комори Србије тужбу ради преноса регистрације националних интернет домена: „tehnomania.rs“ са регистранта „Moskomerc“ d.o.o, Београд, ул. Карађорђева бр. 69, кога заступа директор Слободан Иличић, на тужиоца у Регистру националног интернет домена Србије (РНИДС). Тужба је поднета са 7 нумерисаних прилога, уредним пуномоћјем за заступање и списком предложених арбитра.

У тужби је наведено да је тужилац власник жига „Tehnomanija“ регистрованог код Завода за интелектуалну својину од 07.06.2011. године, под регистарским бројем: 62928, са датумом првенства заштите од 14.01.2011. године. Такође, тужилац је под именом свог заштићеног жига „Tehnomanija“, регистровао и национални интернет домен при Регистру националног интернет домена Србије (РНИДС), дана 14.03.2008. године, и на истом домену поставио своју интернет страну: „www.tehnomanija.rs“ (тужилац је привредно друштво које се бави продајом технике, кућних, компјутерских, стерео, видео и других апарата). Као доказ својим тврдњама тужилац је уз тужбу приложио под нумерацијом доказа 1: Потврду о регистрацији жигова „Tehnomanija“ и то Извод из претраге националне базе жигова при Заводу за интелектуалну својину са датумом 21.06.2012. године, за следеће бројеве пријаве знака: 2011/42 са датумом подношења 14.01.2011. године, носилац права тужилац, рег. број. 62928 са роком важности до 14.01.2021. године; 2011/43 са датумом подношења 14.01.2011. године, носилац права тужилац, рег. број. 62929 са роком важности до 14.01.2021. године и 2011/51 са датумом подношења 17.01.2011. године, носилац права тужилац, рег. број. 62947 са роком важности до 17.01.2021. године.

Као доказ својим тврдњама тужилац је уз тужбу приложио под нумерацијом доказа 2: Извод из базе домена за домен „tehnomanija“, која база домена се води при Регистру националног интернет домена Србије (РНИДС), са датумом 21.06.2012. године, са активним статусом домена „tehnomanija.rs“, почев од 14.03.2008. године са датумом истека регистрације 14.03.2016. године.

Као доказ својим тврдњама тужилац је уз тужбу приложио, под нумерацијом доказа 3: Извод из Агенције за привредне регистре РС, Претрага привредних друштава са

датумом 21.06.2012. године, који задржи основне податке о тужиоцу као регистрованом привредном субјекту са активним статусом.

Даље, у тужби се наводи да је регистрант дана 27.07.2011. године, извршио регистрацију спорног домена „tehnomania“, који је битно сличан тужиоцевом регистрованом домену „tehnomanija“, уз напомену да регистрант није власник жига „Tehnomania“ јер исти назив није заштићен жигом. Као доказ својим тврдњама тужилац је уз тужбу приложио под нумерацијом доказа 4: Информацију о домену на основу WhoIs упита извршеног дана 21.06.2012. године, за домен „tehnomania.rs“, на име регистранта у статусу активан са датумом 12.07.2011. године односно датумом истека регистрације 12.07.2013. године.

У тужби се даље наводи да је тужилац као носилац права на жиг „Tehnomanija“, на основу члана 38. Закона о жиговима, овлашћен да другим лицима забрани да неовлашћено користе знак који је истоветан његовом раније заштићеном знаку за сличну врсту робе, односно услуга или сличан његовом раније заштићеном знаку за истоветну или случну врсту робе или услуга, ако постоји вероватноћа да због те истоветности односно сличности настане забуна у релевантном делу јавности, која обухвата и вероватноћу довођења у везу тог знака са његовим раније заштићеним знаком. Наиме, тужиоцев заштићени жиг „Tehnomanija“ је и његов регистрован национални интернет домен, на коме је постављена и интернет страна тужиоца, а регистрантов домен „tehnomania“ разликује се само у једном слову, те доводи у заблуду просечног потрошача. Тужилац у тужби даље наводи да је спорни национални интернет домен „tehnomania“ повезан са националним интернет доменом „CBT“, који је такође регистрован на име регистранта, и на ком домену је постављена интернет страница www.cbt.rs, конкурентског привредног друштва „Centar bele tehnike“ d.o.o, које се бави продајом исте врсте роба као и тужилац, те му је и директан конкурент. Као доказ својим тврдњама тужилац је уз тужбу приложио под нумерацијом доказа 5: Извод из базе .rs домена, Информацију о домену „CBT.RS“, на име регистранта, при Регистру националног интернет домена Србије (РНИДС), са датумом 21.06.2012. године, са активним статусом домена од 28.07.2008. године односно датумом истека регистрације 28.07.2013. године. На тај начин, дакле повезујући спорни домен „tehnomania“ са .rs

доменом СВТ, регистрант доводи у заблуду просечног потрошача, који путем описане везе домена води потрошача до интернет странице www.cbt.rs, те супротно начелу савесности и поштења и добрим пословним обичајима, регистрант стиче противправну имовинску корист. У тужби се даље наводи да је статутарни заступник и сувласник 50% удела регистранта Слободан Иличић, а исто лице је власник и статутарни заступник СВТ d.o.o, које се као привредно друштво бави продајом технике и директан је конкурент тужиоцу.

Као доказ својим тврдњама тужилац је уз тужбу приложио под нумерацијом доказа 6: Извод из Претраге привредних друштава при Агенцији за привредне регистре РС, за регистранта, са активним статусом на дан 21.06.2012. године. Као доказ својим тврдњама тужилац је уз тужбу приложио под нумерацијом доказа 7: Извод из Претраге привредних друштава при Агенцији за привреднерегистре РС, за СВТ d.o.o. привредно друштво, са активним статусом на дан 21.06.2012. године.

Као доказ својим тврдњама тужилац је уз тужбу приложио под нумерацијом доказа 8: Потврду о регистрацији жига „СВТ- GRAF“, из претраге Националне базе жигова при Заводу за интелектуалну својину, за пријаву жига бр. 2004/1610 са датумом пријаве жига 03.12.2004. године, на име регистранта као носиоца права, са рег. бројем 50731 и важности регистрације до 03.12.2014. године.

У тужби се даље наводи да је регистрацијом националног интернет домена „tehnomania“, регистрант користио знак за који не полаже никаква права, чиме је истовремено извршио повреду тужиоачевог права интелектуалне својине. На тај начин је регистрацијом спорног домена, регистрант поступио супротно општим условима за регистрацију националних интернет домена, који предвиђају и да регистрант тврди да према свом најбољем знању и свом искреном уверењу, регистрација траженог домена не вређа туђе право интелектуалне својине односно да не поступа супротно начелу савесности, поштења и добрих пословних обичаја.

Тужилац сматра да су кумулативно испуњена сва три услова за пренос спорних домена, дефинисана у члану 22. Правилника, те у прилог својих тврдњи наводи следеће:

- Спорни домен је истоветан или битно сличан тужиочевом жигу регистрованом за исту или случајну врсту робе, што може створити забуну и довести у заблуду учеснике у промету;

- Регистрант нема право нити легитиман интерес да лично или преко повезаних правних лица користи спорни национални интернет домен;

- Регистрант је национални интернет домен регистровао и користио преко повезаних правних лица, а противно начелу савесности, поштења и добрих пословних обичаја;

- Регистрант је користио национални интернет домен који је истоветан или битно сличан тужиочевом жигу, претежно ради привлачења корисника Интернета на веб сајт са власничком структуром повезаног правног лица, ради комерцијалних ефеката, стварајући тако забуну у погледу порекла роба која се на том сајту, односно путем тог Интернет сервиса продају.

Тужба са Листом арбитра и Правилником о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена (даље: Правилник), уредно је достављена регистранту. Регистрант је доставио одговор на тужбу 13.07.2012. године, те је арбитражно веће конституисано у складу са чланом 9. Правилника.

У одговору на тужбу, поднетом Комисији за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена, потписаним од стране директора регистранта Слободана Иличића, са једним прилогом, регистрант је у целости оспорио наводе из тужбе и предложио одбијање тужбеног захтева тужиоца у овом предмету као неоснованог.

Регистрант је у одговору на тужбу као прилог доставио допис тужиоца кога је потписао адвокат Владимир Машковић, из Београда, којим дописом је тужилац од регистранта тражио да одмах престане са коришћењем домена „tehnomania.rs“ или сваког другог сличног домена. Регистрант истиче да је одмах по добијању цитираног дописа тужиоца, престао да користи спорни интернет домен све у складу са добрим пословним обичајима, дакле поступивши по писменом налогу. Регистрант је у свом одговору на тужбу прецизирао да је власник спорних националних интернет домена и да не постоји законски основ за пренос спорних домена на тужиоца.

Тужилац је поднеском од 19.07.2012. године а по добијању одговора на тужбу од стране регистранта, проширио тужбени захтев и на национални интернет домен „tehnomania.co.rs“, накнадно дошавши до новог сазнања да је регистрант регистровао и национални интернет домен „tehnomania.co.rs“, који такође користи. Са обзиром на нову чињеницу, тужилац је овим поднеском проширио свој тужбени захтев и на домен „tehnomania.co.rs“, са истим захтевом да се оба национална интернет домена, на основу одлуке арбитражног већа пренесу са регистранта на тужиоца. Као доказно средство, тужилац је доставио WhoIs упита за домен „tehnomania.co.rs“, при Регистру националног интернет домена Србије (РНИДС), који домен, на име власника домена - регистранта је у статусу активан од 12.07.2011. године са датумом истека регистрације 12.07.2013.године.

Арбитражно веће је ценећи нове чињенице, овластило Стручну службу Комисије за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена, да у складу са роковима из члана 17. Правилника, достави регистранту поднесак тужиоца од 19.07.2012. године којим се проширује тужбени захтев, на одговор. Регистрант је поднесак тужиоца од 19.07.2012. године, уредно примио 27.07.2012. године и на исти се није писмено изјаснио.

***

Усмена расправа у овом предмету одржана је у седишту Комисије за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена у просторијама Привредне коморе Србије у Београду, Ресавска 13-15, дана 29.08.2012. године. Тужиоца је по пуномоћју у списима предмета, заступао адвокат Ненад Цвјетићанин из Београда док је регистранта заступала адвокат Мирјана Гигић, из Београда, по пономоћју које је доставила на усменој расправи.

Пуномоћник тужиоца је остао у свему при наводима изнетим у тужби и поднеску којим се проширује тужбени захтев сматрајући да је правни основ у потпуности и детаљно образложен.

Пуномоћник регистранта није оспорио наводе из тужбе, признао је проширени тужбени захтев и сагласио се да се спорни национални интернет домени пренесу са

регистранта на тужиоца. Пуномоћник регистранта је истакао да регистрант почев од 21.06.2012. године, не користи спорне националне интернет домене.

***

Арбитражно веће је ценећи све наводе из тужбе, прилоге уз тужбу, одговора на тужбу са прилогом, односно поднеска тужиоца којим се проширује тужбени захтев, а имајући у виду прихватање тужбеног захтева тужиоца од стране регистранта дато непосредно на усменој расправи, односно, посебно ценећи услове прописане чланом 16. Правилника о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена, донело одлуку као у диспозитиву.

Арбитражно веће констатује да тужилац нема право на повраћај накнаде плаћене на име трошкова арбитражног поступка без обзира на усвајање тужбеног захтева, сагласно одредби члана 32. ст. 2. Правилника.

Ова одлука је коначна и против ње нема места жалби. Одлука ће се извршити у року од 10 дана од дана пријема одлуке код Регистра националног интернет домена Србије (РНИДС), осим ако страна у поступку не достави доказ да је покренула поступак пред надлежним судом, кад се извршење одлуке одлаже до правноснажности одлуке суда, сагласно одредби члана 31. ст. 1. и 2. Правилника.

Случај бр. 2

„G.V.E. S.A“ Париз, Француска, против „СУР НС Б.Б.Б.М. ПР,“ Нови Сад, Србија¹⁰⁴⁶

ОДЛУКА

I УСВАЈА СЕ ТУЖБЕНИ ЗАХТЕВ РАДИ ПРЕНОСА РЕГИСТРАЦИЈЕ .РС ДОМЕНА, по тужби тужиоца „GVE“, Париз, Француска, кога заступа адвокат Вук Секулић, из Београда, Таковска бр. 58/V, против регистранта „СУР НС БББМ ПР,“Нови Сад, Србија, кога заступа адвокат Боговац Предраг, из Новог Сада, Максима Горког бр. 50, ради преноса регистрације .rs домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, у Регистру националног интернет домена Србије (РНИДС).

---

¹⁰⁴⁶ Одлука сталног Арбитражног већа при регистру националног интернет домена србије (РНИДС), у Београду, донета 15.11.2010. године. Доступна на следећем веб сајту: <http://www.rnids.rs/data/REGISTRANTI/Arbitraza/arbitraza0004.pdf>, 10.02.2014.

П О В Л А Ш Ћ У Ј Е С Е Регистар националног интернет домена Србије (РНИДС), да у складу са чланом 19. став 8, Правилника о о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, обави пренос регистрације .rs домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, са регистраната „СУР НС БББМ ПР,“ Нови Сад, Србија, на тужиоца „GVE“, Париз, Француска.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

Тужилац је 20.04.2010.године поднео Регистру националног интернет домена Србије (РНИДС), тужбу ради преноса регистрације .rs домена, са десет прилога, уредним пуномоћјем за заступање и предлогом списка арбитра. Тужилац је у тужби навео да је од стране регистранта извршена неовлашћена регистрација домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“. Спорни домени: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, регистровани су 15.10.2008. године на име регистранта.

У наводима тужбе, тужилац је истакао да је исти власник чувеног бара и ресторана у Паризу (Француска) по имену BUDDHA-BAR, отвореног 1996.године, који је један од најпознатијих и најпопуларнијих барова и ресторана на свету. Велики успех париског BUDDHA-BAR, довео је до отварања објеката под истим именом и са истоветним концептом широм света.

Тужилац је носилац жигова којима се штити знак у речи BUDDHA-BAR, а који су национално и међународно регистровани у великом броју земаља широм света, са списком жигова BUDDHA-BAR регистрованих на име тужиоца, у прилогу ове тужбе.

Тужилац је у Србији национално регистровао жиг бр. 54355 за знак BUDDHA-BAR у речи, за услуге из класе 43 међународне класификације (услуге ресторана, услуге кафеа, услуге барова, услуге хотела, привремени смештај), са правом првенства од дана 06.10.2006.године и важности до 06.10.2016.године. Исправа о жигу регистарски бр. 54355 издата од стране Завода за интелектуалну својину, у прилогу је ове тужбе.

Тужилац у тужби истиче да су он и субјекти који су стицаоци лиценце на коришћење жига BUDDHA-BAR, у великом броју земаља регистровани Интернет домене који у свом називу садрже, или се искључиво састоје од речи BUDDHA- BAR. Тужилац је у тужби навео петнаест националних домена, који садрже знак у речи BUDDHA-BAR.

Тужилац у тужби истиче да је регистрација домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ од стране регистранта 15.10.2008.године, при чему се предметни домени састоје искључиво од речи BUDDHABAR, са придруженим обавезним текстуалним ознакама националних Интернет домена: „.rs“ „.co.rs“, коју реч тужилац користи у пословању, а која је у Србији заштићена жигом бр. 54355 на име тужиоца. Тужилац другим речима истиче да су предметни домени у свом делу који не садржи ознаке националног домена, тачније у ознаци BUDDHABAR, идентични знаку у речи заштићеном тужиоцевим жигом.

Тужилац у тужби наводи да је на спорном домену BUDDHABAR.RS, постављен сајт који представља презентацију регистранта, односно којим се регистрант препоручује садашњим и будућим корисницима услуга које пружа, на начин да посетиоце овог сајта доводи у заблуду да је објекат у Новом Саду, део светског ланца барова и ресторана BUDDHA-BAR, односно да је регистрант овлашћен од стране тужиоца да употребљава знак у речи BUDDHA-BAR који је у Србији заштићен жигом бр. 54355.

Тужилац даље наводи да између њега као носиоца права на жигу бр. 54355 и регистранта не постоји, нити је постојао, било какав правни посао којим би се регулисало евентуално уступање права на употребу знака у речи BUDDHA-BAR.

Са друге стране регистрацијом домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, тужилац је онемогућен да на своје име региструје национални интернет домен под називом који одговара знаку под којим послује широм света и који је у Србији заштитио жигом.

Тужилац у тужби даље истиче да је у тренутку регистрације домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, регистрант морао знати да тужилац у пословању користи речи BUDDHA-BAR, па је стога сасвим очигледно да су предметни домени регистровани противно начелу савесности и поштења.

Тужилац је у тужби навео да сматра да су испуњени сви услови предвиђени чл. 16 и 17 Правилника о о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, за доношење одлуке о преносу регистрације домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, са регистранта на тужиоца, посебно имајући у виду да је испуњен услов из чл. 16 ст.1 тач.1 Правилника о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, и да су домени: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ у свом делу

који не садржи ознаке националног домена, то јест у ознаци BUDDHABAR, идентични знаку у речи заштићеним тужиочевим жигом бр. 54355.

Тужилац је у тужби даље навео да је испуњен услов из чл.16 ст.1 тач.2 Правилника о о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, и да између тужиоца као носиоца права на жиг бр. 54355 и регистранта као власника домена „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co. rs“ не постоји, нити је постојао, било какав правни посао којим би се регулисало евентуално уступање права на употребу знака у речи BUDDHA-BAR, нити су исти у било каквој врсти пословног односа.

Тужилац је на крају истакао да је испуњен услов из чл. 16 ст. 1. тач. 3 Правилника о о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, односно да тужилац користи речи BUDDHA-BAR у свом пословању широм света већ четрнаест година, и да регистранту који је регистровао домене: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ а који не одговарају његовом пословном имену, ове околности нису могле остати непознате да је поступао са пажњом доброг привредника.

Тужилац је у свему у складу са наводима из тужбе, предложио да арбитражно веће усвоји тужбени захтев ради преноса регистрације .rs домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ са регистранта на тужиоца.

Регистрант је 25. маја 2010.године благовремено одговорио на тужбу и исти одговор доставио Регистру националног интернет домена Србије (РНИДС), уз приложено уредно пуномоћје за заступање и предлог списка арбитра , без прилога.

Регистрант је у одговору на тужбу напоменуо да су интернет домени који су предмет ове тужбе: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ угашени, односно да је због те околности поднета тужба беспредметна. С тим у вези, регистрант предлаже да се тужба тужиоца одбије као неоснована.

Регистрант у одговору на тужбу истиче да се пред Привредним судом у Новом Саду води парнични поступак у коме се тражи утврђивање да је тужени регистрацијом националних интернет домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ повредио тужиочев жиг регистрован под бројем 54355 (не наводећи у одговору на тужбу, број предмета пред Привредним судом у Новом Саду, на који се позива и у коме је у току парнични поступак).

Регистрант у одговору на тужбу истиче да је поднео предлог Заводу за интелектуалну својину за оглашавање ништавим решења о признању спорног жига, и да се у том смислу пред Заводом за интелектуалну својину води поступак под бројем Ж-2006-2231. Регистрант сматра да је поступак за оглашавање решења о признању спорног жига пред Заводом за интелектуалну својину претходно питање, те да без правоснажног решења у овом поступку не може да се води поступак у тужби пред Сталним арбитражним већем РНИДС.

Регистрант свој предлог даље илуструје наводима да је реч BUDDHA име будистичког просветитеља и да не може бити предмет заштите путем жига на основу Закона о жиговима; даље, да верски симбол не може бити монополизован, а како је Буда симбол религије будизма, предметни жиг није могао иницијално бити заштићен.

Регистрант је истакао да у смислу чл. 5 тачка 2 и 4 Закона о жиговима, реч БАР не може бити предмет заштите путем жига јер иста реч није подобна за разликовање робе односно услуга у промету и искључиво означава врсту услуга, што такође није довољно за разликовање жига од осталих лица која пружају исту врсту услуге.

У складу са наводима из одговора на тужбу регистрант сматра да је било који регистрант имао легитимни интерес да користи наведене .rs домене у комерцијалне сврхе, сагласно члану 18 Правилника о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена.

На основу налога председавајуће арбитражног већа са усмене расправе одржане 29. октобра 2010. године у просторијама Регистра националног интернет домена (РНИДС) у Београду, од стране овлашћеног лица из Регистра националног интернет домена (РНИДС) достављено је без одлагања арбитражном већу и странкама, ажурно стање базе регистрованих интернет домена, везано за наводе пуномоћника регистранта да је од стране регистранта претходно био поднет захтев за престанак домена: „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, са датумом последње измене везано за спорне домене, на дан 16.10.2010. године. Том приликом је констатовано да је доменима: "buddhabar.rs" и "buddhabar.co.rs", 15.10.2010. године истекла регистрација, односно да је од 16.10.2010. године почео да тече рок од 30 дана за продужење регистрације истих домена, на име Регистранта.

На усменој расправи одржаној 29. октобра 2010.године у просторијама Регистра националног интернет домена (РНИДС) у Београду, од стране пуномоћника тужиоца достављени су непосредно следећи документи: Решење Привредног суда у Новом Саду посл. бр. П. 2933/2010 од 08.06.2010.године, у предмету ради повреде жига национално регистрованог под бројем 54355, којим Решењем се прихвата предлог за одређивање привремене мере од 21.04.2010. године, поднете од стране тужиоца „GVE“, 75001, Париз, Француска, као и Решење Привредног апелационог суда, бр. 7 Пж. 11239/10 од 30. 07. 2010. године, којим се одбија жалба туженог „СУР НС БББМ ПР,“ Нови Сад, Србија, у парници због повреде жига, и потврђује Решење Привредног суда у Новом Саду у предмету П. 2933/10 од 08.06.2010.године.

На усменој расправи одржаној 29. октобра 2010.године у просторијама Регистра националног интернет домена (РНИДС) у Београду, од стране пуномоћника туженог достављен је непосредно документ Предлог за оглашавање ништавим решења о признању жига, Ж-2006-2231 (54355) од 29.02.2008. године, у коме је подносилац предлога „СУР НС БББМ ПР,“ Нови Сад, Србија, односно регистрант. Уједно је достављена и Тужба због повреде жига са предлогом за одређивање привремене мере, поднета Привредном суду у Новом Саду 19.04.2010.године, од стране тужиоца „GVE“, Париз, Француска, против туженог-регистранта, „СУР НС ББ БМ ПР,“ Нови Сад, Србија.

На усменој расправи одржаној 29. октобра 2010.године у просторијама Регистра националног интернет домена (РНИДС) у Београду, од стране председавајуће арбитражног већа наложено је пуномоћнику тужиоца да арбитражном већу достави примерак уговора о лиценци везаног за околност отварања односно припремних радњи за отварање ресторана BUDDHA-BAR у Београду, у року од 8 дана од датог усменог налога.

Поднеском тужиоца од 02.11.2010.године, а у свему у складу са налогом са усмене расправе пред арбитражним телом РНИДС-а, тужилац је доставио члановима арбитражног већа следећу документацију: Копију Меморандума о разумевању закљученог између тужиоца као носиоца жигова „BUDDHA-BAR“ и компаније CD FZ LLC, као носиоца права на концепт ресторана и барова „BUDDHA-BAR“, с једне стране, и стицаоца лиценце за отварање и вођење ресторана и бара под називом „BUDDHA-

BAR“, у Београду, са друге стране, оверен печатом и потписом судског преводиоца за енглески језик на дан 16.04.2010.године; копију дописа тужиоца од дана 22.04.2009.године са ковертом у којој се допис налазио као и електронски допис тужиоца од дана 08.05.2009.године.

***

Арбитражно веће је ценећи све наводе из тужбе, одговора на тужбу, односно накнадно достављених поднесака странака у арбитражном поступку, као и приложених доказа, донело одлуку као у диспозитиву, посебно ценећи испуњеност услова прописаних чланом 16. Правилника о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена.

Арбитражно веће је нашло да је испуњен услов из члана 16. Правилника о о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, да су спорни .рс домени идентични или битно слични законом заштићеном знаку, пословном или трговачком имену тужиоца за исту или сличну врсту робе или услуга, обзиром да су спорни домени: buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ у свом делу који не садржи ознаку националног домена .рс, то јест у ознаци „buddhabar“ идентични међународном жигу „buddhabar“, који је регистрован на име тужиоца, односно у Србији национално регистрованом жиг број 54355 за знак BUDDHA-BAR, у речи, за услуге из класе 43 међународне класификације (услуге ресторана, услуге кафеа, услуге барова, услуге хотела, привремени смештај), са правом првенства од дана 06.10.2006.године, и важности до 06.10.2016.године. Обзиром да се домен приликом регистрације не региструје за одређену врсту робе или услуга, без значаја је за оцену испуњености овог услова критеријум из члана 16. о сличности врсте роба или услуга.

Арбитражно веће је утврдило да је испуњен услов из члана 16. Правилника о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, да регистрант нема право и легитиман интерес да користи спорне домене: buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, обзиром да у моменту регистрације 15.10.2008. године, регистрант није имао на закону засновано овлашћење, нити је, према мишљењу арбитражног већа, имао легитиман интерес да користи спорне домене:

buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“. Тужени нема право и легитимни интерес да користи „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, без обзира што радња у називу садржи речи „Buda bar“, обзиром да су предметни домени „buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ другачији без обзира што је изговор тих речи исти. Предметни домени су другачији баш онолико колико је потребно да би били идентични жигу тужиоца, односно знаку који користи у свом пословању тужилац, због чега тужени над њима нема право и легитимни интерес.

Арбитражно веће је, приликом испитивања испуњености овог услова имало у виду да тужилац користи у свом пословању ознаку „BUDDHA-BAR“, и да ова ознака представља регистровани жиг тужиоца који важи на територији Републике Србије.

Коначно, арбитражно веће је утврдило да је испуњен услов из члана 16. Правилника о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, и да је регистрант домена: buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs исте регистровао и користио противно начелу савесности, поштења и добрих пословних обичаја.

Арбитражно веће сматра да би регистрант, ако би поступао са пажњом доброг привредника, а имајући у виду све околности случаја, морао да примети да знак „BUDDHA-BAR“ у пословању користи тужилац у разним земљама у свету.

Арбитражно веће је приликом оцене испуњености овог услова имало у виду следеће околности:

а) Регистрант је домене: buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“, користио за веб портал на коме би нудио услуге из области угоститељства. Разумно је дакле, да је избором корисника својих услуга сам регистрант могао да очекује да би корисници могли да буду доведени у заблуду у погледу идентитета пружаоца услуга и порекла услуга које би се нудиле на истом веб порталу. Због тога је било логично да регистрант, као добар привредник, провери да ли би корисници његовог портала у другим земљама односно Србији, могли да буду доведени у заблуду у погледу употребе ознаке „BUDDHA-BAR“, односно да ли се ову ознаку на Интернету користи треће лице. Ова проверу је регистрант могао да изврши простом претрагом овог вербализма код неког од већих Интернет претраживача, при чему би свакако приметио да овај знак, између осталих, користи тужилац у више земаља.

б) У члану 8. Општих услова о регистрацији домена предвиђа се давање посебне изјаве од стране регистранта да домен који региструје не вређа право интелектуалне својине. Арбитражно веће сматра да је ова посебна обавеза приликом регистрације, морала да утиче на повећан степен пажње регистранта у погледу утврђивања да ли домен који региструје вређа право интелектуалне својине трећег лица. Веће сматра да је тужилац уз просечну пажњу и просечан степен ангажовања могао да сазна да „BUDDHA-BAR“ представља знак који у свом пословању користи тужилац у више земаља и то као домен у тим земљама на коме су веб портали на којима се нуде услуге из области угоститељства. До сазнања да ознаку „BUDDHA-BAR“ у свом пословању користи тужилац, регистрант је могао да дође простим упитом за назив „BUDDHA-BAR“, код било које већег Интернет претраживача, за неколико секунди. Имајући у виду да је регистрант привредно друштво, пажња регистранта се цени по стандарду пажње коју добар привредник показује у својим пословима. Уз то, обавеза давања изјаве да регистровани домен не вређа права трећих лица појачава обавезу регистранта да изврши разумну проверу да ли домени: buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ вређају права трећих лица и да ли би његова регистрација и коришћење имајући у виду све околности случаја била противна начелу савесности и поштења. Од регистранта се тражи да изјаву да према свом „најбољем знању“ и „искреном уверењу“, што значајно повећава степен пажње који се приликом регистрације тражи.

Имајући у виду обавезу појачане пажње коју регистрант има као привредно друштво које послује на Интернету и обавезу давања посебне изјаве у смислу цитиране одредбе Општих услова регистрације .рс домена с друге стране, арбитражно веће је оценило да је у овом случају незнање регистранта у значајном нескладу са оним што је према околностима случаја регистрант знао или морао да зна. Наиме, имајући у виду горе наведено, арбитражно веће је закључило да је на основу свих околности случаја, регистрант знао или морао да зна да домени: buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“ вређају право интелектуалне својине тужиоца, па је без обзира на ту околност наставио са поступком регистрације и дао изјаву у смислу члана 8. Општих правила о регистрацији .рс домена. До оваквог закључка веће је дошло имајући у виду да је до сазнања о околности да ознаку „BUDDHA- BAR“ за доменска имена користи тужилац регистранту

било толико лако да дође да се незнање ове околности може правдати само одсуством било какве провере, односно постојањем намере Регистранта, што би било противно обавези поступања са пажњом доброг привредника појачане обавезом давања посебне изјаве да према најбољем знању и искреном уверењу регистрација траженог домена не вређа туђе право интелектуалне својине или неко друго субјективно право, што је према мишљењу овога већа у овом предмету био случај. Имајући горе наведено у виду, арбитражно веће сматра да је регистрант приликом регистрације домена био несавестан, зато што му, имајући у виду све околности случаја, није могло бити непознато да ће регистрација домена: buddhabar.rs“ и „buddhabar.co.rs“повредити права интелектуалне својине тужиоца.

Арбитражно веће је приликом доношења одлуке и процене испуњености овога услова имало у виду стандард пажње доброг привредника који важи у Србији. Међутим, арбитражно веће је имало у виду чињеницу, да иако се спорни домени региструју у Србији, његово коришћење није ограничено само на територију Србије, обзиром да због природе Интернета корисници из целог света могу да приступе адреси која кореспондира са спорним доменом.

У складу са чланом 11. став 3, Правилника о о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, арбитражно веће констатује да тужилац нема право на повраћај накнаде плаћене на име трошкова арбитражног поступка, без обзира на његов исход.

На основу члана 64. Закона о арбитражи ("Службени гласник РС", бр. 46/2006), и члана 19. ст. 6. и 7. Правилника о арбитражном поступку за решавање спорова поводом регистрације .rs домена, ова арбитражна одлука је коначна и против ње нема места жалби. Арбитражна одлука има снагу правоснажне пресуде редовног суда Републике Србије.

ЛИТЕРАТУРА

1. Arsić M., Markota S.: Legal Problems in the National and International Administration of Domain Names, Facta Universitatis, Series: Law and Politics Vol. 9, No2, 2011;
2. Вотсон А.: Правни трансплантати, Приступ упоредном праву, Београд, 2000;
3. Bainbride, D.I.: Introduction to Computer Law, Pearson, 2004;
4. Baumbach-Hefermehl, Warenzeichengesetz, 12.Aulge, Muenchen, 1985;
5. Bainbride, D.I.: Introduction to Information Technology Law, 6th ed., Pearson Education Limited, 2008;
6. Besien V. B.: Domain name disputes in Belgium: how to claim back a “.be” domain name?, Newmedia-law.com;
7. Bertrand, A.R: French Trade Trade mark Law: From the Well-Known Brand to the Famous Brand, EIPR, br.4/93;
8. Berlit, W.: Das neue Markenrecht, 3.Auflage, Verlag C.H.Beck, München, 1999;
9. Бесаровић В.: Интелектуална својина – индустријска својина и ауторско право, Правни факултет, Београд, 2011;
10. Blackwell H. A.: The Essential Law Dictionary, Sphinx® Publishing, 1st ed., 2008;
11. Black K. S.: Telecommunications Law in the Internet Age, Morgan Kaufmann Publishers, 2002;
12. Bojadžievska-Ivanovska M., Pojam i zaštite trgovačke marke u Makedoniji, Pravni Život, br. 11, III tom, Beograd, 2005;
13. Bubert I., Buening M.: Domain Name Issues - European Jurisdiction, Electronic Commerce Legal Issues Platform, ESPIRIT Project 27028, 2013;
14. ccTLD Best Practices for the Prevention and Resolution of Intellectual Property Disputes Resolution, 2001;
15. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament - The impact of the e-Economy on European enterprises: economic analysis and policy implications COM (2001);

16. Christie F.A.: The ICANN Domain Name Dispute Resolution System as a Model for Resolving other Intellectual Property Disputes on the Internet, Journal of World Intellectual Property, Vol. 5, No. 1, Centre for Media and Communications Law Law School, The University of Melbourne, Australia, 2002;
17. Cruquenaire A.: Le règlement extrajudiciaire des litiges relatifs aux noms de domaine-analyse de la procédure UDRP, Brisel, Bruylant, 2002;
18. Cruquenaire A.: L'identification sur Internet et les noms de domaine: quand l'unicité suscite la multiplicité, Jurnal des Tribunaux, 17.02.2001, no. 6000;
19. Чолић Б.: Закључење уговора о раду у аутономија воље уговорних страна, Право и привреда, бр.5-8, 2003, Београд;
20. Davidson A.: The Law of Electronic Commerce, Cambridge University Press, 2009;
21. Danilović T.: Pravo na žig i zaštita od povrede ovog prava posebnom tužbom, Pravni Život br.11, Beograd, 1975;
22. Дабовиќ-Анастасовска Ј., Пепељугоски В.: Право на интелектуална сопственост, „Универзитет Св. Кирил и Методиј“, Правен Факултет „Јутинијан Први“-Скопје, Скопје, 2008;
23. Deveci A. H.: International Journal of Law and Information Technology, Vol. 11 No. 3 Oxford University Press 2003;
24. Dimitrijević P., Pravo Interneta, Zbornik radova Pravnog fakulteta. - Pale : Pravni fakultet, 2009. - Br. 5 (2009);
25. Dimitrijević P.: Pravo informacione tehnologije- osnovi kompjuterskog prava, 2. izmenjeno i dopunjeno izd. – Nis, Sven, 2010;
26. Domain Name Law and Practice- An International Handbook, edited by Torsten Bettinger, Oxford University Press, 2005;
27. Domain Name Dispute Resolution, United Nations and World Intellectual Property Organization, 2003;
28. Domain Wire, CENTR, edition 04, May 2014;
29. Domain Name Dispute Resolution, United Nations and World Intellectual Property Organization, 2003;

30. Dutch Parliament (2006)., Letter to the EU Commissioner Frattini, concerning the IPERD2 Directive, Available from: <http://www.europapoort.nl> (Accessed on: 10.01.2009);
31. Ezer J.D.: Celebrity Names as Web Site Addresses: Extending the Domain of Publicity Rights to the Internet, in 67 The University of Chicago Law Rev., 2000;
32. Final Report of the World Intellectual Property Organisation: Internet Domain Name Process, 30/4/99, WIPO Publ. No. 92-805-0779-6, no. 94;
33. Foster H. Frank, Shook L. Robert: Patents, Copyrights & Trademarks, 1993;
34. Fourth Quarter, Eurid's Quarterly Progress Report, 2013;
35. Gautier K: Noms de domaine sur Internet- aspect juridiques, Pariz, Vuibert, 2001;
36. Gelbstein E., Kurbalija J.: Internet governance: issues, actors and divides, DiploFoundation and Global Knowledge Partnership, 2005;
37. Graham J.H. Smith, Internet Law and Regulation, London, 2002.
38. Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administrated by WIPO and Glossary of Copyright and Related Right Terms, WIPO, Geneva, 2003;
39. Hassett R., Bergman S.: Cybersquatting: The New Age of URLs and Their Impact on Trademarks, December 18, 2012;
40. Hatziprokopiou M, Stojkov A., Naumovski G., Stefanoski Lj.: Understanding the economics of copyright, Pravni život, tom. 5, Udruženje pravnika Srbije, Kopaonik, Srbija, Decembar 2007;
41. Heath E. J., Tanski J. M.: Drawing the Line Between Descriptive and Suggestive Trademarks, Commercial & Business Litigation, Volume 12, Number 1, 2010;
42. Hopkins R. B.: The Nonprofits' Guide to Internet Communications Law, John Wiley & Sons Inc., USA, 2003;
43. Hutchinson P J.: „Can Trade Mark Protection Respond to the International Threat of Cybersquatting?“, The Journal of Information, Law and Technology (JILT), No. 1, 2001;
44. Идрис К.: Интелектуалната сопственост моќна алатка за економски растеж, Светска Организација за интелектуална сопственост, Државен завод за индустриска сопственост на Р. Македонија и Сојуз на пронаоѓачи, автори на технички унапредувања на Македонија, 2006;

45. Игњатовић М., Стефаноски Љ.: Правни режим проналаска створених у оквиру радног односа, Часопис за правну теорију и праксу “Правни живот”, Удружење правника Србије, том. 3, бр. 11, 2007;
46. Janjić M.: Industrijska svojina i autorsko pravo, Novinska ustanova-Službeni list SFRJ; Beograd, 1973;
47. Johnson H.: The Protection of Trade Marks (1991) 33 Managerial Law No.6;
48. Jones A., Sufrin B.: EC Competition Law- Text, Cases and Materials (2nd edition), Oxford University Press, Oxford, 2004;
49. Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks, adopted by the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) at the Thirty-Fourth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO September 20 to 29, 1999, World Intellectual Property Organization Geneva 2000;
50. Jurić M.: Rješavanje sporova o imenima internetskih domena primjenom uniform domain name dispute resolution policy, Zbornik PFZ 59, (2-3) 421-472, 2009;
51. Kaplan S.C.: 'Typo Pirates' Run Into Trouble With Corporations and Courts, CyberLaw Jurnal, April 23 1999;
52. Како се ствара жиг- увод у жигове за мала и средња предузећа“, превод: Институт за интелектуалну својину Босне и Херцеговине, © СОИС, бр. 1, 2008;
53. Killian, M.: Cybersquatting and Trademark Infringement, E- law, vol 7, N 3, 2000;
54. Коджабашев М.: „Марката за стоки и услуги“ ИНСО, 2000
55. Laudon C. K Carol Guercio Traver G. : E-Commerce: Business, Technology, and Society 2009, Fifth Edition, Prentice Hall, a division of Pearson Education, Inc. 2009;
56. Лаудон К. К., Травер Г. К.: Електронска трговија- бизнис, технологија, општество, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010;
57. Lloyd, I. J.: Information Technology law. Oxford: Oxford University Press, 2004;
58. Licklider J. C. R., Clark E. Welden: On-Line Man Computer Communication, Bolt Beranek and Newman, Inc., Cambridge, Massachusetts and Los Angeles, California, 1962;
59. Lipton J.: Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech, Edward Elgar, USA, 2010;

60. Lukinović M.: Zloupotreba i Pravne Posledice Zloupotreba Internet Tehnologija i Znakova Razlikovanja (Magisterska teza), Beograd, 2010;
61. Maunsbach U.: Some Reflexions Concerning Jurisdiction in Cases on Cross-border Trademark Infringements Through the Internet, Stockholm Institute for Scandianvian Law 1957-2010, vol. 47, 2004;
62. Marić V.: Internet domen, Hronika preduzetništva, br.4, 2002;
63. Марковић С: Начело специјалности жига и забрана разводњавања чувеног жига – правноекономско тумачење, Анали ПФБ 1/2011;
64. Making a Mark: An Introduction to Trademarks for Small and Medium-sized Enterprises. WIPO publication No. 900, 2006;
65. Мацукато М.: Доси Ц.: Акумулација на знаењето и еволуција на индустријата-случајот на фарма биотек, превод, Датапонс, Скопје, 2009;
66. McSherry C.: Avoiding Gripes About Your Gripe (or Parody) Site, Electronic Frontier Fondation, May 2009;
67. McCarthy K.: Sex.com case heralds end of Internet – NSI, The Register, February 2003;
68. Murray A.: Information Technology Law (The Law and Society), Oxford University Press, 2010;
69. Murphy K.: ICANN to crack down on UDRP “cyberflight”, August 2013.
70. Наумовски Г.: Право на информатичка технологија, Национална универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“, Скопје, 2010;
71. Наумовски Г., Мишо Д.: Право и информатичка технологија, Национална универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“, Скопје, 2009;
72. Naumovski Naumovski G., Popović D.: Information Technology Law, Iustinianus Primus Law Faculty, SS.Cyril and Methodius University of Skopje, Skopje, 2011
73. Naumovski V., Naumovski G., Stefanoski Lj.: Pravni režim internet domejna .Eu Top Level Domain, Pravni život, tom. 58, br. 13, Udruženja pravnika Srbije, Beograd, Srbija, 2009, str.469;
74. Naumovski G. Stefanoski Lj.: Nasleđivanje autorskog i srodnih prava, Časopis o pravnoj teoriji i praksi “Pravni život“, tom. 54, br.11, Beograd, 2005;
75. Postel J.: Domain Name System Structure and Delegation, ISI, March 1994;

76. Пепељуговски В.: Заштита на правата од индустриска сопственост од нелојална конкуренција, Академик, Скопје, 2004;
77. Personal Names, The Recognition Of Rights And The Use Of Names In The Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, September 3, 2001;
78. Поленак–Аќимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј., Бучковски В.: Основи на правото на индустриска сопственост, Македонска ризница, Куманово, 2000;
79. Поленак–Аќимовска М., Дабовиќ–Анастасовска Ј.: Бучковски В., Пепељугоски В., Варга Љ.: Право на индустриска сопственост (практикум), Скопје, 2005;
80. Поленак-Аќимовска, М., Наумовски Г.: Cyberaquatter-Повредувач на правата од интелектуална сопственост, Зборник на трудови: Руско-македонски денови на правото, Скопје и Охрид, 2007;
81. Polenak-Akimovska M., Bučkovski V., Naumovski G.: Internet domejn i trgovačka marka, Pravni Život br. 11, III tom, Beograd, 2006;
82. Popovski, B., Muratovski, G., Manevska M: MARNET, Macedonian Academic & Research Network, ‘.mk’ ccTLD registrar. Available from: <http://dns.marnet.net.mk/> (Accessed 25 January 2008), 2008;
83. Popović D.: Imena internet domena i pravo intelektualne svojine, Institut za uporedno pravo, Monografija, Beograd, 2005;
84. Popović D.: Referat na seminaru i workshop-u održanom 12.8.2005. u Domu omladine Beograda, Povreda prava industriske svojine putem registrovanja imena internet domena, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2005;
85. Piotrowska, Renomowane znaki towarne i ich ochrona, Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa, 2001;
86. Прајм Т.: Европско право на интелектуална сопственост, Просветно дело, 2009;
87. Prlja D., Peljanović M., Ivanović Z.: Internet pravo, Institut za uporedno pravo Beograd, Beograd, 2005;
88. Qing X: Protection Of Well-Known Trademarks-The Comparision Of Trademark Examination Standards And Trademark Law Systems Between Japan And China, Trademark Office, State Administration for Industry and Commerce;

89. Raubier P.: Le droit de la propriété industrielle, Paris 1954;
90. Rowland D.: MacDonald E., Information Technology Law, 2nd ed. Cavendish Publishing Limited, London, 2000;
91. Rolland D. Rosenthal et Raguin X: Noms de domaine et atteintes au droit des marques: les pouvoirs du juge des référés, Légopresse, 2001;
92. Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, Policy Adopted in August, 26, 1999, Implementation Documents Approved in October 24, 1999;
93. Ryder, R.: Defamation and the Net. Computers Today. (Online) 2001;
94. Schechter F.: The Historical Foundations of the Law Relating to Trade-Marks, New York: Columbia University Press, 1925;
95. Secrets of Intellectual Property: a guide for small and medium-sized exporters, International Trade Centre (ITC) & World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneva 2003;
96. Sherman B., Bently L.: The Making of Modern Intellectual Property Law: The British Experience 1760-1911, Cambridge University Press, 2003;
97. Schlezinger Erica (ed.): Wass ed Addressing The Word- National Identity and Internet Country Code Domains, Rowman & Littlefield Publishers Inc., USA, 2003;
98. Singh B.: Cybersquatting and Domain Name Disputes Under the Trademark Law, NALSAR University of Law, Hyderabad;
99. Smith J.H.Graham: Internet Law and Regulation, London, 2002;
100. Soutoul F., Bresson J. P.: Well known and Famous trademarks in France, Country Correspondents, Word Trademark Review, January/February 2008;
101. Spindler G., Börner F.: E-Commerce Law in Europe and the USA, Springer, Germany, 2007;
102. Slováková Z.: Protection of trademarks and the Internet with respect to the Czech law, Journal of International Commercial Law and Technology Vol.1, Issue 2 (2006);
103. Спасић В: Ауторска дела у дигиталном окужењу, Правни факултет у Нишу, Универзитет у Нишу, Ниш 2011;
104. Сталинс В.: Податочни и компјутерски комуникации, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2010;

105. Streko M.: Why Registering (CompanyName) Sucks.com Is a Thing of the Past, June 26, 2012;
106. Стефаноски Љ.: „Директива 2004/48/ЕС на Европскиот парламент и Советот за спроведување на правата од интелектуална сопственост- мерки, постапки и правни лекови“, Списание за правна теорија и пракса “Правен живот”, том. 57, бр. 13, „Здружение на правници во Србија, Белград, Србија, Декември 2008;
107. Стефаноски Љ.: Спровођење права интелектуалне својине у Републици Македонији- Директива 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета“, Зборник: “Актуелна питања у савременој легислативи” Vol.57, No.13, Удружење правника Србије, Будва, Јуни 2007;
108. Стефаноски. Љ.: „Некои аспекти за авторството, авторското право и интернетот“, Списание за култура уметност и општествени прашања „Културен живот“, Министерство за култура, Скопје, бр. 1-2, 2009;
109. Smith L. B.: The Third Industrial Revolution: Policymaking for the Internet, 3 Colum. Sci. & Tech. L. Rev.1, 2001;
110. Summaries of Conventions, Treaties and Agreements Administered by WIPO, 2011;
111. Torsten Bettinger and Dorothee Thum, Territorial Trademark Rights and Internet – Part Two, International Review of Industrial Property and Copyright Law, IIC Vol 31, No 3/2000.
112. United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts (with Explanatory Note), New York, 2007;
113. Варга Љ.: Услови за стекнување на право на трговска марка, Право на индустриска сопственост – избор на текстови, Правен Факултет „Јустинијан Први“ Скопје, Центар за образование за индустриска сопственост, Скопје, 2003;
114. Vedriš M., Klarić P.: Građansko pravo, Zagreb, Narodne novine, 2006, str. 380.
115. Vinton G. C., Kahn R. E.: A Protocol for Packet Network, Intercommunication, IEEE Trans on Comms, Vol Com-22, No. 5 May 1974;
116. Vujaklija M.: Leksikon stranih reči i izraza, Prosveta, Beograd, 1980.
117. WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use, WIPO publication no. 489 (E), Geneva, 2008;
118. WIPO Worldwide Academy Distance Learning Programme (DL-202 Electronic Commerce & IP), 2007;

119. WIPO Guide to the Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP);
120. World Intellectual Property Organization Arbitration and Mediation Center, Supplemental Rules for Domain Name Dispute Resolution Policy, in effect as of December 1, 1999;
121. Wild E. S.: Webster's New World® Law Dictionary, Wiley Publishing, Inc., Canada, 2006;
122. Zanella C.: Les marques nominatives, Paris, 1995;
123. Zlatović D.: Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij. (1991) v. 28, br. 1, 2007;
124. Zlatović D.: Prijava žiga, Časopis za pravnu teoriju i praksu, "Pravni Život", tom. 5, бр.13, Udruženje pravnika Srbije, Beograd, Srbija, Decembar 2009;

ПРАВНИ ИЗВОРИ

1. Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, The TRIPS Agreement is Annex 1C of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, signed in Marrakesh, Morocco on 15 April 1994;
2. Agreement Relating to the Creation of an African Intellectual Property Organization Constituting a Revision of the Agreement Relating to the Creation of an African and Malagasy Office of Industrial Property (Bangui (Central African Republic), March 2, 1977);
3. AGP Limits Policy (effective on 1 April 2009, adopted by ICANN Board on 26 June 2008; implementation documents posted 17 December 2008);
4. .au Dispute Resolution Policy (auDRP), Policy No: 2010-05, 13.08.2010;
5. Bylaws for Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, A California Nonprofit Public-Benefit Corporation, As amended 11 April 2013;
6. Council Regulation (EC) No. 40/94 of 20 December 1993 on the Community Trade Mark, (Official Journal L 011 , 14/01/1994 P. 0001 – 0036), Amended by: Council Regulation (EC) No 3288/94 of 22 December 1994 (Official Journal L 349, 31.12.1994 p.0001-0036), Council Regulation (EC) No 807/2003 of 14 April 2003 (Official Journal L 122, 16.5.2003, p.0036-0062), Council Regulation (EC) No 1653/2003 of 18 June 2003 (Official Journal L 245, 29.9.2003, p.36- 67), Council Regulation (EC) No 1992/2003 of 27 October 2003 (Official Journal L 296, 14.11.2003, p.0001- 0005), Council Regulation (EC) No 422/2004 of 19 February 2004 (Official Journal OJ L 011, 14.1.1994, p. 1, p.0001- 0007);
7. Council Regulation (EC) No 510/2006 of 20 March 2006 on the protection of geographical indications and designations of origin for agricultural products and foodstuffs, L 93/12, 31.3.2006;
8. Council Regulation (EC) No 1493/1999 of 17 May 1999 on the common organisation of the market in wine, L 179/1, 14.7.1999;
9. Commission Regulation (EC) No 2868/95 of 13 December 1995 implementing Council Regulation (EC) No 40/94 on the Community trade mark (Official Journal L 303 , 15/12/1995 P. 0001 – 0032), ammended with: Commission Regulation (EC) No. 782/2004 of April 26, 2004

(Official Journal L 123 , 27/04/2004 P. 0088 – 0097) and Commission Regulation (EC) No 1041/2005 of 29 June 2005 (Official Journal L 172 , 05/07/2005 P. 0004 – 0021);

10. Commission Regulation (EC) No 216/96 of 5 February 1996 laying down the rules of procedure of the Boards of Appeal of the Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OJ EC No L 28 of 6.2.1996, p. 11) amended by Commission Regulation (EC) No 2082/2004 of 6 December 2004 (OJ EC No L 360 of 7.12.2004, p. 8);

11. Commission Regulation (EC) No 2869/95 of 13 December 1995 on the fees payable to the Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OJ EC No L 303 of 15.12.1995, p. 33) amended by: Commission Regulation (EC) No 781/2004 of 26 April 2004 (OJ EC No L 123 of 27.4.2004, p. 85) (applicable as of 1 October 2004) Commission Regulation (EC) No 1042/2005 of 29 June 2005 (OJ EC No L 172 of 5.7.2005, p. 22) (partially applicable as of 25 July 2005 and partially applicable as of 10 March 2008) Commission Regulation (EC) No 1687/2005 of 14 October 2005 (OJ EC No L 271 of 15.10.2005, p. 14) (applicable as of 22 October 2005) Commission Regulation (EC) No 355/2009 of 31 March 2009 (OJ EC No L 109 of 30.4.2009, p. 3) (applicable as of 1 May 2009);

12. Commission Regulation (EC) No 733/2002 of the European Parliament and of the Council of 22 April 2002 on the implementation of the .eu Top Level Domain (Official Journal of the European Communities L 113/1);

13. Commission Regulation (EC) No 1654/2005 of 10 October 2005 amending Regulation (EC) No 874/2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 266/35);

14. Commission Regulation (EC) No 560/2009 of 26 June 2009, amending Regulation (EC) No 874/2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 166/03).

15. Commission Regulation (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration, (Official Journal L 162/40, 30/04/2004 P. 0040 – 0050);

16. Commission Regulation (EC) No 1255/2007 of 25 October 2007 amending Commission Regulation (EC) No 874/2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain and the principles governing registration (Official Journal of the European Union L 282/16);
17. Convention Establishing the World Intellectual Property Organization (Signed at Stockholm on July 14, 1967 and as amended on September 28, 1979);
18. Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, Council of Europe. (1981);
19. Directive 89/104/EEC of 21 December 1988 as amended by a 1992 Council Decision, without any substantive change “approximates” the laws of the member states relating to trade marks: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989L0104:en:HTML>. The Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 replaces the content of Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988;
20. Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 “approximates” the laws of the member states relating to trade marks. The Directive replaces the content of Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988 as amended by a 1992 Council Decision;
21. Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property rights, (Official Journal of the European Union L 157 of 30 April 2004);
22. Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 replaces the content of Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988;
23. Directive 96/9/EC of The European Parliament And of The Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases (Official Journal L 077, 27/03/1996 p. 0020 – 0028);
24. Council Directive 91/250/EEC of 14 May 1991 on the legal protection of computer programs (Official Journal L 122, 17/05/1991 p. 0042 - 0046), amended by Council Directive 93/98/EEC (Official Journal L 290, 24/11/1993 p. 0009 – 0013);
25. Expired Domain Deletion Policy (effective on 21 December 2004, adopted by ICANN Board 31 October 2003; implementation documents issued 21 September 2004);

26. .eu domain name Terms and Conditions, Definition;
27. .eu domain name Registration Policy;
28. Federal Trademark Dilution Act, 15 U.S.C. 1125(c), and the California Anti-dilution statute, Cal.Bus.14330 Prof.Code;
29. First Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988, Official Journal L 040 , 11/02/1989 P. 0001 – 0007;
30. .fr naming Charter Registration rules for .fr domain names, from 1st January 2008, AFNIC;
31. Inter-Registrar Transfer Policy (effective on 12 November 2004, adopted by ICANN Board 25 April 2003; implementation documents issued 13 July 2004);
32. Intellectual Property Code (Legislative Part), Law No 92-597 of 1 July 1992 as last amended by Law No 96-1106 of 18 December 1996;
33. Joint Recommendation Concerning the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet, which includes the text of the provisions as adopted by the Standing Committee on the Law of Trademarks, Industrial Designs and Geographical Indications (SCT) at its sixth session (March 12 to 16, 2001), was adopted at a joint session of the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) at the Thirty-Sixth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO (September 24 - October 3, 2001);
34. Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks, Publication 833(E) adopted by the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property, and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) at the Thirty-Fourth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO September 20 to 29, 1999, World Intellectual Property organization, Geneva 2000;
35. Joint Recommendation concerning Trademark Licenses, (Publication 835E) adopted by the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) at the Thirty-Fifth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO (September 25 to October 3, 2000);
36. Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin (the Lisbon Agreement) of October 31, 1958, as revised at Stockholm on July 14, 1967;

37. Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks, of April 14, 1891, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Nice on June 15, 1957, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979;
38. Madrid Agreement for the Repression of False or Deceptive Indications of Source on Goods, of April 14, 1891, revised at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, and at Lisbon on October 31, 1958;
39. Nice Agreement Concerning the International Classification of Goods and Services for the Purposes of the Registration of Marks, of June 15, 1957, as revised at Stockholm on July 14, 1967, and at Geneva on May 13, 1977, and amended on September 28, 1979;
40. Odluka о осnивању информационо-комуникационе установе "академска мрежа републике Србије - амрес", ("Sl. glasnik RS", br. 28/2010).
41. Опште услове о раду овлашћених регистара назива националних интернет домена, донети 22.12.2012, РНИДС, Београд.
42. Опште услове о регистрацији назива националних интернет домена, донети 22.12.2012, РНИДС, Београд.
43. Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on December 14, 1900, at Washington on June 2, 1911, at The Hague on November 6, 1925, at London on June 2, 1934, at Lisbon on October 31, 1958, and at Stockholm on July 14, 1967, and as amended on September 28, 1979;
44. Procedure Act of 26th June 2003 (B.S.J. 09.09.2003);
45. Policy on Transfer of Sponsorship of Registrations Between Registrars, NeuStar;
46. Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks, adopted at Madrid on June 27, 1989, as amended on October 3, 2006 and on November 12, 2007;
47. Principles for Delegation and Administration of ccTLDs Presented by Governmental Advisory Committee (23 February 2000);
48. Правилник за организација и управување со врвниот македонски .mk домен, МАРнет, Скопје, 23.09.2013;

49. Правилник за арбитражна постапка при македонска академска истражувачка мрежа МАРНет, Децембар 2013;
50. Правилник о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена («Сл. гласник РС», бр. 31/11 основни текст и 24/12 измене);
51. Правилник о начину формирања назива националних интернет домена, донет 28.01.2013, РНИДС, Београд;
52. Registry Services Evaluation Policy (effective on 15 August 2006, adopted by ICANN Board 8 November 2005; implementation documents posted 25 July 2006);
53. Restored Names Accuracy Policy (effective on 12 November 2004, adopted by ICANN Board 27 March 2003; implementation documents issued 12 August 2004);
54. Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, September 3, 2001;
55. Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (the "Rules"), As approved by the ICANN Board of Directors on 30 October 2009;
56. Rules concerning fundamental terms, Naming Policy for .fr Registration rules for .fr domain names, Version in force starting 1st January 2010, AFNIC;
57. Rules for Domain Name Dispute Resolution in force as from the 1st of January 2013;
58. Registry domain signature policy and conditions of implementation (Version 1.2 - 11/06/2013), Association Française pour le Nommage Internet en Coopération;
59. Second Staff Report on Implementation Documents for the Uniform Dispute Resolution Policy, Submitted for Board meeting of October 24, 1999;
60. Supplemental ADR Rules of the Arbitration Court attached to the Economic Chamber of the Czech Republic and Agricultural Chamber of the Czech Republic;
61. Статут Фондације „Регистар националног интернет домена Србије“, 26. мај 2012. године, РНИДС, Београд;
62. Статут на Универзитетот “Св Кирил и Методиј” во Скопје, декември 2008;
63. Статут Фондације „Регистар националног интернет домена Србије“ (пречишћен текст), 26.05.2012 са изменама и допунама од 22.12.2012, Београд;
64. Trademark Law Treaty (TLT), adopted at Geneva on October 27, 1994;
65. Trademark Act of 1946, § 43 (15 U.S.C. § 1125).

66. The Anticybersquatting Consumer Protection Act (Nov. 29, 1999) codified at 15 U.S.C. § 1125. 1999. Pub.L. No. 106-133, § 3002(a), 113 Stat. 1536, 1501A-545-546;
67. The usTLD Nexus Requirements Policy, NeuStar;
68. The usTLD Dispute Resolution Policy – 2002 (Approved by the U. S. Dept. of Commerce on February 21, 2002 – May 31, 2014);
69. The North American Free Trade Agreement between the United States, Canada, and Mexico (NAFTA);
70. Terms and conditions for domain name registrations under the “.be” domain operated by DNS.be Version 5.1 – 10th May 2013;
71. Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (adopted by ICANN Board 26 August 1999; form of implementation documents approved 24 October 1999);
72. The WIPO Joint Recommendation Protecting Well-Known Marks and the Forgotten Goodwill, Chicago-Kent Journal of Intellectual Property, Vol. 5, 2005;
73. WIPO Supplemental Rules for Uniform domain name Dispute Resolution Policy, In effect as of December 1, 1999;
74. Whois Data Reminder Policy (adopted by ICANN Board 27 March 2003; implementation documents issued 16 June 2003);
75. Whois Marketing Restriction Policy (effective on 12 November 2004, adopted by ICANN Board 27 March 2003; implementation documents issued 12 August 2004);
76. Vienna Agreement Establishing an International Classification of the Figurative Elements of Marks, Done at Vienna on June 12, 1973, as amended on October 1, 1985;
77. Закона о жиговима ("Sl. glasnik RS", br. 104/2009 i 10/2013);
78. Закон за основање на македонска истражувачка мрежа, (Службен весник на РМ бр.124/10, 47/11, 41/14).

ОДЛУКЕ СУДОВА

1. British Telecommunications plc. et al. v. One In A Million Ltd. et al., Court of Appeal 23 July 1998, 4 All E. R. 476ff;
2. British Telecommunications Plc, Virgin Enterprises Ltd, J Sainsbury Plc, Marks & Spencer Plc, and Ladbroke Group Plc v One in a Million Ltd and others, Court of Appeal (Civil Division), [1999] 1 WLR 903, [1999] ETMR 61, [1999] FSR 1, [1998] 4 All ER 476;
3. Case No. C-10/89 HAG GF (HAG II) [1990] ECR I-3711;
4. Case No. C-39/9729 JUDGMENT OF THE COURT, September 1998 29/9/98;
5. Case No. C-03-0012 CW (N.D. Cal. May, 28, 2003) (Magistrate Judge's report and recommendation), (N.D. Cal. Nov. 6, 2003)
6. Case No. C-03-0012 CW (N.D. Cal. May, 28, 2003) (Magistrate Judge's report and recommendation), (N.D. Cal. Nov. 6, 2003) (order adopting Magistrate Judge's report and recommendation with modifications);
7. Decision No. 02-1396, BARCELONA.COM, INCORPORATED v. EXCELENTISIMO AYUNTAMIENTO DE BARCELONA, United States District Court for the Eastern District of Virginia, (CA-00-1412) Argued: February 28, 2003, Decided: June 2, 2003;
8. Ford Motor Co. v. Lapertosa, 126 F. Supp.2d 463 (E.D. Mich. 2001);
9. GOFORIT ENTERTAINMENT, LLC, vs. DIGIMEDIA.COM L.P., et al., Civil Action No. 3:08-CV-2011-D, Case 3:08-cv-02011-D Document 133 Filed 10/25/10, UNITED STATES DISTRICT COURT FOR THE NORTHERN DISTRICT OF TEXAS DALLAS DIVISION;
10. Intermatic, Inc. v. Toepfen, 947 F. Supp. 1227, 41 U.S.P.Q.2d (BNA) 1223 (N.D. Ill. 1996);
11. PaineWebber Inc. v. Fortuny, Decision of April 9, 1999, Civ. A. No. 99-0456-A (E.D. Va. Apr. 9, 1999);
12. Panavision International, L.P. v. Dennis TOEPPEN; Network Solutions, 141 F.3d 1316, No. 97-55467, (9th Cir. 1998);
13. Reno v. American Civil Liberties Union, Supreme Court of the United States, No. 96-511, 1997;
14. Ralf Sieckmann C-273/00;

15. Shield Mark BV and Joost Kist h.o.d.n. Memex C-283/01;
16. Sabel BV v. Puma AG (Case C-251/95), 1998 R.P.C. 199, 1998 E.T.M.R. 1 (1997);
17. Sporty's Farm LLC v. Sportsman's Market, Inc., 202 F. 3d 489 - Court of Appeals, 2nd Circuit 2000;
18. The City of Paris stops the use of its name as a trademark and domain name, YS Avocats law firm, 22 August 2007;
19. The Olympic games infringement case, and the winner is ... Paris, YS Avocats law firm, 5 July 2007;
20. Wright против Domain Source, Inc., 2002 U.S. Dist. LEXIS 16024 (N.D. Ill. Aug. 28, 2002).

ОДЛУКЕ АРБИТРАЖНИХ ОРГАНА

1. eResolution Case No. AF-303a and AF-303b, Anne McLellan v. smartcanuk.com, , September 25, 2000;
2. Одлука Арбитражног већа Комисије за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена при Привредној комори Србије у предмету бр. 49 .rs - бр. 2/8 (11.) донета у Београду, 30.06.2011;
3. Одлука Арбитражног већа Комисије за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена при Привредној комори Србије (РНИДС), донета у Београду, 15.11.2010;
4. National Arbitration Forum, Claim No. FA0104000097086;
5. National Arbitration Forum, Claim No. FA0504000453986;
6. National Arbitration Forum, Claim No. FA0502000414641, Hillary Rodham Clinton v Michele Dinoia, (March 18, 2005);
7. National Arbitration Forum, Claim No. FA0904001256123, William J. Clinton and The William J. Clinton Presidential Foundation v Web of Deception, (June 1, 2009);
8. National Arbitration Forum, Claim No. FA0007000095261, Mick Jagger v. Denny Hammerton, (September 11, 2000);
9. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-0537, Administrative Panel Decision Bouygues v. Belkowiche.Co, Patrice Belkowiche;
10. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-0505, Administrative Panel Decision Excelentissimo Ayuntamiento de Barcelona v. Barcelona.com Inc;
11. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2003-0852, Administrative Panel Decision Carmen Electra, a/k/a Tara Leigh Patrick v. Network Operations Center;
12. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2003-0519, Administrative Panel Decision Pierce Brosnan v. Network Operations Center;
13. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-1838, Administrative Panel Decision Celine Dion and Sony Music Entertainment (Canada) Inc. v. Jeff Burgar operating or carrying on business as Celine Dion Club;

14. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2012-1008, Administrative Panel Decision Facebook, Inc. v. Igor Dolgalev;
15. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case Case No. D2000-0190, Administrative Panel Decision Bridgestone Firestone, Inc., Bridgestone/Firestone Research, Inc., and Bridgestone Corporation v. Jack Myers;
16. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-1121, Administrative Panel Decision Vivendi Universal v. Mr. Jay David Sallen and GO247.COM,INC.;
17. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2004-0242, Administrative Panel Decision Consejo de Promoción Turística de México, S.A. de C.V. v. Latin America Telecom Inc;
18. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2012-1076, Administrative Panel Decision Chicago Tribune Company v. Alan Maass;
19. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-0430, Administrative Panel Decision LouisVuitton v. Net-Promotion;
20. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-1201, Administrative Panel Decision Playboy Enterprises v. Movie Name Company;
21. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-0032, Administrative Panel Decision: Toyota Motor Sales USA v. Rafi Hamid dba ABC Automobile Buyer;
22. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2002-0786, Administrative Panel Decision: Australian Trade Commission v. Matthew Reader, November 12, 2002;
23. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2000-0596, Administrative Panel Decision: Gordon Sumner, p/k/a Sting v Michael Urvan, July 19, 2000;
24. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-0210, Administrative Panel Decision: Julia Fiona Roberts v. Russell Boyd, May 29, 2000, addendum May 30, 2000;
25. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-0364, Administrative Panel Decision: Experience Hendrix, L.L.C. v. Denny Hammerton and The Jimi Hendrix Fan Club, August 2, 2000 addendum August 15, 2000;

26. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2004-0242, Administrative Panel Decision Consejo de Promoción Turística de México, S.A. de C.V. v. Latin America Telecom Inc.;
27. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-0074, Administrative Panel Decision: Infospace.com Inc. против Infospace Technology Co. Ltd.;
28. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2001-1195, Administrative Panel Decision: Koninklijke Philips Electronics N.V. v. In Seo Kim, November 12, 2001;
29. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-0477, Administrative Panel Decision: Wal-Mart Stores, Inc. v. Walsucks and Walmarket Puerto Rico, July 20, 2000;
30. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2000-1838, Administrative Panel Decision: Celine Dion and Sony Music Entertainment (Canada) Inc. v. Jeff Burgar operating or carrying on business as Celine Dion Club, February 13, 2001;
31. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2009-0113, Administrative Panel Decision: The Gap, Inc. против Deng Youqian, March 23, 2009;
32. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2001-0827, Administrative Panel Decision: Digital Vision, Ltd. v. Advanced Chemill Systems, September 23, 2001;
33. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: Case No. D2003-0598, Administrative Panel Decision: MADRID 2012, S.A. v. Scott Martin-MadridMan Websites, October 8, 2003;
34. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2001-0311, Administrative Panel Decision: EMAP USA, Inc. против Dick Jurgens d/b/a Mobile Dick's Cycle Clinic., May 26, 2001;
35. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2000-1767, Administrative Panel Decision: Universität Stuttgart v. Junge Union Stuttgart., August 30, 2001;
36. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2002-0030, Administrative Panel Decision: Kathleen Kennedy Townsend v. B. G. Birt, April 11, 2002;

37. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No. D2002-0417, Administrative Panel Decision: Van Morrison and Exile Productions Limited v. Unofficial Club de Van Morrison, June 28, 2002, addendum May 30, 2000;
38. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2003-0519, Administrative Panel Decision: Pierce Brosnan v. Network Operations Center, August 27, 2003;
39. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2000-1415, Administrative Panel Decision: Nicole Kidman v. John Zuccarini, d/b/a Cupcake Party, January 23, 2001;
40. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2002-1104, Administrative Panel Decision: Pamela Anderson v. Alberta Hot Rods, January 20, 2003;
41. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2000-0235, Administrative Panel Decision: Jeanette Winterson v. Mark Hogarth, May 22, 2000;
42. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2002-0222, Administrative Panel Decision: Bank For Reconstruction and Development d/b/a The World Bank v. Yoo Jin Sohn, May 7, 2002;
43. WIPO Arbitration and Mediation Center: Case No: D2002-0786, Administrative Panel Decision: Australian Trade Commission v. Matthew Reader, November 12, 2002.

ИНТЕРНЕТ АДРЕСЕ

1. http://europa.eu	2. http://namejet.com	3. http://www.ipo.gov.uk
4. http://news.cnet.com	5. http://auctions.godaddy.com	6. http://cybersquatting.com
7. http://www.internetworldstats.com	8. http://snapnames.com	9. http://www.thedomains.com
10. http://www.thoughtful-mind.com	11. http://afternic.com	12. http://www.buygreatdomains.com
13. http://www.stlr.org	14. https://www.name.com	15. http://www.buydomains.com
16. http://maknetwork.com	17. http://www.dynadot.com	18. http://www.greatdomains.com
19. http://www.newmedia.org	20. http://www.informit.com	21. http://www.arsetnorma.com
22. http://www.cs.princeton.edu	23. http://wenku.baidu.com	24. http://www.well.com
25. http://home.web.cern.ch	26. http://www.tabberone.com	27. http://pewinternet.org
28. http://inventors.about.com	29. http://www.chacha.com	30. http://www.emarketer.com
31. http://keytlaw.com	32. http://www.tmprotect.idknet.com	33. http://www.marketingcharts.com
34. http://sixrevisions.com	35. http://www.iip.or.jp	36. https://www.facebook.com
37. http://www.swansonmedia.com	38. http://www.ippo.gov.mk	39. https://twitter.com
40. http://www.rnids.rs	41. http://www.zis.gov.rs	42. http://www.wordstream.com
43. http://www.icann.org	44. http://www.jurisint.org	45. http://www.copylaw.com
46. http://www.intellectual-property.co.uk	47. http://tcc.export.gov	48. http://www.cybertelex.com
49. http://www.iana.org	50. http://www.jurisint.org	51. http://www.ibls.com
52. http://www.iffor.org	53. http://www.wto.org	54. http://knowem.com
55. http://www.icmregistry.com	56. http://eur-lex.europa.eu	57. http://www.internetlegal.com
58. https://www.dotgov.gov	59. http://www.jpo.go.jp	60. http://www.domainsherpa.com
61. http://www.educause.edu	62. http://www.cvjeticaninlegal.com	63. http://cybersquatting.com
64. http://www.ietf.org	65. http://www.ipo.gov.uk	66. http://www.ca4.uscourts.gov
67. http://www.ica.coop	68. http://oami.europa.eu	69. http://www.gpo.gov
70. http://www.iso.org	71. http://www.caslon.com.au	72. http://domainnamewire.com
73. http://www.europeregistry.com	74. http://www.dziv.hr	75. http://www.corenic.org
76. http://www.wipo.int	77. http://www.caslon.com.au	78. http://www.corenic.org
79. http://www.academia.edu	80. http://curia.europa.eu	81. http://gnso.icann.org
82. https://centr.org	83. http://www.interbrand.com	84. http://censo.icann.org
85. http://www.eurid.eu	86. http://www.iam-magazine.com	87. http://aso.icann.org
88. http://www.dns.be	89. http://artxp.eu	90. http://www.apnic.net
91. http://www.iit.cnr.it	92. www.bh-pravnici.com	93. https://www.arin.net
94. https://www.iis.se	95. http://bs.scribd.com	96. http://www.ripe.net
97. http://www.arnes.si	98. http://www.uspto.gov	99. http://www.nro.net
100. http://www.nic.cz	101. http://www.ziscg.me	102. http://www.ietf.org
103. http://www.isoc-ecc.org	104. http://bs.scribd.com	105. http://eur-lex.europa.eu
106. http://www.besnesseurope.eu	107. http://www.peteryu.com	108. http://www.altalex.com
109. http://www.ecta.org	110. http://eur-lex.europa.eu	111. http://www.traverselegal.com
112. http://www.emota.eu	113. http://domain-name-	114. https://www.nafta-sec-alena.org

УПРАВНИ ПОСТУПАК РЕГИСТРАЦИЈЕ ИНТЕРНЕТ ДОМЕН ИМЕНА И ПРАВНА ЗАШТИТА**м-р Љубиша Стефаноски**

---

	lawyer.blogspot.com	
115. http://www.iabeurope.eu	116. http://www.rnids.rs	117. http://www.adrforum.com
118. http://www.ueapme.com ;	119. http://www.cepani.be	120. http://www.domainmonster.com
121. http://www.eea.europa.eu ;	122. http://udrp.adr.eu	123. http://www.ca4.uscourts.gov
124. https://www.names.co.uk	125. http://www.wired.com	126. http://www.adndrc.org
127. http://www.uniteddomains.com	128. www.qlinks.net	129. http://www.cpradr.org
130. http://www.101domain.com	131. http://www.theregister.co.uk	132. http://www.cietac.org
133. http://domainincite.com	134. http://lsntap.org	135. http://www.idrc.or.kr
136. http://www.nolo.com	137. http://www.mysecurecyberspace.com	138. http://klrca.org.my
139. http://www.arsetnorma.com	140. http://www.dmlp.org	141. http://www.neustar.us
142. http://www.fka200.com	143. http://www.scandinavianlaw.se	144. http://www.leadr.com.au
145. http://elj.warwick.ac.uk	146. http://www.drmasoudi.com	147. http://www.iama.org.au
148. http://www.internetlegal.com	149. http://cyber.law.harvard.edu	150. http://www.afnic.fr
151. http://www.finnegan.com	152. http://www.out-law.com	153. http://www.dns.be
154. http://www.cepani.be	155. http://www.rnids.rs	156. http://www.hkiac.org

БИОГРАФИЈА

Љубиша Стефаноски је рођен 23. марта 1982. године у Тетову, где је завршио основно образовање са одличним успехом, док је средње образовање, такође са континуираним одличним успехом, завршио у Скопљу.

У школској 2000/2001-ој години уписује се на Правни факултет "Јустинијан Први" Универзитета "Св. Кирил и Методиј" у Скопљу. Током студија показао је посебан интерес и афинитет за више правних дисциплина. Од октобра 2003. године до фебруара 2006, са одлуком Наставно-научног већа био је изабран за сарадника у настави за предмете: породично право, наследно право, ауторско право и грађанско право-примењени програм. Као сарадник у настави учествовао је у предавањима, изводио је вежбе и учествовао је у спровођењу испита, а и у реализацији других облика наставно-научног рада. Био је члан неколико радних група факултета, а дао је свој допринос и у реализацији бројних пројеката. Дипломирао је 31. марта 2005. године са просечним оценом 8.78.

Након дипломирања уписао се на постипломске студије на Правном факултету "Јустинијан Први" у Скопљу, смер Грађанско право, где је након успешно положених испита са просечном оценом 9.75, у 2010. години одбранио магистарску тезу под називом „Права из интелектуалне својине насталих у радном односу у праву Републике Македоније и упоредном праву“, чиме је стекао назива магистар правних наука у области грађанског права и право да пријави тему за израду докторске дисертације.

Од априла 2006. године приступио је Њујорк Универзитету у Скопљу, где је радио као академски координатор. У септембру исте године, од стране Академског научног већа Универзитета, био је изабран у звање млађи асистент у области грађанског права и права интелектуалне својине. У оквиру Универзитета био је изабран за секретара Универзитетског научног већа, био је председник Комисије о спровођењу интерне евалуације студената, а свој допринос дао је и у изради документације о валидацији и сарадњи са Универзитетом Staffordshire из Енглеске. Затим, радио је на признању и акредитацији нових наставних планова и програма из области права, а активно је учествовао и на израду интерних аката и процедура за потребе Универзитета.

Од Фебруара 2010. године ради у Секретаријату за европска питања у Влади Републике Македоније, као руководиоца сектора за општа и правна питања.

Члан је више асоцијација, удружења и невладиних организација која се баве правним питањима, а активно је учествовао и у бројним пројектима где је дао свој значајни допринос у њиховој успешној реализацији.

Учествовао у раду бројних научних и стручних семинара, конференција, саветовања, обука, студијских програма и радионицама како у Македонији, тако и у иностранству.

Аутор је око 25 научних и стручних радова из области више правних дисциплина.

Од компјутерских вештина, кандидат активно влада MS Office (Windows, Word, Excel, Power Point) Internet и друге програме, а од страних језика одлично говори енглески и српски, а има елементарна познавања италијанског језика.

Прилог 1.

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ

Изјављујем да је докторска дисертација, под насловом
Управни поступак регистрације Интернет домена имена
и правна заштита

- резултат сопственог истраживачког рада,
- да предложена дисертација, ни у целини, ни у деловима, није била предложена за добијање било које дипломе, према студијским програмима других високошколских установа,
- да су резултати коректно наведени и
- да нисам кршио/ла ауторска права, нити злоупотребио/ла интелектуалну својину других лица.

У Нишу, _____

Аутор дисертације:

Љубица Стефаноски

Потпис докторанда:

_____

Прилог 2.

**ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ ШТАМПАНЕ И ЕЛЕКТРОНСКЕ ВЕРЗИЈЕ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Име и презиме аутора:

Љубиша Стефаноски

Студијски програм:

Наслов рада:

Управни поступак регистрације Интернет домен имена и правна заштита

Ментор:

проф. др Предраг Димитријевић

Изјављујем да је штампана верзија моје докторске дисертације истоветна електронској верзији, коју сам предао/ла за уношење у **Дигитални репозиторијум Универзитета у Нишу**.

Дозвољавам да се објаве моји лични подаци, који су у вези са добијањем академског звања доктора наука, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада, и то у каталогу Библиотеке, Дигиталном репозиторијуму Универзитета у Нишу, као и у публикацијама Универзитета у Нишу.

У Нишу, _____

Аутор дисертације:

Љубиша Стефаноски

Потпис докторанда:

_____

Прилог 3.

ИЗЈАВА О КОРИШЋЕЊУ

Овлашћујем Универзитетску библиотеку „Никола Тесла“ да, у Дигитални репозиторијум Универзитета у Нишу, унесе моју докторску дисертацију, под насловом:

Управни поступак регистрације Интернет адреса имена и правна заштита

која је моје ауторско дело.

Дисертацију са свим прилозима предао/ла сам у електронском формату, погодном за трајно архивирање.

Моју докторску дисертацију, унету у Дигитални репозиторијум Универзитета у Нишу, могу користити сви који поштују одредбе садржане у одабраном типу лиценце Креативне заједнице (Creative Commons), за коју сам се одлучио/ла.

1. Ауторство
2. Ауторство – некомерцијално
3. Ауторство – некомерцијално – без прераде
4. Ауторство – некомерцијално – делити под истим условима
5. Ауторство – без прераде
6. Ауторство – делити под истим условима

(Молимо да подвучете само једну од шест понуђених лиценци; кратак опис лиценци је у наставку текста).

У Нишу, _____

Аутор дисертације:

Љубиша Стефаноски

Потпис докторанда:

_____